EBYÂT

AĞLAR BABA

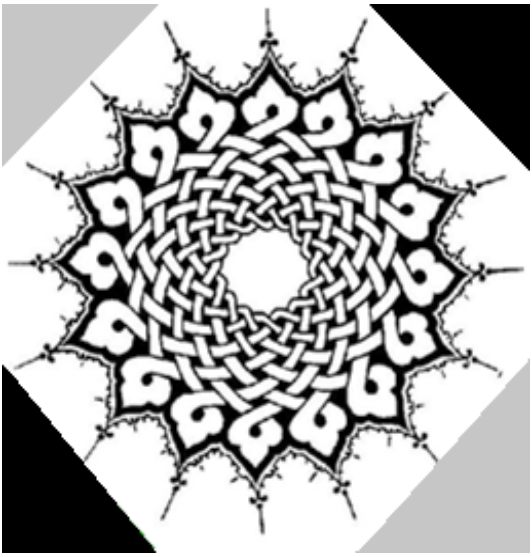

AĞLAR BABA

telaffuzu güncelleştirilmiş metin

Yayına Hazırlayan: Ziya Açıkgöz

2016

AĞLAR BABA (K.S.)

(1881-1958)

İÇİNDEKİLER

Yayına hazırlayanın önsözü 7
Ağlar Baba'nın kısa hayat hikâyesi.....19
Beyitler 21
EBYÂT dışında kalmış bazı manzumeler 427
EK-1 Ahmed Küşâdî'nin bir şiiri 483
EK-2. Beyit fihristi 487
EK-3. Bazı açıklayıcı notlar.....519
EK-4.Kısas-ı Enbiyâ'nın sebeb-i te'lif bölümleri 553
Ek-5. Kısas-ı Enbiyâ'dan 'On iki hicap' 577
Ek-6. Metinde atıf yapılan ayetler 585
EK-7. Metinde atıf yapılan hadisler 623
Ek-8. Mahallî telaffuzlu kelimeler listesi 627
EK-9. 'Asıl metin-aktarılmış' metin için örnek karşılaştırmalar..633
EK-10. Sözlük 637

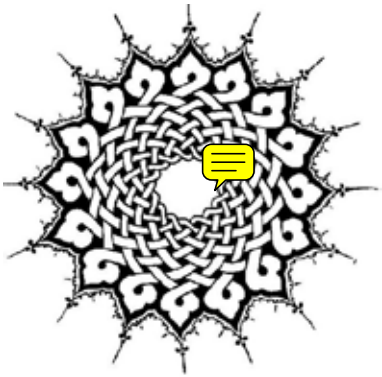

YAYINA HAZIRLAYANIN ÖNSÖZÜ

Ebyât, Bayburtlu ***İrşâdi Baba***[KS]'nın torunu ve manevi halefi olan ***Ağlar Baba***[KS]*'nın*, resmi adıyla *İrşâdi BATTAL*'ın başlıca üç eserinden biridir. Diğer iki hacimli eserden biri nazım-nesir karışımı olan *Tasavvuf*; diğeri ise, çok büyük bir bölümü dedesi *İrşâdî Baba* tarafından yazılmış ve bilahare kendisi tarafından tamamlanmış olan, tamamı manzum '*Kısas-ı Enbiyâ*'dır.

Ebyât, *Ağlar Baba'nın* üç yüzü aşkın sayıdaki şiirlerini/manzumelerini içerir. Başlangıç ve bitiriş manzumelerinin mevcut oluşu; bu eserin bir 'kitap' olarak, belirli bir düzen ve sıra çerçevesinde yazıldığını göstermektedir. Yani şurda burda, tesadüfen yazılmış metinlerin sonradan toplanması ile ortaya çıkmış bir yekûn söz konusu değildir. Nitekim, *Ağlar Baba*'ya ait olmakla birlikte bu kitabın dışında kalmış, bu toplama dahil edilmemiş; elli civarında, belki daha da fazla manzum parçanın var olduğunu biliyoruz.

'Ebyât' bilindiği üzere, 'beyitler' anlamına geliyor. Hemen belirtmeliyiz ki, 'beyit' kelimesi burada; bilinen, edebi terim anlamında, yani '*iki mısralık nazım birimi*' anlamında kullanılmamaktadır. *Ağlar Baba*'nın da yaşadığı bölgede, 'beyit'; genellikle anonim/doğaçlama makamlarla okunan, yazarı belli, dini/tasavvufi içerikli şiirlere, manzumelere, tabir yerinde ise, '*deyiş*'lere verilen *mahalli* bir isimdir.

***

Ebyât; *Ağlar Baba*'nın, manevi seyr ü sülûkunun başlangıcına kısaca değindiği bir manzume ile açılır (*Ruhsat-ı hâb içre rüyayı gördüm/Nişângâh âlemine hayrân oldum*-B1); kendisinin zuhuruna ilişkin olarak dedesi *İrşadi Baba*'nın verdiği müjdeden bahsettiği ve kendinden sonrasına dair de bazı işaretler verdiği ikinci bir manzume ile devam eder (*Hafîdimden bir ulu zât olacak/Nakşî güllerinden bir gül alacak*-B2).

Daha sonra peyderpey, bu büyük aşk yolculuğundaki çeşitli durakları, keşifleri; şevk, sevinç, hüzün, hasret, heyecan ve sükûn tecrübelerini çerçeveleyen şiirler gelir (Örn: *Bu yakında gönül bahre dalacak/Kudret meyvesinden meyve alacak -B7; 'Ve'd-duhâ' sırrının feyzi erişti/Bu Ağlar Baba'nın nişânı geldi- B77; Kubbegâhtan su'b eyledim perdeyi/Arş'ı, Kürs'ü, Levh'i buldum içinde -B176; Rûhâni bedr Ay'da gördüm bir güzel/Gözler likaasına bakmaya kıymaz -B215; Ağlar Baba aşk mecâzından geçti/Cevher-i hakîkat bâbını açtı/Allah ile Serendip'te görüştü/Ol zaman secde-i celsede idim -B227; Nefs-i şûm levvâme harbe kalkıştı/Rehberimden bize himmet ulaştır -B238; Mürüvvet bâbından hoş ihsân geldi/Her halde keştimiz liman bulacak-B287; Şebnem-i aşk geldi güller ilinden/Muhammed Sultân'ın enver gülünden/Selamlar getirdi şânlı yârimden/Cânda aradığın cânân erişti -B292; 'Belâ' ile sermest olup Serendip'te gördüm seni/Rûhlara ünvân verdiğin ilm-i ezelinden midir- B302; Aradığın mahbûb cânda bulundu/Dil mir'âtı geldi ayık ol ayık* -B305).

Metinde ayrıca yer yer; *Ağlar Baba*'nın bazen doğrudan doğruya, bazen de kendi şahsında, tarikat yolcularına verdiği öğütleri içeren şiirlerle karşılaşılır (Örn: *Az ye, az iç, az söyle, sen fuzûl olma-B6; Abdestsiz sen yere basma/Vesâvisten kalbin sakla/Silahsız sen gezme sakın-B19; Oku öğren dîn ilmini-B105; Her sehergâh oku zübde Yâsîn'i –B248; Oku 'tebâreke' faslın sonra yat-B262; Subh-u zâyda oku 'sûre Amme'yi-B275 v.d.*).

Kitabı tamamlamanın şükrünü dile getiren bir şiirle, *Ebyât* metni nihayete erer, mühürlenir (*Şükür olsun Hallâk'ıma/Kitâbı itmâm eyledim/Senâ olsun Rezzâk'ıma/Kitâbı ikmâl eyledim- B311*).

***

Ağlar Baba tarafından eski harflerle kaleme alınan; yine eski harflerle (birisi de bu satırların yazarı olmak üzere) başka kimselerce ve çok az sayıda istinsah edilen *Ebyât* metni daha önce, bildiğimiz kadarıyla, **bir bütün olarak** en az üç kez *latinize* edilmiştir. Bunlardan biri **Necdet Tozlu** tarafından hazırlanan '***Ağlar Baba Divânı***'

başlıklı doktora tezidir (Onsekiz Mart Ün.Sosyal Bilimler Enst. Tez No: 122266, 2002). Eserin aslının klasik tertipte bir 'divân' olmaması bir yana, söz konusu tez, halen basılı veya dijital kopya olarak ulaşılabilir durumda değildir*. İkinci çalışma; **Abdulkadir Cengiz'**in, **İlhan Yardımcı** ile birlikte hazırladığı; eski ve yeni harflerle yazılı metinlerin birlikte, karşılıklı sayfalarda yer aldığı; '***Ebyât-ı Ağlar Baba Hazretleri'*** başlıklı, matbu olarak satışa da verilen eserdir. Bu çalışmada, ne yazık ki, çok fazla okuma ve aktarma yanlışları mevcuttur. Üçüncü ve son çalışma ise **M. Fahri Yılmaztürk** tarafından, '***Ağlar Baba (İrşâdî-i Bayburdî) Hayatı-Beytleri, Açıklamalar'*** ismi altında hazırlanmıştır (Gül matbaası, İstanbul-1984). Bu çalışmada; metne ilave olarak bazı notlar ve açıklamalar, oldukça kapsamlı bir sözlük, atıf yapılan ayet ve hadis **bölümlerinin** arap harfleriyle ve sûre-âyet numarası ile birlikte yer aldığı dipnotlar; nihayet bu âyet ve hadislerin başlangıç kısımlarını latinize olarak içeren bir liste vardır. **A.K.Cengiz-İ.Yardımcı** çalışmasına nispetle çok daha doğru ve başarılı bir aktarım olan bu çalışmaya halen sahaflarda, tek tük de olsa, rastlanabilir. ***Ağlar Baba***'nın halifelerinden ***Seyfettin Akdoğan*** tarafından derlenip, Çorum'da ve tarihsiz olarak yayınlanan ***'Seher Yıldızı Ağlar Baba'*** isimli kitapta; bazıları *Ebyât* metninde de yer alan, bazıları bu metin dışında kalmış sınırlı sayıda şiir/manzume bulunmaktadır.

Elde mevcut iki, hatta üç çalışma varken, yapmaya çalıştığımız bu yeni *latinizasyona* neden gerek duyulmuştur ve sunulan bu metnin diğerlerinden farkları nelerdir?

Öncelikle belirtilmesi gereken husus; elinizdeki metnin, başlangıçta -basma ve dağıtma niyeti olmaksızın- hazırlayanın 'kendisi' için girişilmiş *hasbi* bir çabanın ürünü olduğudur. Ancak ***Ağlar Baba'***ya ve yoluna muhabbet duyanların, onun kanuni varislerinden ısrarla 'kitap' talebinde bulunmaları ve muhterem varislerin de bu samimi talepleri karşılamak üzre hazırlamış olduğumuz metnin çoğaltılmasını uygun görmeleri ve izin vermeleri ile basım yoluna gidilmiştir.

Girişilen çabanın nihai hedefi **mümkün olduğunca kolay, rahat okunur bir metin** oluşturmaktı. İlk iki metnin bu çerçevede bazı problemler taşıdığı kanaati söz konusu çabaya temel oluşturmuştur. Hedeflenen sonuca varabilmek için, doğru bir okuma-aktarma yanında doğru ve 'güncel' bir imlânın/telaffuzun da gerekli olduğu düşünülmüştür. Burada, 'doğru okuma-aktarma'dan ve 'güncel' imlâdan ne kastedildiğinin biraz açıklanması yerinde olacaktır.

Eskiyazı metinde okuma ve anlamayı bugünün okuru için zorlaştıran, belki külfetli hale getiren, bizim de aşmaya çalıştığımız ve ilk iki çalışmada yeterince aşılamadığını düşündüğümüz bazı zorluklar vardır:

İlk büyük zorluk eski yazıdan, bizatihi Osmanlıca imlânın kendisinden kaynaklanmaktadır.

Örneğin '*güldü*' kelimesi eski imlâ ile '*güldi*' şeklinde yazılır. Kezâ '*gülünü*' de '*gülini*' şeklinde. Önceki iki latinizasyonda, büyük ölçüde **metne sadakat kaygısıyla** bu ve benzeri kelimelerin **okunduğu şekliyle değil de yazıldığı şekilde** aktarıldığı görülmektedir. Biz ise 'yazılanı' değil 'okunan'ı aktarmayı tercih ettik.

Yine Osmanlıca metinlerde ismin 'i' hali, özellikle de 'ı' şeklinde geliyorsa 'i'/'ı' yani esre yerine 'u/ü' yani ötre kullanılabilmektedir. 'Kitabı' yerine 'kitabu', bâbı' yerine 'bâbu' gibi. Nitekim başka *eskiyazı* metinlerde '*cânım*' yerine '*cânum*'; '*şarâbım*' yerine '*şarâbum*', '*benim*' yerine '*benüm*' şeklinde imlâlara rastlıyoruz. *Şehzâde Bâyezid*'in babası *Kanûni*'ye mektubundan aldığımız şu mısralarda bunun örnekleri var: '*Ey serâser âleme sultan* **Süleymânum** *baba,/Tende* **cânum** *cânumun içinde* **cânânum** *baba/./*__Kainâtun__ *serveri, ol rûh-i a'zam hakkiyçün/./Anadan,* **kardaşlarumdan** *ayrılub* **kaldum** *yetim,/Yok* **benüm** *bir zerre* **isyânum**, *sana Hakdur 'alim/./*__Tutalum__, *iki* **elüm** *başdan başa kanda ola,/..*' İzafetlerdeki (tamlama) bağlama ekleri de 'i'/'ı' yani esre yerine u/ü yani ötre şeklinde yazılmaktadır. '*Bâb-ı âzam*' yerine '*bâb-u âzam*'; '*mekteb-i irfân*' yerine '*mekteb-ü irfân*' gibi. Güncel imlâda bu kelime ve tamlamaların birinci değil ikinci şekillerde yazılıp okunduğu açıktır ve bunun böyle olması, okuma ve

anlamayı rahatlatır, kolaylaştırırken; anlamın özüne ve hatta esasen şekle de bir müdahale içermemektedir. Elinizdeki aktarımda da bu ikinci, resmi kitâbî imlâ tercih edilmiştir

Yine de, asıl metindeki imlânın, tire işareti (-) gibi bir yol gösterici de olmayınca, terkipleri (isim ve sıfat tamlamalarını) yerli yerince belirleme ve aktarma hususunda, zaman zaman bir hayli zorlayıcı olduğunu belirtmek gerekiyor.

İkinci büyük zorluk, mahalli, yerel şiveden/ağızdan kaynaklanmaktadır. *Ebyât* metninin çok büyük ölçüde mahalli telaffuzla/söyleyişle yazıldığını göz önünde bulundurmak gereklidir ki bu durum, yöre şivesine aşina olmayan okur için bildiği kelimeyi anlama, bilmediğini de araştırma konusunda bazı engeller ortaya çıkarmaktadır. Örneklerle açıklayalım:

Asıl metinde '*yalvarırım*' yerine '*yalvaruram*', '*tanır*' yerine '*tanur*', '*görür*' yerine '*görer*' , '*kılar*' yerine '*kılur*', '*yitir(mek)*' yerine '*ütür(mek)*', '*ünvân*' yerine '*invân*', '*muhabbet*' yerine '*mehabbet*, '*üvez/üyez*' yerine '*ivaz*', '*esvap*' yerine '*esbab*', '*kervan* yerine '*kevran*' v.b. yazılmıştır. Bunlar anlama, aktarma konusunda nispeten az zorluk içeren örneklerdir.

Kelimenin asıl dilindeki (Arapça, Farsça v.b.) yazılışının yerine mahalli/gündelik telaffuzunun yazıya yansıdığı da olmuştur. Örnek olarak Farsça bir tabir olan '*püşt ü penâh*' yerine 'püşdipenâh', Arapça '*ezmine*' yerine '*ezmüne*', '*melâike*' yerine '*melâke*', '*ibrişim*' *yerine* '*ebrüşüm*', '*ziynet*' *yerine* '*zinnet*', '*edille*' *yerine* 'ayın' harfi ile '*adille*'yazılmıştır.

Okumayı kolaylaştırmak adına yukarıda değinilen mahalli telaffuzlu kelimeler, elinizdeki metinde (**her zaman değil**! **genellikle**) yerel değil, resmi imlâ/telaffuz ile yazılmış; ancak dörtlükteki **kafiye/vezin düzeninin** veya metindeki **'genel havanın'** bozulduğu durumlarda orijinal şekil korunmuştur. Bu kabil kelimelerin mümkün olduğunca tam bir listesi; okuru bilgilendirmek; **yapılan şekli düzenlemeleri işaret ederek asıl metni kısmen de olsa okurun dikkatine sunmak kaygısıyla**, bir ek olarak metnin sonuna konmuştur.

Okuma-anlama-aktarma zorlukları çerçevesinde altı çizilmesi gereken bir başka husus, eskiyazı *Ebyât* metninin standart/resmi Osmanlıca imla ile yazılmadığıdır. Bu da farklı okumalara yol açabilen bir durumdur. Eski alfabede bir ses için birden fazla harf bulunması da, bazı okuma, anlama sorunlarına yol açmış görünüyor. Sanki, 'Türkçeleşmiş' bir kelime için kelimenin kaynak dildeki aslı önemsenmeden, mümkün herhangi bir yazılış seçilmiş gibidir. B.98'de '*Seb'u dâire*' 'tı' ile yazılmıştır. 'Tı' ile Arapça anlam, 'yedi uçan' olmaktadır. Ama kasdın, yedi felek *dairesi* olması daha muhtemeldir. Nitekim B.80'de bu kez '*Seb'u edâir*' 'dal' ile yazılmıştır; '*edâir*' muhtemelen '*dâire*'nin çoğulu olarak kullanılmıştır. Bazen 'an/en' hecesi, 'nun' ile değil de Osmanlıca'da alışılmış olmayan bir şekilde 'tenvinli fetha' ile yazılmıştır. Daha önemlisi; örneğin '*servi/selvi*', '*sin*' yerine '*sad*' ile (B44); '*tenzih*', '*za*' ve 'he' ile değil de '*dat*' ve 'ha' ile yazılmıştır (B16). Böyle olunca "*Leyli huzura dur, sâni uyuma*" mısraında (B41) '*sin*' ile yazılmış olan ve lügatte makul karşılığını bulamadığımız '*sâni*'yi '*sa*' ile okumak ve ikinci/ikincisi anlamı vermek de mümkün (ve mısrayı anlamak bakımından daha doğru gibi) görünmektedir.

Bazı kelime ve tabirlerin *galat* şekilleri kullanılmıştır. Örneğin Farsça '*rehnümâ*' yerine '*nehrümâ*', '*neşv ü nemâ*' yerine '*neşminümâ*', '*taharrî*' yerine '*tearrâ*' gibi. İlginç olansa hem galat hem asli şekillerin, metnin değişik kısımlarında birlikte bulunabilmesidir.

Eskiyazı metinde zaman zaman 'e' sesi vermesi gereken bazı hecelerde 'fetha/üstün' med harfi olan 'elif'le birlikte kullanılmıştır. Örneğin bazen '*bilen*', '*gelen*' '*levh*' yerine '*bilan*', '*gelan*' ve '*lavh*' yazılmıştır. Buralarda anlam çok açık olduğu için sorun yoktur. Ama '*zer*' yani altın kelimesi elifle yazıldığında '*zar*' gibi çok farklı bir anlam çıkmaktadır. Kastın 'zar' değil 'zer' olduğu ancak siyak ve sibaktan anlaşılabilmektedir. Nitekim önceki çalışmalarda bu kelimelerden bazıları yanlış aktarılmıştır. Örneğin B237'de '*Seb'u'l-mesânî'yle nutku sâfi zer*/'*Elif lâm mîm*' *ile mühreleşiptir*' beytindeki 'zer', 'zar' olarak yazılmış ve öyle aktarılmıştır. Oysa, kasdın '*zer*' yani '*altın*' olduğu

gayet açıktır. Çünkü tezhip sanatında kullanılan *altın* varak, *mühre* ile parlatılır!

Yine yörede bazı kelimeler, gündelik kullanımda, aslında bulunmayan şedde ile telaffuz edilebilmektedir. Mesela 'Yâ-sîn' yerine 'Yassîn' v.b. Buna benzer telaffuzlar *Ebyât* metninde de vardır. Örneğin *urrât* kelimesi böyle yorumlanmaya elverişlidir; metinde kastedilen çıplak-soyunmuş anlamını *urât* (çıplaklar, üryanlar, soyunmuşlar) telaffuzu vermektedir; esas metindeki *urrât* telaffuzunun resmi lugat karşılığı yoktur, *urret*'in ise çok farklı, ilgisiz bir anlamı vardır.

Mahalli konuşma dilinde, kelime sonundaki 'u/ü'yü kelime ek aldığında zaman zaman 'i'ye/'ı'ya yuvarlama eğilimi biliniyor. '*Konursu'ya* denmez de '*goğorsi'ya* denir. Bu kabilden olarak örneğin, '*ölmeden önce ölün*' hadisine atıf yapılırken, hadisin '*temûtû*' kelimesi kullanılmış; ancak bazı yerlerde '*temûtû*' veya '*temûtû*' olarak asli yazılış kullanılırken, bazı yerlerde '*temûti'ye* yazılmıştır. (Latinize ederken, metne sadakat adına bu 'mahalli' tasarrufu koruyup korumama konusunda tereddüt yaşansa da Arapça asli telaffuzun aktarılması tercih edilmiştir.)

Yukarıda kısmen değinilen terkipler/tamlamalar konusunu biraz daha açmak gereğini duyuyoruz. Eskiyazı/Osmanlıca metinlerin Latin harfli güncel kitâbi imlâsında gerek sıfat gerekse isim tamlamaları Farsça düzeninde tire (-) işareti ile ayrılmış 'i/ı/u/ü' eki ile yapılmakta; harfin ne olacağını ilk kelimenin son hecesindeki sesli harf belirlemektedir. Örneğin '*bâb-ı esrâr*' (sırlar kapısı), '*bâb-ı âli*'(yüksek, ulu kapı). İsim tamlamaları Arapça düzende de yapılabilir; bu durumda ilk kelime 'ü' veya 'u' ile biter; ikinci kelimede harf-i tarif bulunur. '*Hâtemü'r-rusul*' (resullerin mührü/sonuncusu), '*kenzü'l-esrar*' (sırlar hazinesi) gibi. '*Ebyât*' metninde bu kabil tamlamalar genellikle –ü/-u eki ile yapılmıştır; '*rîh-u sabâ*' (seher yeli), '*mihrâb-u şâh*' (şâhın mihrabı) gibi. Bunda '–ı'bitişlerinin eski metinlerde '–u'ya dönüşmesi eğilimi (canum, benüm v.b.) etkili olmuş gibidir. Öte yandan 've' ile bağlanan ikili kelime grupları güncel imlâda yine Farsça düzende '–u/ü- ile yapılmaktadır. '*Şems ü Kamer*', (Güneş

ve Ay), '*âh u enîn*'(ah ve inleme), '*Arş u Ferş*'(Gök ve Yer) v.b. *Ebyât* metninde bu kabil gruplar bazen 'u' ile bazen de mahalli düzende 'ı/i' ile yapılmıştır. '*Farz-ı-sünnet*', (farz ve sünnet) vech-i-dîdem (yüzüm ve gözüm).. v.b. Bu şekilde bir imla, 've' manasındaki 'ı'yı güncel imladaki tamlama eki gibi anlamaya, anlamlandırmaya yol açabilir. Güncel imlaya aşina okurun, tamlama ile kelime grubunu anlayıp ayırabilmesi bakımından söz konusu tamlama ve gruplar latin harflerine –**çoğunlukla**- güncel imla ile aktarılmıştır. Yani tamlamalar Farsça düzende '-ı/ı/u/ü' ile; ve ile bağlı kelime grupları da yine Farsça düzende 'ü/u' ile yazılmıştır. Ancak ikinci grubun bazen, metne sadık kalmak üzere, 'tire, *i* ve tire' ile (-i-) yazıldığı da olmuştur. '*Rabbü'l Ganî*' v.b. '*Seb'u eflâk*', '*erba'u fünûn*' gibi Arapça tamlamalar ise oldukları gibi aktarılmıştır.

Başka bir tespitimiz de şudur: Son iki harfi sakin/harekesiz olan; yani iki sessiz harfle biten kelimeler harekelenirken, arka arkaya iki cezm işareti koymak söz konusu olmadığından aslında okunuşu cezmli/harekesiz olan harf ötre ile harekelenmektedir. Bu, muhtemelen karışıklığı (harekesiz harfin; yanlışlıkla esreli, üstünlü okunmasını!) önlemek için yapılan bir işlem olmalıdır. Söz konusu 'zâid' harekenin okunması ise hem vezni hem de anlamı bozmaktadır. Elinizdeki metinde, latin alfabesi iki sessiz harfin yan yana yazılmasına elverişli olduğu ve böyle kelimelerin yanlış okuma ihtimali bulunmadığı için, bu 'zâid/fazla'ötrelerin ihmal edildiğini/okunmadığını belirtmek gerekir.

***

Metni lafzen anlamada anahtar olabileceğini düşündüğümüz ve burada değinmeyi faydalı bulduğumuz hususlardan biri de *Ağlar Baba*'nın izafet terkiplerini (isim tamlamalarını) zaman zaman takdim-tehirle, yani kelimelerin yerlerini değiştirerek kullanabildiğidir. Buna bizzat kendisinin de '*Hasankale* yerine *Kale-Hasan*' örneğini vererek (B49) işaret ettiğine, kitabını anlamada bunun anahtarlardan biri olduğuna ilişkin, halifesi *Niyazi Baba*'nın (*Karabacak*) bir nak-

lini, biraz bulanık da olsa hatırlıyorum. Bu çeşit kullanımlara; '*âb-ı zümre*' (zümre suyu/bâdesi) yerine '*zümre-i âb*'(B69), '*aşiyân-ı neml*' (karınca yuvası) yerine '*neml-i aşiyân*'(B137), '*ebvâb-ı kenz*' (hazinenin kapıları) yerine '*kenz-i ebvâb*' (B40), '*leben-i ümm*' (ana sütü) yerine '*ümmü'l-leben*' (B195), gibi örnekler verilebilir. Akla mesela '*zümre-i âb*'dan kasdın '*zümre suyu/bâdesi*' değil de '*su/bâde zümresi*' olabileceği gelebilir; ancak metnin kendisi tamlamayı, Türkçe dizilişle de '*zümre âbı*' olarak içermektedir (B3). Söz konusu terkiplerin bazılarının hem gramer bakımından uygun şekilleri ile hem de yer değiştirilmiş şekilleri ile kullanıldığına da dikkat çekilmelidir. Buna örnek olarak '*kasr-ı kalb*' (B83) ve '*kalb-i kasr*' (B103); '*hâb-ı ruhsat*' (41) ve '*ruhsat-ı hâb*' (150) verilebilir. ***Kısâs-ı Enbiyâ***'nın sebeb-i te'lif (Bkz. Ek-3) kısmındaki şu beyitte de aynı durumun güzel bir örneği vardır: "*Bu hal üzre* ***ruhsat-ı nâma*** *erdim*/***Nâm-ı ruhsat*** *içre hoş rüya gördüm*" .

***

Akademik bir transkripsiyon yayını söz konusu olsa idi orijinal metnin, belki, **olduğu gibi** aktarılması gerekirdi. Halbuki bu bir akademik çalışma değil. **Asıl mana ve söz varlığı ile söz dizimi** korunmakta; ancak **imlâ ve kısmen de telaffuz**, rahat ve zevkle okuma adına ***güncelleştirilmektedir***. **Bu metin '*EBYÂT*'ın 'tıpatıp' aynı değildir. Ama paradoks gibi görünse de asla ondan farklı bir metin de değildir**. Belki çok özel, çok sınırlı ve dolaylı anlamda, kelime kadrosunu ve sırasını değiştirmeden; kelimelerin eklerine, bazen son sesli harflerine, **çok nadiren bazılarının tüm telaffuzuna** dokunmak suretiyle yapılmış özel bir '*TERCÜME*' söz konusudur. Bu '*tercüme*'nin boyutu hakkında fikir vermesi bakımından beyitlerden ikisinin asıl (eski harfli) metindeki hali ile aktardığımız hali, kitabın son bölümüne ek olarak konmuştur.

Önceki çalışmalarda yanlış olduğu düşünülen, -**ve bazıları kesinlikle öyle olan**- bazı aktarımlar da bu yeni aktarımda düzeltilmeye çalışılmıştır. Bunların bazıları kelime düzeyinde, bazıları mısra ve

beyit düzeyinde anlam kaymalarına, hatta anlamsızlıklara yol açan (örn. *göl* yerine *gül*, *topuz* yerine *tubvus* veya *tübüs*, *çögen* yerine *çöken*, *pir* yerine *pîr*, *zer* yerine *zar*, *ünü* yerine *onu*, *şerri* yerine *şerse*, *palas* yerine *belas*, *pasım* yerine *bâsım*, *hubûbatlar* yerine *hubûnetler* v.b.) yanlışlıklardı.

Daha önce hazırlanan iki aktarımda yer alan sözlük kısımları da gözden geçirilerek ve metin tekrar taranarak; **daha tam, güncel ve doğru** bir sözlük hazırlanmaya çalışıldı. Sözlüğe dair daha geniş bir açıklama ilgili bölümün baş kısmında yer alıyor.

***

Metinde geçen ayet ve hadis bölümleri tırnak içinde ve italik yazılmıştır. Bazı özel isimler, esmâ-i hüsnâ, bazı özel kalıp ifâdeler de italik dizilmiştir. Ayetlerin metin ve mealleri, tespit edilebilen hadislerin de mealleri metindeki geçiş sıraları ile ek olarak kitabın sonuna konmuştur.

***

Kitaptaki '*beyit*'lerin en azından lafız seviyesinde anlaşılmasını kolaylaştıracağı düşünülen ve kitabın sonuna eklenen bazı metinlere de kısaca değinmeliyiz. Bunlardan ilki, 'dede-torun' ortak eseri olan *Kısas-ı Enbiya*'nın dede ve torun tarafından yazılan '***Sebeb-i te'lif***' kısımlarıdır. Bu metinler, *İrşâdî Baba* ve *Ağlar Baba*'nın manevi sülûklarının başlangıcı, mürşidleri ve irşada erme safahâtı, kitap yazmaya nasıl başladıkları gibi hususlarda önemli bilgiler içermektedir ve bu bilgilere *Ebyât* boyunca sık sık atıflar yapılmaktadır. İkinci metin, *Hz.Peygamber*'in[sav,] ruhunun yaratılışından dünyevi zuhûruna kadar geçen zamana ilişkin beyanlar içeren ve yine *Kısas-ı Enbiyâ*'dan aktarılmış olan '***Oniki Hicap***'tır. Bu '*hicap*'lara da *Ebyât* boyunca bir hayli atıf vardır. Nihayet bazı '*beyitler*' için tarafımızdan **bazı açıklayıcı notlar** eklenmiştir. Eldeki baskıya ancak bu kadarı yetiştirilebilen bu notların birer 'şerh' olduğunu iddiadan kesinlikle uzağız. Bir kısmı bizzat *Ağlar Baba*'nın kendi eseri *Tasavvuf*'a daya-

narak yapılan, eksikleri ve yanlışları kuşkusuz bize ait, söz konusu mütevazi açıklamaların *Ebyât*'ın lafzen anlaşılmasında kısmen yardımcı olacağını ümit ediyoruz. ***Beyit*leri okumadan önce, ilk iki ek ile, özellikle B8 ve B112 notlarının okunmasını salık vermek isteriz**. Kısmet olursa, yeni baskılarda bu açıklayıcı notların sayı ve muhtevaca –bilgi ve belge sahiplerinin himmeti ile- zenginleşmesi/zenginleştirilmesi de düşünülebilir.

***

Eklemek/tekrarlamak gerekir ki elinizdeki çalışma daha önce de belirtildiği gibi bizzat hazırlayanın kendisi ve bir ölçüde de *Ağlar Baba*'ya ve yoluna-izine muhabbet duyan yakın-uzak çevresi için gün yüzüne çıkarılmıştır; mükemmellik iddiası yoktur. Ancak mümkün olan en doğru sonuca ulaşabilmek için azami çaba sarf edilmiş; bazen bir kelimenin anlamını bulmak; bir mısrayı, bir dörtlüğü anlamak için saatler, günler, hatta haftalar harcandığı olmuştur. Aranan, bazen arayarak bulunmuş; bazen de adeta ısrarlı arayışın bir ödülü olarak umulmadık bir yerden, kaynaktan, tesadüften yolumuzun üzerine düşüvermiştir. Çalışmanın hazırlanması aralıklarla iki yıl kadar sürmüştür. Yukarda bahsi geçen doktora tezi –özeti dışında- herhangi bir şekilde ulaşılabilir olmadığı için* hakkında yorum yapamıyoruz. Elde mevcut diğer iki çalışma ise –M.F.Yılmaztürk'ünki daha eksiksiz ve emek mahsulü olmak kaydıyla- değişen derecelerde sorunlu metinler idi (*Cenâb-ı Hak*, sahiplerini niyetleri ve emekleriyle meşkûr eylesin). Biz, *Cenâb-ı Hakk*'ın izni ve *Hz. Üstâd*'ın himmeti ile, kusursuz olmasa da, öncekilere nispetle çok daha sorunsuz ve doyurucu bir metin ortaya çıkardığımızı düşünüyor, umuyoruz. Maddi manevi kifâyetsizliğimizden doğan kimi kusurlar ve yanlışlar elbette olabilir, vardır. Daha doğrusu ve iyisi de, inşallah, başka/gerçek ihtisas ve himmet sahipleri eliyle vücut bulur.

Taslak halindeki kitabın grafik ve baskı safhalarında aracılık, yol göstericilik yapmakla kalmayıp bütün bu işleri baştan sona takip edip neticelendiren; ayet ve hadislerin arapça metinlerini yazma işini

alicenaplıkla ve bilateklif üstlenen aziz dostum Abdullah Karaca'yı da burada derin bir şükranla anmak isterim.

Hazret-i Üstâd'ın hatırasına ve hakkına hürmetsizlik, eserine ve ruhâniyetine karşı edepsizlik etmediğimizi umar; bilâkasd haddi aştıysak ruhâniyetinden bağışlanma niyaz ederiz.

Hamd *Rabbülâlemîn*'e, salât *Resûlüne*, selam *evliyâsına*...

Ziya Açıkgöz
Ocak 2016

* İki yıl kadar önce böyle bir ulaşma çabam olmuş; 18 Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden e-posta yoluyla ulaşabildiğim ilgili tezin danışmanı sayın Doç. Dr. Hamdi GÜLEÇ, ellerinde dijital veya matbu bir kopya bulunmadığını, ancak eğer Çanakkale'ye yolum düşerse bir fotokopisini verebileceklerini belirtmiş idi. Tezin özetine şu adresten ulaşılabiliyor: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp.

AĞLAR BABA'NIN KISA HAYAT HİKÂYESİ

Ağlar Baba, *nakşibendî-hâlidî* meşahıyından Bayburt'lu ***İrşâdî Baba***'nın (1790-1865) torunu ve aynı zamanda manevi halefidir. Bayburt'un Siptoros (Oruçbeyli) köyünde 1881 yılında doğmuştur.

Ağlar Baba'nın dedelerinin kökeninin *Kasr-ı Ârifân*'a (Buhâra'ya 10 km. mesafede, Hâcegân silsilesinin önemli isimlerinin de yaşadığı bir köy) uzandığı rivayet edilmektedir. Buna göre, asıl ismi *Salih* olan *İrşâdi Baba*'nın babası *Selim* (1740-1803), *Bağdat*, *Şam* ve *Halep* üzerinden Anadolu'ya geçmiş; çeşitli illeri dolaştıktan sonra *Erzincan*'a ulaşmıştır. ***Selim***'in, hatta *İrşâdî*'nin burada, ***Terzi Baba*** olarak bilinen ***Vehbî Hayyâtî*** (1777-1848) ile görüştüğü rivayet edilmekte ise de buna dair kesin bir belge/bilgi yoktur.

Selim daha sonra *Erzurum*'a, ardından *Bayburt*'a göçmüş; burada önce *Seyyid Yakup* yaylasında bir süre yaşadıktan sonra *Zargıdı* (Sindenli) köyüne yerleşmiştir. ***İrşâdî Baba***'nın burada doğmuş olması kuvvetle muhtemeldir. Medrese tahsili görmüş olan oğul *İrşâdî*, babası *Selim*'in Zargıdı'da vefatının ardından, ***Siptoros*** (Oruçbeyli) köyüne yerleşmiş; burada bir yandan rençberlik bir yandan imamlık yapmıştır. *Hızır*[AS] vasıtası ile irşâd edilen, mahlasını dahi ondan alan ***İrşâdî Baba,*** şiirlerini toplayan divanı ve bir iki küçük risale yanında '*Kısas-ı Enbiyâ*' isimli manzum bir esere başlamış ve çok büyük bir kısmını yazmış; bazı bölümlerini eksik bıraktığı bu eseri, torunlarından birinin tamamlayacağını söylemiştir. Bu eser, birinci dünya savaşında kaybolmuş; sonra bir şekilde tekrar aileye ulaşmıştır.

İrşadi Baba'nın oğullarından (bilinen tek şiiri teberrüken bu kitabın ekler kısmına alınmış olan) ***Ahmed Küşâdî*** de kalem sahibi bir sûfi olmakla birlikte, babasından değil başka bir şeyhten intisaplıdır. ***Ağlar Baba, Ahmet Küşâdî***'nin oğludur ve asıl adı da dedesinin mahlası olan ***İrşâdi***'dir. Annesinin adı *Ümmügülsüm*'dür. Üç erkek, bir de kız kardeşi vardır. Önce köyünde, sonra *Bayburt*'ta bir süre medrese tahsili görmüştür. On beş yaşında iken, günlerce süren gayriiradi bir ağlama dönemi yaşamış; bu, babası tarafından, dedesinin haline varis olacağına işaret sayılmıştır.

Rus ve Ermeni işgalinde *İç Anadolu*'ya yapılan mecburi göçün ardından tekrar *Bayburt*'a dönen *Ağlar Baba*, otuzlu yaşlarında yeni bir ağlama sürecine girmiş; bu hal yoğun olarak on üç yıl sürmüş; sonra da azalarak devam etmiştir. *Ağlar Baba* bu halin başlangıcında rüya/fehvâ aleminde dedesi ***İrşâdi Baba*** ve ***Vehbî Hayyâtî*** ile görüştüğünü; bu iki zatın ve özellikle de *Kur'ân-ı Kerim*'in kendi mürşidleri olduğunu şiirlerinde defalarca vurgulamıştır. Dolayısıyla, zahirde bir mürşidi olmayan ***Ağlar Baba*** meşrep itibariyle *üveysî*dir. Bahsi geçen rüya ve irşad sürecine ilişkin olarak *Kısas-ı Enbiyâ*'nın *sebeb-i te'lif* bölümünde ayrıntılı malumat vardır ve bu bölümün tamamı elinizdeki kitabın ekleri arasında (Ek-3) sunulmuştur.

Sonraki uzun yıllar boyunca, *Siptoros* köyünde, bir yandan fahri cami hocası olarak ve bilâücret görev yapan *Ağlar Baba* öte yandan da ülkenin dört bir yanına yayılan irşad faaliyetini yürütmüş; dedesinin yarım bıraktığı *Kısas-ı Enbiyâ*'nın eksik kısımlarını tamamlamış, *Ebyât* (manzum) ve *Tasavvuf* (nazım ve nesir karışık) başlıklı iki eser daha yazmıştır. Manzumelerinde ***Ağlar Baba***, ***Ağlar Gülmez*** ve ***Bâkî Baba*** mahlaslarını kullanmıştır.

İki kez evlenen; bu evliliklerden altı çocuğu olan ***Ağlar Baba*** 13 Temmuz 1958 tarihinde kuşluk vakti dâr-ı bekaya irtihal etmiş ve *Siptoros* köyü kabristanında dedesi ve babasının kabr-i şerifleri yanında sırlanmıştır.

Kaddesallahu sirrahum.
Bin dokuz yüz ell[illegible]z diyende

Ağlar Baba *tatlı cânı verende*
Sevdikleri hem peşine gidende
Savrulur dünyanın taşı toprağı

(*Halifesi Niyâzî Baba'dan naklen*)

BEYİTLER*

* Beyitler 1'den başlayarak numaralandırılmış, beyitler fihristi de bu numaralara göre hazırlanmıştır. Beyitlerin başlıkları kitabın aslında bulunan başlıklarla aynıdır.

1

MANZÛME-İ AĞLAR BABA*

Bize tevfik veren Allah-u *Hâdî*
Edüp himmet beni hoş dehşet aldı

Ulu himmet edüp dil kasrını has
Mâzi içre oluptu Allah'a âs

Ruhsat-ı hâb içre rüyayı gördüm
Nişângâh âlemine hayrân oldum

Nişângâh ki yani mihrâba girdim
İrşâdî Baba hem *Hayyât*'ı gördüm

İki gül şebnemi mest etti beni
Lûtf u ihsân eyledi *Rabbü'l-Ganî*

Kelâmında buyurdu *Ganî* mutlak
'*Az gülün çok ağlayın siz*' muhakkak

Ağlayanlar izz ile devlet bulur
Kalbi kasrında dâim Allah durur

Leyk dilimi feyz ile intâk eder
Bazı evkat dil ü fem sükût eder

Feyzullâhı kalbe hikmet doldurur
Kalb zübândan neşreder taşra verir

Dahi feyz -i gül edip kasrı mir'ât
Dilime iptidâ geldi bu ebyât.

---

* İlgili nota bakınız (B1)

2
İPTİDÂKİ MANZÛME-İ AĞLAR BABA*

Asl u ceddim hoş rumûz söylemiş,
Bir varak üstüne tarih eylemiş:

Hafîdimden bir ulu zât olacak
Nakşî güllerinden bir gül alacak
Ol gül teker teker zevâl bulacak
Gülünü nasip et aman yâ Rabbi

Ol zât *Kâbe* içre adım atacak
İçeri girerken geri gelecek
Su içinde ulu devlet bulacak
Devleti nasip et aman yâ Rabbi

Kâbe'ye girmezse kusuru olur
Fincânın dibinde biraz su kalır
Ol sebepten kitâbı noksan kalır
İtmâm eyle aman aman yâ Rabbi

'Elif' 'râ'yı, 'şın', 'dal', 'yâ'yı velyeder
Oğlu *Ahmed* anın râhına gider
Gülü soldurmadan sinine gider
Ol gülü soldurma aman yâ Rabbi

'Zâ', 'mîm', 'nûn'la geçer sükûnet eder
Ol zamanın halkı re'yine gider
Fitne fücûr bütün hep zuhûr eder
Fuhûşat fitneden sakla yâ Rabbi

* İlgili nota bakınız (B2)

Bid'at ü seyyie âlemi alır
Ağlar Gülmez hemen meydâna gelir
Ol gül yaprağından bir gazel alır
Ağlar'ı sen mahrûm koyma yâ Rabbi

Zülfün teli 'elif', 'hâ'yı alacak
Hurşîd çalıp gül 'mîm', 'dâl'ı bulacak
Anın devri küllî âhir olacak
Mezbûru sen mahrûm koyma yâ Rabbi

Kimisi inanır kimi inanmaz
Rumûz olan sözde hiç şüphe kalmaz
Âşığın kalbine yalan söz gelmez
Dilimi yalandan sakla yâ Rabbi

Allah böyle kalbe ilham eyledi
Ağlar Baba güzel sözler söyledi
Leyl ü nehâr murâdını gözlerdi
Murâdımdan mahrûm koyma yâ Rabbi.

3
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Dilimizi vurduk zümre âbına
Fercâmından lezzet aldım, tad aldım
Taksimdâr bâbında, '*kün*' hitâbında
'Elif' sezdim, 'bâ' okudum, 'hâ' aldım

Mezket-i irfânda mihrâbgâhına
Mâil oldum zümregâhın âbına
Gülistân şehrinin şânlı şâhına
'Mîm'i gördüm, 'lâm' okudum, 'bâ' aldım

* İlgili nota bakınız (B3)

Mekteb-i irfânda divâna durdum
Şanlı şâhtan kavî bir berat aldım
Meclis-i zümrede kârımı buldum
'Vav' okudum, 'bâ'yı gördüm, 'hâ' aldım

Şeydâ bülbül olma, seni kınarlar
Yanar *Ağlar Baba*, '*hû*' der damarlar
Aşk bâbında bağlı kaldım erenler
'Ayın' gördüm, 'şın' okudum, 'kaf' aldım.

4
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Gel ey gönül, gel ey gönül epsem ol
Daha senin çok gelecek gülün var
Bu dünyanın kıyl kalinden usandım
Hâr içinde açılacak gülün var

Şeydâ bülbül gibi yanıp yakılma
Limansız keştiye sen ayak vurma
Liman açılıyor sabran kin vurma
Gemi dolanacak senin gölün var

Evme gönül evme, gemi binersin
Binersin de bir deryâda gezersin
Gâhi gavvâs, gâh yüzünde gidersin
Yelkenin açacak bir kaptanın var

Pervâneler gibi ateşe düşme
Kuzgun tuyûr gibi cebelden uçma
Çark sana teslimdir kolun kaçırma
Çarkı çevirecek kol kuvvetin var

Nâle kıl, nâle kıl, ey gönül durma
Allah'ın zikrini dilinden koma
Bu dert sana dermân; sen aman korkma
Allah vermiş sana, güzel hâlin var

Murğî, yâr bağında öt gündüz gece
Bir güle bülbül ol, lâ-civar yerde
Muammâyı sen al ol tuyûr bûmda
Nemil girmez senin gülşan bahçen var

Ey gönül sen asla yüksekten uçma
Uçup sakın gidip hümâya düşme
Hümâ seni atar sen hergiz şaşma
Hümâyı seyreder senin aynın var

Kınamayın bizi ey mü'min kullar
Hikmete ermedi *habîp peygamber*
Rüzgâr dağdan esse anı kim eyler
Kalbine esiyor bir rüzgârın var

Ağlar Gülmez neye aklın şaşırdın
Sen neden bu kadar kendin şişirdin
Hikmet sözlerini kalben düşürdün
Bu ebyâttan alınacak mânâ var.

5
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Ne yapalım gönül senin elinden
Niye düşüyorsun âh ile zâra
Ben de kınamanam seni ey gönül
Sen âşık olmuşsun ol güzel yâre

Sen neden bu aşkın yoluna düştün
Ol yâr bahçesinden ne nişân gördün
Şeydâ bülbül gibi yanuben soldun
Sen âşık olmuşsun ol güzel yâre

Bu âşıklık evvelâ sere gelmiş
Ezel-i ervâhta yârini görmüş
Ol zaman bu rûhum hem âşık olmuş
Rûh âşık olmuştur ol güzel yâre

Bunun aslı nedir dinleniz beni
Ecdâdımın vardır bir mihrâp yeri
Ol mihrâbın rüknü istedi beni
Gece âşık oldum ol güzel yâre

Rüyada görmüşüm boş kalan yeri
Vastında yanıyor kandilden nûru
Ceddim mürşid olmuş, gözlüyor beni
Gece âşık oldum ol güzel yâre

İnâyet eyledi Allah-u *Hâdî*
İki tek mürşidi dil gözüm gördü
Vehbî Hayyâti de dersimi verdi
Gece âşık oldum ol güzel yâre

Ağlar Baba sen de bir hâle erdin
Kâmil mürşitleri rüyâda gördün
Hakîkat, mârifet dersini aldın
Gece âşık oldum ol güzel yâre.

6

BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Niye gönül seni sükûnet alir
Ol yârin rüzgârı hiç eksik değil
Günden güne hem terakki ediyor
Muhabbet veriyor bir rüzgârın var

Neden yüzün gülmir ey gönül senin
Bu dünyada acep neyin var senin
Burda bir garipsin kimin var senin
Ol yâri görmeye az zamanın var

Leyli zamanında *Leylâ*'dan olma
Yârin hayydır senin sen hâba varma
Geceler subha dek sen mevtâ olma
Hazırlanmış senin gülşan bahçen var

Geceler subha dek sen sakın yatma
Ol güzel *Leylâ*'yı uykuya satma
Yârin gelir senin sen bâbı örtme
Hiç bulunmaz senin güzel yârin var

Gafil olma gönül sen gafil olma
Allah gayrısında cevaba varma
Az ye, az iç, az söyle, sen fuzûl olma
Tekellüm ediyor senin kalbin var

Sakın burda kalman için gam yeme
Bu fâniye asla sen kötü deme
Muhabbet-i yârdir sen gafil olma
Yâre muhabbetli senin gönlün var

Bu dünyadan muhabbeti sen kaldır
Allah'ın aşkına vücûdun yandır
Uzaktan muhabbet çok güzel haldir
Allah'a yaraşır senin aşkın var

Ölüme hazır ol sen sakın korkma
Allah'a ricâyı dilden bırakma
Her murâdı verir, iste sen, korkma
Kalbin iyi bilir bir Allah'ın var

Ağlar Gülmez asla gönülden gülme
Kalbin ferah edip Allah'tan olma
Rûz ü şeb dilinden '*sallâ*'yı koyma
Şefâat edecek peygamberin var.

7
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Bu yakında gönül bahre dalacak
Kudret meyvesinden meyve alacak
Ol meyveden hikmet kalbe dolacak
Tezden nasip eyle aman Allah'ım

Ol meyveden murat ilm-i irfânî
Dalında yetişmiş gözlüyor beni
Keştiye binmemiş alamam anı
Tezden nasip eyle aman Allah'ım

Gemi hazırlanmış limanda durir
Deniz hava almir, mevc ü mevc vurir
Hâlâ vaktine var, ruhsatı gözlir
Tezden nasip eyle aman Allah'ım

Ol bahirden murat *Muhammed* bahri
Cümle âlem andan alır gevheri
Aslını sorarsan, hem bâtın ilmi
Tezden nasip eyle aman Allah'ım

Ey Allah'ım beni ol göle düşür
Gönlümü, gözümü ol sudan şişir
Hikmet şarâbından bir şerbet içir
Tezden nasip eyle aman Allah'ım

Câm-ı Hû'dan kalb şeceri bitecek
Zulmet perdeleri(n) bütün delecek
Tecellî şehrinden feyzi gelecek
Tezden nasip eyle aman Allah'ım

Ağlar Gülmez bilmem murâdın nedir
Derdin dünya mıdır, yoksa mı yardır
Yâre kavuşması çok uzak yoldur
Tezden nasip eyle aman Allah'ım.

8
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ*

Benim bu derdime hiç dermân olmaz
Lokmân Hekim gelse bir çâre bulmaz
Bu dert benden asla hiç zâil olmaz
Dermânı sendendir benim Allah'ım

Bu dert bize esti *Hak* tarafından
Dermân olmaz bana kullar yedinden
Yâre gider kurtulurum derdimden
Dermânı sendendir benim Allah'ım

Bu derde düşüp de yanmayan bilmez
Hikmet derdidir bu kimse anlamaz
Binde bir kuluna ol nasip olmaz
Dermânı sendendir benim Allah'ım

* *İlgili nota bakınız (B8)

Zâten bu dert insanı kalpten alır
Nefs ile Şeytanı muzmahil kılur
Kalbin perdeleri hemen ref'olur
Dermânı sendendir aman Allah'ım

Cümle (ü)rüzgârlar denizden gelir
Yığılır dağların üstünde kalır
Müvekkeli emr ederse üfürür
Dermânı sendendir aman Allah'ım

Bu dert rüzgârdır ki üfürür gelir
Gelir gelmez insanı kalpten alır
Doğru, *Muhammed* bahrinden gelir
Dermânı sendendir aman Allah'ım

Bu bir rüzgârdır ki arkası gelmez
Rûz ü şeb kalbinden dalgası gitmez
İnsanın kalbinden küdûret koymaz
Dermânı sendendir benim Allah'ım

Bir ucu kalptedir biri güldedir
Ol gül ırgalanır kalbi söyletir
Anlamayan der ki, "bu deli ne der?"
Dermânı sendendir benim Allah'ım

Ağlar Baba bu kelâmı uzâtma
Nâs bundan gafildir nâsı körleme
Anlamayan lezzet almaz, sen seni yorma
Dermânı sendendir benim Allah'ım.

9

BEYT-İ AĞLAR BABA

Gönül sakın sevme dünya malını
Hakikatli yârden seni ayırır
Dünyayı sevenler yâre varamaz
Elbet ol yâr senden yüzün çevirir

İnsanın kalbine küdûret verir
Nefs ü Şeytan andan kuvveti alır
'*Nefs-i rahmânî*'ni muzmahil kılur
Nefs-i rahmân senden yüzün çevirir

Dünyayı sevmedi ol *Nebî zîşân*
Bundan muammâ al ey deli insan
Bak kendi vücûdan Allah'tan utan
Peygamberin senden yüzün çevirir

Kur'ân'dan okurum delili sana
Şeytan'dır '*adüvvün mübîn*' insana
Kelb-i racîm alır nâsı hızlâna
Mutmainne senden yüzün çevirir

Racîm Şeytan nâsı dâima aldar
Tarîk-i Cennet'ten insanı atar
Yazıcı melekler yanında ağlar
Melâike senden yüzün çevirir

Aynı *beytullâh*tır mü'minin kalbi
Tıyb eyle dil kasrın Allah durağı
Yatma gecelerde sen gözle anı
Gizli düşman senden yüzün çevirir

Ağlar Baba dersinden âlî olma
Kelâm-ı tayyibi dilinden koma
Bin bir seyfi takın sen gafil olma
Şerr-i şûra senden yüzün çevirir.

10
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Çark dönüyor dâim ey gönül durma
Kolunu üstünden sakın kaldırma
Perlerin kavîdir durmadan korkma
Aman Allah aman çarkımı çevir

Asl-ı çarkı kurmuş *Nebî-i zîşân*
Hulefâ'ya demiş çevirin hemen
Benden sonra gitsin hele bir zaman
Aman Allah aman çarkımı çevir

Bu çarkın kütüğü fizza-ı hastan
Perleri düzülmüş altun nuhastan
Mîzâbı kurulmuş yâkût-u hastan
Aman Allah aman çarkımı çevir

Benim dediğim bu çark dervişân çarkı
Ol çarkı kurmuştur *Muhammed Nebî*
Andan evvel kurdu hem *Âdem Safî*
Aman Allah aman çarkımı çevir

Bu çarkı çeviren kollar kırıldı
Kimi kol da çevirmeyip yoruldu
Şimdi çevirenler çok nâdir kaldı
Aman Allah aman çarkımı çevir

* *İlgili nota bakınız (B10)

Evvel çarkı kurdu hem *Azîm Mevlâ*
Dünyanın vastında cümleden ûlâ
Bir kudret su ile dönüyor hâlâ
Aman Allah aman çarkımı çevir

Kutup, gavs çarkından bir nûr çıkıyor
Büyük çarkın mîzâbına akıyor
Dünya çarkı güzel güzel dönüyor
Aman Allah aman çarkımı çevir

Sağîri durursa kebîr de durur
Kader takdir gelir yerini bulur
Ol zaman bu dünya hemen yıkılır
Aman Allah aman çarkımı çevir

Ağlar Baba çarkından olma âlî
Âşık olan çarktan alır meâli
Kalb-i kasrın eder dünyadan hâlî
Aman Allah aman çarkımı çevir

11
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Neden gönül sükût epsem durirsin
Gizli esrârların aç yavaş yavaş
Himmetin âlîdir kimden korhirsin
Bir kitap başla da yaz yavaş yavaş

Dürr-i hakayıktan gevherler açtır
Zamâneye göre fehmini gezdir
Mâzi müstakbelden kelâmı düzdür
Kalbin açılıyor hem yavaş yavaş

Gönül sakın bir kimseden havflanma
Allah'ın emridir aman çirkenme
Kulların sözüyle Allah'tan olma
Allah avn ediyor hem yavaş yavaş

Leyl ü nehâr ağla Allah'a yalvar
Dert içinde nice türlü dermân var
Ol derdin dermânı hikmet suyu var
Fincana doluyor hem yavaş yavaş

Aman gönül asla havadan uçma
Sen kendi kendine söze bulaşma
Vaktini gözle, sen sonra başla
Vakit yanaşıyor hem yavaş yavaş

Değiş gönül değiş bu hâlin değiş
Biraz daha derin mânâya giriş
Söyleten söyletir eyleme endiş
Füyûzât oluyor hem yavaş yavaş

Allah'ı kalbinden kestirme hergiz
Peygambere et salâvât tezce tez
Cümle enbiyâya muhabbetin düz
Muhabbet artıyor hem yavaş yavaş

Gezme gönül gezme sen hevâ gezme
Meyvesiz ağacın zıllına varma
Her olur olmazı nazmında düzme
Meyven yetişiyor hem yavaş yavaş

Cemî enbiyâlar hep murat aldı
Evliyâ zümresin birazı kaldı
Aman Allah sırası bize geldi
Murâdım geliyor hem yavaş yavaş

Ağlar Baba niye aklın zây ettin
Bu sözleri kenden iftira ettin
Vallahi rüzgâr esti ben yemin ettim
Muhkem esti yazdım hem yavaş yavaş.

12
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Ey Allah'ım sen rızkımı kavuştur
Aman kullarından sen utandırma
Cümle zîrûhâtın *Rezzâk*'ı sensin
Sakın nâmerdinden sen utandırma

Benim vechim ezel yudun su ile
Bir perde içinde kaimdir hâlâ
Ol su ile utanırım ben hâlâ
Aman Allah aman sen utandırma

Ey Allah'ım sana bir ricâm vardır
Üç rızk ile burda sen beni kandır
Cennet, cemâl ile beni utandır
Bu dünyada beni sen utandırma

Kapından rızkı ver sen beni kandır
İlm-i bâtın/zâhir sırrına daldır
Bu üç ile beni dünyada güldür
Gayrı bir rızk ile sen utandırma

Şimdi kullar bir acâip olmuşlar
Dil ucuyla hem şehâdet kılmışlar
Kalp ile Allah'a hîle kurmuşlar
Kalbimi hıfzedip sen utandırma

Zaman âhir zaman günleri olmuş
Nâs olan perdeyi yüzünden almış
A'lâ ile ednâ şimdi bir olmuş
A'lâ'dan ednâdan sen utandırma

Rızkıma kefilsin ey *Bârî Hudâ*
Gözümü kapından etmezem cüdâ
Halimi bilirsin yâ *Ganî Hudâ*
Kulların yanında sen utandırma

Aman peygamberim sana ricâm var
Benim için sen de Allah'a yalvar
Rızkımı ol versin aman Peygamber!
Efelerden beni sen utandırma

Ağlar Gülmez niye efkâra geldin
Neden nâşi kalemi elen aldın
Dertli dertli bu ebyâtı sen yazdın
Vehbî Efendi'den sen utandırma.

13
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey gönül sen hiç usanma
Ayık ol gaflete dalma
Leyl ü nehâr gafil olma
Ağla sen dünyada ağla

Ağlayanı Allah sever
Dört düşmanı andan gider
Gülşan bahçesin seyreder
Ağla sen dünyada ağla

Vahdetten sen sakın geçme
Kesret-i âleme düşme
Dünya şerbetinden içme
Ağla sen dünyada ağla

Dünya şerbeti ağudur
İçerde kalbi çürütür
Muhibb-i dünya olanın
Daima kalbi ölüdür
Aman kalbini öldürme
Ağla sen dünyada ağla

Evliyâ dünyaya gelmiş
Dünyanın başına vurmuş
Bir kötü boz köpek iken
At gibi üstüne binmiş
Ağzına zimâmı vurmuş
Ağla sen dünyada ağla

Bu dünya çok güzel yurttur
Sanma ki sen bir boz ittir
Binilecek bir kırattır
Ağla sen dünyada ağla

Âhirete mezraadır
Muhibbi hem vechullâhtır
Ru'yeti hem evliyâdır
Ağla sen dünyada ağla

Ağlar Baba sakın gülme
Allah için çalış durma
Leyl ü nehâr gafil olma
Ağla sen dünyada ağla.

14

BEYT-İ AĞLAR BABA*

Nasıl vasfın etsin bu zübân seni
Benim de rûhumun sensin bânisi
Muhammed'dir cümle rûhun anası
Himmet eyle bize *Muhammed Ahmed*

Senin aslın zâten 'elif'ten, 'bâ'dan, 'yâ'dan
Rûhun halk olmuştur bir hâlis nûrdan
Hiç gözler görmemiş bir güzel cândan
Himmet eyle bize *Muhammed Ahmed*

Ol gül-i hurşîdin mincân içinde
Selvi kamet vermiş ol cân içinde
Gizli ilim almış bir 'nûn' içinde
Himmet eyle bize *Muhammed Ahmed*

'Elif' ile 'mîm'dir belini büken
Gözlerinden nûrlu yaşını döken
Ulu divânına kuş gibi giden
Himmet eyle bize *Muhammed Ahmed*

Bülbül olmuş yârin bağına girmiş
Zâten aslı gülün dalında bitmiş
Şems ile ol bedre, ziyâyı vermiş
Himmet eyle bize *Muhammed Ahmed*

'*Kün fekân*' emrinin bülbülü sensin
Lâ-mekân şehrinin hem gülü sensin
Bizi de burada ağlatan sensin
Himmet eyle bize *Muhammed Ahmed*

---

* İlgili nota bakınız (B14)

Ol rûh-u zîşânın bir hâle erdi
Hicâb-ı kudrete ol zaman girdi
Her bir ferâseti Allah'tan aldı
Himmet eyle bize *Muhammed Ahmed*

Ağlar Baba tanı nebîni tanı
'*Sallâ'y-ı şerîf*'i rûhuna oku
Dil zübâna verir *Muhammed* rîhı
Himmet eyle bize *Muhammed Ahmed*.

15
BEYT-İ AĞLAR BABA

Neden gönül gene coşir ağlirsin
Ol yâr tarafından haber mi aldın
Bu âlem içinde mânen âlem var
Ol mânen âlemden haber mi aldın

Bu âlemden ancak ibret alınır
İtikatla îmân kavî olunur
Ol mânen âlemden haber alınır
Âlemler gülünden haber mi aldın

Benim derdim senin gölünden geldi
Gelip beni gece rüyâda buldu
Ol yâr tarafından bir nişân gördü
Sevgili yârinden haber mi aldın

Ne görülse ol âlemde görülür
Hakikat künhüne anda erilir
Ya rüyâda ya kalp ile görülür
Rüya âleminden haber mi aldın

Yani gündüz salât, tesbih, tenzih edersin
Bir hatasız hem firâşa girersin
Gece hâbda ol âleme gidersin
Geceler şâhından haber mi aldın

Anın'çün evliyâ gözünü örter
Hicâp perdeleri kalbinden gider
Yere bakar gökten ol hayâ eder
Yer gök sahibinden haber mi aldın

Evliyâ ervâhı deverân eder
Âlem-i rûhânı bütün seyreder
Berzah-ı âleme hem bile gider
Berzah'ın şâhından haber mi aldın

Ağlar Baba bu ebyâtı kasîr et
Kalbe gelenleri nazmında fikr et
Bazısın söyleme Allah'ı zikr et
Allah tarafından haber mi aldın

16
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Gönül senin bu dünyada kimin var
Hakikatli yârin istiyor seni
Ben de istiyorum yâre varayım
Mihrâbın lezzeti koymuyor beni

Yüz kurnalı bir pınarı açarım
Altı bin gözeden şerbet içerim
Kasr(ı)gâhtan ol şerbeti eklerim
Kand(ü) veş lezzeti koymuyor beni

* *İlgili nota bakınız (B16)

Ey gönül sakın sen havadan uçma
Kuzgun tuyûr gibi lâşeye düşme
Ekl eder ecnebî sen aman şaşma
Tevâzu lezzeti koymuyor beni

Cümle evliyâlar dehre geldiler
Hep tevâzuun gölüne girdiler
Sonra andan inzivâda kaldılar
İnzivâ lezzeti koymuyor beni

Âhireti tutup dehri attılar
'*Salât-ı mektûb*'a nefli kattılar
Tecerrüde erip *Hakk*'a gittiler
Tecerrüd lezzeti koymuyor beni

Mü'minin nûru, burağıdır namaz
Ekser-i nâs şimdi olmuş bînamaz
Ona râzı olmaz *Nûr Rabb-i niyâz*
Namazın lezzeti koymuyor beni

Mü'minin kalbidir kubbe nûrâni
İçinde oturur rûh-u rahmânî
Ol kalbe feyz eder feyz-i rabbânî
Füyûzât lezzeti koymuyor beni

Ağlar Baba ağlir, yârini ağlir
Allah'ın korkusu cismini yahir
Gülşan bahçesinde gülünü görir
Ol gülün lezzeti koymuyor beni.

17

BEYT-İ AĞLAR BABA

Sen sanma ki gönül yârin uzakta
Şâhdamardan karîb bu şirin cânda
Sade cânda değil her bir eşyâda
Hakikattir durma ey gönül ağla

Allah buyurmuştur delil Kur'ân'da
Okurum delili bulurum cânda
'*Ve nahnü akrabu ileyh*' geldi Kur'ân'da
Hakikattir durma ey gönül ağla

Sanma ki sen gönül yârin gizlidir
Her bir neşnümâda zâtı bilinir
Cümle zîrûhâttan Allah görünür
Hakikattir durma ey gönül ağla

Mücevher gülüdür zâtı nişânı
Kudreti feyzinden kılmıştır anı
Bir kale içinde tanıdık anı
Hakikattir durma ey gönül ağla

Allah buyurduğu delil ile git
'*Vezkur Rabbeke fi nefsike tazarruan ve hıyfeten*' mânâsın fehm et
'*Râzıyeten-marzıyyeten*' makamına yet
Hakikattir durma ey gönül ağla

Ağlar Gülmez perin noktaya vurdu
Kur'ân-ı Kerim'den mânâyı kurdu
Mezheb-i *Nebî*'ye telini vurdu
Hakikattir durma ey gönül ağla

18
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Aman gönül silah takın
Düşmanlardan kendin sakın
Adûların çok galiptir
Silahsız sen gezme sakın

Adûların seni izler
Silahsız vaktini gözler
Dördü birden seni pisler
Silahsız sen gezme sakın

Seher vakti tez kalkmayan
*Vudû*unu hem almayan
Silahını takınmayan
Silahsız sen gezme sakın

Ol kuldur tarîkten çıkan
Düşmanlar emrine bakan
Tıyb cismini lâşe kılan
Silahsız sen gezme sakın

Silahsız hiç asla kalma
Kademeyni hâke salma
Zîrûhâttan lânet alma
Silahsız sen gezme sakın

Kalkar abdestin alırsın
Piyâde asker olursun
Süngünü ele'n alırsın
Silahsız sen gezme sakın

* *İlgili nota bakınız (B18)

Mütevâzı namaz kılar
Süngüyü kınına salar
Topları düşmana kurar
Silahsız sen gezme sakın

Topları birden yağdırır
Düşmanı yerden kaldırır
Vesâvisten hem kurtulur
Silahsız sen gezme sakın

Böyle kullar rızâ bulur
*Nâr-ı cehîm*den kurtulur
Dâima abdestli durur
Silahsız sen gezme sakın

Ağlar Gülmez kendin gözle
Abdestsiz sen yere basma
Vesâvisten kalbin sakla
Silahsız sen gezme sakın

19
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ*

Bu dert beni vara vara alacak
Bilmem encâmı nasıl olacak
Çok güllerim vardır bizi bulacak
Yetiş imdâdıma sen *Ebu'l-Kasım*

Derûnumdan almış yanıyor cânım
Bir arz edecek yok ne olur hâlim
Kudret kalemiyle yazmış Allah'ım
Yetiş imdâdıma sen *Ebu'l-Kasım*

* *İlgili nota bakınız (B19)

Ben gördüğüm muammâdan anlarım
Gâh rumûzlu gâh kelâmlı söylerim
Rûz ü şeb hem murâdımı gözlerim
Yetiş imdâdıma sen *Ebu'l-Kasım*

Nasib olur sal, eyyâmı geçersem
Hicâp perdelerin kalpten açarsam
Ol eksik kalan tuhfeyi yazarsam
Ol zaman da yetiş ey *Ebu'l-Kasım*

Benim bu gözlerim dâima ağlar
Ne zaman ölürsem ol zaman sağlar
Ol kitâbı bizden birisi bağlar
Ol zaman da yetiş ey *Ebu'l-Kasım*

Ağlar Gülmez bir işâret eyledi
Bilmez kendi midir yoksa evlâdı
Bu çark hiç eskimez perleri kavî
Bize yardım eyle ey *Ebu'l-Kasım*.

20
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bize bu dert geldi güller gülünden
Bu dert ile gidiyorum Allah'a
Âşık(ı) er'görer ol mâşûkuna
Bu dert ile gidiyorum Allah'a

Bu dert ile varacağım kabire
Çift enîs lâzım ki kabirde dura
Ol çift ile gideceğim huzûra
Bu dert ile gidiyorum Allah'a

Bu dert beni koymaz amîk bahrine
Keşti olur yine alır fevkine
Getirir doğru Peygamber kurbuna
Bu dert ile gidiyorum Allah'a

Bu dert ile dermân riyâzat geldi
Kalbime füyûzât bu dertten oldu
Muhammed Nebî'nin gölünden geldi
Bu dert ile gidiyorum Allah'a

Zâten mü'min olan riyâzat bekler
Tâat u kuvvetle kendini eğler
Hayy ile hayy olur mezkette bekler
Bu dert ile gidiyorum Allah'a

Bu dert ile feyzim ziyâde geldi
Dil-i kasr(ı)gâhtan perdeyi aldı
Dergâh-ı dildârı müzeyyen kıldı
Bu dert ile gidiyorum Allah'a

Ağlar Baba çok ziyâde ağladı
Kırtas üzre bir kitâba başladı
Bir de *İrşâdi* kitâbın aşladı
Bu dert ile gidiyorum Allah'a

21
BEYT-İ AĞLAR BABA

'*Len-tebûr*' sırrına mazhar olanlar
Rûhlar meyvesinden dâim ekl eder
Kevser-i kâfûrdan içip kananlar
Nûr fuâd içinde rûhu seyreder

'*Len-tebûr*'a eren zâtına varır
Vahdet câmlarından bir câm doldurur
Ölmeden ölür de kabirde durur
Hâk ile yeksânı dâim seyreder

'*Ene'l Hakk*'diyenler fenâdan geçmiş
'*Len-tebûr*' sırrına kapıyı açmış
Melekûta varmış tecerrüd bulmuş
Berzah-ı âlemde ervâh seyreder

'*Ene'l Hakk*'diyenler kendini gizler
Zât-ı vechullâh'tan kelâmı söyler
Dört kitap ilmini bâtından söyler
Mir'âtullâh ile vücut seyreder

Bir ruhsat-ı nâmda ruh gözüm açtım
Vurdum çarka kolum, hâlim değiştim
Ol sırr-ı ru'yetle dünyadan geçtim
Gözlerim vahdette sırrı seyreder

'*Kable en temûtû*' sırrına erdim
Pîrlerin çarkının kulpundan tuttum
Ölmeden hem sine enîsle girdim
Gözlerim dâima kabri seyreder

Dersimi almışım 'Elif'ten, 'Mîm'den
Ol mânen âlemde mürşid yedinden
Ulu hat çekmiştir zâtı vechinden
Gözlerim dâima mürşid seyreder

Ağlar Gülmez sen de gayret etsene
'*Len-tebûr*' bâbına miftâh vursana
Gav(i)s külâhını re'sen koysana
Gözlerim dâima külâh seyreder.

22
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

İnâyet eyledi Allah-u *Hâdî*
Bu nesilde nice zâtlar ağladı
Yalan deyû münkir beni kınadı
Ağlar bu gözlerim güzel yâr için

Allah buyurmuştur delilim vardır
Oku delilini münkiri kandır
'*Fe'lyedhakû kalîlen ve'lyebkû kesîran*' delilim budur
Ağlar bu gözlerim güzel yâr için

Bu insan tanımaz yolu erkânı
İşitmediniz mi *Ya'kub Ken'ân*'ı
Gözleri ağladı *Yusuf* sultânı
Ağlar bu gözlerim güzel yâr için

Bükâdan lezzeti almıştır evliyâ
Şuayb mesleğidir sen sanma hebâ
İki cihânın serveri *Mustafâ*
Yanıp ağlamıştır güzel yâr için

Ko bu 'mekr-i fân'ı oku dersini
Kabrinin dârında sen bul enîsi
Balığın karnında *Yûnus Nebî*'si
Yanıp ağlamıştır güzel yâr için

Kabir nidâ eder: "Ey âdemoğlu!
Karanlık bir dârım, sen getir mumu"
Kabir de seviyor ağlayan kulu
Ağlar bu gözlerim güzel yâr için

Def'a nidâ eder: "firâşım yoktur,
Amel-sâlih edin, firâşız oldur;
İki melek vardır insâfı yoktur"
Anlar da ağlıyor güzel yâr için

Yine nidâ eder: "ağulu mârım,
Devâsını getir, seni sancarım;
Ağlayan kullardan korkar kaçarım"
Ağlar bu gözlerim güzel yâr için

Allah'ım ağlatır, ey kalbi denî
Gözesi derindir n'etsin bu fânî
Sû-i zan eyledi bize karyeli
Ağlar bu gözlerim güzel yâr için

Ağlar Baba ağlar, dâima ağlar
Sayd-ı şâh gelende gözleri sağlar
Yerini görürse ol zaman güler
Ağlar bu gözlerim güzel yâr için

23
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Bakmanız siz benim süflî hâlime
Lahûrî yeşilden hırkam var benim
Ben şimdi düşmüşem Allah râhına
Kıymeti bulunmaz malım var benim

Nasip olur bu dünyadan göçerim
Ecel şerbetini câmdan içerim
Kalb-i Kur'ân ile burdan uçarım
Çift pencereli odam var benim

* *İlgili nota bakınız (B23)

Mücevher yapıyım kapım açılmaz
Melek'ül-mevt'in önünden kaçılmaz
Kanatsız hiçbir tarafa uçulmaz
Altın gümüş çift kanadım var benim

Allah'ın hükmüne kimse eremez
Ârifin sözünü her kul sezemez
Keştibân limansız gemi süremez
Limansız gidiyor keştim var benim

Kıyâmet dediğin bahr-i amîktir
Seferi uzaktır râhı şedîttir
Sefinesiz andan çıkmak baîdtir
Her bir gülle sökmez gemim var benim

Kaptansız gemi limandan gitmez
Garip yere tercümansız gidilmez
Vasıtasız ol divâna girilmez
Önüm sonra çift vasıtam var benim

Dükkânım açılmaz tüccar malıyım
Pencerem kapım yok dökme yapıyım
Kotanlar çevirmez köklü çayırım
İki secde etmiş rûhum var benim

Ağlar Baba n'ettin acaba n'ettin
Sen neden bu kadar kendin medh ettin
Söyleten söyletti hata mı ettin
İlham eder bir meleğim var benim.

24
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bilmem neden gönül coşir ağlirsin
Elbet bir sevgili güzel yârin var
Ol yâr bahçesine bülbül demişler
Anın için coşir ağlir bu gönül

Ol yâr bahçesinde bir ağaç bitmiş
Tahtı gümüş, fevkı anın has yemiş
Has yemişten bize taksim edilmiş
Anın için coşir ağlir bu gönül

Meyvesi yetişmiş, düşmüyor, beklir
Bir melâike anın başını beklir
Emanettir deyû bırakıp gitmir
Anın için coşir ağlir bu gönül

Sûreti meyvedir, sîreti baldır
Ey Allah'ım beni ol baldan kandır
Ol balın ustası sevdiğim yârdir
Anın için coşir ağlir bu gönül

Evvelâ ekl eyledi *Âdem Peder*
Ol sebepten oldu âlî, muteber
Allah emreyledi yedi ol peder
Anın için coşir ağlir bu gönül

Ol meyvenin bir tarafından yedi
Enbiyânın küllîsi andan geldi
Evliyâ da ol sulbe vâsıl oldu
Anın için coşir ağlir bu gönül

Sonra buğday yaprağından ol yedi
Anın için yollar muhtelif oldu
Şekavet tarafı hep andan geldi
Anın için coşir ağlir bu gönül

Ağlar Gülmez helâlden hâsıl oldu
Defter-i şakîden beratı aldı
Nûr şecer fer'inde gülşanı gördü
Anın için coşir ağlir bu gönül.

25
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gelin biz cümleten yasa girelim
Şehr-i sıyâm gidir hoş ağlayalım
Sıyâm sahibine çok yalvaralım
Elveda ediyor bu şehr-i sıyâm

Bu sıyâm ayının kadrin bilmedik
Geceler subha dek kıyâm etmedik
Nasıl geldi geçti asla bilmedik
Elveda ediyor bu şehr-i sıyâm

Bu sıyâmı cümle nebîler tuttu
Muhammed'e bu ay hedâye geldi
Azîm Kur'ân bu ayda nazil oldu
Elveda ediyor bu şehr-i sıyâm

Sıyâm âyetiyle *Cebrâîl* geldi
Nebî Zîşan kalkıp kıyâma durdu
Orucu tutup da namazı kıldı
Elveda ediyor bu şehr-i sıyâm

'*Es'savmu lî*' buyurmuştur ol cânân
Yani benimledir orucu tutan
Asla azap etmez ey mü'min inan
Elveda ediyor bu şehr-i sıyâm

Gizli ibâdettir bir Allah bilir
Melâike sevabı deftere alır
Ol kul Allah'ına ansızın varır
Elveda ediyor bu şehr-i sıyâm

Mürğî diller güzel güzel ötüyor
Sahibinden bize rahmet iniyor
Mürğ-i sıyâm ile hicret ediyor
Elveda ediyor bu şehr-i sıyâm

Orucuyla yani olunur i'râc
Mürğ-i sıyâm eder bu gece mi'râc
Varma hâba aman cân perdesin aç
Elveda ediyor bu şehr-i sıyâm

Ağlar Baba sıyâm şebinde yatma
Gir mihrâba nâşî bahçede ötme
Azmediyor sıyâm çok ağla gülme
Elveda ediyor bu şehr-i sıyâm

26
BEYT-İ AĞLAR BABA

Hudâ'nın çok kütübü var
Kur'ân-ı Kerîm'i başka
Yüz on dört sûre içinde
Yâ-sîn-i şerîf'i başka

Edille râhımız çardır
Mü'minin fi'li *Nu'man*'dır
Cihânda çok bina vardır
Kâbe-i şerîf'i başka

Enbiyâlar dehre geldi
Bazısı nehrümâ oldu
Çokları çok güzel geldi
Yûsuf'un cemâli başka

Her bir şârih yazar amma
Dört mezhep kuruldu amma
Hacı kurban keser amma
Halîl'in kurbanı başka

Emanet taşına koydu
Cihâdı bize farz kıldı
Nice canlar şehid oldu
Kerbelâ şehidi başka

Cennet mü'mine duraktır
Kâfirin mekânı nârdır
Cennette çok ru'yet vardır
Allah'ın ru'yeti başka

Ağlar Baba var iz'ânın
Azâbı çok bîiz'ânın
Ebu'l-Kasım Peygamber'in
Kula şefâati başka

27
BEYT-İ AĞLAR BABA

Senden geri kalmam ey ceddim baba
Ben de senin gibi düştüm bir âba
Usanıp dünyadan eyledim ibâ
Ne yapayım düştüm âhir zamana

Allah'ım ağlatır sen himmet eyle
Burağın üstünde sen beni gözle
Ben yayan yürümem ey gözüm dede
Ne yapayım düştüm âhir zamana

İkimiz de bir tüccârın malıyız
Yükte yenlik hem bahâda ağırız
İkimiz de bir burağın malıyız
Ne yapayım düştüm âhir zamana

Bütün ağaçların suyu kesilmiş
Hârları dökülmüş gülü kurumuş
Bülbül olan bütün kafese girmiş
Ne yapayım düştüm âhir zamana

Bülbülün şânıdır dalında dura
Leyl ü nehâr nârasını ol vura
Gül dalından inip girdi bir dâra
Ne yapayım düştüm âhir zamana

Bülbüller ötmüyor kurumuş dallar
Aklı olan bundan muammâ anlar
Ağız söylemezse kulak ne anlar
Ne yapayım düştüm âhir zamana

Gece gündüz zârı zârı ağlarım
Hurşîd sahibine çok yalvarırım
Ceddim baba feyzi senden alırım
Ne yapayım düştüm âhir zamana

'Bâ', 'h.â'yı terk etti, h.ızlâna düştü
'Sâd' 'kâf' ile hemen ancak birleşti
'Dal' ile 'yâ' geldi vakte yanaştı
Ne yapayım düştüm âhir zamana

Ağlar Baba hâlin itirâf etti
Leyl(i) sahibine çok ricâ etti
Vehbî Hayyâtî'yi mihrapta gördü
Ne yapayım düştüm âhir zamana.

28
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ*

Deli gönül durma yine coşsana
Vahdet güllerinde bülbül olsana
Ol gülün şâhına enîs olsana
Ol şâhı enîs et aman yâ Rabbi

Bir garip bülbülsün dâr-ı fenâda
Leyl ü nehâr çalış ağla burada
Enîsi bulasın dâr-ı bekada
Enîs gönder bize aman yâ Rabbi

Bir vahdete gir de enîsi gözet
Aslan kıldan kayar, sen kılı düzelt
Zânâblar seni yer kendini gözet
Vahdette enîsi gönder yâ Rabbi

* İlgili nota bakınız (B28)

Biz vahdet makamın aslını diyek
Vahdete koymuştu *Muhammed*'i tek
Hicâplara geçti sırayla tek tek
Vahdette enîsi gönder yâ Rabbi

Halife halk etti arzına koydu
Esmây-ı hüsnâ'yı ona ders verdi
Bir vahdet hicâbı hedâye geldi
Vahdeti nasip et bana yâ Rabbi

Muhammed'in nûru *Âdem*'e geldi
Vahdet hicâbının içinde geldi
Âdem'in alnında hem zâhir oldu
Vahdeti nasip et bana yâ Rabbi

Hulûl etti zaman evliyâ geldi
Anlar da aslından dersini aldı
Ol hicâp yerine mezkete girdi
Mezketi nasip et aman yâ Rabbi

Fevz ü felâh ile vahdete dalan
Kesret-i âlemden uzleti kılan
İşte anlardırlar rızâyı bulan
Rızâyı nasip et aman yâ Rabbi

Ağlar Gülmez sen de bir muammâ tut
Bir vahdete gir de gece gündüz yat
Lâmekân kurbuna ten vücûdun at
Kurbiyyeti nasip et bana yâ Rabbi.

29

BEYT-İ AĞLAR BABA*

Çeşm-i dildin murğî vücûdun yaslı
Kalbin haymegâhtır senin ey gönül
Muhammed'in rîhi kandırdı seni
Saâdet gömleğin giydin ey gönül

'*Arrafe*' sırrıyla Allah'ı bildin
Dört adû boynuna kılıcı vurdun
*Al-yeşil mihrâb*a ansızın girdin
Gülşan bahçesinde öttün ey gönül

Ol erkek mâderden aldın yüz suyun
Esrâr-ı Kur'ândan garâip sözün
Feyz -i cemâl yaktı yandırdı özün
Bir nokta zarfına girdin sen gönül

Pervâne-veş şeb deminden uçarsın
Nûr kalem hattından mânâ açarsın
Sefil sefil bu âlemde gezersin
Süflî Baba oldun şimdi sen gönül

Gedâ *Ağlar Baba* yanıp ağlıyor
Hümâ olmuş şâh saydını gözlüyor
Rûhum hemen hemen tenden gidiyor
Rûhuma fâtiha oku sen gönül.

* İlgili nota bakınız (B29)

30
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Neden gelip şakılayıp gülirsin
Kork Allah'tan gönül sen kork Allah'tan
Bülbül gibi ağlayıp figan etmirsin
Kork Allah'tan gönül sen kork Allah'tan

Kork Allah'tan kork da yuvanı tanı
Ömrünü geçirme dünyada fâni
Cehenneme korlar bu güzel cânı
Kork Allah'tan gönül sen kork Allah'tan

Sakın kendin dâim, fenâya salma
Gece firâşında ziyâde kalma
Gündüz dünya ile çok meşgul olma
Kork Allah'tan gönül sen kork Allah'tan

Kendi vücûdan bak, andan hisse al
Kıl namazın aman zikrullâha dal
Muammâyı yerde gezen mûrdan al
Kork Allah'tan gönül sen kork Allah'tan

Sen kendi kendinden bir kezin utan
Mâderin batnında emerdin bir kan
Leyl ü nehâr durma ağla kıl amân
Kork Allah'tan gönül sen kork Allah'tan

Rûhun nerden halk olmuştur bilsene
Nere gidecektir sen anlasana
Ölüp gidenlerden hisse alsana
Kork Allah'tan gönül sen kork Allah'tan

Üç şeyden çok sakın göreyim seni
Çok yiyip çok içme, aç eder seni
Çok kelâm çok uyku boş eder seni
Kork Allah'tan gönül sen kork Allah'tan

Bu üçten çok kaçın aman uzak ol
Üç şey ile mü'min, olur eğri kul
Bu üç ile Şeytan kula bulur yol
Kork Allah'tan gönül sen kork Allah'tan

Ağlar Gülmez daha ağlama yeter
Sen neden korkuttun gönlün bu kadar
Korkmayan nefisi zincir mi eğler
Kork Allah'tan gönül sen kork Allah'tan.

31
BEYT-İ AĞLAR BABA

Aman Allah sana bir ricâm vardır
Murâdım vermeden çağırma beni
Cümle muratları verici sensin
Murâdım vermeden çağırma beni

Ağacım dikili hazır olmuştur
Hemen hemen meyveye başlamıştır
Ağacın meyvesi incir tutmuştur
Murâdım vermeden çağırma beni

Şimdi çağırırsın kusurum olur
Ağacın meyvesi hem noksan kalır
Evliyâ yanında rütbem az olur
Murâdım vermeden çağırma beni

Asl u ecdâdımdan hînen bu ana
İki geçti benim ile üç tane
Ben şimdi düşmüşüm ahir zamana
Murâdım vermeden çağırma beni

Üç seneye karîb ağlar gezirem
Senin'çün yâ Rabbi yanıp soliram
'*V'estakim*' bâbına girmek istirem
Murâdım vermeden çağırma beni

Niye sabretmirsin ey *Ağlar Gezer*
Kalem ne yazdıysa gelir hoş kader
Şu kadar var biraz çekersin keder
Murâdım vermeden çağırma beni

32
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Ey beni burda görmeye gelenler
Duâ edin murâdımı alayım
Takdir olunmuştur ilm-i ezelde
Bu yakın zamanda anı bulayım

Benim bu gözlerim ağlar yârini
Vasfedeyim size uyku hâlini
Dil gözü görmüştür gonca gülünü
Duâ edin murâdımı alayım

Ne gördümse gördüm, rüyâda gördüm
Allah tarafından bir himmet aldım
Gece uykusundan hoş lezzet buldum
Duâ edin murâdımı alayım

Ru'yet-i çeşm-i dil, rüya bâtındır
Ol ecilden kalp gözesi derindir
Hikmeti seyretmek gâyet şirindir
Duâ edin murâdımı alayım

Semânın üstünde bir melek durur
Bizim '*âmîn*'imiz meleği bulur
Herhalde '*âmîn*'ler muvâfık gelir
Duâ edin murâdımı alayım

'*Âmîn*'ler muvâfık olmazsa eğer
Tezden gelip bulmaz beni ol kader
Bu gözlerin daha çok yaşlar döker
Duâ edin murâdımı alayım

Ağlar Gülmez aman sözü uzatma
Gelen cemaati sen âciz etme
Girdin tarîkate eğriye gitme
Duâ edin murâdımı alayım

33
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Götür nâmem götür çok selam götür
'*Efe Bey*'den bize himmeti getir
Derecesi âlî, bir aziz pîrdir
Getir nâmem getir himmeti getir

Bu nâmeden murat rûh-u rûhanî
Kalpten kalbe vardır kurb-u mekânı
Açılmış kalbine nûr-u rabbânî
Getir nâmem getir himmeti getir

Âriftir dersini irfândan alır
Fercâmın âbından kadeh doldurur
Hikmet kitâbını ezberden okur
Getir nâmem getir himmeti getir

Füyûzât bahrinden bir dalga gelmiş
Beyt-i mâmûr gibi hoş kale yapmış
Cemâl'in çarkından kolu usanmış
Getir nâmem getir himmeti getir

'*Mevt-i zâika*'dan ölmeden içmiş
Cânân gül bağında şâha kavuşmuş
Ravzâtu'r-riyâzat şehrine varmış
Getir nâmem getir himmeti getir

Bizde bir hal vardır kimseler bilmez
Allah'a âşıklar cihânda gülmez
Murğ-i dil ötüyor, yaş dökir durmaz
Getir nâmem getir himmeti getir

Ağlar Gülmez ağlir bir yâri vardır
Nâmem götür himmet yâre ulaştır
Muhammed Ahmed'e bile kavuştur
Getir nâmem getir himmeti getir

34
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ*

Bir gece firâşta fehvâya vardım
Mânen bir âlemde kendimi buldum
Vücûdumu orda yazılı gördüm
Seyrettim yazının satrını tek tek

* İlgili nota bakınız (B34)

Âyâtla yazmışlar okudum bildim
Okuyup yazının künhüne erdim
Altun heli ile yazmışlar gördüm
Seyrettim yazının i'râbı ek tek

Etrafımı sardı ol aziz pîrler
Yere "çevir" deyû emir verdiler
Yer kuvvetli döndü, anlar gördüler
Seyrettim pîrlerin vechini tek tek

Vücûdum âsiyâb gibi çevrildi
Ol yazılan yazı kalbime vurdu
Fuâdda yazılı iki yıl kaldı
Zübân vasfediyor ebyâtı tek tek

Yani bir çarkın üstüne koydular
Kulpuna pîrler elini vurdular
Muammâyı bundan alsın dediler
Seyrettim söylirler harfini tek tek

Bilmem fehvâ mıdır yoksa mı mânâ
Ol gece gördüğüm gelmez efhâma
Öğrettiler bana bir kaç muammâ
Seyrettim söylirler mânâyı tek tek

Zümre-i ârifîn mürşid kânından
Ad vermişler ona hayat bâbından
Ulu mihrâb kurmuş kıblegâhından
Seyrettim yanına çağırdı tek tek

Dedi "gel imâm ol, biz kılak namaz;
Emreylemiş bunu hem *Nûr-u Feyyâz*"
Emrine muntazır oldum yâ *Feyyâz!*
Seyrettim yanına yürüdüm tek tek

Yani namazla işâret eyledi
"Her gece namazı kıl sen" söyledi
Teheccüdü bize hem ders eyledi
Seyrettim kıyâmı eyledik tek tek

Ru'yet-i mihrâbı kıblede bildim
Bir mübârek pîri önümde gördüm
Mihrâbın vastında bir şûle gördüm
Seyrettim yanıyor kandili tek tek

Ol yanan şûleden mânâyı aldım
Orda kim yanıyor anladım bildim
İrşâdî Baba'nın hâline erdim
Seyrettim mihrâba girmişler tek tek

Mihrâbın sağında ceddimi gördüm
Evvel görmüş idim tanıyıp bildim
Mihrâbın solunda *Hayyât*'ı gördüm
Seyrettim orada pîrleri tek tek

Ol ru'yet-i pîrden bir şikâr aldım
Sem'imi ol pîrin femine verdim
Hem altı tek kandi yedinde gördüm
Seyrettim kandini elinde tek tek

Altı tek kand ile rumûz eyledi
"*Bundan muammâ sen al*" söyledi
Teker teker feme idhâl eyledi
Seyrettim kandini veriyor tek tek

İlm-i ezelinin ol kudretidir
Ol nûrdan kalemin kendi hattıdır
Levh-i mahfûz'unda olan kaydıdır
Seyrettim cismime yazmışlar tek tek

Teâlâ ihsânı ol azîm bâbda
İki kitap yine gördüm rüyamda
Öyle yazılar görmedim cihânda
Seyrettim yazmışlar i'rabsız tek tek

Ağlar Baba nedir senin bu hâlin
Aman yazma sakın hep gizli hâlin
Ârif olan anlar ol gizli hâlin
Seyrettim hâlimi geliyor tek tek.

35
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ*

Ağla gönül leyl ü nehâr sen ağla
Gör ki Allah sana ne ihsân etmiş
Dünyanın gavsıymış ol *Vehbî Hayyât*
Ol sultânı sana hem mürşid etmiş

Daha ne gamın var ey deli gönül
Şeytanın şerrinden sen oldun emin
Düşmanlardan seni gözlir ol *Muîn*
Aman mürşitlerim gözleyin beni

Kudret parmağıyla bir kalem vurmuş
Ağlayan kul bana âşıktır demiş
Üç mürşit gözlesin ol kulu demiş
Aman mürşitlerim gözleyin beni

Yardım eyle bana ey ceddim baba
Çarkı teslim eylemişsin sen bana
Çarkı çevirende yardım et bana
Aman mürşitlerim gözleyin beni

* İlgili nota bakınız (B35)

Vehbî Hayât ile mürşit olmuşsuz
İkiniz de bir mihrâba girmişsiz
Azîm mürşidi karşıza almışsız
Aman mürşitlerim gözleyin beni

Ol '*azîm*'den murat *Kur'ân-ı Kerîm*
Okuyanın derdine hem olur rahîm
Mihrâbın önünden asılır dâim
Aman mürşitlerim gözleyin beni

Sen baksana *Vehbî Hayyât* şânına
Kulu iletiyor güzel yârine
Bu cân kurban olsun mürşit yoluna
Aman mürşitlerim gözleyin beni

Allah ihsân etmiş ravzaya koymuş
Bu dünyada böyle mürşit kılmamış
Evliyânın sü'bânıdır bu demiş
Aman mürşitlerim gözleyin beni

Huzursuz hiç asla ibre vurmamış
Allah'ı fuâddan ol bırakmamış
Ol atyeb cismini mihmândâr kılmış
Aman *Vehbî Hayyât* gözle sen beni

Allah şerheylemiş anın sadrını
Ayn-ı *Peygamber*'den almış dersini
Mihmândâr eylemiş dili kasrını
Aman *Vehbî Hayyât* gözle sen beni

Allah *Muhammed*'e habîbim demiş
İlm-i ledünnîyi kalbine komuş
"*Vehbî Hayyâtî*'ye sen ders ver" demiş
Aman *Vehbî Hayyât* gözle sen beni

Allah *Muhammed*'i en akdem kılmış
Mübârek kalbine bir dehşet vermiş
Ol ahsen sadrından ter zuhur etmiş
Aman *Vehbî Hayyât* gözle sen beni

Vehbî Hayyâtî'yi ol terden kılmış
Rûhu âlî mazhara dahil olmuş
Bâtın tarafından hikmete dalmış
Aman *Vehbî Hayyât* gözle sen beni

Ol kalbi cevherden meydâna gelmiş
Her bir ahlâkını ol hînde almış
İki kalp birbirle muttasıf olmuş
Aman *Vehbî Hayyât* gözle sen beni

Ol kalbin terinden rûhunu kılmış
Velhâsıl *Hayyâtî* dünyaya gelmiş
Yedi-sekizinde Allah'ı bilmiş
Aman *Vehbî Hayyât* gözle sen beni

Yi(gi) rmiden evvel mürşidi gelmiş
Vehbî Hayyâtî'yi aramış bulmuş
"Senin mürşidindir *Muhammed*" demiş
Aman *Vehbî Hayyât* gözle sen beni

Hem *Nebî Zîşân*'ı mihrâbta bulmuş
Huzûrunu *Hayyât*, *Ahmed*'e kılmış
Ders veren mürşidi hâlife kılmış
Aman *Vehbî Hayyât* gözle sen beni

'*Levh-i mahfûz*'unda ol kayda geçmiş
Hem '*bâb-ı a'zam*'dan rütbesi gelmiş
Kıyâmete kadar mürşitsin demiş
Aman *Vehbî Hayyât* gözle sen beni

Asl-ı ecdâdımız bir rüya görmüş
Mânen bir âlemde kendini bulmuş
Ol zaman gavsından çark teslim almış
Ey *İrşâdî Baba* sen gözle beni

Ey *İrşâdî Baba* himmet et bana
Çarkın çok ahsendir çevirem hele
Ben teslim ederim sonra gelene
Aman aman ceddim sen gözle beni

Kaadir'in kudreti yerin bulmuştur
Benden sonra hem bir tane kalmıştır
Anın devri külli âhir olmuştur
Aman ceddim aman sen gözle beni

Ağlar Gülmez kör Şeytan'dan bunaldı
Ânın için mürşitlere yalvardı
Seddin arkasında anı bağladı
Aman mürşitlerim gözleyin beni.

36
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Dâim havf ü recâda ol
Rızâsına sen bir yol bul
Allah'a sen doğru kul ol
Yalvar sen Allah'a yalvar

'*Zulefen mine'n-nehâr*'ı işle
'*Fahşâ-i münker*'i boşla
'*Velezikrullâhi ekber*'e başla
Yalvar sen Allah'a yalvar

Sakın sen hüsranda kalma
'*İllâ*'dan evvel hem ölme
'Mâ-ba'd'inden fariğ olma
Yalvar sen Allah'a yalvar

Tağlîb-i Şeytandan sen kaç
Zikrullâha bir kapı aç
Cinne cünd olma ândan kaç
Yalvar sen Allah'a yalvar

Evlâd u malına bakma
Allah'ın zikrinden olma
Anlarla hüsrânda kalma
Yalvar sen Allah'a yalvar

Evlâd, ağyârın düşmandır
Sen sanma ki sana yârdır
Hakîki yârin Allah'tır
Yalvar sen Allah'a yalvar

Allah, Resûl'e hizmet et
Farz u sünnete dikkat et
Şerîate sen bîat et
Yalvar sen Allah'a yalvar

Leyl ü nehâr durma çalış
Allah'la et alışveriş
Ef'âl, akvâl kılma yanlış
Yalvar sen Allah'a yalvar

Semâ u arz tesbîh eder
Pes noksandan tenzîh eder
Allah kuluna hükm eder
Yalvar sen Allah'a yalvar

Ey kul Allah'ı tasdîk et
Farz-ı hasen üzre sen git
Birine on misli umut et
Yalvar sen Allah'a yalvar

Sakın sen asla buhl etme
Nâsa buhl ile emretme
Tefâhur, tekâsür olma
Yalvar sen Allah'a yalvar

Gönül îmânda sâbit ol
Salih amelle kaim ol
Cennette sen muhalled ol
Yalvar sen Allah'a yalvar

Allah'a sen münkir olma
Âyâtına tekzip kılma
'*Bi'se'l-masîr*'yerin kılma
Yalvar sen Allah'a yalvar

Ağlar Baba Kur'ânla git
Nâsa leyl ü nehâr nush et
Yaramazdan hem nefret et
Yalvar sen Allah'a yalvar.

37
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ*

Aman aman gönül sen gafil olma
Rûz ü şeb Allah'ı dilden bırakma
İstisna evvelindeki '*lâ*'ya bakma
Leyl ü nehâr ağla sen '*illâ*'ya bak

* İlgili nota bakınız (B37)

‘Lâ’ olmazsa ‘illâ’ şöhret bulmazdı
‘Elif’i ‘illâ’nın hem şâh olmazdı
‘İllâ’sız bu âlem vücut bulmazdı
Leyl ü nehâr ağla sen ‘illâ’ya bak

‘Lâ-mekân’ şehrindeki ‘lâ’ ârîdîr
İstisnâsı yoktur şehri sâbittir
Ol şehrin sahibi dildâr mevcuttur
Leyl ü nehâr ağla sen ‘illâ’ya bak

Şimdi nâsın çoğu ‘lâ’ya uymuştur
Celâl sıfatından lezzet almıştır
‘İllâ’nın ‘elif’in hemen kazmıştır
Leyl ü nehâr ağla sen ‘illâ’ya bak

Aman gönül aman sen nâsa bakma
Ol ‘elif’e ‘âmentü’yü sen bağla
‘Nûn-sîn’e aldanıp hem ‘lâ’ da kalma
Leyl ü nehâr ağla sen ‘illâ’ya bak

Ezelki şuhûdun sen elden koma
Havf u recâda ol nefsine uyma
‘*Elestü*’ hitâbın ‘illâ’dır korkma
Leyl ü nehâr ağla sen ‘illâ’ya bak

Ezel-i ervâhta bir hitâp gelmiş
Hak’la bâtıl tâ ol zaman fark olmuş
Münkir olan cümle orda ‘lâ’ demiş
Leyl ü nehâr ağla sen ‘illâ’ya bak

İlm-i ezelinde takdîr olmuştur
Bulanlar devleti ol hîn bulmuştur
O zaman ‘lâ’ diyen münkir kalmıştır
Leyl ü nehâr ağla sen ‘illâ’ya bak

Kur'ân'ın hükmünden sen taşra çıkma
Dört edilleye hem başını bağla
Okuyup tutmayan var sen ona bakma
Leyl ü nehâr ağla sen 'illâ'ya bak

Kitap sünnete uy sen hergiz şaşma
'*İcmâ-ı ümmet*'ol tarîkten çıkma
'*Kıyâs-ı fukahâ*'dan gayrıya uyma
Leyl ü nehâr ağla sen 'illâ'ya bak

Ne güzel mânâ almışlar Kur'ân'dan
Müftîler fetvayı verirler andan
'Lâ'da mânâ olmaz illâ 'illâ'dan
Leyl ü nehâr ağla sen 'illâ'ya bak

Kâffe-i mânâdan 'illâ' ârîdir
Amme-i cihâna *Hakk*'ı tanıtır
'*Lâ hû illâ hû*' enbiyânın kavlidir
Leyl ü nehâr ağla sen 'illâ'ya bak

Ağlar Baba bir an beyhûde gezme
'*Lâ hû illâ hû*'yu kalbinden kesme
Gece mihmândârsın sen bâbı örtme
Leyl ü nehâr ağla sen 'illâ'ya bak.

38
BEYT-İ BAKÎ BABA

'*Allahu latîfun biibâdihi yerzuku*'(i)ken
Hem kudretin bâhir iken
Sen rızkıma zâmin iken
Ya ben kime yalvarayım

Senin zâtın bâkıy iken
Ben ki kulum fâni iken
Sen *Râzık-ı Hakîm* iken
Ya ben kime yalvarayım

Sen *Hâlık-ı Hakîm* iken
Ben mahlûk-u mahkûm iken
Sen *Âdil-i Kaadî* iken
Ya ben kime yalvarayım

Asla bir ilâh yok iken
Ancak bizzât sen şâh iken
İhsan edici sen iken
Ya ben kime yalvarayım

Çâr cihân *Hallâk*'ı iken
Senden gayrısı yok iken
Kime gidem sen var iken
Ya ben kime yalvarayım

Sen *Hâfız* u *Nâsır* iken
Sen *Hafiyye'l-eltâf* iken
Zâtın için ağlir iken
Ya ben kime yalvarayım

Sensin padişâh-ı ezel
*Bâkıy*sin elbet *Lemyezel*
Sen *Ekber,* ezel-i ezel
Dâim sana yalvarırım

Kendimi bir bahre saldım
Ta ezelden şânı aldım
El bağlı kapına geldim
Ya ben kime yalvarayım

Sensin *Gafûr* sensin *Rahîm*
Halimi bilirsin *Alîm*
Günahım keffeyle şâhım
Dâim sana yalvarırım

Kullukta çünkü nâşânım
Çok zenbe dalmışım şâhım
Sen *Sübhân*'ım sen *Yezdân*'ım
Dâim sana yalvarırım

Sensin *Hâlık* sensin *Râzık*
Dâbbeye sen veren rızık
Âlemler Rabbi'si *Hâzık*
Dâim sana yalvarırım

'*Dıhk-i kalîl*' sensin diyen
'*Yebkû kesîran*' buyuran
Benim kapında ağlayan
Dâim sana yalvarırım

Bâkî Baba âbid iken
Sen *ahakk-u ma'bûd* iken
Sen ki şâhlar şâhı iken
Dâim sana yalvarırım

39
BEYT-İ BÂKÎ BABA

Aşk elinden hâle eren
Gönül gülşanına giren
Leyl ü nehâr Allah diyen
Gelsin beraber diyelim

Mekteb-i irfâna giren
Riyâzatla Allah diyen
Aşk ile külhanda yanan
Gelsin beraber yanalım

'*Vedduhâ*' sırrına eren
'*Âil*' iken '*eğnâ*' olan
Ol sırr-ı Kur'ân'a yanan
Gelsin beraber yanalım

Ben '*âil*' idim çok zaman
'*Eğnâ*'ya el vurdum hemen
Ganî'ye yananlar el-ân
Gelsin beraber yanalım

'*Dâll*' iken 'hüdâ'ya erdim
Hücceti Kur'ân'da buldum
Kim derse ki mevce vardım
Gelsin beraber varalım

Sanma ki ben gafletteyim
Sır bâbında vuslattayım
Kim derse ki ben varayım
Gelsin beraber varalım

'*İkra' bi'smi Rabbike*' isme yandım
Gönül hurşîdini gördüm
Kim derse ki sirâc oldum
Gelsin beraber olalım

'*Muavvizeteyn*' sırrın bilen
'*Adall-u mubîn*'i kıran
Leyl ü nehâr güle konan
Gelsin beraber konalım

Âşık olan yâre ağlar
Ya'kûb-Ken'an gibi ağlar
Bâkî gibi kimdir ağlar
Gelsin beraber ağlayak.

40
BEYT-İ BÂKÎ BABA*

'*Kün*' diyüben çâr cihâna nûru feyz eden güzel
Berk-i hâtibi sineme tâ ezel çakan güzel

Mürşidin rûhuna çaldın hurşîdin nûr-i *Hudâ*
Nûr-i feyzi nûr mîzabdan sineme çakan güzel

Hüccet-i bürhânı erdi sır bâbından şâhına
Dıhk-i kalîl, *kesr-i bükâ* kalbime çakan güzel

"*Yebkû kesîran*"buyurdu kelâmında lâ-yemût
'*Lâ yenâm*'sın nevm-i mevti sineme çakan güzel

'*Hel etâ*' sûresi geldi düldül-ü gülşanına
Düldül-ü gülün okunu sineme çakan güzel

Rûz be rûz erdim ol şâhın mihrâbının önüne
Deryasını gösterip de kalbimi delen güzel

Deryasını târif etsem gûş eden bizi kınar
Kahr-ı *Kahhâr*-ı hafâyı kalbime çakan güzel

"*Lâ taknetû min rahmetillâhi*" buyurdun *Hudâ*
İşte bu sırr ile *dıhk*i kalbime çakan güzel

* İlgili nota bakınız (B40)

Hem "*bilenle bilmeyen bir olmaz*" dedin sen *Hudâ*
'*Hufyeten tadarruan*'ı kalbime çakan güzel

Ratb ile *yâbis*'i 'hat'ta Arş'a yazdı kârımız
Âyât-ı vustâ'yı verdi kelâmında Rabb'imiz

Emanet taşına koydu *mektûbe-i hamsemiz*
Emanet taşını bize hem çakansın ey güzel

Kenzi içre çün vürûdu erdi ünvânı bize
Kenz-i ebvâb içre bizi iletip yakan güzel

Cümle evliyâ yedini vurdu ol gizli bâba
Kenz-i esrâr geldi kalbe âgâh ol *Bâkî Baba*

Ezmine halde vasıta bize *İrşâdî Baba*
Mürşidin feyzini bize çaldıransın ey güzel.

41
BEYT-İ BÂKÎ BABA

Gel ey zü'l-fuâd, aman uyuma
Dil şehrine gelir dildâr uyuma

Ko hâb-ı ruhsatı mânâyı seyret
Celî olur haller asla uyuma

Mânâ maksud rızâ bulayım dersin
Leyl(i) huzûra dur, sâni uyuma

Gül aşkı eylese rûh dili mesrûr
Gelir dergâhına *Rahmân* uyuma

Ol çarkı görürse çeşm ile fuâd
Gelir şâh kasrına hergiz uyuma

Eğer dil alırsa hurşîdi gülden
Gelir mezketine cemâl uyuma

Rûh u dil eylese bâbını meftûh
Ağla *Bâkî Baba* asla uyuma

42
BEYT-İ AĞLAR BABA

Asl-ı nefsini bilmeyen
Sırr-ı zamîri bilemez
Nefsiyle zulmette kalır
Rabbi'sini ol bulamaz

Nefis kula zimâm vurur
Rabbi'sini unutturur
Sırr-ı zamîri örttürür
Rabbi'sini ol bulamaz

Asl-ı nefis hem dört şeydir
Dört de küdûreti vardır
İnsanı bunlar aldatır
Rabbi'sini ol bulamaz

Fâniden lezzeti alan
Şeytan'a yakayı verir
Nefs-i emmâre'ye varır
Rabbi'sini ol bulamaz

Her kim ki nefsini bilir
Düşmanı muzmahil kılur
'*Men arefe*' sırrına varır
Rabbi'sini ol kul bulur

'*Arrafe*' sırrına dalan
Nefsinin künhünü bilen
Dünyadan uzleti kılan
Rabbi'sini ol kul bulur

'*Arrafe*' sırrını bilen
Kendini eflâke salmış
'*Tecerruden linefsihi*'
Melekûta perin açmış
'*Ve'd-duhâ*'dan hüccet almış
Rabbi'sini ol kul bulur

'*Arrafe*' sırrına dalan
Sırr-ı *Sübhân*ını bilir
'*Temûtû*'ye mazhar olur
Gönül bahçesini bulur
Muhammed'den feyzi gelir
Rabbi'sini ol kul bulur

'*Arrafe*' sırrıdır ancak, Allah'ına kavuşturan
Kalb-i mutmainne olup Cennet'e hem ulaştıran
Râzıye-marzıyye ile ru'yetini görüştüren
Kalb-i mutmainne ile Rabbi'sini ol kul bulur

Fevz ile felâhı bulur
Ru'yet-i cemâle varır
Allah "*ve'dhulî cennetî*" buyurur
Rabbi'sini ol kul bulur

Ağlar Baba sırra daldı
Ol sırdan hücceti aldı
Cümle nâsa ilân etti
İnşallah Rabbi'sin bulur.

43
BEYT-İ BÂKÎ BABA*

'*İksîr-i a'zam*'dan almış pâcını
Re'sine koymuştur gavis tacını
'*Len tebûr*' sırrına açmış bâbını
Ol ceddim Baba *İrşâdî Baba*

Kabr-i şerîfinde kandil yanıyor
Sen sanma ki ölmüş ol hayy duruyor
Sin-i şerîfine bir nûr vuruyor
Ol ceddim Baba *İrşâdî Baba*'nın

Câhı çok derindir mevc ü mevc vurir
Bir yeşil dafâdı' sahnında durir
Kabrinin başına ol sudan akhir
Ol ceddim Baba *İrşâdî Baba*'nın

Otuzbeş kırkında ol güle konmuş
Al-yeşil mihrâpta çok zaman kalmış
Mihrâptan uçmuş da gülşana konmuş
Ceddim Baba'nın *İrşâdî Baba*'nın

Dildâr bahçesinin hüsnünde durir
Bâd-ı sabâ yeli Cennet'ten vurir
Hem rûhuna anın cemâl feyz edir
Ceddim Baba'nın *İrşâdî Baba*'nın

Nakşî erkânında terakkî bulmuş
Ölmeden hem evvel rütbesi gelmiş
Mürşidi hayy gibi ol emir almış
Ol ceddim Baba *İrşâdî Baba*

* İlgili nota bakınız (B43)

Makamını kurmuş cânân kurbuna
Çift pencere açılmıştır kabrine
Dâima geliyor mihrâp yerine
Ol ceddim Baba *İrşâdî Baba*

Sağlığında derin bir câha düşmüş
Nakşî erkânını *Hızır*'dan almış
Kurbiyyeti ezel sır melek yazmış
Ceddim Baba'nın *İrşâdî Baba*'nın

Sır meleğin kaydı nûr kalem hattı
Zaman-ı evvelde cihânın kutbu
Söylediği kelâm hüccet-i kaatî'
Ol ceddim Baba *İrşâdî Baba'nın*

Cim cemâl, *Cebbâr*'a açmış bâbını
Teslim almış ecdâdından çarkını
Oğlu *Ahmed*'e vermemiş feyzini
Ol ceddim Baba *İrşâdî Baba*

Ahmed Baba anı ihrâz etmemiş
Diğer bir mürşide yedini vermiş
Ezmüne-i halde bize feyz etmiş
Ol ceddim Baba *İrşâdî Baba*

Bâkî Baba'yı da kimler ağlattı
Dersini vermiştir *Vehbî Hayyâtî*
Teslim etti bize *İrşâdî* çarkı
Ceddim Baba'nın *İrşâdî Baba*'nın

44
BEYT-İ BÂKÎ BABA

Fehvâ âlemine yed'im vurmadan
Evvelâ ol cânı sevmişiz bizler
Nukûş-u hattını *Levh*'e vurmadan
Tâ ezel ol cânı sevmişiz bizler

'Cim' ol *Cebbâr* 'kâf'ı 'nûn'a vurmadan
Ondört tabakayı bina kılmadan
İkinci hicâptan hitâp etmeden
Ol lem-yezel cânı sevmişiz bizler

Ol gonca gülüne nokta vermeden
Hakîkat şehrini *Nebî* kurmadan
Bizim kalbimize rüzgâr vurmadan
Cân içinde cânı sevmişiz bizler

Kudret kapısına miftâh vurmadan
Zât-ı *Bâkıy* gonca gülü kılmadan
Ol ketm-i ademe yedin vurmadan
Cim cemâl, *Cebbâr*'ı sevmişiz bizler

Çark-ı çâr ol ünvânını bulmadan
'*Erbau anâsır*' emir almadan
Bundan evvelki dünyayı kurmadan
Ol şâhlar şâhını sevmişiz bizler

Bâkî Baba bir nişâne görmeden
İrşâdî çarkını teslim almadan
Peygamber postuna daha konmadan
Selviler gülünü sevmişiz bizler

45
BEYT-İ BÂKÎ BABA

Bir âlem vardır ki vasfedemez dil
"*İzâ vakaati'l..*" oku da sen bil
Ol âlemde olur birisi bülbül
Arayıp bulun da diyin âşıklar

Bin bir kapısını bir miftâh açtı
'*Ratb*' ile '*yâbis*'i nûr kalem yazdı
Evvelâ üç kapı *Hak* kime açtı?
Arayıp bulun da diyin âşıklar

Allah birdir "*kul huve'llahu ehad*"
Ahmed'i nûrundan yarattı *Ehad*
Evvelâ *Ahmed*'e ne verdi *Samed*?
Arayıp bulun da diyin âşıklar

Üç bâbdan Kur'ân'a mânâ verdiler
Bu dünya adîm olacak dediler
Muhammed Nebî'ye nişân diktiler
Arayıp bulun da diyin âşıklar

Sübhân defterinden aldık kârımız
Arabî Farsîyi okur dilimiz
Re'yini kime vermiştir şâhımız?
Arayıp bulun da diyin âşıklar

Şeydâ olup ettim âh ile zârı
Kur'ân'dan söylerim dâim kelâmı
Kim yazmıştır rumûz ile kelâmı?
Arayıp bulun da diyin âşıklar

Bin bir kapısından füyûzu verir
Nice bin kapılar kilitli durur
Ol bablara miftâh ne zaman vurur?
Arayıp bulun da diyin âşıklar

Âşık olan elbet telini bilir
Rûz ü şeb ol gülün üstünde durur
Mürşidin füyûzu ne türlü olur?
Arayıp bulun da diyin âşıklar

Ol gül ocağından kârımız gelir
Allah diyen gülün dalında durur
Âşık olan ol gül ne şeydir bilir
Arayıp bulun da diyin âşıklar

Bâkî Baba mevc ü emvâca daldı
Ruhsat uykusundan kârını buldu
Bilmem acep bizi kimler ağlattı
Arayıp bulun da diyin âşıklar

46
BEYT-İ BÂKÎ BABA*

Gönül sende aşk-ı hâkîk olmazsa
Aşk-ı mecâz ile uçsan ne fayda
Ol *Cemâl* bâbından hurşîd vurmazsa
Celâl'in feyziyle yansan ne fayda

İnhimâl-i ezel 'şîn'i vurduysa
Kalbinin sahnına 'hâ'yı çaldıysa
Dünyada ol bir mânâsız gezdiyse
Çift per ile gökte uçsa ne fayda

* İlgili nota bakınız (B46)

İkinci hitâpta '*belâ*' demeyen
Bir celsede iki secde etmeyen
Şâh gülünün mezhebine girmeyen
Leyl ü nehâr namaz kılsa ne fayda

Saâdet bahrine rûhları varsa
Nûr kalem ol 'sin'i Arş'ına çalsa
Ol zulmet bâbına miftâhı vursa
Leyl ü nehâr bükâ etse ne fayda

Ol '*ümmü'l-kitâb*'ta kul şânı bulsa
Ruhsat-ı feyz ile cinâna varsa
Ru'yetsiz cemâlsiz ebedi kalsa
Semerkândî makamında ne fayda

Rûh şân ile ezel takdîri bilse
Ol iklim şâhının yoluna girse
Âlemler şâhından gayrıya uysa
Kaim leyli, sıyâm nehâr olsa ne fayda

Yani demek şâhdan gayrıya uyar
Ef'âl, ameline ol riyâ katar
Mücrim gürûhuyla cehîmde yanar
'*Ba'de-mâ*'da çıkar amma ne fayda

Âşık olan yâr bâbına girecek
Hâr içinde olan güle konacak
Rûz ü şeb dalında murği olacak
Gayrı bağda bülbül olsa ne fayda

'*Ve'd-duhâ*' sırrıdır kalpleri delen
Ruhsat-ı feyz ile kârını bulan
Keynûnet mefhûmsuz bir hâle eren
Yedi deryalarda yüzse ne fayda

Fevz ü felâh bulsa irfân u şândan
Hücceti olmazsa azîm Kur'ân'dan
İlm ü mârifetten olan bürhândan
Bürhânsız delilsiz şânda ne fayda

Ağladı bu *Bâkî* çokça ağladı
Sözlerini iki telden söyledi
Çögen dinâr, topun fizza eyledi
Esb olmazsa; çögen, toptan ne fayda

47
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Allah rahmet etsin ey ihvân baba
Azm-i râhın senin bu azîm bâba
Ru'yet-i zâreniz *İrşâdî Baba*
Bu Baba kurbuna sen safâ geldin

Oku sen rûhuna azîm Kur'ân'ı
Ru'yet-i rûhânın şirin sultânı
Himmet eder sana kutb-u rûhânî
Bu Baba kurbuna sen safâ geldin

Cümle ehlullâhı ziyâret eyle
Feyz eder rûhânî sen dikkat eyle
Rıhlet-i mevtinde ecrini gözle
Ehlullâh kurbundan sen safâ geldin

Allah buyurmuştur "*tevekkül edin*"
Tevekkül râhıyla ziyâret edin
Beni sevenlere muhabbet edin
Tevekkül râhından sen safâ geldin

* İlgili nota bakınız (B47)

Mü'min olan tevekkülden bâb açar
Bâtın kapısından a'lâya geçer
Nezaket bağında kurbuna uçar
Tevekkül bâbından sen safâ geldin

Cümle ehlullâha siz hürmet edin
Hayy ile mevtini ziyâret edin
Zuhretü'r-riyâzat bâbına erin
Riyâzat bâbından sen safâ geldin

Âlî mazhar sana hemen erişti
İrşâdî Baba'yla rûhun görüştü
İrfan mektebinden himmet erişti
İrfan mektebinden sen safâ geldin

İrfan mektebinde gavis oturur
Kuttâb çâr tarafa nazar buyurur
Üçler tevekkülden demini vurur
Üçler cânibinden sen safâ geldin

Üçler ihrâz etti *rakıym* bâbını
Yediler tutmuştur *kehif* râhını
Kuttâb almış çâr-ı yârın kârını
Kutup cânibinden sen safâ geldin

Ol burc-u kaleden bu bâba erdin
Evliyâ silkine sen bugün girdin
Saâdet esvâbın sen yeni giydin
Saâdet bâbından sen safâ geldin

Mü'mini ziyâret yani imâret
Gûya yaptı Kâbe kıldı ziyâret
Rûhu evliyâdan alır fiyâzet
İmâret bâbından sen safâ geldin

Bâkî Baba buldu râhını buldu
Üstâd-ı pîrini sağında buldu
İrşâdî Baba'dan feyzini aldı
Bu hâne bâbına sen safâ geldin.

48
BEYT-İ AĞLAR BABA

Daldım bir bahr-i amîka
Çıkamam asla ber(r)ine
Eğer keştiye binersem
Kavuşurum ol Rabbi'me

İlm-i hakîkati bilen
Sır kapıya miftâh vuran
Muhammed bâbına varan
Kavuşur ol Rabbi'sine

İki kapı vardır haktır
Biri zâhir biri sırdır
Çift kapıdan geçen vardır
Kavuşur ol Rabbi'sine

Âşık olan güle konar
Sır kapıyı sağda görer
Önünde ol çift göl görer
Kavuşur ol Rabbi'sine

Sır kapıda feyzi bulan
Muhammed bahrine dalan
Keştiyi ol bahre salan
Kavuşur ol Rabbi'sine

Ol göl *Muhammed*'in gölü
Sarmıştır şark ile garbı
Görenler vardır ol gölü
Kavuşur ol Rabbi'sine

Keşşâflar keşfeylemişler
Gayyesi yoktur demişler
Ol göle kimler girmişler
Kavuşur ol Rabbi'sine

Fevz ile felâha eren
'*Arrafe*'ye mazhar olan
'*Ve'd-duhâ*'da kârı bulan
Kavuşur ol Rabbi'sine

Ağlar Gülmez deme daldı
'*Ve'd-duhâ*'dan kârı aldı
Ol bahre keştiyi saldı
Kavuşur ol Rabbi'sine.

49
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Avn olundu bize ey *Vehbî Baba*
Azîm Kur'ân gibi bir mürşidim var
Allah imdâd etti bu kemter kula
Vehbî Hayyât gibi bir mürşidim var

Tarîk-i Nakşi'ye dersi okurum
Sağ tarafta ol pîrimi bulurum
Vasfedemem nice sırlar bilirim
Ceddim Baba gibi bir mürşidim var

Bir arzuhal verdim azîm sultâna
Havale olundu ilm ü irfâna
Emri gönderdiler *Kale-Hasan*'a
İbrâhîm Hakkı gibi bir üstâdım var

Pîrlerim çift oldu sen bunu anla
Mecnûn olmuş deyu beni kınama
Halifem hem çifttir ey *Vehbî Baba*
Asla zâil olmaz bir mihrâbım var

Bentlerim kavîdir kotan sökemez
Allah'ın sürdüğü seddi geçemez
Pehlivanlar beni asla eğemez
'*Elestü*' azminden hem ikrarım var

'*Hulefâ râşidîn*' temeli kurmuş
Üstünde oturur meşâyıh derviş
Peygamber postudur ol duâ kılmış
Ebu'l-Kasım gibi peygamberim var

Dâim Allah yollarını gözlerim
Dört adû elinden firâr ederim
Rûz ü şeb nefs ile kavga ederim
Ondokuz parçadan bir kılıncım var

İzin olmayınca kenzim açamam
Tarîkat yolundan taşra çıkamam
'*Levh*'e binmeyince deniz geçemem
Gemiyi yapıcı bir üstâdım var

Ağlar Gülmez deli divâne oldu
Kâmil mürşidini rüyâda gördü
Bûs edip elini dersini aldı
Hârından çıkacak çok güllerim var

50
BEYT-İ BÂKÎ BABA

Cim yerinden *Refref* aldı gülünü
Ref'-i tayyâr ile buldu bağını
Lâ-mekân şehrinde gördü yârini
El bağlayıp kıyâm etti ol *Resûl*

Ol cânân kurbunda acaba n'etti
Allah suâl etti "*tahiyyât*" dedi
Yani '*tahiyyât*'ı ol selam verdi
Selam verdi selam aldı ol *Resûl*

Suâl-i *Nûr Yezdân* sem'ine erdi
"*Ne kâr ile geldin habîbim*" dedi
"*Armağan hedâyen nedir, ver*" dedi
Arz-ı itirâfın etti ol *Resûl*

Yezdân-ı Feyyâz'a muntazır oldu
"*Üç hedâyem vardır Sübhân*'ım" dedi
"*Bî-tâat günahım, yâ Şâhım*" dedi
Aczini itirâf etti ol *Resûl*

Şan şehrinden gönlü inşirâh buldu
"*Ma'siyetle cefâ hedâyem*" dedi
"*İsterim yerine armağan*" dedi
Ol yârigâhında söyledi *Resûl*

Çeşmi envârlanıp cemâli gördü
Sem'ine ol bağda bir nidâ erdi
Vuhûşu dilinden bilkülli aldı
İptidâ bir melek gördü ol *Resûl*

Çalap lâmekânda bir melek kıldı
Ol melek kulundan iki sır duydu
'*Kıf*" sedasına ol tahhayyür kıldı
İşte bu esrârı sordu ol *Resûl*

Gülistân bağında bülbülüm dedi
Ünü *Ebû-Bekr*'in sem'ine erdi
İkincide '*yusallî Rabbuke*' dedi
İşte bu esrârı sordu ol *Resûl*

Dili envârlanıp kemâkân erdi
Baş gözüyle cemâl nûrunu gördü
Allah ümmetinin hâlinden sordu
Ümmetinden suâl etti ol *Resûl*

Söylemiş bağlama *Sümmânî Baba*
Mi'râc-ı Nebî'den gelmiş cevaba
Açtı bağlamasın bu *Ağlar Baba*
Bize de esrârı verdi ol *Resûl*.

51
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Benim derdim hekim neyler
Âşıka dermân olur mu
Kulûba rüzgâr eserse
Zübân hiç epsem durur mu

Her insanda irfân olsa
Her âşık maksuda erse
Yüzbin sözü birden dese
Bir harfi Kur'ân olur mu

Hayır olmaz sârik kuldan
Küffâr ile füccâreden
Güle konan yüzbin zağdan
Birisi bülbül olur mu

Kul olan hâle varmasa
Pîrlerden bâde sunmasa
Ağzına zimâm vurmasa
Hiç arslanı zapt olur mu

Her mümin fehvâya erse
Pîrler ona bâde verse
İlm-i tıbbı tamam bilse
Hiç biri *Hızır* olur mu

Her bir nebat çiçek açsa
Her bir şecer bârın verse
Denizler hep câma dolsa
Bir damla kevser olur mu

Ağlar Gülmez kendin eğme
Hakk'ın tarîkinden çıkma
Saban sürmediğin hamda
Ektiğin ekin olur mu.

52
BEYT-İ AĞLAR BABA

Zannederdim mü'min olan hep tarîka yâr imiş
Anladım bildim sınadım ekseri hep mâr imiş
Rûh-i rûhanları gidip bir nişâne görmemiş
Zannederler kendileri âleme sultân imiş

Kesret-i âlemle olmuş kalpleri hem bîhayât
Rükn-i mü'min anlara hiç asla olmamış ziyâd
Tevbe edip bu fiilden eyleyin siz i'tikad
Zannederler kendileri böyledir bu i'tikad

Cevher-i dürr-i dükkânı böyle bir yol kurmadı
Gülü hârından ayırdı asla noksan koymadı
Dükkân-ı cevherden aldı çâr imamlar söyledi
Zannederler bu âleme asla imam gelmedi

Dürr-i gevherden müzeyyen eylemiş edyânımız
Zu'm ederler kalplerinde elde olan malımız
Az kalır ki secde edip diyeler hem rabbimiz
Zannederler ki bu malı vermemiş ol rabbimiz.

Murğ-i yâr râhına getmir şimdi bu ekser-i nâs
Zu'm ederler kendileri böyle kurulmuş kıyâs
Hak nedir bâtıl nedir hiç anlamaz anı bu nâs
Zannederler kendileri âleme olmuş nuhas

Kayd-ı kayyâd ile gelmiş tâ ezel erkânları
Levh-i Mahfûz'da yazılmış burda olan halleri
Bînamaz, şerr-i- riyâyla hem yazılmış halleri
Halbuki bu halle yakar ol Cehennem anları

Fehm-i-efhâm ile bunlar güya ekrem kul imiş
Çâr tarafa nâme yazıp âleme emîr imiş
Bunların perleri yeri yırtıcı bir kul imiş
Halbuki bunların peri hep dibinden kurumuş

Vahdeti terk eyleyip de kesrete açmış râhı
Zannederler böyle kurmuş iki cihânın şâhı
Riya katar ameline ref'eder hep sevâbı
Tesbihi almış eline zannedersin yer şâhı

Ağlar Baba attı dehri tuttu bâkıyi hemen
Yandı bu nâsın elinden ey Allah'ım el-aman
Yâ ilâhî cümle nâsa rahmet eyle her zaman
Bu nâsı da çok kınamam bu zaman âhir zaman.

53
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bir ricâm var sana benim Allah'ım
Helâlinden benim rızkımı gönder
'*Ve mâ min dâbbetin fi'l-ardi illâ alellahi rizkuha*' buyurdun
Rızkımı ol kudretinden sen gönder

Kâffe-i âlemi sen görücüsün
Ammenin rızkını sen vericisin
Bahr içinde rızkı sen vericisin
Rızkımı ol kudretinden sen gönder

Rızkı sen vermeye kadirsin ilâh
Kul yedinden hiç olur mu bir felâh
Rızkımı ver sen kapından yâ ilâh
Rızkımı ben Allah'ımdan isterim

Ol Allah'ım mahlûku halk etmeden
Mahlûkun rızkına dedi *Zâmin*'em
'*Rızkıllâhi inde gayrihi*' ister isem şâriken
Rızkımı ben Allah'ımdan isterim

Allah bana her bir idrâki vermiş
Ol *Habîb-i Ekrem*'e ümmet kılmış
Allah beni cümleden zengin kılmış
Rızkımı ben Allah'ımdan isterim

Allah her bir şeyi sebeple kılmış
Kulu kula hem mülâzım eylemiş
Bir vasıta ile veririm demiş
Rızkımı ben Allah'ımdan isterim

Hak Teâlâ *Cibrîl*'i halk eyledi
'*Beynehû beynehum*' vâsıta kıldı
Yüz dört kitâbı *Cibrîl*'le yolladı
Rızkımı ben Allah'ımdan isterim

Zevi'l-ukûl bundan muammâ alsana
Kur'ân kimin kelâmıdır bilsene
Ey divâne sen kendine gelsene
Rızkımı ben Allah'ımdan isterim

Cebrâîl, Nebî'yle semâya gitti
'*Beynehumâ*' *Cibrîl* vasıta oldu
'*Ulü'l-elbâb*' bundan çok mânâ aldı
Rızkımı ben Allah'ımdan isterim

Ol *Yûnus*'u batn-ı mâhiye koydu
Yunus Nebî salâta kıyâm kıldı
Allah hemen '*lelebise*' buyurdu
Rızkımı ben Allah'ımdan isterim

Allah bizi dünyada halk eyledi
Beş vakit namaz ile emr eyledi
'*Yerzuku limen yeşâu*' ol dedi
Rızkımı ben Allah'ımdan isterim

Ben burada dâim kalmaz ölürüm
Malımı ben indellâhta bilirim
Kul yedinden nasip eyleme derim
Rızkımı ben Allah'ımdan isterim

Ağlar Baba ağla sen çekme emek
Rızkın yazmış defterine bir melek
Ezel takdir etmiş ol kadir *Felek*
Rızkımı ben Allah'ımdan isterim

54
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Bilmem gönül senin merâmın nedir
Daha çokça yanıp sen ağlar mısın
Ülfet-i âlemde nezdinde zikrin
Böyle bir âlemi sen bulur musun

Günde bir kez mihrâbına girirsin
Gülşan bahçesini sen seyredirsin
Ol bahçeden muhabbeti alirsin
Öyle bir bahçeyi kande bulursun

Âşık olan bahçesine girecek
Ol bahçeden muhabbeti alacak
Mâşûkundan bir nişâne görecek
Öyle bir mâşûku kande bulursun

Bir âşık ki mâşûkunu bilmezse
Mâşûkundan bir şân seyir etmezse
Ben âşıkım deyu dâvâ ederse
Öyle bir boş ömrü kande bulursun

Âşık olan dâim tenhada durur
Gizli zâhir nârasını ol vurur
İnde'l beytûte mihmândâr olur
Öyle bir konuğu kande bulursun

Âşık olan *fî-şeb* seheri gözler
Bülbül gibi her an bir güle konar
Ol seher vaktinde figanı kurar
Öyle bir figanı kande bulursun

Seherde ötmeyen bülbül sayılmaz
Gündüz bülbül gülden hiç safâ almaz
Gündüz mâşûk âşıka yakın gelmez
Öyle bir seheri kande bulursun

'*Kün*' deyüben Allah dünyayı kurdu
Gece gündüz ile müşerref kıldı
Geceyi âşıka hedâye verdi
Öyle bir hedâye kande bulursun

Enbiyâ evliyâ dehre gelmiştir
Cümlesi gecede *Hakk*'ı bulmuştur
Teheccüd *Nebî*'ye gece vacip olmuştur
Öyle bir temcîdi kande bulursun

Gece vasfını zübân edemez
Âşık olan gündüz bir şey tadamaz
Binde bir olursa gündüz denilmez
Celâlî de sengi gecede buldu

Ağlar Gülmez vasfın arkası gelmez
Gecenin lezzetin almayan bilmez
Gündüzün insana hedâye gelmez
Öyle bir lezzeti kande bulursun.

55

BEYT-İ AĞLAR BABA

Bir sözüm var size cümle âşıklar
Âşık olan elbet yârini sever
Mânen âşıklara bülbül demişler
Bülbül olan dâim gülünü sever

Zâten âşık olan bülbüle benzer
'*Ânâe'l-leyli*'de yârini gözler
Rûz ü şeb gül için bir dalı bekler
Ol dalın üstünde hârını sever

Şeydâ bülbül olan güle konamaz
Konsa bile gülde yuva yapamaz
Yuvaya girmeyen rahat olamaz
Yuva nedir bilmez çalıyı sever

Bülbülün bazısı çalıyı sever
Kuşburnu dalını gül dalı sanar
Bir ecnebî tuyûr kafadan çalar
Girer koltuğuna orayı sever

Zanneder ki ol kuş beni alacak
Daha iyi gül dalına koyacak
Hiç demez ki beni çiğ çiğ yiyecek
Ol zaman âh eder gülünü sever

Hikmetullâh güle mârifet vermiş
Selvi güllerini yanına sermiş
Selviler içinde gülü gizlemiş
Selviler de gülün şâhını sever

Bülbül uçar pervâz eder yerinden
Doğru gider selvilerin dibinden
Yuvasını tanır kendi tüyünden
Şebnemini alır rîhini sever

Düşmanlar ol zaman zafer kılamaz
Postu kıllı büyük delik bulamaz
Zanâblar hiç ileriye gelemez
Bülbül durmaz ağlar selviyi sever

Ol ecnebî tuyûr yerinden kalkar
Selvilerden geri bir yere konar
Boynu buruk buruk bülbüle bakar
Seddin arkasında yerini sever

Ey âşıklar bundan muammâ alın
Etrafı çemberli bir yere girin
Top tüfengi düşmanlara siz kurun
Zâten âşık olan gülleyi sever

Âşık olan dâim güle konacak
Sevgili yârinden nişân görecek
Gördüğü nişânı tanup bilecek
Tanup tanımasın nişânı sever

Mihrâba girmeyen güle konamaz
Ol yâr tarafından nişân göremez
Görse bile andan fayda bulamaz
Zanneder yâridir hevâyı sever

Aman gönül aman yuvanı tanı
Gülşan bahçesini sen koma âlî
Sen alırsın ordan cümle meâli
Bahçenin gülleri hep seni sever

Ağlar Baba bunu kime diyirsin
Ol dediğin gülü sen bilir misin
Yoksa işitip de üfürdir misin
Üfürten melektir ol kalbi sever

56
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gelin ey mü'minler iveç olmayak
Günah deryasına dâim dalmayak
Kur'ân-ı kerîm'e biz baş bağlayak
Tevbe-i nasûh ile tevbe eyleyek

Allah buyurmuştur çok delil vardır
Tevbe ediciler nârdan kurtulur
Tevbe etmeyenler mücrimîn olur
Tevbe-i nasûh ile tevbe eyleyek

'*Ya eyyuhellezîne amenû tûbû ilallah*i' Allah buyurdu
'*Ey mü'minler tevbe edin siz*' dedi
'*Rabbiniz günahınız keffeder*' dedi
Tevbe-i nasûh ile tevbe eyleyek

Allah bizi Cennet'ine göçürür
Cennet'in nehrinden şerbet içirir
Efhamlar hiç ermez nimetler verir
Tevbe-i nasûh ile tevbe eyleyek

Tevbe-nasûh ile biz tevbe edek
Tarîk-i mustakîm üzre biz gidek
Yani bu tevbeden avdet etmeyek
Tevbe-i nasûh ile tevbe eyleyek

Ol cehennem kapıları örtülür
Önün sora nûrun seni götürür
Sırat köprüsünü güzel geçirir
Tevbe-nasûh ile tevbe eyleyek

Bir hadis buyurmuş *Nebî-i zîşan*
Mü'min tevbe eyle sen kılınç kuşan
Allah'a sen kulsun ey kötü insan
Tevbe-nasûh ile tevbe eyleyek

Tevbe eyle mü'min dâim sâbit ol
Dönüp ol tevbeden, olma kötü kul
Allah'ı oynatır işte öyle kul
Tevbe-nasûh ile tevbe eyleyek

'*El mustağfiru bi'l-lisâni*' buyurmuş
'*Ve'l-musirru ale'z-zenbi*' duyurmuş
'*Ke'l-mustehzî birabbihi*' buyurmuş
Tevbe-nasûh ile tevbe eyleyek

Allah üzerine tevbe eyleyek
Sû-i emellerden nefret eyleyek
Sekerât-ı mevti biz fikreyleyek
Tevbe-nasûh ile tevbe eyleyek

Tâib ol zenbinden sen eğri gitme
Allah, Resûl ile sen kavga etme
Yatacak makberen akrep, hayy(e) etme
Tevbe-nasûh ile tevbe eyleyek

Çok günah işleyen kendinden geçer
Zakkum katranını ölmeden içer
Dünyada Cehîm'e ol kapı açar
Tevbe-nasûh ile tevbe eyleyek

Bazı mümin tevbe istiğfar eder
Doğru tevbe kapısına ol gider
İçeri girer de kapıyı örter
Tevbe-nasûh ile tevbe eyleyek

Bazı kul tevbenin kapısın açar
İçeri girer de bir zaman şaşar
Düşünür taşınır örter de kaçar
Tevbe-nasûh ile tevbe eyleyek

Bazı kul da ol kapıya hiç varmaz
Tevbe istiğfarı diline almaz
Cennet'in yolunu ol kul bulamaz
Tevbe-nasûh ile tevbe eyleyek

Ağla Baba bağla burada bağla
Dinleyen usanır sen daha yazma
İstiğfarı zübânında sen bağla
Tevbe-nasûh ile tevbe eyleyek

57
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gelin ey mü'minler tevâzu edek
Tarîk-i müstakîm üzre bir gidek
Boynumuza bir emanet binmiştir
Beş vakit namazı biz edâ edek

Allah buyurmuştur delilim vardır
Mü'minin nûru burağı namazdır
'*Fahşâ-i münkir*'den kurtaran namazdır
Beş vakit namazı biz edâ edek

'*Fehâlefe min ba'dihim halfun*' Allah buyurdu
Enbiyâdan sonra kavm-i sû' geldi
Namazı terk etti ya te'hîr etti
Beş vakit namazı biz edâ edek

Namazı kılmayan hızlanda kalır
Allah'a, Resûl'e hem âsi olur
Cehennem'de gidip vâdiyi bulur
Beş vakit namazı biz edâ edek

Aman mü'min namaz vaktinden şaşma
Ulu dergâhından sen sakın kaçma
Dünyanın kâr ile kisbine bakma
Beş vakit namazı biz edâ edek

Namazı mü'mine Allah buyurmuş
Cemâl sıfatından terakkî kılmış
Bî-namaz olanlar celâle geçmiş
Beş vakit namazı biz edâ edek

Allah'ın hükmüne *Nebî* ermedi
Her ne buyurduysa '*âmentü*' dedi
Namazı sünnetle münevver etti
Beş vakit namazı biz edâ edek

Zâten namaz bize Allah emridir
Allah'ın ol emri çok ahsen nûrdur
Ol nûrun taz'îfi, fi'l-i *Resûl*'dür
Beş vakit namazı biz edâ edek

Ol namaz mü'mine cilâyı verir
Kalbinin içinden pasını alır
Ol mü'minin kalbi mutmain olur
Beş vakit namazı biz edâ edek

Kalb-i mutmainde *Rahmân* oturur
Kalbe gelen şerri hemen çevirir
Her bir menhiyâttan seni kurtarır
Beş vakit namazı biz edâ edek

Namaz âyetiyle *Cebrâîl* geldi
Ol *Nebî zîşân*'ı bir dehşet aldı
Mübârek gözlerinden çok yaş geldi
Beş vakit namazı biz edâ edek

Yani kalbinden tefekkür eyledi
Bu namaz çok azîm zikirdir dedi
Ümmetimin çoğu zay eder dedi
Beş vakit namazı edâ eyleyek

Ümmetimin bazı namazı kılur
Allah'ın ulu dergâhını bulur
On mislini melek deftere alır
Beş vakit namazı biz edâ edek

Namazını bazı ümmetim kılur
Havf ile recâyı diline alır
Yazıcı melekler çok râzı olur
Beş vakit namazı biz edâ edek

Namazını bazı ümmetim kılar
Kalbi hâif olmaz ol dehre dalar
Yazıcı melekler yanında ağlar
Beş vakit namazı biz edâ edek

Namazı kılar da bir sohbet açar
Yaptığı binayı temelden yıkar
Şeytan vücûdunda bir hayme kurar
Beş vakit namazı biz edâ edek

Ol sohbetini gıybet ü zemden açar
*Nefs-i rahmânî*si kalbinden kaçar
Kokmuş bir lâşe-i lahimden çiğner
Beş vakit namazı biz edâ edek

Etme mü'min etme sen gıybet etme
*Nefs-i rahmânî*yi kalbinden atma
Kıldığın namazı sen zâya verme
Beş vakit namazı biz edâ edek

Kizb ü gaybet etme sen seni acı
Mü'min ne demektir ismini tanı
Muhammed ümmeti kılmıştır seni
Beş vakit namazı biz edâ edek

Gaybet, kizip demek yani zây etmek
Elindeki sermayeyi yitirmek
Fakir gibi sokaklarda sürünmek
Beş vakit namazı biz edâ edek

İşbu namaz bize Allah emridir
Allah'ın buyruğu yani bir nûrdur
Allah'ın hem salât deryası vardır
Beş vakit namazı biz edâ edek

Mü'min olan elbet namazı kılar
Salât deryasına ol namaz döner
Ol deryâda sahibini hem gözler
Beş vakit namazı biz edâ edek

Sevabını melek deftere alır
Namaz gider salât deryasın bulur
Allah ona nûrdan bir cisim verir
Beş vakit namazı biz edâ edek

Ulvîden gelmiştir ulvîye gider
Ol deryâda namaz takarrür eder
Mevtine dek bu hal üzre ol gider
Beş vakit namazı biz edâ edek

Biz söyleyek mü'minlerin hâlini
Hulkûm zamanında görür yârini
Rûhu gider bulur takarrür yeri
Beş vakit namazı biz edâ edek

Salât deryasında rûh safâlanır
Kıyâmete kadar ol halle kalır
Kıyâmette gelir kalıbı bulur
Beş vakit namazı biz edâ edek

Ol salât rûh ile beraber gelir
Ukûllar ermemiş bir burak olur
Sahibini hemen üstüne alır
Beş vakit namazı biz edâ edek

Ol namaz bir kerre çift kanat açar
Doğru ol cânânın kurbuna uçar
Ru'yet-i cemâle perdeler açar
Beş vakit namazı biz edâ edek

İşte ru'yet budur ey mü'min anla
Leyl ü nehâr fi'lin namaza bağla
Kıl namazın aman kazaya koyma
Beş vakit namazı biz edâ edek

Ey bînamaz işit sen bunu işit
Gece gündüz durma aman abdest et
Kalan namazları durma kazâ et
Beş vakit namazı biz edâ edek

Ağlar Gülmez söylediğin sözü bil
Ğudüvv-âsâl durma aman namaz kıl
Kazâ kalmadıysa sen nâfile kıl
Beş vakit namazı biz edâ edek

58
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Ey cümle mü'minler biz şâd olalım
Kur'ân-ı kerîm'e münkaad olalım
Azîm güne karşı tekbîr alalım
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Allah buyurmuştur delil Kur'ân'da
İşâret vermiştir tekbîri anda
Yirmi dört tekbîr vardır bayramda
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Tekbir âyetine mânâ vermişler
Delil zannî ile sâbit kılmışlar
Farzın akîbine karar vermişler
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

'*Vezkurûllâhe fî eyyâmin*' buyurdu
'*Eyyâm-ı ma'dûd'u zikredin*' dedi
Tekbîr ile beni zikredin dedi
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Durma gönül durma sen asla durma
Bayramda tekbîri dilinden koma
Udhiyye bayramı *Halîl Nebî*'den kalma
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Sünnetlerin ba'zı *Halîl*'den kalmış
Oğlunu Allah'a ol kurban kılmış
Kurban bize andan çün vâcip olmuş
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Ol *İbrâhîm Nebî* hem nezr eyledi
Allah bana oğul verirse dedi
Ben kurban ederim yoluna dedi
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Kudret-i ilâhi teallîk etti
Allah *İbrahîm*'e bir oğul verdi
Rüyasında Allah nezrin et dedi
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Ol hâbdan uyandı tefekkür etti
Rüyasını *Nebî* derhatır etti
Allah'tan mı Şeytandan mı bu dedi
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Tereddüt eyledi ol günü geçti
Ol günün adını *terviyye* koydu
Namazını kıldı yatağa girdi
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Arefe gecesi hâba hem daldı
Kendini hem mânen âlemde buldu
Rüyasını hâbda anladı bildi
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Allah'ın emrine ol teslim oldu
Ol günün adını *arefe* koydu
Ale's-sabah ibnim keserim dedi
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Sabî kemâl buldu 'meşâ'yı etti
Yani *İbrâhîm*'le yürüdü gitti
Vâlidesi *Hacer*'e teslim etti
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Vâlidesi *Hacer* oğlunu aldı
Zülfünü taradı gözlerin öptü
Zevci *İbrâhîm*'e yâdigâr verdi
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

*Halîlullah ibn*in elinden tuttu
Oğlu önü sora sıçradı gitti
Şeytan *İsmâîl*'e vesvese etti
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Dedi yâ *İsmâîl* gör baban n'etti
Habl ile bıçağı cebine koydu
Zibh edecek seni, *İsmâîl!* dedi
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Allah'ın emrine münkâd oldular
Velhasıl zebih yerine geldiler
Ol güne *Kurban Bayramı* dediler
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Dedi *İbrâhîm* ki "*ey benim oğlum,*
Rüyamda gördüm ki keserim boynun,
Nazar eyle re'yen ey benim oğlum"
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

"*Yâ baba bıçağı al da sen başla,*
Ne emr olunduysa sen anı işle,
Allah sabır verir durma tez başla"
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Üç şeyi ol sabî hemen söyledi
Yani babasını vâsî' eyledi
"*Ellerimi bağla yâ baba*" dedi
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

"*Aman baba aman ellerim bağla*
Cânım acır zahmet veririm sana
Hata edip âsî olurum sana"
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

"*İkincisi yüzü-kuylu sen bırak*
Görüp yüzümü de etme âh u vâh
Yani benden merhameti sen bırak"
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Baba oğul emre teslim oldular
Allah'ın emrine kıyâm kıldılar
İsmâîl'i yüzü-kuylu vurdular
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

İbrâhîm bıçağı eline aldı
Semâda melekler hep seyre durdu
Yedi kat felekler bütün ağlaştı
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Üçüncüsün ben diyeyim sen işit
"*Ba'de'l-zebih ellerimi aç da git*
Âsi olmuş demesinler bu yiğit"
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Mübârek bıçağı boynuna sürdü
Bıçağı kesmedi ol taşa çaldı
Taş yarıldı hemen iki şakk oldu
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Bıçağı sürüp de kuvvetle çekti
Mukarreb melâke kebeşle geldi
İbrâhîm bıçağı sürüyor gördü
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Ol *Cebrâîl* melek ta'zîm eyledi
İki defa '*Allahu ekber*' dedi
'*Lailâhe illâllâhu vallahu ekber*' *İbrâhîm* dedi
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

Allah *İsmâîl*'e hoş nutuk verdi
'*Allahuekber ve lillâhi'l hamd*' dedi
Tekbîr bu üçünden hem bize kaldı
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

N'etsin *Ağlar Gülmez* bilmez ki n'etsin
Allah mal vermedi kurbanı etsin
Yevmü't-telâk, *burak* etsin de binsin
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

59
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Bir nushum var sana ey deli gönül
Senenin ol şirin gülü geliyor
Yeniden hem cânın hayat bulacak
Hazır ol mübârek bayram geliyor

Gönül sen âşıksın ol hâkîk yâre
Muhabbetin bırak mahlûk-u yâre
Bayramlaşak gönül biz varak yâre
Bayram-ı şerîfin mübârek olsun

Tekbîr-i teşrîka dikkati sen et
Her nere gidersen tekbîr ile git
Gelen ihvanlara kavl-i hasen et
Bayram-ı şerîfin mübârek olsun

Sen sanma ki âşık olan boş gezer
İbret nazarıyla dünyada gezer
Allah'ın iyi günlerini gözler
Bayram-ı şerîfin mübârek olsun

Sen sanma ki gönül bu âlem boştur
Cümlesinde her bir menâfi' vardır
Her bir şeyin âlâ, ednâsı vardır
Bayram-ı şerîfin mübârek olsun

Kendi vücûdunda mîrini sen bil
Vücûdunda olan padişâhı bil
Günlerin padişâhın da beş bil
Bayram-ı şerîfin mübârek olsun

Biri padişâhtır dördüdür vezir
Senede gelirler dördü birer bir
Mü'minin günahın alırlar bir bir
Bayram-ı şerîfin mübârek olsun

Fıtra bayramıdır çün *gavs-ı âzam*
Üç kurban, bir nısf-ı *Şâban, kuttâb-ı âzam*
Teşbih etmiş böyle ilm-i muazzam
Bayram-ı şerîfin mübârek olsun

Kınamayın beni efe, hocalar
İlm-i tıbça düzülmüştür heceler
Âşıkın kalbine melek heceler
Bayram-ı şerîfin mübârek olsun

Aman gönül aman kalbin bağlama
Bu beş günü bil de ziyâde ağla
Ol beşin himmeti gavs ile kutuptan âlâ
Bayram-ı şerîfin mübârek olsun

Bayramlar cümle ederler bey'at
Yani ki dünyada bir nevi cennet
Günahlar dökülür, nâs olur atyeb
Bayram-ı şerîfin mübârek olsun

Bayramların defterleri açılır
Yazıcı melekler okur da bilir
Soldaki defteri hep sağa alır
Bayram-ı şerîfin mübârek olsun

Yani mü'min hâlini tebdil eder
Tekbîri alarak mescide gider
Günahlar sevaba tebeddül eder
Tekbîr-i şerîf mübârek olsun

Tekbîrin sadâsı ref' olur gider
Birinci kat göğe sadâyı eder
Bir melâke ordan hem nidâ eder
Tekbîr-i şerîf mübârek olsun

Ol günde bir melek müezzin olur
Ta *Arş-ı âlâ*'ya nidâyı verir
Yedi kat gök birden hep tekbîr alır
Tekbîr-i şerîf mübârek olsun

Yani melâikeler tekbîr alırlar
Bizim için Allah'a yalvarırlar
Mü'mine Allah'tan rahmet alırlar
Tekbîr-i şerîf mübârek olsun

Cemâl kudretinden iktizâ etmiş
"*Ümmü'l-kitâba yaz yâ kalem*" demiş
Nuşûr-i *İbrâhîm* şerheyle demiş
Bayram-ı şerîfin mübârek olsun

İbrâhîm Nebî'den zuhûra gelmiş
Oğlu *İsmâîl*'i ol feda kılmış
Ol güne *Kurban Bayramı* hem denmiş
Kurbân-ı şerîf mübârek olsun

Allah'ın ol gonca gül fidan dostu
Geldi bu dünyaya kademi bastı
'*Vefat-ı ibnân*'dan çekmedi yası
Kurbân-ı şerîf mübârek olsun

Kureyş keferesi çok söz ettiler
Bu peygamber değil cümle dediler
Velhasıl *Nebî*'ye *ebter* dediler
Kurbân-ı şerîf mübârek olsun

Ol zaman *Cebrâîl* semâdan geldi
Sûre-i Kevser'i *Nebî*'ye verdi
Kurbanı kesip de namazı kıldı
Kurbân-ı şerîf mübârek olsun

Aman mü'min aman nefsine uyma
Malını sevip de kurbandan kaçma
Peygamber silkinden geriye kalma
Kurbân-ı şerîf mübârek olsun

Kabirden kalkanda *udhıyye*n gelir
Burak olur seni üstüne alır
Doğru *Peygamber*'in indine varır
Kurbân-ı şerîf mübârek olsun

Zâten mü'min olan *Nebî*'ye varır
Nebî'nin elinden bir hüccet alır
Ol hüccetle ulu divâna varır
Hüccet-i şerîf mübârek olsun

Eğer ol sultâna ümmet olmazsan
Nebî'nin elinden hüccet almazsan
Cehennemde çok zamanlar kalırsın
Zamân-ı şerîf mübârek olsun

Ağlar Gülmez ağla durma sen ağla
Bayramlarda kalben tekbîri bağla
Hüccet için leyl ü nehâr sen ağla
Hüccet-i şerîf mübârek olsun.

60
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bir sözüm var size efe hocalar
Bizim için *Hakk*'a edin ricâlar
Kalbinizde nokta vardır hocalar
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

Zât u sıfâtından *Hak* size vermiş
Bir derya üstünde keştiye komuş
Yelkenini sizin elize vermiş
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

Ol noktadır kalbe cilâyı veren
Nefs-i emmâreyi kalbinden süren
Vücûdunu gece mihmândâr kılan
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

Hazret-i Îsâ'dan rumûzu vermiş
Sûre-i Meryem'in bahsinde açmış
Ulvîden gelmiş de ulvîye gitmiş
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

Yani ilim ulvîden size gelir
Kalbinizi gâyet mutmain kılur
Beraberce sizi ulvîye alır
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

Gümüşlü bir nokta fuâd içinde
Altınlı bir nokta kubbe içinde
Binde bire verir perde içinde
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

Yüz on dört kapılı kale içinde
Bir '*nûn*' vardır dahi bir bâb içinde
Ol '*nûn*'un noktasının hem içinde
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

Allah emreylemiş nûr kalem yazmış
Tâ ezel noktayı bir '*nûn*'a koymuş
Bu noktayı *fessîr* yazamaz demiş
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

Yedi kapı birbirini velyeder
Kalb-i Kur'ân bize hulkûmda yeter
Ol noktadan tadan, cemâl seyreder
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

'*Nûn ve'l-kalem*'inden dersini vermiş
'*Ve'ş-şemsi*', '*ve'd-duhâ*' tesmiyye kılmış
Noktayı kalbine ansızın komuş
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

Her harfte bu nokta asla bulunmaz
'Bâb'ın noktasından vermiştir *Feyyâz*
'Ümmü'l-kitâb'ta satırdır bilinmez
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

'*Sûre-i Tâhâ*'dan meydâna gelmiş
O noktanın bütün künhüne ermiş
Ol zaman *Peygamber* hem çarkı kurmuş
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

Ol çarkı kurmuş da çevirmiş hâlâ
Teslim etmiş sonra ol *Sıddîk* kula
Ali, *Ömer*, *Osman* çevirmiş bile
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

Ol çarka bakmış da örnek almışlar
Çarka bakmış üç çark daha kurmuşlar
Dördü on ikiye taksim kılmışlar
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

Ağlar Baba yalvar Allah'a yalvar
Noktalardan birer hem kalbinde var
Ziyâde bil sen de Allah'a tez var
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

61
BEYT-İ BÂKÎ BABA

Gülşan bahçesine giren
Hümâ kuşun orda gören
Hak telinden haber veren
Gelsin istifhâm olalım

'*Temûtû*'ye mazhar olan
Dünyadan uzleti kılan
Esrâr-ı Kur'ân'dan bilen
Gelsin istifhâm olalım

Kendini çenbere çalan
Lâ-civar mülküne varan
Muhammed telinden bilen
Gelsin istifhâm olalım

Mürşîdin elinden tutan
Muhammed çarkın çeviren
Keşti ile bahre giren
Gelsin istifhâm olalım

İnzivâ hüsnünde kalan
Al-yeşil mihrâba giren
Düşman ile kavga kılan
Gelsin istifham olalım

Hem Allah'a âşık olan
Kalb gözüyle nişân gören
Kendini mihmandâr kılan
Gelsin istifhâm olalım

İki mihrâb vardır çifttir
Biri yeşil biri aktır
Hem onları bilen vardır
Gelsin imtihân olalım

Etraflarını yazmışlar
Görenler okup bilmişler
Sahiplerin tanımışlar
Gelsin imtihân olalım

Sır deryasına dalanlar
Allah'a âşık olanlar
Ruhsat uykusun bilenler
Gelsin imtihân olalım

Âşıkam dâvâ edenler
Pîr mürşit halife görenler
Seddin arkasın bilenler
Gelsin imtihân olalım

Bakî Baba ağlar anlar
Allah için ağlar anlar
Allah için ağlayanlar
Gelsin imtihan olalım.

62
BEYT-İ BÂKÎ BABA*

Aşk elinden hâle erip âhı terk eden gönül
Bende mi bir hâb içinde 'hû'(y)unu bulan gönül

Ruhsat-ı nâmda ki girdin meclis-i irfân şehrine
Dünyayı terk eyleyip de ra'fete eren gönül

Dünyaya hubb ü muhabbet cümle zenbin şâhıdır
Tecrîd edüben fenâdan şâh-ı urrâtsın gönül

'*Ve'd-duhâ*' sırrını bilip hikmetini istedin
İşte ol sır ocağında ağlayansın ey gönül

Çâr penâhdan hoş ferâmîn çün aluben anladın
Okuyup defterde kârın mest olup yanan gönül

Birinci ikinci hattı geçüben erdin 'sâ'ya
Sâlis içre Allah Allah deyüp ağlayan gönül

* İlgili nota bakınız (B62)

Mecnûn oldun dem-i 'hâ'da erdin irfân u şâna
Atuben elden vârını fakra düşensin gönül

İçmişsin iksîr-i âbdan bir câm içre zümreden
Günbegün müzdâd-ı aşka bırakır seni gönül

İşrâb-ı zümre-i câmdan kalpte iskân eyledin
Bakî Baba gibi yanıp sen de ağla ey gönül

63
BEYT-İ BÂKÎ BABA

Zâtı vechine yanıp da ağlayan anlar bizi
Ruhsat uykusunda kârın çün bulan anlar bizi

Keynûnetsiz hâle eren bahr-i şânı anlamaz
'*Ve'd-duhâ*' sırrına erip yalvaran anlar biziz

Sırr-ı *Sübhân* defterinde sırr-ı hüccetin bulan
İnzivâ hüsnünde dâim çün kalan anlar bizi

Hem riyâzatla vücûdun mahvedip fâni kılan
Bî-mekân sırrına yedin çün vuran anlar bizi

Cevher-i dürr-i dükkânı deryasına çün dalan
'*Mûtû kable en temûtû*' sırrına mazhar olan anlar bizi

Dürr-i dükkân deryasına keştiyle liman bulan
Lâ-civar mülkünde haymesin kuran anlar bizi

Rûhu çeşmi mea-a'mâ summî, bukmî anlamaz
Kubbe içre rûh-u enver seyreden anlar bizi

Dehr-i gaflet içre fânî Şeytana yaka veren!
Nefsi tecrîd, dünyadan uzlet eden anlar bizi

Ezmüne nakş-ı kalemden kârını arayıp bulan
Kudret-i feyz-i ilâhîden tadan anlar bizi

Meclis-i irfânda halvet zâtı mir'âtına çün perin açan
Câm-ı '*Hû*'dan nûş edip de mest olan anlar bizi

Cim cemâlden dâima ol kevkebini gözleyen
Bâkî Baba gibi yanıp ağlayan anlar bizi

64
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ*

Tebşîr olsun sana ey deli gönül
Hemen hemen murâdına yanaştın
Bu dünyadan bütün uzleti ettin
'*Küllü şey'in*" bâbına hemen yanaştın

Fermânın yazıldı gül ağacından
Sanma ki sade sen amme-i insan
Şimdi bu vaktimiz çok denî zaman
'*Kullü şey'in hâlikün illâ vechehû*' günü yanaştı

Nâle kıldın gönül dostun bağında
Hattına ulaştın Arş'ın fevkinde
Güllerim açılmış ol yâr bağında
Gonca gül bâbına hemen yanaştın

Mürûr-u mürüvvet acep olur mu
Medine'de yatan tez uyanır mı
Güller hâr içinde çokça kalır mı
Ol gonca gülün de teli yanaştı

* İlgili nota bakınız (B10)

Ol gül perçemini sarmıştır '*Cim*'e
'Sırr-ı sırrullâh'tan almıştır mânâ
Telleri ref'etti Hazret-i *Mevlâ*
Dünyanın çarkına zencir yanaştı

'*Kevkeb-i dürrî*'yi burcunda bulduk
Tâ ol zaman *cemâl* imlâsın aldık
Ezmüne-i halde *celâl*e vardık
Peygamber çarkına zencir yanaştı

'*Küntü kenz*'in sırrı açtı bir bâbı
'*Elestü*' deyüp bize etti hitâbı
*Cemâl*den *celâl*den verdik cevabı
*Cemâl*in *celâl*in teli yanaştı

Ağlar Gülmez yine bir bahre daldı
Dürr ile meknûndan mânâyı kurdu
'*Elestü*' hitâbın *cemâl*den aldı
Aşkımız *cemâl*e hemen yanaştı

65
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Deli gönül neden yanıp ağlirsin
Ol yâr tarafından ne haber aldın
Ol gül perçemine zülfün sarmışlar
Ol gülün şâhından ne haber aldın

Ol gülün bahrine pîrler dalmışlar
Hâkîkat şehrine gemi kurmuşlar
Muhammed bağına anlar girmişler
Ol şehrin gülünden ne haber aldın

Ol gemiler çifttir binenler bilir
İkisi birbirin peşine yürür
Birisi görünür cümle nâs bilir
Gemiler şâhından ne haber aldın

Arabî Farsî dersini bilenler
Keştiye binip de bahre girenler
Ruhsat defterinden izin alanlar
Ruhsat defterinden ne haber aldın

Ruhsat defterini bilir hocalar
Gemi binip bahre girer hocalar
Emr ü nehyi haber verir hocalar
Hocalar gülünden ne haber aldın

Gezme gönül gezme sen hevâ gezme
Çift gemiye bin de rütbeni gözle
Dâima kelâmın Kur'ân'dan söyle
Kur'ân sahibinden ne haber aldın

Halkay-ı rûhanda deme dalmışlar
Kur'ân sahibine hüccet vermişler
Pençeli bir bürhân andan almışlar
Bürhân sahibinden ne haber aldın

'*Elif*' '*cim*'e '*nûn*' nidâyı okudu
Ol '*Cim*', '*Mîm*'e hem senedi götürdü
Perçemiyle çâr tarafa göçürdü
Sened sahibinden ne haber aldın

Bu aşk ile düştüm '*hâ-mîm*' derdine
Hem senedi almışımdır yedime
Ol senedle ben giderim şâhıma
Ol şâh tarafından ne haber aldın

Ağlar gülmez daldı bahrin tahtına
Yüzgek vurur yine çıkar fevkine
Yüzer gider hem *Muhammed* kurbuna
Muhammed Nebî'den ne haber aldın

66
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Andelipsin gonca gülün bağında
Leyl ü nehâr gül dalında ötsene
İbret için bu âleme gelmişsin
Yerde gezen mûrdan yâri görsene

Nakş-ı kalem bizi bu derde saldı
Ol dert câna dermân iyi bilsene

'*Ve'd-duhâ*' sırrında ol derdi bulduk
Sır kapıya hemen miftâhı vurduk
Lem-yezel, ezelden biz şânı aldık
Ol sevdiğin yâri cânda bulsana

Kevkebimiz aldık nakşî bâbında
'*Ikra' bi'sm-i rabbike*' sırrı şânında
'*Ümmü'l-kitâb*'daki kelâm nakşında
Okunan Kur'ân'dan yâri bulsana

Fethü'l-ebvâb oldu ünvân-ı şâha
Eriştirir bizi zâmin sultâna
Lâ-mekân şehrinden gelen bürhâna
Bürhânı okup da yâri bulsana

Kulûb-i mü'mini çok vâsi' kılmış
Lâ-mekân şehrini ol kalbe kurmuş
Kasr-ı dile mihmân kendi buyurmuş
Mü'min olup kalpte yâri bulsana

Nasıl tarif edim size ey hoca
Muhammed mülküne erim birazca
Keştiyle gidilir ol mülke anca
Keştiye binip de yâri bulsana

Muhammed'in gölü dünyayı sarmış
Çâr taraftan ol göl gayyeyi bulmuş
Sultân haymesini vastına kurmuş
Ol gölde yüzüp de yâri bulsana

Havf eder bu *Bâkî* söylemez yalan
Ol göle keştiyi kurmuştur hemen
Bahre dalacak da el'ân bir zaman
Ol bahre dalıp da yâri bulsana.

67
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ol ulu zâtından fermân alanlar
Mekteb-i irfânda meclis olanlar
Pîrlerin elinden sâkî sunanlar
Sâkîler dolanır kadeh Allah der

Sâkînin havlinden ra'fet alınır
'*Ve'd-duhâ*' sırrına sonra erilir
'*Yebkû kesîran*' ol sır bâbda edilir
Diller ağlar amma kalbler Allah der

'*Dıhk-i kalîl*' buyurmuştur hem *Sübhân*
Andan i'râz eden bulurlar irfân
Pîrler ol mektepte okurlar Kur'ân
Diller Kur'ân okur kalpler Allah der

Mektepte okudu *Kırklar, Yediler*
Bâtın defterinden mânâ aldılar
Defterde olanı hem ağlattılar
Diller ağlar amma kalbler Allah der

Üçler, Beşler, Kırklar halka oldular
'*Elif*' ile '*Mîm*'den demi vurdular
İki '*cim*'den orda imlâ verdiler
İmlâyı alıp da gezen Allah der

Ru'set penâhının şânıdır bilir
Şeş cihet tarafın ol güzel bulur
Yemîn, yesârında çift melek durur
Melekler yedinde fermân Allah der

Şeb deminde gökte bir melek uçar
Bülbül olan perin ol zaman açar
Seher vakti cümle kuş kanat açar
Uyanır seherde öter Allah der

Âşık olan zâten pervâne olur
Aşkın imlâsını '*eğnâ*'dan alır
Rûz ü şeb cemâlin çarkın çevirir
Kesrette vahdette dâim Allah der

Ey efendim sen de erdin bir hâle
Ağla durma aman yalvar Allah'a
Bir melek almıştır âb câmın ele
Ol melek elinde sâkin Allah der

Ağlar Baba deli divâne oldu
Dört sene zarfında bir hâle erdi
Senden evvel sâkisini doldurdu
Bir melek elinde sâkim Allah der

68
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bu dünyada hayli zaman dem vurdum
Velâkin bir lezzet ben bulamadım
Nice âşık nice meşâyıh gördüm
Gül üstüne konan ben göremedim

Kur'ân'dan hadisten mânâyı aldım
'*Festakim kemâ umirte*' sırrını buldum
Nice mü'minlerin hâline erdim
Hak yoluna gider ben bulamadım

'*Kul innemâ aizukum*' Allah buyurdu
Yani bir mürşide siz varın dedi
'*Vestakim*' bâbına siz varın dedi
Ol kapıdan geçen kul bulamadım

Ol kapıdan geçen hikmete erer
Zât-ı sırrullâhtan kelâmı söyler
Saâdet gömleğin ol bâbda giyer
Ol gömleği giyen ben bulamadım

Bülbül kuşu eder *anka*dan hazer
*Anka*dan korkmayan yuvadan azar
Mü'min olan zâten bülbüle benzer
Bülbül gibi öter kul bulamadım

Mü'minin şânıdır zikrini açа
Levvâme, *mülhime* bâbından geçe
Râzıyye, *marzıyye* şerbetin içe
Velâkin ol şânı ben bulamadım

Kim ki ol bâblara miftâhı vurur
Râzıyye, *marzıyye* makamın bulur
Allah '*fedhulî cennetî*' buyurur
Velâkin ol emri ben bulamadım

Ağla *Ağlar Baba* sen divâne ol
Ol bâbların miftâhını aman bul
Ol bâblardan gir de *meâbı* sen bul
Acep ol makamı ben bulur muyum.

69
BEYT-İ AĞLAR BABA

Kınamayın bizi ey efendiler
Elbet biz de bir dikenin gülüyüz
Bizi söyletiyor ol zümre-i âb
Elbet biz de bir efendi kuluyuz

Kendi vucûdan bak rumûzu anla
Dikkat eyle bu sözlerden al mânâ
Bizi söyletiyor Hazret-i *Mevlâ*
Elbet biz de bir *Çalab*'ın kuluyuz

Ol zümre-i âbdır kalpleri delen
Aşkın deryasına ansızın dalan
Keynûnetsiz haldir insanı yoran
Elbet biz de bir deryanın malıyız

Nûr kalem hattıdır çün bizi yakan
İki telden alıp mânâyı kuran
Bir melek yanımda dolanır el'ân
Elbet biz de sır meleğin malıyız

'*Küntü Kenz*' sırrından vermiş feyzullah
Söylüyor bu zübân hem hikmetullah
Ta'n etmeyin bizi hasbeten lillah
Elbet bizde bir hikmetin malıyız

'*Küntü Kenz*' sırrından ihsânı gelir
Gizli hikmetini arayan bulur
Muhammed çarkını kolum çevirir
Elbet bizde bir sultânın malıyız

Kervanımız varır amîk bahrine
Nûh gemisi lâzım ala fevkine
Doğru götürür *Muhammed* kurbuna
Elbet biz de bir geminin malıyız

Bu derd beni saldı *Ya'kûb* haline
Ağlar bu gözlerim zâtı vechine
Âşık olmuş gönül *Hakk*'ın zâtına
Elbet biz de bir mâşûkun malıyız

Ağla *Ağlar Baba* sen sakın gülme
Mihrâbın önünden sen âlî kalma
Mihrâbtan alınır cümle muammâ
Elbet biz de bir mihrâbın malıyız

70
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ezel ilmin erdi şânına erdi
Allah *Cebrâîl*'e nidâyı kıldı
Var *Cebrâîl* habîbimi gör dedi
Cevabına ne söyledi *Cebrâîl*

Ol *Cebrâîl* melek muntazır oldu
'*İkra' bi'sm-i rabbike*' sûresin aldı
Allah'tan mı aldı Arş'tan mı aldı
Ne surette aldı geldi *Cebrâîl*

Altıyüz periyle ol yere indi
Cebel-i Hira'da *Nebî*'yi gördü
Nebî Zîşân bildi bir hâle erdi
Ne dedi ne sordu geldi *Cebrâîl*

Ol zamîr şâhının kudreti erdi
Habîb-i Ekrem'e melek gönderdi
Âyetleri alıp *Nebî*'ye geldi
Ne zamanda gelip gitti *Cebrâîl*

'*Nûn ve'l-kalem*'ini Arş'ına çaldı
O '*nûn*' noktasını sır melek yazdı
Ol ilmi nevreste gülüne verdi
Ne hedâye aldı geldi *Cebrâîl*

Suhuflar nâzildir ol rehberlere
Müdevven kitaplar mukarreblere
Âdem, *İdrîs*, *Şît*, *İbrahîm* rehbere
Ne surette geldi gitti *Cebrâîl*

Nûr kalem hattından şânını alır
Muvâzıb râhında ol kaim olur
Ne vech ile Allah'a karîb olur
Nerden gelir nere gider *Cebrâîl*

Ey âşıklar siz de bir bahre dalın
Gülistân şâhının telinden vurun
Cebrâîl melekten haberi verin
Nasıl geldi nasıl gitti *Cebrâîl*

Lâmekân şâhından imlâyı aldı
Arş'a Kürs'e bütün yedini vurdu
Gâh kerre melekût silkine girdi
Ol sırada nasıl geldi *Cebrâîl*

Bâkî Baba'ya da bir rüzgâr esti
Sözlerini bütün hikmetten yazdı
Meleğim kalbime imlâyı düzdü
Bizim hâlimizi bilir *Cebrâîl*.

71
BEYT-İ AĞLAR BABA

İlm-i ezelîsi *Nebî*'ye erdi
'*Beynehumâ*' *Cibrîl* vasıta oldu
Allah'a *Cebrâîl* muntazır oldu
Kıyâm etti söylemedi *Cebrâîl*

Altı yüz perini *Cebrâîl* açtı
Lâmekân şehrinde kurbuna uçtu
Kudret kelâmından sûreyi aldı
Bir yeşil don ile geldi *Cebrâîl*

Semâdan *Cebrâîl* darp ile geldi
Bir yeşil melâike *Muhammed* gördü
'*İkra' bi'sm-i rabbike*' *Cebrâîl* dedi
Tekellüm etmedi asla *Cebrâîl*

Şeş cihetten hâlî ol zamîr şâhı
Telleri alırdı gonca gül mâhı
Âyetle gelirdi ol melek şâhı
Leyl ü nehâr geldi gitti *Cebrâîl*

Ol '*nûn*'un noktası ilm-i şâhânî
Verdi şâhbâzına '*kün-fekân*' şâhı
Yaptı fuâdını kasr(u)gâh şâhı
Nûr mihrâbı aldı geldi *Cebrâîl*

Allah'ın kudreti ünvâna erdi
Yüz suhufu mürsellere gönderdi
Âdem, İdrîs , Şît'e Cebrâîl geldi
Beşer geldi beşer gitti *Cebrâîl*

Ol *Cebrâîl Melek, Sidre*'de durur
Levh-i mahfûz'una hoş nazar kılur
Rahmân tarafından nidâyı alır
Arş'tan geldi Arş'a gitti *Cebrâîl*

Âşık olan elbet hikmetten okur
Gülistan şâhının telinden vurur
Cebrâîl melek'in hâlini bilir
Beşer geldi melek gitti *Cebrâîl*

Âşık olan elbet bir nişân bilir
Hikmet defterini kalbinden okur
Cebrâîl Melek'ten haberi verir
Melek geldi melek gitti *Cebrâîl*

Söylemiş bağlama bu *Bâkî Baba*
Hikmet sözlerinden girmiş cevaba
Açtı bağlamasın bu *Ağlar Baba*
Melek geldi melek gitti *Cebrâîl*.

72
BEYT-İ AĞLAR BABA

Kınamayın bizi *Hâd*'i sevenler
Rûh şeydâ olmazsa kalp uyanır mı
Söyletir zübânı dil zamîr şâhı
Hallâk'ı zikreden kul kınanır mı

Külli boş değildir çark-ı binamız
Damlasız ummândır nehr-i cârîmiz
Rûz ü şeb zikreder dil *Sübhân*'ımız
Sübhân'ı zikreden dil kınanır mı

Lâ-mekân telleri ibrişim dokur
Esrâr-ı Kur'ânı âşıklar okur
Sır melek kaydından kârını alır
Hikmeti söyleyen dil kınanır mı

Aşkımız galiptir şevket ü şânda
Cânânı bulurum dâima cânda
Zikrederim *Hakk*'ı kalb ü zübânda
Allah'ı zikreden dil kınanır mı

'*Kün-fekân*' emrinin oldur *Sübhân*'ı
Âşıka vermiştir Allah bu kârı
Murği kuş kafeste kurmuş figanı
Hâr gülün açmasa kuş döşenir mi

Gonca gül şehrine bazı kul girer
Bahr-i amîkına keştiyi kurar
Muhammed haymesin altına sürer
Has keştiye binen kul kınanır mı

'*Ümmü'l-kitâb*'ına yazmıştır Allah
Yanıyor vücûdum zâtına vallah
Bir cemâl görmüşüm bismillâh billâh
Ol cemâli gören göz kınanır mı

Ağlar Baba'yı da pîrler sardılar
Bir çarkın üstünde dönir gördüler
Bu çarkı dâima çevir dediler
Sormadım ki kolum çok çevirir mi.

73
BEYT-İ AĞLAR BABA

Dünyayı terk etmeden ra'feti arzularsın
Rızâyı sen bulmadan cânânı arzularsın

Rûz ü şeb gaflet ile daldın bahr-i amîka
Keştiye sen binmeden limanı arzularsın

Şol karlanguşlar gibi ahvaz ahvaz uçarsın
Dikene sen konmadan has gülü arzularsın

Leyl ü nehâr ağlayıp âb-ı rûyun dökmeden
Sünneti sen kılmadan şefâat arzularsın

Şol *dafâdı*'lar gibi gurul gurul ötersin
Gaybeti terk etmeden hikmeti arzularsın

Ol eytâm çocuk gibi açık boynun bükersin
Gül şehrine girmeden cemâli arzularsın

Ağlar Baba ölmeden, daha sine girmeden
Muhammed'i görmeden ru'yeti arzularsın

74

BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Yalvar gönül yalvar Allah'a yalvar
Ol sana gösterir sır kapısını
Dilin envârlanır hikmetten söyler
Eğer açar isen aşk kapısını

Allah diyen aşkın kitâbın okur
Esrâr-ı Kur'ân'dan imlâsı gelir
Gülistân şehrinin bahrine varır
Eğer açar isen şân kapısını

Ol gonca gülüne telleri sarar
Bahr-i amîkına keştiyi kurar
Gülistân şehrinin köşküne sürer
Eğer açar isen *Hak* kapısını

Ol gemiye binen rahmeti bulur
Amme-i cevherden himmeti alır
Nûr kalem hattından kârımız gelir
Eğer açar isen hâl kapısını

Şehr-i gülizârdan telleri vurur
Allah diyen kula feyzini verir
Kasr-ı dilgâhına misafir olur
Eğer açar isen kalp kapısını

Hubûbâtlar bir sebepsiz alınmaz
Çalışmamış *Hak* rızâsı bulunmaz
Yağma yoktur vuş Cennet'e girilmez
Girmek ister isen bul kapısını

Mü'minlerin hâli tebeddül eder
Hasenâtlar seyyiâtı mahveder
Sağdaki defterler terakki eder
Eğer kapatırsan sol kapısını

Yaman sanma komşan hal gelir başan
Zehr-i mârı katar *Hak* senin aşan
'*Men dakka ve dukka*' hem gelir başan
Eğer döğer isen el kapısını

Ağlar Gülmez bulur râhını bulur
Çeker kervanını bir şehre varır
Sultân eşiğine yüzünü sürür
Eğer açar isen '*Mîm*' kapısını

75
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Bana dünya değil uhrâ gerektir
Kabire varmağa îmân gerektir

Eğer gülşana girmek ister isen
Nehâr sıyâm ley(i)l kıyâm gerektir

Resûl'e ümmetim dâvâ edene
Dilinde tesbih ü Kur'ân gerektir

Velîler geçtiler *Adn* ile *Huld*'den
Dîdâr göstermeye sultân gerektir

N'iderim '*Rıdvân*'ı, '*Kevser*'i, '*hûr*'u
Âşık olan yâri görmek gerektir

Hakîkat Allah'a âşık olanlar
Gözü ağlar, yaşı akmak gerektir

Füyûzât bahrine gavvâs olana
'*Levh-i mahfûz*'da kaydolmak gerektir

Azîm mürşid bizi bir dağda tutar
Ol mürşid râhına kurban gerektir

Eğer rızâyı bulmak ister isen
'Müstakîm' bâbına girmek gerektir

Ağlar Gülmez bu hâlinden sen geçme
Ömrün oldukça ağlamak gerektir.

76
BEYT-İ AĞLAR BABA

Nice konmayalım lâ-vasıf güle
Bin bir adlı bir Allah'ım var benim
Bin bir adlı bir *Sübhân*'ım var benim
Gündüz bağındayım, gece dalında
Bin bir adlı bir Allah'ım var benim
Bin bir adlı bir *Sübhân*'ım var benim

Kul olan dâima Şeytandan kaçar
Tevekkül bâbından bir kapı açar
Tevekkül etmeyen kendinden geçer
Bin bir adlı bir Allah'ım var benim
Bin bir adlı bir *Sübhân*'ım var benim

Ağlaya ağlaya dünyadan geçtim
Tevekkül bâbından bir kapı açtım
İkinci kapının içinden geçtim
Bin bir adlı bir Allah'ım var benim
Bin bir adlı bir *Sübhân*'ım var benim

Kâffe-i âlemin oldur *Sübhân*'ı
İlm-i ezelinde birledim anı
Secde-i celsede ben gördüm anı
Bin bir adlı bir Allah'ım var benim
Bin bir adlı bir *Sübhân*'ım var benim

Rûz ü şeb gayret et sen olma nâçâr
Mukarreb melekler kanatla uçar
Bir kapı bağlarsa bin kapı açar
Bin bir adlı bir Allah'ım var benim
Bin bir adlı bir *Sübhân*'ım var benim

Durma gönül durma fânide durma
Gül olmayan dala sen hergiz konma
Şeydâ bülbül gibi yuvasız olma
Bin bir adlı bir Allah'ım var benim
Bin bir adlı bir *Sübhân*'ım var benim

Ağlar Baba oldun cânından bezer
Sen *Hümâ* kuşuna eyledin nazar
İki kanat ile ulyâda gezer
Bin bir adlı bir Allah'ım var benim
Bin bir adlı bir *Sübhân*'ım var benim

77
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Aşkın müzdâd oldu ey gönül senin
Cânânlar cânından hoş rütben geldi
Kıdem dil şehrini mezket eyledi
Sır melek yazdığı fermânın geldi

Vücut kubbegâhı mısır eyledi
Kasr-ı dili haymegâhı eyledi
Cilvegâhı vuş müzeyyen eyledi
Nazargâh yerine mihmânın geldi

Suhuflar kütübler vassâf olundu
Bâtın kitâbına kalem vuruldu
Halîfe rütbesi bize verildi
Saâdet bâbından gömleğin geldi

Ruhsat-ı *Feyyâz*'dan fermân yazıldı
Gülistân şehrine teli vuruldu
İrfan mektebinden emir verildi
'*Ümmü'l-Kitâb*'taki defterin geldi

Okuttular bize üç satır hattı
Ref'etti dilimden kıyl u kaal seddi
Zümre-i âb verdi bize bu derdi
Bu dert bana hâzık bir dermân geldi

'*Ümmü'l-Kitâb*'taki nakkaş ulaştı
Sidre-i müntehâ hemen yanaştı
Bâl rahsına fizza, dinâr yanaştı
Lem-yezel, ezelden mir'âtin geldi

Avn-i *Bârî* hemen hemen erişti
İklim şâhı çâr penâhla görüştü
'*Ve'd-duhâ*' sırrının feyzi erişti
Bu *Ağlar Baba*'nın nişânı geldi

78
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Dâim Allah der gezerim
Âşıkların urrâtıyam
Sûretim süflîdir amma
Sîretimin mir'âtıyam

Sü'bân, şîr eğmez beni
Çift terazi çekmez beni
Her bir miftâh açmaz beni;
Bir rehberin kilidiyem

Kendimi sinde sanarım
Dâim gülşana konarım
'*Ahdaru-nâr*'dan yanarım
Gayrı gülle baruduyam

'Zümre-i âb'dan kanarım,
Her seher güle konarım
Gökyüzünde tel örerim
Melekler ankebûtuyam

Merğûben râğıb değilem,
Sûrda dünyada değilem
Sel, dere suyu değilem
Nehr-i cârın durusuyam

Kendimi bir mûr sanarım
Pervâneveş ben dönerim
Bâl-sirâc gibi yanarım
Al mihrâbın kandiliyem

Bu *Ağlar*'a derler efnâ
Atmış dehri, düşmüş bahre
Duâ eylediğim mene
Vermez aman dermânıyam.

79
BEYT-İ AĞLAR BABA

Allah lûtf eylemiş bana
Şimdi ben düşmüşem deme
Âşıkım ben hem Allah'a,
Allah beni utandırmaz

Leyl ü nehâr ben ağlaram
Hem *Hâlık*'a yalvarıram
Rızkımı andan alıram
Allah beni utandırmaz

Şeytan bizden uzlet etmiş
Nefs-i emmâre küll gitmiş
Pîrler bize himmet etmiş
Allah beni utandırmaz

El'ân bir hâle düşmüşem
Gamı arkama almışam
İşim Allah'a salmışam
Allah beni utandırmaz

Yûnus gibi ben olmuşam
Kendimi bahre salmışam
Batn-ı mâhîye girmişem
Allah beni utandırmaz

İbrâhîm Edhem misali
Sanki dünyadan geçmişem
'*Temûtû*' sırrına erip
Ölmeden sine girmişem

Penbe gibi yumuşayıp
Bir koz içine girmişem
Çok yalvarır çok ağlaram
Allah beni utandırmaz

Allah'ın kötü kuluyam
Çok ürücü bir itiyem
Bir kapıya bağlamıştır
Ol kapıyı korucuyam

Hasiyyetli bir hayvanım
Sahibimi tanıcıyam
Çok yalvarır çok ağlaram
Allah beni utandırmaz

Ağlar Baba ne gamın var
Allah gibi sahibin var
Muhammed gibi nebîn var
Allah beni utandırmaz

80
BEYT-İ AĞLAR BABA

Cân u dilden 'Hû'(y)u bul da dâim Allah de gönül
Kevkeb ü şems ü kamerde Allah'ı bul ey gönül

Emr-i '*kün*'de kıldı eflâk ü semâyı bî-amûd
Eşcâr-ı neşminümâda Allah'ı bul ey gönül

Câm-ı '*Hû*'dan içti zümre buldu Allah'ı hemen
Sen de içip ûd ü anber Allah'ı bul ey gönül

Birliğine elde sened '*kul hüvallahu ahad*'
Yeri göğü kıl tearrâ Allah'ı bul ey gönül

Ol vücûd kıdemi bizzât ru'yetinden bilsene
Yerdeki mûr perrübâlden Allah'ı bul ey gönül

Yezdân'ın vechi görünür zarf-ı eşyâda şâhım
Kasr-ı dili dergâh edip Allah'ı bul ey gönül

Hüviyyet bâbına erip rızâsın bul ey şâhım
Rihlet-i ibkâda mümtâz Allah'ı bul ey gönül

Bâb-ı dil kasrını feth et vur dinârı rahsına
Lâ-mekân kıl kubbegâhı Allah'ı bul ey gönül

Kırk makama vur kademin gözle velâyetliğin
Seb'u edâir içinde Allah'ı bul ey gönül

Dört kapıdan girdi *Ağlar* ere zümre-i nâce
'*Men arefe nefsehû*'da Allah'ı bul ey gönül

81
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ezeli yok âhiri yok lem-yezel
Ezelini bilmez ol lemmâ-yezel
Padişâhlar padişâhı mâ-yezel
'*Kün*' diyüp emretti nidâyı tek tek

Üç harf bir noktanın gülünü kıldı
'*Sıfat sübûtî*'yle nazar buyurdu
Çâr cihân sebebi sen ancak dedi
Hicâptan hicâba nakl etti tek tek

Kevkeb-i dürrî'ye bir şûle erdi
Mîm makamı, zübân *Kahhâr*'a vurdu
Ol kevn-i meknûndan nice ter geldi
Akıp da damladı katresi tek tek

Ol araktan ervâh ünvânı buldu
Hicâb-ı kudrete rûhu cem' etti
Nazar edin rûhlar aslıza dedi
Seyredip aldılar san'atı tek tek

İkinci hicâptan bir hitâp geldi
Cümle ervâh bütün kıyâma durdu
'*Elestü*' diyüben *Hak* nidâ kıldı
'*Kalû belâ*'mızı söyledik tek tek

Refref kuşu geldi '*Rûhu'l-Emîn*'e
Aldı kulunu da gitti şâhına
Dildâr hayme kurdu aldı altına
Söylediler bağda kelâmı tek tek

Zü'l-cenâheyn perlerini açtılar
Mikrapların bir noktaya vurdular
Şikâr alıp inzivâya girdiler
Bülbül gibi bağda öttüler tek tek

Ol bağa girince kıyâm ettiler
Zâten aslında abdesti aldılar
Al-yeşil mihrâpta namaz kıldılar
Kaldırıp el duâ ettiler tek tek

İnzivâ hüsnünde ûdu içtiler
Zâtı mir'âtına kanat açtılar
Rustahîz şerbetin anlar içtiler
Al-yeşil mihrâptan uçtular tek tek

'*Nûn ve'l-kalem*'inden imlâyı verdi
'*Sûre-i Duhâ*'da '*feterdâ*' dedi
Ketfine hâtemin emrini verdi
Al-yeşil mihrâpta bastılar tek tek

Bir nazarda çâr binası çevrildi
Sadmı ile dört '*mîm*', '*bâ*'yı velyetti
Bu âhir zamana çift kevser verdi
Al-yeşil mîzâbtan aktılar tek tek

Bâkî Baba'yı da pîrler buldular
Etrafı selvili bir gül verdiler
İrşâdî Baba'dan kalma dediler
Al-yeşil mihrâpta söyledik tek tek.

82
BEYT-İ AĞLAR BABA

Yine sözümüzü hikmetten kurak
Delîl-i mübîni Kur'ânda bulak
Doksan dokuz ismi biz derse alak
Zâtı tek, ismi çok olana yalvar

'*Küntü kenz*' sırrına kilidi vurdu
'*Ve lillâhi'l-esmâu'l-husnâ fed'ûhu bihâ*' Allah buyurdu
Miftâhını duâ edene verdi
Gizli bin bir bâbı olana yalvar

Allah birliğine şehâdet edek
Dört bin ismi vardır binin zikredek
Dört bini '*bi'smi*'nin 'bâ'sında bilek
Beş bin ismi olan bir şâha yalvar

Beş binden binini yazdı ol Levh'e
Dört bin bir ismidir sırr-ı '*Fâtiha*'
Ol sırr-ı bilmeye sırr-ı '*Ve'd-duhâ*'
İptidâ mihrâba girene yalvar

Dört bin ismi birbirini velyeder
Ol yüz üç kitâbı Kur'ân cemeder
Oku kul, Kur'ân'ı, ol mürşid yeter
Yemez içmez yatmaz mürşide yalvar

Altı günde oldur zemini kuran
Her bir şey hâliktir Allah'tır kalan
'*Bu fâni mülk kimin*' suâli soran
Cevap verip zâil olmaza yalvar

Sübhân defterinden kudret yedinden
'*Levh-i mahfûz*'undan kalem hattından
Cebrâîl meleğin kendi yedinden
Kur'ân-ı Kerîm'i alana yalvar

Okuram Kur'ân'ı eylemem ibâ
Vururum miftâhı gizli bir bâba
Girer bir şehire bu *Ağlar Baba*
Ol şehre hükmeden *Sultân*'a yalvar.

83
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ*

'Nûn ü kâf' emrine *Hak* '*kün*' demeden
Bir erkek mâderden daha doğmadan
Ol *Âdem* pederi gidip görmeden
Ol zaman tanıdım bir *Cebbâr*'ım var

Nûr kalem hattını vurduğu zaman
Bulmuşum bu derdi hemen ol zaman
Ol *Âdem* pederden doğduğum zaman
Ol zaman tanıdım bir Allah'ım var

Feyyâz-ı cemâlden ol zaman aldım
Hitâbına evet '*belâ*'yı verdim
Secde-i celsede ben anı gördüm
Ol zaman bildim ki bir *Hâtib*'im var

Beş harfli bir imlâ ezelden aldık
Bir 'nûn'un zarfında çok zaman kaldık
Bir damla araktan biz halka olduk
Ol zaman tanıdım bir *Hallâk*'ım var

Feyyâz'dan füyûzu ol zaman aldım
Hitâbına cevap '*belâ*'yı verdim
Secde-i-celsede ben anı gördüm
Ol zaman bildim ki bir *Hâtib*'im var.

Nûr suyundan rûhlar ünvânı buldu
Allah ervâhlara hitâp buyurdu
Kudret hicâbına rûh nazar kıldı
Ol zaman tanıdım bir *Sultân*'ım var

* İlgili nota bakınız (B83)

'*Elestü*' hüccetin verdikten sonra
Saâdet bahrine girdikten sonra
Hüviyyet suyundan içtikten sonra
Ol zaman bildim ki bir *Rezzâk*'ım var

Feth etti bâbını bizi bitirdi
Arz ile semâyı mahlûk doldurdu
Zîrûh bir ünvânda yerini buldu
Bin bir bâb fetheder bir *Fettâh*'ım var

Maşrıkı mağribi bir anda kurdu
İmâdsız semâda iki nûr kıldı
Halk edip sehâbtan matarı verdi
Sayf, şitâ verici bir *Rahmân*'ım var

Halk etti dünyayı çift âyât verdi
Leyl ile nehârı taaşşuk kıldı
Geceyi mü'mine *Hak* tuhfe verdi
Geceler sahibi bir *Settâr*'ım var

Ay günden müstefâd hocalar bilir
Şem(i)s ziyâsını ziyâde verir
Câmid, zîrûh bütün secdeye varır
Secdeye münasip bir *Sübhân*'ım var

Allah kör Şeytan'ı dergâhtan sürdü
Zevi'l-ukûllara musallat kıldı
Ekser-i nâs lâîn Şeytan'a uydu
Küffârı kahr eder bir *Kahhâr*'ım var

Ağlar Baba bildi nefsini bildi
Kelâm-ı tayyibi diline aldı
Zamîr şâhı kasr-ı kalbine koydu
Hıfzedici benim bir *Hâfız*'ım var.

84
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Boş değildir gönül sende bir hal var
Rûz ü şeb sen ağla Allah'a yalvar
Bu derdi vermiştir sana *Peygamber*
Derdi câna dermân verene yalvar

Cihet-i sitteden hâlî olan var
Ol kılar cihânı gün ile envâr
Karanlık gecede '*neml*'i gören var
Yer altında '*mûr*'u görene yalvar

Kubbeler içinde ufak nokta var
Ol nokta içinde Ay ile Gün var
Dünyadan semâdan büyük bir yer var
Ol yere hükmeden *Sultân*'a yalvar

Kudret-i nakkaşta kendi *Levh*'inde
'*Kün*' deyüp cihânı kurduğu hînde
Bî-amûd kıldığı semâ *taht*ında
Ol iki âyâtı kurana yalvar

Lâ-mekân şehrinde kendi bağında
Hem '*kaabe kavseyni*' dediği hînde
Bir melek yedinde *Refref* zahrında
Lâ-mekân şehrine gidene yalvar

Bir âlem içinde nice âlem var
Terk et de bu fânîyi gör ki neler var
Gözlere görünmez bir güzel cân var
Cân içinde gelen cânâna yalvar

Hiç miftâh vurmamış *Hakk*'ın bâbı var
Ol eder yokları bir anda izhâr
Nazargâh yerine haymeyi kurar
Kasr-ı dile gelen mihmâna yalvar

'*Kul in kuntum tuhibbûnellah*' Allah buyurdu
Muhabbet edenler Allah'ı buldu
Zamîr şâhı bizi yaktı yandırdı
Ağlar Baba zamîr şâhına yalvar.

85
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bizden selam olsun *Hâfız Bey* güle
Şakılayıp bülbül gibi kon güle
Gonca gül bağında nevreste güle
Ol gülün üstünde illâ Allah de

Bize içirdiler aşkın âbını
Feth etti kalbimden vüş dil bâbını
Öğrettiler bana Allah râhını
Aç kalbin bâbını illâ Allah de

Ruhsat-ı nâma er aç sır kapıyı
Keştibân ol sen de sür bin gemiyi
Kur üstüne fizza dinâr haymeyi
Haymenin altında illâ Allah de

Bulanlar kârını ol bâbdan alır
Muhammed feyzini keştiye verir
Keştiye binenler Allah'a varır
Keştinin üstünde illâ Allah de

Ol keştiden murâd ilm-i şâhânî
Verdi şâhbâzına *kün-fe-kân* şâhı
Al mihrâba girdi gülistân şâhı
Al mihrâba gir de illâ Allah de

'*Kul innemâ a'izukum bivâhideh*' Allah buyurdu
Mü'min olan bütün bu emre uydu
Vücûd nazargâhı lâ-mekân kıldı
Feth et nazargâhı illâ Allah de

Bu âyet sırrını dâima gözet
Mihmândâr ol aman firâşın düzelt
Dil kasrına gelen dildârı gözet
Aç dil kapısını illâ Allah de

Bir nasihat etti bu *Ağlar Baba*
Hâfız Bey Paşa'ya eyledik çaba
Soy varlık kürkünü giyin bir aba
'*Ânâe'l-leyli*'de illâ Allah de.

86
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey gönül sen kıl tearrâ Allah'ı sen cânda bul
Kendi vücûduna bak da Allah'ı sen sende bul

Kevkeb ü şemse bakıp da anlagıl sen bir rumûz
Cümle mahlûk-ı *Hudâ*'dan ara kendin ednâ bul

'*Ud'û rabbekum tedarru'an ve hufyeten*' âyetin sırrını bil
Recâ- havf ile duâ et istediğin hâli bul

Et tefekkür sayf ile şitâyı hikmetini gör
İttika et ağla yalvar ara hikmetini bul

Terk edüp dünyayı gel gir zarf-ı noktaya şâhım
Dâim orda *Hakk*'ı gözle gizlice mihmânı bul

Vur licâmı nefsine aklını eyle inzibât
Her neye nazar edersen bak güzel Allah'ı bul

Geç fenâdan er bekaya seyir kıl sen âleme
Hedm olunmuş sen görürsen hem yıkan Allah'ı bul

Vahdetin şehrine giren dünyadan uzlet kılar
Sen de terk et gir o şehre hükmeden şâhını bul

İbret ile gez fenâda *Hakk*'ı sen gözle dâim
Savt-ı zenbûrun sesinden ses veren Allah'ı bul

Nefsin içre *Hakk*'ı zikr et ayık ol *Ağlar Baba*
Dur huzûra ağla yalvar seni ağlatanı bul.

87
BEYT-İ AĞLAR BABA

Cân-ı dilden tasdik eyle halk eden Bir'dir gönül
'*Küllî şey'in*' fânî olur çün kalan Bir'dir gönül

Fuâd içre kıldı evtan kasrını hoş eyledi
Kimse mihmân olmaz or'ya mihmânı Bir'dir gönül

Bir bâb içre bin bir bâblı bir şehir halk eyledi
Ol bâbı kimse açamaz çün açan Bir'dir gönül

Kimse bilmez ol bâb içre çün vürûd-u virdini
Kim bilirse ol kâzibtir çün bilen Bir'dir gönül

'*Ve la temşi fi'l-ardi merehâ*' Kur'ân'ında *Hak* dedi
Fahr edeni sevmez Allah fahr eden Bir'dir gönül

Dehr-i fâni içre ancak nice mürsel yolladı
Çok nebîler geldi amma *Muhammed* birdir gönül

Geldi dehre ol *Muhammed* mihrin isbat eyledi
Dünyayı kıldı müşerref kıldıran Bir'dir gönül

Gir tevekkül bâbına da orda kal *Ağlar Baba*
İşte o bâb içre seni ağlatan Bir'dir gönül.

88
BEYT-İ AĞLAR BABA

Allah beni ağlatıyor
Şükür olsun Allah'ıma
Bu nâs beni ta'n ediyor
Şükür olsun Allah'ıma

Kur'ân'dan hüccet alırım
Ânın içün ben ağlarım
Vuslata enîs olurum
Şükür olsun Allah'ıma

Pervâneyim düştüm *oda*
Kimin haddî var ki tuta
Ben ağlıyorum bir *Hâd*'a
Şükür olsun Allah'ıma

Ağlayandan Şeytan kaçar
Nefs-i emmâre'den geçer
İki *zanâb* hem kor kaçar
Şükür olsun Allah'ıma

Ağlıyan kul çok söylemez
Çün söyleyeni dinlemez
Halk ile ülfet eylemez
Şükür olsun Allah'ıma

Şuayb Peygamber hazreti
Nice seneler ağladı
Bize sünnet ondan kaldı
Şükür olsun Allah'ıma

Eyyûb Peygamber'e sen bak
'*Ni'me'l-abdü*' buyurdu *Hak*
Bizi sevmiş *Ganî* mutlak
Şükür olsun Allah'ıma

Ağlar Baba n'oldu sana
Düştün sen bir derin sun'a
Ağlıyorum Allah sana
Şükür olsun Allah'ıma.

89
BEYT-İ AĞLAR BABA

Allah sana yalvarırım
Bâcımı senden alırım
Ku'r'ân'dan hüccet alırım
Allah sana yalvarırım

'*Ve'd-duhâ*' sırrını bildim
Ağlayıp çokça yalvardım
El bağl'up kapına geldim
Allah sana yalvarırım

İyi, kötü sen halk ettin
'*Yerzuku men yaşâu*'dedin
Hikmetinden rızkım verdin
Allah sana yalvarırım

Hikmetinden azca tattım
Elbette bir nişân gördüm
Kapında el bağlı kaldım
Allah sana yalvarırım

'*Yebkû kesîran*' buyurdun
Çok ağlayın kullar dedin
'*Ve emme's-sâile*' dedin
Allah sana yalvarırım

'*Âil*' halk ettin ben n'edim
'*Eğnâ*' içün hep ağladım
Ganî bir şâh seni bildim
Allah sana yalvarırım

'*Felâ tenhar*' dedin *Hallâk*
Beni '*nahr*'etme sen *Rezzâk*
Hikmetten isterim erzâk
Allah sana yalvarırım

Sensin *Rahmân*'ım bilirim
Sen *Gaffâr*'ım yalvarırım
Hâlâ kapında ağlarım
Allah sana yalvarırım

Sensin *Samed* mislin yoktur
Senin fazlın lûtfun boldur
Senden gayrı ilâh yoktur
Allah sana yalvarırım

Ağla *Ağlar Baba* gülme
Allah ile harbe girme
Hikmet için ağla durma
Allah sana yalvarırım

90*
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ecvef-i vâv ü yâ olma muzâf ol taz'îfi bul
Fi'l-i müteaddî olup fâili mef'ûlu bul

Ef'âl-i kulûbu gözle mekteb-i irfâna gir
Ders-i '*A'râf*'ı oku'p da esrâr-ı Kur'ân'ı bul

Hem ol dersin mefhûmundan hasıl olur her pîşe
Oku '*Ümmü'l-kitâb*'ı da Kur'ân'ı sen anda bul

Ol kitap feth'etti Arş'ın kilidini ey şâhım
Oku ol ders-i '*Arrâf*'ı Arş'ı sen gönlünde bul

Ol kitap zarfında mevcut kitâb-ı *Mûsa*/*Îsâ*
Mûsâ'nın çıktığı *Tûr*'u arayıp da cânda bul

İncil-i Îsâ kitâbın ol kitapta bilmiş ol
Ol *Îsâ*'ya rûh vereni arayıp da cânda bul

'*Kaabe kavseyni ev ednâ*' sırrına müheyyâ ol
Dil, kulağın lâ-mekân kıl iki şâhı cânda bul

'*Ve'n-necmi*' sûresinin sen sırrına dal et fikir
Mahbûb ile *Habîb*'in sen kelâmını cânda bul

* İlgili nota bakınız (B90)

Kesretin câmını kesr'et vahdetin câmına gir
Ağlar Baba mihmândâr ol vahdette mihmânın bul.

91
BEYT-İ AĞLAR BABA*

'*Nûn*' '*kâf*'a değmeden cemâl feyz etti
Hüviyyet nûrundan gülü halk etti
Gülden zükûr, ünâs tevellüd etti
Bizi ihraç eden mâdere kurban

Gül açtı yaprağın şebnemin verdi
Ol şebnemden alan '*sîn*'e kaydoldu
Rîhı vurmayanlar şakîde kaldı
Ol gülden feyz eden şebneme kurban

Ünvândan ünvâna terakki etti
Hulûl etti zaman dünyada bitti
Perçemi dünyayı müşerref kıldı
Açmış tellerini zülfüne kurban

Zarf-ı '*zâ*' deminde gül bülbül oldu
'*Ayât-ı Kübrâ*'ya perçemin sardı
Çâr çenberi bütün zîrine aldı
Zülfünün sahnında şâhına kurban

Bülbül oldu gülün dalına kondu
Hem '*Kaabe kavseyn*'in sırrına erdi
İki melek geldi sadrını yardı
Ol kalbinden çıkan 'dem'ine kurban

* İlgili nota bakınız (B91)

Denî zağ kuşları bülbülü sardı
Kasr-ı-gâh bülbüle rîh-ı hâr vurdu
Cennet kuşu ile *Cebrâîl* geldi
Ol *Burak'a* binen bülbüle kurban

Melek, *Bülbül*, *Burak* perlerin açtı
'*Belde-i azîm*'de rûhlar görüştü
Cibrîl 'kavl-i hasen' telini vurdu
Mihrâbta okuyan murğiye kurban

'*Ve'n-necmi*' sûresi hoş etti rahtı
Cibrîl'in perine ol zaman bindi
Lâ-mekân şehrinde yârini gördü
Ol cemâli gören gözlere kurban

Gül şâhının şânı gayyeyi buldu
'*Nûn ve'l-kalemi*'nden noktayı vurdu
Nübüvvet mührünü ketfine vurdu
Ketfeyni üzerinde hâteme kurban

Gözleri hunidir, Arş'ı seyreder
Ru'yetini dil zübânı vasfeder
Leblerinden anın zencebîl akar
Enfinden feyz eden kevsere kurban

Perçemin telleri dünyayı sardı
Tâ '*tahte's-serâ*'ya yedini vurdu
Bizim çift mürşide feyzini verdi
Ağlar Baba '*Mîm*'in feyzine kurban.

92

BEYT-İ AĞLAR BABA*

Bir şâhım vardır ki ezel güzeli
Kudretten giydiği cemâle kurban
'*Kaabe kavseyni*'de şânı yüceldi
Mi'râc'ta aldığı kemâle kurban

Vechullâh'a nâzır olmuştur yüzü
Lü'lü'dür dişleri şeb-çırağ sözü
Kûhl-ü '*Mâ zâğa'l-basar*'la sürmeli
Kara kaş üstünde kevkebe kurban

Güneş müstefâdtır cemâl nûrundan
Âşık olan imlâ alır telinden
İsrâfîl sûru da anın nûrundan
Mahşerde erişir vuslata kurban

'*Feterdâ*' imlâsı kasr-ı bâlinde
Hâtem sirâc oldu ketf-i dalında
Nevreste gül bitti kafkaf bağında
Ağzından feyz eden kevsere kurban

Ezel-i nazarda şâhı halk etti
Gül ile lübbünü padişâh etti
Re'sinin fevkine sehâb vaz'etti
Zıllının altında cismine kurban

Gonca gül şebnemi feyz etti geldi
Bu *Ağlar Baba*'yı hem izhâr etti
Aşkımın mızrabı sinemi yaktı
Yarın mahşer günü vuş '*şîn*'e kurban

---

* İlgili nota bakınız (B92)

93
BEYT-İ AĞLAR BABA

Vahdetin câmına gel gir, anda sen mihmânı bul
Oku '*Elham*' sûresini esrâr-ı Kur'ân'ı bul

Oku esrâr-ı Kur'ân'ı gir *Muhammed* bağına
Bahçe içre ağla yalvar, ara nişângâhı bul

Kesretin şehrine girme, çün gider zamîr şâhı
Uzlet eyle, kesr-i şöhret vahdetin şâhını bul

Kesretin ol vassâfından dil şâhını gözleme
Vecd-i vahdet içre ağla, kasra gelen şâhı bul

Tâ vücûd(u) bizzât elhak vasfını dil edemez
Vahdet içre sâbit olup okuyup vasfını bul

'*Ve nahnu akrabu ileyhi min habli'l-verîyd*' kelâmında *Hak* dedi
Şâh damardan *Hak* karîbdir gözle ki sen şâhı bul

Kevkeb-i hurşîd-i *Feyyâz* erdi tâ tahte's-serâ
Et teyakkun *Sübhân*'a sen hurşîdin şâhını bul

Kalbin hücresini vâsi' eyle sen *Ağlar Baba*
Yere göğe sığmayanı arayıp kalbinde bul.

94
BEYT-İ AĞLAR BABA

Tâ ezel rûhun rûhumu sevdiğin bilmez miyem
Bu fânide hubb-i sâdık olduğun bilmez miyem
Ol '*Kün*' emrinde ki daldın çün saâdet bahrine
Ol zaman bana muhabbet ettiğin bilmez miyem

Sen cemâl aşkına düştün pervâneveş oldun hem
Ol cemâl râhında beni sevdiğin bilmez miyem
Erdi senin şevketin ra'feti sultân kurbuna
Dört kapı bâbına miftâh vurduğun bilmez miyem

Âfitab nûruna erdin oldun anda sen bîcân
Ahmed-i Muhtâr bâbına girdiğin bilmez miyem
Mest ü lâ-ya'kıl olup da kesretin câmını sen kesr eyledin
Vahdetin câmında âbı içtiğin bilmez miyem

'*Küntü kenz*' sırrı içinde nice bâblar mahfîdir
Bâbların miftâhı gözüm mü'minin dil kalbidir
Bâblara miftâh vuranlar erkânından bellidir
Kenz-i esrâr içre bâbı açtığın bilmez miyem

Çâr imamdan imamımız hüccet-i kavî şâhım
İnsi cinni bend eder olmuş ona imam mâhım
Şer'-i şerîf bâbını çün feth etti imamgâhım
Çâr imamın mezhebine girdiğin bilmez miyem

Kutb-ı ârif hem maârif kârını cezbeyledin
Ol şerîat eşcârından semeri ekl eyledin
'*Ve'd-duhâ*' sırrı bâbına miftâhı vaz' eyledin
Esrâr-ı Kur'ân'dan imlâ aldığın bilmez miyem

Çâr anâsırdaki noktan bitti zarf-ı bâlâdan
Zât-ı hüsnün geldi gitti dört anâsır anadan
Tebdil ettin dört sıfatı bu yakında âbâdan
Gonca gül gülşan bağından geldiğin bilmez miyem

Re'simiz merbût oluptur '*kaf*' nukûş-ı Kur'ân'a
Rûz ü şeb biz ağlayıp yalvaralım ol *Sübhân*'a
Ol cemâlin aşkı yakar bizi bir gün hicrâna
Sen beyim, *Ağlar Baba*'yı geçtiğin bilmez miyem.

95

BEYT-İ AĞLAR BABA

Pîr-i pîranın şâhından dâim isterük meded
Azm-i râhın bağ-ı gülşan olduğun bilmez miyem
Andelîb gonca gül içün ah çekip ister meded
Gonca gül bağına mahrem olduğun bilmez miyem

Bî-gınâ, âil kârını eyledim zâten nikaab
Çar-ı şâhın mir'âtını eyledim zâten nikaab
Biz gedâ günahkârın indinde etme ihticâb
Mahrem-i hazret-penâh olduğun bilmez miyem

'*Eynemâ vechullâh*'a nâzır olundun yâ habîb
Cihet-i hâlîden aldın himmetini acâib
Gül-i vahdet üzerinde dilin oldu andelîb
Nûr hicâbı gül dalından geldiğin bilmezmiyem

Dört cihânın padişâhı *Nebî zîşan* hürmeti
Levh-i Mahfûz'unda ibkaa bin bir ismi hürmeti
'Çâr-ı-yâr'ın ol *Horasan* pîri *Edhem* hürmeti
Kevkeb-i hurşîd içinde olduğun bilmez miyem

Bî-hatasın *Hilmi Baba* düz sözün asdâfını
Cevher-i dükkân telinden söyle gel iblağını
İhtiyârla et tefekkür söyle *Hak* kelâmını
İki bâb zarfında mânâ aldığın bilmez miyem

Pervâne oldu bu *Ağlar* düştü cemâl nârına
Sade nârda yanma değil gir tevekkül bâbına
Et tahammül ağla yalvar var sabırın şehrine
İşbu üç bâb eşiğinden geçtiğin bilmez miyem.

96
BEYT-İ AĞLAR BABA

Nasıl vasfedeyim ey sultân seni
Ol güzel perçemin tutmuş cihânı
Ol cânân bağında görem mi seni
Aman sultân aman şefâat eyle

Cânân bahçesinin hem mîri sensin
Ol güzel bahçenin hem gülü sensin
Cümle mahlûkattan sevgili sensin
Aman sultân aman şefâat eyle

'*Cim*' cemâlullâhın mâşûku sensin
'*Bâ*' beka-billâhın sevdiği sensin
'*Fî*', fenâ-fillâhın mahbûbu sensin
Aman sultân aman şefâat eyle

'*Kâf*, '*kâf*' ile '*nûn*'un sebebi sensin
'*Ra*' rûh-u insanın vuş aslı sensin
Şems ile kamerin *zâyî*i hem sensin
Aman sultân aman şefâat eyle

Çâr cihân mülkünün sensin hem şâhı
İns ü cinnin akdem sensin hem mâhı
Yarın mahşer günü şefâatgâhı
Aman sultân aman şefâat eyle

Perçemi açmıştır müstakîm yolu
Ayn-ı feyzullâhtır zülfünün teli
Çekip cezbediyor müttakî kulu
Aman sultân aman şefâat eyle

Şevketi ulaştı cânân şânına
Perçemini sardı Allah teline
Bu *Ağlar Baba*'yı aldı râhına
Aman sultân aman şefâat eyle.

97
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ketm-i adem'e '*kün*' dedin
Allah bana sen lutf ettin
Elhamdulillâh mü'min ettin
Sen *Cebbâr*'ım sen *Sübhân*'ım

Bizi dünyaya ilettin
Elhamdulillâh sü'bân ettin
Kör Şeytandan sen hıfz ettin
Sen *Hafîz*'ım sen *Sübhân*'ım

Cemâl'inden gül halk ettin
Hem bahçende bülbül ettin
Bizi de andan halk ettin
Sen *Hallâk*'ım sen *Sübhân*'ım

Halk ettin '*elestü*' dedin
Ahd ü misâk bizden aldın
Hücceti '*illâ*'dan aldın
Sen *Hatîb*'im sen *Sübhân*'ım

Hücceti '*illâ*'dan aldın
Saâdete hem kaydettin
Muhammed'e ümmet ettin
Sen *Rahmân*'ım sen *Sübhân*'ım

Hücceti '*lâ*'dan almadın
İsmim şakîye vurmadın
Sen bîcân bizi kılmadın
Sen *Settâr*'ım sen *Sübhân*'ım

'*Ve'stakim kemâ umirte*' buyurdun
Müstakîm bâbını kurdun
Muhammed'in mezhebidir, mü'minleri irşâd ettin
Sen *Şâkir*'im sen *Sübhân*'ım

Yâ Rabbi beni irşâd ettin
Rızkımı kapından verdin
Şükredeyim leyl ü nehâr, '*ve'stakim*' bâbına girdim
Sen *Rahmân*'ım sen *Sübhân*'ım

Kapında beni ağlattın
Rûhânîyyete nasb ettin
Hamd ederim yâ Rab sana, nefse beni âmir ettin
Sen *Kahhâr*'ım sen *Sübhân*'ım

Allah ricâmı kabul et
Kapında *Ağlar*'ı it et
Çengelim fizza, dinâr et
Sen *Şâkir*'im sen *Bâhir*'im.

98
BEYT-İ AĞLAR*

Maşrık u mağrib *Hudâ*'nın et fikir zâtını bul
Çâr tarafa ikbal eyle '*fesemme vechullâh*'ı bul

* İlgili nota bakınız (B98)

Seb'u eflâki sü'ab et *Sidre*'ye haymeyi kur
Kıl tevellâ kubbe(ye) sen '*fesemme vechullâh*'ı bul

Ört bu süflî bâblarını fânîde de aç ulvîyi
Geç azîm bâb eşiğinden '*fesemme vechullâh*'ı bul

Vurdu vecd-i ribh-i *Nu'mân* vahdetin câmına gir
'*Ve'd-duhâ*' sırrına ağla '*fesemme vechullâh*'ı bul

Kasr-ı bâlden yırt hicâbı aç perin *Hak* kurbuna
Kurbiyyet bâbını feth et '*fesemme vechullâh*'ı bul

Gir hakîkat bahçesine atla sen daldan dala
Ru'yet-i kasr-ı bâlinde '*fesemme vechullâh*'ı bul

'*Küllü nefsin zâikatu'l-mevti summe ileynâ turceûn*' et fikir
Kable-şirâb ol câmından '*fesemme vechullâh*'ı bul

'*Mûtû kable en-temûtû*' sırrıyla ol muttasıf
Zarf-ı sinde kıl tevellâ '*fesemme vechullâh*'ı bul

Batn-ı mâhî içre *Yûnus* mescid etti şîkesin
Zâlim olma mescide gir '*fesemme vechullâh*'ı bul

Çâr ana, seb'u babadan buldu vücûd ünvânı
Seb'u dâire bâbında '*fesemme vechullâh*'ı bul

Tab'-ı insân-ı anâsır her tarafa meyleder
Eyle nazar sitte hâle '*fesemme vechullâh*'ı bul

Maşrık u mağrib *Hudâ*'nın dilediği meni râhına alır
Evsat-ı ümmet ol *Ağlar* '*fesemme vechullâh*'ı bul.

99

BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Fehvâ âlemine *yed*im vurmadan
Tâ ezel yâr ile görüşmüşem ben
Azîm bir hitâba '*belâ*' demeden
İki secde edip şâd olmuşam ben

'*Kün-fekân*' emrine hitâb etmeden
Ol gonca gülüne vuhûş vermeden
Bir erkek mâderden daha doğmadan
Bu hey'ette kendim hem görmüşem ben

Nûrdan kalem *Levh*'e hattı çekmeden
Sübhân defterine ismim geçmeden
Bezm-i lâhûtîden rûhum içmeden
Nîce bin seneler ağlamışam ben

Ol kabz-ı rûhuna hiç bâb açmadan
Melekü'l-mevt'ine defter vermeden
Azrâîl pençesin daha vurmadan
Yüzbin sene evvel cân vermişem ben

Mâderin sedyine zübân vurmadan
Dünya sularından feme sunmadan
Ol zümre-i âba dilim vurmadan
Ecel şerbetini hem içmişem ben

Yazıcı melâike ismim yazmadan
Ecel defterini ele almadan
Azrâîl meleğe teslim etmeden
Ayak üstü cânım hem vermişem ben

Firâşı serip de ayak atmadan
Azrâîl yanıma hele gelmeden
Akraba, komşular sine koymadan
Enîs ile kabre hem girmişem ben

Ağlar Gülmez 'farz-ı kifâ'n kılmadan
Götürüp de hem kabire koymadan
Münkireyn bana suâl sormadan
Cevabını verip kurtulmuşam ben.

100
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey *Feyyâz-ı Sübhân*'ımız
Bu âsî kul geldi sana
'*Tûbû ilallahi*' buyurdun
Tevbe edip geldim sana

Günahımı setr et *Settâr*
Yüzüme sen vurma *Gaffâr*
Bu âsî kul rahmet umar
Zenbim ile geldim sana

Sen *Yezdân*'ım sen *Gufrân*'ım
İtiraf ettim günahım
Affet beni padişâhım
Zenbim ile geldim sana

Sen *Şâkir*'sin *Ganî Hallâk*
'*İzâ deânî*' dedin *Hak*
Kabul et duâmı *Rezzâk*
Zenbim ile geldim sana

Sensin *Rezzâk* lütfun boldur
Haşâ senin mislin yoktur
Uyûbu örtmek şânındır
Zenbim ile geldim sana

Ben ki beşer nefse uydum
Günah deryâsına daldım
Rahmetinden üryân kaldım
Zenbim ile geldim sana

Günâhıma mukırr oldum
Yüz kara kapına geldim
Affetmesen kime gidim
Zenbim ile geldim sana

Âil beni hasta etti
İrade elimden gitti
Nefis beni hımâr etti
Zenbim ile geldim sana

Levm-i lâimden havf etmem
Senden gayri yok ki gidem
Terk edersen yâ ben nidem
Zenbim ile geldim sana

Ağlar Baba çok ağladı
Kapa'n gözünü bağladı
Divâna el bağlı geldi
Zenbim ile geldim sana

101
BEYT-İ AĞLAR BABA

Suâlim var size efe hocalar
Evvelâ deftere melek ne yazdı
Ol *Nebî* ki dostu ile anlaştı
Acep *Muhammed*'e ne ücret yazdı

Bizim kitâbımız ezel düzülmüş
Nûr kalem hattıyla Arş'a yazılmış
Bu fânîde melek defter verilmiş
Evvelâ ol melek bize ne yazdı

Mücevher gülünden *Hak* bizi kıldı
Cümle ervâhlardan hem takrîr aldı
Cemî mü'min rûhu secdeye vardı
Aceb takrîrimiz kime yazdırdı

Fevc(i) fevc olup da rûhlar durdular
Takrirlerin yani hüccet verdiler
Hüccetleri defterlere yazdılar
Aceb hüccetimiz nere yazdırdı

Mücevher nûrundan biz safâ bulduk
'*İnna fetahnâ*'dan şânını bildik
Her bir san'atımız ol rûhtan aldık
Acep san'atımız nere yazdırdı

Gül gülistân bahçesine girdiler
Tellerini gül dalına sardılar
Kurbiyyeti ol zamanda buldular
Acep tel-i gülü nere yazdırdı

Şehâdet eylerim vahdet gülüne
Ol Kur'ân içinde '*seb'u aşri*'ne
Cennetteki nebî *İdrîs* kuluna
Acep ol nebîyi nere yazdırdı

Çâr anâsırdandır bizim binamız
Azrâîl almıştır yerden danemiz
Asl-ı ebeveyn ü hem de nebîmiz
Acep ol nebîyi nere yazdırdı

Ağlar Baba daldı bir bahre daldı
Hikmet sözlerini beyaza aldı
Şuayb pîrden bükâ bize nakl oldu
Acep melek bizim için ne yazdı.

102
BEYT-İ AĞLAR BABA

Dinleyin sözümü ey efendiler
Saîd ismin evvel deftere yazdı
Dostu ki gülüne haymeyi kurdu
Ümmetin afvını hem ücret yazdı

'*Ümmü'l-kitâb*'tadır bizim şânımız
Kudret ile yazdırmıştır şâhımız
Sağ tarafta olan melek şâhımız
Evvelâ deftere '*belâ*'yı yazdı

Cümle rûhlar halka halka oldular
'*Kalû*' diyüp rükn ü erkân kıldılar
Hicâp hitâbına takrîr verdiler
Bizim takrîrimiz güle yazdırdı

İlm-i ezelinden divân oldular
Ol '*Levh-i mahfûz*'dan mânâ kurdular
Ol '*belâ*' lafzını hüccet verdiler
Hüccetimiz dört kitâba yazdırdı

Yüz dört kitâbında ismini açtı
Ol yüz üç kitâbı *Furkan*'a yazdı
Hem *Nebî-Zîşan*'a Kur'ân'ı verdi
San'atımız kelâmına yazdırdı

Gülşan bahçesine girer âşıklar
Ol gülün telinden alır âşıklar
Kurbiyyet kesbedip bulur âşıklar
Teli gülü sır meleğe yazdırdı

'*İhsâ*'ya alınmaz peygamber virdi
Muhammed Nebî'yi hem hâtem kıldı
İdrîs Nebî'sini cinâna koydu
Ol *İdrîs Nebî*'yi derse yazdırdı

Hava ile ateş çok şedîd olur
Su gâlip olursa pek zuhûl olur
Asl-ı ebeveynden hep insan gelir
Ol *Âdem Nebî*'yi nûra yazdırdı

Ağlar Baba ölür sinine varır
Kabirden kalkarsa divânı bulur
Ol zaman bükâ derdinden kurtulur
Azrâîl gelende gülecek yazdırdı.

103
BEYT-İ AĞLAR BABA

Nakl ü delil akl ile fikredip mânâyı bul
Ru'yet eyle gayrı şey'e cânda sen Allah'ı bul

Akl u fikrin tam edip de mânâyı sen sende bul
Kalb-i mü'min ne demektir et tecessüs anı bul
Darb-ı meselinde kalbi nahle teşbih etti *Hak*
Kalb-i kasrın eşcârıyla temr-i esmârını bul

Çâr binâsı sardı Arz'ı kuvveti cezbeyledi
Selvi kaamet verdi eşcâr dalları şerheyledi
Esmârından ekl edenler vücûdunu besledi
Gafil olma bak vücûdan cânda temsilini bul

Üç şey ile buldu ikmâl bârını neşreyledi
Ol azîm iki ayâttan kuvveti cezbeyledi
Evâilden ezmüne hal dünyayı bul eyledi
Sun-i ilâhidir ancak arayıp mislini bul

Üç şey üç şeye münasip pek güzel ünvân bulur
Darb-ı mesel *Hak* buyurmuş arayanlar tez bulur
Şimdi hâlâ dünyadadır meyvesin yiyen bilir
Ol işâret-i *Hudâ*'dır arayıp darbını bul

Kalb-i mü'min nahle benzer temsili bu ey gözüm
Söyleden bizi *Hudâ*'dır hakîkaten bil sözüm
İmanın kökü de vardır meyvesi düzüm düzüm
Müstakim bâbına gel gir darb-ı temsîlini bul

Eşcârımız zarf-ı tende temeli vaz' eyledi
Üç yüz altmış urûku, kökü ihâta eyledi
Ar'ar-ı-veş dalları tâ Arş u Ferş'i boyladı
Efnâ olmaz semeresi uhrâda temrini bul

Bir bâb içre altı câmdan bâdeyi nûş eyledin
Yüz dört kitâbı oku'p da anda ezber eyledin
Ketm-i adem âlemini orada seyreyledin
Altı bâb yüz dört kitâbı arayıp kökünde bul

Altı câmdan nûş edenler eşcârını ol bilir
Her neye nazar ederse Allah'ı arar bulur
Gâh kerre mihmândâr olur mihmânı tanır bilir
Eşcârın bir yaprağından köşk kuran Allah'ı bul

Akvâl-i kesîr delildir haşa Allah hiç temekkün eylemez
Her ne türlü işler ise bir elem cezbeylemez
Ferdî vechullâhı bizzât akıl idrak edemez
'*Mâvesian*' sırrına dal kalbin içre *Hakk*'ı bul

Eşcârın neşminümâsı bin bir hicâbı bulur
Zıll ile esmârı vermez, gününü nerden alır
Allah'ı kim arar ise dallarında ol bulur
Sözlerime deme yanlış arayıp da mânâ bul

Bî-mekândan şemsi alır köküne kuvvet verir
Kökü üçtür anın amma dalları bin bir olur
Üç yüz altmış eşcâra da hem ışığı ol verir
Söylediğim sözleri sen arayıp cisminde bul

Kasr-ı bâlin şeceresi, tıyb kelâm eyle fikir
Temri esmâr-ı tecellî dikkat eyle et fikir
Ten gıdayla kuvvet alır bu hâle eyle şükür
Kalb-i ihlâs itmâm oldu arayıp ihlâsı bul

Dinle temsîl-i sanîyi ol *Çalap* gör neylemiş
*Deli patpat*ın köküne anı teşbîh eylemiş
Ol habâsetleri de hem rîh-ı hebâ eylemiş
Mânâyı eyle tefekkür delîli Kur'ân'da bul

Ağlar Baba Allah'a var et bu mânâdan ibâ
Günde kurutmuş giyâhı rîh vurur eder hebâ
Kelâmında *Hak* buyurmuş temsîlin etmiş hebâ
Boş feneri ara tara amma orda ne'yi bul

104
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Tasdîk-i kalb kavl-i lisan, rüknü a'mâl, ihlâs et îmân bul
Cân-ı dilden mânâya dal îmânı bil *Hakk*'ı bul

Zâtı nûrundan yarattı nice türlü sun'u var
İnsanı hoş bina kılmış sadr-ı solda kalbi var
Kalb-i mü'min nûr hicâbtır kasrı, köşkü, rahsı var
Îmânın da kalbi vardır arayıp kalbini bul

Kalb-i îmân burc-u kal'a bâbını 'bâ'-sîn' açar
Kalb-i Kur'ân'ın bâbını bilmiş *ol* 'yâ-sîn' açar
Dört ilimden ders alırsa rûh gözünü tez açar
Dört kapıdan girersen, ara nişângâhı bul

'*Men arefe*' sırrına dalıp bilen *Hakk*'ı bulur
Rabbisini kim bilirse kalb ne şeydir ol bilir
Ferdî vahdette kalanlar dil şâhını tez bulur
Kasr-ı kalbin kıl müzeyyen ara dil şâhını bul

Tıyb kelâmdır kalb şeceri *Arş*'ı bulur ar'ar'ı
Kalb okur neşreder ise meyve verir dalları
Rûh gıdalanır semerden cezbeder hem halleri
Haymegâh dalları olur arayıp hayyâmı bul

* İlgili nota bakınız (B104)

Mevt-i câmdan nûş edende sanma ki kalp de ölür
Azrâîl pençe vuranda kalpte cân ile varır
Cân ile ol kaim olur rûhu ol dolandırır
Bunda hikmet vardır elbet ara hikmetini bul

Rûhanîyet âleminde bazı velî hükm eder
Bu fânîye kesret ile evliyâlar feyz eder
Biz gibi kalp ile anlar füyûzâtı cezbeder
Bir de bir akıl lâzımdır arayıp akılı bul

Akl ile kalb birbirinden asla infâk eylemez
Biri ayrılsa birinden biri hüküm edemez
Bundan ilerisini de aklım idrâk eylemez
Geç bu fenden gayri fenne başka bir mânâyı bul

Sözümüz bâhirdir amma bilmeyen temsil sanar
Gizli ibâredir amma okuyanlar tez kanar
Rûh gıda almaz cû' olsa mânâyı nerden kurar
Ağlar Baba sözü bağla sırrı sen kalbinde bul.

105
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gel ey mü'min hâba dalma
Dünya ile meşgul olma
Kara cahil küllî kalma
Oku öğren dîn ilmini

Kur'ân'dan işâret almış
Peygamber hadîs buyurmuş
İlm-i dîni farz buyurmuş
Oku öğren din ilmini

Mü'min müminâta farzdır
Bizim boynumuza '*karz*'dır
Bilenler şimdi pek azdır
Oku öğren din ilmini

Kalp içine dahil olur
Keltenkeleyi kaldırır
Kör Şeytanı hem öldürür
Oku öğren din ilmini

Kalbe ol cilâyı verir
Kasrını hem nûrlandırır
Farz u vâcibi bildirir
Oku öğren din ilmini

Şerîati ol bildirir
Müstakîm bâba götürür
Hak rızâsını buldurur
Oku öğren din ilmini

Tek kanatlı bir kuş olur
Tevekkül bâbını bulur
Çift kanat sahibi olur
Oku öğren din ilmini

'*Ve'stakim*' yolunu bulur
Kasr-ı bâli Cennet olur
Gizlice mihmânı gelir
Oku öğren din ilmini

Çift per ile pervâz eder
Gül şehrinde güle konar
Allah'a figanı kurar
Oku öğren din ilmini

Ol dalda figanı kurar
Uçâr bir keştiye konar
Gemiyi limandan sürer
Oku öğren din ilmini

Bin âbidden kavî olur
Murâdına vâsıl olur
Cennette ru'yeti bulur
Oku öğren din ilmini

Ağlar Baba, *Hakk*'a yalvar
Din ilminin künhüne var
Keştiye bin Allah'a var
Oku öğren din ilmini.

106
BEYT-İ AĞLAR BABA

Kelâmında *Hak Teâlâ* habîbine ru'yet edersin dedi
Gûş eyle sen hitâbına elfâz-ı iblâğa bak

Ya habîbim sen görürsün mü'mini mü'minâtı
Kıyâmette sırât üzre meş(y)eden kullara bak

Dünyada ettiği amel anları sa'y ettirir
Anların çün önlerinde berk veren envâra bak

Ol münâfık mücrimînden nûrları fark ettirir
Sağda önde nûr-u müzdâd Cennet'e cezbettirir
Melek hûri ikbal eder müjdeyi anlar verir
Fevc ü fevc Cennet bâbına cem'olan kullara bak

Farz u vâciple mükellef ettiler beni râzı
Havf ile Kur'ân'ı okup kıldı anlar namazı
Sağdaki melekler oldu kullarımdan hem râzı
Namaz ile ol Kur'ân'dan feyz eden envâra bak

Ayn-ı nûr Kur'ân-ı-tevhîd hem de ol tayyib kelâm
Söylemişem kudretimden *Arş*'a yazmıştır kalem
Ulvîden süflîye geldi okuyan aldı selam
Tevhîd-i Kur'ân nûrundan mest olan kullara bak

Ol nûrun aslı benimdir mü'min mü'minatı ol nûr mest eder
Aslı sebebiyle ol nûr aslına ric'at eder
Takdîr ezel nakş-ı kalem anları hoş eder
Ya habîbim kıyâmette anların şânına bak

Çün melekler müjde verir Cennet'in vasfın eder
Cennet ehli şâd oluben nûrları müzdâd eder
Hûrî gılmân karşı gelir cümlesi bile gider
Hûrî gılmân yedlerinde dikilen bayrağa bak

Cennet içre varır anlar hiç elem cezbeylemez
Mâlâyâni lağv u bâtıl anda nâtık eylemez
Rahmet olur birbirinden anlar nefret eylemez
Cennet içre kullarımın şevketi şânına bak

Çün duhûl-i Cennet içre *Tûbâ* halkaveş olur
Zencebîl suyunu içib çok musaffâ kesb olur
Ol makamları görünce bin günü hem bir olur
Çâr tarafı sarar anlar ol zaman ru'yete bak

Zencebîlden kim içerse bilmiş ol ru'yet eder
Gözleri rûşen oluben cemâlimi seyreder
Çok telezzüz alır anlar, halleri beyhoş eder
Ya habîbim ru'yetimden alınan lezzete bak

Ya habîbim mâşûkumsun dür kelâmım anda seni mest eder
Zâtıma âşık olanlar cemâlimi seyreder
'*Selâmun aleykum tıbtum*' kelâmım cümlesini velyeder
Ya habîbim ol sırada söylenen kelâma bak

Ağlar Baba rızâyı bul ammâ Cennet isteme
'Fenâ-fillâh' sırrına dal sen vücûdun besleme
Ru'yet içün ağla yalvar hûri gılmân isteme
Sen de ru'yet eder isen ol zamanda şâna bak.

107
BEYT-İ AĞLAR BABA

Âmâl-i seyyiesiyle nârda mahpus mücrimûn
Ancak ashâb-ı yemîndir fevz ile necât bulan

Tâ ezel ahd u mîsâkda sağda kıyâm ettiler
Hak azîm hitâb buyurdu cümle '*belâ*' dediler
Mihrâp edip ol *Âdem*'i emre secde ettiler
Cennet içre dâhil olur ebedî anda kalan

Çün saâdet bahrini *Hak* ol zaman halk eyledi
Azamet-i şânı ile rûhlara emr eyledi
Bahri sarın yâ saîdler *Hak* yine emr eyledi
Nâcî hînde kârı aldı fânîde hâli bulan

Ekserisi bahri sardı azları daldı suya
Dürr-ü cevherin dibinde tab'-ı *Nebî*'ye uya
Nûr *Muhammed* nûr kitâbın sözüne ansız kana
Bî-aded enbiyâ şânın işte bunlardır alan

Tefrîk etsem ol denizi aklınız tefsîh olur
Anlamıyan bu sözümden bize kalben darılır
Muhammed'in deryasıdır şimdi ru'yet edilir
Nice keştiler dolanır seyreder keşti süren

Müstemirdir bu fânîyi ol denizin ünvânı
Nice güller bitmiş onda yoktur hadd ü pâyânı
Güllerin hem fevkaanında ol *Nebî*'nin sancağı
Bu fânîde ru'yet eder tâ ezel bahre dalan

Hak Teâlâ kelâmında nûr kitâb-mübîn dedi
Muhammed'in nûr gölüne çün işâret eyledi
Ol kitâba îmân eden keştiye biner dedi
Bu âyetin esrârıdır anla mânâya dalan

Ashâb-ı yemîn Cennet içre dilleri intâk eder
Mücrimîni görüp anlar hallerin suâl eder
Ne sebepten *nâr-ı sakar* sizleri hep cezbeder
Gör ne cevap verir onda *sakar-ı nârda* kalan

Vah bize ki ol fânîde hikmetini bulmadık
Ol *Nebî zîşân Muhammed*'in sözüne uymadık
Siz gibi vuzû alıp da farz u vacib kılmadık
Bilinmez ki bizi nârdan şimdi ne şeydir alan

Miskine men'-i taâmda biz bu hâle uğradık
Nefs-i kâfire ile biz nâr-ı berde uğradık
Ol laîn Şeytan sözüyle biz *Sakar*'ı boyladık
Şefâat edip de bizi Cehîm'den kimdir alan

Şeytanın cündüne uyduk aklımız zây'eyledik
Haşr ü neşrimizi ol gün anda tekzîb eyledik
Gaflet ile mevt-i câmdan şerbeti nûş eyledik
Nûr-u kitâba uyandan nârda hiç yoktur kalan

Yalvarıb *Perverdigâr*'a gene dünyaya varak
Nûr *Muhammed*, nûr kitâba başımızı bağlayak
Leyl ü nehâr Cennet için hem *Çalab*'a yalvarak
Hak Teâlâ almaz ise daha kimlerdir alan

İmanın kavî et *Ağlar* altı câmdan iç âbı
Bilmiş ol seni bırakmaz keştiye alır *Nebî*
Doğdun erkek bir mâderden ol zaman gördün âbı
Belki dünyada görürsün dikkat eyle sen aman.

108
BEYT-İ AĞLAR BABA

Sır şâhından emri alıp *Refref*'e binene bak
Bin bir hicâbdan gelip de *Sidre*'ye inene bak

Cebrâîl, Mîkaîl bilip de ikbâline gittiler
Refref üzerinde selam çün veren *Sultân*'a bak

'*Küntü kenz*' sırrını açtı gûş et imdi neyledi
Cebrâîl'e emri veren gizli ol *Sübhân*'a bak

Ol kelâm sıfatı ile dedi yâ *Cibrîl* melek
Cennet'e götür *Nebî*'yi sen anın şânına bak

Ol cenahlarını açtı Cennet'in kapısını 'tak' eyledi
Ol kapıyı feth edip de söyleyen *Rıdvân*'a bak

Girdi ol kapıdan içre ileri azmeyledi
Hurîyi köşkü sarayı seyreden sen şâha bak

Ol sâlih kullar için gör ki neler halk eyledi
Anlar için hem bezenmiş köşk ile saraya bak

Köşkü kasrı halk edip de nûrla bünyâd eyledi
Türlü nakkaş ile anı halk eden *Hallâk*'a bak

'*Lâ lağvun fîhâ*' âyetin mefhûmiyle yok orda elem
Mânâsına ermez akıl *Sâni*'in sun'una bak

Yüzleri şems ü kamerle sözleri zenbûr-i bal
Cennet ehlin kelâmından alınan lezzete bak

Taht-ı *Tûbâ* şecerinden dört mîzâb feyz ediyor
Her birinin ta'mı başka andaki hikmete bak

Biri leben, biri şerâb, şirb eden alır safâ
Enbiyâ, ebrâr içerler şevket ile şâna bak

Biri bal, birisi süttür nûş edenler bî-sekir
Enbiyâ, ebrâr, ahillâ ordaki intâka bak

Eşcârı fizzayla dinâr dalları bütün semer
Temsîli dünyada kalptir ondaki kudrete bak

Cennet içre nehr-i kevser çün Kur'ân verdi haber
Berf-i berd, leben-i ebyaz, ta'm-ı kandî andaki envâra bak.

Cennet içre halk edip de va'di kılmış rehbere
Nûş eder ümmeti andan sûre-i *Kevser*'e bak

Kevser'in çâr tarafında zînetin hoş eylemiş
İnâları altun-ı hâs ahbâr-ı Kur'ân'a bak

Ağlar Baba ağla yalvar *Hakk*'a eyle ilticâ
Umulur sen de içersin leyl ü nehâr et duâ

Cümle mü'minler nûş eder yalvar oku '*İzâ-câ*"
Çün içenler ru'yet eder ol sıra cemâle bak.

109
BEYT-İ AĞLAR BABA

Câm-ı Hû'yun meclisinde çün kalır bahre dalan
"*Küll-ü şey'in fâni*" olur illâ Allah'tır kalan
Fâni şey'in zurûfundan *Bâkıy* Allah görünür
Bî-bekadır mahlûk u halk illâ Allah'tır kalan

Kevkeb-i dürrî nûrundan on sekiz bin mülke Allah '*kün*' dedi
Zarf-ı âlem-i vâhidte çok âlemler gizledi
Taht-ı seb'u semâvâtta çokların halk eyledi
Şehr-i gülde kalmaz anlar illâ bizlerdir kalan

Taht(u)gâh-ı nûr *Süleyman* köşküne bizler girer
Kevkeb ü şems ü kamerden gayri bize gün erer
Gökte şems ile kameri cümle âlemler görer
'*Leyse*'nin haberi mahzûf, illâ isimdir kalan

Gökyüzünde çok âlemler şâhbâzın arzın çeker
Hak kitâb rusulü vermiş gonca gülden bâb açar
Biz gibi hüsnü'l-meâbta çün makaamâta çıkar
'*Lâ yeravne*' fâil aldı illâ mef'ûldür kalan

Nûr kaleme emr-i '*kün*'de yaz deyû yazdı kalem
Nakş-ı *ratb* ile *yâbisi* Arş'a düzdü ol kalem
Ümmet-i vasat kaydın hem bâlâya vurdu kalem
Evvelâ Cennet bâbında illâ bizlerdir kalan

Nakkaş-ı kayd-ı bâlâya yani *Hak* vermez elem
Yazdı sır kitâbı Arş'ta dikili kaldı kalem
Sır kitâbın 'hatm-i tâm'da kıyâm etti ol kalem
Rehberân yıkamaz anı illâ *Sultân*'dır yıkan

Rîh-i zulmet darbı ile arz-ı yer döner çöle
Natv eder semâyı Allah semâ girer '*siccîl*'e
Beynehumâ hedem hînde nakleder ketmi ile
'*Limeni'l-mulk*'üne cevab illâ Allah'tır veren

Ba'de'l-erbaîn sâlda bahr-i amîk neşr olur
Keştisi yeni olanlar ol denizde dolanır
Bîcedîd gemisi olan kesr olur anda kalır
Hiçbir er bünyâd kılamaz illâ bir kuldur kılan

Dest-i-gîr ol padişâhım cümle mü'mine *Hudâ*
Keşti yüzmez ol denizde senden olmazsa hüdâ
'*Elif-Mîm*'den ayırma, etme Allah'ım cüdâ
Baba Ağlar suda kalmaz illâ alır ağlatan.

110
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gönül düşmüştür deme; nefs-i emmâr sana ne
Zikrederim Allah'ı sen ölürsün bana ne

Hümâ olmuştur gönül havadan inmir yere
Uçâr yâre giderse ol murâddan sana ne

Girmiş yârin bağına bir hârda kurmuş vatan
Gül açılsa ol bağda gül benimdir sana ne

Cülûs eder ol gülde gülün şâhını göre
Görür ise ol görür ol ru'yetten sana ne

Senin emren uyup da hevâ bâbın açmadım
Açâr düşersin nâra ol ateşten sana ne

Burc u kal'aya girsen saydın seni bırakmaz
Düşer kolun kırarsın ol sınıktan sana ne

Ref-i tayyâr 'Cim' gibi *Sidre*'ye hayme kurar
Orda kalır inmezse ol mansuptan sana ne

Kalp ki cân ile vurur ben gibi sen ölürsün
Rûhum berzâhı bulur çürüyen biz, rûha ne

Rûz ü şeb ru'yet ile seni marîz görmüşem
Olürsen sen ölürsün ol ölümden bana ne

'*Âil*'le hasta idim '*eğnâ*' ile sağ oldum
Ebedi daha ölmem ol sıhhatten sana ne

Ağlar Baba ağlıyor güleceğin gözlüyor
Allah beni güldürse ol devletten sana ne.

III
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Ezelî takdiri erdi, vurdu miftâhı bâba
Aklı, cânı, nûr 'Mîm'in evvelâ halk eyledi
Buldu anın rûhu ünvân *Kibriyâ* kıldı nazar
Aklı, kalbi, rûhu 'Mîm'e ol zaman vaz' eyledi

Rûha çün hicâb-ı zarfta hikmetini sen gûş et
Al-yeşil mihrâbı verdi yâ habîbim kıble et
Mihrâb içre zikredip de cennetimi ru'yet et
Kevkeb ü şems ü kamerden çün neler halk eyledi

Tebdil-i hicâb-ı demde mihrâba kıldı nazar
Kahhâr ismine vürûdda eyledi gayet hazer
Vaz' -ı hicâb etti Allah görmedi korktu meğer
Nûr mübârek nûr rûhundan nûr suyu feyz eyledi

* İlgili nota bakınız (B111)

Nûr-u âb-ı urûkundan rûhumuz bulur kıvâm
Sadrının nûru terinden kalbimizi kıldı hem
Kulûb ervâhı ol hînde rûhlara vaz' etti hem
İmanın üç noktasını tâ ezel halk eyledi

Çâr anâsır buldu ünvân necm-i feyzi ol zaman
Emr-i *Sübhân* rûh alınca halka oldular hemen
Noktay-ı îmânı verdi rûhlar oldu secdetân
Kalbî zarfa nûr-u îman ol zaman vaz' eyledi

Vücûda batn-ı mâderde rûh ki takarrür eder
Fânîye vürûdu hînde aşr-u hamse tıyb gider
Bî-adû rahmânî nefis nûrunu müzdâd eder
İblîs evvel, üç adûyu ol vakit halk eyledi

Bîhaberdir fâni insan *Hak* bâtılı cezbeder
A'dâya mağlûbu hînde kalbine perde erer
Bir vâizin sağ yediyle dört adûyu katl eder
Cism-i asğar içre nice çok âlem halk eyledi

Muzmahîl olursa bâtıl kalb şeceri neşr olur
Dallarında feyzi Allah kudretiyle oturur
Mir'âtullâh şems ü kamer kalpte ki köke vurur
İşte tecellîsi budur böylece halk eyledi

Üç kök üzre bin bir eşcâr ar'ar'ını kim bilir
Şecerin bir dalı üzre köşkü sarayı olur
Ehl-i basîret olanlar köşkü eyvânı görür
Şehr-i tecellîyi Allah ol vakit halk eyledi

Aç basîret, nûr fuâdı eşcârı sen seyir kıl
Kalbin et dalında ru'yet, deme bize kaal ü kıyl
Kur'ân'ı hadîsi ara oku delîlini bul
Kökü gibi dallarında aynı kalb halk eyledi

Kudretiyle lâ-mekânı daldaki kalbe kurar
Ol şecerin kökü kalpte Ay'ı Gün'ü cezbeder
*Hak Teâlâ k*udretiyle kalbleri her an görer
Kur'ân'ında kalbi nahle darb-ı temsil eyledi

Oku tıyb kelâmı *Ağlar* kalb şecerlerini düz
Ru'yet eyle mir'âtı sen dünyadan cânını (y)üz
Atyeb-u kelâm zübânda gir de bir bahçede gez
Söyleten bizi *Hudâ*'dır sözleri halk eyledi.

112
BEYT-İ AĞLAR BABA*

'*Elestü*'şâhından bir fermân geldi
Mü'minler şânını 'illâ'dan yazmış
'*Elestü*' emrine secde ettiler
Ol '*belâ*' lafzından hücceti yazmış

Ol sakî meyinden şarap sundular
Fercâmın bâbına anları yazmış
Bazılar kârını fercâmdan aldı
Defter bâlâsına anları yazmış

Ol hayat bâbından anlar girdiler
'*Kable temûtû'den* şerbet içtiler
Bâkıy mülke hem bî-memât göçtüler
Berzah Cennet'ine anları yazmış

Sidre'dir makamı şehr-i gülistân
Kün-fekân emrinden bâkıydir el'ân
İşte ol şehirden görünür nişân
Şehr-i güle bülbül anları yazmış

---

* İlgili nota bakınız (B112)

Haşyetullâh bahri mevcine girer
Mâzînin zenbinden ittika eder
Ol bahrin gülüne makamı kurar
Gül bahrine murği anları yazmış

Zümrüd-ü Anka'dan almış bâcını
Ol gül otağında vermiş cânını
Şeb-çırağ eylemiş cilvegâhını
Şeb-çırağ sirâcı anları yazmış

Ağlar Baba misbâh köşkünü tanı
Ke-mişkât sahibi davet et anı
Rûz ü şeb ayık ol mihmânın tanı
Ol şebin zârına mihmândâr yazmış.

113
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Öyle güle bülbül oldum konması mümkün değil
Gonca gül şebnemin açmış dermesi mümkün değil

Ol gülün uşşâka şavkı eyledi şeydâ beni
Öyle bir bahçede bitmiş girmesi mümkün değil

Dedi *Mûsa* aç hicâbın nûr cemâlin göreyim
Hak buyurdu '*len-terânî*' görmesi mümkün değil

'*Kün*' denince çâr cihânı eyledi çün bî-kusûr
Gayrullaha çün şehâdet etmesi mümkün değil

Kenz-i ebvâb feth olunca kaynadı gitti cebel
Velâkin sırr ile anı görmesi mümkün değil

Her bir eşyânın içinde kudretullah görünür
Baş gözüyle *nûr* cemâli görmesi mümkün değil

Ağlar Baba şâhı, şâhların şâhının sun'una
Akl anın künhüne varıp ermesi mümkün değil.

114
BEYT i AĞLAR BABA*

Vahdet içre dil şâhını çün bulur anda kalan
Vahdet ü kesret yıkılır illâ Allah'tır kalan

Ez'af insan fâni yurtta kendini akvâ bilir
Ez'af akvâ bâkıy kalmaz illâ Allah'tır kalan

Arz ile semâ yıkılır müstemir kalmaz vatan
Lâ-mekân şehriyle ancak illâ Allah'tır kalan

Herbir eşya ünvânında vech-i bi'z-zâttır kaim
Fekk-i bizzât hedm olur hep illâ Allah'tır kalan

Lâ-mekân şehrinde Allah kudretiyle hükm eder
Nûr-u imâd ile ancak illâ Allah'tır kalan

Kasr-ı bâlden cezbeder kudretini hem şehrini
Cilvegâh şehri yıkılır illâ Allah'tır kalan

Zü'l-cenâheyn teşbih etmiş insanı mihmândâra
Allah'ı bir yerde bilme kalb-i mü'minde ara
Zât-ı münfekk, kudretini cümle mahlûkta ara
Bâkıy kalmaz mahlûk-ı *Hakk*, illâ Allah'tır kalan

Nüshay-ı kübrâ bu insan zâtını isbat eder
Kübrâdan nüshay-ı suğra Allah'ı inkâr eder
Zümre-i nacî olanlar bizzât Allah'a gider
Kübrâ, suğrâ bâkıy kalmaz illâ Allah'tır kalan

* İlgili nota bakınız (B114)

Mevt câmından nûş edende nefhay-ı ûlâ olur
Nefhay-ı sânî olunca bâb-ı hâlik feth olur
İvec, emtâ asla kalmaz yeryüzü adîm olur
Dört vükelâ ile ancak illâ Allah'tır kalan

Nefhay-ı sânî deminde süflâ, ulyâ hedm olur
Ancak Allah diler ise dört vükelâ sağ kalır
Çün geçer ibkaya anlar bir tek *Azrâîl* kalır
Lübbü gider cânı kalmaz illâ Allah'tır kalan

Lem-yezel Hak nidâ eder bilmiş ol *Ağlar Baba*
Nesne kalmaz vere cevab eyle dünyadan ibâ
Kendi cevabını alır mahlûku olur hebâ
İntâk eden kimse kalmaz illâ Allah'tır kalan.

115
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ezel şânlı şâhtan fermân yazıldı
Arş'ın bâlâsına kaydın düzüldü
Gonca gül şâhından imlân alındı
Vechinden bellidir nişânı hocâm

Zülâl-i afitâb bahrinden geldin
Peygamber silkinden vassâfı aldın
On iki noktadan kisb-i-kâr kıldın
Sözünden bellidir nişânı hocâm

Vechullâha nâzır olmuşdur yüzün
Mişkâttır vücûdun sürmeli gözün
Misbâh kalb-i kasrın zücâctır sözün
Kelâmından belli nişânı hocâm

İlim yani vücûdun mişkât etti
Kalb(ü) kasran zücâc nûru vaz' etti
Şebçırağ söz dil zübândan neşretti
Nutkundan bellidir nişânı hocâm

Mir'âtullâh okur kalb ü dil gözün
Erba'u fünûndan almışsın izin
'*Kevkebün dürriyyun*' hem misbâh sözün
Tefsirinden belli nişânı hocâm

Nûş ettin fercâmı oniki âbdan
Hüsn-ü zâtın imlân '*Ümmü'l-kitâb*'dan
Dil şişesi şehr-i misbâh-ı câmdan
Mihmândârsın belli nişânı hocâm

Zülâl-i sâkînin câmından içtin
Hüviyyet bahrinde keştiye bindin
Amîk denizinde limandan sürdün
Serkaptansın belli nişânı hocâm

Altı câmdan içtin seni kandırdı
Yüz dört kitâb kasr-ı bâl'en doldurdu
Dürr kelâmın nâsı yaktı yandırdı
Gördü *Ağlar Baba* nişânı hocâm

116
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

'*Meselu nûrihi*' âyet nûr-u kalbedir delil
Kıl münevver kalb-i kasrın eyleme aman âlîl
Ekserisi perde içre, hetk olandır çok kalîl
Misbâh eyle kalb-i kasrın gafil olma ey gözüm

Gıybet ü kizb intâkından kalbin bî-tenvîr kalır
Vuslatından lâ-tenevvür zıll-ı zulmetle olur
Misbâh-ı zücâc nûrundan öz dili nâkıs kalır
Misbâh eyle kalb-i kasrın gafil olma ey gözüm

Sadr-ı mişkât çün vücûdu şehr-i gülistân eder
Zarf-ı zücâcın câmından dürr-i zühre neşreder
Zühre bir âlem-i kübrâ şehr-i lâmekân erer
Misbâh eyle kalb-i kasrın Allah'ı gör ey gözüm

Ol zücâc bir nûr-u kandil ar'ar'ını kim bilir
Çâr tarafa şerh eder nûr, gayyesin Allah bilir
İşte ol taht üzerinde kudretullâh oturur
Mir'âtu'llâh câm-ı zücâc cem'olur anla gözüm

Altı câmdan nûş edenler îmânı ikmâl eder
İki emri tasdik ile bâb-ı islâmdan girer
Bâb-ı ihsân feth edenler Allah'ı her an görer
Misbâh eyle kalb-i kasrın Allah'ı gör ey gözüm

Îman, islâm bâhir eyle sadrı, hoş mişkât olur
Mişkât-ı sadr-ı sudûra nûr-u zücâc vaz' olur
Kevkeb-i dürrî dalında kudretullâh oturur
Misbâh eyle kalb şüşesin al tecellî ey gözüm

Et ibâdet ihsân içre güya ki Allah'ı gör
Bizzât *Hakk*'ı göremezsin yani Allah seni görür
Misbâh-ı zücâc câmından hikmet-i tecellî gör
Misbâh eyle kalb şüşesin al tecellî ey gözüm

Îmanın hakîk et *Ağlar* kimseden etme hafâ
Kalb şüşesin zücâc eyle çekmegil cevr ü cefâ
Mir'âtu'llâh câma vurur rûh gıda alır, safâ
Bizi söyleten *Hudâ*'dır gafil olma ey gözüm.

117
BEYT-İ AĞLAR BABA

'*Le-amruk*' tacını koymuş re'sine
Perçemini sarmış cânân teline
Çâr çenberi bütün almış zîrine
Kaplamış mâh sâlı güzel perçemi

Sadrı mişkât, fuâd misbâh-ı hicâp
Cümle âlem eder nûrdan ihticâp
Arş'a Kürs'e teli eyledi hitâb
Yedi kat eflâki sarmış perçemi

Halkında ahlâkı ol hînde aldı
Allah'ın teline zülfünü sardı
'*Küntü kenz*' sırrına hazine oldu
Açmıştır ol sırdan güzel perçemi

'Mîm' 'nûn'un noktasın cezbetti aldı
'Kaf'ın noktasından imlâyı kurdu
Ol noktayı ezel nûr kalem yazdı
Nûr kalem kaydına sarmış perçemi

Perçeminin teli şehr-i gülistân
Okur tellerinden murğiveş arslan
Sarılmış ol tele şâh-ı şâhistân
Sarmış gülistânı güzel perçemi

Arz etti dilberden bir câm nûş etti
Keşf-i hicâp *nûr cemâli* seyretti
Afitâb şuâsı anı mest etti
Kaplamış cihânı güzel perçemi

Ketfi üzerinde mühr-ü şehristân
İmlâ mânâ aldı kâffe-i insan
Mühründe yazılmış *Hâtemü'l-Kur'ân*
Kaplamış Kur'ân'ı güzel perçemi

Vücutta dil şehri, mişkâttır sadrı
Kalbi zücâc, yani lâ-mekân şehri
Kelâmı dürrîdir hem misbâh şehri
Sarmış lâ-mekânı güzel perçemi

Ref'i hicâb ile cenâheyn açtı
Şarâb-ı zülâlden içti de kandı
Sabâ gül şehrinde kasrını yaptı
Sabâ gül şehrini sarmış perçemi

Şarâb-ı sâkîyi kemâkân içti
Tecellî hurşîdi kasrına düştü
Allah ile ol mi'râcta görüştü
Ağlar Baba'yı da sardı perçemi.

118
BEYT-İ AĞLAR BABA

'*Fezkurûnî*' Allah'a biz zikr ile taat kılak
'*Ezkurkum*' Allah'ın zikr sevabını alak
Zikr ü fikrimizi iksâr eyleyek vâsi'ü hâl
Şiddet-i belâ hîninde fevz ile necât bulak

İksâr-ı ezkâr fikirden nice haller neşr olur
Bilmiş ol esrâr-ı zikir sinde hem enîs olur
İki cihân şiddetinden abd-i zaîf kurtulur
Zikredek *Yezdân*'ımızı fevz ile necât bulak

Elsineyle zikr-i kesîr Allah'ı kalbe alır
Fuâd içre zikr-i kesîr dili mutmain kılur
Sırr-ı zamîr sadr-ı bâlde zikr ile dâim olur
'*Men arefe*' sırrı ile fevz ile necât bulak

Verdiğine şükr-ü *Yezdân* dilimizden kesmeyek
Küfrân-ı nimet bâbına asla bizler girmeyek
Çün duhûl-u ma'siyetle küfr ü isyân etmeyek
Zikredek *Yezdân*'ımızı fevz ile necât bulak

Çün şükürden hâsıl olur îmânın hem kuvveti
Akvây-ı îmân-ı ashâb Allah'ı bilir kat'î
İtminan şehrine girer hikmeti bulur kat'î
Zikredek *Yezdân*'ımızı hikmeti arup bulak

Küfrân-ı nimet edenler bâb-ı gazabı açar
Örtülür ol bâb-ı rahmet azâb, eleme düşer
Rûhu *Berzah*'a varamaz rûh kabirde yas çeker
Şükredek *Yezdân*'ımızı zarf-ı sinde kalmayak

Rûhun üç inkısâm hâlin ben diyem siz anlayın
Bizi söyleden *Hudâ*'dır kıyl ü kaal söz demeyin
Yezdân'ın verdiği lütfa rûz ü şeb şükreyleyin
Şükredek *Yezdân*'ımızı *Berzah*'ı bizler bulak

Biri küffârın rûhudur '*bâb-ı siccîn*'den girer
'*Esfel-i sâfil*' içinde dâima azâb görer
Neşr-i rustahîz zamanı vâdi Cehîm'e girer
Zikredek *Perverdigâr*'ı bâkıy Cennet'te kalak

Biri mü'min rûhu amma defteri şakî olur
İşte ol kişi ölende rûhu kabire varır
Berzah'ı ol rûh bulamaz sinde azâbı görür
Zikredek *Yezdân*'ımızı ol kabirde kalmayak

Defter-i şakî-i-ervâh dâima sinde kalır
Kıyâmete kadar ol hal azâbı sinde görür
Dünyadan rahmet alırsa az zaman rahat olur
Zikredek *Yezdân*'ımızı *Berzah*'ı bizler bulak

Ol şakînin cismi çürür büsbütün toprak olur
Cezbeder azâbı rûhtan tende azâbı görür
Rûhu *Berzah*'ı bulanlar cismi pek rahat kalır
Zikredek *Yezdân*'ımızı *Berzah*'ı bizler bulak

Ervâhın âlemi hoştur her yere ol azmeder
Rûha göre perde olmaz yer göğü deler gider
Ol azâb rûha gelende rûh da toprağa girer
İşte azap böyle görür sözüme sen ver kulak

Söyledi ol rûhu *Ağlar* gördü kitapta nişân
Aç basiret çeşmi sâil sen de seyret bir nişân
Leyl ü nehâr ağlayuben Allah'a edek figan
Zikredek *Yezdân*'ımızı fevz ile necât bulak.

119
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ*

Ey Allah'ım beni şândan ayırma
Beni *Nakşî* tarîkinden ayırma

Ceşm(i) yaşım dökülüp derya oldu
Bu hâlimden beni Allah ayırma

Bana bu derd senin şânından geldi
Bu dert dermân bana andan ayırma

* İlgili nota bakınız (B119)

Ezel kalem bu derdi vurdu Arş'a
Ol kalem kaydı nûrundan ayırma

Ezel takdir bizi iletti şâna
Nebî zîşân tarîkinden ayırma

Nebî Zîşan tarîki doğru çekti
Mezheb-i rehber-i gülden ayırma

Sûre-i '*Duhâ*'da '*eğnâ*' buyurdun
'*Âil*'den geçir '*eğnâ*'dan ayırma

'*Ve emme's-sâile*' buyurdun Allah
'*Felâ tenhar'daki* sırdan ayırma

Çün *Erzincan* gülü beni bezetti
İlâhi beni *Hayyât*'tan ayırma

Anın mülkünü dilim vasfedemez
Ol mülkü gözüm önünden ayırma

Gönül gülşanı gülzârın içinde
Gülün pirini gülşandan ayırma

'*Fekâne kaabe kavseyni*' buyurdun
Lâ-mekân şehri gülünden ayırma

'*Yevmen turceûne*' buyurdun Allah
Ol zaman da beni senden ayırma

Muhabbet esvâbın giydi bu *Ağlar*
Ol esvâbın derîkinden ayırma.

120
BEYİT*

İman üç şeyle sâbittir leyki kalbi 'kaf' nukûş
Kıl *mükerrer* kalb-i kasrın kalmasın asla fuhûş
Kim ki okur *kalb-i Kur'ân*, kalbi zücâc hem kasrı hoş
Gafil olma her sehergâh oku kalb-i Kur'ân'ı

Batn-ı cû'a *Sübhân* erer kalbe nûru doldurur
Doldurur hikmeti kalbe *nefs-i şûmu* kaldırır
Sadrı mişkât dil sirâcında misbâh ettirir
Gafil olma her sehergâh oku kalb-i Kur'ân'ı

Sadrı mişkât kalbi zücâc kelâmı dürrî eder
Ol zücâcın nûr şeceri kim bilir nere gider
Nûr şecerin dallarına lâ-mekân şehri erer
Gafil olma her sehergâh oku kalb-i Kur'ân'ı

Mevti câmdan nûş edende *Azrâîl* melek gelir
'*Yâ-sîn*'i her kim okursa harfi bir melek olur
Saf saf olur hep melekler farz-ı kifâyı kılur
Gafil olma her sehergâh oku kalb-i Kur'ân'ı

Muhtazarı ol melekler her taraftan hıfzeder
Çün görür anları Şeytan âh u vâh figan eder
Yerini, *Rıdvân*'ı ru'yet mutlak îmânla gider
Gafil olma her sehergâh oku kalb-i Kur'ân'ı

Muhtazar kabire varır çift melek enîs olur
Bir melek yedinde bayrak kabri başında durur
Yedi melek kabri üzre rûha istiğfar okur
Gafil olma her sehergâh oku kalb-i Kur'ân'ı

---

* İlgili nota bakınız (B120)

Kalb-i Kur'ân nûr-ı îmân kim ki dinleyip okur
Mevti câmdan nûş edende ona îmân nasb olur
'*Havz-ı Kevser*'in câmından iki melek kandırır
Gafil olma her sehergâh oku kalb-i Kur'ân'ı

Kalb-i Kur'ân kim okursa kalb câmı billûr eder
Câmı billûr kalb olursa mir'âtullâhı görer
Mir'âtın şûle ışığı rûz ü şeb kalbe erer
Gafil olma her sehergâh oku kalb-i Kur'ân'ı

Ayık ol *Ağlar Baba* sen oku kalb-i Kur'ân'ı
Hürmetine iki yurda rızkını verir *Ganî*
'*İrciî*' hitâbı hînde kalbin okur 'Yâ-sîn'i
Gafil olma her sehergâh oku kalb-i Kur'ân'ı

121
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gel ey gönül sen *Hudâ*'yı seversen
Sakın nâdânın teline dokunma
Belki anın kalbi misbâh-ı câmdır
Câmını kırıp cânâna dokunma

Dil câm-ı misbâhtır sanma ham şişe
Yıkılır yapılmaz lâzım bir meşe
Kün-fekân şâhının yaptığı şişe
Kırp ol şişeyi câna dokunma

Kubbe içre özü misbâh-ı câmdır
Çü kandil-i zücâc üç kökü vardır
Ol kandil başında şâh şehri vardır
Yıkıp ol şehri şâhına dokunma

İnsanı yarattı kıldı bir bina
Kasr(ı)gâh sahibi yani bir hâne
Âlemler şâhına mihmândârhâne
Sev ol şâhı hânesine dokunma

Mü'minin kalbinde bir şecer biter
Kim bilsin ar'ar'ı nereye gider
Dallarına anın lâ-mekân erer
Lâ-mekân şehri dalına dokunma

Nâdân ehli sanma yerdeki mûru
Nasıl sana geldi *Hudâ*'nın emri
Muntazır ol emre kalbin et ârî
Tut ol emri sen nâdâna dokunma

Gonca gül gülşan-ı zârın içinde
Bülbül figan kurmuş nârın içinde
Göre belki gülü hârın içinde
Seversen gülünü hâra dokunma

Şeydâ bülbül eder âh ile zârı
Bir hârın üstünde kurmuş figanı
Rûz ü şeb gözlüyor gülün şâhını
Sev şâhını sen bülbüle dokunma

Ağlar Baba ağla sadrın et mişkât
Kalbin eyle aman zücâc ü mir'ât
Mihmândâr ol mihmânını et davet
Sev Allah'ı sen ağyâra dokunma.

122

BEYT İ AĞLAR BABA

'İleyhi yes'adü'l-kelimüttayyibü ve'l-amelü's-sâlihu yerfeuhû' dedi *Celâl*
Oku tevhîd tıyb kelâmı suûd eder bulur *Cemâl*
Kalb-i îmân tıyb kelâmdır ref'eder sâlih amel
Nûr zücâc misbâh dilersen oku kalb-i îmânı

Kalb-i îmân burc-u kal'a tâatı müzdâd eder
Nûr zücâc misbâh nûrundan bilmiş ol kalbe erer
Şecer-i mübârekeden şeb-çırağ nûru yanar
Nûr zücâc misbâh dilersen oku kalb-i îmânı

Hem şecer-i mübâreke kalb ağacıdır gözüm
Zeytûnun şeceri kalpte meyvesi düzüm düzüm
Ekl eder ol meyveyi rûh hikmeti okur gözüm
Nûr zücâc misbâh dilersen oku kalb-i îmânı

Ol mübârek zeytûnun şeceri çün kalpte biter
Şarkiyye garbiyye değil hurşîd-i *Cemâl* erer
İşte mü'min kalbidir bu yani tecellî erer
Nûr zücâc misbâh dilersen oku kalb-i îmânı

Kalb şeceri tıyb kelâmdır zeytûnu dalda biter
Rûh beden dâim, cû' kalmaz ol semerden ekl eder
Hüccet ü hikmet ü zübde envârından nutk eder
Nûr zücâc misbâh dilersen oku kalb-i îmânı

Mâ-i hikmet şerbetinden mü'minin rûhu kanar
Nûş eder âb-ı zülâlden ol şecer hemen biter
Ol şecerin öz köküne misbâh-ı zücâc erer
Nûr zücâc misbâh dilersen oku kalb-i îmânı

Sanmanız ki bâde içen hikmeti andan okur
Ol suyun mârifeti bu, kalpte şecer bitirir
Şecerin esmârını yer hikmeti andan okur
Nûr zücâc misbâh dilersen oku kalb-i îmânı

Şecerin dalları misbâh hasıl olur şehr-i gül
Meyvesi tecellî gözüm âyetin sırrını bil
Zeytûnundan ekl eder yiyenler olur murği dil
Nûr zücâc misbâh dilersen oku kalb-i îmânı

'*Meselu nûrihi*' âyet kalbe delîl sâfi nûr
Nûr zücâcı neşri hînde yani ki nûr üzre nûr
Kalb-i mü'min tekmil olur mir'âtullahı görür
Nûr zücâc misbâh dilersen oku kalb-i îmânı

Ağlar Baba gafil olma oku kalb-i îmânı
Mürşîdin üç senin amma azîm mürşîdin tanı
Ol azîm kalb-i îmândır şecerinde zeytûnu
Nûr zücâc misbâh dilersen oku kalb-i îmânı

123
BEYT-İ AĞLAR BABA

Vehbî Hayyatî'den bir fermân geldi
Al-yeşil evrakla yazılmış hattı
'*Âl-i İmrân*' sırrı düzülmüş satrı
Vahdetin câmına yazmışlar bizi

Yazmışlar i'rabsız hatt u harfini
Nûr kalem kaydının satr u hattını
İrfân mektebinden olan kaydını
Esrâr-ı Kur'ân'a yazmışlar bizi

Okurum dersimi ilm ü irfândan
Alırım imlâmı sırr-ı Kur'ân'dan
Bir '*nûn*'un unkunda olan fermândan
Ol '*nûn*'un şânına yazmışlar bizi

Ol '*nûn*'un noktası keştiyi kurar
Bahr-i amîk içre limandan sürer
Muhammed sancağın altına girer
Ol keştiye kaptan yazmışlar bizi

İki kanat ile ol gemi gider
Üstünde gül bitmiş bülbüller öter
Şeydâ bülbül olan hârında öter
Ol hârın üstüne yazmışlar bizi

Gülün dalı gümüş, köküdür altın
Alır bu âlemi bir dalı satın
Dalları *Cennetü'l-Me'vâ*'dır bütün
Bir dalın üstüne yazmışlar bizi

Bülbülün hâlinden tuyûr kuş bilmez
Gülsüz şecerlerde bülbüller ötmez
Ağlar Baba gülün dalından inmez
Gülden sine iner yazmışlar bizi.

124
BEYT-İ AĞLAR BABA

Nasıl vasfedeyim size bir mekân
Lâ-civar yaratmış şâh-ı '*kün-fekân*'
Kimse ol makamda kuramaz vatan
Ancak ol makamda îmân eyleşir

Üç kök üzre misbâh nûrundan makam
Ol makama kimse edemez kıyâm
Şeb-çırağ şûlesi hem zücâc-ı câm
Ancak ol makamda cemâl eyleşir

Allah ol makamı hoş bina kıldı
Çevre civarını bî-cidâr kıldı
Gayyesi bilinmez bir bilir kendi
Ancak ol makamda *Cebbâr* eyleşir

Bir güzel bahçe ki bir şecer bitmiş
Kim bilir ar'ar'ı nereye gitmiş
Lâ-mekân şehrini orda halk etmiş
Ancak ol şehirde Allah eyleşir

Bahçede şecerin dallarıdır gül
Gülün şânındandır lâzım bir bülbül
Rûz ü şeb hîninde olur mürğ-i dil
Ancak ol bahçede Kur'ân eyleşir

Muhabbethânedir şâh zamîri vird
Bir şehr-i mezket ki cilâsı tevhîd
On iki mâh, bir mâhını mihmân et
Ancak ol şehirde sıyâm eyleşir

Cennetü'l-Me'vâ'dır kasr-ı bâl tahtı
Bezetmiş halk etmiş misbâh mir'âtı
Hoş bir makamdır ki şâh-gül vahdeti
Ancak ol makamda namaz eyleşir

Ağlar Baba sen makamın et vahdet
'*Temûtû*' sırrında vecd-i hakîkat
Mihmândâr ol dil kasrı şâhını gözet
Senin dil kasrında zikir eyleşir.

125

BEYT-İ AĞLAR BABA

Babasız zenândan kimler halkoldu
Ne ribh ile anlar dünyada kaldı
Emirsiz Allah'a kim secde kıldı
Secde-i sanî'yi diyin âşıklar

Nûh gemisi altı ay deryâda kaldı
Kurbağa yılana neden rızk oldu
Perrübâlin dili niye lâl oldu
Aselin kandini diyin âşıklar

Kalb-i îmânı niçin *Hak* yolladı
Ol ihsân bâbından şimdi kim girdi
Acaba îmâna zerre ne oldu
Îmân kalpte ne şey diyin âşıklar

Tıls-ı âzam nedir bize bildirin
Kalb-i 'şîn'dan vuş hicâbı kaldırın
Lâ-mekân şehrini bize bildirin
Tecellî nasıldır diyin âşıklar

Kim yedinden *Hızır* hayatı içti
Ol *Îsa*'dan evvel göğe kim uçtu
Habîb ile mahbûb nasıl görüştü
Muhammed mezhebin diyin aşıklar

Her rûz mü'minlere feyzi kim eder
Yeri göğü, ne şeydir deler gider
Ervâh kaç kısımdır bilen şerh eder
Berzah'a gideni diyin âşıklar

Emr ü nehyi bize kimdir duyurdu
'*Vel'yebkû kesîran*' Allah buyurdu
Bu âyet *Ağlar Baba*'yı yandırdı
Kim aklına uydu diyin âşıklar.

126
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Kınamayın bizi *Hakk*'ı sevenler
Ol yârin aşkından sarardım soldum
Bu aşka düşenler bilir hâlimden
Ol yâr için iki gözümden oldum

Yâr aşkı yakıyor içerden beni
Ol yâre kurban ederim bu cânı
Acep görür müyüm öyle cânânı
Ol yâr için iki gözümden oldum

Ağlat bu dünyada sen beni ağlat
Kabirin dârında enîsi ilet
Yalınız bırakma sen beni gözet
Senin için iki gözümden oldum

Allah'a âşıkın kalbi çok ağlar
Zübân sükût eder kalbini dinler
Kesret âleminden hem nefret eder
Ol yâr için iki gözümden oldum

Kalbi haşyetlenir şeydâ-zâr olur
Dem-be-dem kalbinden hem hasta olur
Kalbin hâifinden göze su gelir
Ol yâr için iki gözümden oldum

Göz hâba varırsa kalb ârî olur
Uyanır uyanmaz kalb füyûz alır
Kalbi kaynar hemen göze su gelir
Ol yâr için iki gözümden oldum

Rûh görmüştür ezel güzel yârini
Şimdi seyrediyor anın sun'unu
Gizli âlemlerde görir gülünü
Ol yâr için iki gözümden oldum

Ağlar Gülmez ağlir yârini ağlir
Arz ile semâdan muammâ alir
Elbet ol yârinden bir nişân görir
Ol yâr için iki gözümden oldum

127
BEYT-İ AĞLAR BABA

Tâlib-i vuslat bâbından nûr cemâle müştâk ol
'*Temûtû*' sırrına erip sinde sen kendini bul

Cehd-i sâdık ol, mürüvvet, vecd-i hakîkate er
Bî-şirâb hem ekl-i kalîl vahdetin câmına gir
'*Mûtû kable en-temûtû*' bâbına miftâhı vur
Gir o bâbın eşiğinden sinde sen kendini bul

Vâkıâ vukûâ ile nîce şeyler görünür
'*Kable en-temûtû*' sırrına kâr ile erilir
Kalb-i îmân tevhîd ile kabre sağ sağ girilir
Oku tevhîd tıyb kelâmı sinde sen kendini bul

Tevhîd ile kalb-i îmân nûr şeceri bitirir
Nûr şecerin âlemi hoş köke kuvveti verir
Dünyadan tecrit edüben vahdet şehre girdirir
Vahdetin şehrine gir de sinde sen kendini bul

Kalpte îmândan hasıl olur biterse ol şecer
Köküdür zücâc-ı billûr dalları misbâh şeher
Görür ol şehirde nişân fânî dünyadan geçer
Ru'yet eyle ol şehiri sinde sen kendini bul

İşte bu kalb şeceridir insanı sağ öldürür
'*Men arefe*' sırrı ile nefsini hem bildirir
Sırr-ı *Sübhân* kalbe girer bâkıy mülke götürür
Ölmeden iç mevt-i câmı sinde sen kendini bul

Hubb-ü sâdık hem muhabbet ol bâb içre olunur
Gonca gül gül-i gülistân şehri ru'yet kılınır
Fenâ-fillâh beka-billâh ol sin içre olunur
Fenâ-fillâh sırrına dal sinde sen kendini bul

Ol şehirin bahçesinde bir şecer var lâ-vasıf
Temsil etmiş anı Allah nahle etmiş muttasıf
Kevkeb-i dürrî-i *Merîh* bir âlem ki bî-vasıf
Temsilin sırrını bil de sinde sen kendini bul

Kevni makam-ı fenâdır ayn-ı bekaya geçer
Sûr-ı İsrâfil'den evvel, ölmeden *Sûr*'u çalar
Mevt-i zâika câmından sağ gezer şerbet içer
İç ol şerbet-i fenâdan sinde sen kendini bul

Dalma hâb-ı gaflete sen ayık ol *Ağlar Baba*
Ölmeden sen gir kabire eyle dünyadan ibâ
Ne kadar dünyada kalsan akıbet olur hebâ
Kesretin câmını kır da sinde sen kendini bul.

128
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Kün-fekân şâhının sır defterinde
Güller gül şâhının şânlı şehrinde
İlm-i esrârının hatt-ı harfinde
Sırr-ı Yezdânîdir *Muhammed Nebî*

Kenzi teşkil eylemiştir zâtını
Şehâdet tevhîdde güzel ismini
Bismillâh harfiyle yazmış ismini
Sırr-ı Yezdânîdir *Muhammed Nebî*

'*Velakîn vesianî*' şehrine erdi
'*Küntü kenz*' sırrına ol mazhar oldu
Kaf nukûş Kur'ân'a telini vurdu
Sırr-ı Yezdânîdir *Muhammed Nebî*

Tebârekallah'ın zâtına vardı
Ayât-ı kübrâ'ya perçemin sardı
Ol Arş'ın fevkinde bir bağa girdi
Sırr-ı Yezdânîdir *Muhammed Nebî*

Zülfünü ol bağın gülüne saldı
Gül şehristânında bağbancı gördü
Tahiyyât okudu selamı verdi
Sırr-ı Yezdânîdir *Muhammed Nebî*

Tayyibât dedi de kıyâma durdu
Üç şeyi bahçeden yâdigâr aldı
'*Esselâmu aleyk*' bahçıvan dedi
Rahmet Yezdânîdir *Muhammed Nebî*

---

* İlgili nota bakınız (B128)

Sübhân şehrinde ravzaya girdi
Hem '*kâf*' ile '*sâd*'ın affını aldı
Cebrâîl melek de '*eşhedu*' dedi
Şehr-i Yezdânîdir *Muhammed Nebî*

Taksimdâr bâbında mukaddem kıldı
'*Kable isnâ elfin*' beyyine yazdı
Üç şeyi ümmete hedâye verdi
Şehr-i Yezdânîdir *Muhammed Nebî*

Ol bağcı bağında hem te'mîl kıldı
Evkât-ı hamseye kararı aldı
'*Feterdâ*' sırrından hücceti buldu
Rahmet Yezdânîdir *Muhammed Nebî*

Ağlar Baba '*Mîm*'in bahrine daldı
Hem sine girmeden enîsi buldu
'*Kable en-temûtû*' şefâat aldı
Şefâat kânıdır *Muhammed Nebî*.

129
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bin bir kapısına miftâh vurmadan
'*Kâf u nûn*' emrine hitâb etmeden
'*Levh-i Mahfûz*'una kalem vurmadan
El atıp meydâna getirdi Gülü

İlm-i ezelînin ol ünvânıdır
Serendip dağının hem serveridir
Ol ketm-i âlemin vuş sebebidir
El atıp getirdi '*kâf ile nûn*'u

Esrâr-ı ilminden hem ele aldı
Ol gonca gülüne *Mustafâ* dedi
Ol zaman ol güle ümmetsin dedi
El atıp meydâna getirdi bizi

Gevher-i kânından ol zât-ı *Hak*'dan
Rûh gıda almıştır tâ ezel yârdan
Ahd u misâk olan azîm hitâbdan
El atıp iletti ol cânân gülü

Tâ ezel devleti bu rûhum buldu
İkinci cevaba muntazır oldu
Ol hitâb emrine rûh '*belâ*' dedi
İletti secdeye ol cânân gülü

Ru'yet-i yâr ile müşerref oldu
Ol zaman yârinden bir nişân gördü
Sen bana âşıksın yâ rûhum dedi
El atıp ağlattı o cânân gülü

Âşık olmuş bu cân zâtı vechine
Uçacaktır rûhum cânân kurbuna
Ahsenü'l-makamda ru'yet mülküne
El atıp alacak ol cânân gülü

*Saydı*n seni bir gün kebedden vurur
Gidecek yerini gözlerin görür
Cânın gelir senin hulkûma varır
El atıp da alır *Azrâîl* kulu

Ağlar Baba yârin seni çağırır
'*İrci'i*' hitâbı ansızın gelir
Melâikler cânın hulkûma alır
El atıp da alır *Azrâîl* kulu.

130
BEYT-İ AĞLAR BABA

Asdika, sû-i ehibbâ çün yarın pişman olur
Kıyâmette bâzısı bâzısına düşman olur
Birbirine buğz ederler asdika zâil olur
Kıyâmette hubb-ü sâdık olur '*illelmuttekıyn*'

Aslı ol ümm(i)-ü'l-erden ervâhın halkoldular
*Nûr cemâl*i gördü anlar mest ü hayrân kaldılar
Anın içün bu fânîde hubb-ü sâdık oldular
Hubb-u-fillâh buğz-u fillâh olur '*illelmuttekıyn*'

Ol cemâli gören ervâh birbirini pek sever
Ol muhabbet bakıy kalır fânî yurda neşreder
Allah içindir muhabbet ebeddir ebed gider
Yevm-i kıyâmette ahbâb yine '*illelmuttekıyn*'

Sanmanız ki hubb-ü sâdık hâsıl olur cüssede
Bu ehibbâ buldu ünvân tâ ikinci secdede
Ol cemâli gördü ervâh secdeteyn-i-ka'dede
Secdeteyni sırrı ile olur '*illelmuttekıyn*'

Dünya için asdikâlar Şeytana isnâd olur
Kesilir hubb ü muhabbet birbirinden yâd kalır
'*Yevme tesveddü vücûhun*' *sırrına* dâhil olur
'*Yevme tebyâddu vücûhun*' olur '*illelmuttekıyn*'

Dünya için hubb-ü sâdık rûhta kâzib oldular
Evvelâ '*belâ*' diyip de sonra inkâr kıldılar
Allah'ın ipinden anlar ellerini kestiler
'*Va'tesimû bihablillah*' olur '*illelmuttekıyn*'

'*Belâ*' diyip secde etti rûhlar amma nûr cemâli görmedi
Hak teâlâ mir'âtını anlara göstermedi
Kalblerinde zerre îman şeceresi bitmedi
Nûr şecer anlar bitirmez illâ '*illelmuttekıyn*'

Nûr cemâli çün bî-ru'yet, rûh tenâfür yâd kalır
Bu fânîye gelir anlar mal için ahbâb olur
Bî-amel, lâ-sevab ile yüzleri esved olur
Yüzleri şems ile kamer olur '*illelmuttekıyn*'

Yüzleri ebyaz olanlar rahmetullâhı bulur
Cennet içre ru'yet eder anda ebedî kalır
Fânîdeki hubb-ü sadık yine anda cem'olur
Cennet içre hubb-ü sâdık olur '*illelmuttekiyn*.'

Ağlar Baba nâkıs olma dal muhabbet sırrına
Allah için et muhabbet *Hâlık*'ın mahlûkuna
Umulur rızâ bulur da kavuşursun *Rabb*'ine
Rızâ ile Cennet'ini bulur '*illelmüttekıyn*.'

131
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Müştâkım şevkim cemâle tende ihrâk-ı cânım
Mişkât-ı zarf-ı zurûfta kalb-i misbâh ağlıyor

Şeb-çırağ olmuş vücûdum pervâneyi yandırır
İştiyâk-ı lezzetinden vech ü dîdem ağlıyor

Tâ ezel yandı vücûdum âb-ı zülâl câmına
İçüben iksîri âbdan rûh u cismân ağlıyor

* İlgili nota bakınız (B10)

Ab-ı zülâl nûş edenler işrâk etti eflâki
Yedi kat seb'ü semâda hep melekler ağlıyor

Fercâm-ı sâfî suyundan içen oldu bî-memat
Tâlib-i vuslat bâbından fakr u gedâ ağlıyor

Ahmed'in per enverinden sadrımız mişkât-ı câm
Nûr fuâd hâlî zücâcdan kalb-i îmân ağlıyor

Sadr-ı mişkât derûnunda kasr-ı bâli ham şişe
İhrâk-ı yevm-i cezâda cism ile cân ağlıyor

Sulehây-ı sofunun tut eteğin istimdâd um
Anların kalbi *Hudâ*'dır çeşm-i dili ağlıyor

Ol *hâlik* bâbına miftâh vaz'ı oldu çün karîb
On sekiz bin âlem içre hem mâl ü sâl ağlıyor

Ağlar Baba âh u zârın erdi tâ tahte's-serâ
Leyl ü nehâr Allah için çeşm-i çârın ağlıyor.

132
BEYT-İ AĞLAR BABA

İnzivâ hüsnünde erdim rûhâna
Başımı bağladım azîm Kur'ân'a
İki çark kurulmuş hem bu cihâna
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

Besmele-i şerîf dersimi açar
Seddin arkasından ol mel'ûn bakar
Rahmân Rahîm ismi çarkı cilâlar
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

'*Ve alleme Âdeme'l esmâe*' buyurdu *Sübhân*
Gizli esrârını duyurdu *Furkân*
Ol çarka delîlim esrâr-ı Kur'ân
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

'*Cim*' cemâlden aldık izz ile şânı
Kalemin hattından kurmuşlar anı
Hicâb hitâbında çevirdik anı
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

Ol nakş-ı kalemden biz kârı aldık
Muhammed çarkına elimiz vurduk
Cemâl dergâhına çarkımız kurduk
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

Ağlar Baba gülşan gülüne kondu
Vehbî Hayyatî'nin mülküne erdi
Nûr şecer dalında çarkını gördü
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

133
BEYT-İ AĞLAR BABA

Burda bizi ağlatıp da aşk ile yakan güzel
Ol nübüvvet mührü nârın sîneme çakan güzel
Derdimin dermânı geldi asla dermân istemem
Tâ ezel tiryâkı verip yâreme bakan güzel

Mü'minin ervâhı ru'yet etti nûr-u resmine
Kavl-i tevhîdi şuhûdda muzâf kıldı ismine
'*Levlake levlâk*' buyurdu nâr dokunmaz cismine
'*Kaabe kavseyni ev ednâ*' şânına gelen güzel

Ol şâhın aşkı elinden andelip kondu güle
Rûz ü şeb yalvarır ağlar illâ ki gonca güle
Ol gülün şebnemi vurur her seherde bülbüle
Ağlatıp da bu sînemi haşlayıp yakan güzel

Çâr cihânın aslı sensin, padişâhı ey güzel
Al-yeşil mihrâbı gülü sana verdi tâ ezel
Sana *ebter* kim der ise Allah eder müptezel
Ol nübüvvet mührünü keftine takan güzel

Ol zaman halkoldu *Ağlar* baktı anın sadrına
Mir'âtı seyreyleyip daldı saâdet bahrine
Mi'yân-ı *Âdem Peder*'de girdi amîk bahrine
Gemisini yaptırıp da deryaya salan güzel.

134
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gönül vuslattadır elhamdülillâh
Bu cân rahmettedir elhamdülillâh

Cû' dil, vahdette seyredir gülünü
Rûhum enverdedir elhamdülillâh

Gönül girmiş ol gülşan bahçesine
Adû hızlândadır elhamdülillâh

Ne tâlim istiyor ne de muallim
Rûhum '*belâ*' demiş elhamdülillâh

Gece gündüz gönül ağlir yârini
Kavî hücceti var elhamdülillâh

Belî şâhım gönül varır cinâna
Bu ten rahattadır elhamdülillâh

Ezelden âb câmından içti *Ağlar*
Anın'çün yanıyor elhamdülillâh

135
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bir bâb-ı mürüvvet bir bâb-ı ihsân
Bilmem kangısından girdin sen gönül
Gezdin Arş'ı, Kürs'ü, yedi eflâki
Bilmem kangı burca girdin sen gönül

Dil-i esved ile zulmette kaldın
Yandırdın vücûdun bir lezzet aldın
Çâr çenber cebelde yolunu buldun
Bilmem kangı dağı deldin sen gönül

Ol bâb-ı ihsândan aldın imlâyı
Beş harf ile gezdin buldun Mevlâ'yı
Bir hâb-ı ruhsatta attın dünyayı
Vahdetin câmına girdin sen gönül

Bir denize girdin gayyesi yoktur
Mevc ü mevc vuruyor rüzgârı çoktur
Limanı bulunmaz taş tepe yoldur
Bilmem nasıl buldun limanı gönül

Bir şehirin vardır vasfı olunmaz
Üç tek bina üzre, nerde bilinmez
Lâ-mekân şehridir şâhı görünmez
Nasıl yaptın ol şehiri sen gönül

Sen Allah'ı onbin sene seyrettin
Ol ecilden emre secde çift ettin
Secde-i-celsede bir daha gördün
Aceb görür müsün yâri sen gönül

'*Men sallâ billeyli*' bâbından girdin
'*Hasune vechuhu*' sırrına erdin
'*Tesveddu vucûhun*' bâbın seyrettin
İki bâbdan nasıl girdin sen gönül

Cû' ü boş şîkende hikmeti buldun
Nûr şecer bitirdin kabire girdin
'*Münkir*'in emrine müheyyâ oldun
Ecel şerbetini içtin sen gönül

Ey *Ağlar* hüccet tut fercâm-ı âbı
Allah temsîl etmiştir nahle kalbi
Nûr şecer üstünde mü'minin kalbi
Bilmem nasıl kondun or'ya sen gönül

136
BEYT-İ AĞLAR BABA

Benim azm-i râhım bağ-ı rıdvândan
Gülşan bağı bugün bu köye kondu
Pîr, mürşîd, halîfe burda hazırdır
İrşadi'nin gülü bu köye kondu

Demeniz ki bu kul düşmüş ihlâke
Âh u zârım erdi benim eflâke
Vurduk kolumuzu çark-ı '*levlâk*'e
Çark çeviren bugün bu köye kondu

Süflîyim siz kem göz ile bakmayın
Dil gözünü açın nazar eyleyin
Mahlûk-ı *Hudâ*'yı hem zemmetmeyin
Süflîlerin şâhı bu köye kondu

Bülbül-i şeydâyım gülde zârım var
Mor menemşe gülde hem otağım var
Gonca gül dalına uçar perim var
Gonca gül bülbülü bu köye kondu

Nâtemiz gamterin yolunu yitir
Gülistân şehrinin bâbından gel gir
Rûz ü şeb sen ağla nişângâhı gör
Misbâh şehri bugün bu köye kondu

Gedâ *Ağlar Baba* yanir gül için
Gül açmış şebnemin dil bülbül için
Leyl ü nehâr ağlir güzel yâr için
Bugün nakşî gülü bu köye kondu.

137
BEYT-İ AĞLAR BABA

Sûfi beni zem(m)etme ki mezkette beklir
Bir süflî makamda kendini eğlir
Ben andelib-i ilâhım mezket banadır
Şöhret de sanadır

'*Ve'dduhâ*' sır hüccetiyle, hikmeti; boş, cu' şîkemde eyledim '*eğnâ*'
Deme ki bu *âil* ü boş, yok yere eylemiş kendini efnâ
Ben bülbül-ü şeydâ değilim, '*eğnâ*' banadır
'*Âil*' de sana sezâdır

Lâf etme sen bize sûfi; bûm gibi virânede kalmış
Yok yere kendini tenhâca müptezel kılmış
Ben cümle tuyûr şâhı olan ankay-ı murğ-i dili banadır
Sohbette zağ u şûm kuşu sana sezâdır

Vahdette olanlar, hikmet rızkıyla anlar oldu bîmemât
Ol şehr-i kesrette olanlar, iğtab ile kalbleri bîhayat
Ben, vahdethânede mihmândâr-ı *Hudâ* banadır
Şehr-i kesrette boş hâne sana sezâdır

Sâlih bizi ta'n etme ki nefs ile zulmette kalmış
Tekebbür şehrinde varlıkla gaflete (d)almış
Ben şehr-i levvâmede, leim gömleği banadır
Şehr-i kesrette varlık sana sezâdır

Ey sûfî, duru safî suya üfürüp içtin
Neml-ü-âşiyândır yuvan kesrete düşdün
Ben *Ağlar Baba*, şirb-i boz bulanık su ile aşiyân-ı kül banadır
Şehr-i kesrette köşk ile ayvan sana sezâdır.

138
BEYT-İ AĞLAR BABA

'*Meselü nûrihi*' âyeti geldi habîbim sana
Sadr-ı mişkât nûr-u misbâh erdi kalbin kasrına
'*Kevkebün dürriyyün*' sirâc vurdu dilin şehrine
Nur-u misbâh hem zücâcsın yâ *Muhammed Mustafâ*

Sadr-ı mişkâtı nûrundan cârîni Ahmed'in
Cümle ervâh hayrân oldu cismine *Muhammed*'in
Noktay-ı îmânı buldu ol zamanda ümmetin
Ümm(i)ü'l-ümmîsin ancak yâ *Muhammed Mustafâ*

'*Levlâke levlâk*' buyurdum yani sen *Muhammed*'im
On sekiz bin âlemin asl u sebebi *Ahmed*'im
Ketm-i adem de kalırdı semâvat u eflâkim
Olmasaydın '*kün*' demezdim yâ *Muhammed Mustafâ*

Sadr-ı nûrun şebi rûz kıldı, benim *Muhammed'im*
Hikmetimi mübhem ettim yâ habîbim *Ahmed*'im
Sır hazînemi açuben izhâr ettin şevketim
Sır hazine miftâhısın yâ *Muhammed Mustafâ*

Nûr şecersin zeytûnun var ekl ederler ra'fetim
Ol semerden kim yer ise bülbül olur *Ahmed*'im
Kalbleri tecellî alır mest olur Muhammed'im
Garbî değil şarkîsin sen yâ *Muhammed Mustafâ*

'*Kaabe kavseyni ev ednâ*' yaktı yandırdı seni
Lâ-mekâna perin açtın ru'yet ettin sen beni
Kulum *Ağlar Baba*'yı da ağlatıp ettim ganî
Ümmetin affoldu cümle yâ *Muhammed Mustafâ*.

139
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bînamazı Allah sevmez
Peygamberi râzı olmaz
Cennet râhını bulamaz
Cehennemde yana gerek

Kendi fi'lin âlâ görer
Allah ile harbe girer
Şeytanı ol enîs eder
Şeytan ile göçse gerek

Tâatullâhı terk eder
Nefsin hevâsına gider
Vech-i esvedi arz eder
Ol vâdîde yansa gerek

Şeytan pistir anı pisler
Dâim eğri yola sesler
Rûz ü şeb yüzünü isler
On bin sene yansa gerek

Bî-namaz yatağa girer
Şeytanı ol enîs eder
Şeytan üzerine biner
İblîse kul olsa gerek

Ol kimseler nâstan korkar
Kalbi kasrını ol yıkar
Hakk'tan korkmaz dinden çıkar
Kavm-i mücrîm olsa gerek

Kim ki Allah'ından korkmaz
Mahlûk-u *Hak* andan korkmaz
Kalbinden işrâki gitmez
Mahlûkattan korksa gerek

Ağlar Baba korkucu ol
Mahlûk-u *Hakk*'a sultân ol
Dil şâhını kalbinde bul
Nûr şecerin olsa gerek.

140
BEYT-İ AĞLAR BABA

Şecer-i mübârekedir *Nebî-Zîşan* Hazreti
Dalları dünyayı aldı nûr *Muhammed Mustafâ*

'*Min şeceretin*' buyurdu habîbine *Lem-yezel*
Zeytûnunu yemeyenler ebedîdir müptezel
Cer' edüb meyvayı yedi mü'min olan tâ ezel
Nûr mübârek nûr şecersin yâ *Muhammed Mustafâ*

Nûr şecer ünvânı buldu şehr-i gülü lâ-mekân
Dikti bahçesine anı şâhlar şâh-ı kün-fekân
Nûr şecer suyunu verdi halk olundu çâr mekân
Lâ-mekân şehri şeceri sen *Muhammed Mustafâ*

Bir mübârek nûr şecer ki kat' olundu cüssesi
Hikmet-i ilahîdir bu bize vurur gölgesi
Cümle mü'min yedi kandı hiç tükenmez meyvesi
Nûr şecersin zeytûnun var yâ *Muhammed Mustafâ*

On sekiz bin âlemin asl u mâderi nûr şecer
Bu sözümden anla remzi, sabî anasın emer
Ol şecerin zeytûnundan mü'min olan ekl eder
Zeytûnun dürr kelâmındır yâ *Muhammed Mustafâ*

Zeytûnundan kim yediyse buldu ol kul ra'feti
Erdi sırr-ı '*vedduhâ*'ya söyledi hem hikmeti
Daldı bir deryâda gezdi buldu sırr-ı hücceti
Sırr-ı Yezdân-ı hüccetsin yâ *Muhammed Mustafâ*

Lâ-mekân şehrinden azmi, *Cennet-ü'l-Me'vâ*'dadır
Şarkiyye garbiyye değil şemsi mir'âtta durur
Şecerin esmârı yanir, kökü anın sendedir
Şarkî garbî sana ermez yâ *Muhammed Mustafâ*

Ol şecer ravzaya girmiş zeytûnun dühnü yanir
Şeb-çırağ feneri olmuş âleme şûle verir
Ol ışığı ru'yet eden sağ gezer sine girer
Şeb-çırağ fenerisin sen yâ *Muhammed Mustafâ*

'*Küllü şey'in yerciu*' sırrıyla girdi şehrine
Kimi yese zeytûnundan daldı îman bahrine
Ağlar Baba ekl-i semer girdi *Nakşî* şehrine
Küll-ü şey'in aslı sensin yâ Muhammed Mustafâ.

141
BEYT-İ AĞLAR BABA

Hazır olun cümle mü'min mü'minât
On iki ay şâhı geldi bu gece
Sıyâm dergâhından feyzi verildi

Mübârek *Ramazan* geldi bu gece
Allah miftâh vurdu bir kapı açtı
Cemi' âlemlere rahmet ulaştı
Kûh-ı Kaf'a Şeytan bu gece kaçtı
Günlerin sultânı geldi bu gece

Yani demek *Ramazan-ı şerîf* geldi
Bu ayda feyzini cemâlden verdi
Ol cemâlin feyzi Şeytanı sürdü
Nefs-i rahmân sultân oldu bu gece

Sanmanız ki laftır vücûdu vardır
Nûrdan anın güzel cüssesi vardır
Hümâ kuşa benzer çift peri vardır
Mü'minin şûlesi geldi bu gece

İki kanadını kuş gibi açar
Mağribden maşrıka çırağı yakar
Kâffe-i Şeytanlar bu gece kaçar
Mü'minler bayramı geldi bu gece

Çift kanadı vardır uçar da gelir
Arz ile semâyı tenevvür kılur
Şehrin nûru dünya gayyesin bulur
Âlemlerin nûru geldi bu gece

Sıyâm, melek, rahmet beraber gelir
Yerdeki zulmetler bütün ref' olur
Bu ayda ölenler Cennet'e varır
Mü'minler sirâcı geldi bu gece

Sır melekler bu ayda kalem vurur
Rızık ecel defterleri yazılır
Bilmezik ki kimin rızkı kesilir
Mü'minler defteri geldi bu gece

Arş'dan pervâz eder zemîni alır
Nice bin melâike anınla gelir
Bir melek bu ayda müezzin olur
Mü'minlerin nûru geldi bu gece

Müezzin olur da ol nidâ eder
Ta 'Arş-ı âlâ'ya nidâsı gider
Mü'minler affoldu Allah emr eder
Cennet'e müjdeci gitti bu gece

Rumûz ile melek yazıyı düzer
Bir ayda işlenen ol on ay yazar
Daldı bahre bu ayda *Ağlar Gezer*
Mü'minler imlâyı alır bu gece.

142
BEYT-İ AĞLAR BABA

Mü'min olan dâim seheri gözler
'*Ke'l-kevser*' sûresi namaza sesler
'*Kirâmen katibi*' ismini yazar
Sabah namazını kıldığın zaman

Duâyı eder de tesbîhi alır
Duhâyı kılanda râhını bulur
İki melek gelir elini alır
Öğle namazını kıldığın zaman

Semâdan melekler çok nâzil olur
Mü'minin boynundan zünûbu alır
Bir melek Cennet'e müjdeye varır
İkindi namazını kıldığın zaman

Ol namaz mü'mine bir bayrak açar
Rûhu cesedinden kuş gibi uçar
Kıyâmete kadar sirâcı yakar
Akşam namazını kıldığın zaman

Akşamdan 'işâya zikrini eder
Hûrîyi *Rıdvân*'ı ol komşu eder
Allah'ı *Resûl*'ü hem memnun eder
Yatsı namazını kıldığın zaman

Der ki *Ağlar* buldum pîrimi buldum
Temcîd namazını dersime aldım
Allah kulum der *Muhammed* ümmetim
Temcîd namazını kıldığın zaman.

143
BEYT-İ AĞLAR BABA

Benim azm-i râhım karye-i gülden
Velâkin *İrşâdî* kurbundan geldim
Gülistân şehrinde gülşanım vardur
Erzincân gülünün mülkünden geldim

'*E'd-dünya mezra'a*' buyurdu *Sultân*
Anın'çün bu köyde kurdum hem vatan
Bir mezket beklirem şimdi ben el'ân
Vahdetin şehrinden göçtüm de geldim

'*Ve'd-duhâ*' sırrından hikmet alanlar
Keşti yapıp amîk bahre salanlar
Bizi yazmış ol gemiye, erenler
Keştibândan emir aldım da geldim

Bir hâb-ı ruhsatta biz kârı bulduk
Hulefâ çarkına kolumuz vurduk
Çalab kapısında hoş bağlı kaldık
Şâh mîrimden emir aldım da geldim

'*Ud'û rabbeküm tedarru'an ve hufyeten*' *Allah* buyurdu
Kalbim bu âyetin sırrını duydu
Duâ ettim Allah kabul buyurdu
Allahı'mdan izin aldım da geldim

Bir mezkette kaldı bu *Ağlar Gülmez*
Emir almayınca adımın atmaz
Karye-i şâhbazda çarkını kurmaz
Bur'ya sizden izin aldım da geldim.

144
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Elbette gülmezim dâim ağlarım
Ağlatıcı bir Allah'ım var benim
Levh'inde yazılmış *er-Rahmân* harfi
Rahm edici bir *Rahmân*'ım var benim

Tabşırdım *Çalab*'a ben '*belâ*' dedim
Rûhum halk olmadan Allah'ı gördüm
Geldim bu fânîde îmanı buldum
Kalb-i îman bir Kur'ân'ım var benim

* İlgili nota bakınız (B144)

Misbâh nûr şecerden semeri yedim
Altı şehrin denizinden hoş girdim
Ümmü'l-Kur'ân bâbında sırrı buldum
Sırrı açar *Bismillâh*'ım var benim

Şimdi üç denizde bu insan gezer
Bir keştiyi altı limandan sürer
Altı tek câm ile hikmetten içer
Hak göndermiş bir "*Ve'd-duhâ*'m var benim

Riyâzat şehrinde sadr mişkat olur
Kasrı nûr-u zücâc hânesin bulur
Üç tel üzre vasi' bir şehir olur
Şehri yapar bir *Hallâk*'ım var benim

Fercâmın âbından geldi bir eman
Delîl hüccet yoktur bu derde dermân
Yedi iklim dolan, bulunmaz *Lokmân*
Kur'ân gibi bir *Lokmân*'ım var benim

Amîk denizine *Nûh* saldı keşti
Müttakinin şânı *Nûh*'a ulaştı
Bizim gemi şâhistâna yanaştı
Allah gibi padişâhım var benim

'*Kün*' dedi şems ile kameri kıldı
Muhammed'in nûru anlardan vurdu
Putperest işrâke şefâat kıldı
Şefâatçi *Muhammed*'im var benim

Nâşân sesler, şânı götürür eğri
'*Aduvvün mubîn*'dir içirir zehri
Lâ-mekân fermânı tiryâklı bekçi
'*Yâ-sin şerîf*' gibi bekçim var benim.

Unfeden âlemi bir nokta kıldı
Ehl-i basîretler ol hâle erdi
Ağlar Baba öldü sinine girdi
Amme, *Elham* gibi ünsüm var benim.

145
BEYT-İ AĞLAR BABA

Deli gönül niye coşir ağlirsan
Ol yâri görmesi hiç mümkün değil

Ol yâr bahçesine bülbül olmuşsun
İçinde güle âşık olmuşsun
Şeydâ bülbül gibi yanıp solmuşsun
Ol bağa girmesi hiç mümkün değil

Girmek mümkün değil ol güzel bağa
Konmak mümkün değil ol güzel dala
Durma ey gözlerim sen hemen ağla
Ol bağa girmesi hiç mümkün değil

Ben bülbülüm nevreste gül dalında
Ol yâri görürüm *Firdevs* bağında
Rûz ü şeb arzım var gonca gülünde
Bu fânîde görmek hiç mümkün değil

Ol yâr bahçesine bir bülbül girmiş
'*Kaabe kavs*'e ermiş dalında bitmiş
Yedi kat göklerde yâri seyretmiş
Künhüne ermesi hiç mümkün değil

Mûsa Nebî gider idi râhında
Gördü mumlar yanir sağ tarafında
Kıyâm etti hemen *Tûr*'un yanında
Zâtınla ermesi hiç mümkün değil

'Ben senin Rabb'inim' dedi yâ *Mûsa*
'*Fehla' na'leyk*' dedi '*yâ sâhib-âsâ*'
'*Yedindeki nedir ey kelîm Mûsa*'
Zâtına ermesi hiç mümkün değil

'*Velâkin unzur ile'l-cebeli*' buyurdu
'*Dağ durursa beni görürsün*' dedi
Gördü *Mûsa* dağı kaynadı gitti
Cemâl'i görmesi hiç mümkün değil

Emr edince seb'u semâ kuruldu
Muallakveş semâ asılı kaldı
Kâffe-i âleme padişâh oldu
Gayri bir şâh kurmak hiç mümkün değil

Cümle cânânların oldur cânânı
Benim bu derdimin oldur dermânı
Bu derd ile bulacağım ol cânı
Bu fânîde bulma hiç mümkün değil

Divâne olmuşsun ey *Ağlar Gülmez*
Arz ile semâya baksana bir kez
Böyle bir sanata kimse eremez
Sun'una ermesi hiç mümkün değil.

146
BEYT-İ AĞLAR BABA

Kasr-ı bâl tahtıdır rahs-ı gülistân
Sır şehridir gizli sultân eğleşir
Bin bir köşk kurulmuş bir şâh oturur
Püşt ü penâh bir şey kabul eylemez
Şâh'a karşı bir de îman eğleşir

Kasr-u-gâhı yapan kıldı bir vatan
Misbâh nûr şehrin delîli Kur'ân
Allah ol şehirde oturur el'ân
Bir de namaz, Kur'ân, zikir eğleşir

Bir mezket ki mahlûk-u *Hak* varamaz
Kizb-i kâzib, iğtâb mihmân olamaz
İntâkını melek cinnî bilemez
Rahmân, Rahim, Bismillâhi eğleşir

Çâr binasız ünvân *Çalab* hânesi
Üç tel üzre kurulmuştur binası
Zulmet kabul etmez *zücâc* şişesi
Tevhîd ile sırr-ı *Yezdân* eğleşir

Tevekkülhânedir duâ otağı
'*Tedarruan ve hufyeten*' tiryâkı
Varmaz ol hâneye küfür işrâki
Ancak şehâdetle islâm eğleşir

Dergâh-ı dildârdır lâzım çok hizmet
Tevhîd ile alır çün cilâ ziynet
Kibriyâ makamı rûh bulur lezzet
Bu *Ağlar* kalbinde tevhîd eğleşir

147
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Ağladım ağladım bir gül yetirdim
Nâşân soldurmağa mezâk edindi
Ol gülün hârında döktüm gazeli
Gözüm kan ağlıyor firâk edindi

Vâiz, gavvâs olsa ilim bahrine
Mü'min uymaz amelsizin hâline
Bülbül uçar mor menemşe dalına
Beni tek kanatlı murği edindi

Elbet bir gün al mihrâbı yıkarlar
Üryân edip bana kefen takarlar
İy(i)ler çift kanatla pervâz ederler
Bana *Refref*, *Burak* yasak edindi

Bütün yandı sinem kalmadı hâli
Bilmem kime bildireyim ahvâli
Ahdar-ı nâr olmuş sefîl *Ağlarî*
Ol hakkâk taşını cemmâk edindi.

148
BEYT-İ AĞLAR BABA

Âşıkım *Feyyâz*'a kelâmı Kur'ân
Yevm-i sebt kaydolup ol yere indi
Yevmü'r-rûz "*Ve'd-duhâ*" *Cibrîl*'e burhân
Al mihrâb zarfında minbere indi

Ol zaman sultân-ı kevneyn-i *Ahmed*
Şâh-ı *Hüseyn* nûr sahibi *Muhammed*
Mâsumlar gözünün ışığı ra'fet
Kırk üçüncü dehrin saat onunda
Recâm nûr âlî envâra indi

Gündüz değil gece geldi cihâna
Nûru işârettir ol âsumâna
Cum'a günü bindi düldül-i şâna
Saat on dakkada *Hayber*'e indi

Ağlar Baba mürşidlere mâildir
Mihrâbdan çıkarsa aklı zâildir
Hikmet kelâmına '*Duhâ*' nâzildir
Eyyûb sabrı rûz-i mahşere indi.

149
BEYT-İ AĞLAR BABA

Karîb olur nûr şecerin zeyti yaktı âlemi
'*Velev-lem temseshu nârun*' ziyâsı *Nebî Zîşan*
Büsbütün dünyayı, Arş'ı, Kürs'ü nûru kapladı
İki cihânın feneri illâ ki *Nebî Zîşan*

Sen *Muhammed* nûr şecersin zıllın olmaz yâ Habîb
On sekiz bin âleme nûr cümle dertlere tabîb
Ketfin üzre hatemin sırrında yazılı *necîb*
'*Velev-lem temseshu nâr'sın* illâ sen *Nebî Zîşan*

Zatı nûrundan yarattı cismi oldu sâfî nûr
Erdi misbâh-ı zücâc nûr oldu nûr üzere nûr
Şeb-çırağ sirâcı yandı iki âlem oldu nûr
Çâr cihân mülküne sirâc illâ sen *Nebî Zîşan*

Dilediği kimseye *Hak* ol nûru ihdâ eder
Mü'minin kalbine zücâc misbâhı nûru erer
Darb-ı temsîlinde Allah kulları âgâh eder
Mü'minin kalbinde pîşe illâ sen *Nebî Zîşan*

'*Külû'z-zeyte ve edhinû bih*' buyurdun kelâmında sen zîşân
Bir mübârek bir şecerim nassı delil-i Kur'ân
Ekl-i zeytûn, nûr şecerden kalbiniz dolsun îmân
Nûr şecer mü'mine hastır illâ ki *Nebî Zîşan*

'*Yuhibbuhum ve yuhibbûneh*' âyeti hoş yandırır cümle rûhu
Zeytûnun dühniyle ervâh yağlanır, bulur râhı
Ağlar Baba yedi yağdan eyledi âhı vâhı
Sözlerim hüccetli fermân illâ ki *Nebî Zîşan* .

150
BEYT-İ AĞLAR BABA

Neylersin *Eflâtun*, etıbbâ, *Lokmân*
Derdimin dermânı oldu *Bismillâh*
'*Bâ*'sı miftâh bin bir kapı fetheder
Kenz-i esrâr deryasıdır *Bismillâh*

Bin bir ismi esrârında okunur
Tevrât, Zebûr, İncîl kıraat olunur
'*Mîm*'i(n)in gözünden dört bâb görünür
Yüz on dört kal'anın şâhı *Bismillah*

'*Mîm*'in mîzâbından andelip çıktı
Bin bir dili anın zarfından vurdu
Kör Şeytan muzmahil, *emmâre* öldü
Mü'minler kılıncı oldu *Bismillâh*

Hekîm-i hâzıktır hikmet dermânı
Gavis, çâr şâh aldı andan fermânı
Yazdı *Dâvûd* oğlu kıldı gümânı
Belkıs'ı îmâna aldı *Bismillâh*

Hızır anın ile bir bahre daldı
Bütün ilm-i tıbbı sırrından aldı
'*Sin*'in üç dişinden bir şehir kurdu
Hem zâhirdir hem bâtındır *Bismillâh*

On dokuz harfinden imlâ alınır
Delil hüccet burhân anda bulunur
Her şeyin miftâhı evvel okunur
Her sofra başında şâhtır *Bismillâh*

Üç ismiyle eder Allah'ı ispat
Okuyan kimseler oldular irşâd
İsm-i âzam anda olmuştur bünyâd
Bu *Ağlar'ı* irfân etti *Bismillâh*.

151
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ezel-i ezelde '*kâf-nûn*' emrinde
Nûn kaleme kaydın fermânın verdi
Hatm-i nukûş, *Levh*'i mestûr eyledi
Cebrâîl'e emr ü fermânın verdi

'*Kün*' dedi altı gün hem te'mîl kıldı
Yedi kat tabaka ulvîyi buldu
Hâk ağladı zâr u figanı kurdu
Azrâîl'e ecel fermânın verdi

Tabakalar bütün ziynetin aldı
Ulvîyyet şânından bir deniz kıldı
Sehâblar halk, şimşek, yıldırım vurdu
İsrâfîl'e matar fermânın verdi

Cânn'dan cinnî, İnsan *Âdem*'den geldi
Mahlûku melekler hesaba aldı
Dâbbenin rızkına *Hak* kefil oldu
Mîkâîl'e rızık fermânın verdi

'*İzâ câe*' ecel *saydı* süzülür
İki defter matviyyâttan dürülür
Burc-u kal'a bâbı hemen açılır
Kabire '*yenûhu*' fermânın verdi

Sır melek kaydını kabz-ı rûh okur
Rızkı kesilene pençeyi vurur
Dürülmüş defteri çift melek bilir
Münkereyne topuz fermânın verdi

Ağlar Baba sözü söyler burhândan
Ağladı delili buldu Kur'ân'dan
Yazdı kitâbını dört fünûn bâbdan
Bize de yaz deyu fermânın verdi.

152
BEYT-İ AĞLAR BABA

Nûr kaleme kaydın hatt-ı emrinde
Levh-i Mahfûz'unun vustâ harfiyem
Serendib dağında halka deminde
Hurşîd-i feyyâzın nokta harfiyem

Fercâmın âbından âh u zâr geldi
Zannettim ki derttir bir dermân erdi
Gonca gül şâhından bir ihsân oldu
Vahdet şehrinin hem ben bülbülüyem

Bir hâb-ı ruhsatta beş harfi buldum
Zülâl-i âfitâb bahrine daldım
Bir levha üstünde limana vardım
Keştiler şâhının ben tilmîziyem

‘*Lâ hû illâ Hû*’yu pîrimden aldım
Mâsivâ yok illâ Allah’ı buldum
Tellerimi iki perçemden ördüm
Lâ-mekân şehrinin hem penbesiyem.

‘*Kurratü’l-ayni*’dir gonca gül şâhı
Çeşm-i çârım coştu eyledi âhı
Çekti cezbeyledi müstakîm râhı
Dört mezheb şâhının noktagâhıyam

‘*Lâ uksimu bi-yevmi’l-kıyameti*’ Allah buyurdu
Kıyâmet ahvâli ezber olundu
‘*Bi’n-nefsi’l-levvâmeh*’ kul şânı buldu
Der *Ağlar* ki nâsın ben kurbanıyam.

153
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ezel-i ezelde ezel ilminde
Dilediği şeyi *nesh* ispat eder
Levh-i Mahfûz’unda ‘*Ümmü’l-kitâb*’da
Bazan tağyir olur *Hak* ispat eder

Melekler ol nakşı *Levh*’inden alır
Bir kulun eceli on sene bilir
Otuz sene sonra eceli gelir
Levh’in tağyirini *Hak* ispat eder

‘*Va’d*’inden hulf etmez ‘*vaîd*’inden eder
Ezel ilmi ol kitâbı lağv eder
Vaîdini sır melekler kayd eder
Kitâbın neshini *Hak* ispat eder

Levh-i Mahfûz'unu melekler okur
Ba'zı kulun şakî defterin bulur
'A'lâ 'illiyyîn'e ölende varır
İIm-i ezelisi çün ispat eder

Emre kalem melek muntazır oldu
Yaş kuruyu bütün *Arş*'ına vurdu
Ekall-i ilmi nakkaşa aldı
Ezel ilm-i tâmın hoş ispat eder

Mestûr-i kitâbı nukûş-i kalem
Yazdırmadı tamam, gelmez bir elem
'*Yemhullâhu mâ yeşâu*' sırrıyla şâd olur âlem
'*Ve yusbitu indehu ümmü'l-kitâb*'ı ispat eder

Ağlar Baba gönül mülküne girdi
Nakkaş-ı kalemden mânâyı kurdu
Daldı bir deryaya üç nokta aldı
Kur'ân âh u zârım vüş ispat eder.

154
BEYT-İ AĞLAR BABA

Nebî Zîşan'ın hadîsi ümmeti tebşîr eder
Beş vakit namazı kılan bâb-ı nacîden girer
Rızâ-yı *Hakk*'ı bulanlar Cennet'ini seyreder
Vakit ile kıl namazı *Nebî Zîşan* ümmeti

Enbiyânın sünnetidir mezheb-ı şâha erer
Sırr-ı *Yezdân* şâhlar şâhı arzını kabul eder
Yedi kat se'b'ü semâ'nın ibâdetin cem'eder
Amelin müstecâb olur *Nebî Zîşan* ümmeti

Ma'rifet nûru var anda dil bâbını fetheder
Aslı îmânın köküdür nûr şecer anda biter
Cennet'te ru'yet dilersen *Hak* duâ meşkûr eder
Ravza olur çün makamın *Nebî Zîşan* ümmeti

Kâr u kisb ü mal u rûhu dâima müzdâd olur
A'dây-ı zâhir bâtına hem dahî silah olur
Muzmahil olur *Azâzîl, emmâre* hâba varır
Çâr taraftan seni gözler *Nebî Zîşan* ümmeti

Çok şefâatçi enîstir *Azrâîl* melek sever
Zarf-ı sinde haşre dek kandi sirâcı ol yakar
Bağ-ı dildâr ravzasında rûhu hoş safâ eder
Re'sin üzre sehâb olur *Nebî Zîşan* ümmeti

İstâr-ı nârdır o salât ara cemaati bul
Kıl namazı imam ile Cennet'te köşkünü bil
Cennet-i *Firdevs* bağında ru'yetullâh ile ol
Anda muhalled kalırsın *Nebî Zîşan* ümmeti

Hüccet ü burhân ve nûrdur sa'y eder önün sonra
Beden üzre libas olur sünnet ü vâcib ara
Riyâzü'l-Cinân, gülistâna döner makbere
Re'sin üzre sehâb olur *Nebî Zîşan* ümmeti

Ağlar Gülmez çift dâire ortasında yak sirâç
Bâb-ı ihsandan girip de, ölmegil sen i'vicâç
Dedi Allah yâ *Muhammed* görmezsin emtâ, 'iveç
Nûr imâd altına gir sen *Nebî Zîşan* ümmeti.

155
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gülşan-ı *Rıdvân* bezenmiş padişâhı *Murtazâ*
Kıblesinde mihrâbı var kurmuş anı *Mustafâ*
Dür fesâhat kelâmından ümmetin buldu safâ
Bahçenin gülüne konmuş nûr *Muhammed Mustafâ*

Nice binlerce gül açmış şâh-ı perver gonca gül
Şimdi ol bahçe gülünde rûh-u *Muhammed* bil
Al-yeşil zümrüd zeberced âleminde anı bul
Fizza, dînar şecer üzre nûr *Muhammed Mustafâ*

Mevt-i fercâmın âbından içti *Berzah*'ın şâhı
Nûr zücâcı, dahi misbâh *Nebî*'nin azm-i râhı
Ol âlemden bize vurur rûz ü şeb şems ü mâhı
Şems ü mâhın mir'âtında nûr *Muhammed Mustafâ*

Köşkü lahûrî yâkûttan, eşcârı fizza, dînar
Ol âlemi görmeyen göz bizi elbette kınar
Şeb-çırağ feneri şimdi hâlâ el'ân ol yanar
Şems ü mâhın mir'âtında nûr *Muhammed Mustafâ*

Bahçe ki rıdvân-ı ravza bir gül üstünde rûhu
Çün dili bülbül-ü gülzâr zikreder ism-i *Hayy*'i
Ta ezel halkı gibidir nûr-u *Muhammmed* rûhu
Hayy ismi dilinde yâhû nûr *Muhammed Mustafâ*

Aç dilin sen dikkat eyle '*ale'l-hayyi'llezî lâ yemûtu*' sırrına
Bu âyetten işâret var ol *Nebî*'nin rûhuna
'*Lâ yemûtu bel yenkalûne*' ver simâ'ın hadîsine
Hayy ismi dilinde yâhû nûr *Muhammed Mustafâ*

Rûh gaybdır kimse bilemez illâ ki Allah bilir
Bizi söyleten *Hudâ*'dır ilhâmı da ol verir
Bir melek dil zübânına rakkay-ı darbı vurur
Ağlar Baba'yı da yaktı nûr *Muhammed Mustafâ*.

156
BEYT-İ AĞLAR BABA

Neden şeydâ olup güle konmirsin
Bugünkü uşşâkın dünden ziyâde
Aşkın feyzi çekti hümâ iline
Bedre zamanında aydan ziyâde

Gönül gülşan şehri cilâlanmıştır
Rûhlar meyvesinden gıdalanmıştır
Kamer, Zühre, Merih imlâlanmıştır
'*Levlâke*' lafzında 'kâf'dan ziyâde

Vücûd dört şey ile noktalaşıptır
Yedi kevkeb nûru şûleleşiptir
İllâ cevabında imzâlaşıptır
'*Ve nahnu akrabu ileyh*'ten ziyâde

Derler *Ağlar Baba* bulamadı râh
Halbuki *Çalab*'a eder eyvallah
Ben Allah câmını kırmadım vallah
'*Vâv kasem*'den yemin olmaz ziyâde.

157
BEYT-İ AĞLAR BABA

Feth-i dilim nazar ettim cihâna
Seyrettim zulmeti nûrdan ziyâde
Nezâket bağında gördüm bir güzel
Leblerinin kandi baldan ziyâde

Aşk elinden pervâneveş olanlar
Nûr cemâlin ateşine yananlar
Yüz sürüp âleme kurban olanlar
Sevmez bir kul *Muhammed*'den ziyâde

Bahçe-i gülşanda murği olanlar
Lâle sünbül gül üstüne konanlar
Mor menemşe şebneminden alanlar
Sevmez bir şey gonca gülden ziyâde

Gönül aceb senin bana cebrin ne
Terk ettin dünyayı daha gamın ne
Derler *Ağlar* sitemin ne zârın ne
Enîs olmaz '*illâllah*'tan ziyâde.

158
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Beni bir gece buldular
Urrât u mir'ât kıldılar
Sonra vücûdum yazdılar
Allah'ım Hû Mevlâm Hû

Selviler beni sardılar
Yere dön emri verdiler
Yâ zemîn sen dön, dediler
Allah'ım Hû Mevlâm Hû

Yer döndü anlar gördüler
Baştan kıça hep yazdılar
Oku yâ *Bâkî* dediler
Allah'ım Hû Mevlâm Hû

İlgili nota bakınız (B158)*

Yer döndü pîrleri gördüm
Vücûdum nakş-u-veş buldum
'Amenûttekullahe' okudum
Allah'ım Hû Mevlâm Hû

Bu âyeti ben okudum
Kendimi dönüyor buldum
Allah Allah dile aldım
Allah'ım Hû Mevlâm Hû

Benim adım *Ağlar Gülmez*
Gözüm suyu akar durmaz
Kalbim ağlar asla gülmez
Allah'ım Hû Mevlâm Hû

Allah'ım beni ağlatır
Kalpte zübân Allah eder
Dâim dilim *Muhammed* der
Allah'ım Hû Mevlâm Hû

Ağlar Baba bir çark oldu
Âsiyâb taşına döndü
Un gibi göz yaşın döktü
Allah'ım Hû Mevlâm Hû

159
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Bâlâya ermiştir nevreste gülü
Selef çarklarından çarkı çok âlî
'*Bel yedâhu mebsûtetâni*' vurmuştur kolu
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

Kârımı almışım ruhsat-ı hâbda
Pençeli hüccetim "*Ve'd-duhâ*" şânda
Perçemler örülmüş '*Ümmü'l-kitâ*b'da
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

Sübhân defterinde zâtı bilindi
Perçemin telinden haber alındı
İki perçem birbiriyle örüldü
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

Ol çarkı görmüştür çeşm ile fuâd
Delilim Kur'ân'da esrâr-ı âyet
Mânâ esrârında pençeli sened
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

Rûz ü şeb ol sırdan bize nûr iner
'*Kable nısfi'l-leyli*' bülbül zâr eder
Ol Peygamber çarkı güzelce döner
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

İmlâyı alırım *er-Rahmân*'ından
Okurum delîli *Hak* Kur'ân'ından
Şikârı almışam izz-i-gâhından
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

Perlerim açmışım cânân bâbına
Okurum dersimi *Nakşî* râhına
Çarkımı kurmuşum mihrâbgâhına
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

Bakî Baba mihrâb rüknüne kondu
'*Ümmü'l-kitâb*'daki kaydını buldu
Muhammed çarkı dönüyor gördü
Perçemlerden kolum çevirir çarkı.

160
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ*

Ey gönül sen hâb-ı gaflete dalma
Sâm-ı abras rüzgârı sesler seni
Oku '*Kevser*' sûresin gafil olma
Seher melâikesi hoş sesler seni

Amîk denizine keştisiz varma
Gemiyi yeni yap deryâda kalma
Nişângâhı gözle limandan çıkma
Kırdâb denize sesler seni

Bir levhaya binme engine varır
Limanı bulamaz suda dolanır
Mevc-i deniz levhadan seni alır
Bahrin vâdi şâhı vuş sesler seni

Kevâkibden zemîn ziyneti aldı
Şemsin nûru dünyayı rûşen kıldı
Dört nücûm *Ülker*'in mâfevki oldu
Dürr-ü kevkeb elbette sesler seni

Dört anâsır 'izâm bir türâb olur
Yedi eşref nücûm cân ile varır
Şerefsiz ervâhtan ne hâsıl olur
Berzah-ı âlem şâhı elbette sesler seni

Onbir zerre şeyle vücûdun oldu
Kamer şem(i)s ile ülfeti buldu
Altı câm şerbeti bir şehir kıldı
Şehrin şâhı elbette sesler seni

---

* İlgili nota bakınız (B160)

Mevt-i zâikanın şâh *saydı* gelir
Şerbet-i nevm verir âhûyu alır
Ravzatu'r-riyâzda güzelce uyur
Münkireyn melekler hem sesler seni

'Zâ, mîm, nûn' hurşîdi '*bâ*' '*zâ*'dan alır
'*Yevme natvi's-semâe*' sırrını bulur
Ölüm uykusundan insan usanır
Ol *İsrâfîl* melek hem sesler seni

'*Ğuduvvi ve'l-âsâl*', '*amme*', '*mülk*'e et kıraat
Menzil-i dâreyn'de olur çift mir'ât
Çift melek halk eder *Hak* eyle dikkat
Çift melâike ey *Ağlar* gözler seni .

161
BEYT-İ AĞLAR BABA

Fercâmın âbı elinden ehl-i hırâk olmuşam yâ Rab meded
Şeydâ bülbül gibi âha düşmüşem yâ Rab meded

Çün vücûdum mahv oluben düştü *Ya'kûb* âhına
Bir *Yûsuf* gibi hûbane mest ü beyhoş olmuşam yâ Rab medet

Pervâneveş gibi oldum berk-i hâtib nârına kendim atam
Zât-ı pâk-i per-cemâle müştâkım yâ Rab meded

Zât-ı vechin âfitâbı kıldı şebi rûz-i sâl
Bî-cânım çün '*mûtû*' sırrı olmuşam yâ Rab meded

Vech-i hüsnün şehr-i gülde, selvi verdi gonca gül
Konmuşam gül dallarına bülbülem yâ Rab meded

Ol cemâlin ilk cevabı sözüne kanan benim
Vücûdum zarfında kasr-ı dilgâhını yakmışam yâ Rab meded.

Cümle rûhların şâh-ı *Perverdigâr'ı* râhında isterim nâcî
Aşk bâbında bağlı kaldım feth(i) kıl yâ Rab meded

Andelip bülbül gül içün yanuben oldu remad
Ağlar Baba zâtın için yanıyor yâ Rab meded.

162
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gülşan gül şehrinde mihrâb zarfında
Nur hatemle ketfi damgalaşıptır
Çar çenber ü bütün kevn ü meknûnat
Anın nûru ile şûleleşiptir

'*Vennecmi*' hakayık bahrine daldı
Hep semâvat ehli kıyâma durdu
Sır şehri bâbından yalınız girdi
Allah imlâsıyla imlâlaşıptır

Hurşîd, Gün şâhiyle ülfeti kıldı
Üç güzel '*hâ*' ile '*dal*', '*yâ*'yı buldu
'Ayın' 'vav'dan 'kaf' 'sâd' terkibsiz kaldı
Teşehhüd harfiyle noktalaşıptır

Ol zaman hidâyet mülküne kondu
Hem şehrin gülüne telini sardı
Kasr(u)gâhda mihmân emrini aldı
Kamer şem(i)s ile aynalaşıptır

Kamer şems içinde kendini gördü
Ru'yet-i mir'âtta hayrete girdi
Cemâl'in şûlesi nûr hicâb oldu
Üç harf ile *Ağlar* imzâlaşıptır

163
BEYT-İ AĞLAR BABA

Sen cemâl râhında bîcân olduğun bilmez miyem
Gonca gül dalında bülbül olduğun bilmez miyem
Ahmed'in per enverindan sadrınız misbâh-ı câm
Hem zamîr şâhını mihmân ettiğin bilmez miyem

Bir bâb içre altı câmdan bâdeyi nûş eyledin
Mezheb-i şâh tarîkından kalbini hoş eyledin
Vâiz-i müttakî elin tutuben bûs eyledin
'*Hubbu fillâh*' '*buğzu fillâh*' olduğun bilmez miyem

Gevher-i dükkân metâı kişmirî gülü mîrim
Lâ-civar gülşan bağında sen nezâket bülbülüm
Biz gedâyı memnun ettin hem efendim şâh mîrim
Mir'ât-ı *Yezdân*'a huzûr ettiğin bilmez miyem

'*En-temûtû*' sırrı ile sinde şeb-çırağı yak
Gönlün et şehr-i tecellî kasra gelen şâha bak
Pervâneveş gibi yanıp Allah'a aşkın bırak
Bu *Ağlar Baba*'ya enîs olduğun bilmez miyem.

164
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Miyân-ı *Âdem*'de halka deminde
İllâ ile ervâh noktalaşıptır
Arş'ın kürresinde kırtas kaydında
Nur kalem nakşıyla nüshalaşıptır

* İlgili nota bakınız (B164)

Levh'in bâlâsında vusta olanlar
Dükkân-ı kişmirî şalın giyenler
Saâdet bahrinde mevci vuranlar
Hikmet kelâmiyle nutkalaşıptır

"*Ve'd-duhâ*" sırrından üç câm dolduran
Ol üç câmdır cümle rûhu kandıran
İ'rab'sız terkipsiz kitâb okuyan
Ol sır ile kalbler şûleleşiptir

"*Ve'd-duhâ*"dan hikmet mânâ alınır
Mekteb-i irfânda dersi okunur
Hakîkat mârifet ezber olunur
Dört noktayla gönül imzâlaşıptır

"*Ve'd-duhâ*" *Zîşan*'ın hakkında geldi
Hidâyetle '*eğnâ*' mülküne kondu
'*Feterdâ*' buyurdu hem tebşîr kıldı
Allah rızâsıyla rızâlaşıptır

'*Yu'tıyke rabbuke*' sırrını bildi
'*Mîm*', '*şîn*'in şehrine ol zaman girdi
Nâşânı ğamteri hep yola aldı
'*Şîn*' harfiyle *Ağlar* bükâlaşıptır

165
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey Allah'ım sana bir ricâm vardır
Beni bu hal ile göçürsen n'olur
Bârigâhın şâhı şâh mezhebinde
Nakşî tarîkıyle uçursan n'olur

Şâh-ı perçem meyvesinden hem yedir
Misbâh zücâc nûru kalbimde bitir
Huzûrgâh mülkünde kemâle getir
Dil şehrini güzel ettirsen n'olur

Gâh kerre hasrette gâhi hayrette
Gâh kerre de gönül kalır gaflette
Bazı evkat dilim kalır zulmette
Kalbimden zulmeti kaldırsan n'olur

Dünya gıll u ğıyşın kalbimden yitir
'*Küntü kenz*' sırrından hikmeti yetir
Dil şehrinde nûr şeceri hem bitir
Meyvasından rızkım versen sen n'olur

Mevt-i zâika'nın câmı dolanda
Rûh *sayd*ının şâhı ansız gelende
Pençe vurup hem âhuyu alanda
Bizi îmân ile göçürsen n'olur

'*İkra*' *kitâbeke*' nidâ olanda
Herkes kitâbını oku'p bilende
İki vezin iki kitâb tartanda
Sağdan defterimi verdirsen n'olur

Zû-persin ey *Ağlar* şâh *sayd*ın gelir
Burc-u kal'a girsen ol seni bulur
Ne mekânda olsan cânını alır
Kalb-i îman ile göçürsen nolur.

166

BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Bir gece fehvâda gönül gaflette
Sardı pîrler beni destûr dediler
Mor menemşe güller bitmiş makamda
Vahdetin şehrine girsin dediler

Çâr-u-şâh varakın kır'at eyledim
Sübhân defterinden hüccet gözledim
Ruûsu'l-penâha kıyâm eyledim
Hüccetin Kur'ân'dan bulsun dediler

Nûr şecerden sunar aşkın bâdesin
Dersi *arrâfîler* bulur Mevlâ'sın
'*Lentebûr*' sırrından sürdüm hocasın
Esrâr-ı Kur'ân'dan mânâ dediler

Şan şehrinde gönül karar eyledi
Ol şehr-i kesretten firâr eyledi
Gülşan güllerine seyrân eyledi
Gir vahdet şehrine sen yaz dediler

Bir hâb-ı ruhsatta rûh câmın içtim
Kırdım kesret câmın vahdete düştüm
Çâr penâha *Nakşî* dersin danıştım
Şeydâ bülbül olma aman dediler

Arş'ın bâlâsında bildim kalemi
Rûz ü şeb dilimde bin bir kelâmı
Ağlar Gülmez terk eyledi âlemi
Al-yeşil mihrâbdan himmet dediler.

167
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bir gam yeli esti gönül şehrine
Yıktı sarayını vîrân eyledi
Şehrin penceresin câmını kırdı
Kesti üç direğin harap eyledi

Sâm-ı abras rüzgârıdır pek yaman
Ol şehri yapmağa lâzım bir zaman
Bir miliyar kereste ister hemen
Şehrin pazarını insiz eyledi

Kırık, sınık asla kabul eylemez
Temeli kavîdir gülle sökemez
Bir şâhından gayrı kimse giremez
Yıktı ol kasrını şânsız eyledi

Ay gün vurmaz ona hem ışık durur
Tecellî mülkünden hurşîdi alır
Muhammed bahrinden rüzgârı gelir
Kesti rüzgârını sönük eyledi

Her rûz belde, kurâ ziyâyı alır
Gurûb-u hurşîdde zulmeti bulur
Şehrin şebçırağı her zaman olur
Leyl ü nehârını zulmet eyledi

Gizli bir sahrâ ki şâh mîri bilir
Zamîr padişâhı misafir olur
Nehâr ekall, leyl(i)de ekser gelir
Mezketin rüknünü bîşan eyledi

Nûr şeceri vardır fer'i görünmez
Şâh zamîr emlâki nerde bilinmez
Tûl-i arzı gayyesine erilmez
Ol şehr-i evsa'ı çok dıyk eyledi

Mihmânı kesilmez güzel bir hâne
Geç yapılır tez yıkılır bir bina
Ağlar Baba ağla yalvar *Sübhân*'a
Yıkıp dil kasrını tahrib eyledi.

168
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey zü'l-kemâl u sır padişâhım
Lûtf eyle açıver yolum
Seddoldu vuş çeşm-i çârım
Lûtf eyIe açıver yolum

Kaldım çok nâçâr yâ ilâh
Destigîr ol ey padişâh
Hürmet eyle sen izz-ü-gâh
Lütfeyle açıver yolum

Yalvarırım eyle himem
Eylegil sen eşref ümem
Affeyle şâh yâ ze'l-kerem
Lütfeyle açıver yolum

Sensin *Ezel* hem *lem-yezel*
Halk ettin çâr cihân güzel
Altı câmdan içtim ezel
Lûtf eyle açıver yolum

Zîrûh câmid rahmet umar
İhsan edersin bîşümar
El-aman yâ Rab *Girdigâr*
Lûtf eyle açıver yolum

Sensin şâhlar şâhı *Âlî*
Kaldım bir mezkette bağlı
Göster bana nacî yolu
Lûtf eyle açıver yolum

'*Velleyli*' , '*duhâ*' hakkı'yçün
Hüccet-i burhân hakkı'yçün
Beş bin bir ismin hakkı'yçün
Lûtf eyle açıver yolum

"*Ve'd-duhâ*" sırrını bildim
Üç câmından içtim kandım
Üç câm içre bağlı kaldım
Lûtf eyle açıver yolum

Ağlar Baba nişân gördü
'*Vestakim*' sırrına erdi
Ol yolun bâbında kaldı
Lûtf eyle açıver yolum

169
BEYT-İ AĞLAR BABA

'*Vallahu yerzuku men yeşâu biğayri hisâb*'
Rızkımı verdin bîhisâb
Sen edersen cû'la azâb
Kime gidip yalvarayım

Sensin ancak âlî cenâb
Edersen ger bana gazâb
Nâr ile edersen hitâb
Kime gidip yalvarayım

Sensin ancak canlar cânı
Sen bâkıysin mahlûk fânî
Kapından kovarsan beni
Kime gidip yalvarayım

Sen kavî ben az'af n'idem
Affetmezsen yâ ben n'idem
Senden gayrı kime gidem
Ya ben kime yalvarayım

Sen ki *Hâlık azîmü'ş-şân*
Sen beni halk ettin üryân
Sen etmezsen beni irfân
Kime gidip yalvarayım

Derler *Ağlar* oku kitap
Zulmeyledin nefsen azap
Vermez isen yâ Rab cevap
Kime gidip yalvarayım

170
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey *Çalab*'ım sen murâdım kavuştur
Hikmet derslerini okutsan n'olur
Şâhlar şâhı gonca gülü hürmeti
Kalbim perdelerin kaldırsan n'olur

Ol batn-ı mâderde izâm bitirdin
İman ile rûh u tene yetirdin
Urrât ile bu cihâna getirdin
Saâdet esvâbın giydirsen n'olur

*Saydı*n nevm-i câmla kabre varanda
Çift sûd ile iki melek gelende
Bir bâb içre altı câmdan soranda
Suâle cevabım verdirsen n'olur

Bir gün yer gök ehli bîhayât olur
Ba'de'l-erbaînde hep câna gelir
Sırat üzre bu nâs hep kaaim olur
Bizi *Burak* üzre bindirsen n'olur

Ağlar Baba gönül şehrini bezet
Kasra gelen dil şâhını sen gözet
İstemez ru'yetsiz cemâlsiz Cennet
Ru'yetle cemâli versen sen n'olur

171
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ol *Âdem Peder*'i Allah halk etti
Meleklere secde ile emretti
İblis ibâ etti dergâhtan gitti
Çevrildi melekler Allah dediler

Allah'ın kudreti iktizâ etti
İkinci hicâpta rûhu cem'etti
Hitâp etti Allah '*elestü*' dedi
'*Kaalû belâ*' deyip Allah dediler

'*Kaalû belâ*' deyip erkân kurdular
Ol '*belâ*' lafzını hüccet verdiler
Cümle rûhlar sağ tarafta durdular
İki secde edip Allah dediler

Secde edip rûhlar sened aldılar
Secde-i-celsede cemâl gördüler
Muhammed Nebî'yi şâhit yazdılar
Cemâl'i seyredip Allah dediler

'*Ye'tiyeke'l-yakıyn*' Allah buyurdu
Kavm-i illâ bütün '*âmentü*' dedi
Mevt-i zâikada *Azrâîl* geldi
Îmânla gidenler Allah dediler

İlm-i ibkaasında fi'lini bildi
Kavm-i lâ yanacak Allah buyurdu
Anlar ki cehîmin nârını gördü
Ateşe girende Allah dediler

Ağlar Baba'yı da pîrler buldular
Açıp defteri de emri gördüler
'Gonca gül'den havâledir dediler
Ağlatıp bizi de Allah dediler

172
BEYT-İ AĞLAR BABA

Su dolabı gibi feryâd eyler ağlayan kişi
Cân içinde biter *ahdar,* gözü damlayan kişi
Üç şey ile su dolabına teşbihtir hemen
Su dolabı gibi sedâ verir ağlayan kişi

Her nerede su akarsa orda çimen bitirir
Kangı gözden yaş akarsa rahmeti ol getirir
Rahmet-i rabbânî erer kalpte şecer bitirir
Aşk-ı rabbânîye düşer göz yaşı döken kişi

Ağladıkça kalbi içre bağ u bostan bitirir
Mahsûlâtlar kemâl bulur meyvesini yetirir
Kalpte üç şey üzerine nûr-u misbâh getirir
Aşk-ı rabbânîye düşer gözyaşı döken kişi

Per cemâlin aşkı ile kendini bî-cân eder
Ol döker gözden yaşını kalpte gülistân biter
Hem yapar bahçeyi Cennet karşısında seyreder
Aşk-ı rabbânîye düşer gözyaşı döken kişi

Çeşme-i aşk hasıl olur yaşını gözden döker
Mârifet nûruyla berrak şark ile garbı görer
Yapar ol şehr-i tecellî Allah'ı mihmân eder
Aşk-ı rabbânîye düşer gözyaşı döken kişi

Gözü ağlayan kişinin kalbi de bükâ eder
Kalb yaşını taşra vermez gülşan u bostan biter
Nûr şecer neşv ü nemâsı fer'i tâ Arş'a gider
Nûr şecer fer'inde kalbi gözyaşı döken kişi

Rahsı ravza bâli bahçe lâle sünbül gül biter
Dil-i bülbül-ü gülzârı ol gül üstünde öter
Ol gülün fer'ine ancak şehr-i tecellî erer
Şehr-i tecellîyi yapar göz yaşı döken kişi

Hak Kur'ân'ında delil var kalpte nûr şecer biter
Amel-i sâlihi yani ol şeceri ref' eder
Fer'i dallarından Allah Lâ-Mekân'ı halk eder
Allah'ı misafir eder gözyaşı döken kişi

Ağlar Baba ağla durma nûr şecerini bitir
Kıl müzeyyen kasr-ı bahçen mülk-i tecellî yetir
Mor menemşe gül gülistân gülşana mihmân getir
Allah'ı misafir eyle sen de yaş döken kişi.

173
BEYT-İ AĞLAR BABA

Aşkımın mızrabı yere dokundu
Ta '*tahte's-serâ*' da öküzü geçti
Ulviyyetten hümâ iline erdi
Arş'ın denizini deldi de geçti

Rahs-ı pul kafesten, ansızın gitti
Şâh gülün şâhının şehrine girdi
Arş'ın kürresinde burcunu gördü
Mevt-i câm şişesin deldi de geçti

Cismâna bîmuhtâc arzını buldu
Ervâh penâhından dersini aldı
Yedinci kullede yerini gördü
Berzah perdelerin deldi de geçti

'*Durriyyun*' şâh sultân mülküne girdi
Levh'in bâlâsında nakkaşı buldu
Beş bin perli çarka kolunu vurdu
Ol çarkın topunu deldi de geçti

Lâhûtî fercâmdan murğ-i dil öldü
Rahmete müstağrak deryasın buldu
Gönül kasr-u-gâhın lâ-mekân kıldı
Hicâb perdelerin deldi de geçti

Ağlar Baba rûhun vâdide kaldı
Ru'set penâhından çift cenah aldı
Şâh cânân iline azm-i râh kıldı
Yedi kat eflâki deldi de geçti.

174
BEYT-İ AĞLAR BABA

Arzettim affımı dergâha geldim
Geri reddeylemek *Yezdân*'a düşmez
Rahîm deryasından rahmet etmezsen
Bin bir ismin kânı *Rahmân*'a düşmez

Dertliyim isterim derdime dermân
Lûtf eyle dermân ver sen şâh-ı sultân
Îmân hil'atinden edersen üryan
Ulviyyet kânında *Rabbân*'a düşmez

Günah defterinde yüzüm pek kara
Ağlar yalvarırım sen *Girdigâr*'a
Bizi bırakırsan vâdîde nâra
Şevket ü şânında *Sübhân*'a düşmez

Cennet, Cehîm dolar hem mülk-i âraf
Eyledim günahım sana itirâf
Günahım affedip etmezsen eşref
Settâr dergâhında *Gaffâr*'a düşmez

Ribh-i dünya terk-i ukbâ olanda
Nedâmet gömleğin ansız giyende
'*Lâ taknetû min rahmeti*' sırrın umanda
Kahhâr dergâhında *Hannân*'a düşmez

Gedâ *Ağlar Baba* cânı verende
Sinden kalkıp sana arza gelende
Bâ-kemâl ü cemâl ru'yet umanda
Bizi imhâl etmek *Mennân*'a düşmez

175
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Zamîr kasr-u-gâhım kullesi koptu
Kal'ay-ı *Hira*'yı deldi de geçti
Ebhur bâbın açtı ol rûh-u şemsim
Çâr çenberi bütün deldi de geçti

Derd-i zümre-i câm beni haşladı
Lokma lokma kebedime başladı
Geçti semâlardan burca yanaştı
Arş'ın kilidini deldi de geçti

Câr-ı-şâh mülküne ansızın girdi
Kubbegâh perdesin büsbütün yırttı
Düldülü Haydar'ın seyfini giydi
Alî'nin *Kanber*'in deldi de geçti

Bülbül-i murğ-i zâr gülünden uçtu
Gürcü, *Mîrşâh*, *Efgan* ilin savuştu
Basra, *Kûfe*, *Medine*'ye kavuştu
Kişmir dağ direğin deldi de geçti

Gedâ Ağlar çeşmin akıyor bir bir
Yazmaz kalemler ki eyleyem tâbir
Beş bin eyvallah'ım yare bî-tefsîr
Yedi tek hakkâkı deldi de geçti.

---

* İlgili nota bakınız (B175)

176

BEYT-İ AĞLAR BABA*

Bir gülistân gülşan şehri yetirdim
Murğ-ü-veş bülbülü buldum içinde
Nûr şecer fer'inde bin bir şeb-çırağ
Mûsâ'nın *Tûr*'unu buldum içinde

Geşt ü güzar etti bîcismi rûhum
Arş'ı, Kürs'ü deldi âh ile vâhım
Bin bir hicâb geçsem görünür şâhım
Muhammed mi'râc'ın buldum içinde

Aşkımın nevrağı deldi kürreyi
Çıkardım cismimden dört tek hirreyi
Kubbegâhtan su'b eyledim perdeyi
Arş'ı, *Kürs*'ü, *Levh*'i buldum içinde

'*Errahmân, tebârek*' tulâmı yaktı
Yedi kat göklerden bir yıldız aktı
İki çeşm-i enver köşkünden baktı
Bütün bu dünyayı buldum içinde

Fercâmın âbıdır bizi kandırdı
Ol bahçede bir aslanı öldürdü
Müntericât adviyyâtı kaldırdı
Lâ-mekân şehrini buldum içinde

Zamîr kasr-u-gâhın şâhı oturur
Vecdiyetten diller tevhîd getirir
Şâh-ı hukkâk elem gamı götürür
Ağlar Baba seni buldum içinde.

---

* İlgili nota bakınız (B176)

177

BEYT-İ AĞLAR BABA

Nice derdler bu sînemi haşladı
Derdimin dermânı *Lokmân*'ı buldum
'*Ve'd-duhâ*' sırrından derse başladım
Hikmet kitâbında arzımı buldum

'*Ve'd-duhâ*'dan rûhum üç câm nûş etti
Üç câm altı câmdan tevellüd etti
Mürekkeb terkipsiz şehristân etti
Hayat verir hekim hâzıkı buldum

Kudret kaleminden çekilmiş yazım
Nakkaş-ı-billah'tır hücrey-i-tasım
Cerrâh cerheyledi gevherden pasım
Cerrâh-ı *Eflâtun* şâhını buldum

Dört mâder yedi eb bizi bezetti
İllâ ile herkes cemâl gözetti
Muhabbet-i celse-i zâ uzattı
İman hil'atini ol zaman buldum

'*Âil*'den '*eğnâ*'ya ansızın kondu
Bismillah harfini isminde buldu
Zamîr şâh gülüne zülfünü sardı
Muhammed zülfünden telimi buldum

Mübhemâttan rûhum gaflete daldı
'*Ve'd-duhâ*' *sırrında*n bir arzım kaldı
Muzmerât otağı pek ıssız kaldı
Der *Ağlar* ki gizli mihmânı buldum.

178
BEYT-İ AĞLAR BABA

Cân u dilden sil fuâdı ey gönül *Yezdân*'a bak
'*Kün*' diyûben çâr cihânı halk eden *Hallâk*'a bak

Kendi vücûdunu ru'yet andan ibret alsana
Kevkeb ü şems ü kamere nûr veren *Sübhân*'a bak

Vahdet içre nice binlerce âlem halk eylemiş
Her bir eşyâda vücûdu görünen Allah'a bak

Hücre-i sâfî içinde nice bin şehr eylemiş
Ecsâm u zarf u zurûfta hükmeden sen Şâh'a bak

Cevher-i zâtında kılmış arz u semâda fütûh
Her birine dil verip de söyleten *Fettâh*'a bak

Ver simâ'ın cân gönülden anla herbir râseti
Cân içinde cânânı bul bulduran cânâna bak

Çeşm-i enver rûhaniyyet âleminde şân veren
Bir mekânda âlemi seyrettiren *Feyyâz*'a bak

İlm-i ibkaasında etmiş 'kavm-i lâ'yı ehl-i nâr
Anların fi'lini bilip kahreden *Kahhâr*'a bak

Dalma hâb-ı gafletine ayık ol *Ağlar Baba*
Sana bu hâli verip de söyleten *Nessâr*'a bak.

179

BEYT-İ AĞLAR BABA

Cümle mahlûku tecessüs eylesem ednâ benem
Pervâneveş gibi nâra kendimi salan benem

Çâr anâsırdan tevellüd olmuşam nâr-ı cehîm
Şeytan ile nefs-i şûmu kaynatıp yakan benem

'*Küllü şey'in yerciu*'yla olmuşam salsâl gibi
Yolcuyla kervancıların teptiği toprak benem

Perrübâl gibi olup da konmuşam bir esbere
'*Le-beytü'l-ankebût*' içre kuruyup kalan benem

Terk-i dünya terk-i ukbâ girmişem koz kabına
Ay'ı ve Gün hem bu kevni görmeyen gözsüz benem

Almışam arkama vizri *Kafdağı*'ndan çok ağır
Nâs olan kervânı çeker dayalı kalan benem

Çeşm-i âmâ(y)la giriftâr düşmüşem bir çenbere
Gözsüzlerin göz kenarında olan duman benem

Dalmışam bir bahr-i dehre keşti yok liman bulam
Hiç çıkılmaz çok derindir deryâda kalan benem

Ey sefil *Ağlar Baba* sen bîcân oldun ribhaden
Vahşi tuyûr yırtıcı hayvanlara erzak benem.

180
BEYT-İ AĞLAR BABA

Kulu irfâna yetirir şerîat
Küfrü îmâna getirir şerîat

Saîd eşkıyâyı eder o mümtâz
Emr ü nehyi de fasl eder şerîat

Şerîat tarîkata oldu kenet
Hakîkat bâbını açar şerîat

O bahr-i amîke keştiyi kurar
Dahi liman ile sürer şerîat

Tarîkatça ol bahrin yok limanı
Sürer keştiyi limandan şerîat

Tarîkat keştisi deryâda kalır
Takar kancasını alır şerîat

Tarîkat hem hakîkat ilm ü irfân
Ol üç noktayı bildirir şerîat

Tarîkatın ziyâsı hiç görünmez
Bu dünyayı eder enver şerîat

Hakikatin tarîkattır kilidi
Vurur miftâhını açar şerîat

Mü'min mü'minâta farzdır dîn ilmi
Her birinin şâh penâhı şerîat

Hakîkat mârifet bir gizli kenzdir
Ol esrârı izhâr eder şerîat

Tarîkat seyfi kör kesmez haşebi
Yedi burcu keser seyf-i şerîat

İbâdet-i sâriyyedir dîn ilmi
Bütün bu âleme mürşîd şerîat

Gedâ *Ağlar Baba* oku dîn ilmi
Seni tarîkata soktu şerîat

181
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gönül bırak mahzûn gam dalgasını
Seni halden hâle salana sığın
Dergâh-ı dildârın vur dalgasını
Mevc ü emvâc vuran ummâna sığın

Sumt-u dil nûr fuâd bulur ünvânı
Bahr-i muhît gibi keşti limanı
Zamîr şâhı olmuş anın kaptanı
Ol bahri halk eden *Hallâk*'a sığın

Gam turâbı ile yoğrulmuş binan
Ağlayanlar güler sıdk ile inan
İki emniyyeti cem'etmez *Sübhân*
Ağlatıp güldüren *Yezdân*'a sığın

Dem-be-dem bir anda ahan geçirmez
Levh-i Mahfûz'daki defter bilinmez
'*Kâsemnâ*'da olan rızık kesilmez
Zî-rûhun râzıkı *Rezzâk*'a sığın

Dehşet-i fercâmdan '*ene'l-Hakk*' sırrı
'*Temûtû*' sırrına erendir biri
Kavm-i *lâ* istedi fi'liyle nârı
Kahriyle kahreden *Kahhâr*'a sığın

Câm-ı Hû lezzeti fuâdı yakar
Ol ihrâktan gönül lâ-mekân yapar
Allah'ın cemâli şehri cilâlar
Ağlar Baba ağla Allah'a sığın.

182
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ezel-i ezelde *Arş* defterinde
'*Len-tebûr*' sırrının kârı yazıldı
Sûre-i Fâtır'ın sağ sayfasında
Ol satırın tahtına sırrı yazıldı

Herkes bir fen ile şânını bulur
Hak kelâmın okur namazın kılur
'*Len-tebûr*' sırrına miftâhı vurur
Ol ücreti sinistâna yazıldı

Câm-ı Hû lezzetin tadanlar tattı
Dil-i kasr-u-gâhta bir şehir yaptı
'*Temûtû*'*ye* mazhar '*tebûr*'*u* bildi
Râzıye şehrinde *Levh*'e yazıldı

'Mısr-ı *râzıye*'de '*temûtû*' kârı
'*Len-tebûr*' hâlinin bilinir vârı
Fakîr, gedâ her an gözlir ol dârı
Sağ kitap satrına şânı yazıldı

Kesâdı hiç olmaz ölenler bilir
Sağ sağ ölüp kabre girenler bilir
Bir de gül bahçesin görenler bilir
Gönül cennetine ilmi yazıldı

'*Kable en-temûtû*' kabire girer
Mürüvvet bâbını güzel seyreder
Bin bir mir'ât, ru'yet, cemâli görer
Ol makbere bin bir feyzi yazıldı

Sayd-ı şâh câmından ansızın içer
Günden güne *Çalap* bin perde açar
Cennetü'r-ravzaya bin hurşîd çalar
Ümmü'l-kitâb, *Arş*'a ribhi yazıldı

Zühretü'r-riyâzat ravzay-ı Cennet
Rûh, ten ile birlik ru'yet ü lezzet
'*Len-tebûr*' sırrıdır feyz-i mürüvvet
Ağlar Baba kalben böyle yazıldı.

183
BEYT-İ AĞLAR BABA

Rabb'im ismi muallâ
Lâ ilâhe illallah
Nur *Muhammed* sallâllah
La ilâhe illallah

Kalbimde illâ Allah
Ağyârım ölür vallah
Nûr *Muhammed* sallâllah
La ilâhe illallah

Zikr et *Hakk*'ı dehânda
Cilâ lezzet var anda
Oku bul mir'ât anda
La ilâhe illallah

Zikreyle kalbin bezet
Yatma *Dildâr*'ı gözet
Huzûr eyle al mir'ât
La ilâhe illallah

Zikir kasrı cilâlar
Hurşîd-i cemâl çalar
Cennetü'l-Me'vâ yapar
La ilâhe illallah

Zikir tende cân olur
Dergâh-ı *Dildâr* olur
Cânda cânânı bulur
La ilâhe illallah

Zikreyle mihmândâr ol
Gelir mihmân hazır ol
Hayrette sen dâim ol
La ilâhe illallah

Zikirden âli kalma
Kör Şeytana kul olma
Allah'tan gafil olma
La ilâhe illallah

Ağlar Baba ağlar ol
Zikreyle rızâyı bul
Allah ile halvet ol
La ilâhe illallah.

184

BEYT-İ AĞLAR BABA

'*Kün*' emriyle âlem kıvam bulanda
Çevrildi binalar kuruldu çift çift
'Zât-ı vechullah'a olmaz mümâsil
Tek Allah'tır ancak mahlûku çift çift

Zemin ikmâl oldu hâlife kıldı
Bir çark kurdu *Âdem* Cennet'i buldu
Doğdu bir kız ondan nikâhın kıydı
Havva'dan tev'emin eyledi çift çift

Seb'u semâvatı *Hak* tek eyledi
Kendi birliğine tenbih eyledi
'*Min havli'l-Arş*' *Muhammed*'e yolladı
Melekler halk etti, perleri çift çift

Mîrîr ü ebrârın şâhını kıldı
'*Le'amruk*' tâcını başına kurdu
Cebrâîl melekle telleri vurdu
Anı zenleriyle eyledi çift çift

'*Vennecmi*' sûresini teşrî eyledi
Gülünü şehrine davet eyledi
Cennet kuşu üzre hem azmeyledi
Melekler sardılar düldülü çift çift

Gül şâhlar şâhının bilinmez mülkü
Halk eyledi zî-rûh akl-ı mülûkü
Ukûl gayr-ı ukûl cinn ü sülûki
Cümlesin eyledi cinsiyle çift çift

Allah kullarının hâlini bilir
Sevâb işleyene iki kat verir
Bir sadaka ömrü tezâyid kılur
Sağda melek düzer satırı çift çift

Hüccetli burhânı bu söz velyeder
'*Aşru emsâliha*' *Hak* kabul eder
Mürüvvet bâbında mir'ât seyreder
Ağlar Baba gördü pîrleri çift çift.

185
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gönül gül şehristân gülşan bağında
Yumar gözlerini bakar bir burca
Dil zulmet perdesin açar sırrullah
Gönül gözü ile bakar ol burca

Adviyyât çarkının perlerin kıran
Çark u çenber gül çarkını çeviren
'*Festekıym kemâ umirte*' *bâbı*ndan giren
Ol kapının yolu gider ol burca

Dergâha yüz tutan nâciyi bulur
Yapar kasr-u-gâhı mihmânı gelir
Tecellî mülküdür dildâr oturur
Her gönülden bir yol gider ol burca

Ru'yet-i bâl Cennet nefsini hımâr
Tecellî Yezdânî, rahmet bîşümâr
Yerden gökten vasi' nûr şehir yapar
Şehristândan teller bağlı ol burca

'*Kâf u nûn*' şânından semâyı kıldı
Yedi tabakayı kat kat doldurdu
Cibrîl, *Muhammed*'e rehnümâ oldu
Hep melekler seyreyledi ol burca

Şahin pençesinden âh u zâr kılan
Nazar eyler ancak anda cem' olan
Cân hulkûmda Allah'tır karîb olan
Mümin gözün açar bakar ol burca

'*Sabirû ve rabitû*' ecrini bulur
'*Yuharibûnallahe*' harpten kurtulur
Kafdağı'yla mîzan içre tartılır
Ağlar Baba yolun gider ol burca.

186
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gel ey gönül zulmeyleme nefsine, uyan gecelerde
Dil vahdet zamanı dalma hâba ayık ol gecelerde

Al vudû'un kıl namazın eylegil huzûr
Rapt ol Allah'a oku zikrullahı vahdet gecelerde

Eyle huzûr kalbin bağla Allah'a, dola nûr
Örtme dil kapısını enver gecelerde

Zarf-ı gülşan gül dalında bülbülveş gibi eylegil figan
Aç kalbin kapısını eşref gecelerde.

Yum gözün seyir kıl hikmetleri gafil olma
Ru'yet eyle sun'unu bul sahibi gecelerin, gecelerde

Bağlama kalbin bâbını subha dek yatma aman
Mihmândâr ol gözle mihmânın gelir gecelerde

Kıl müzeyyen nûr fuâdın eyle dildâr hânesi
Kasr-u-gâh şehrine cemâl gelir gecelerde

Subha dek yatıp da gözleme rûzda mihmânın gelir
Ref' eyle zulmet perdelerin Allah gelir gecelerde

Ey gözüm tut bu sözüm dalma hâba subha dek kalma
Mezket-i kibriyâ bâbı açılır elvân gecelerde

Bîhab u ruhhas, dur huzûra cân telef eyle
Cân içinde bul cânânı gılmân, gecelerde

Gündüz vahdethânede oku fermân-ı *Sübhân*
Var irfân mektebine oku hikmet derslerini ihsân gecelerde

Kalbi iftâh leyl kârı, nehârı zulmet erer
Yatma *Ağlar Baba*, Allah ile halvet gecelerde.

187
BEYT-İ AĞLAR BABA

Birliğini tasdîk eyle, gir tevekkül bâbı içre eylegil sen tefvîzi
Varma hâba her 'işâda oku '*Mülk*'ü gözle sinde enîsi
'*Tebarekellezî*' kıraat rûzda oku '*Amme*'yi
Varma hâba her 'işâda oku '*Mülk*'ü gözle sinde enîsi

'*Salli alâ Muhammedin*' et Peygamber'e salât
Oku '*Tebâreke*' faslın gir yatağa sonra yat
Sağ tarafa eyle meyli zarf-ı hâbda Allah et
Varma hâba her 'işâda oku '*Mülk*'ü gözle sinde enîsi

Bir melek halk eder Allah subha dek gözler seni
Zıll-ı-zulmet her belâdan ref' edip bekler seni
Namaz-ı temcîd zamanı uykudan sesler seni
Varma hâba her 'işâda oku '*Mülk*'ü gözle sinde enîsi

'*Hıyneizin tenzurûne*' mevt-i câmdandır kanan
'*Nahnu akrabu ileyhi*' Allah'tır karîb olan
Bir de halk olan melektir *Azrâîl* ile kalan
Varma hâba her 'işâda oku '*Mülk*'ü gözle sinde enîsi

Bülbül-ü-veş gibi rûhu ten kafesinden uçar
Müteveffâ muhtazara ol melek çift per açar
Bir zamanda havl(i) eder anda rûh Berzah'a geçer
Varma hâba her 'işâda oku '*Mülk*'ü gözle sinde enîsi

'*Ve ileyhi tuhşerûne*' *Ahmed*'ine yolladı
Sayd-ı şâh perine hâmil bana geliniz dedi
'*Nahnu hâlâknâhum*' sırrı ile sinde enîs eyledi
Varma hâba her 'işâda oku '*Mülk*'ü gözle sinde enîsi

İğtisâl ünvânı enver, kesreti vahdet olur
Nice binlerce melâke etrafında dolanır
Halk eder bir melek Allah, bayrağı ele alır
Varma hâba her 'işâda oku '*Mülk*'ü gözle sinde enîsi

İzdihanlık fenni ile hava üzre ref' olur
Halk olan melek ile rûh hafr-ı kabire varır
Ol melâke enîs olur rûhu *Berzah*'ı bulur
Varma hâba her 'işâda oku '*Mülk*'ü gözle sinde enîsi

Menzil-i dâreyne varır dinle ol melek n'eder
Emr-i saat haşr olunca feyzini müzdâd eder
Leyl(i) zamanında ancak gözleyip gündüz gider
Varma hâba her 'işâda oku '*Mülk*'ü gözle sinde enîsi

Nefhay-ı sânî olanda beraberce 'kum' olur
Sağda solda nûr-u berrak üns ü rehnümâ olur
Ağlar Baba oku aman sana ol kâr nasb olur
Varma hâba her işâ'da oku *Mülk*'ü gözle sinde enîsi.

188
BEYT-İ AĞLAR BABA

Zehî gönül bağ-ı Cennet
Vasfedemem gönül seni
Seninle olunur vuslat
Vasfedemem gönül seni

Seninledir hayret, Cennet
Seninle görülür ru'yet
Seninle hem cilâ, lezzet
Vasfedemem gönül seni

Nûr şecerin ünvân bulur
Fer'i *Arş*'ı *Kürs*'ü bulur
Tecellî hânesi olur
Vasfedemem gönül seni

Kasr-u-gâhın ziynetlenir
Yatma gözle mihmân gelir
Bizzat Allah sende durur
Vasfedemem gönül seni

Bîmekânsın gayyen olmaz
Vasf-ı hâlin kalem yazmaz
Şâh oturur kimse bilmez
Vasfedemem gönül seni

Vecd-i hakîkat sendedir
Nûr-u mârifet sendedir
Lâ-mekân şehri sendedir
Vasfedemem gönül seni

Misbâh züzcâc nûru yanar
Yezdân-ı nûr hurşid çalar
Zamîr şâhı mekân kurar
Vasfedemem gönül seni

Ağlar Baba ra'fet buldu
Günül ile nişân gördü
Hikmet dersi andan aldı
Vasfedemem gönül seni

189
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gel ey bînacî nacî ol varma hâba gecelerde
Eylegil dil bâbın küşâd bulasın fevz ile felâh gecelerde

Şeb-çırağ eyle vücûdun gir nâr-ı *Nemrûd*'a eyle karar
Nâr nûru ihrâk edemez ol nâr içre bîcân gecelerde

Şebde dalma hâb-ı gaflet, bahr-ı amîk zarfında kalma
Hayy ol *Hayy* ile bulasın necât gecelerde

Dalma dehre, kalma hâbda, andelibveş aç perin gülme
İnme hârdan gül açılır gözle gülzâr gecelerde

'*Efemen şerahallahu sadrahû li'l-ıslâm*' buyurmuştur kün-fekân
Oku binlerce efkâr u ezkârı vahdet gecelerde

Bulursun yâri, bırak ağyârı, yatma şebde, zikr et dildârı
'*Fehuve ala nûrin min rabbihi*' şerheder Allah kalbin gecelerde

Bul yâri, bırak ağyârı '*ânâe'l-leyli*'de zikr et dildârı
Terk etme ezkârı, gözle öz yâri, dolanır *Barî* cânda, gülzâr-ı ebrâr gecelerde

Dâima dâr-ı vahdette tekarrur gururdan eyle firar
Dost ile halvet ol halvet gecelerde

'*Sübhân'ellezî esrâ*'yı oku '*ve'n-necmi*' sırrına dal
Er mülk-ü rûhanîyyete urûc et mîrâca mîrâc gecelerde

Mûsâ'nın *Tûr*'u gibidir aynı kalbin nevrağı
Eyle bâlin *Tûr-i Sînâ* kevkeb gecelerde

Bin bir sirâc şûle verir nûr şecer fer'inde bil
Müheyyâ ol *Ağlar Baba* yak misbâh enver gecelerde.

190
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Erba'u anâsır bütün emlâke
'*Kün*' demeden evvel ne halk eyledi
Kendi nûr cemâlin nûr güllesinden
Bir tuyûrveş nûru evvel eyledi

Hicâplar çevrildi kudret kürsüsü
Yeşil mihrâb üzre üns ü enîsi
Beş bin bir ismiyle tuyûrun sesi
Bin bir sene anda karar eyledi

* İlgili nota bakınız (B190)

'*Terâ yâ Habîbim*' kudretten n'etti
Hicâbdan hicâba terakki etti
Yarattı bir mir'ât rûh ru'yet etti
Beş kerre mir'âta secde eyledi

Nice hicâb çevrim çevrim çevrildi
Beş secdede beşyüz sene yıl kaldı
Kalem'in hattında *Levh*'ine yazdı
Beş secde beş vakit namaz eyledi

Nûr hayattan hicâb hayrette kaldı
Hayy u Kayyûm zikrin diline aldı
Rahmân okuyup *Rahîm* bahrine daldı
Beş kerre beş secde tek tek eyledi

Arş'ın kürresinde düzüldü yazı
Kim kılarsa bunda beş vakt namazı
El-ân secdemizde mir'ât feyyâzı
Beş yüz yıl ecrini i'tâ eyledi

On iki perdede nice bin kaldı
Zurûf-u mihrâbda mir'âtı gördü
Utandı Allah'dan ol hayâ etti
Beş kerre secdeye kıyâm eyledi

Zaman hulûl etti dünyaya geldi
Al-yeşil mihrâba ol yine girdi
İşte ol mihrâbı bu *Ağlar* gördü
Cevab-ı *illâ*'da secde eyledi.

191
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bir gül-i gülşanda zaman geçirdin
Gülzâr-ı rıdvâna girdin mi bülbül
Âh u zârın erdi seb'u eflâke
Nezaket bağında öttün mü bülbül

Aşk elinden şeydâ yanuben soldun
Âfitâb ğıllında figanı buldun
Lâ-civar şehrinde bir hâra kondun
Gülhârın cevrini çektin mi bülbül

Rûz bâdı elinden şebnemi aldın
Gül bahrine pervâz mıkrab mı vurdun
Lâle sünbül gülde nice yıl kaldın
Has gülün şâhını gördün mü bülbül

Per açıp göründü nevreste bağı
Her an şakılıyor üstünde murği
Uşşâk-ı gonca gül yandırdı zağı
Şakılayıp feryâd ettin mi bülbül

Bezenmiş bahçeler anda âhın var
Elbette şâhına bir sitemin var
Ta ezelden gülde şöhret şânın var
Ol şâhın bağına girdin mi bülbül

Ağlar Baba gülde vardır kaide
Lâle nergis değil, nevreste gülde
Gonca gül açılsa anda ne fayda
Sıdk ile Allah'ı bildin mi bülbül.

192

BEYT-İ AĞLAR BABA

'*Kutibe aleykumu's-sıyâm*' kalem yazanda
Ol zaman nakş oldu bu bayram günü
Allah'ın ma'şûku *Muhammed Nebî*
Görür âşıkını bu bayram günü

Misafirle marîz olundu urrâ
'*E's-savmu lî*', ecri kalır te'hire
Hasan-Hüseyin'in mâderi *Zehrâ*
Koçtu yavruların bu bayram günü

Belde, kurâlarda Kur'ân okundu
Rûhanîyyet mülkü nûr ile kandı
Muhammed-i zîşân şâdumân oldu
Rûhlar hep gelirler bu bayram günü

'*Ene ecziu bihi*' Allah buyurdu
Allah'ı bulanlar bu ayda buldu
Adviyyâtı ıktâl irfângâh oldu
Hep kanlılar söyler bu bayram günü

Nûr gülle ilinden bir hurşîd çalar
Âlem-i cismânı tenevvür kılar
Vücûd-u insanda Şâh mekân kurar
Allah mihmân gelir bu bayram günü

Dört anâsır şeyden alınır sohbet
Ol dört şeyde gizli dört gizli hikmet
Bu ayda görünür nûr-u mârifet
Müminler görüşür bu bayram günü

Müminin bayramı beştir bu değil
Seyr-i kıyâmettir gayri şey değil
Ağlup affolmazsa zâten kul değil
Ağlar Baba ağlar bu bayram günü.

193
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gel aldanma aman dünya mülküne
Dön Allah'a leyl ü nehâr Allah de
Kır kesret âlemin ra'fet şişesin
Gir vahdet câmına illâ Allah de

La-ekil bî-şirab varma havâba
Bir Allah'dan gayrı girme cevâba
Muhabbet eylegil '*hüsnü'l-meâb*'a
Gir bağ-ı rıdvâna illâ Allah de

Vahdet şehri içre kesrete düşme
Hâb-ı gaflet, dil kasrı bâbını örtme
Şeydâ olub hoyrat bağına girme
Gir dost bahçesine illâ Allah de

Gül gülşan bağında sâbit ol çıkma
Murğ-i-veş şakıla zağ kuşa bakma
'*Nime'l-vekîl*' olan Allah'tan geçme
Oku '*ni'me'n-nasîr*' illâ Allah de

Bülbül gibi şakılup gülü gözet
Kalbin dergâh eyle güzelce bezet
Kasr-u-gâha gelen dildârı gözet
Yatma gecelerde illâ Allah de

Gel inzivâya gir bu mülkü bekle
Allah'ın zikriyle kendini eğle
Cân içine gelen cânânı gözle
Cânda cânânı bul illâ Allah de

İnzivâ şehrinin sen gir câmına
Sumt-u kelâm ilm ü irfân yanına
Ağlar Baba gir *Muhammed* bağına
Ol bağın içinde illâ Allah de.

194
BEYT-İ AĞLAR BABA

Senin nûr güllenden hurûç eyledim
Seyrettim cemâlin güzel sevdiğim
Çevrildik cümleten san'atkâr olduk
Seyrettim zübânın güzel sevdiğim

İktizây-ı ezel ol asra geldi
Nüzûl-ü '*ve'd-duhâ*' hikmetgâh oldu
'*Ve'n-necm*' sırrı ile mîraca gitti
Bizi'm affımızı aldı sevdiğim

Şânında '*ve'd-duhâ*' '*eğnâ*'da hikmet
Tâk-ı Kisrâ putpereste mürüvvet
Kâfir işrâklere kıldı şefâat
Bizi Cehennem'den alır sevdiğim

On sekiz bin mülke sebeb-nâh oldu
Hakkında '*levlâke*' buyruldu geldi
Emretti kamere iki şakk oldu
Küffârı îmâna aldı sevdiğim

Nûr fuâd kalesin hikmetten yaptı
Arş'ta yüz dört kitabı kıraat etti
Yalvardı *Sübhân*'a ricâ, nâz etti
Getirdi Kur'ân'ı güzel sevdiğim

Şerîat seyfine elini vurdu
Çar-çenberi bütün zîrine aldı
Lât, Menât'lar anın emrine girdi
Yolsuzları yola aldı sevdiğim

Şöhreti şânına yok bir bahâne
Kıral katarları aldı îmâna
Kırdâb denizinden keşti limana
Ağlar gedâyı ağlattı sevdiğim.

195
BEYT-İ AĞLAR

Ketm-i adem iken geldim vücûda
Yoktan halk edene eyvallahım var
Altı câm şerbetin nûş ettim kandım
'Amentü bi'llah'a eyvallahım var

Yüz dört kitâbını Arş'ına yazdı
Cümle enbiyâya îmânım kandı
İmânıma Kur'ân kasr-u-gâh oldu
Cemi' enbiyâ'ya eyvallahım var

Müstakim bâbından fermânı geldi
Doğru gidin doğru söyleyin dedi
Şâh gül mezhebine giriniz dedi
Muhammed Zîşan'a eyvallahım var

Cânân gül ilinden sabâ esende
Bu fânîde kisb ü kârım kesende
İki melek ile *saydı*m gelende
Azrâîl meleğe eyvallahım var

Kalb-i Kur'ân ile kabre girende
Suâl cevâb muhâkeme kuranda
İki melek çift sûd ile gelende
İki tek meleğe eyvallahım var

Menzil-i dârân bağında kanda
Yılan akreb karıncalar saranda
Kabir sıkıp *ümmü'l-leben* akanda
Yattığım makbere eyvallahım var

Yâd patpat gülünden bir rüzgâr vurdu
İrşadî neslini padişâh kıldı
Gedâ *Ağlar Baba* pek fakir kaldı
Bizim paşalara eyvallahım var

196
BEYT-İ AĞLAR BABA

Yeni bir derd bize urûz eyledi
Derdimin dermânı elbet içinde
Vücûdum yandırır pervâne kuşu
Şeb-çırağ feneri her an içinde

Yandırdı rûhumu eyledi beyhoş
Meyhâne câmından deli bir sarhoş
Cüssegâhım yedi Cehennem ateş
Sekiz Cennet yedi nârın içinde

N'olur kahr içinde ersem bir kâra
Eylesem vücûdum bin pâre pâre
Lütfunda, kahırda rızâyı ara
Nice ihsanları kahrın içinde

Bu derd ile Allah aşkına yan, sol
Ol aşk ile her eşyâda Hakk'ı bul
Tek yan Cehennem'de Allah ile ol
Cennetleri Cehennem'in içinde

Derde dermân yanar cânım hicrâna
Girer nâr-ı *Nemrûd* içre gülşana
Dil çeşm-ü-gâh bakar kurb-ü mekâna
Yezdân'ım gizlidir çeşmin içinde

'*Kaabe kavseyni*'nin sırrına gel yan
Andan sana olur belki bir dermân
'*Nahnu akrabu ileyh*' eldedir fermân
Cânânım gizlidir cânın içinde

Müstakîm bâbından gözle fermânı
Ol yoldur buldurur derdin dermânı
Ağlar Baba bulur vecd-i îmânı
Dermânı gizlidir derdin içinde.

197
BEYT-İ AĞLAR BABA

Hicâb-ı kudrette bir melek sîma
Şem'edânı Gün, Kamer'den ziyâde
Bir rıdvân âlemi ol *şems-ü-d-duhâ*
Gayyesi yok, bu âlemden ziyâde

Nûr, zencebîl, lâle, menemşe, sünbül
Lâ-mekân şehriyle bir de şehr-i gül
Al-yeşil mihrâbda öttü murğ-i dil
'*Kabe kavseyni*'nden kurbu ziyâde

Hicâb-ı vuslatta tulâsı yandı
Hayy u *Kayyûm* ismin diline aldı
Nûr kandile cemâl mir'âtı çaldı
Beş secdeye teveccühü ziyâde

Cân gülistân ili gonca gül bağı
Her secdeye yüz yıl yaktı çırağı
Beş vakit namazın farz-ı siyâkı
Bize beşyüz yılın ecri ziyâde

İptidâ secdeye ol kapı açtı
Beş secdede beşyüz sene yıl kaldı
Okuyub *Kahhâr*'ı halk bahri taştı
Mahlûkat ünvânı aldı ziyâde

Beş secdeyi itmâm eyledi *Kahhâr*
Korktu ol rûh, çekti feyzini *Cebbâr*
Halkolduk seyrettik olduk san'atkâr
Ağlar Baba aldı aşkı ziyâde

198
BEYİT

Merhaba efendim gonca güllerim
Bu vahdethâneye siz safâ geldiz
Ezel *illâ* cevabından muhabbet
Muhabbethâneye siz safâ geldiz

İnşallah sa'yiniz fîsebîlillah
Görüşüb kavuştuk elhamdülillah
Şehâdet bâbımız âmentübillah
Bu irfânhâneye siz safâ geldiz

Şehâdet bâbının miftâhı *illâ*
Cehennem kapısın açar *kavm-ı lâ*
Bize şefâatçi '*levlâke levlâ*'
Şefâat zıllından siz safâ geldiz

İlm-ı ibkaasının ezel hitâbı
Çift secde âbıyle aşkın şarâbı
Altı bâba miftâh *illâ* cevâbı
Belâ'nın sırrıyla siz safâ geldiz

Bir bâbdan altı câm şehri görünür
'*Elestü*' '*illâ*'sı anda okunur
Allah, *Nebî Zîşan* ispat olunur
Muhammed ümmeti siz safâ geldiz

Halkoldu mahlûkat kuruldu vatan
Muhammed'e geldi pençeli fermân
'*Va'tesimû bihabli'llahi*' her derde dermân
Allah'ın zülfiyle siz safâ geldiz

'*Elestü*' '*illâ*'sı bizi kandırdı
'*Mâ-vesianî*' zamîrgâhı yandırdı
Ağlar Baba'yı tââte kındurdu
Bu hâne kurbuna siz safâ geldiz.

199

BEYT-İ AĞLAR BABA

Seyrettim âlemin nokta harfini
Mahlûkattan ednâ ben beni buldum
Okudum soldaki rakk u kitâbı
Cümleden günahkâr ben beni buldum

'*Tahte-s-serâ*' ilin tekebbür bulur
'*Kitâbun merkuume*' bağlanır kalır
Okur kitâbını pek rezil olur
Rezil, rüsvâ, zelîl ben beni buldum

Tevâzu feth eder *Arş*'ın bâbını
Okur '*ümm-ül-kitâb*'taki satrını
Dârey(i)nde olan kisb ü kârını
Çeşmi âmâ fakir ben beni buldum

Kisb ü kârı alan aldı ezelden
Hicâblar içinde enver güzeden
Mümin ölmez hayat bulur *Hızır*'dan
Ölüm ocağında ben beni buldum

Herkez *tıls-ı âzam* aramış bulmuş
Atmış varlık kürkün bir palas giymiş
Hakikat kılıncın eline almış
Kılıçsız kalkansız ben beni buldum

'*Ve'd-duhâ*' buyruldu semâdan geldi
Hikmet dersin okup *Muhammed* kandı
Yetim ümmetlere destigîr oldu
Bu nâs içre yetim ben beni buldum

Mülk-i Ukbâ hayrın tebşir eyledi
'*Hayrun leke*' hüccet ispat yolladı
Ağlar Baba bu esrâra ağladı
Ağlayıp gülmeyen ben beni buldum.

200
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ratb ile *yâbis*in hatt-ı harfinde
Ol hînde kaydoldu bu bayram günü
İbrâhîm Nebî'den zuhûra geldi
Zibh-i azîm geldi bu bayram günü

Bir ruhsat-ı nâmda mânâya girdi
Allah *İbrâhîm*'*e* '*yâ Halîl*' dedi
Va'dinden hulfetme oğlun kes dedi
Ol zamandan kaldı bu bayram günü

Zuhal, Kamer soldu Şem(i)s parladı
Hacer, oğlu *İsmâîl*'i yağladı
Aldı kucağına zülfün taradı
Gözlerini öptü bu bayram günü

Giydirdi bezetti *Halîl*'e verdi
İsmâîl'im sana yâdigar dedi
Sabî önü sonra sıçradı gitti
Kör *Şeytan*ı gördü bu bayram günü

Kör *Şeytan Halîl*'i kandıramadı
Varıp *İsmâîl*'i kandıram dedi
İsmâîl taş attı, lânet, recm etti
Kör *Şeytan* kör oldu bu bayram günü

Emr ü fermâna ol zaman başladı
Yıktı oğlun ellerini bağladı
Yedi kat felekler bütün ağladı
Bıçak nutka geldi bu bayram günü

İsmâîl Halîl'e dedi yâ baba
Aman bıçak ile girme cevâba
Kes beni dünyadan eyledim ibâ
Bıçak taşı kesti bu bayram günü

Bıçak taşı kesti iki şakk oldu
Cennet'ten *Cebrâîl* koç ile geldi
Koç kesildi *udhiyye* andan kaldı
Cennet'ten koç geldi bu bayram günü

Hicâblar ref' oldu perdeler kalktı
Azim koç tekbîri alarak geldi
Halîl tekbîr alıp kebeşi kesdi
Ol tekbîr alınır bu bayram günü

Zâhiri bayramdır bâtını gufrân
'*Veccehtu vechiye*' kesilir kurban
Ağlar Baba oldu dünyadan üryân
Kurbanlar kesilir bu bayram günü.

201
BEYT-İ AĞLAR BABA

Okurum eûzu-besmele, Kur'ân
'*Ve'd-duhâ*' sırrını gözler gözlerim
Ukbâ mülkü hayrın tebşir eyledi
Hidâyet mülkünü gözler gözlerim

Bu esrârdan hikmet zuhûra geldi
'*Âil*' iken Nebî '*eğnâ*'ya erdi
Hakîkat tarîkat meydâna geldi
Mârifet mülkünü gözler gözlerim

Hakîkat câmından kim içer kanar
Kasr-ı dil zübânı Allah'a bağlar
Vasf olunmaz azîm bir şehir yapar
Gönül gülşanını gözler gözlerim

Lâ-civar şehrini yapanlar görer
'*Eğnâ*"da takarrür hikmetten söyler
Tanır nişângâhı Allah'ı gözler
Cemâl'i, celâl'i gözler gözlerim

'*Min kurrati a'yun*' buyruldu geldi
Mir'ât-ı kulûba *Hak* hüccet kıldı
Bu esrâra eren mihmândâr oldu
Rûz ü şeb mihmânı gözler gözlerim

Sadâret tahtında yücelir şânı
Girer gül bağına kurar figanı
Açar cân perdesin görür cânânı
Cânda ol cânânı görür gözlerim

Cânân vecdin bulur hikmetten söyler
Neye ru'yet etse bir şûle görer
Cümle câmidâttan nidâ gûş eder
Şûle şem'edânı gözler gözlerim

Fekkir, '*abbir*, arar rızâyı bulur
'*Temûtû*' sırrından bir câm doldurur
Ey *Ağlar* ayık ol şâh *saydı*n gelir
Azrâîl meleği gözler gözlerim.

202
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bugün vahdet şehrin câmını kırdık
Kesret-i fercâmda kararımız var
Rûz ü şeb gönlümüz gül-i gülzârda
Bunda bülbül gibi figanımız var

Kuruldu kürsüler açıldı gülbank
Murği diller ötir vu'âzlar tek tek
Hüviyyet kâsesin âbından içek
Bu hîn vâizgâha muhtâcımız var

*Vechullah*a nâzır yurduna vardık
Etrâf u eknâfa nâmeler yazdık
Rûhanî cismânî burya cem' olduk
Elde okunacak fermânımız var

Hüviyyet kâsesin nûş eden kandı
Yedi, Üçler, Kırklar buraya geldi
Melek ervâh cümle sâf u sâf oldu
Vasfa gelmez ulu divânımız var

Cem' oldu sulehâ hep ehl-i irfân
'*Ve'd-duhâ*' sırrından okundu fermân
Âil kullarına hâzık bir dermân
Ehl-i irfân ile sohbetimiz var

'*Ke'l-kevser*' suları kadehten taştı
Gönlümüz yüceldi *Arş*'a ulaştı
'*Kaabe kavseyni*'nin sırrı yanaştı
Ene'*l-Hak* sırrıyla mi'râcımız var

Hicâplar ref'oldu perdeler kalktı
Celâl suûd etti aslını buldu
Cemâl'in çarkından kolumuz kaldı
Yarın Allah ile ru'yetimiz var

Bugün alvalaştı *Sünür* otağı
Okundu fermânlar gönül tiryâkı
Hacı Kutub yahir her şeb çırağı
Der *Ağlar Baba* ki züyyârımız var.

203
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey benim efendim dinle bu pendi
Elde Kur'ân gibi hüccetimiz var
Darb-ı temsîlinde Allah buyurdu
Nûr şecer fer'inde fuâdımız var

Kasr-ı dilde misbâh feneri yanar
Suûd eder nûr şecer bir şehr yapar
Vücûdumuz olur kasr-ı mihmândâr
Ulu Allah gibi mihmânımız var

'*Min kurrati a'yun*' *Nebî*'ye geldi
Nur fuâdda zücâc çırağı yandı
Açtı cân perdesin cânânı gördü
Cân içinde bizim cânânımız var

Fenâ-fillah sırrı kulda bulunur
Mahlûkun zarfından Allah görünür
Esmâ, ef'âlinden feyzi alınır
Tecellî zât gibi mir'âtımız var

'*Eşeddü hubben lillah*' âyeti geldi
Muhabbet âbından kâseler doldu
'*Nahnu akrabu ileyhi*' sırrını buldu
Cân damardan yakın Allah'ımız var

'*İzâ câe*' ecel kürsü yazılır
Azrâîl fermânı ol hîn okunur
Nefha-ı ûlâ'nın sûru çalınır
Kalb-i Kur'ân ile rıhletimiz var

Mevt-i zâika'nın câmları dolar
Ağlar Baba andan nûş eder kanar
'*Sümme ileynâ*'dan ünsünü arar
'*Turceûne*' gibi hüccetimiz var.

204
BEYT-İ AĞLAR BABA

Taht-ı âlî gülşan gonca gül bağı
Ol bağa girmedim gireni gördüm
Bitmiş lâle sünbül ser vermiş güller
Güle ben konmadım konanı gördüm

Açılmış menemşe nevreste bağı
Daldan dala atlir andelib murği
Girmiyor ol bağa şâh tuyûr zağı
Dalda ben ötmedim öteni gördüm

Kurulmuş kürsüler ziyneti dinâr
Cemâl günü vurmuş vasfı bîşümar
Nişângâh mülküdür görenler yanar
Mülkü ben görmedim göreni gördüm

Lahûrî yeşilden anın firâşı
Fizza, dinâr, kına; yoktur bir taşı
Girmez âşiyâna anka yâd kuşu
Girmedim ben ona gireni gördüm

Âşiyân dârında müsteğrak oldu
Tecellî hurşîdin nârına yandı
'*Kün-fe-yekûn*' hayret şehrinde kaldı
Şehre ben girmedim gireni gördüm

'*Vecilet kulûbuhum*' okuyan kanar
Rûz ü şeb mihrâbda zikrini yapar
Cemâl hânesine cilâyı çalar
Cilâ ben çalmadım çalanı gördüm

Bîmemat *Hızır*'a âb sebeb oldu
Deryâda kalanın elini aldı
Ağlar Baba cemâl feyzine yandı
Feyzi ben almadım alanı gördüm

205
BEYT-İ AĞLAR BABA

Allah'a hubb ü muhabbet dünyadan mümtâz eder
Kesbeder kurb-ı ilâhî câm-ı vahdetten girer
Ferd ü kesret âleminde rûz ü şeb uzlet eder
Kesr eder kesret şişesin bâb-ı vahdetten girer

İnzivâ hüsnünde sâbit ten vücûdu eritir
Atyebü-kelâm dilinde kalpte şecer bitirir
Fer'i dallarında Allah kudretiyle oturur
Nûş eder tecellî câmın bâb-ı vahdete girer

'*Meselu nûrihi*' âyet sırr-ı dembedem gelir
Hoş zücâc misbâhı yakar cânda cânânı bulur
Sadrı mişkât-ı münevver kalbi şehristân olur
Her sehergâh mezketinde bâb-ı gülşana girer

Kesretin ol vassâfından dil şâhından yâd kalır
Terk eder '*ve'd-duhâ*' dersin yetim ümmetten olur
Hem girer şehr-i '*âil*' den bâb-ı '*eğnâ*' örtülür
Dost bağını ol bulamaz bâb-ı hoyrata girer

'*Men samete*' âleminde rûhu müreccah olur
Allah'a kalbini bağlar hurşîd-i cemâl vurur
Fenâ fi-llah ru'yetiyle bazı hayrette kalır
Bûm gibi virâne bekler bâb-ı nâciye girer

Vahdetin câmın nûş eden nûr-u hikmet bitirir
'*Temûtû*' sırrına erer sinde sağ sağ oturur
Allah ile halvet olur *ene'l-Hak* şânın bulur
'*Lentebûr*' sırrına mazhar bâb-ı ihsana girer

Sâkit ol *Ağlar Baba* sen eylegil *Hakk*'a huzûr
Nûr-u misbâh u zücâcdan dola kalbin sâfi nûr
'*Ve levlem temseshu nârun*' ola nûr üzre nûr
İşte bu esrâra eren bâb-ı Cinân'a girer.

206
BEYT-İ AĞLAR BABA

Âb-ı fercâmı kadehten içen gelsin bu meydâna
Pervâne gibi vücûdun yakan gelsin bu meydâna

O fercâmdan hâsıl olur zamîrgâhda amîk şehri
O şehrin pâdişâhını bulan gelsin bu meydâna

Ol şâhı bilmeğe lâzım bize '*men arefe*' sırrı
Tehâret kurb-u *Yezdân*'ı bulan gelsin bu meydâna

'*Nefsehû*' nefsini bilip düşmana sinânı vuran
Kasr-u-gâh şâhını cânda bulan gelsin bu meydâna

'*Kad arefe rabbehû*' rahsında mihmândâr olur
Cânda ol cânânı mihmân eden gelsin bu meydâna

Nefsini künhüyle bilen gülşan içine girer
Lâ-civar mülkünde nişân gören gelsin bu meydâna

Hâb-ı ruhsattan münezzeh feyz-i *Kayyûm*'a dalan
Olup Allah ile halvet kalan gelsin bu meydâna

'*Len terânî*' çün buyurdu zâtını cânda ara
'*Nahnu akrabu ileyhi*' sezen gelsin bu meydâna

Tecellî zâtıyla mir'ât görünür sırr-ı *Sübhân*'dan
'*Fesevfe teranî*' kavlin duyan gelsin bu meydâna

Nar-ı *Nemrûd*'a girip de *İbrâhîm* gibi yanan
Allah ile birleşip de donan gelsin bu meydâna

Yeri göğü kıldı suğrâ '*mavesianî*' oku
Nüshay-ı Kübrâ'yı tende bulan gelsin bu meydâna

'*Velâkin vesianî*' şânı coşturur çeşm-i çârı
Ağlar Baba gibi ağlup kanan gelsin bu meydâna.

207
BEYT-İ AĞLAR BABA

Vücûd dil şehrinin şâhı acep bize erişir mi
O sultân haymesin zıllı acep bize erişir mi

O cân şehrine girip gören var mı dilârâyı
Kasr-ı bâl-gâhına mihmân acep bize erişir mi

Kıdem dil kasrına girip tecellî feyzi eder mi
Fütûh-u kalb-i ebvâbı acep fethi erişir mi

Vücûd-u kıdemi bizzât, bu cân rahsına gelir mi
Sıfat-ı zâtî-sübûtî acep bize erişir mi

Ki elfü vahid-i ebvâb erişti vahdet-i câna
Geçip ol '*kaabe kavseyn*'e acep bize erişir mi

Ol elfü vahid içinde *güle* fethetti bâbını
Alıp lâ-mekâna anı bize fethi erişir mi

Dahi bin bir bâb içinde açıp bir bâbını *Fettâh*
Yarattı '*nüsha kübrâ*'yı, o hatt-ı a'zamın fethi aceb bize erişir mi

Kulûb-ı mümini iftâh erişir tâ rızâsına
Tearrâ eylesek anı bize feyzi erişir mi

Rubûbiyyet anın şânı eder biz kulları âlî
Beka-bi-llah, *fenâ-fi-llah* acep bize erişir mi

Ulu *Hak* çâr cihân şâhı, açar kullarına râhı
Bu *Ağlar Baba*'ya mâhı acep bize erişir mi.

208
BEYT-İ AĞLAR BABA

Elif ülfet irfânı,
Be Bayburt'tur meskeni
Te tilâvet Kur'ân'ı
Hayy Allah'ım Allah'ım
Ağlar *İrşâdî Baba*

Se sevâbı sâbittir
Cim cemâlin çarkından
Ha hayat bulur rûhum
Hayy u *Kayyûm* isminden
Hayy Allah'ım Allah'ım
Ağlar *İrşâdî Baba*

Hı hizmetten usanmaz
Dal dildârın yolunda
Zel zelîldir bâbında
Hayy Allah'ım Allah'ım
Ağlar *İrşâdî Baba*

Ra riyâzatta beklir
Ze ziyâde zikredir
Sin sine girmiş durir
Hayy Allah'ım Allah'ım
Ağlar *İrşâdî Baba*

Şın şefâatin nûru
Sad safânın hoş dârı
Dat zaîfler kişveri
Hayy Allah'ım Allah'ım
Ağlar *İrşâdî Baba*

Tı turûk-u erbaa
Ma'rifet bâbın açar
Zı zulmetten muarrâ
Ayın ulvîyye geçer
Hayy Allah'ım Allah'ım
Ağlar *İrşâdî Baba*

Ğayın ğena pîşesin
Sabrın içinde bulur
Fe fenâdan irtihal
Kaf kanaatte kalır
Hayy Allah'ım Allah'ım
Ağlar *İrşâdî Baba*

Kâf kerâmetten nâşî
Lâm lâtif ihsân işi
Mim muhabbetin başı
Hayy Allah'ım Allah'ım
Ağlar *İrşâdî Baba*

Nûn nazargâh-ı *Hudâ*
Allah'ım mihmân olur
Vav velâyet rütbesin
'*F'estakim*' bâbın bulur
He hidâyet himmeti
Kör Şeytandan kurtulur
Hayy Allah'ım Allah'ım
Ağlar *İrşâdî Baba*

Lam '*lebbeyk*' kelâmıyla
Vecd ü vicdânda dura
Elif Allah'a karîb
Dâim hayrete gire
Ya, yâ *Muhammed Muhammed*
Huzûrda her an göre
Hayy Allah'ım Allah'ım
Ağlar İrşâdî Baba

209
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

'*Elestü*' azminin hitâb emrinde
Allah birliğine îmân eyledim
Geldim bu fânîde zâtını bildim
Yüz dört kitâbına îmân eyledim

Bir bâbdan altı câm nûş ettim kandım
Cemâl'in çarkına kolumu vurdum
Pençeli fermânda aradım buldum
Cümle enbiyâya îmân eyledim

Bîkusur kürreyi kudretten kıldı
Lâle sünbül mor menemşe bitirdi
Yedi kat gökleri kat kat doldurdu
Cümle meleklere îmân eyledim

Sulehâ, zâhidler, zübde ârifler
Ezel defterinden haber verdiler
'*Lâ terâ ivecen*' hüccet buldular
Yevm-i rüstahize îmân eyledim

Ezmüne subh u şam nihâyet bulur
Çalab, Kahhâr, Allah emir buyurur
İsrâfîl sûrunu kavîce vurur
Ba'sü ba'de'l-mevt'e îmân eyledim

Rakîk deryasından matarlar damlar
Çürüyen izâmlar büsbütün kaynar
Herkes *nefs ü nefse* vaveylâ yapar
Divân-ı Kübra'ya îmân eyledim

Min ledün feth olur suâl kapısı
Şek şüphe yok burda anın tapusu
Sağda kadı, solda müftî yapısı
'*İkra' kitâbeke*' îmân eyledim

Müftî sıra sıra fetvâyı verir
Kadı'nın hükmüyle mü'min şâd olur
'*Vemtâzû'l-yevme eyyühe'l-mucrimûn*' Allah buyurdu
Kadı'nın hükmüne îmân eyledim

Gökler *siccîl* gibi dürülür kalkar
Muhammed sancağı ol zaman çıkar
Enbiyâ, evliyâ bayrağın çeker
Sancak-ı şerîfe îmân eyledim

On sekiz bin âlem zevâli bulur
Bir tek *Muhammed*'in âlemi kalır
Nûr(i) imâd dikilir tefsîr buyurur
Ağlar Gülmez cândan îmân eyledim.

210
BEYT-İ AĞLAR GÜLMEZ

Asl-ı öz mâderden hurûç eyledim
Bir nûr güllesine sürdüm yüzümü
Şehâdet bâbında okudum *illâ*
Kapanıp secdeye sürdüm yüzümü

Nice bin seneler *Kürsü*'de kaldım
Geldim bu fânîye Allah'ı bildim
Dünyadan muarrâ vahdete girdim
Beş vakit namaza sürdüm yüzümü

Ârif-i-bi-llah'tan öğrendim erkân
Eyledim cânımı yoluna kurban
Güller bahçesinde kalmışım el'ân
Bahçenin gülüne sürdüm yüzümü

Dersimiz kavuştu *TâHâ* dersine
N'olur ben de girsem ölmeden sine
Yalvarırım *Ebubekr*'in ünsüne
Muhammed yoluna sürdüm yüzümü

Hubb-u fillah sever ukbâ ilini
Seherde açılan mihrâb gülünü
Şakılayıp vura murği dilini
Al-yeşil mihrâba sürdüm yüzümü

Âşıkın uşşâkı yandırır cânı
Yârine kavuşur bir bayram günü
'*Fesevfe terânî*' *Çalab* fermânı
Çalab fermânına sürdüm yüzümü

Nûş ettim vahdetin câmından kandım
Çift *mîm* bir *hâ*, *dal*'dan himmeti aldım
Allah kapısında el bağlı kaldım
Allah kapısına sürdüm yüzümü

Ağlar Gülmez leim bâbından geçti
Ervâh penâhına dersin danıştı
'*Mevt-i zâika*'dan ölmeden içti
Yattığım makbere sürdüm yüzümü.

211

BEYT-İ AĞLAR BABA

Vecd ü ihsan bâbını bul
Dâima Allah ile ol
Zamîr şâhını kalben al
İllâ namazda namazda

Muhabbet-i dünya olma
Namazın kazâya koyma
Kalbin Hakk'tan gafil kılma
İllâ namazda namazda

*Azazîl*e kılıncı vur
Öldür anı sen sultân ol
Her eşyâda Allah'ı bul
İllâ namazda namazda

Zamîr şâhı kalpte durur
Şeytan andan baîd olur
Allah'a huzûru kılur
İllâ namazda namazda

Mü'minler Şeytana uymaz
Allah'ı dilinden komaz
Bir dakka kalbinden çıkmaz
İllâ namazda namazda

'*Ve nahnü akrabu ileyhi*' Allah buyurdu
Müminler bu sırrı duydu
Cisminde Allah'ı buldu
İllâ namazda namazda

Ağlar Baba nefsini bil
Sır şâhını kalbinde bul
Rûz ü şeb Allah ile ol
İllâ namazda namazda.

212
BEYT-İ AĞLAR BABA

Burda bizi ağlatıp da aşka bırakan güzel
Bezm-i lâhûtu rûhuma içtiren sensin güzel

Leyl ü nehâr ihrâkım, câmında zâtı vechine
Dili büryân, cismimi nâr eyleyen sensin güzel

Âh enînim derûnumda yakıyor cismi cânı
Bülbül gibi dili murği eyleyen sensin güzel

Nakş-ı kalemden vürûdu ezmünede hâlimiz
İlm-i ünvânında bizi yandıran sensin güzel

Defter-i *Sübhân*'da bulduk nakl ü hüccetimiz
'*Ve'd-duhâ*' sırrında bizi ağlatan sensin güzel

'*Ve'd-duhâ*'sırrına yanir cümle mahlûk-u *Hudâ*
Sûre-i *Fâtiha* ile şâd eden sensin güzel

'*Kaabe kavseyni*' ûlâda hayme kurdu şehrine
'*İnnâ fetehnâ*' şânında feth eden sensin güzel

Hem sabâvette dil-i kasrımızı dıyk eyledi
Verdi tiryâkın bükâyla kalbi şerh eden güzel

Nur kalem hattında yazdı cümlemizin hâlini
Aşk ile ehl-i hırâkı yandıran sensin güzel

Zât-ı enverinde kıldı derd ile tiryâkını
Ağlar Baba'yı da burda ağlatan sensin güzel.

213
BEYT-İ AĞLAR BABA

'*Sübhânallezî*' fermânı gelende
Cibrîl melek ile gitti ol *Resûl*
Âlemler ilminin gayyesin buldu
Refref üzerine bindi ol *Resûl*

Sidre-i Müntehâ ravzından uçtu
Şehr-i gül bağında câna kavuştu
Ru'yetullah kadeh câmından içti
Hayret âleminde kaldı ol *Resûl*

Lâ-mekân şâhına muntazır oldu
'*Nasrun minallah*'tan bir mir'ât vurdu
'*Kabe kavseyn*' şemsi kameri sardı
Ru'yet likaasını açtı ol *Resûl*

Buyruldu hakkında '*ma zağa'l-basar*'
Bin bir mir'âtından eyledi hazer
Ya habîbim korkup sen çekme keder
Suâle müheyyâ oldu ol *Resûl*

Canlar cân şâhından bir imlâ duydu
Ma'şukumsun söyle selam ver dedi
Hicâplar ref' olup cemâli gördü
*Tahiyyât*ı selam verdi ol *Resûl*

Gül şehristân gülü, şebnemin açtı
Bülbül-ü-veş güle anda kavuştu
Ötüp murği gibi vecdi genişti
*Tahiyyât*ı selam verdi ol *Resûl*

'*Nahnu akrabu ileyhi*' likaasın çaldı
Bülbül gül üstüne konduğun bildi
Ötsene bülbülüm sevgilim dedi
Murği bülbül gibi öttü ol *Resûl*

Vazgeçip gülünden zemine indi
Beş vakit namazı mîracgâh kıldı
Oku'p *tahiyyât*ı namazdan çıktı
İşte bu erkânı kurdu ol *Resûl*

Kizb eylemez nutku, cemâli gördü
*Tahiyyat*ı selam kelâma durdu
Ağlar Baba okup namazdan çıktı
İşte bu erkânı kurdu ol *Resûl*.

214
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bu zaman asrının halkı geçer cândan anı bilmez
İçer dünya şurubundan beka mülkü yıkar bilmez
Nûş eder zehr ü zakkumdan gönül şehri olur zulmet
Kesilir kandil-i zücâc kırar cân şişesin bilmez

Aramaz hayr ile şerri gider nefsin hevâsına
Şerîat tarîkat söyler düşer bir dil dâvâsına
Satar ukbâyı dünyaya karıncanın kirasına
Geçirir ömrünü fânî beka mülkü yıkar bilmez

Girer o nâşi bahçeye bulamaz vecd-i imânı
Okub '*men arefe*' dersin aramaz vecd-i *Sübhân*'ı
Kırıp dil câmını tende bulamaz cânda cânânı
Vurur nazargâha perde hakîk Allah'ını bilmez

Namazını terk ü te'hîr urûz-u nefse meyl eder
Lübb-ü bâli mağlup olur fahşâ münkire gider
'*V'estekıym*' bâbını örter râh-ı Şeytana uyar
'*Fesevfe gayyâ*' buyrulmuş düşer nâra yanar bilmez

Şuhûd u nakl u akliyle bulamaz pençeli şâhı
Bînûr-ı hüdây-ı-burhân yarın eder âh u vâhı
Elinde fermân-ı nâkıs tanımaz gonca gül şâhı
Yarın divân-ı kübrâ'da okup kitâbını bilmez

Ârif-i billah vücûdun eylemiş dildâr dârı
Hubbu Allah'a hem *Muhammed'e* çok sever *çâr-ı yâr*'i
Ey gedâ *Ağlar Baba* sen de sevgil öz yâri
Edip dil kasrını mezket gelen mihmânını bilmez.

215
BEYT-Î AĞLAR BABA

Rûhâni bedr Ay'da gördüm bir güzel
Gözler likaasına bakmaya kıymaz
'*Nasrun minallah*'tan vurmuş hoş mir'ât
Hurşîd-i *Yezdân*'a bakmaya kıymaz

'*Ve'ş-şemsi ve'd-duhâ*' çırağı yanir
'*Kevkebun durriyyun*' vechinden parlir
'*Ke'l-kevser*' suları zübândan damlir
Leblerin nûruna bakmaya kıymaz

Sanarsın ki nutku murğiveş bülbül
Dili kâfûr dudakları zencebîl
Buhahında dinâr, fizza, selsebil
Kafkaf buhahına bakmaya kıymaz

Leyli, *Zühre*, *Zuhâl* varisi olmuş
Al-yeşil kemhâlar eğnine giymiş
Yanağında güller şebnemin vermiş
Gonca gül bağına bakmaya kıymaz

Gözleri hunidir dişleri inci
Yüzünde *hal*leri, benzi turuncu
Kurulmuş başına kudretten tâcı
Yüzde *hal*lerine bakmaya kıymaz

Bîmekân ziyâsı, cephesi, yüzü
Mişkât-ı münevver dil misbâh sözü
'*Mâ zâğa'l-basar*'la sürmeli gözü
Sürmeli gözlere bakmaya kıymaz

Nezâket bağından bitmiş bir gazel
Bilmem melek, hûri, lâ-nazîr güzel
Bizden evvel gördü *İrşâdî* ezel
Mâh-u-veş vechine bakmaya kıymaz

Tepreşir dil, çeşmi andelip sesi
Mihrâb cânibinde kubbe, kürsüsü
Sağında solunda yeşil kâsesi
Ağlar Baba câmdan içmeye kıymaz.

216
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ezel-i ezelde mâ-lem-yezel'de
Elif ismin '*cim*' cemâle bağlamış
Halk etti cihânı, zâtı bilinsin
Hayy ismini '*küntü kenz*'e(n) bağlamış

Kur'ân'ın hattında nûrun ispatı
Beş bin bir ismine sır beyyinâtı
On sekiz bin mülke var işâreti
'*Kün*' emrini kudretine bağlamış

Misli yok la-şerîk '*Allahu's-samed*'
Nûn'a *kâf*'a sebeb kıldı bir *Ehad*
Halkolduk da nûru gördük el-meded
Dört bin ismin bir zübâna bağlamış

'*Kün*' deyince on dört tabaka oldu
Altı günde dünya ziyneti buldu
Ay, Gün'den ayrıldı nûrunu aldı
On sekiz bin ismin *Hû*'ya bağlamış

Dâbbe, dârât cemâl, celâlden okur
Cümlesi rızây-ı *Hakk*'ı çağırır
Feth olur *Fettâh*'ın bâbı açılır
Rahîm ismin *Rezzâk*'ına bağlamış

Hüccettir '*ve'd-duhâ*' hikmet dersine
Hikmeti okuyan sağ girer sine
Girer sine muhtaç olmaz *Yâ-sîn*'e
Kullarını *Muhammed*'e bağlamış

'*Nûn ve'l-kalemi*'nden işâret verdi
Nübüvvet mührünü ketfine vurdu
'*Yu'tıyke rabbuke feterdâ*' dedi
Şefâati kelâmına bağlamış

Muhammed şehridir şimdi burada
Nur imâd dikilir yarın uhrâda
Ağlar Baba rızâ arar dünyada
Cennetleri rızâsına bağlamış.

217
BEYT-İ AĞLAR BABA

Durma deli gönül durma
Allah'ı dilinden koyma
Leyl ü nehâr gafil olma
Oku sen güzel Kur'ân'ı

Her bir belâyı ref' eder
Küffâr beldesine sürer
Düşmanlardan seni gözler
Oku sen güzel Kur'ân'ı

Ölmüş kalbe hayat verir
Şeytanı muzmahil kılur
Nefs-i emmâre hem ölür
Oku sen güzel Kur'ân'ı

Ulvîden hem nâzil oldu
Azîm *Peygamber*'e geldi
Cemi' âleme nûr verdi
Oku sen güzel Kur'ân'ı

Yani sen bundan hisse al
Gece gündüz Kur'ân'a dal
Huzûrda anı karşan al
Oku sen güzel Kur'ân'ı

Gâyet fazileti çoktur
Okuyana cünha yoktur
Aman dilinden bırakma
Andan büyük mürşid yokdur
Eğer Allah'ı seversen
Oku sen güzel Kur'ân'ı

Her okuyan lezzet almaz
Kur'ân ona mürşid olmaz
Kur'ân Kerim feyzin vermez
Oku sen güzel Kur'ân'ı

Mürşid çift kanatlı olur
Mürîdine pençe vurur
Süflîden ulvîye alır
Eğer Allah'ı seversen
Oku sen güzel Kur'ân'ı

Kur'ân sahibi *Rezzâk*'tır
Ol Kur'ân bize rızıktır
Okuyanı aç bırakmaz
Kur'ân sahibi *Râzık*'tır
Eğer Allah'ı seversen
Oku sen güzel Kur'ân'ı

Kur'ân vasfı dile sığmaz
Yazmak ile hiç tükenmez
Ağlar Baba okur kanmaz
Oku sen güzel Kur'ân'ı.

218
BEYT-İ AĞLAR BABA

Şâhım bizden bir nişâne sorarsan
Amentü-billah'ın demhânesiyem
Levh-i Mahfûz'undan mânâyı kursak
Nur kalem kaydının divânesiyem

İlm-i ezelinde kudreti erdi
Bir zerre nûrundan rûhları kıldı
Muhammed'den ervâh ünvâna geldi
Muhammed Nebî'nin mestânesiyem

Kâf-nûn'a emrinde mürüvvet ihsân
Hurûc-u *Âdem*'den işittik fermân
Fermâna hoş cevap eldedir burhân
'*Belâ*'nın '*illâ*'nın merdânesiyem

Emr-i *Yezdân* ile rûh halka oldu
Secde-i-celsede *Cemâl*'i gördü
Ru'yet-i *Cemâl*'de secde çift oldu
Ru'yet-i mir'âtın meyhânesiyem

'*Ve'd-duhâ*' dersini okuyan kandı
Meyhâne câmları doldu boşandı
Âilen bî-eğnâ câmdan üşendi
Meyhâne câmının efsânesiyem

'*Yemhullahu mâ yeşâu*' âyeti geldi
*Saîd*ler ağladı *eşkıyâ* güldü
İlm-i ezelinden divânı kurdu
İlm-i ezelinin kuldânesiyem

Gül gülşan bağında güle var nâzım
Leyli sahibine elbet var arzım
Ölmeden sinimi çevirdi '*Kaadı*'m
'*Temûtû*' şerbetin bicânesiyem

'*İzâ câe*' ecel te'hir olunmaz
Şahin pençesinden âhû kurtulmaz
Ağlar Baba öz yârinden ayrılmaz
Nezâket bahçesin gül dânesiyem.

219

BEYT-İ AĞLAR BABA

Beyim gizli esrâr suâl sorarsan
Bize bir dilberin mecnûnu derler
Lâ-nazîr bulunmaz misli bir güzel
Bize ol güzelin delisi derler

Gözler görmez ol cemâlin zâtını
Leyl ü nehâr isbat eder *Hâdî*'ni
Direksiz halk etti semâvatını
Bize ol güzelin velîsi derler

Emr edip özünden gazel getirdi
Perçemini tellerinden bitirdi
Hiç gün vurmaz gül gülşanda oturdu
Bize gül gülşanın zanâbı derler

Kudretinden ezel bizi yetirdi
'*Elestü*' emr edip '*belâ*' dedirdi
Bu dünyada bahçe güller bitirdi
Bize ol bahçenin bülbülü derler

Bir güzel ki bilir sırr ile cehri
Seb'u semâvâtı, yerdeki bahri
Halk etti lâ-vasıf *Muhammed* şehri
Bize ol şehirin tellâlı derler

Şehristân ki nice demhânaler var
Nâr içinde yanir pervâneler var
Ûd u anber dolu meyhâneler var
Bize meyhânenin sarhoşu derler

Ağlar Baba gonca gülde zarın var
Güllerin *Hallâk*'ı bir *Hâlık*'ın var
Muhammed Peygamber gibi şâhın var
Bize Bir *Allah*'ın âşıkı derler.

220
BEYT-İ AĞLAR BABA

Kınamayın bizi *Hâd'i* sevenler
Bir güzelin ataşına yanmışam
Görmemişem görmüş gibi kanmışam
Eli bağlı kapısında kalmışam

Altı câmdan içen zâtını bilir
Bin bir hicâp geçsem ancak görünür
Hatırdan çıkarsam gönül yorulur
Vahdet şehri içre bağlı kalmışam

Halkoldum *Sidre*'de nice yıl kaldım
Emretti *Âdem*'in beline girdim
Hurûc-u miyândan yârimi gördüm
O hînden âşıkam yanıp solmuşam

Bir güzel ki her eşyâda görünür
Sekiz türlü âlet rûhta bulunur
İki alâmetten nûru görünür
İki tek alete şeydâ olmuşam

Bin bir, dört bin, beş bin teli var güzel
Yapmıştır bir bina direksiz güzel
İki pencereden görünen güzel
İki pencere önünde kalmışam

'*Feeynemâ tuvellû fesemme vechullah*' buyuran güzel
Çâr yanımda amma görünmez güzel
Cânımdadır amma bulunmaz güzel
Tendeki tatlı cânımdan bezmişem

Bu ihsân varlığın bulmuşam ezel
Beş bâbdan girerim görünmez güzel
Ben göremem beni görür ol güzel
Leyl ü nehâr secdegâhda kalmışam

Şeş cihetten hâli enfâda durur
İki imâd üzre cân câmda durur
'*Temûtû*'ye mazhar olanlar bulur
Azrâîl meleğe cânım vermişem

Bilmem ol güzeli kande bulurum
Ölmeden sağ ölmüşem belki görürüm
Canları arasam mutlak bulurum
Bu hal ile bir sevdaya düşmüşem

Dolaşsam dünyayı yok yok bulamam
Tahte-s-serâ ilin gezsem göremem
Meleklere sorsam haber alamam
Der *Ağlar Baba* ki kalpte bulmuşam.

221
BEYT-İ AĞLAR BABA

Sinnim *hamsîne*de zaman geçirdim
Ağladım gülecek gün bulamadım
Gâhî hüzün, gâhî mahsûn, gâh hasta
Gonca gül şehrine yol bulamadım

Murğî figan kurmuş hârın içinde
Dil ceşmim ağlıyor nârın içinde
Beş bin şehr-i irfân mekteb içinde
Al-yeşil mihrâba eş bulamadım

Allah'a yer mekân ispat olunmaz
Muhammed bahrine düşen boğulmaz
Nehr-i cârî suda keşti yorulmaz
Bahr-i meknûn gibi göl bulamadım

'*Ve nahnu akrabu ileyhi*' buyurdu *Sübhân*
Zamîrgâh ravzında oturur sultân
Gözler ağlar diller okurlar Kur'ân
Sıdk ile Allah der dil bulamadım

Ağlar Baba geçme sabâ yelinden
Bülbül vaz gelir mi seher gülünden
Nice bahçıvanın girdim bağından
Üstüne konacak gül bulamadım.

222
BEYT-İ AĞLAR BABA

Nûr fuâddan sil havâbı ey gönül *Rahmân*'a bak
Mekteb-i irfân içinde oturan ihvâna bak

'*Küntü kenz*'in sırrına sen ermek istersen eğer
İnzivâ hüsnünde dâim okunan Kur'ân'a bak

Zatı mir'âtına varmak ister isen sen eğer
Yıkma dil kasrını şâhım oturan sultâna bak

Kesret-i âlemde olmak sanma insan hâlidir
Vahdet ile her mekânın aç gözün cânâna bak

Leyl ü nehâr gafil olma gözle dildâr yolunu
Gizli mihmândâr oluben kasra inen şâha bak

Ağlar Gülmez âşık olmuş ol cemâlin zâtına
Ey gönül sen hâba varma gece, hayy olana bak

223
BEYT-İ AĞLAR BABA

'*Ve lekad kerremnâ*' sırrından fermân
Bu fermânı bilen insan değil mi
Nüzûl-u '*Ve'd-duhâ*' fermâna dermân
Getiren *Cibrîl-i emîn* değil mi

Okur dersini ezber hocasından
Alır hikmet '*fe-eğnâ*' hecesinden
Biner keşti kaçar gam dalgasından
Ol gemiyi süren kaptan değil mi

Râzıye, *marzıyye* nûr bâbı açar
Sâfiye'de amîk bahrine geçer
Gâhi gavvâs gâhi limandan uçar
Düşüp boğulmayan gavvâs değil mi

Yüzgek vurur şehr-i hayreti bulur
Zîrûh câmidâtta şem'edân görür
Pervâneler gibi yanar yakılır
Bu aşk ile yanan âşık değil mi

Gonca gül bağına girenler gördü
Âşiyân gülşanda gülnâza kondu
Bahçıvan şâhına tekarrub oldu
Gül dalında öten bülbül değil mi

Letâfet, nezâket gülzâr-ı gülde
Bülbül daldan dala atlıyor gülde
'*Seb'u'l-mesânî*'yi okuyor dilde
Gülzâr *Muhammed*'in gülü değil mi

Cihâdu-l-ictihâd ravzında alır
'*Men arefe*' dersin mektepte okur
Nefsine zimâmı bir kıldan vurur
Şeytanı bağlayan irfân değil mi

'*Hubbu fillah*' ârif dergâhın tanır
'*Ve emmessâile*' *Hakk*'a yalvarır
'*Fela tenhar*' *eğnâ* şehrini bulur
Şehristândan giren ârif değil mi

Nûr şecer bitirir perlerin açar
Bu fânîde gezer ukbâya uçar
'*Temûtû*'ye mazhar mevt câmın içer
Bu söz *Peygamber*'in sözü değil mi

İstikbâr, tefâhur yeri yırtamaz
Yüksek cebellere bâliğ olamaz
'*Yelkavne gayyâ*'dan ol kurturamaz
Bu kelâmı diyen Allah değil mi

Gedâ *Ağlar Baba* şeydâzar olma
'*Seb'ü'l-mesânî*'yi dil cândan koma
Maîşetin gibi mevtindir korkma
Diyen *Muhammed-i Zîşan* değil mi.

224
BEYT-İ AĞLAR BABA

Öyle derde dûçâr oldum dermânı mümkün değil
İhrâk-ı aşkın cerrâhı, *Lokmân*'ı mümkün değil

Bir güzelin sevda nârı yaktı yandırdı beni
Düşmüşüm aşk deryasına ihrâcı mümkün değil

Derd-i aşka tiryâk olmaz *Lokmân*'ı cânda ara
Dermânı derd içre amma bulması mümkün değil

Halbuki derd bana dermân neylerim âb-ı *Eflâtun*
Hâzıkı mir'ât-ı *Yezdân* bakması mümkün değil

İlm-i ezelindeki '*kün*' eyledi meftûn bizi
Ol zaman Allah'ı bildim inkârı mümkün değil

Âfitâbdan bulup ünvân düştüm aşkın bahrine
Ol denizden keşti sürüp çıkması mümkün değil

Mûsâ Kelîm, *Tûr*'da yandı nûr cemâlin nârına
'*Len terânî*' yani *Hakk*'ı görmesi mümkün değil

Nûr-u Rabbânî tecellî cebeli dekk eyledi
Zât-ı vechullahı bizzât görmesi mümkün değil

Ağlar Baba derd seni bıraktı vahdet ravzına
Bağ-ı dildâr ravzasına girmesi mümkün değil.

225
BEYİT

Nûrdan kalem hattı *Levh*'e vurmadan
Nice bin yıl akdem '*kâf*', '*nûn'a* değdi
Rûhumuz bâkıydır ebedî ölmez
Hayat dergâhından zuhûra geldi

Halkolduk mücevher kubbede kaldık
İki fırka olub ervâh ayrıldık
Etkıyyâ, *eşkıyyâ* onda var olduk
Kalemin halkına '*kün*' emri geldi

Var oldu nûr kalem âh u zâr kıldı
'Bâ', '*beka billah*'ı nakkaşa aldı
Ratb ile *yâbisi* mahfûza çaldı
Takî'nin, *şakî*'nin yaz emri geldi

Mürettep gülnâzdan nûr mir'ât kalktı
Havfe zâhib amîk halk bahri aktı
Herkes kârı kisbi ol zaman buldu
Eşkıyâ, *suedâ* ünvâna geldi

Zükûr, *ünâs* sevap hoş helallaştı
Ezel takdir geldi rûha ulaştı
Saîd, şakî batn-ı mâdere düştü
Hakkında *Peygamber* hadîsi geldi

Mâderden velâdet, zemine gelir
Saîd, şakî herkes san'atın bulur
Hatt-ı varak ba'zan tebeddül olur
Levh'in tağyirinin isbâtı geldi

Ağlar Baba bilmez kisb ü kârını
Levh-i mahfûz'daki defter, rakkını
İlm-i ezel olan va'd ü vaîdini
Kullara tevekkül kıl emri geldi.

226
BEYİT*

Götür rîh-ı sabâ selamım götür
Gam aşk küsârını *Yezdân*'a söyle
Cânım şeydâ olmuş tende durmuyor
Her bir ahvâlimi öz yâre söyle

Hali ahvâlimden gayri men bilmez
Bir derde uğradım dermânı olmaz
Eflâtun etıbbâ hiç çâre bulmaz
Dertlerin dermânı *Lokmân*'a söyle

Aç perin ulvîyye inmegil yeniş
Yırt cân perdedârın gül şehre giriş
Çâr-ı yâr-ı bâkemâle hem danış
Mahlûku besleyen *Rezzâk*'a söyle

Bülbül-ü gülzârın güldedir nâzı
Güllerin şâhına eyle bu arzı
Okur nâmem yazar bir satır yazı
Ulaş lâ-mekân'da *Cebbâr*'a söyle

Kaç nefs-i su'bândan eyleme telaş
Bir keşti sal bahre kervâna ulaş
Perşeng-i baş, bedr ay şâh ile görüş
Kaptanlar faili *Muhtâr*'a söyle

Bin bir hicâbı geç, yüz tut dergâha
Yolun uğrar senin şân veren şâha
Tapşır arzuhâlim *Hazret-Penâh*'a
'*Kün*' emrini veren *Hallâk*'a söyle

* İlgili nota bakınız (B226)

Hicâplar ref' olur görünür hurşîd
Gül şehrinde pâydâr olmuştur mürşid
Mühürler nâmemi *Şâhidü-ş-Şehîd*
Bu *Ağlar Baba*'yı *Gaffâr*'a söyle.

227
BEYT-İ AĞLAR BABA

On sekiz bin mülkü kılan *Lem-yezel*
Ervâhı yarattı emlâkten evvel
Nebî Zîşan rûhu ezel tâ ezel
Ol zaman *Muhammed* yanında idim

Cümle rûhlar hayat bahrinden oldu
Bilmezik ki nerde kaldı dolandı
Muhammed nûrundan meydâna geldi
Ol zaman saâdet bahrinde idim

Ârif irfân kârın aldı ezelden
Levh-i mahfûz'unu bina kılmadan
'*Elestü*' emrine hitap etmeden
Ol hînde *illâ*'nın deminde idim

Dört anâsır şeyden *Âdem* olanda
Serendip dağında ünvân bulanda
Rûhlar Hak emrini edâ edende
Ol zaman *Âdem*'in sağında idim

İki ecnâs nikâh hoş helallaştı
Rûh ile ten gelip anda birleşti
Hâtiften bir nidâ rûha ulaştı
Ol zaman mâderin batnında idim

Ağlar Baba aşk mecâzından geçti
Cevher-i hakîkat bâbını açtı
Allah ile *Serendip*'te görüştü
Ol zaman secde-i celsede idim.

228
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bu aşk beni elbet yakar yandırır
Aman rûhum aman dildâre söyle
Çıkar cânım tenden haberim olmaz
Var bu ahvâlimi *Sultân*'a söyle

Rûhum geçme asla erlik va'dine
Düşmüş cânım yani *Nemrûd* nârına
El atıp sultânım alsın yanına
Git bu ataşımı *Fettâh*'a söyle

Gitti cânım kanım kalmadı mecâl
Kabire girmişem gelmeden ecel
Aman *İsrâfîl*'im durma *Sûr*'u çal
Bu müşkil hâlimi yârime söyle

Bir gün elbet bizi ecel yakalar
Boynuma ağ bezden gömlek takarlar
Kaldırıp cenazem kabre koyarlar
Ulaş bu haberi ünsüme söyle

Cânım gider tenim kabirde kalır
İki melek iki sûd ile gelir
Korkarım ki dilim anda yorulur
Götür bu haberim *Nebî*'me söyle

Çokça yatmam amma toprak olurum
İrfân ihvanlardan rahmet alırım
Ağladığım ecri orda bulurum
Götür haberimi *Hünkâr*'a söyle

Ağlar Baba sen aldanma dünyada
Burada korkarsan gülersin onda
Sinden kalkıp ol divâna gidende
Götür haberimi *Kaadı*'ma söyle.

229
BEYT-İ AĞLAR BABA

Şâhım sana bir pençeli fermân var
Okunan kelâmın dercini gözle
Açmagıl rikâbet yâd kapısını
Öz yâr bahçesinin bâbını gözle

'*Fetahnâ*' *Cibrîl*'in yedinde geldi
Muhammed kasr-ı-gâh hoş safâ buldu
Yırttı cân perdesin hikmet doldurdu
'*İnnâ fetahnâ*'nın sırrını gözle

Feth-i mübîn dil cân câmını açtı
Allah'ın zülfünden telini seçti
Hadîsi, sözü Kur'ân'a yanaştı
Feth-i mübîn bâbın sırrını gözle

Mukaddem, muahhar hücceti geldi
'*Sekahum rabbuhum*' câmından kandı
Afv-ı zenb, dâreyne padişâh oldu
Cilvegâh şâhının sırrını gözle

Mukaddem, muahhar nihâyet buldu
Zâhir, bâtın *Muhammed*'e cem'oldu
Hücredâr misbâhtan ziyneti aldı
Ke-mişkât sahibin sırrını gözle

Sırât-ı müstakîm hüdâsın buldu
'*Eşeddu hubben lillâh*' kadehi doldu
Mihrâbına girdi tarîkat kurdu
Gir mihrâb-ı şâha feyizi gözle

Erkâna girenler hidâyet bulur
Muzmer-i ezkâra sekîne gelir
'*Liyezdâdû îmânen*' Allah buyurur
İmânın islâmın vecdini gözle

'*Fetahnâ*' şerbetin nûş etti kandı
'*Ve'd-duhâ*' kârından keştiyi yaptı
'*Nahnu kâsemnâ*'*ya* havâle etti
Gedâ *Ağlar Baba* bu sırrı gözle.

230
BEYT-İ AĞLAR BABA

*Saydı*m rûhumu ayırsa tenimden
Cânım tenim ayrı ayrı Allah der
Çekip cezbeylese ukbâ iline
Tenim sinde rûhum *Arş*'ta Allah der

Elbet bir gün olur *saydı*mız gelir
Melâkeler cânı hulkûma alır
Murği âşiyândan uçar ayrılır
Azrâîl elinde rûhum Allah der

Pençeli hüccet var *Hak* karîb olur
İki melek yeşil câm ile gelir
Rûh bedenden çıkar evde dolanır
Rûh havada tenim yerde Allah der

Yaratılmış ezel ilminde kader
Fânîde ölenler Allah'a gider
Tenim çürür cânım çok rahat eder
Çürüyen kemikler, rûhum Allah der

Müminin makberi bazen darlaşır
Rûh ten ile gelir anda birleşir
Döner gül gülşana ravza genişir
Birleşir ayrılır anlar Allah der

'*Kâf, nûn*' ile kurdu çâr binâsını
Çürüyen izâmlar bulur aslını
Rûhlar gelir bulur cân yuvasını
Birleşir kalkarlar anlar Allah der

Cennet'ten buraklar zimâmlı gelir
Üstlerine yeşil kürsü kurulur
Korkarım ki benim nalçam kırılır
Rûh teniyle ağlar ancak Allah der

Ağlar Baba sen divâna varanda
Sevdiğin Allah'ı anda görende
El bağlayıp karşısında duranda
Rûhum tenim yine durmaz Allah der.

231

BEYT-İ AĞLAR BABA

Varma hâba gözüm aç cân perdesin
Gir vahdete dildâr yolunu gözet
Dal ezkâr-ı-fikre sil cân yuvasın
Mihmândâr ol mihmân yolunu gözet

Mihmândârsın örtme mihmân bâbını
Bağlama Allahın mezket câmını
İç zümregâh ûd ü anber âbını
Bezet kasr-ı kalbin Allah'ı gözet

Düşmegil avâmın mücrim yasına
Allah gayrisinde dil dâvâsına
Aldanma dünyanın az kirasına
Ârif irfânların izini gözet

Rûz ü şeb gözleme yâd arzusunu
Açmagıl kesretin şer kapısını
Perrübâl, zenbûrun dinle sesini
Bûm gibi virâne şehrini gözet

Bülbül gibi nâzın şâhından olma
Menemşe açılır sen hâba dalma
İnip gülden sincan hârına konma
Sâbit ol nâzda sen şebnemi gözet

Lâle sünbül gülde eyle figanı
Ecnebî zağ olma sâhibin tanı
Yatma gecelerde gözlegil anı
Seherde açılan nişânı gözet

Ağlar Baba gülün şâhından olma
Lâle gibi boynun sen buruk koyma
Gonca gül dalından subha dek inme
Sabâ, mor menemşe gülünü gözet.

232
BEYT-İ AĞLAR BABA

'*Nahnu kasemnâ*'da taksim bâbında
İman hil'atini ol zaman giydik
Çevrildik yâr ile geldik yüz yüze
İllâ imlâsını ol hînde aldık

Kudret dalgaları mevc ü mevc vurdu
Ayrıldı ervâhlar iki sınf oldu
Va'd ile vaîdine '*kün*' emri oldu
Cemâl'den *Celâl*'den imlâyı aldık

Cemâl-Celâl'ine biz hayrân olduk
Seyrettik nûrları anda ayrıldık
Kimisi *lâ* kimi *illâ* okuduk
Lâ'yı hem *illâ*'yı ol zaman bulduk

Bilmezik ki ne zamanda halkolduk
Hayat dergâhından rûhlar var olduk
Muhammed rûhuyla hicâba girdik
Rûhtan hurûç ettik ünvânı bulduk

Emr oldu anâsır, zerre cem' oldu
Âdem'in kalıbı meydâna geldi
Âdem'in rûhuyla hep ervâh geldi
Miyan-ı *Âdem*'de bir zaman kaldık

Sûretinden girdik sîrette kaldık
Emrolundu çıkıp iki sâf olduk
İlm-i ezeldeki mânâyı kurduk
Cemâl *illâ*, celâl *lâ*'yı okuduk

Ağlar Baba azîm bir dergâh kıldı
Mihrâbın gülünden mânâyı kurdu
Melâke kalbine imlâyı vurdu
Bu ilm-i huzûru mürşîdde bulduk.

233
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bu dert beni tatlı cânımdan etti
Aman rûhum aman *Lokmân*'ı gözle
Lokmân'ı bir güzel, asla görünmez
Hiç olmazsa gonca gülünü gözle

Cân tenden ayrılır ediyor zulüm
Rûhun arzusunu ne yerde bulum
Şehir çok yakındır kavuşmaz kolum
Aç cân perdesini yolunu gözle

Üç yüz altmış damar titreşti tende
Bir ricâcım olsa bulurum cânda
Umudum var gülşan şâhı *Sultân*'da
Gir gülşan bağına *Sultân*'ı gözle

Uçtu cânım kanım aceb ben nedim
Kangı zülcenâha hâlim arz edim
Muhammed Ahmed'in beytine gidim
Keştiler şâhının rûhunu gözle

Yaksam cânım girsem canlar zarfına
Seyretsem yârimin şânlı bağına
Nûr şecer fer'inde mü'min kalbine
Gir kasr-ı kalbime *Sübhân*'ı gözle

Ağlar Baba yandı yârin nûruna
Basmıştır bağrını gülün hârına
Bu hâliyle yanar aşkın nârına
Aşkın derdi ile yârimi gözle.

234
BEYT-İ AĞLAR BABA

Rûhum sana bir gizlice fermân var
Âlemler şâhının yolunu gözet
Yoktur şâhın kubbe, kürsü, binası

Yatma gecelerin nısfını gözet
Geceler âlemi şer zulmet olur
Leyki rûhanîyyet hurşîdi vurur
Ol nûr ile Allah kalplere gelir
Yatma rûhanîyyet nûrunu gözet

Ol hurşîd mü'minin kalbine vurur
Cân perdesi kalkar, kalp gözü görür
Âlem-i rûhandan tecellâ olur
Yatma gecelerin zarfını gözet

Fenâ-fillah mülke anda erilir
Allah'ın kudreti rûhtan görünür
Bizzat Allah mü'min kalbine gelir
Yatma gecelerde Allah'ı gözet

Rûhanîyyet bu âlemi kandırır
Beka-billah perdesini kaldırır
Şarkı, garbı kula ru'yet ettirir
Yatma gecelerde emlâki gözet

Rû's u çâr şâh rûhanîde gör n'ider
Âlem-i cismânı bütün seyreder
Bu âlemi ondan kumanda eder
Yatma gecelerde çâr şâhı gözet

Rû'su tecellîden mânâyı alır
Mir'ât-ı *Yezdân*'dan tecellî gelir
Cemâl'den *Celâl*'den yani nûr vurur
Yatma gecelerde feyzini gözet

Kudret-i *Yezdânı* iktizâ eder
Nûr şecer fer'inden Allah feyz eder
Bu vech ile mü'min tecellî görer
Yatma gecelerde tecellî gözet

Şânında âyetler buyruldu geldi
Tefsir-i Kur'ân'ı okuyan bildi
Allah kalbi nahle hoş teşbîh etti
Yatma *Ağlar Baba* nişânı gözet

235
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gel ey rûhum bu tenimden ayrılma
İkimiz bir olup Allah'ı bulak
Geceler subha dek uyuyup yatmayak
Ağlayıp yalvarak Allah'ı bulak

Bu aşk seni beni *Hakk*'a götürür
Dâr-ı mihnet köprüsünden geçirir
Cennet emlâkine bizi uçurur
Bu aşk ile yanıp Allah'ı bulak

Allah'ı bulup da sonra ayrılak
Kabrin şiddet, azâbından kurtulak
Acep ne vech ile arayıp bulak
Bu dert ile yanıp Allah'ı bulak

Bu aşk bir gün yakar bizi hicrâna
Halîl gibi sokar nâr-ı gülşana
Arz edek biz hâlimizi *Yezdân*'a
Ağlayıp yalvarıp Allah'ı bulak

Allah'ı bulmazsak n'olur hâlimiz
Ayak üstü kurur bizim kanımız
Münâfıklar gibi çıkar cânımız
Bu dert ile yanıp Allah'ı bulak

Rûhum sen yanmışsın cemâl nûruna
Cezbeyledin beni Allah yoluna
Yani alıp gide ru'yet mülküne
Bu dert ile yanıp Allah'ı bulak

Ağlar Baba aman rûhtan ayrılma
Rûhtan ayrılıp da nefsen buyrulma
Rûhun rahmânîdir izin koyverme
Bu dert ile yanıp Allah'ı bulak.

236
BEYT-İ AĞLAR BABA

Rûhum varacaktır yârin mülküne
Bakalım ki arayıp bulabilir mi
Gülistân şehrinin şâhın görecek
Andan sorup haber alabilir mi

'*V'estakim*' yolunda rûhum gidecek
Muhammed çektiği hatta girecek
Bâtın kapısında kıyâm edecek
Acep izin alıp girebilir mi

Ol bâbdan girerse keşti binecek
Kaptan olup kendi gemi sürecek
Şâh-ı perver gülşan bağın görecek
Bahçıvandan haber alabilir mi

Sevdiğim ilini kimseler bilmez
Bilirse bir bilir *Muhammed* güzel
Cân bağ-ı miracta görmüştü ezel
Muhammed'den haber alabilir mi

Bîhaber gelirse yâ hâlim n'olur
Bu tenimden cânım hemen ayrılır
Rûhum gider güzel yârini bulur
Ten rûhumdan haber alabilir mi

Ağlar Baba seni yârin çağırır
Rûhun gider arar dostunu bulur
Aşk elem gam küsârından kurtulur
Dost bağında yâri görebilir mi

237
BEYT-İ AĞLAR BABA

Kişver-i gülşanda yâr otağında
Cemâl mir'âtiyle aynalaşıptır
Sarmış çâr çenberi zülfünün teli
Yer gök ehli bütün alvalaşıptır

'*Nasrun minallah*'tır tebşirli fermân
Okunur zülfünde esrâr-ı Kur'ân
İsminde yazılmış harf-i *er-Rahmân*
Allah'ın zülfüyle imzâlaşıptır

'*Elif*' mühürlemiş ketfinde gülzâr
Nakkaş-ı billahtır dilinde ezber
'*Seb'u'l-mesânî*'yle nutku sâfi zer
'*Elif lâm mîm*' ile mühreleşiptir

Cân perdesin deldi '*fetahnâ*' sırrı
'*Ke'l-kevser*' şânında ağzının şoru
Leblerinden parlir şeb-çırağ nârı
'*Ve'd-duhâ*' 'dât'ıyle ziyâlaşıptır

Miftâhu'l-Cennet'tir ravzada mâmûr
Enfinden feyz eder selsebîl, kâfûr
Cephesinde nakkaş '*ve Rabbu'l-Gafûr*'
Ümmü'l-kitâb ile müjdeleşiptir

Kafkaf buhahından Ay, Gün utanır
Dil zübân câmları dolar boşanır
Feminden şebnemi gonca gül alır
Aynından kevâkib şûleleşiptir

Vechinden okunur yedi '*hâ mîm, mîm*'
Yüzondört kal'ada '*kaaf, elif lâm mîm*'
Enbiyâdan mümtâz eyledi çift mîm
İki 'mîm, hâ, dal'la damgalaşıptır

Hallerinden lâle sünbül gül açmış
Kirpiğinden 'elif' kemâle gelmiş
'Sa' noktay-ı enver bahâ'dan almış
Sefîl *Ağlar Baba* bükâlaşıptır.

238
BEYT-İ AĞLAR BABA

Rûhum sana bir fermânlı ricâm var
Arzuhalim *Muhammed*'e ulaştır
Nefs-i şûm *levvâme* harbe kalkıştı
Rehberimden bize himmet ulaştır

Gûya ki başıma zimâm vuracak
Omuzuma binip kamçı çalacak
İtmînân şehrinden beni alacak
Muhammed'e bu haberi ulaştır

Muhabbetten *Ahmed* meydâna geldi
Pervâne insana aşkı ol verdi
Nice kullar nârda yandı yakıldı
Muhammed'den bize aşkı ulaştır

Aşkı yollar ise kuvvetim artar
Kervânımız şehr-i *râzî*'ye kalkar
Nefs-i rahmânî'nin rütbesi artar
Muhammed'den bize aşkı ulaştır

Bu kadar arzımı kabul eylesin
Düşmanlar eline bizi vermesin
Kervânımız yarı yolda kalmasın
Muhammed'den bize himmet ulaştır

Ol bizi yaktı yandırdı hicrâna
Sağ bıraktı nâr-ı dâr-ı gülşane
Bir güzele meftûn olduk divâne
Muhammed'den bize himmet ulaştır

Burda ağlamayan uhrâda gülmez
Dert mihnet çekmeyen safâyı bilmez
Ağlar Baba derdin artar eksilmez
Muhammed'den bize dermân ulaştır

239
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Hocam sana hoş güzelce haber var
Terkeyle ağyârı hal gecelerde
Geç mülk-i hayrete aç perdedârı
Görüş öz yâr ile kal gecelerde

'*Ve nahnu akrabu ileyh*' tebşîrli fermân
Allah'ım cândadır sıdk ile inan
Şâhbazlı pençeli hüccetli burhân
Buluş Allah ile nûr gecelerde

Rûz ü şeb ayık ol erkânın tanı
Al-yeşil mihrâbdan gözle nişânı
Dilinden bırakma vecd-i *Sübhân*'ı
Savaş, Allah ile 'Hû' gecelerde

* İlgili nota bakınız (B239)

Sırr-ı '*fetahnâ*'dan himmeti gözle
'*Âil*'den geç şehr-i '*eğnâ*'yı izle
Nişângâh gülünden mir'âtı gözle
Hayy ol Allah ile hayy gecelerde

Kamer kevâkibden mânâyı düzelt
Kasr-ı-gâh da olan cân dârı bezet
Dil rahsına gelen mihmânı gözet
Hizmet et Allah'a cân gecelerde

Ârif-i billaha öğretir erkân
Dil zübân neşreder esrâr-ı Kur'ân
Lâle andelipten eder el-aman
Hikmet ru'yet olur has gecelerde

Ârif irfân pîrler gördüler mektep
Okup öğrendiler hüsn ile edep
Nefs ile Şeytanı ettiler merkep
Buldular Allah'ı dost gecelerde

Mor menemşe gece hârından çıkar
Bülbül perin açar üstüne uçar
Âşiyândan murği yaş döker ağlar
Ağla *Ağlar Baba* her gecelerde.

240
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Vasfedeyim bir efendi hâlini
Davûd Peygamber'in câmından içmiş
Seyrettim rûhunu kişver gülünde
Ervâh penâhından himmet şân almış

* İlgili nota bakınız (B240)

Zâhir insan sofrasına bakılmaz
Perdefli noktayı her kalem yazmaz
Dergâh-ı dildârdır gayyesi olmaz
'*Nüshay-ı kübrâ*'nın şehrini yapmış

'*Nüshay-ı kübrâ*'yı bin batman tartmaz
Kafdağı yerinden asla ırgatmaz
Şahmerdân kal'ası düşman giremez
Hemen ol kal'anın binasın kurmuş

Bülbülveş dili, vechi münevver
Fuâd misbâh şehri, kelâmı enver
Nazargâh rahsında lâ-nazîr dilber
'*Kaabe kavseyni*'nin sırrını bulmuş

Cevher-i mürekkep nakkaş-ı billah
Hoş bir sadâ vermiş halkeden Allah
Kalbinde şeb-çırağ elhamdülillah
Dâvûd Peygamber'in vârisi olmuş

Mest eder sadâsı hem tuyûr zâğı
Al perçemli teller gönül dost bağı
Yeşil zebercetten yanir çırağı
Pervâne iline tîrini kurmuş

Bırakmaz ravzına bir parça yara
Düşer *Hâlil* gibi gülşana nâra
Leyl ü nehâr yalvaracak dildâra
Bu *Ağlar Baba*'yı nişâna almış

241

BEYT-İ AĞLAR BABA

Bu dünyanın verâsını riyâzata girenden sor
Okub '*men arefe*' dersin henüz nefsin bilenden sor

Nebî zîşân hadîsidir muhabbet bâbına miftâh
Muhabbet bâbını küşâd edip adım atandan sor

Muhabbet bâbın açmayan bilmez Allah'ın zâtını
'*Kul in küntüm tuhibbûne*' eşiğinden geçenden sor

Sever kullarını Allah cemâlinden vurur mir'ât
Dahi '*yuhbibkumullâh*'ı derûnundan bilenden sor

Azâb-ı kabr ile rahmet ecel câmın içen bilir
Ânı bilmek diler isen sağ ölüp de gezenden sor

'*Eşeddu hubben lillâh*' kadehinden tadan, içmez ecel câmın
O kadehin su tadını huzûr ehli olandan sor

Melek *Azrâîl*'in cebrin ölüp kabre giren bilir
Ol ahvâli bilem dersen inkıbâza erenden sor

Âhiret mülkünün hâli ne vech ile olur ru'yet
O sırrın inkişâfını '*temûtû*'ye erenden sor

'*Fetahnâ*' tatlı câmından nûr-u misbâh olur iftâh
Kılıp cân yuvasın mâmûr gece mihmân edenden sor

Vücûd-u mihmândâra mülhak ne ecilden coşup ağlar
Bu ezkârın füyûzunu bu *Ağlar Baba*'dan gel sor.

242
BEYT-İ AĞLAR BABA

Zülâl-i fercâmın elinden bir tas
Doldurun biz nûş edelim ol âbı
Ânın ünvânından kaynadı sular
Doldurun biz nûş edelim al çayı

Bu meclise geldi erenler pîrler
Kevser mâ yerine kabul ederler
İçip çayımızı memnun giderler
Doldurun biz nûş edelim al çayı

'*Fetahnâ*' câmından *Muhammed* kandı
Çay yerine hikmet suyun doldurdu
Mürşidler bu çaydan çok iffet buldu
Doldurun biz nûş edelim al çayı

Hikmet kuyusunu *Muhammed* vurdu
Al-yeşil kadehi *Sıddîk* doldurdu
Bu çay kâseleri ol hînden kaldı
Doldurun biz nûş edelim al çayı

Çevrildi kadehler kâseler doldu
Çâr-i yâr-i güzîn içip de kandı
Bu muhabbet bize anlardan kaldı
Doldurun biz nûş edelim al çayı

'*Men arefe*' dersin okudu irfân
Muhabbet bâbına delildir Kur'ân
'*Eşeddü hubben lillâh*' al câma fermân
Doldurun biz nûş edelim al çayı

Azrâîl fermânı okunur gelir
Fercâm al kâsesin melekler alır
Kevser şişeleri dolar boşanır
Doldurun biz nûş edelim al çayı

Oku *Ağlar Baba* ders ilm ü irfân
'*Yuhibbuhum ve yuhibbûnehu*' şerbetin iç kan
Bir al-yeşil mir'ât fercâmdır inan
Doldurun biz nûş edelim al çayı.

243
BEYT-İ AĞLAR BABA

Cânân gül ilinden gül yüzlü dilber
'*Mîm*' ismini muhabbete bağlamış
Cemâl perçemine sarmış telini
Ahmed '*hâ*'sın halâvete bağlamış

Bedende bir nokta îmân âlîdir
Üç yüz altmış damar dildâr bağıdır
Yâr perçem otağı gönül akıtır
İki 'mîm, *hâ*, *dal*'ı '*şîn*'e bağlamış

Nûr fuâdda üç gül misbâh dalıdır
Kan damardan içre cemâl şehridir
Sanmanız ki murği kafes malıdır
'*Mîm*'i '*sâd*-ı *musaffâ*'ya bağlamış

'*Ve'd-duhâ*' sırrından izâmlar kaynar
Cân yuvası coşar şâh damar oynar
Mişkât derûnunda şeb-çırağ yanar
'*Mîm*' mi'râcı '*cim*' cemâle bağlamış

'*Sekahum rabbuhum*' câmları taştı
Cân içinde cânân şehrine geçti
Tebârek *Yezdân*'a kulu ulaştı
'*Ha*' hadisi '*kaf*' Kur'ân'a bağlamış

Gedâ *Ağlar Baba* sâil kul kemter
İlik kandan içre şehiri göster
Pençeli hüccetli bir fermân ister
Dedim hüccet '*fetahnâ*'ya bağlamış

244
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Ravza gül bağları köşkü yâristân
Lü'lü' yâkût mercân taşı Cennet'in
Gökler gibi tabak tabak kurulmuş
Gayyesi bulunmaz şehr-i Cennet'in

Cennet'in miftâhı nûr, islâm, îmân
Ağrımaz baş, kulak, edesin aman
'*Lâ lağvun fîhâ*' âyeti pençeli fermân
Çok güzel âlîdir ömrü Cennet'in

Üç '*mîm, hâ*' gözünden dört ırmak çıkar
Asel, leben, kâfûr, zencebîl akar
Havzı dünyadadır okuyan kanar
Vücûd-u insanda havzı Cennet'in

Mor menemşe lâle sünbül gül bağı
Gonca gül açılmış, üstünde murği
Kaplanmış mercâna yoktur taş, dağı
Bütün inci nuhas yolu Cennet'in

* İlgili nota bakınız (B244)

Yeşil zebercetten kasr u kürsüler
Eşcârlar tahtında akıyor sular
Daldan dala atlir ötir bülbüller
Benzemez bu ile dili Cennet'in

Öter bir kuş olur bin daldan nidâ
Hâfız okur gibi alınır sadâ
Olmaz anda miskin yoksul bir gedâ
Ne hoştur âlemi, ili Cennet'in

Fânîde ağlayan Cennet'te güler
Ser vermişler lâle ile sünbüller
Hârı olmaz, solmaz, açılmış güller
Misk ü anber kokar gülü Cennet'in

Biter güller, solmaz, rengini verir
Göz, kulak, fem her an şebnemi alır
Bâ-kemâl ü ru'yet hayrân mest olur
Kesilmez eksilmez tadı Cennet'in

Salınır gezerler hûrî kızları
Yanakları billûr, çifte *hal*leri
Saçları ibrişim, zülfün telleri
Dünyaya benzemez halkı Cennet'in

Metholunmaz hûri, gılmânın hâli
Ağızları kevser yüzleri pullu
Nasîb eyle bize yâ Rab *cemâl*i
Ağlar Baba ne hoş gülü Cennet'in

245
BEYT-İ AĞLAR BABA

Uyan hâb-ı gaflet deminden gönül
Mahlûku halk eden *Hallâk*'ı tanı
Âlemin şûlesi şer' ü şerîat
Zebûr, Tevrât, İncîl, Furkaan'ın tanı

'*Temûtû*' sırriyle dal dem-i zikre
Enîsin kavuşur korkma kabire
Cebrâîl, Mikâîl çâr melek içre
Sayd-ı şâh *Azrâîl* meleğin tanı

Cennet tarîkinden ne şeydir alan
Soldaki kitabı kat kat dolduran
Allah ile her an kavga ettiren
Namazdan bezdiren Şeytanın tanı

Nice beyler şâhlar oldular turâb
Ne yoksul bıraktı ne acem arab
Bozulmaz Allah'ın kurduğu mihrâb
Peygamber *Muhammed Zîşan*'ın tanı

Bunca mukarribler gitmediler mi
Köşklerin bûm evi etmediler mi
Kur'ân hadîs sana demediler mi
Baba Ağlar, levvâm, *emmâr*ın tanı.

246
BEYT-İ AĞLAR BABA

Dalma zulmet amîk bahrine gönül
Ol denizden keşti süreni tanı
Yoksul sefînesin oldur tufânı
Limandan çıkmayan kaptanın tanı

Dünyadan geçmiştir ölmeden ölen
Gayyesiz denizden gemiyi süren
Rûz ü şeb düşmana seyfini vuran
Ondokuz parçalı kılıncın tanı

Beka mülkü sever Allah'ı bulan
'*Men arefe*' dersin okup da kanan
Cân yuvasın yapıp cilâyı vuran
Mihmândâr ol azîz mihmânın tanı

Âşiyân gül şehrin haniya şâhı
Ayıl bu gafletten eyleme âhı
Gir bağ-ı gülşana seyreyle mâhı
Menemşe gösteren mürşidin tanı

Tuyûr zağ giremez güller bağına
Bülbül atlar konar lâle dalına
Seyreyleye mor menemşe yârine
Ağlar Baba sen de Allah'ın tanı.

247
BEYT-İ AĞLAR BABA

Müjde olsun bir mene ki dilde zikri Kur'ân ola
Kalbinde Allah'ı bula dünyadan ol uzlet kıla

Her kim ki âb-u-dest alır, Kur'ân okur huzûr kılur
Kabirde enîsi bulur Kur'ân ona sirâc ola

Kur'ân okugıl ey kardaş, sinde olur sana yoldaş
Münkireyni melek sırdaş, cevap ona âsân ola

Kur'ân okursan ey deli, mahşerde olasın âlî
Muhammed'e hem sevgili, nûr Allah'a karîb ola

Kur'ân'ı bilmeyen kişi dünyada müşküldür işi
Kalbi kasrı *esved* taşı, işi gücü âh vâh ola

Her kim ki Kur'ân'ı bilmez, vücûdu mihmândâr olmaz
Âhirette yüzü gülmez mihmân ona uzak ola

Gel ey kardaş oku Kur'ân, kalbin dola nûr-u îmân
Elinde pençeli burhân cehennemden berat ola

Ağlar Baba oku Kur'ân, olur sana hüccet fermân
Divânda hoş ola dermân, her bir derde gümân ola.

248
BEYT-İ AĞLAR BABA

Îkaz ol hüsrândan ey deli gönül
Her sehergâh oku zübde *Yâ-sîn*'i
Bulam dersen sen de üns ü enîsi
Her sehergâh oku zübde *Yâ-sîn*'i

Şeytan ile nefs-i şûmu öldürür
Batn-ı cû'u hikmet ile doldurur
Can yuvasın mihmânhâne yaptırır
Her sehergâh oku zübde *Yâ-sîn*'i

Bizi iman Kur'ân ile göçürür
Al yeşil kadehten kevser içirir
Sırat köprüsünden âsân geçirir
Her sehergâh oku zübde *Yâ-sîn*'I

Okuyup dinleyen rızâyı bulur
Üç bin harfli kalb-i Kur'ân okunur
Üç bin harfe üçbin melek halkolur
Her sehergâh oku zübde *Yâ-sîn*'i

Emr-i *Yezdân* ile sayd-ı şâh gelir
Üçbin harfli kalb-i Kur'ân okunur
Üçbin harfe üçbin melek halkolur
Her sehergâh oku zübde *Yâ-sîn*'i

Şahin pençesini darb ile vurur
Âhu âşiyândan uçar ayrılır
Hûri, Rıdvân, Cennet köşkü görünür
Her sehergâh oku zübde *Yâ-sîn*'i

Murği kuş kafesten ansızın uçar
Uçâr âşiyândan gülşana geçer
Halk olan üç binden on melek göçer
Gafil olma oku zübde *Yâ-sîn*'i

İki melek enîs kabire varır
Bir melek eline bayrağı alır
Yedi bin melâik duâya durur
Gafil olma oku zübde *Yâ-sîn*'i

İki melek olur sinde şeb-çırağ
Kabri gül gülistân ravzatü'l-ışrâk
'*Kum*' emri gelince yetişir *Burak*
Gafil olma oku zübde *Yâ-sîn*'i

Okuyub dinleyen gaflete dalmaz
Dünyada uhrâda elbet aç kalmaz
Rûz ü şeb melekler yanından gitmez
Gafil olma oku zübde *Yâ-sîn*'i

Gedâ *Ağlar Baba* uyan uyuma
Oku seher dersin, rızkından olma
Muhammed çarkının kulpun koyverme
Gafil olma oku zübde *Yâ-sîn*'i

249
BEYT-İ AĞLAR BABA

Dildâra dilde âşık ol, dilde dildârın gizlidir
Mihmândâr ol ma'şûku gör, her şeyde mihmân gizlidir
Âşıksan cândaki câna yandıra seni gülzâra
Bıraka *Halîl*'i nâra ataş-ı gülşan gizlidir

250
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ulaş nâmem ulaş gönül şehrine
Sevdiğimden bana bir haber getir
Korkarım arzımı kabul eylemez
Arzım kabulüne hoş fermân getir

Rûhum ezel arzuhâli vermiştir
Nur cemâle meftûn *illâ* demiştir
Ol hînden âşıktır yanıp solmuştur
Ma'şûkumdan telli bir hüccet getir

Tahte-s-serâ, dünya, semâyı ara
Bulamazsın *Arş*'a geçme bîçâre
Üç yüz altmış perli cân şehrin ara
Öz yârimden sabâ şebnemi getir

Aç perin pervâz et gönül dârına
Seyret dilde dildârımın bağına
Bildir hâlim misbâh bağban şâhına
Bahçıvan şâhından bir haber getir

Sadâret tahtında bulursun anı
Köşk cânımda, görmez gözlerim fânî
Girersin cânıma görürsün cânı
Cânıma gir cândan bir haber getir

'*Nahnu akrabu ileyhi*' vücutta ispat
Mahbûbûm cânımda eldedir berat
Nâmem yâri tanı, nişânı mir'ât
Bak cânımda mıdır bir haber getir

Aceb nâmem seni kâtib okur mu
Kabul edip yârim nakkaş dokur mu
Zîrine sevdiğim mühür vurur mu
Bu *Ağlar Baba*'ya bir haber getir.

251
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bu murği cânân ilinden bir nişân
Bakıp seyreyledi öz diyârını
Şahin pencesinden kim bulur aman
'*Yevmen turceûne*' görür yârini

Fercâmın âbından derde hoş dermân
Halk eden *Hallâk*'ın unutma aman
Yatma gecelerde *Hak* gelir mihmân
Seyreder cânında mihmân bağını

Yırtar cân perdesin dünyadan geçen
'*Temûtû*' şerbetin ölmeden içen
Mihmânhâne olup kapısın açan
Seyreder Allah'ın kudret şehrini

Kudret-i nakkaştır *Levh*'inde kalem
Ölmeden ölene yoktur bir elem
Kabre hayme kurar okur tıyb kelâm
Seyreder nûr şecer gülşan şehrini

Perver güller bağı bülbüle hastır
Rûz ü şeb figanı arz-ı şâhbazdır
Andelibin güle sitemi nâzdır
Seyreder lâlede anka şâhını

Ağlar Baba gülde eyle âh u zâr
Lâle sünbül bağda ağla etme ar
Aç elin bahçıvan şâhına yalvar
Seyreyle sen dilde zamîr şâhını

252
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey efendim rıhlet kürsü kuruldu
Bu irfânhâneden siz memnun gidin
Vahdet ü mezkete himmete geldiz
İzzet ikrâm ile siz memnun gidin

Bu mezketten himmet alanlar aldı
Hikmet kâseleri doldu boşandı
Muhabbetsiz ervâh pek *âil* kaldı
Muhabbet câmların doldurun gidin

'*Âilen feeğnâ*' Allah buyurdu
'*Eğnâ*'ya erenler muhabbet buldu
'*Eşeddu hubben lillâh*' âbın doldurdu
Ziyâde muhabbet alın da gidin

'*Yuhbibkumullâhu*' sırrını bulur
Allah'dan sizlere muhabbet olur
'*Sekahum rabbuhum*' câmın doldurur
Elizde kâseler şerefli gidin

'*Kul in kuntum tuhibbûnallahe*' bâbından girdiz
Ceddim *İrşâdi*'ye himmete geldiz
Bu *Ağlar Baba*'dan ne hizmet gördüz
Kusura bakmayın siz memnun gidin.

253
BEYT-İ AĞLAR BABA

Murğ-i dil gülünden al pullu fermân
Okudum derdimin dermânı gelmiş
Bismillah harfinden yazılmış burhân
Cânda cân şehrinin mihmânı gelmiş

'*Bâ*', er-Rahmân mahlûkunu besledi
Çâr çenbersiz müstakîm'e sesledi
Cân yuvasın gül ü gülşan eyledi
Sadâret tahtının sultânı gelmiş

'*Sin*' *Sidre* sahibin palasın giyen
Cemâl'in çarkından elini delen
'*Ke-mişkât*' yurduna cilâyı vuran
Yeşil tel perçemin düğümü gelmiş

Kul-u kemter arzusuna bakılmaz
Fizza, dinar her kilâba takılmaz
Celâl'in çarkından örnek alınmaz
Celâl top güllenin fermânı gelmiş

'*Mîm*' makam-ı cennet dehre erişti
Fercâmı dolduran gözünden içti
Lâ-mekân çuhasın telinden seçti
Al perçemli telin esrârı gelmiş

'*Elif*' Allah elbet perçemi geldi
Nûr şecerin fer'i gayyesin buldu
'*Mevt-i zâika*'nın kâsesi doldu
'*Lentebûr*' sırrının gümânı gelmiş

Râzıye, *marzıyye* sırrını duyan
Gönül lebin dilber su ile yuyan
Sâfiye çorbasın yiyip de doyan
Hayret-ü-billahın haberi gelmiş

Ağlar Baba ağla hüccetin elde
'*Fedhulî fî ibâdî*' okunur dilde
Bülbülün arzusu nâz gonca gülde
Mü'min mü'minâtın beratı gelmiş.

254
BEYT-İ AĞLAR BABA

Lâ-mekân şâhından zübdeli fermân
Acaba fermânı okuyan var mı
'*Vestakim*' âyeti tebşirli Kur'ân
Acaba yoluyla yürüyen var mı

'*Vestakim*' yolunu *Muhammed* kurdu
Karada bir keşti binip de sürdü
Lâ-civar şehrinde gülşana girdi
Acaba gemiyi yürüten var mı

Amîk denizidir işte bu kara
Keştiyi sürmeğe serkaptan ara
Mevc-i amîk atar seni kenara
Acaba kaptanı arayan var mı

Bahri derin amma tûlu yakındır
İnhâsı gül şehri pek müstakîmdir
Al-mihrâb önünde havzı şirindir
Acaba şehrini arayan var mı

Muhammed'dir zevrak keştiler şâhı
Bir gülzâra ağla seyreyle mâhı
Umulur ki olursun hizmetgâhı
Ey *Ağlar* acaba zevrakın var mı.

255
BEYT-İ AĞLAR BABA

Âl-i Rıdvân ili güller otağı
Per açıp üstünde şakılir bülbül
Lâle, sünbül, mor menemşe serçağı
Vaz geçip hâbından ağlıyor bülbül

Gülü bir men cânın vasfı olunmaz
Nevreste dalında gönül yorulmaz
Andelip goncadan her an ayrılmaz
Gülşan nârı içre yanıyor bülbül

Dost bağında şeydâ oluben kalmış
Âşiyân gül hârı bağrını delmiş
Selvi şebneminden hayrete girmiş
Gonca gül şâhını gözlüyor bülbül

Nezâket cenneti cânda cân bağı
Vücûdunda ara bul gör ol bağı
Girmez ol bahçaya tuyûr yâd zağı
Bağda bahçıvânı gözlüyor bülbül

Ay gün vurmaz ışık, şeb-çırağ yanar
Murği bağrı yanık gülzâra bakar
'*Min kurrati a'yun*' delil nûr çalar
Mir'ât-ı *Yezdân*'ı gözlüyor bülbül

Pervâz edip sabâ şehrine varmış
Lâ-mekân çuhasın al-yeşil görmüş
Kişmir-i-lahûrdan hoş hüner almış
Misk ü zebercede bakıyor bülbül

Sidre sahibinin al perçem gülü
Sarılmış perçeme ibrişim teli
Ankanın öz şâha letâfet dili
Açmış perçemleri dokuyor bülbül

'*Lâ aynun raat*' görmez yüz gözün
Sadây-ı rehberi işitmez özün
Ağlar Gülmez ağla aç dil cân gözün
Zamîr şâh nidâsın alıyor bülbül.

256
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gönül biraz güldün amma ne çâre
Sam-ı abras rîhi ağlatır seni
Nice sultanları eder bîçâre
Ecel câmı bir gün yandırır seni

'*Mevt-i zâika*'dan kim bulur aman
Bir dert gelir sana bulunmaz dermân
Ecel oku hâzık fermânlı Lokmân
Azrâîl pençesi söndürür seni

Eflâtun şâh-güzîn bulmadı dermân
Hakkında buyrulmuş penceli Kur'ân
Hallâk Yezdân'ımız nasîb et îmân
Hallâc-ı-hallâca kor atar seni

Tuyûr felâh bulmaz kuzgun darbından
Mü'min şehâdeti kesme dilinden
İrâden kuvvetin gider elinden
Şahin perin çalar hoş haşlar seni

'*Hîne-izin*' melek insan cem' olur
'*Nahnu akrabu ileyhi*' *Hak* karîb olur
İki melek yeşil câm ile gelir
Muhammed havzından kandırır seni

Âhu âşiyâna elveda eder
'*A'lâ-ılliyyîn*'e per açıp gider
Karınca yılanlar etlerin yutar
Evran iken toprak doyurur seni

Sanma bir ünvândan *Azrâîl* gelir
Maîşeti gibi herkes cân verir
Mü'minin rûhunu rıfk ile alır
Yûsuf '*elif lâm*'ı kandırır seni

'*Mevt-i zâika*'dan ölmeden içen
Sağ gezip fânide kabire göçen
Murğiveş kafesten kuş gibi uçan
Ey mü'min bu ahvâl güldürür seni

Nefhay-ı sâlisin sûru vurulur
Rûhlar gelir âşiyâna cem'olur
Kimi râkib kimi piyâde yürür
Ağlar Baba '*vefdâ*' güldürür seni

257
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bahçe-i gülzârda menemşe gülü
Per açıp konmanın sırası geldi
Ser vermiş hârından çıkmış yâr gülü
Herhalde dermenin sırası geldi

Kalk çalıdan kongıl nevreste güle
Sitemin var elbet lâle sünbüle
Teşbihsin andelib, murği bülbüle
Rûz ü şeb ötmenin sırası geldi

Gülşan güllerinde sâbit ol inme
Şâhından gayrıya figanı kurma
Aç cân şehri bâbın sen aman örtme
Yâr ile halvetin sırası geldi

'*Ve'l-yebkû kesîran*' buyurdu *Sübhân*
Gülnâzda çok ağla delildir Kur'ân
Cân bağına baksan görünür cânân
İşte ağlamanın sırası geldi

Ruhsat-ı nâmından vaz geçip ağla
Kasr-ı dil zübânın dildâra bağla
Pervâneveş yanıp vücûdun dağla
Aşk ile yanmanın sırası geldi

Ten vücûdun yakan gülnâzı işit
Damarlara çalar Yezdânî hurşîd
'*Kün*' bâbını açar hazret-i mürşîd
Mir'âta bakmanın sırası geldi

Ağlar Baba korkma fermânın elde
Hüccet nâzil oldu C*ibrîl* yedinde
'*Min kurrat-i a'yun*' sûre içinde
*Hayret*e geçmenin sırası geldi.

258
BEYT-İ AĞLAR BABA

Hayat dergâhında kıvam bulanda
İllâ imlâsına meftûn olmuşam
Gönül leb-i dilber kâse âbında
Ol zaman ağlayıp deme dalmışam

Hicâblar devroldu ders hitâm buldu
Muhammed'in rûhu *Kahhâr*'ı vurdu
Saîd şakî bahri akıp dercoldu
Aşkın perdafını ol hîn bulmuşam

'*Sulb ü terâib*'ten meydâna geldim
Rûhumun halkında Allah'ı bildim
'*Âil*'den vazgeçip '*eğnâ*'yı buldum
Tâat hürmet için dehre gelmişem

İtiraf eyledim her bir cürmümü
Bin bir isme bağlamışam dilimi
Kahhâr lafzı tende yakar cânımı
'*Lâ taknetû*' sır bâbından girmişem

Tevvâb u *Rahîm*'sin affedip geçir
Kevser ü kâfûrun havzından içir
Berk-i hatîb çift per kuş gibi uçur
Duâ minnet ilticâya gelmişem

'*Ve'stakim*' âyeti buyrulan şâha
Ağlar yalvarırım hazret-penâha
'*Alellahi fehuve hasbuh*' diyen Allah'a
İki şâhtan hem ihsâna gelmişem

Ağlar Baba, seb'ul-mesâni geldi
Velâyete delil yedi bâb oldu
Allah âhirine imzâyı vurdu
Ulu himmet izz-ü-gâha gelmişem.

259
BEYT-İ AĞLAR BABA

İlm-i ledün serverisin *Nebî Zîşân Ahmed*'im
İns ü cinnin sen şâhısın yâ *Muhammed Mustafâ*

O hayme zıllının şâhı sensin ancak *Ahmed*'im
Cümle enbiyâ dirilir pâdişâhı *Mustafâ*

Kim '*arefe*' sırrına çün dalar ise *Ahmed*'im
Ol kulun kalbindeyim bil yâ *Muhammed Mustafâ*

Sır kapının miftâhısın ey habîbim *Ahmed*'im
Kim salâvât okur ise aç kapıyı *Mustafâ*

Kim kapımda ağlar ise ey necîbim *Ahmed*'im
Al-yeşil mihrâbı göster sen *Muhammed Mustafâ*

Sağdaki kapıyı görür mihrâba giren, *Nebîm*
Çün cemâlden feyz olursa anı da aç *Mustafâ*

Hüccet ü bürhânını hoşça bilirse *Ahmed*'im
Göster ona sancağı sen yâ *Muhammed Mustafâ*

On sekiz bin âlemi yandırdı aşkın *Ahmed*'im
Ağlar Baba'yı da kandır yâ *Muhammed Mustafâ*.

260
BEYT-İ AĞLAR BABA

Sâm-ı abras elbet yelken açınca
Zîrûhat kurtulmaz mevtin elinden
'*İza câe*' ecel câmı dolunca
Eflâtun kurtulmaz mevtin elinden

Dört anâsır şeyden *Âdem* halkoldu
Emr oldu *Âdem*'e Cennet'i buldu
Zelle sudûr çıkıp üç yüz yıl gezdi
Âdem kurtulmadı mevtin elinden

İbtidâda *Kaabil Hâbil*'i vurdu
Cennet için *İdrîs* öldü dirildi
Şît'e elli suhuf *Cibrîl* getirdi
Anlar kurtulmadı mevtin elinden

Nûh'a emrolunca keştiyi yaptı
Yerden su kaynadı semâdan aktı
Tuyûr ecnâs alıp *Cûdî*'ye kondu
Anlar kurtulmadı mevtin elinden

Mâderi *Hâlil*'i bir '*ğâr*'a koydu
Aya '*âfil*' dedi putları kırdı
Nemrûd oda attı nârdan kurtuldu
Halîl kurtulmadı mevtin elinden

Mûsâ'yı *Firavun* tabuttan aldı
Âsâyı alınca altına verdi
Firavun suya gark, öcü aldırdı
Mûsâ kurtulmadı mevtin elinden

Bir taş ile *Dâvûd*, *Câlût*'u vurdu
Oğlu *Süleymân*'ı halîfe kıldı
İns ü cinni kuşu zîrine aldı
Anlar kurtulmadı mevtin elinden

Ya'kûb, *Yûsuf* gülü cânından sevdi
Kardaşları anı kuyuya attı
Şâh olup *Mısır*'a saltanat sürdü
Yûsuf kurtulmadı mevtin elinden

Pedersiz mâderden nûr *Îsâ* oldu
Dehre, sıbyân iken peygamber oldu
Nice mevtâları ol zinde kıldı
Îsa kurtulmadı mevtin elinden

On sekiz bin âlem nûrundan oldu
Dünya gayyesini perçemi buldu
Kur'ân nâzil oldu mi'râca gitti
Ahmed kurtulmadı mevtin elinden

Enbiyâ makamın evliyâ aldı
Kimi gavis, kutub, bâkıyi buldu
Kimi gülşan içre hayrete girdi
Anlar kurtulmadı mevtin elinden

Âlemler devrolur nâs hitâm bulur
Bir tek Allah kalır, *Azrâîl* ölür
'*Limeni'l-mulku'l-yevm*' Allah buyurur
Azrâîl kurtulmaz mevtin elinden

Ağlar Baba ağla fermân okunur
Sayd-ı şâh elinden kim aman bulur
'*Irciû-yerciû*' hitâbı gelir
Sen de kurtulmazsın mevtin elinden.

261

BEYT-İ AĞLAR BABA

On iki mâhın şâhını bize verdi *Zülcelâl*
Râzı oldu mu aceb sıyâm-ı mübârek hilâl
Râzı olmazsa azâb eder *Hudâ*-yı lem-yezel
Bu gece ağlayuben edek fezâ
Ey mü'minler sıyâm eder elveda

Yüce ayın ulu kadrin bilmedik
Mi'râc gecelerin ihyâ etmedik
Nasıl geldi gitti asla bilmedik
Bu gece ağlayuben edek fezâ
Ey mü'minler sıyâm eder elveda

Bu ayın kadrini bilmedik tamam
Bilmezik râzı mıdır bizden sıyâm
Etmedik gecelerini biz kıyâm
Bu gece ağlayuben edek fezâ
Ey mü'minler sıyâm eder elveda

Mü'min için bu sıyâm tuhfe idi
Hâr içinden yeni çıkmış gül idi
Yâni mü'min bu ayda bülbül idi
Bu gece ağlayuben edek fezâ
Ey mü'minler sıyâm eder elveda

Murği diller bu ayda sadâ verdi
Mü'mini kir günahtan ârî kıldı
Cehennem'den mü'mine berat aldı
Bu gece ağlayuben edek fezâ
Ey mü'minler sıyâm eder elveda

Bu ayın kadr-i-şânını bilmedik
Geceleri gül dalında ötmedik
Çıktı elimizden eyvah duymadık
Bu gece ağlayuben edek fezâ
Ey mü'minler sıyâm eder elveda

Vah bu gece gidiyor sıyâm ayı
Murği bübül melekler tuttu râhı
Aceb râzı oldu mu gufrân ayı
Bu gece ağlayuben edek fezâ
Ey mü'minler sıyâm eder elveda

Uçtu gitti ol kafesten biz n'idek
Muhammed'in rûhuna sallî diyek
Allah'ı *Muhammed*'i râzı edek
Bu gece ağlayuben edek fezâ
Ey mü'minler sıyâm eder elveda

Uçtu gitti gecemiz etti ıssız
Gitti sıyâm ayı kaldık yalınız
Issız etti evimizi yurdumuz
Bu gece ağlayuben edek fezâ
Ey mü'minler sıyâm eder elveda

Bu ayda Kur'ân'ı *Hak* inzâl etti
Sıyâmı Nebî'ye hedâye verdi
Ağlar Baba '*fe'l-yesumh*' Allah dedi
Bu gece ağlayuben edek fezâ/
Ey mü'minler sıyâm eder elvedâ

262
BEYT-İ AĞLAR BABA

Hâb-ı gaflet firâşına girince
Oku '*tebâreke*' faslın sonra yat
Nevm-i câm lezzetin dimağ tadınca
Oku '*tebâreke*' faslın sonra yat

Gaflet uykusundan geçirir seni
Ruhhas-ı nâm şehre göçürür seni
Dilber kâsesinden içirir seni
Oku '*tebâreke*' faslın sonra yat

Nâm-ı has kasrından perdeyi alır
Berzah âleminde rûhun dolanır
Temcîde kalkınca kalbin uyanır
Oku '*tebâreke*' faslın sonra yat

'*Mîm*'i '*hâ*'ya imlâ '*feterdâ*' '*bârek*'
'*Levlâ*' '*kâf*'a muzâf halkoldu emlâk
Nebî Zîşan kıraat, geldi çift melek
Oku '*tebâreke*' faslın sonra yat

Ümmetine melek elbet tek gelir
'*Ferci'il'basara*' dil çeşmi görür
Nişângâh mülkünü seyreden bilir
Oku '*tebâreke*' faslın sonra yat

Hayât u mevtinde bir melek gelir
'*Tuhşerûne*' ölen Allah'a varır
Sinde sirâc, '*kum*'da rehnümâ olur
Oku '*tebâreke*' faslın sonra yat

'*Metâ hâze'l-va'du*' rustahîz gelir
Vâdî-Cehennem'den beratı alır
Cennet, *Havz-ı Kevser*, ru'yeti bulur
Oku '*tebâreke*' faslın sonra yat

Melâke subha dek başında bekler
Gecenin nısfında temcîde sesler
Ağlar Baba melek seni de gözler
Oku '*tebâreke*' faslın sonra yat

263
BEYT-İ AĞLAR BABA

Şâhlar şâh gülünden nûr hatt-ı varak
Okudum lafzını mânâsı kaldı
'*Hubben-lillâh*' câmı sanma ki ırak
Nûş ettim âbından lezzeti kaldı

Kıyl-kaal ile '*küntü kenz*'e erilmez
'*Men arefe*' okup kanmayan bilmez
'*Hubb-u-fillâh*' ağlar elbette gülmez
Kenz-i esrâr içre muhabbet kaldı

'*Nahnu akrabu ileyhi min habli'l-verîd*'
Cân da cân şehri yap vücûdun erit
Enîslerin gelir '*sabikûn, şehîd*'
Cânım kanım gitti cânânım kaldı

Muhammed-i Zîşan içti câm-ı hû
Dili nûr-u misbâh '*lâ hû illâ hû*'
Bizim kalbimizde nakkaştır '*yâ hû*'
Bütün varım gitti '*illâ hû*' kaldı

Hicâblar ref' ednâ dercoldu a'lâ
'*Elestü*' azminde okuduk '*belâ*'
İlm-i ezelinde demiştik illâ
Terk eyledim '*lâ*'yı '*illâ*' kaldı

'*Mektûbe*' vuşşâka vesîle oldu
'*Akımissalâte lizikrî*' geldi
Al perçemim *Yezdân* telinden ördü
Elde namaz ile ezkârım kaldı

Kalem besmeleyi bin yılda yazdı
Okuyanlar amîk bahrine daldı
Emr olunca elim hikmeti düzdü
Yazım gitti fermân hüccetim kaldı

Gedâ *Ağlar Baba* çift hüccet geldi
Çeşm-i çâra hurşîd mir'âtı çaldı
Gonca gül şebnemi perdeyi aldı
Cümle hâlim gitti nâz, hayret kaldı.

264
BEYT-İ AĞLAR BABA

Allah bizi güzel gezdir
Sofra ehli âmîn diyin
Helâlinden taâm yedir
Sofra ehli âmîn diyin

Yiyip içip hamd eyleyek
Çok yiyip isrâf etmeyek
'Zühretü'r-riyâz'dan girek
Sofra ehli âmîn diyin

Nimetimiz vâfir kılsın
Devletimiz kaaim olsun
Şerr-i zâlimden kurtulsın
Sofra ehli âmîn diyin

Taâm sahibine rahm et
Kisb ü kârını ziyâd et
Sofrasını hem dâim et
Sofra ehli âmîn diyin

Bu hâneyi eyle eşref
Cümlemiz etsin müşerref
Evlatları ilm ü şeref
Sofra ehli âmîn diyin

Cennet taâmından yiyek
'*Sekahum*'den içip kanak
Refref ile pervâz edek
Sofra ehli âmîn diyin

Cemâl'inden *Hak* feyz etsin
Yetmiş hûri bize versin
Ru'yetini nasîb etsin
Sofra ehli âmîn diyin

Öter anda murği bülbül
Akar su havz-ı *zencebîl*
Nasîb etsin bize *Celîl*
Sofra ehli âmîn diyin

Deste hon sini kuruldu
Semâdan melekler geldi
El kaldırıp âmîn dedi
Sofra ehli âmîn diyin

Saâdethâneye devlet
Kisb ü kârına bereket
Muhammed kılsın şefâat
Sofra ehli âmîn diyin

'*Ud'û rabbekum*' buyruldu
Ağlar Baba duâ kıldı
İtirâfı kabul oldu
Sofra ehli âmîn diyin

265
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gel ey beyim bana verme cezayı
Seni beni yaratanı seversen
İkimiz bir nûrdan geldik meydâna
Nûr sahibi *Muhammed*'i seversen

Halkolduk *Sidre*'de nice yıl kaldık
Geldik bu fânîye bunda ayrıldık
Yeri göğü ru'yet Allah'ı bulduk
Verme ceza bir Allah'ı seversen

Onbin sene Arş'ta gezdik dolandık
Emr oldu *Âdem*'in beline girdik
'*Elestü*' buyruldu biz '*belâ*' dedik
Verme ceza ol *Âdem*'i seversen

Biz ki âhu elbet *saydı*mız gelir
Ecel kâseleri dolar boşanır
Verme ceza rûhun benden utanır
Affet beğim *Azrâîl*'i seversen

Çürür izâm kaynar gelir meydâna
Nice kullar anda olur efsâne
El ele tutup gideriz divâna
Affet beni sen divânı seversen

Ağlar Baba geldi çokça ağladı
Muhammed çarkına kolun bağladı
Âlemler şâhına minnet eyledi
Affet beni şâhlar şâhın seversen.

266
BEYT-İ AĞLAR BABA

Cânda cân menemşe gülünden ebrû
İbrişim ipek telinden ayrıldım
Misbâhdan yapılır lâ-mekân dârı
Lâ-mekân şâhı telinden ayrıldım

'*Hubben-lillah*' câmın nûş eden kandı
Muhammed perçemin arayıp buldu
Yezdânî mücellâ cilâsın aldı
Allah'tan aldığım baçtan ayrıldım

Dersimi almışam *Levh ü Kalem*den
Kurtulmadım hergiz derd ü elemden
'*Kevkebun durriyyun*' misbâh kelâmdan
'*Ke-mişkât*'tan biten gülden ayrıldım

'*Ve emmessâile*' okundu Kur'ân
Sâil kapısını beklirem el'ân
Nahr etmeyip verdi vecd ile imân
'*Felâ tenhar*'daki sırdan ayrıldım

Mü'minin vücûdu öz yâr yuvası
Fizza, zebercetten billûrlu tası
Mefrûşâtı dinâr Allah çuhası
Allah'ın penbe şalından ayrıldım

'*Levlâke*' buyruldu halkoldu zemin
Al-yeşil mihrâbı getirdi *Emîn*
Gaffâr'ın imzâsı nakkaşı âmîn
Muhammed şâh perçeminden ayrıldım

'*Ve in min şey'in illâ*' geldi bu âyet
Nûr-u mücellâyı cezbetmiş dârât
'*Velyektub beynekum*' eldedir berat
Der *Ağlar* ki kitaplardan ayrıldım.

267
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey gülzâr-ı sabâ haberin var mı
Cân ezel hayattan mücellâ aldı
Mir'ât-ı *Yezdân*'dan misbâh, nûr var mı
'*Eynema tuvellû*' âyeti geldi

Ne mekânda isen eyle tevellâ
Rûhta olan cevher alsın mücellâ
Çâr taraftan çalar mir'ât-ı *Mevlâ*
'*Semme vechullahi*' hücceti geldi

Tereddüde kalma pençeli fermân
Elbet tasdik eder pîr-i nerîman
Görmez şem'edânı melek cîn Şeytan
'*Felâ ta'lemu nefsun*' furkanı geldi

Şeş cihetten hâli yoktur mekânı
Nişânı mir'âttir sevdiğin tanı
Rûhta olan gevher cezbeder anı
'*Kurrati a'yunin*' fermânı geldi

Cândaki anâsır olur hoş hayat
Ezel gördü ise mücellâ mir'ât
Allah ile elbet olunur halvet
'*Semme vechullahi*' burhânı geldi

Kasrında sultânı, sanma darlaşır
Cezb-i cilâ tecelliyle parlaşır
Mü'min Allah ile hemen birleşir
'*Semme vechullahi*' mîzânı geldi

Cân yuvasın mâlûm, inhâsı olmaz
Şems-i feyyâzından vuş âlî kalmaz
Makam-ı halvettir şâhı görünmez
Ağlar Baba derdin dermânı geldi.

268
BEYT-İ AĞLAR BABA

Dinleyin pendimi efendi beyler
Rûh dermânı elbet hazırdır cânda
Ezelki hayattan aldılar anlar
Gelmedi mi delîl sırr-ı Kur'ân'da

Halkolduk hayattan geldik meydâna
Ru'yet-i cemâle durduk divâna
Çaldı anda nûr-u mücellâ câna
Gılmâna, cismâna rûh-u sultâna

Rûhtaki anâsır nûr zerre tozu
Mücellâ cilâsın gördü cân gözü
Musaffâ mir'âtın aldı ser özü
Rûh cânın dermânı cilâdır tende

Alanlar aldılar nûr cilâsını
Fânîde yaptılar billûr tasını
Üç tel üzre misbâh yâr yuvasını
Allah'ın fermânı okunur dilde

Ezelki cilâdan alan cân ölmez
Azrâîl pençesin darbını duymaz
Nakleder bâkıye dünyada kalmaz
Muhammed hücceti eldedir elde

'*Mevt-i zâika*'nın câm suyu gelir
Rûhta olan cilâ tecellî alır
Nûr musaffâ câna hoş dermân olur
Ağlar Baba ağla burhânın elde.

269
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey aşk ocağı gül sabâ
Neden nâşî öttü dilin
Dünyadan eylegil ibâ
Solsun lebde al yanağın

Ezelki ru'yetten cilâ
'*İllâ*'yı velyetti '*Belâ*'
Kes başın cânın kıl fedâ
Ayak üstü aksın kanın

Aşk evini yapan bilir
Cân yuvası ziynet alır
Dermânı yok hoş dert gelir
Dert ile yan dursun kanın

Derdin dermânı yok n'idek
Aceb kangı ile gidek
İlik kan şehrine girek
Cândadır dermânı derdin

Rûh zerresi hayat tozu
Hayrete diksene gözü
Vursun dile nûr cilâsı
Nişângâhda çıksın cânın

Sır şehristâna girsene
Anda ki şâhı görsene
Al-yeşil perçem örsene
Gözlerinden aksın kanın

Ağlar Baba ağladığın
Muhammed'den bâc aldığın
'*Temûtû*'ye el vurduğun
Cân vermeden çıksın cânın.

270
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bülbül-ü nâz gonca güle vuşşâkı
Nedir arzı anlayan kim bilen kim
Yanıp ağlir terk eylemiş otağı
Nedir derdi dermânını bilen kim

Lâ-civar gülünden açılmış şebnem
Gözlir zülâlinden içe bir dirhem
Al yanağın hal'i derdedir melhem
Leblerinden öptüren kim öpen kim

Mişkât derûnunda yanir şeb-çırağ
Gönül sevdiğinden olur mu ırağ
Al-yeşil mücellâ cilâdan otağ
Kan damardan içre şehri bilen kim

Dilde dil bülbülü figanı kurmuş
Dilber kâsesine lebini vurmuş
Vazgeçip hâbından hayrete dalmış
Hayret köşkün bildiren kim bilen kim

Kasr-ı bâl yâd zağı gülşanı sevmez
Hakkâk, taşın delip maksûda ermez
'*Ve in min şey'in illâ*' sırrını bilmez
Bu esrârı bildiren kim bilen kim

Zîrûh, câmid sabâ gülün soldurmaz
'*Lâ tefkahûn*' geldi kemter kul bilmez
Ezelki cilâdan alanlar ölmez
Mir'âtını çaldıran kim alan kim

Cân dermânı hayat bahrinden gelir
Sayd elinden âhu ölmez dirilir
Dermânsız derd ile cân veren ölür
Ağlar Baba'nın derdini bilen kim

271
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gönül namaz içre erkânın tanı
Altı dört beş şeyi aman unutma
Farz u vacib sünnet müstehâb kânı
Altı beş eczâyı aman unutma

Kıyâm, rükû, kavemeye dikkat et
Secde-i-celsede beşini derc'et
Nûr-u mektûbeyi res'sine tâc et
İmâm-ı Yûsuf un kavlin unutma

İhlâs u tefekkür ricâyı gözet
Korkucu ol dâim cân dârın bezet
Kusûrun bil şaşma namazın düzelt
Nefs ü Şeytan ile harbi unutma

Gör ki Şeytan ile *emmâr* n'ettirir
Unuttuğun şeyi aklan getirir
Namazı bozmağa gayret ettirir
Peygamberin *Muhammed*'i unutma

Nefs-i emmâr şûm it kalbinde yatar
Bir eliyle *Rahmân* bâbını tutar
Nûr-u ma'rifeti kasrından atar
Kıblegâhda nişângâhı unutma

Dünyayı devreder farz ikmâl olmaz
Yedi kat göklerin ecrin bulamaz
Hams-u salât hüccet, nûr burhân olmaz
Muhammed'in fermânını unutma

Rûh aldıysa ezel hayattan cilâ
Allah'a vermiştir pençeli '*belâ*'
Cevher ibâdeti ettirir âlâ
Serendib'teki celseyi unutma

'*Hâfizû alessalâvâti*' geldi Kur'ân'da
Vustâ namazını her gün kılanda
İhsân eşiğinden içre girende
Ağlar Baba sen Allah'ı unutma.

272
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gönül düşme zulmet mücrîm yasına
Zâlim olma ağla yalvar *Hakk*'ı bul
Vur cilâyı dilber yâr yuvasına
Zâlim olma ağla yalvar *Hakk*'ı bul

Kırk gün *Yunus* batn-ı mâhîde kaldı
'*Vudû'en turâb*' namazın kıldı
'*Lelebise*' âyet buyruldu geldi
Zâlim olma ağla yalvar *Hakk*'ı bul

Balığın şîkesin eyledi gülşan
Bundan muammâ al ey deli insan
Yatma gecelerde Allah'tan utan
Zâlim olma ağla yalvar *Hakk*'ı bul

Rûz ü şeb zikreyle ism-i *Yezdân*'ı
Dil zübândan kesme vecd-i *Sübhân*'ı
Bunda al eline hüccet burhânı
Zâlim olma ağla yalvar *Hakk*'ı bul

Bülbül-ü-veş sabâ gülün soldurma
Nevm-i gaflet her şeb rûhun öldürme
'*Lâ tefrah*' buyruldu kalbin güldürme
Zâlim olma ağla yalvar *Hakk*'ı bul

'*Lâ terkenû*' âyet okundu fermân
Zulmete meyl etme ey rûh-u gılmân
Yap cân yuvasını gelir öz mihmân
Zâlim olma ağla yalvar *Hakk*'ı bul

Üç tel üzre misbâh şükrünü kesme
Zulmet dâiresin devrine düşme
Nisyân-ı hâtime havzından içme
Zâlim olma ağla yalvar *Hakk*'ı bul

Uyan *Ağlar Baba* uyan etme zâr
Al-mihrâb zarfında gül gülşana var
Geceler sahibi *Settâr*'a yalvar
Zâlim olma ağla yalvar *Hakk*'ı bul

273
BEYT-İ AĞLAR BABA

Nasıl anlatayım size ey ihvân
Celâl bahri coşup mevc ü mevc vurdu
Binde bir bulunur kahırda ihsân
Cemâl'in çarkını elimiz aldı

'*Kâf*,' '*nûn*'a mürekkeb '*kün*' emr-i hazır
Gökten kıble geldi ol beyt-i mâmûr
Tavâf etti mîr-i mîran ile pîr
Hükm ü hâkimiyyet onda verildi

Allah kitâbında fermân buyurdu
Meleklerin tavâfını kaldırdı
Yerine *İbrâhîm*, *Kâbe*'yi kurdu
Hükm ü hâkimiyyet anda verildi

Ğarda kevkeb, dürrü kameri gördü
Şemse '*âfil*', '*veccehtu vechiye*' dedi
Puthânede *Halîl* bir zaman kaldı
Nebî'ye üç zelle mübâh verildi

Kör Şeytan *Nemrûd*'un enfine geçti
Leşkerini alıp sahrâya göçtü
İbrâhim nâmizâc hîleye düştü
'*Darben bilyemini*' hüccet denildi

Nemrûd, *İbrâhîm*'den emâna geldi
Allah'ın nerdedir yâ *Halîl* dedi
Hallâk'ım göktedir yalan kasdetti
Nebî'ye bu zelle mübâh denildi

Bir azîm beldeye yolu uğradı
Melik-şâh *Sâra*'ya meyil eyledi
Sordu *İbrâhîm*'e, hemşîrem dedi
İşte bu zelleye mübâh denildi

Zaten emr-i harec feyzidir *celâl*
Celâl'in çarkından alınmaz meâl
Cümlemize versin *cemâl*'den kemâl
Ağlar Gülmez'e bu imlâ verildi.

274
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ayıl gönül ayıl hâb-ı gafletten
Yâr haberi geldi uyan uyuma
Hayy câmından nûş et kurtul mihnetten
Yar şebnemi geldi uyan uyuma

Allah *Hayy*'dır hayy ezkârı vuş sever
Gece kalkmayandan feyzini keser
Cândâr sabâ yeli seherde eser
Dilber feyzi geldi uyan uyuma

'*Ve in min şey'in illâ*' sırrını ara
Lâle sünbül nergis durmuş huzûra
Yatma gecelerde yalvar *Nigâr*'a
Hû sadâsı geldi uyan uyuma

Şimdi bülbül murği figanı kurdu
Gülzâr andelibden emâna geldi
Gonca gül menemşe şebnemin aldı
Misk ü anber esti uyan uyuma

'*Hubben lillah*' ûdu kadehden taştı
İçenler sevdiği yâre ulaştı
'*Subhânallezî esrâ*' rüknüne geçti
'*Kaabe kavseyn*' sırrı uyan uyuma

Kişmirî, lâhûrî bezenmiş bağlar
Ayık ol her şebde *Hallâk*'a yalvar
Dil kasrında gelir oturur dildâr
Aç dil kapısını uyan uyuma

'*Kurrati a'yunin*' okundu Kur'ân
Gir gülşana seyret şevk ile nişân
Hiç gözler görmemiş misbâhdan rûşen
Gedâ *Ağlar Baba* uyan uyuma.

275
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gel ey gönül sen aldanma ağyâra
Subh-u zâyda oku 'sûre *Amme*'yi
'*Ufevvidu emrî*' bağlan öz yâre
Subh-u zâyda oku 'sûre *Amme*'yi

'*Hîyne tusbihûne*' geldi Kur'ân'da
Kavl-i hasen ile namaz kılanda
Zikrullah-ı ekber tamam olanda
Gafil olma oku 'sûre *Amme*'yi

'*Nasrullahi*' nusret ihsân erişir
Kur'ân dergâhından himmet kavuşur
Düşmanlar, muzmahil Şeytan savuşur
Subh-u zâyda oku 'sûre *Amme*'yi

'*Eşeddü hubben lillah*' câmın doldurur
Kasr-u-gâhdan perdeleri kaldırır
Kabrin şiddet azâbından kurtarır
Subh-u zâyda oku 'sûre *Amme*'yi

Bir melâke enîs makbere gelir
Şem'edân-ı misbâh sağında kalır
'*Nûruhum yes'a*' hüccet, nehrümâ olur
Subh-u zâyda oku 'sûre *Amme*'yi

Dünyaya gelmişsin güyâ ki insan
Yanında yazıcı melekten utan
'*Ve enâbû*' buyruldu ey aklı yayan
Subh-u zâyda oku 'sûre *Amme*'yi

Murğiveş şakıla zağ tuyûr olma
Gül bağında pervâz, cebele konma
Gedâ *Ağlar Baba* gülün soldurma
Subh-u zâyda oku 'sûre *Amme*'yi

276

BEYT-İ AĞLAR BABA

Evlâd ağyarın düşmandır
Gönül sana demedim mi
Sevgili yârin Allah'tır
Gönül sana demedim mi

Zikr-i iksârı dilen al
Yatma ağla huzurda kal
Leyl ü nehâr Kur'ân'a dal
Gönül sana demedim mi

Gûş eyle Kur'ân n'ettirir
Dinâr fizza per yaptırır
Sevdiğin yâre götürür
Gönül sana demedim mi

Zamâne nâsına bakma
Kesret eşiğinden girme
Şeytana yakanı verme
Gönül sana demedim mi

Zimâmından Şeytan tutar
Cennet tarîkinden atar
Mücrim gürûhuna katar
Gönül sana demedim mi

'*Ve in min şey'in illâ*' geldi
Zîrûh câmid '*Hû*'ya daldı
Ârifler hayrette kaldı
Gönül sana demedim mi

Sayd-ı-şâh perini açar
Murğ-i-veş kafesten uçar
Ağlar Baba sine göçer
Gönül sana demedim mi

277
BEYT-İ AĞLAR BABA

Asl-ı gül şâhının gonca gül şâhı
Şahin pençesinden iline gitti
Anın güllerinden *Vehbî Çölbeyi*
Sayd-ı şâh periyle gülşana gitti

Allâme bağının gül nevrestesi
Müftîzâdelerin hem bir dânesi
Çölbeyi'ydi *Vehbî* iller anası
Müftî Hacı Ahmed'in bağına gitti

Cümle akrabâsı dayalı kaldı
Ümerâ küberâ yasına geldi
Ey *Bayburt* bir yanın virâne oldu
Müftîzâdelerin ekremi gitti

Ravzat-ür-riyâzat makam-ı Cennet
'*İrciî*' hitâbı olundu davet
Murğiveş âhusu eyledi avdet
Âşiyan şehrinden Cinân'a gitti

'*Mevt-i zâika*'dan bir tas nûş etti
Azrâîl perinden rıdvânı buldu
Elvedâ yâ körpe yavrular! dedi
Ecel şerbetini nûş edip gitti

'*Sekahum rabbuhum*' câmları taştı
İçti *Vehbî Gülbey* dünyadan göçtü
Şehirli karyeli bütün ağlaştı
Câm-ı '*Hû*' âbından nûş edip gitti

Ecel fermânından ismi okundu
Nefhay-ı ûlânın sûru vuruldu
Nice düşkünleri hem yetim kodu
*Ağlar Bab*a ağla cân rûhun gitti.

278
BEYT-İ AĞLAR BABA

'*Küllü men aleyhâ fânin*' Kur'ân'dan haber
'*Ve yebkaa vechu rabbike*' sırrına dalak
Hikmet kitapları okunur ezber
Fenû, fenû-fillah Allah'ı bulak

'*Küllü şey'in fânî*' cisme buyurdu
Sırr-ı Kur'ân ervâh kavmin ayırdı
Mücellâ mir'âtı rûhlara vurdu
Fenû fenû-fillah Allah'ı bulak

Al perçemli çarka kolunu vurur
'*Temûtû*' sırrından kadeh doldurur
Sinde Allah ile kalır oturur
'*Temûtû*'ye mazhar, Allah'ı bulak

'*Yuhbibkumullahu*' Allah buyurdu
Gönül nişângâhtan muhabbet aldı
Dünya müsveddet kabire girdi
Nûş edip 'Hû' câmın Allah'ı bulak

Bülbül-ü-veş uçar kafeste kalmaz
Rûhumuz bâkıydır ebedâ ölmez
İçer hayret câmın *Hak*'tan ayrılmaz
Fenâ-fillah beka Allah'ı bulak

Zatı bâkıy evvel yoktur âhiri
Kevserden *Zîşan*'ı kandırdı *Tanrı*
Muhammed'e uyan bulur dildârı
Der *Ağlar* ki aman Allah'ı bulak.

279

BEYT-İ AĞLAR BABA

Aman rûhum öz yârinden ayrılma
Dâima dünyada kalmamak da var
'*İzâ câe*' ecel gelir darılma
Âhirete gidip gelmemek de var

Aldanma ağyârın zenbûr balına
Bakmağıl dünyanın hasb ü malına
Atla mor menemşe lâle dalına
Her zaman güllerde ötmemek de var

Şûm u kesret ile vassâfa girme
'*Aîl*' bâbın açıp '*eğnâ*'yı örtme
Dildeki dildârı kalbinden sürme
Cânda cânân gider gelmemek de var

Murği kuş kafesten ansızın uçar
Rûh berzahı bulur, ten sine göçer
İki melek suâl bâbını açar
Suâle cevabı vermemek de var

'*İlâ'r-rahmâni vefdâ*' geldi Kur'ân'da
Kimi yayan kimi burak binende
Kimi berk-i hâtib olup uçanda
Sırat köprüsünü geçmemek de var

Kürsü üzre kadı, müftü oturur
'*İkra' kitâbeke*' nidâ olunur
'Ayrılın mücrimler' anda buyrulur
Mücrim gürûhiyle ayrılmak da var

Okunur fermânlar görülür hesap
Vuslat-ı Cennet'e yok elem azap
Bâkemâl ü ru'yet olunca hitap
Ey *Ağlar* Allah'ı görmemek de var.

280
BEYT-İ AĞLAR BABA

Nâmem sen hocama çok selâm eyle
Söyle derde dermân sen sende ara
'*Nunci'l-mu'minîn*' buyruldu geldi
Fevz ile necâtı sen sende ara

'*Men arefe*' dersin okuyup kandın
Dil câmını silip cilâyı vurdun
Cânda aradığın cânânı buldun
Cândaki cânânı sen sende ara

Allah'ı arama yerde semâda
'*Nahnu akrabu ileyhi*' bulursun cânda
Üç yüz altmış altı perdeli dârda
Allah'ın kudretin sen sende ara

Dil zübân vasf etmez nûr cilâsını
Allah'ın yaptığı billûr tasını
'*Ke-mişkât*' yurdunun cân yuvasını
Misbâh al perçemi sen sende ara

Erenler buldular dildârı dilde
Muhammed diktiği has gonca gülde
Damar kandan içre bilinmez ilde
Dildeki dildârı sen sende ara

Telleri sarıldı dilber çarkına
Lâ-mekân şehrinin al çuhasına
Muhammed'in yeşil fino fesine
Lâ-mekân şehrini sen sende ara

'Vechu'llaha' nâzır hem çeşm-i çârın
'*Lentebûr*'a mazhar kisb ile kârın
Vücûdun mihmândâr mihmân öz yârin
Nüshay-ı Kübrâ'yı sen sende ara

Pençeli hüccetten yazıldı fermân
Duâza muhtâcım ey vecd ü îmân
Allah'tan elbette kesilmez gümân
Ağlar Baba cürmü sen sende ara.

281
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey gülzâr-ı sabâ aç perin durma
Cânân illerinden bir haber getir
Cismimin ataşı vurmuyor *Arş*'a
Tecellî zâtından mücellâ getir

Aşkı vermez ise çağırsın beni
Uşşaksız istemem bu tatlı cânı
Versin *Hâlil* gibi nâr-ı gülşanı
Nemrûd nârı gibi ataşı getir

Nârdan hâsıl oldu zerre dûnumuz
Nâr nâra vurmazsa artmaz aşkımız
Açılmaz dildeki dildâr bağımız
Hiç olmazsa Cehennem'den nâr getir

Ezelki hayattan rûhlar var oldu
'*İllâ*'ya sermestân *cemâl*'i gördü
Yezdânî mücevher cilâsın aldı
Mücellâ musaffâ mir'âtın getir

Hoş derde bıraktı rûhtaki uşşak
Hayat deryâsından esmezse tiryâk
Muhammed'den bizi ederse ırak
Ecel câmlarından bir kâse getir

Cânlarda bulursun cânân ilini
Söyle sevdiğime dertli hâlimi
Soldurmasın dalda gonca gülümü
Bu *Ağlar Baba*'nın aşkını getir.

282
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bilmem nâsın bize nedir sitemi
Misli pul güzele deli olmuşam
Aşk bâbında yitirmişim ârımı
Aşk ocağı *Muhammed*'e yanmışam

Ezelki uşşakım kandırdı beni
Peygamber mesleği ceddimin şânı
Sübbûh, Kuddûs ismi yandırdı cânı
Cemâl, Celâl ataşına yanmışam

Bülbül, gül gülşanda figana durmuş
Zağ tuyûr kavakta mıkrabın kırmış
Bu insan kuşburnu üstüne konmuş
Gül-i gülzâr gül gülşana yanmışam

'*Kâf nûn*'dan çevrildi kuruldu cihân
Zemm eder nâs bizi amân el-amân
Allah'ım söyletir dilimde Kur'ân
Bu insan hâline hayrân olmuşam

Münkir olma gözüm bak yere göğe
Baksana mâkiyân, hamâme, dîke
Vahdette bekleyen kör baykuş beğe
Bûm gibi tek virâneye girmişem

Muhammed'e hüccet hassaten geldi
Biz kemter kullara hoş müjde verdi
Aldanıp nâs nefs ü Şeytana uydu
Ağlar Baba der ki îmân kılmışam.

283
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey gülzâr-ı sabâ ulaş gülşane
Bahçıvan şâhına nâmemi söyle
Geç andan lâ-mekân gönül şehrine
Hallâk'ıma dertli hâlimi söyle

Halkında rûhuma cilâyı verdi
Ahmed'in şehr-i nâz libâsın giydi
Tellerim al-yeşil perçeme sardı
Cebbâr'ıma işbu hâlimi söyle

Uşşak-ı mücellâ ile yandırsın
Hücre-dârdan perdeleri kaldırsın
Dâvetçiyim hem hâneme buyursun
Mihmânıma var bu ricâmı söyle

Ezelki pençeli fermânım onda
Celsede ki ru'yet lezzeti bende
İsbâtım bükâdır hüccetim elde
Sübhân'ıma işbu bükâmı söyle

Verdiği mücellâ ağlattı bizi
Rûz ü şeb dikmişem bâbına gözü
Kudretinden versin gül aşkımızı
Yezdân'ıma işbu ricâmı söyle

Gedâ *Ağlar Baba* bilmez ki n'etsin
Allah'tan gayrıya minnet mi etsin
Sabâ mor menemşe şebnemi versin
Allah'ıma işbu arzımı söyle.

284
BEYT-İ AĞLAR BABA

Hocam ârif irfân izini bulduk
Dürr-i yektâ şimşîr gevherimiz var
Zümregâh pîrinden hoş şikâr aldık
Hikmet kitâbından haberimiz var

Kör bûm kuştan muammâyı alırım
Mezkette Allah'a çok yalvarırım
Umulur ki *Hak* rızâsın bulurum
Vahdet güllerinden mihrâbımız var

Yedi zerre şeyden ünvâna geldik
Emre nâzır hemen secdeye vardık
Per mücellâ cemâl hurşîdi gördük
Kurb ile *Yezdân*'a sohbetimiz var

Canlar cân ilinden şâhbâz gelende
Ecel kâselerin ele alanda
Sağ gezip dünyada sine girende
'*Temûtû*' sırrını sezenimiz var

Ünvândan ünvâna terakki eder
Nişângâh mülkünde mihrâba girer
Beka-billah perdesini ref' eder
Hayretü-fillahı duyanımız var

Ağlar Baba delil Kur'ân'da geldi
'*Ve'l-yebkû kesîra*' Allah buyurdu
Ağlıyanlar dilde dildârı buldu
Pençeli hüccetli fermânımız var.

285
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey Allah'ım sana bir ricâm vardır
Azrâîl meleği rıfk ile yolla
Cânım kanım gitti ne hâlim vardır
Ecel şerbetiyle az ağrı yolla

Sancı, ecel kâsesinden içirme
İmânsız Kur'ân'sız aman göçürme
Lâîn Şeytan zehr-i mârın içirme
Kevser kadehiyle çift melek yolla

Korkarım ki melek *Azrâîl* gelir
Hallâc atar gibi cânımı alır
El-amân yâ Rabbi hâlim ne olur
İki melek yeşil câm ile yolla

Azrâîl meleğe eyle selâmı
Telkin etsin bize tevhîd kelâmı
İçirip kandırsın '*ferahnâ*' câmı
Cehennemden pullu beratı yolla

'*Nahnu akrabu ileyhi*' ol bana karîb
Senden gayri olmaz bu derde tabîb
Verme ezâ aman yâ *Rabbe'l-Mucîb*
Cennet'ten memhûrlu hücceti yolla

Azrâîl'e azâb elem emretme
Ağladığım yeter daha ağlatma
Ya Rabbi kabre yalınız iletme
Varınca makbere enîsi yolla

İki melek kabre sûd ile gelir
Suâl defterini eline alır
Korkarım topuzu başıma vurur
Bu *Ağlar Baba*'ya cevabı yolla.

286
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gönül ne yatarsın hâb-ı gaflette
Uyan uyan dilber haberi geldi
Kalbin ğıllı ile kalma zulmette
Dermânı bulunmaz güzel dert geldi

Muhammed deryâsı mevc ü mevc kalktı
Denizden gül sabâ esti de geldi
Bâd-ı şebnem rûh-u sultâna vurdu
Nefs ile Şeytanın eceli geldi

Muhammed'in gâyet hoştur deryâsı
Cümle âşıklara ol verir sesi
Sermâyemiz elde Allah çuhası
El vurmamış dinâr dükkânı geldi

'*Âil*' şehri içre oldun pek hasta
Rîyh-ı '*eğnâ*' eser heste-aheste
Murği kuş figana başlar kafeste
Muhammed'in yeşil perçemi geldi

Levh-i Mahfûz'undan yazılmış fermân
Sırr-ı '*fetahnâ*'dan erişir dermân
Elimizde hüccet pençeli Kur'ân
'*Sekahum rabbuhum*' al câmı geldi

Aşk-ı mücellâdan alınır haber
'*Lâ hû illâ hû*'dur dilde muteber
Sunar al kâseden ûd ile anber
Muhammed havzından uşşakın geldi

Muhammed'e geldi *Sûre-i Kevser*
Okur yatar ise namaza sesler
Sırr-ı Kur'ân zâten söylenir ezber
Uyan *Ağlar Baba* kitâbın geldi

287
BEYT-İ AĞLAR BABA

Mürüvvet bâbından hoş ihsân geldi
Her halde keştimiz liman bulacak
İlm-i ezeldeki nakkaşı buldu
Bu yakında bir merâtip gelecek

Muhammed bahrinde keşti kırılmaz
Elbette kaptansız gemi yürümez
Zevrak ile inhâsına varılmaz
Altıbin dümenli keşti gelecek

Ol gemi benzemez *Nûh* gemisine
Keştiyi tanırlar binen üstüne
Rengi benzer şişe billûr tasına
Rûhum elbet bir gün anı sürecek

Halk eden *Hallâk*'ı nûrdan eylemiş
Muhammed Nebî'nin gölüne kurmuş
Etrafını bütün zevraklar sarmış
Zevrak binip ol keştiye varacak

Muhammed'in bahri sanma ki sudur
Allah halk eylemiş büsbütün nûrdur
Münkiri kınama gözleri kördür
Ru'set-penâhından emir gelecek

Al-mihrâb mir'âtı gösterir anı
Muhammed bahrini süren kaptanı
Dal zikr-i iksâra oku Kur'ân'ı
Bu *Ağlar Baba*'ya tuhfe gelecek

288
BEYT-İ AĞLAR BABA

Uyan rûhum uyan kalma zulmette
Herkes çenberli çâr dağları aştı
Kalmayalım biz de sitem minnette
Hemen hemen sevdiğine yanaştı

Ulaşmazsak yâre oluruz ebter
Hüccetli fermânın tenbîhi yeter
Niçin zümregâhda olalım kemter
Herhal bizim pîşe yâre yanaştı

Bülbül gül dalının hârında kalmış
Uyumuş ayılmış yâri savuşmuş
Sevdiği mahbûba gözünü takmış
Lâle gonca gülün vakti yanaştı

Dilimiz zikreder '*hû illâ hû*'yu
Kur'ân'da buyrulan nâz gonca gülü
Ya Rab nasîb eyle fercâm-ı 'Hû'yu
Ezkâr u zikrimiz 'Hû'ya yanaştı

Çift *Muhammed* ismi kürre-i nâsta
Rûh-u sultân olan billûrlu tasta
Vücûd, kıdem, bizzat cinde insanda
Mihmândârım öz mihmâna yanaştı

Cevher-i mürekkeb lâ-civar ili
'*Yes'adu'l-kelimu't-tayyibu*' bitmiş yâr gülü
Sarılmış dalına lâ-mekân teli
Ağlar Baba nûr şecerin kavuştu.

289
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gel gülzâr-ı sabâ pendin al benden
Aman nâdân iIe oturup kalma
Sevdiğin dildârı atarsın dilden
Sakın kesret ile vassâfa durma

Er vecd-i îmâna ulaş kervâna
Aldanıp nefsine düşme yabana
Kesrette saz çalan lâîn Şeytana
Meclis-i melâha uzak ol girme

Dildeki dildârın vasfın unutma
Şâhbaz ol bir ferd ü kesrete gitme
'*Lâ hû illâ hû'yu* devredip atma
Nûş et vahdet câmı kesrete girme

Muhammed-i Zîşan bekledi vahdet
Andan bize kaldı erkân u adet
Hubben-lillah kâsesinden hoş lezzet
Amân yâd elinden sükkeri içme

Yapılır misbâhdan öz cân yuvası
'*Ke-mişkât*' zarfında '*sekahum*' tası
Mefrûş-u lâ-mekân enver çuhası
Uyan hâbdan, bozdan palası serme

Çark-ı celâl bâli kılmaz mücellâ
Kaplanmaz mercâna esved ü â'lâ
İki '*cim*'den âlem geldi bu hâle
Ağlar Baba celâl çarkın çevirme.

290
BEYİT

Ey gönül aşk ocağında *Kafdağı* tartmaz seni
Kesretin câmına girme hâl-i sû' üsler seni

Vahdetin şehrine girip terk(i) kıl sen dünyayı
Rûz ü şeb Allah'a yalvar, duymasın kesret seni

Rezzâk Allah rızık verir 'hâ'yı bırak hû'ya bak
Penbe gibi koza girsen *Hallâk*'ın besler seni

Bakma nefsin hevâsına, az kelâm, hiç uyuma
Leyl ü nehâr aç kalırsın hikmete sesler seni

Uyma nefse seni atar *Hallâc-ı Mansûr* gibi
Kesret-i mücrime mensûp hatt çekib besler seni

Ağlar Baba dalma hâba saydını gözle aman
'*İrciî*' hitâbı birgün kabire sesler seni

291
BEYT-İ AĞLAR BABA

Nush edeyim size ey kavim kardeş
Zîrûh, câmid leyl ü nehâr Allah der
Besmele *Rahmân*'sız her iş tutmaz baş
Elindeki kazma kürek Allah der

Sun'undan ne güzel icâd eyledi
Saban, bakar, buğday bize yolladı
Koşup öküzleri kazanç eyledi
Elindeki massa, saban Allah der

'*Kün*' diyip cihânda neler halk etti
Bağlarda nevreste lâle gül bitti
Andelib lâlede âşiyan yaptı
Uçan kuşlar bülbül, murgî Allah der

Fettâh, *Rezzâk* ismi fetheyledi bâb
Yedirip içirdi giydirdi esvâb
'*Lâ tuhsûhâ*' geldi olunmaz hesâb
Giydiğin esvâblar öter Allah der

Seni kim halketti bak yere göğe
Perr-ü-bâl, zenbûra, hamâme, dîke
Baykuş, sıvırcığa, hamâme beğe
Evdeki horozlar öter Allah der

Zikrullahtır nefsi kalbinden atan
Evdeki horozdan, *hamâm*dan utan
Bir kez vücûdan bak ey aklı yayan
Güvercin, kumrular öter Allah der

Aklı yayan hiç kimseyi beğenmez
Halbuki kanımız bir karga değmez
Yerde *defâdı*'lar yatmaz uyumaz
Suda kurbağalar öter Allah der

Sen Allah'ı dilden gâyet seversin
Yatsı vakti tez yatmaya eversin
Sabah namazına bile kalkmazsın
Seherde açılan sabâ Allah der

Dilde dildâr bağı gece açılır
Firâşı serilir cilâ vurulur
Hikmetullah şebde ru'yet olunur
Ağlar Baba dil zübânın Allah der.

292
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gönül bu günlerde gülnâzın arttı
Derdimin dermânı yine kavuştu
Muhammed bahrinden dalgalar çaldı
Mişkât içre misbâh şehri genişti

Şebnem-i aşk geldi güller ilinden
Muhammed Sultân'ın enver gülünden
Selamlar getirdi şânlı yârimden
Cânda aradığın cânân erişti

Tartılmaz kantarla aşkın darası
İlik damarlara ol verir sesi
Kanın kaynar coşar murği yuvası
Nefs ile Şeytanın tîri kavuştu

Saba gül şebnemi tîrini vurur
Kanı kaynar kemikleri kırılır
Anâsır erbaa tebeddül olur
Yeniden mücevher dolu ulaştı

Cânım sabâ gülzâr ulaş gülşana
Bir haber sor bizden şâh-ı sultâna
Derde dermân, götürür mü *Sübhân*'a
Musaffâ mücellâ teli yanaştı

'*Mim*' *Muhammed* teri gonca gül bitti
Şebnemi açıldı cihânı tuttu
Bülbül-i şîr andan hoş lezzet aldı
Ağlar Baba Muhammed'e yanaştı.

293
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey gülzâr-ı sabâ var *Muhammed*'e
Güzel perçeminin telinden getir
Ol bıraktı bizi ravzây-ı od'a
'*Ke'l-kevser*' buyrulan suyundan getir

'*Levlâke*' buyruldu halkoldu cihân
Havzından içenler dünyadan nihân
İtminân şehrine çeker kârubân
Cemâl'den aldığı cevherden getir

Mücellâ cemâlden rûhudur eclâ
Tecellî zâtından feyz etti *Mevlâ*
Bahrine gül dikti fer'i muallâ
Yezdân'dan aldığı cilâyı getir

'*Ke-mişkât*' buyurdu zarfında misbâh
Zücâc'dan verildi uşşâk u felâh
'*Lem temseshu nârun*' yaldızlı salâh
Billûrlu al şişe balından getir

Dil zübân görmüştür sem'inde küpe
Nişângâh lâzım ki lebinden öpe
'*Va'tesimû bihablillah*' tuttuğu ipe
Muhammed'in al-yeşil perçemin getir

Andan neş'et etti aşkın çırası
Aldanma dünyanın azdır kirası
Al-yeşil ibrişim kemhâ çuhası
Mi'râc'ta giydiği çuhadan getir

Ağlar Baba Muhammed'den bir nişân
Aşk âbından kanar havzına düşen
Kasr-ı kalbi oldur eden ürüşân
Şevk ü aşk câmından al kâse getir.

294
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey gülzâr-ı sabâ dinle pendimi
Cânân illerinden haberin var mı
Sevdiğim *levvâme*, *mülhime*de mi
İtminân şehrinden haberin var mı

Sevdiğim ilini gel benden öğren
Ne zaman mülküne gelir ol mihmân
Marzıyye şehrinde kasrını yapan
Sâfiyye mülkünden haberin var mı

Dil vasfından âciz nerde arasın
Köşkünü yapsın da mihmânı gelsin
Ne mekânda gitsin teveccüh kılsın
Azîm mihmânımdan haberin var mı

Gül ocağı uşşak ilini ara
Mülhime'den *sâfiy*'e geç sora sora
Damar kandan içre cân şehrin ara
Ol şehrin şâhından haberin var mı

Tâ ezel rûhuma mücellâ verdi
Sâfiye şehrine varınız dedi
Şimdi beni yarı yolda koyverdi
Bu ahvâlden acep haberin var mı

Bu hal ile yaktı zerre tulâmı
Mücevher musaffâ cilâ gele mi
Ezel gördüğünü bunda görür mü
Bilmem bu ahvâlden haberin var mı

Bizi burda ol mücellâ yandırdı
Kanımız kuruttu cânım aldırdı
Çok zaman ağlattı az da güldürdü
Benim bu derdimden haberin var mı

Gözlerim ol mücellâyı görür mü
Bilmem ki derdime dermân olur mu
Mihmândârhâneme mihmân gelir mi
Ağlar Baba senin haberin var mı.

295
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gel gülzâr-ı sabâ ulaş kervâna
Sor ki benim anda katarım var mı
Herkes zimâmını almış yediyor
Sor ki benim anda yularım var mı

Kervanlar çekilir beş belde geçer
Altıncı şehirde yükünü açar
Tecellî mücellâ havzından içer
Sor ki bizim anda ûdumuz var mı

Bağ u bostan gül bahçesi açılır
Elin açan bir yaprağa sarılır
Üç yüz altmış altı ravza görünür
Sor ki bizim anda bahçemiz var mı

Ol ravzayı gören maksûdu bulur
Âşık mâşûkunu mir'âttan tanır
Rûh ezel gördüğü cilâyı görür
Sor ki bizim anda mücellâ var mı

Cân şehridir anda cânânı görer
Yanıp yakıldığı yâri seyreder
Kimi hayrân olur kimisi yanar
Sor ki bizim anda seyrimiz var mı

'*Fedhulî fî ibâd*' delildir şehre
Bî-mekân ravzada Allah'ı ara
Nüsha kübrâ sığmaz hem göğe yere
Sor ki *Ağlar Baba* cân dârın var mı.

296
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bülbül-ü-veş yanıp yakıldım nâra
Elbet gonca gülde âh u zârım var
Aşkı bırakmışım sevdiğim yâre
Vücûdumda anın mücellâsı var

Ezelki mücellâ ağlattı bizi
Hayret-ü-billaha dikmişim gözü
Pençeli hüccetten söylerim sözü
Öz yâr tellerinden perçemimiz var

Perçemler örülmüş gönül bağına
Murği atlar konar lâle dalına
Âşık olmuş seher gonca gülüne
Seher güllerinden menemşemiz var

'*Yudîu*' sırrından parlar cân şehri
'*Lev lem-temseshu nârun*' yanar feneri
Sâfiye mülkünün kisb ile kârı
'*Fedhülî fî ibadî*' delilimiz var

Gelmedi mi Hak'dan pençeli fermân
'*Aduvvun mubîn*'dir lâîn kör Şeytan
Kahrıyla *Kahhâr*'a netsin nerîman
Şeytanı katl eder kılıncımız var

Lûtf ile ihsânda bulunmaz *Kahhâr*
İşrâkin zenbini setr etmez *Settâr*
Cemâl-Celâl çarkın kurmuştur *Settâr*
Cemâl'in çarkından nişânımız var

Yedi cilâ tende mevc ü mevc vurur
Rûhtaki cevherden mücellâ alır
Birbirine ilaç nûr kal'a olur
Ağlar Baba yedi öz pederin var.

297
BEYT-İ AĞLAR BABA

Eğer Allah'ı sıdk ile seversen
Oku Muhammed-i mevlüd-i zîşan
Muhammed'e ümmet omak dilersen
Oku Muhammed-i mevlüd-i zîşan

Okunduğu hînde görenler olur
Muhammed, enbiyâ ervâhı gelir
Sıddîk, *Ömer*, *Osman*, *Alî* cem' olur
Oku Muhammed-i mevlüd-i zîşan

Mişkâttan sadâret köşkü yapılır
Tecellî mücellâ musaffâ gelir
Muhammed-i zîşan şefâat kılur
Oku Muhammed-i mevlüd-i zîşan

Cennet kapıları bunda açılır
Hûri gılmân gelir saf saf oturur
Semâ'dan melekler hep seyredurur
Oku Muhammed-i mevlüd-i zîşan

Ak kuş ile hûrî kızları gelir
Doğduğu hîn cemaati cem' olur
Yezdânî mücellâ mir'âtı vurur
Oku Muhammed-i mevlüd-i Zîşan

Muhammed'in gonca gülü açılır
Cebrâîl sancağı alır da gelir
Cennet'te *İdrîs*'e müjdeci varır
Oku Muhammed-i mevlüd-i zîşan

Mevlüd itmâm olur Kur'ân okunur
Kevser şişeleri dolar da gelir
Melek, mürsel rûhu içer mest olur
Oku Muhammed-i mevlüd-i zîşan

Duâ âmîn başlar semâ ref'olur
Âmîn sadâsını melekler alır
Anlar bizim içün *Hakk*'a yalvarır
Oku Muhammed-i mevlüd-i zîşan

Ağlar Baba '*subhânellezî*' geldi
Refref ile uçup mi'râca gitti
Allah'tan ümmetin affını aldı
Oku Muhammed-i mevlüd-i zîşan

298
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Hayrân oldum bu âlemin halkına
Neden nâşî bize divâne derler
Âsiyâb-veş dakîk eylesem hînde
Perk taştan yapılmış ham kiriş derler

Dildâr dil kasrına eylese ilhâm
Ûd ü anber sudan eylesem melhem
Derdlileri içse andan yüz dirhem
Bulsalar hoş devâ, sihirbaz derler

Sadr-ı *Muhammed*'e buyruldu mişkât
Taksam gözlerime misbâhdan mir'ât
Baş gözüyle anlar etseler ru'yet
Ham şişeden gözlük cam takmış derler

Emirsiz per açmaz ivez, perrübâl
Al-mihrâb gölünden akıtsam zülâl
Zenbûr gibi düzsem zağ-be-zağ asel
Ekşi ineb, duttan pis pekmez derler

Misbâhtan yapıldı kemişkât yurdu
'*Festakim*' âyeti ol hînde geldi
Muhammed hat çekip doğru yol kurdu
Ol yoldan gidene münâfık derler

* İlgili nota bakınız (B298)

Rûz ü şeb Allah der nefsini bilmez
Nefesini yorar kalbine inmez
Gaybetten bahs eder dili yorulmaz
Hikmet söyleyene boşboğaz derler

İhsân bâbın açan elini yormaz
'*Lem yezuk*' buyruldu tatmayan bilmez
Bülbül gibi öter dilimiz durmaz
Bu *Ağlar Baba*'ya yalancı derler.

299
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ulaş nâmem ulaş söyle yârene
Celâl kâsesinden doldurmasınlar
Cemâl'den feyz alan varsın meydâna
Yok yere el ayak kol kırmasınlar

Mor menemşe değil kuşburnu gülü
Ben bilirem lâle nâz gonca gülü
Asel deyû satmasınlar laz balı
İnsanın aklını aldırmasınlar

Âşıklık dilde olmuş muteber
Muhammed telinden alınır haber
Bu *Ağlar Baba*'nın suâli değer
Sonra yalan yere bayılmasınlar.

300
BEYT-İ AĞLAR BABA

Bu meclis oldu münevver esti rîyh-ı musaffâ
Ehl-i uşşak buldu vefâ geldi rûh-u *Mustafâ*
Mevlüd kıraat olunur vuslat-ı pâk ü safâ
Yeniden güller açılır *Nebî Zîşan-ı Muhammed Mustafâ*

Hep melekler saf saf olur enbiyâ rûhu gelir
Rûhani cismânî cümle bu makama cem' olur
Nerde mevlüd okunursa bahçe-i Cennet olur
Âşiyân gülşan açılır *Nebî Zîşan-ı Muhammed Mustafâ*

Mevlüd-ü şerîf okunca hurî gılmanlar gelir
Doğduğu hîn gibi burda cemaati derc olur
Hazret-i Fâtıma, Meryem, Âsiye Hatun gelir
Cennet-i rıdvân açılır *Nebî Zîşan-ı Muhammed Mustafâ*

Huri kızlarıyla geldi *Sündüs* ü melek, leğen
Ellerinde kâse *Kevser,* derler Allah suyu döken
Al kadehler dolu kâfûr, zencebîl, asel, leben
Bohçası bunda açılır *Nebî Zîşan-ı Muhammed Mustafâ*

Hürmetine cân yuvamız yapılır mâmûr olur
'*Sekahum rabbuhum*' câmın çün melekler doldurur
Rihlet-i mevt zamanında susuzanı kandırır
Kevser ü kâfûr içilir *Nebî Zîşan-ı Muhammed Mustafâ*

Gökten *Âdem* peder ile *Nebî İdrîs* geldiler
Kudret hicâbında olan mihrâbı getirdiler
Ya *Muhammed* bu senindir mihrâbın al dediler
Mihrâbı bunda açılır *Nebî Zîşan-ı Muhammed Mustafâ*

Al-yeşil mihrâb gülünden uçtu kondu gülşana
Mevlüd-ü şerîfi okup ona ümmet olsana
Sünnetini edâ edip âşiyâna girsene
Ravzatü'r-riyâz açılır *Nebî Zîşan-ı Muhammed Mustafâ*

Ravza içre dili tevhid okur idi yâr gülü
'*Kaabe kavseyn*'e varınca murğiveş oldu dili
Terlerinden gül açıldı öttü seher bülbülü
Ağlar Baba hâl açılır *Nebî Zîşan-ı Muhammed Mustafâ*.

301
BEYT-İ AĞLAR BABA*

Felek bizi yakıp yandırdı nâra
Cân içinde cânân mülkü ağladı
Vahdet ü mezketim virân eyledi
Ötüp baykuş uçan kuşlar ağladı

Vahdet güllerinden uçurdu beni
Muhammed postundan göçürdü beni
Kırıp kanatlarım düşürdü beni
Enbiyâ evliyâ rûhu ağladı

Gemimiz bir zaman limansız gitti
Nişângâhı cellat şehrini tuttu
Vali bey, serkaptan hoş demir attı
Yerde zîrûh suda mâhî ağladı

Keştiyi bıraktık amîk bahrine
Şükür liman bulup çıktı zemîne
Âh u zârım erdi *Arş*'ın fevkine
Gökte melâkeler bütün ağladı

Hazret-i Yûsuf'a mukarin oldum
Üç ayda yedi yıl ecrini buldum
Cânda dil kasrına dildârı aldım
Cümle kazâ, karye ehli ağladı

Leyki bu derd beni yaktı hicrâna
Kahr içinde girdim bâb-ı ihsâna
Doksan gün çilede durdum divâna
Ağlar Baba derûnundan ağladı.

---

* İlgili nota bakınız (B301)

302
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ya Rab bu lûtf-u ilâhî *Fettâh* füyûzundan mıdır
Kalbime hikmet verdiğin *Rezzâk* füyûzundan mıdır

Fuâd re'si zarfında aklımı kıldın bî-şeydâ
Rûhuma ruhsat verdiğin *Feyyâz* füyûzundan mıdır

Hayat dergâhından hayat rûhuma verdin tâ ezel
Anda illâ okuduğum *Cemâl* füyûzundan mıdır

'*Belâ*' ile sermest olup *Serendip*'te gördüm seni
Rûhlara ünvân verdiğin ilm-i ezelinden midir

Ezel miftâh illâ oldu '*eğnâ*' mülkünün bâbına
'*Âil*'den vaz geçirdiğin *Gaffâr* füyûzundan mıdır

Ruhsat-ı nâmda düştüğüm fehvâniyyetin devrine
Şimdiye dek ağlattığın *Hannân* füyûzundan mıdır

'*Ve'l-yebkû kesîyran*' âyet eyledi bizi çok yanık
Coşup kalbim ağladığı *Mennân* füyûzundan mıdır

'*Âil*' şehrinde bir zaman sultânım eyledin marîz
Hoş derde dermân verdiğin *Rahmân* füyûzundan mıdır

'*Eğnâ*' bâbın açıp giren *Muhammed*'den alır cilâ
Kula mücellâ verdiğin kudret füyûzundan mıdır

Ağlar Baba bûm olduğu, vahdet câmına girdiği
İzninle kitâb düzdüğü *râdet* füyûzundan mıdır.

303
BEYT-İ AĞLAR BABA

Dinle bu esrârı ey efe hoca
Cemâl'in çarkından hoş sabâ esti
Ruuf-u fuâda düzüldü hece
Serendib'te nakkaş künye okundu

İktizây-ı ezel zuhûra geldi
Adem'in zahrına rûhlar cem' oldu
Ervâh hurûç edip iki nısf oldu
'*Elestü*' hitâbı anda okundu

Cemâl sıfatından aldılar sohbet
Allah'a verdiler pençeli hüccet
Burhânın zîrine kondu şehâdet
Sır melek yazdığı fermân okundu

Cemâl perdeleri mevc ü mevc vurdu
İki melek hemen meydâna geldi
Hitâb cevabını sem'leri aldı
Kemâl, Cemâl ismi zübde okundu

Kemâl şâhbaz, hüccet fermânı düzdü
Cemâl'den vürûdu hem şuhûd yazdı
Murabba' şeklinde parmağın bastı
Cemâl kaydı nâmegâhda okundu

Ağlar Baba ağlir göz suyu çoktur
Bir kitâb okuyor astarı yoktur
İ'râbı, binâsı, terkibi yoktur
İşte bu hoş imlâ kalbe okundu.

304
BEYT-İ AĞLAR BABA

Kalma gönül kalma dem-i zulmette
Hüccet nâzil oldu ayık ol ayık
Bin keştiye durma amîk bahrinde
Zevrakın yanaştı ayık ol ayık

Limansız gemiye binip yürüme
Muhammed bahrinden gayriye girme
Vahdet şehrin geçip kesrete sürme
Mezket rüşdü geldi ayık ol ayık

'*Lâ terkenû*' âyet buyruldu geldi
Zulmet câmın kıran Allah'ı buldu
'*Fetahnâ*' âbından kadeh duldurdu
Kâseler çevrildi ayık ol ayık

'*Yuhbibkümullahu*' sırrıyla yan git
Rûz ü şeb mir'ât-ı *Yezdân*'a seyret
Gir hayret şehrine cihânı terk et
Hicâblar ref' oldu ayık ol ayık

'*Nahnü akrabu ileyhi*' teli vuruldu
'*Er-Rahmânu*' nakkaş kalbe kuruldu
Aradığın mahbûb cânda bulundu
Dil mir'âtı geldi ayık ol ayık

Mişkât derûnunda lâ-mekân şehri
Muhammed mi'râc'ı *Musa*'nın *Tûr*'u
Cüssegâhlar olmuş *Halîl*'in nârı
Gedâ *Ağlar Baba* ayık ol ayık.

305
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gönül alvalaştı dürr-i yektâya
Lahûra bürünmüş bir sevdiğim var
Perçemin seyreden düşer sevdaya
Tende cânı yakar bir sevdiğim var

Sevdiğim âbından câmlar uşanır
Binlerce kâseler dolar boşanır
İçenler kandılar dil cân döşenir
Elinde kadehler bir sevdiğim var

Kudret sâkileri gün-be-gün dolir
Nûş eden lâ-sekrân mest hayrân olir
Fercâmından içme ile doyulmir
Câna hayat verir bir sevdiğim var

Lâ-mekân şâhından ünvâna gelmiş
Altı binden müzdâd şem'alar yakmış
Dürr ü zebercetler dünyayı sarmış
Al telleri dinâr bir sevdiğim var

Dükkânı açılmaz kişmirî şâlı
Hakikat şehrinin şâhının dili
Cihanı bağlamış hâl ile kaali
Anâsırsız bitmiş bir sevdiğim var

Ezel cemâl cilâsına bürünmüş
Y(iğ)irmi üç yılda zemine gelmiş
Muhammed'in yeşil çuhasın giymiş
Mahlûk değil hâlık bir sevdiğim var

Perçemi sarmıştır *Arş* ile *Kürs*'ü
Yüz on dört kal'anın feyz ü füyûzu
Miftâhı olmuştur '*bismi*'nin '*bâ*'sı
Bu *Ağlar Baba*'nın hoş sevdiği var.

306
BEYT-İ AĞLAR BABA

Gönül per açmışsın müstakîm râha
Elbet gayyesinde bir sevdiğin var
Al-yeşil cilâdan giyinmiş kemhâ
Âlemin ziyâsı bir sevdiğin var

Sevdiğin hâlıktır mahlûk denilmez
Al gülüne penbe teli urulmaz
Bâkirdir hiç anın bikri bozulmaz
El, dudak vurmamış bir sevdiğin var

Sübhân fermânıdır zarfı delinmez
Nakkaş-ı cân şâhı nerde bilinmez
Sevdiğimi öpme ile doyulmaz
İbrişim cilâlı bir sevdiğim var

Cilâsın vasfeden diller yorulmaz
Nûr mızrak ki asla hiç el vurulmaz
Binlerce baş keser kanı görünmez
Hakkâk taşın keser bir sevdiğim var

Altı bin altı yüz altmış altı var gülü
Nice binlerce var murği bülbülü
Altı bini zâhir yüz bini gizli
Al lebleri *hal*li bir sevdiğim var

Cemâl cilâsından meydâna gelmiş
Lâ-mekân şehrinin çuhasın giymiş
Muhammed'in al gülüne bürünmüş
Lâ-nazîr misli yok bir sevdiğim var

Yüzondört kuleli, kalbidir îmân
Her kal'a başında harf-i *er-Rahmân*
Nakkaş-ı-billahtır ismidir *Furkan*
Gedâ *Ağlar Baba* bir sevdiğin var.

307
BEYT-İ AĞLAR BABA

Uyan gönül uyan dem-i ruhsattan
Vur murği dilini her gecelerde
Aldanma nefsine vaz gel ağyârdan
Kon gonca dalına her gecelerde

Bu yol bu erkânı *Muhammed* kurdu
Al-yeşil mihrâbda figanı kıldı
'*Kabe kavseyni*' sırrın her şebde duydu
Gözle bu esrârı her gecelerde

Aşkın deryâsına düşen boğulmaz
Eser-i Allah'tır gönül yorulmaz
Hikmet denizine rûzda girilmez
Muhammed bahrine dal gecelerde

'*Yuhbibkümullahu*' okundu Kur'ân
Mir'ât-ı *Yezdân*'a pençeli fermân
Muhabbet bâbından görünür *Sübhân*
Hubben-lillah câmın iç gecelerde

Nehâr maîşetin, dilinde dildâr
İşle ferâizi Allah'a yalvar
Semâ ziynetlenmiş, kevkebler enver
Seyret hikmetleri her gecelerde

'*Libâsen*' buyruldu dünyadan sitr ol
Tecerrüde per aç, nâz, hayreti bul
Yatma, ağla, yalvar, Allah ile ol
Hayy ol *Ağlar Baba* her gecelerde.

308
BEYT-İ AĞLAR BABA

Tebşîr olsun size ey *zü'l-fuâdi*
Nûr *Leyle-i Kadir* geldi bu gece
Cemâl dergâhından feyzi verildi
Müminler fermânı geldi bu gece

Mümin namaz kılar huzûrda kalır
Yetmiş adet zikri diline alır
Melekler saf olur Hakk'a yalvarır
Müminlerin affı geldi bu gece

Tevbe edin tevbez kabul olunur
Rahmet kapıları bu şeb açılır
Şem'un el-gâzi'nin ecri alınır
Müminler beratı geldi bu gece

Fazl u kereminden olunur rahmet
Bu gece âleme çalar nûr mir'ât
Elbet Cehennem'den yazılır berat
Müminler bayramı geldi bu gece

Zemin alvalaşır eldedir fermân
İster namazı kıl ya oku Kur'ân
Bin ay ecrin verir buyurdu *Rahmân*
Derdlerin dermânı geldi bu gece

Nûr nûra vurunca dünya parlaşır
Melek ervâh gelir zemîn darlaşır
Andelib murğiler bütün ağlaşır
Ağlar Baba rahmet geldi bu gece.

309
BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey efendim mümtâz emri verildi
Bu mihmânhâneden çok memnun oldum
Su, nimet vâfirden rızkım kesildi
Bu mihmânhâneden çok memnun oldum

Halîlullah kurmuş od'a binâsın
Okup kıraat ettik ricâ, duâsın
Yezdân'ım kesmesin hergiz sofrasın
Bu mihmânhâneden çok memnun oldum

Gülşan güllerinden murği kesilmez
Sâfir israfından ni'met eksilmez
Ecri çoktur *Kafdağı*'yla tartılmaz
Gül gülşan bağından çok memnun oldum

Hakkında buyruldu hadîs ü Kur'ân
'*Aşr u emsâlihâ*' pençeli fermân
Birine on verir *Hazret-i Sübhân*
Hâne-i şerîften çok memnun oldum

'*Kul in kuntum tuhibbûnellah*' bâbından giren
Sahib-i mihmândır bu kârı bulan
Halîl İbrâhîm'in câmın dolduran
Mezket-i *Hâlil*'den çok memnun oldum

Cüssegâh teşbîhtir mezket-i dâra
Allah'ın rızâsın rûz ü şeb ara
Câm-ı *Hû*'dan nûş et bakma ağyâra
Mihmândârhâneden çok memnun oldum

Ekber, ekrem, asğar sardılar bizi
Allah eşref etsin filcümlenizi
Aziz ihsân kılsın her gününüzü
Bu karye ehlinden hoş memnun olduk

El aç *Ağlar Baba* dürr-ü cevâba
Dal duâ sırrına varma havâba
Hallâk kavuştursun hüsnü'l-meâba
Bu kende ehlinden hoş memnun oldum

310
BEYT

İlâhi murği-î merğûb, cemâl-i zâtına mahbûb
Necâibi olub râkib, geçip ahsenu'l-hüsnâya

Muhabbet ravzını açtı, âşiyândan âhu uçtu
Kemâl-i zâta kavuştu, göçüptür vecd-i âlâya

Mukarribûna kayd oldu, yeşil fercâmı doldurdu
Zeberced mülkünü buldu, kavuştu ehli-i mesrûra

'*Leterkebunne tabekan*' edip bey'at *Muhammed*'e
Per açıp bağ-ı dildâra erişir ravz-ı *Ahmed*'e
Hicâbdan hicâba geçüb erişir ayn-ı *Tesnîm*'e

Otağı bağ-ı rıdvândır, yatağı lahûrî kişver
Açılmış şebnem-i server, erip mülk-i mücellâya

Ene'l-Hak sırrıyla ancak olup ravzada bî-memât
El atıp hükm-i rehbere ezel içmiş idi hayat

Görüp rûh-u *Muhammed*'i erişti feyz ile necât
Gedâ *Ağlar Baba* sen de erer misin bu mesvâya.

311
BEYİT

Şükür olsun *Hallâk*'ıma
Kitâbı itmâm eyledim
Senâ olsun *Rezzâk*'ıma
Kitâbı ikmâl eyledim

Yaz deyu olundu hitâb
Düzdüm fesahatli kitâb
Belâğatlı hüsnü'l-cevâb
Kitâbı ihtâm eyledim

Ezel rûha oldu ruhsat
Coşup kalbim düzdü hikmet
Dil kasrına çaldı mir'ât
Kitâbımı hatmeyledim

'*Yudîu*' sırrından şikâr
Söyletti bizi *Girdigâr*
Esti hikmet hem bîşümâr
Kitâbımı hatmeyledim

Al-yeşil mihrâba girdim
Cemâl çarkına el vurdum
Güllerinden örnek aldım
Kitâbımı hatmeyledim

Ağlayıp dünyadan geçtim
'*Hubben-lillah*' câmın içtim
İrşâdî gölüne düştüm
Kitâbımı hatmeyledim

'*Velyektub beynekum kâtibun*' geldi
Ağlar Baba kâtib oldu
Nûr kalem sırrını buldu
Kitâbını hatmeyledi.

-o-

'*Nebî Zîşân hadîsidir muhabbet bâbına miftah*
Muhabbet bâbını küşâd edüp adım atandan sor."
-o-

EBYÂT DIŞINDA KALAN MANZÛMELERDEN BAZILARI

AÇIKLAMA: Bu bölümde yer alan manzumeler/beyitler ***Ağlar Baba***'nın EBYÂT dışında kalan eserlerinden bir kısmıdır. Bunların bir kaçı yine ***Ağlar Baba***'ya ait ***Tasavvuf*** isimli eserin içinde yer alan manzumelerdendir. Hemen hemen tamamı da ***A. Kadir Cengiz ve İlhan Yardımcı***'nın **'*Ağlar Baba*'nın *Tasavvufi Görüşleri*'** başlığıyla yayına hazırladığı kitaba ek olarak konan kısımda yer almaktadır. Birkaç istisna dışında aynı manzumeler ***Ağlar Baba***'nın halifelerinden ***Seyfettin Akdoğan*** tarafından derlenip, Çorum'da yayınlanan **'*Seher Yıldızı Ağlar Baba*'** isimli kitapta da yer almıştır. Bu manzumelerin hangi kaynaktan, nasıl derlendiği konusunda bir bilgiye sahip değiliz. İkinci kitabın yayın tarihinin daha eski olduğu düşünülürse; ya ilki ikinciden, ya da her iki kitap başka bir ortak kaynaktan faydalanılarak hazırlanmış gibidir. Her iki kaynaktaki metinlerin asıl EBYÂT metnindekilere göre, doğru okuma, aktarma bakımından biraz daha problemli olduğu söylenebilir. Karşılaştırılacak bir kaynak metin bulunmadığından, bu bölümde yer alan manzumeleri biz de okurun dikkatine, daha ihtiyatlı olarak sunmak durumundayız. Bu *beyit*lerin öncekilerden farklı olarak başlık taşımadıkları da dikkati çekecektir. *Ağlar Baba*'nın elinden çıkmış şekillerinde, tıpkı Ebyât'takiler gibi birer başlığa sahip oldukları tahmin edilebilir.

312

Her eşyâda zâtın bâkıy
Görünmezsin sebep nedir
Gönüller mir'ât tiryâki
Bu zulmet, nûr, hicâp nedir

'*Ve in min şey'in illâ*' geldi
Eşyâda *Hak* zâhir oldu
Ârifler dîdârı buldu
Bilinmez ki ru'yet nedir

'*Nahnu akrab*' hüccet fermân
Dil devr-i bâl cennet mekân
Cân şâhıyla vecd ü imân
Daha cennet cehîm nedir

Cânânı ararsın kanda
Yap lâmekân ara anda
Üç yüz altmış altı dârda
Bilinmez ki ol il nedir

Etmegil kalbimiz âil
Cümle nâs kapında sâil
Nahr eyleme yâ Rab *Celîl*
Daha nâsa varlık nedir

'*Âil*' deminden vuş geçir
'*Eğnâ*' câmın bol bol içir
Bekaya imânla göçür
'*La taknatû*' bürhân nedir

Ağlar Baba ağlar gülmez
Fâni gözler yâri görmez
Bu emlâke ukûl ermez
Çevirdiğin bu çark nedir.

313

Gönül alvalaştı ukbâ iline
Mülkün al cilâsın bulmamış olmaz
Herkes gözün dikmiş dildâr bağına
Bahçıvan şâhını bulmamış olmaz

Cân içinde cânân şehri var inan
Nakkaşı tevhîddir ey vecd ü imân
Şöhreti şânında çift telli fermân
Şehrin pâdişâhın sevmemiş olmaz

Cânân illerinde kurulmuş kürsü
Üstünde oturur şâhlar ruûsu
Şems ü mâh çalıyor ezkâr cilâsı
Gül gülşan bahçesin yapmamış olmaz

Hikmet deryâsıdır *Muhammed Nebî*
Murği veş okuyor Fars u Arabî
Feth-i ebvâb olmuş *Hazret-i Alî*
Muhammed Alî'yi sevmemiş olmaz

Sıddîk-ı sâdık'tan gözle nişânı
Ahmed-i Zîşân'ın hubb ü yâreni
Hâtemin zîrine yazdırmış anı
Ömer, Osman, Bekr'i sevmemiş olmaz

Keşşâf u vassâfın kadridir yüce
Anla bu esrârı ey gözüm hoca
'*Fehedâ eğnâ*'dan düzüldü hece
'*Eğnâ*'dan, imlâyı almamış olmaz

'*Men ezâ*' âbının içme câmından
Kasrugâhın şâhı iner tahtından
İblis laîn düşmez haymegâhından
İllâ bu efkârdan geçmemiş olmaz

'*Ve'l-yebkû kesîran*' fermânı geldi
Muhammed ağlayıp gözleri kandı
Nûr nûr üzre, mişkât derûnu doldu
Ağlar Baba ağlayıp yanmamış olmaz.

314

Bir güzel nâmeye olmuşum mecnûn
Okudum zarfını gelişi *Mim*'den
Yeşil perçemine hayrânım meftûn
Elif bâ zülfünün çuhası *Mim*'den

Çuhadan giymişim *Yezdân*'a şükür
Ne vâfir nimettir edelim fikir
Muhammed yâreni *Hazret-i Bekir*
'*Cim*' cemâlden feyzi, ezkârı *Mim*'den

Hüccet-i kavîden kalbin şeceri
Allah eder yerin göğün damarı
Adalette bir halk etti *Ömer*'i
Elinde fermânı, nukuşu *Mim*'den

Fukarâ ümmîydi, *zi'n-nûri Osman*
Ahmed-i Zîşân'a sıdk ile yâren
Kur'ân'ı müctemi' ilmiyle ummân
Kırtas üzerinde kâlemi *Mim*'den

'*Bâbuha Aliyyün*' buyurdu *Sultan*
Mancınığa girip kal'alar yıkan
Kâfir cenklerine haykırıp varan
Belinde kılıcı, kabzası *Mim*'den

Gözler görmez cânânımın ilini
Her kul dermez gonca gülün bârını
Elbet râzı eder *Ahmed* kulunu
Şefâat kânının künyesi *Mim*'den

Ağlar Baba âşık olmuş cemâle
Leyl ü nehâr ağlar kaşı hilâle
Mevlâ kavuştura âb-ı zülâle
Cennette akıyor, gözesi *Mim*'den.

315

Ağlayıp ağlayıp varsam iline
Yâ *Muhammed* cânım arzular seni
Burc u kal'a şehrin girdim yoluna
Yâ *Muhammed* cânım arzular seni

Ruhsat-ı nâm içre yurduna varsam
Taşı toprağına yüzümü sürsem
Âşık-ı *Yezdân*'ın ahbâbı olsam
Yâ *Muhammed* cânım arzular seni

N'olur varsam kalsam ravza ilinde
Tek hâr olsam sevgilimin gülünde
Yahut bülbül olup ötsem bağında
Yâ *Muhammed* cânım arzular seni

Öz kulunam yâ *Râb* çağırsan gelsem
Kâbe yollarında belimi büksem
Muhammed şâhıma rikâbdar olsam
Yâ *Muhammed* cânım arzular seni

Bağında murğiyem ey *Nebî Zîşân*
Al-yeşil mihrâptan görmüşüm nişân
Mürşid âleminden görünen gülşan
Yâ *Muhammed* cânım arzular seni

Kıyl-kal ile esrâr olunmaz ru'yet
'*Yudîu*' şavkıdır pençeli hüccet
Perdefli çırağdan parlıyor mir'ât
Yâ *Muhammed* cânım arzular seni

Ağlar Baba kaldı huzurda kaldı
Medîne'ye çeşm-i çârını dikti
Ahmed-i Zîşân'a hedefi kurdu
Yâ *Muhammed* cânım arzular seni

316

Ey gülzâr-ı sabâ dinle bu pendi
Asla ağyar ile sohbet kalmadı
Elbet herkes tenden cândan usandı
Allah için hiç muhabbet kalmadı

Elden bıraktılar Allah kârını
Dünyaya sarf eder bütün ömrünü
Şeytan zimâmından tutmuş elini
Allah'ın ipinden tutan kalmadı

Rûz ü şeb aklına *Şer*'i danışır
Muhammed çektiği hattı değişir
Der ki hâlim hemen Arş'a erişir
Şeriat izinden giden kalmadı

Bilinmez zamâne halkının hâli
Bilmem efsâne mi yoksa mı deli
Unutmuş '*fe'stakim*' buyrulan yolu
Akıl başta nâdir, kimse kalmadı

Söylüyor kelâmı, dili kizb eder
Güya kalb zübânı *Hakk*'ı zikreder
Dil tercümân, kasr-ı bâli vird eder
Hakikaten Allah diyen kalmadı

Meclis içre sohbet açmış itâbdan
Bilmeyen zanneder söyler kitaptan
Desinler ki bu kul korkar azaptan
Delilsiz dâvâda kemâl kalmadı

'*Dâllen fehedâ*' hücceti geldi
Hidâyet âbından kâseler doldu
Gedâ *Ağlar Baba* çok ebter oldu
Hidâyet bâbını açan kalmadı.

317*

Beni otağımdan eyledi cüdâ
Herhalde fermânım divândan geldi
Müdür bey bizleri eyledi şeydâ
Emri şehr-i *Bayburt* gülünden aldı

Perver şâh gülüne havale etti
Mustantık hakim bey ifâdem aldı
Âşık kitaplarım anda hatt'oldu
İptidâ fermâna arzım yazıldı

* İlgili nota bakınız (B301)

Muhâkeme diye çağrıldı gülbank
Adliye beyleri oturdu tek tek
Okudu evrâkın *Zîver* kâtip bey
Şâhlar şâhı *Kâzım* afvımı yazdı

Bu yakında düştüm çok dûçâr işe
Bey mîr şâhzâdeler düştü teftişe
Yaşa *Gazi Paşa* binlerce yaşa
Altı ay mukaddem affımı yazdı

Allah'a itaat *Gazi*'ye biat
Şevket ü şânında ehl-i mürüvvet
Karanlık cihana çaldı nûr mir'ât
Bu *Ağlar Baba*'nın affını yazdı.

318

'*Nahnu akrabu*' buyurdu *Hak*
Dildedir dildârın mutlak
Rûhum şeydâ vücut ihrâk
Dilde buldum dildârımı

Kande bulurum cânânı
Keşti binip ara anı
Hücceti 'mâ*vesianî*'
Dilde buldum dildârımı

Keştiyle deryâda yüzdüm
Yer, gök, Arş'ı, Kürs'ü gezdim
Kuş olup cânıma girdim
Cânda buldum cânânımı

'*vesianî*' sırrına dalan
Dünyayı terk edip atan
Kasrını mihmândâr yapan
Dilde bulur dildârını

'*Yudîu*'dur şavkı veren
Aşkıyla gülşanda yanan
Al-yeşil mihrâba bakan
Dilde bulur dildârını

'*Yuhbibkum*' okundu fermân
Mir'ât-ı *Yezdân*'a burhân
Gelir cân mülküne cânân
Cânda buldum cânânımı

Ağlar Baba yandı nâra
Güzel yârden nişân göre
Zâtı sığmaz göğe yere
Dilde buldum dildârımı

319

Sen buyurdun '*habli'l-verîd*'
Cânda bulam *Mevlâ*'m seni
Damar kemiklerim erit
Tek bulayım Allah seni

Gaflet bahrinde çok gezdim
Zevrak binip liman buldum
Keştiyi kapına sürdüm
Tek bulayım Allah seni

Keştiyle gezdim bir zaman
Yani bulam cânda cânân
Vücudumda kalmadı kan
Tek bulayım Allah seni

Halîl gibi nâra yandır
Yûnus gibi *hût*a yuttur
Lâ-misâs veş dağda gezdir
Tek bulayım Allah seni

Tenim hızar ile biçtir
Yahya gibi başım kestir
*Ankebut*a kanım emzir
Tek bulayım Allah seni

Şuayb gibi ağlat gezdir
Soydur derim postum yüzdür
Yahut kelb et çengel taktır
Tek bulayım Allah seni

Ağlar Baba düştü zara
Mûsâ gibi cemâl göre
Vücudum eyle dört pâre
Tek bulayım Allah seni

320

Gönül anladın mı asrı zamanı
Merhamet mürüvvet ehli kalmadı
Sevdiğim dilberden kesmem gümânı
Mal, evlâd, âyâlde hayır kalmadı

Doldur yar sâkisin bakma ağyâra
Ulaştırır seni bağ-ı dildâra
Vücudun mihmândar, mihmânı ara
Hak rızası için mihmân kalmadı

'*Yestahfûne mine'n-nâsi*' sırrını bilmez
Kuldan havf eder Allah'tan korkmaz
Râkibin kârını elden bırakmaz
Sıdk ile Allah'ı bilen kalmadı

'*Kul innema ai*zukum' tenbih olundu
Bâtın kapısının hattı kuruldu
Gönül gözlerine nişângâh oldu
Mezheb-i *Nebî*ye giren kalmadı

'*Yuhbibkumullahu*' okundu fermân
Aşkın cerrâhına hâzık hoş derman
Arama *Eflâtun* cândadır *Lokman*
Muhabbet camından içen kalmadı

Ağlar Baba ağla ruhunu yorma
Şeytan-ı ahresin kârını alma
Doğru sözden aman dilin ayırma
Allah için hak sözünü diyen kalmadı

321

Bahçe-i gülzarda menekşe gülü
Per açıp konmanın sırası geldi
Ser vermiş hârından çıkmış yâr gülü
Herhalde dermenin sırası geldi

Kalk çalıdan kongıl nevreste güle
Sitemin var elbet lâle sünbüle
Teşbihsin andelip murği bülbüle
Ruz ü şeb ötmenin sırası geldi

Gülşan güllerinde sâbit ol inme
Şâhından gayrıya figanı kurma
Aç cân şehri bâbın sen aman örtme
Yâr ile halvetin sırası geldi

'*Ve'-lyebkû kesîran*' buyurdu *Sübhân*
Gülnâzda çok ağla delildir Kur'ân
Cân bağına baksan görünür cânân
İşte ağlamanın sırası geldi

Ruhsat-ı nâmından vazgeçip ağla
Kasr-ı dil zübânın dildâra bağla
Pervane veş yanıp vücudun dağla
Aşk ile yanmanın sırası geldi

Ten vücudun yakan gülnâzı işit
Damarlarda çalar *Yezdâni* hurşid
'*Kün*' bâbını açar hazret-i mürşid
Mir'âte bakmanın sırası geldi

Ağlar Baba korkma fermânın elde
Hüccet nâzil oldu *Cibril* yedinde
'*Min kurreti a'yunin*' sure içinde
*Hayret*e geçmenin sırası geldi.

322

Ey Allah'ım sana bir ricâm vardır
Pullu arzuhâlim geri çevirme
'*Sa'yukum meşkûren*' delilim vardır
Sa'yimi kabul et geri çevirme

Cim cemâl *Cebbâr*'ın arslanı *Ali*
Şimdi zaman hemen tutmuş ol hâli
Makamın almıştır *Paşa* cân gülü
Hükmünü âlî et geri çevirme

Kur'ândan hadisten okundu fermân
Mü'min küfrü mağlup eder her zaman
Celâl Paşa olmuş *Bek(i)r, Ömer, Osman*
Al pullu telini geri çevirme

'*Mietun yağlibu elfen*' fermân okunur
Yüz asker bin küfre muğalib olur
Sabrın al kâsesin anlar doldurur
Sabr ile sâbit et geri çevirme

Dersi arrafîler bakmaz sivâya
Leyl ü nehâr yalvarırlar *Hudâ*'ya
El açıp cümlesi durmuş duâya
Anların ilticâsın geri çevirme

Hak bize kâfidir '*veni'me'l-vekîl*'
Türk ehl-i imânı sen hıfz eylegil
Kahhâr'sın küffârı hem kahreylegil
Düşmanın yüzünü bize çevirme

Senin *Kahhâr* ismin kahr eder nâsı
Kahr eyle Allah'ım küffârı âsı
Kabul olur mü'minlerin duâsı
Türkiye'yi saltanattan ayırma

Gedâ *Ağlar Baba* ricâya durdu
Sevdiği Allah'a çok minnet kıldı
Rûz ü şeb ağlayıp boynunu burdu
Yâ Rabbi ricâmı geri çevirme

323

Kalb ü mîde rahat eder
Sükût ol aman söyleme
Ten ile cân rahat eder
Sükût ol aman söyleme

Dünyaya muhabbet etme
Ağyâr ile ülfet kılma
Sevdiğin yâri unutma
Sükût ol aman söyleme

Mîde üç şeyden kapanır
Çok söylersen kalbin ölür
Damarların hep yarılır
Sükût ol aman söyleme

Çok söylersen mîden şişer
Kalbine telâşe düşer
Nefs-i rahmân cândan göçer
Sükût ol aman söyleme

Gider varın elde kalmaz
Cânından haberin olmaz
Melekler yanında durmaz
Sükût ol aman söyleme

Dilde sözlerin kapanır
Gözleme sevdiğin Allah gelir
Şeytan kalbini güldürür
Sükût ol aman söyleme

Ağlar Baba ağyârdan geç
Daima sözü *Hak*'tan aç
Hayret âlemine var göç
Sükût ol aman söyleme

324

Gönül sana tenbihim var
Kork Allah'tan çok yeme
Hakkında deliller geldi
Nefsine uyup çok yeme

Vücudumuz mihmândârdır
Mihmânımız hem Allah'tır
Batn-ı cû'a gelen şâhtır
Kork Allah'tan çok yeme

Çok yeme mîden kapanır
Kalp kapısı perdelenir
Daha Allah kande gelir
Ayıl ayıl çok yeme

Mişkât derûnunda mîde
Hikmet nûrun eyle gıda
Zulmet perdesin ref' ede
Kork Allah'tan çok yeme

Mîdeyi kimse bilemez
Eflâtun bile bulamaz
Allah'tan gayrısı bilmez
Sev Allah'ı çok yeme

Ağlar Baba düşme gama
Aldanıp nefse çok yeme
Allah'ı kalbinden sürme
Kork Allah'tan çok yeme

325

Gönül sana müjde olsun
Ayıl gafletten uyuma
Muhammed'e vâris oldun
Ayıl gafletten uyuma

Az gül dünyada çok ağla
Hakikat kılıncın bağla
Allah için cânın dağla
Ayıl gafletten uyuma

Gonca gül şebnemi gelir
Kalbin cilâ lezzet alır
Rûhun Allah ile olur
Ayıl gafletten uyuma

Çok uyursun Şeytan gelir
Tende mîdeye üfürür
Salâvâttan kalbin durur
Ayıl gafletten uyuma

Lisân kalbin tercümesi
Ol zaman çekersin yası
Allah'a olursun âsi
Ayıl gafletten uyuma

Geceleri çokça yatma
Sevdiğin Allah'ı unutma
Ağyâr ile ülfet kılma
Ayıl gafletten uyuma

Ağlar Baba ağla gülme
Kalbinden *Rahmân*'ı sürme
Laîn Şeytanı güldürme
Ayıl gafletten uyuma

326

Medîne-i Münevver cânân gül ili
Cânân gül ilinden siz safâ geldiz
Ötüyor andelip murği bülbülü
Murği dil gülünden siz safâ geldiz

On sekiz bin mülkün şâhına vardız
Taşı toprağına yüzünüz sürdüz
Ma'şûk-u billahın yâreni olduz
Şâhım *Muhammed*'den siz safâ geldiz

Ravzatu'r-riyâzat köşküdür cennet
'*Yudîu*' şavkından parlıyor mir'ât
Ansızın oldunuz ehl-i basîret
Köşk-ü *Muhammed*'den siz safâ geldiz

'*Yuhbibkumullahu*' sırrına yanan
Zemzemden içendir bu kârı bulan
Muhammed'in kevserinden dolduran
Ahmed-i Zîşân'dan siz safâ geldiz

Hayattan zuhûrda okuduk '*illâ*'
'*Nahnu kasemnâ*'da yazıldı imlâ
Şefaat mâdeni '*levlâke levlâ*'
Mülk-i şefaatten siz safâ geldiz

Gedâ *Ağlar Baba* fenâdan geçti
Âleme duânın ravzına düştü
Muhammed-i Zîşân ile görüştü
Dostumun ilinden siz safâ geldiz.

327

Cânla cân mülkünde *Hayyât* illeri
Bâb açıp girmenin zamanı gelmiş
Cennet gibi tabak tabak kurulmuş
Makamın seyrinin zamanı gelmiş

'*Kevkebün dürriyyün*' müzeyyen köşkler
Misbâh alvalaşmış şeb-çırağ nûrlar
Gülşanlar zarfında âşiyân, güller
Gülşana girmenin zamanı gelmiş

Muhammed iline baksan görünür
Bütün dünya eflâk ru'yet olunur
Çar penâhın ilmi anda bilinir
Âleme duânın zamanı gelmiş

Makam-ı *Hayyât*'ı çok âlî kılmış
Lâ-mekân şehrinin ravzına kurmuş
Hicâb-ı kudrette *Hayyâti* kalmış
Hicaplar ref'inin zamanı gelmiş

Geç dehr-i zulmetten âlem-i nûra
Umulur dil çeşmi al şûle göre
Nişângâh hurşidi bağlı öz yâre
Ru'yet-i *Yezdân*'ın zamanı gelmiş

Bu hali bilmeyen der bize deli
'*Zeytuhâ yudîu*' işte delili
Aynı cemâlidir zülfünün teli
Nişângâh feyzinin zamanı gelmiş

Hayyât telin sarmış Allah teline
Al perçemin vurmuş cemâl gülüne
Feyzini veriyor ecsâm iline
Geceleri ötmenin zamanı gelmiş

Ağlar Baba korkma hüccetin elde
'*Semme vechullahi*' okunur dilde
Ahmed-i Zîşân'ın perçem teline
Öz yâr-ı *Hayyât*'ın zamanı gelmiş

328

Diller vasf eylemez hilm ü kemâlin
Âlimler merdânı müfti efendi
Görünür zâtından hüsn-ü mekali
Müftiler fevkanı müfti efendi

Per açıp *Muhammed* bağında kalmış
Gonca gül menemşe bârını vermiş
Şâh mîr bahçesine bahçıvân olmuş
Peygamber vârisi müfti efendi

Himmeti âlîdir aynı peygamber
Vârisi olmuştur ümmete rehber
On iki fünûnda söylüyor ezber
Her bir ilme mâhir müfti efendi

Bicân olmuş dinde fıkıh ilmine
Al gülünü sarmış cânân teline
Fizza, dinâr hatem, sabâ iline
Reddolmaz fetvânız müfti efendi

Vâiz-i Kur'ândan *Mesnevî Şerîf*
İlmi kisbî değil vehbî letâif
Hitâm bulmuş sende kenz-i meârif
Ârif-i billahsın müfti efendi

'*Yekâdu zeytuhâ*' dühnünü içmiş
Gönül alvalaşmış nûr şecer bitmiş
Dil kasrını dildâr makamı yapmış
Tecelli hânesi müfti efendi

Ağlar Baba düşme vartaya düşme
Nefs-i mâra uyup *Rahman*'dan geçme
Öp müfti ellerin varsa savuşma
Affet kusurumu müfti efendi

329

Ezel şanlı şâhtan fermân yazıldı
Arşın bâlâsına kaydın düzüldü
Gonca gül penâhtan imlân alındı
Vechinden bellidir nişânı hocam

Zülâl-i âfitâb bahrinden geldin
Peygamber silkinden evsâfı aldın
On iki noktadan kisb ü kâr kıldın
Sözünden bellidir nişânı hocam

Vechullaha nazır olmuştur yüzün
Mişkâttır vücudun sürmeli gözün
Misbâh kalb-i kasrın zücâctır sözün
Kelâmından belli nişânı hocam

Mir'âtullah okur kalp dili gözün
Erba'u fünûndan almışsın izin
'*Kevkebün dürriyyün*' hem misbâh sözün
Tefsirinden belli nişânı hocam

Nûş ettin fercâmı on iki âbdan
Hüsn-ü zat-ı imlân *ümmü'l-kitâb*'dan
Dil şişesi şehri misbâh-ı câmdan
Mihmândarsın belli nişânı hocam

Zülâl-i sâfînin câmından içtin
Hüviyyet bahrinde keştiye bindin
Amîk denizinde limandan sürdün
Serkaptansın belli nişânı hocam

Altı câmdan içtin seni kandırdı
Yüz dört kitap kasr-ı bâlen doldurdu
Dür kelâmın nâsı yakıp yandırdı
Gördü *Ağlar Baba* nişânı hocam.

330

'*Vedduhâ*' dersinde aşk ocağında
Hidâyet isteyince dilim döndü *Mim*
Kudretten yazılmış nakkaş-ı billah
Kâlemi *Mim*, nukûşu *Mim* kendi *Mim*

Güzele meftûnam yar otağında
Yedi hâ çağlamış cânân bağında
Bişümâr keştiler amîk bahrinde
Zevrâkı *Mim*, gemisi *Mim*, kendi *Mim*

Cândan bağlanmışım nûr-i anbere
Arz ettim halimi yüzü kişvere
Halhalları pullu billûr dilbere
Halleri *Mim*, telleri *Mim*, kendi *Mim*

Mim bâbında kaldım her rûz her gece
Sır melek kayd eder hattı ezelce
Kitap göz önünde okunmaz hece
Kitâbı *Mim*, satırı *Mim*, kendi *Mim*

Misbâh nûr memhûru ketfi dalında
Yedi *hâ-mîm* bitmiş şâh budağında
Ağlar Baba kalmış *Mim* makamında
Bahası *Mim*, budağı *Mim*, kendi *Mim*.

331

Gel ey gönül dinle sohbet pendimi
Kesret âleminin bâbından geçme
Ağla yalvar izle gül vahdetimi
Aman hoyrat câmın âbından içme

'*Feminhum zâlimûn*' hüccet fermânı geldi
Kalbi kasrın zulmet şehristân yaptı
Şeytan haymesini kurdu oturdu
Nâtemiz gamterin yoluna varma

Hüccet bürhân her an zübde okundu
Hayrı terk şerr ile şûrâda kaldı
Zulmet eşiğinden içeri girdi
Zâlimler köşkünün bâbından girme

'*Muktesidun*' hali bildi bilindi
Nefs-i rahmânînin emrine girdi
Az kere de mâr-ı emmâra uydu
Muktesidun müfred Şeytana uyma

Sâbıklar tayr veş, tayrıdır cennet
Rûz ü şeb yazılır sağımda hayret
Her anı her vakit ehl-i saâdet
'*Sâbikuun bilhayrât*' izin bırakma

Asrında nûr şecer kemâle gelir
'*İleyhi yes'adu'l-kelimü*' sırrını bulur
Hayrette mihmâna mihmândar olur
Öz yârden gayri ağyara bâb açma

Ağlar Baba aklın dünyadan göçtür
Sâbık zümresine Allah kavuştur
'*İnneke lâ tehdî men ahbebte*' ravza ulaştır
Hidâyet câmının kulpun bırakma.

332

Ulaş nâmem ulaş çok selam eyle
Suâlin cevabın beylere söyle
Geç *Kelkit* rüknünün azîm bâbına
Tahir Hoca'dan duâyı getir

Kudretullah ezel iktizâ etti
Muhammed rûhunu mukaddem kıldı
Vürûdu muahhar *Nisan*'da geldi
Muhammed rûhundan himmeti getir

Hikmet kitâbına yol imlâ hece
Nisan yedincisi sâmini gece
İbâresin bilir kâffe-i hoca
Ahmed-i Zîşân'dan himmeti getir

Emr ü fermân hemen takdirle olur
Arabî, rûmîde her an dolanır
*Nisan*ın yedisi mevlüt sayılır
Mevlüt sevabını *Ahmed*'den getir

Yedi on ikiye oldu mümâsil
Nisan ayı pek şerefli anı bil
Tasdik eder âkil erkân u kâmil
'*Aşru emsâlihâ*' ecrini getir

Ağlar Baba Hayyât çarkın çevirdi
Zanâb, emmâr, kör Şeytanı öldürdü
Mîr ü beyler suâlinden kurtuldu
Bizi soranlara çok selam götür.

333

Ey Allahım senden budur dileğim
Bizi iman ile göçür yâ Rabbi
Çok lezzet almışım *Nakşî* râhından
Bizi iman ile göçür yâ Rabbi

Şimdi bu nâs bir acayip olmuştur
Celâl sıfatından lezzet almıştır
Tarîk ile giden nâdir kalmıştır
Bizi iman ile göçür yâ Rabbi

Gün yanaşmış hemen hemen aşıyor
Yıldız Ülker birbirine düşüyor
Kâf u nûn ziyâsı zevâl buluyor
Bizi iman ile göçür yâ Rabbi

Cümle mevtâ yata yata usandı
Kur'ân ile gitmeyenler bunaldı
Bu fâni dünya vaktini buldu
Bizi iman ile göçür yâ Rabbi

Zaman âhir zaman günleri geldi
Nâs olan perdeyi yüzünden aldı
A'lâ ile ednâ şimdi bir oldu
Bizi iman ile göçür yâ Rabbi

Bilmem *Ağlar Baba* nettin neyledin
Gâhi zahir gâhi bâtın söyledin
Leyl ü nehâr murâdını gözledin
Bize de bir melek gönder yâ Rabbi.

334

Sanma dünya sana kalır
Gafil olma ecel gelir
Sevdiklerinden ayırır
Gafil olma ecel gelir

Dünyâda çok çeker emek
Zanneder ki ölmeyecek
Doksan yüzüne girecek
Gafil olma ecel gelir

Azrâil âhunu alır
Malın mülkün talan olur
İki gözün açık kalır
Gafil olma ecel gelir

Girecek makberin dardır
Malda mülkte hakkın yoktur
On arşın bez hissen vardır
Gafil olma ecel gelir

Bu dünya nâsı götürür
Derin kuyuya indirir
Kabrin ağzını ördürür
Gafil olma ecel gelir

Menzil-i dâreyne konar
Yılan akrep, azap görer
Ol zaman vâveylâ eder
Gafil olma ecel gelir

İki melek divân kurar
Dünyada ettiğin sorar
Dilin koltuğundan çıkar
Gafil olma ecel gelir

Bir cevâba dilin dönmez
Kimseden istimdât olmaz
Sevdiklerin yan'an gelmez
Gafil olma ecel gelir

Ağlar Baba bu nâs uyur
Sen uyuma *sayd*ın gelir
Kerkes boynuzunda bulur
Gafil olma ecel gelir.

335

Sen bak sû-i zan n'ettirir
Manevîde kibr ettirir
Kokmuş lâşe et yedirir
Geç bu halden dön Allah'a

Siyah mâr kalbi şişirir
Nâsı gıybete düşürür
Tarîkatını şaşırır
Bu halden geç dön Allah'a

Gıybet eder aklı gider
Allah ile harbe girer
Amelini hep habt eder
Bu halden geç dön Allah'a

Gıybet kalbi kesret eder
Ol hamr-u-veş sarhoş eder
Vahdetini kesret eder
Bu halden geç dön Allah'a

Zâhir dili gıybet eder
Bâtın dili lâşe çiğner
Sîretini tebdil eder
Bu halden geç dön Allah'a

At deve lâşesi değil
İnsan lâşesi anı bil
Vasfedemez hâlini dil
Bu halden geç dön Allah'a

Ağlar gedâ sumt ü sâkit ol
Mâlâyanîden fariğ ol
Cânânı cân zarfında bul
Bu halden geç dön Allah'a

336

Aman gönül gafil olma
Kör Şeytana kardeş olma
Girip cehennemde kalma
'*Bi'se'l-masîr*' yerin kılma

Hevâ nefse biat etme
*Nefs-i rahmânî*ni sürme
Ol güzel cennetten olma
Girip vâdi içre yanma

Nefs-i rahmânî ile ol
Allah'ın rızâsını bul
Cennette hem muhalled ol
Ru'yet ile müşerref ol

Gönül sen hevâya uyma
Nefsin hevâsına bakma
Aklını başından alma
Rıza-i Bâri'nden olma

Padişâhın elden gitti
Daha tende neyin kaldı
Hevâ sana âmir oldu
Cennet tarîkinden aldı

Gönül sen bâki zannettin
Dört adûya biat ettin
Uhrâyı dünyaya sattın
Cennetten çün berat aldın

Gönül hevây-ı nefse uyma
Hevâ nefsi penâh kılma
Ağlar Baba hâba dalma
Râh-ı *Hak*'dan eğri varma.

337

Müjde olsun bir mene ki bâb-ı vahdetten girer
Şehvetini öldürürse bâb-ı *levvâm*dan geçer

Şehvet-i dünyayı sevmez düşmana âmir olur
Düşmanı mağlup ederse kasrıgâh bâbın açar

Terk-i şehvet terk-i haram kasrını nurlandırır
Şirb-i helâl, ekl-i helâl bâb-ı *Rahmân*'a geçer

Tâatullaha harekât kalbi ziynetlendirir
Kalbi müzeyyen olursa bâb-ı *mülhemi* açar

Nûr-u misbâh, nûr-u zücâc kasr-ı kalbinde yanar
Öldürür ol dört adûyu şehr-i *itmânna* geçer

Mutmainne şehri içre yedi rüknünü bulur
Yedi câmdan nûş ederse *râzî-marziy'ye* geçer

Akıl on cüzden mürekkep; beşi ulnâ beşi sır
On cüzü kim derçederse aklı ikmâle geçer

On değil şimdi bu nâsta beşini bulmak muhâl
Aşrı terkip olmaz ise aklı inkaasa geçer

Aklı noksân fikri inkas, ömrünü ol zây eder
Levvâme bâbını bağlar bâb-ı emmârı açar

Sumt u hilm ile tevazu, Allah anı ref'eder
Emr ü nehy ü sâlih amel nısf-ı akıla geçer

Hem tefekkür ile ibret, günâhını derhâtır
Havfullah, nefsi tahkîr, akl-ı ikmâle geçer

Beş şey ile insanın vücûdunu *Hakk* etti nûr
Kangı kulda bulunursa akl-ı irfâna geçer

Rûhu lâtîf, dili melîh, vechi ziyâ, aynı nur
Kalbi vâsî, sırra dikkat, *hüsn-ü takvîme* geçer

Beşeri mülk ü melekten eşref, ekrem etti Hak
Kurbuna müzdâd oluben nefs-i sâfî'ye geçer

Ey gedâ *Ağlar Baba* sen gezme dünyada fuzûl
Hams ü aşrı cem edenler bab-ı *Nessâr*'a geçer.

338

Ehl-i hal gözünü yumar
Al-yeşil mihrâba girer
Gönül gülşânını görer
Nasîb eyle bize yâ Rab

Mihrâba bir mir'ât çalar
Nişangâha feyzi saçar
Dünyadan büsbütün geçer
Nasîb eyle bize yâ Rab

Kalbini anda seyreder
Nefs-i rahmânını görer
Per cemâli ru'yet kılar
Nasîb eyle bize yâ Rab

Peygamber bu hâli gördü
Hakkında hadis okudu
Andan mir'ât bize kaldı
Nasîb eyle bize yâ Rab

Dedi '*mâ lâ aynun raat*'
Göz görmemiş böyle rif'at
Zâhir gözde yok bu şevket
Nasîb eyle bize yâ Rab

Kudretullahtan nûr çalar
Mevt-i câm şerbetin içer
Sâlik hayret bâbın açar
Nasîb eyle bize yâ Rab

Hayret âlemine girer
Kalbinde nefsini görer
Şekli şemâil seyreder
Nasîb eyle bize yâ Rab

Bu söz nâsa nekre gelir
Ehli ..... ikna olur
Hadisi okuyan bilir
Nasîb eyle bize yâ Rab

Hûri gılmân gibi görer
Hayret âlemine girer
Şekli şemâilin seyreder
Nasîb eyle bize yâ Rab

'*Lâ uzunun semiat*' Allah dedi
Bu fâni kulak duymadı
Ağlar kul münkir olmadı
Nasîb eyle bize yâ Rab

339

Nûr cemâlden mir'ât çalar
Geç hayrete geç hayrete
Allah ile mi'râç yapar
Geç hayrete geç hayrete

Her kim ki hayrete girer
Nur cemâli bizzat görer
Cânda cân perdesin deler
Geç hayrete geç hayrete

Cân perdesi kalpten kalkar
Gözlerine mir'ât takar
İnsanın varına bakar
Geç hayrete geç hayrete

Hayretten başın kaldırır
Şarkı garbı bütün görür
Sidre'yi kasrında bulur
Geç hayrete geç hayrete

Vechullah âyeti geldi
Çar taraftan hurşid vurdu
Muhammed Allah'ı gördü
Geç hayrete geç hayrete

Binbir hicâbı ref' etti
Gönül ile mi'râç etti
Ümmete yâdigâr etti
Geç hayrete geç hayrete

'*Dürriyyün*' mülkün kim bilir
Peygamber'den himmet alır
'*Kabe kavseyn*'e el vurur
Geç hayrete geç hayrete

Hayrette kendine bakar
Vücûdunda şûle görer
Cândaki cânı seyreder
Geç hayrete geç hayrete

Ağlar Baba Hakk'a yalvar
Geç fâniden kabire var
Allah ile ol halvetdâr
Geç hayrete geç hayrete.

340

Gel ey gönül sen aldanma
Dil kasrında lâmekân yap
Bülbül ol zağ tuyûr kalma
Gül üstünde âşiyân yap

Zağ tuyûr veş kalma yasta
Şebnemin aç koyma hârda
Şâhı gözleme nehârda
Gecelerde kapıyı yap

Her gece gülde şakıla
Kıl figanın gonca güle
Konarsın lâle sünbüle
Yar bağında gülşanı yap

Perini aç bin bir dala
Her dalında dildâr ola
Tecellisi câna gele
Cân içinde cân mülkü yap

Dilinde Kur'ân'ı vird et
Tevhîd ile *Hakk*'ı zikr et
Cândaki cânânı seyret
Vücudunda cân şehri yap

Çok yeme eylegil dikkat
Ko zulmü eyle mürüvvet
Gizlice sultânı gözet
Dildâr için dergâhı yap

Erişir hemen feyzullah
Kalbin olur mi'râcullah
Yetişir '*kabe kavsullah*'
Ağla her şeb miracı yap

Ağla *Ağlar Baba* ağla
Ciğer yüreklerin dağla
Bûm gibi gözlerin bağla
Virânede kapıyı yap.

341

Ey gönül gaflete dalma
Kalk gecelerde namaz kıl
Hidâyetten hâli kalma
Kalk gecelerde namaz kıl

Seni halkedene sen bak
Eşref gecelerde hem kalk
Kork azaptan sen ol uzak
Kalk gecelerde namaz kıl

Ayık ol gaflete dalma
Öküz gibi gece yatma
Yerin akrep yılan etme
Kalk gecelerde namaz kıl

Namaz kılan feyiz alır
Mezheb-i *Nebî*'yi bulur
Veçhi güzel ebyaz olur
Kalk gecelerde namaz kıl

Leyl ü nehâr çalış durma
İllâ ki zulmette kalma
Dalâlet bâbından girme
Kalk gecelerde namaz kıl

Rûhun hidâyeti bulur
Kevser câmını doldurur
Likasıyla mesrûr olur
Kalk gecelerde namaz kıl

Ağlar Baba dehre dalma
Zulmet gömleğini giyme
Cehennem nârına girme
Kalk gecelerde namaz kıl.

342

Ey benim efendim dinle bu arzı
Vasfını edeyim şehr-i Erzincan'ın
Evliyâ otağı kesilmez feyzi
Gülü serverleşip şehr-i Erzincan'ın

Bütün murği bülbül gülleri sarmış
Dil çeşmini hârın zarfına dikmiş
Andelip veş gavvâs hayrete dalmış
Şehri alvalaşıp gül Erzincan'ın

'*Ve in min şey'in illâ*' sırrına dalmış
Bağ bağistân eşcâr huzurda kalmış
'Hû' sadâsı Arş'ın gayyâsın bulmuş
Gülü şebneleşip şehr-i Erzincan'ın

Kudret kâseleri çevrili kalmış
Muhammed havzından ûd ile dolmuş
Çar çember eknâftan içenler kanmış
Kadeh kevserleşip şehr-i Erzincan'ın

Leyl ü nehâr yanir misbâh u mir'ât
Dest-i şerifinden tutuyor *Hayyât*
Şeb çırağ nuru parlıyor sadr-ı mişkât
Dağı taşı şûleleşip şehr-i Erzincan'ın

Rûz ü şeb yanıyor yaldızlı nûru
Dembedem durmuyor bülbülün zarı
Şebnemi açılmış gül-i gülzârı
İli aynalaşıp şehr-i Erzincan'ın

'*Hubben lillah*' camın kemâkân içmiş
Tecellî *Yezdân*'a gözünü dikmiş
Ağlar Baba Hayyât elinden tutmuş
Halkı cilâlaşıp şehr-i Erzincan'ın

343

Gönül niye otağından vaz geldin
Gonca gül penâhı çağırdı seni
Şeydâ bülbül gibi gülünden indin
Murği bülbül gibi çağırdı seni

Girmişsin mezketin cilâ dârına
Bakmazdın dünyanın kıyl u kaline
Şimdi düştün Erzincan'ın yoluna
Gönül nişângâhı çağırdı seni

Âil bâbın örtüp *eğnâ*yı açtın
Baykuş gibi vahdet vecdine düştün
Sen neden *Muhammed* postundan göçtün
Şem'edânın *Hayyât* çağırdı seni

Sırr-ı fetahnâdır âşıkı yakan
Al mihrâba girip nişâna bakan
Seni cân yuvadan ne şeydir alan
Nişângâhın *Hayyât* çağırdı seni

'*Yuhbibkumullahu*' sırrına yandın
Mir'ât-ı *Yezdân*'a nişânı kurdun
Vahdette *Muhammed* postuna çıktın
Şâh-ı nişângâhın çağırdı seni.

'*Kul in kuntum tuhibbûne*' bâbından geçtin
İşte bu kâr ile ravzaya düştün
Gedâ *Ağlar Baba* mezketten geçtin
Derdimin dermânı çağırdı seni.

344

Tarih bin dokuz yüz otuz dokuzda
Bir dem-i leylede zemin oynadı
Saat dokuzuncu on raddesinde
Yerin damarları bütün oynadı

Kudret şem'aları yanarken söndü
Zıll ü zulmet hemen cihânı aldı
Allah'ın takdiri husûle geldi
Belde, karye, nevahîler ağladı

Celâl gülleleri dolup kuruldu
Zannettik ki yevm-i rustahîz koptu
Nâs sarhoş oluben pîr ü şâb korktu
Çoluk çocuk yoksul u bay ağladı

Okunmaz Allah'ın gizli kitâbı
Celâl kudretine etti hitâbı
Az kaldık ki görek sûru hesâbı
Sular kaynayıp dağ taşlar inledi

Belde karyelerde oldular dernek
Kimisi aç kaldı kimisi çıplak
'*Feza'ul ekber*' gibi nâs yalın ayak
Seyre durup hep melekler ağladı

'*Küllü murdiatin ammâ ardeat*'fermânı geldi
Zaman devrolmadan bu sırrı buldu
İsrâfîl sûrunu bir nebze kurdu
Cân alıcı melekü'l-mevt ağladı

Kader takdîr birbirine ulaştı
Sabî sıbyân ağlayuben meleşti
Erzincan yıkıldı dünya titreşti
Evliyâullah, âlimler bütün ağladı

Al valalı çırağ nuru yanmadı
Erzincan'da murği bülbül ötmedi
Gedâ *Ağlar Baba* gülün solmadı
Andelip murği bülbüller ağladı.

345

Aşkım alvalaşıp mevc ü mevc vurdu
Allah'a yaraşır hâlimi buldum
Emmâr, zanâb gönül şehrinden göçtü
Cânımdan sevdiğim cânânı buldum

Hayy ismi hayat kâsesini doldurur
Hû ismi nefs ü hevâdan kurtarır
İmlâyı bî-âil eğnâdan okur
'*Men arefe*' okuyup Rabbimi buldum

Dillerde okunur zât-ı vechullah
Cemâli göstermek şânıdır vallah
Otağ-ı '*lâhû*'da her kudretullah
Eşyânın zarfında yârimi buldum

Rûhlar '*Hû*' deminde mevce dalanda
Terakkiden terakkiye gidende
Cemâl, celâl, kemâl feyzi verende
Gönüller şulvesi mir'âtı buldum

Gönül civârında dilber bağında
Hayy u Kayyum zikri murği dilinde
Al vala yanıyor selvi dalında
Musa'nın gittiği *Tur Dağı*'n buldum

Üç ihlâs bir elham hatimdir sevap
Buna dil dönmez ki verilsin cevap
'Kaf' kalbinden güzel yapıldı meâb
Okuyup '*Yâsîn*'i rızkımı buldum

Gedâ *Ağlar Baba* yanıp yakıldı
*Muttakî vâiz*e tîrini kurdu
Mahbûp perçemine telini sardı
Derdimin dermanı *Lokmân*'ı buldum

345

Gönül düştün sam-ı abras derdine
Derdinin dermanı bulmamış olmaz
Gaflet ile daldın amîk bahrine
Ya keşti ya zevrak binmemiş olmaz

Çıkılmaz deryâdır gafletin bahri
İçirir insana öd, ağu, zehri
Kasrında yapamaz lamekân şehri
Bahrin keştibânın bulmamış olmaz

Devr-i dâim gibi devreder gaflet
İlm ü irfâna var eyle mürüvvet
'*Kul innemâ aizukum*' pençeli hüccet
*Muttakî vâiz*e varmamış olmaz

Nişânsız taş tepe cebelden gitme
'*Festakim*' buyrulan yolu unutma
Burc-u kal'a şehrin bâbını örtme
Arayıp nişângâhı bulmamış olmaz

Nişângâh hurşidi yakar cüsseyi
Biner gemi geçer amîk deryâyı
Kırtas üzre okur aktan karayı
Nişângâh mülküne girmemiş olmaz

Nefsini bilmeyen tulâsı yanar
Rûz ü şeb emmârın ağzına bakar
Şeytan kafasına zimâmı takar
'*Men arefe*' dersini bilmemiş olmaz

Ayıl *Ağlar Baba* gaflette kalma
Zevraksız keştisiz deryâya dalma
Çar denizde dolan, gayrıya girme
Vehbî Hayyâti'ye gitmemiş olmaz.

347

Nebî-i Zîşân Muhammed Ahmed
'*Yehdî men yeşâu illâ hû*'ya bak
Edemezsin sen lütf u hidâyet
'*Yehdî men yeşâu illâ hû*'ya bak

Zaten sen ayıksın değilsin hâbda
İkaz et ümmetin koyma hesapta
Hidâyetsiz kullar vardır azapta
'*Yehdî men yeşâu illâ hû*'ya bak

Âyetlerim nice sırlar buyurdu
Senden evvel *Mûsâ Tûr*'a buyurdu
Hidâyet eyledim nûr aldı gitti
'*Yehdî men yeşâu illâ hû*'ya bak

Ey zâkir-i ezkâr zikrini kesme
Aman ağla yalvar hidâyet iste
Gaflet ile geçip kaderen küsme
'*Yehdî men yeşâu illâ hû*'ya bak

Bırakmagıl *Nebî Zîşân*'ın izin
Dâreynde olur şöhret ü şanın
Öldürürsün emmâre, laîn Şeytanın
'*Yehdî men yeşâu illâ hû*'ya bak

Dil ağyardan hâli '*Hâdi*'ni bulur
Tecelli âbından kadeh doldurur
Kasrıgâhta gelir dildâr oturur
'*Yehdî men yeşâu illâ hû*'ya bak

'*İnneke lâ tehdî men ahbebte*' bürhânı geldi
Hidâyet Allah'tan tahassus oldu
Ağlar Baba, Hâdî bâbında kaldı
'*Yehdî men yeşâu illâ hû*'ya bak

348

İns ü melek ruh Rabbisisin
Sen *Subbûhun* ya *Kuddûsün*
Lâhût ü berzâh şâhısın
Sen *Subbûhun* ya *Kuddûsün*

Cibrîl, Mikâil geldiler
Halîl'e selam verdiler
'*Subbûhun, Kuddûsün*' de dediler
Sen *Subbûhun* ya *Kuddûsün*

Gûş eyle *Halîl*'i netti
İki isme âşık oldu
Öğrenip malını verdi
Sen *Subbûhun* ya *Kuddûsün*

Malım yok ki fedâ edem
Reddedersen ya ben nidem
Senden gayrı kime gidem
Sen *Subbûhun* ya *Kuddûsün*

Halîl gibi tasdik ettim
Al kâsesinden nûş ettim
Bir cânım var kurban ettim
Sen *Subbûhun* ya *Kuddûsün*

Muhammed'e kurban olak
'*F'estakim*' bâbından girek
Cândaki cânı seyredek
Sen *Subbûhun* ya *Kuddûsün*

Zulmet perdelerin kaldır
Halîl gibi bizi kandır
Cemâlinden rahmet yağdır
Sen *Subbûhun* ya *Kuddûsün*

Ağlar Baba dertli oldu
Halîl'in nârına yandı
Zelîl, fakıyr kapına geldi
Sen *Subbûhun* ya *Kuddûsün*

349

Ehl ü âyâl evlâdımı
Sitr eyle sen ya *Settâr*'ım
İllâ tarîk güllerimi
Sitr eyle sen ya *Settâr*'ım

Günah deryâsına daldım
Yüz kara dergâhan geldim
*Gaffâr*lığın tanıyıp bildim
Affeyle sen ya *Gaffâr*'ım

'*Tetecâfâ*' fermân buyurdun
Her gece bizi kaldırdın
Hem de kapına getirdin
Rahm eyle sen ya *Rahmân*'ım

Cebbâr Allah cebr eyleme
Lutf edip azap eyleme
Bâbından makhûr eyleme
Kahr etme sen ya *Kahhâr*'ım

'*Yukeffir ankum*' hücceti geldi
Seyyiâtlar tebdîl oldu
Şakîler saîdi buldu
Affeyle sen ya *Gaffâr*'ım

Ağlar Baba şeydâ oldu
Tecelli câmına yandı
Tiryâkı Kur'ân'da buldu
Derman ver sen ya *Lokman*'ım.

350

Elif ülfet amîk bahrine daldım
Be bekabillahtan muhabbet aldım
Te tevhid kelamın okudum kandım
Se senâ sevaba geçiyor bülbül

Cim cemâlullahın seyrine durdum
Ha *Habib-i Ahmed*'den hilâfet aldım
H.a *Hudâ* bâbından ağladım kaldım
Dal daldan dala atlıyor bülbül

Zal zelîl gömleğin ezelden giydim
Ra riyâzat kârımı arayıp buldum
Ze zemzemi zümregâhtan nûş ettim
Sin saîd şehrine göçüyor bülbül

Şın şefâat eyler âlemin mâhı
Sad safâ veriyor sadâret şâhı
Dat dalâlet eden yitirir râhı
Tı tıyb kelâmını okuyor bülbül

Zı zulumât köşkünü büsbütün yıktım
Ayın aşk bâbında ağladım kaldım
Gayın gavvâs olup bahrine daldım
Fe fenâfillaha göçüyor bülbül

Kaf kanâat câmın ezelden içtim
Kâf kelâmullahtan kârımı aldım
Lâm lâmekânda kasrıgâhımı yaptım
Mim mübârek mülke bakıyor bülbül

Nûn nûr-i *Muhammed* deryâya daldı
Vav veylden bizi limâna aldı
He hidâyet hemen Allah'tan oldu
Ye yanıyor ancak bu *Ağlar* bülbül.

351

Ey aziz efendim dinle bu pendi
Erzincan şehri gülünden ayrıldım
Ziyaret eyledim aldım pâcımı
Nişângâhım *Vehbî* gülden ayrıldım

Çar çember şâhının mülküne vardım
Tavâf-ı *Muhammed* ecrini aldım
Gönül çok hoş oldu ağladım kaldım
Muhammed Nebî gülünden ayrıldım

Yer gök ehli bütün garkoldu nûra
Çeşm-i çar lâzım ki bu hâli göre
Çevrildi melekler hep durdu seyre
Şem'edânım *Vehbî* gülden ayrıldım

'*Eşeddu hubben lillah*' sırrına yanan
Ziyaret edendir bu kârı bulan
Vehbî Hayyâtî'nin câmından dolduran
Elinde kâseler gülden ayrıldım

'*Men zâre*' buyruldu ecri bilinmez
Nakkaşı nukûşu hesâp olunmaz
Ağlar Baba sevdiğinden ayrılmaz
Allah'ı tanıtan gülden ayrıldım.

352

Lâhûta nasûta kurmuş otağı
Gönüller şem'edânı *Vehbî Hayyâti*
Lem temseshu nârun yanir çırağı
Çar çember ziyâsı *Vehbî Hayyâti*

Kişveri lahûri murği dil bağı
Misbâh alvalaşmış misli *Tur Dağı*
Kalb emrâzının feyzi tiryâkı
Dertlerin dermanı *Vehbî Hayyâti*

Kale-i rûhânda '*Hû*' camın içmiş
'*Vebteğu ileyhi'l-vesilete*' kârını almış
Burç kamer şehrinin bâbını açmış
Gözler nişângâhı *Vehbî Hayyâti*

Bahçe-i lâcivâr *Muhammed* ili
Şebnemi gonca gül andelip bağı
Üstünde ötüyor murği bülbülü
Açmış güllerini *Vehbî Hayyâti*

'*Lentebûr*' sırrının âfitâbgâhı
Kabr-i şerifidir feyz-i ilâhi
Yek kürsü âlemin nûr şems ü mâhı
Cihânın şûlesi *Vehbî Hayyâti*

'*İnde rabbihim yurzekûne*' câmları taşmış
'*Semme vechullahi*' rûh cilâlaşmış
Rûh-u *Hayyât* Allah ile birleşmiş
Çeşm-i çar mir'âtı *Vehbî Hayyâti*

Ağlar Baba sözü söyler delilden
Nakkaş-ı billahın perçem telinden
Rüyada tutmuşum *Hayyât* elinden
Bizi de kandırdı *Vehbî Hayyâti*.

353

Gönül sal eyyâmın hayrını tanı
Senenin eşref günlerini unutma
Muhammed'in hoş dikilmiş nişânı
Dört edille beşârâtın unutma

'*Min yevmi'l-cumuati*' buyruldu hüccet
Ey mümin cum'aya eylegil dikkat
Sağ kitap satrında ehl-i şehâdet
Haftada hacc-ı ekberi unutma

Ayda dört hac birbirini velyeder
Haccın etmeyenin şuhûdu gider
Melekler aczini itirâf eder
Aman adl ü adâleti unutma

Cum'anın esrârı künyeli cennet
Cennette olunur elbette ru'yet
Camide Allah'ı eyle ziyaret
Bunda ru'yetullahı unutma

Bahçe-i *Yezdân*'dır ru'yet açılır
Hep melekler saf saf olur da gelir
Yazan kâtiplerin eli yorulur
Bağda bahçıvan şâhını unutma

Cum'a bayramında mü'minler ayrılır
Seyyiâtları defterden kazılır
İsmi nâci zümresine yazılır
Cum'a bayramlarda ecri unutma

Sıdk u sadâkatle cum'a kılmayan
Hacc-ı ekber sevâbını almayan
Rızâullahı arayıp bulmayan
Cehennemin ateşini unutma

Ağlar Baba tanı günleri tanı
Ömrünü geçirme dünyada fâni
Saati zarfında vuş müstecâbı
Hutbeyi okurken duâyı unutma.

354

Gönül tarîk içre mesleğin tanı
Şer' ü şerîatın devrin unutma
Nehyinden ictinâb münkiri tanı
Emr-i illâyı aman unutma

Tarîkatte mürşid-i kâmili gözle
Teslîm-i tama takvâyı izle
Kalb tezkiye tekmil enverle gizle
Muttakî vâizin râhını unutma

Şerîat ahkâmın tarîkin bozma
İnsân-ı kâmil ol beyhûde gezme
Ârif-i billahsan ziynetin düzme
İlm-i hakîkatten şânı unutma

Dört ilmi birleştir aklında sakla
Dünyayı terk edip uymagıl akla
İrfan bâbın açıp bakma kıyl kale
İlm-i mârifeti sakın unutma

Gemiyi bir zaman limansız sürdüm
Acemi kaptandım anladım bildim
Keştiyi kırmadan limanı buldum
Serkaptanın *Muhammed*'i unutma

İlm ile amel et yolundan şaşma
Mahlûk-u *Hudâ*'ya ibretsiz bakma
Tevazû kâsesin kulpun bırakma
Nebî Zîşân mesleğini unutma

Şeydâ olma Şeytan seni azdırır
Dört deryânın gayrısında gezdirir
Pis lâşeli yerde kabrin kazdırır
Adûvv-i laîn Şeytanı unutma

Ağlar Baba çar kadehten âb içti
Keşti binip deryâlarda dolaştı
Terk edip varlığın külhâna düştü
Ceddi *İrşadi*, *Hayyât*'ı unutma.

355

Bir huni gözlüye olmuşum meftûn
Şehlâ gözün öpmenin zamanı geldi
Hallerinde mor menekşe gül açmış
Şebnemin almanın zamanı geldi

Lâmekân şehrinin çuhasın giymiş
Yüz on dört esmâra zülfünü vurmuş
Atmış gerdanına perçemler gümüş
Güzelin seyrinin zamanı gelmiş

Kudretinden bitmiş lebinde güller
Üstünde ötüyor murği bülbüller
Dürr ü zebercetten al güllü teller
Puhağın öpmenin zamanı geldi

Bin bir teli vardı tahtesserâya
Yeşil kemer çekmiş Arş-ı âlâya
El dudak vurmamış bikr-i bâlâya
Öpüp de koçmanın zamanı geldi

'*Yudîu*' şevkında vâlâ ziyâsı
Yakıyor çırağı kürsü tulâsı
'*İnnâ fetahnâ*'dan elmas küpesi
Küpeyi takmanın zamanı geldi

Sûre-i kehiften miyânı bükmüş
Şarka garba teli perçemi sarmış
Ağ bulut ravzına tahtını kurmuş
Köşküne konmanın zamanı geldi

Teller birbirine bend olmuş henüz
Sarılıp öpmeyen marîzdir marîz
Sedyinden akıyor lebenler temiz
Sütünü emmenin zamanı geldi

Ağlar Baba zulmet perdesin kaldır
Perçemin sevdiğin teline sardır
Allah'ın çuhası azim Kur'ân'dır
Çuhayı giymenin zamanı geldi.

356

Âlem-i rûhanda koçtum bir güzel
Öptüm gözlerini aselden tatlı
*Hal*lerinde bitmiş al yeşil gazel
Şebneleşdim rîhi anberden tatlı

Seyrettim sem'ini elmas küpesi
Başında lahûrî yeşil valası
Dili tepreşiyor andelib sesi
Al lebleri şeker suyundan tatlı

Bakınca sadrına göründü Cennet
Yüz kurnalı pınar akıyor elbet
Memeleri enver parlıyor mir'ât
Al pullu memeler ak baldan tatlı

Baktım kafkafına gülistân ili
Omuzunda bitmiş menemşe gülü
Feminden akıyor zağ oğul balı
Firdevs-i âlâ'da *Kevser*'den tatlı

Söyledi bu *Ağlar* arz eder yâri
Ahmed '*innâ fetahnâ*'dan almıştır kârı
Dertlere dermândır ağzının barı
Cennet'te Zencebîl suyundan tatlı.

357*

Ey benim efendim dinle arzımı
Zîver efe beyim dünyadan göçtü
Azrâîl perine verdi serini
Ecel câmın içip uhrâya göçtü

'*İrciî*' buyruldu okundu fermân
Ölümün derdine olur mu dermân
Sayd-ı şâh elinden kim bulur aman
Âşiyândan uçup rıdvâna göçtü

Tartılmaz insanın zerre tulâsı
İhvân acısının çekilmez yası
Zîver Bey cennette elde kâsesi
Gam yeme *Niyâzî*, can rûhu göçtü

Bülbül kafesinden vaz geçip uçtu
Gül dalında *Hayyât* ile görüştü
Murğî gülistândan şimdi vaz geçti
Köse karyesinin bülbülü göçtü

Yeme *Ağlar Baba* asla gam yeme
Sen âhusun ama *sayd*'an laf deme
Dostun *Zîver* gibi göçersin sine
Andelib murğî veş bülbülün göçtü.

* Köse'li Zîver Bey'in, Siptoros'tan Ağlar Baba'yı ziyaretten dönerken yolda vefatı üzerine, oğlu Niyâzî Bey'e hitâben yazılmıştır.

358*

Kalkın ikbâline murği veş diller
Kelkit kazasının sultânı geldi
Zâtından dileyin vâfir duâlar
Duâ menbaının ummânı geldi

'*Nahnu akrabu ileyhi*' buyruldu hüccet
Rahsından *Yezdânî* parlıyor mir'ât
Ru'yetine lazım hüsn-i basîret
Allah'ın mihmândârhânesi geldi

Çift cenah sahibi rûh alvalaşmış
Ol iki noktayla hem imzâlaşmış
Vahdet gül âbından kadeh dolaşmış
Vahdet gül şehrinin gülzârı gelmiş

'*Yudîu*' şavkından kârını almış
Rahs-ı bâl ravzayı lâ-mekân kılmış
Dil çeşmini gonca gül bağına dikmiş
'*Lem temseshu nârun*' çırağı geldi

'*Hubben lillah*' câmı mest hayrân etmiş
Keşti zevrağını limandan sürmüş
Şerîat mârifet vâizi olmuş
Ahmed-i Zîşân'ın vârisi geldi

Vechullaha nâzır kasrı ref-i hicâb
Şeyh-i fâni olmuş arzı müstecâb
Görmedim misli veş hoş âlî cenâb
Ağlar Baba, sana himmete geldi.

---

* Kelkit'li Tâhir Efendi için yazılmıştır.

359

Dinleniz bu pendi efendi beyler
İlim merdânesi *Reis Efendi*
Hilm ü kemâlini vasf etmez diller
Mânâ menbaası *Reis Efendi*

Dürr-i yektâ meknûn ravzından bitmiş
Cim cemâlullahın çuhasın(ı) giymiş
'*Kevkebun dürriyyun*' şûlesin almış
Allah'ın dilbâzı *Reis Efendi*

Hayrân olmuş '*hubben lillah*' câmına
Ol gülünü sarmış Allah teline
Bîcân olmuş ilm-i fıkıh yoluna
Reddolmaz fetvânız *Reis Efendi*

Vâiz-i Kur'ân'dan hadîs-i kudsî
Keşf-i keşşâf olmuş ilm-i fârisî
Başlamış okuyor ledünnî dersi
Her bir ilme mâhir *Reis Efendi*

Giyinmiş lahûrî lâ-mekân şalı
Kürsüde ötüyor murği veş dili
Pençeli hüccetten hüsn-ü mekali
Türkiye şûlesi *Reis Efendi*

Vechinden parlıyor 'yudîu' şavkı
Kasrıgâhı yapmış lâmekân şehri
Vücûdu münevver '*lem temseshu nâr*'ı
Allah'ın konuğu *Reis Efendi*

Gedâ *Ağlar Baba* kasrını hoş yap
Leyl ü nehâr gözlerinden akıt âb
Reis Efendi'nin iki elin öp
Affet kusurumu *Reis Efendi*.

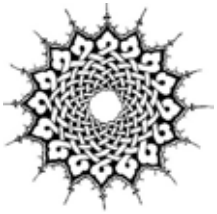

EK-1

CEMÂLİN ÜRÜŞÂN KANDİLLER YANAR*

Ziyâret içinde bir hûrî gezer
Salındıkça dîlber bağrımı ezer
Cemâlen bakmaya eylerim hazer
Cemâlin ürüşân, kandiller yanar.

Gülfidan hûrînin elleri nâzik
Yâhû parmağında bir mühür yüzük
Kolunda cevâhir altın bilezik
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Kudret kalemidir hilâl kaşların
Sedefli zebercet inci dişlerin
Zülfe-i zerrinde mûy-i saçların
Cemâlin ürüşân kandiller yanar

Ela göz üstünde kaş ben olaydım
Sedefli inciden diş ben olaydım
Zerrin zülüflere saç ben olaydım
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Âleme görünme yerinden geçer
Hublara görünme serinden geçer
Yiğide görünme yârından geçer
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

---

* Ağlar Baba'nın babası Ahmed Küşâdî'nin kabristanda yaşadığı manevi bir vizyon/vakı'a sonrasında kaleme aldığı şiir. Tamamen şifâhi nakil ve farklı versiyonlar söz konusu olduğundan okunamayan veya yanlış okunan kısımlar bulunabilir. Gerek mısraların gerekse dörtlüklerin (ilk ve son dörtlük hariç) dizilişi aslına uygun olmayabilir. Nihâyet, eksik dörtlükler olabilir.

Altın tepelikler gümüş burmalı
Mengûş küpeleri, burnu hızmalı
Cevâhir mestleri yeşil çizmeli
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Siyâh-ı zülfüne ibrişim büker
Yetmiş iki örük sadrına döker
Yaldızlı kokulu gül şebnem biter
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Salınan hûriye yel ben olaydım
Siyâh-ı zülfüne tel ben olaydım
Nergisli leblere gül ben olaydım
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Hünkârlar görseler bâcından geçer
Dervişler görseler tâcından geçer
Yiğitler görseler yârından geçer
Cemâlin ürüşân kandiller yanar

Leblerin gülistân bülbüller öter
Mezârın üstünde gül çimen biter
Kabrimde bu hûrî yâr bana yeter
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Hak seni yaratmış kudret nûrundan
Lâlenin şebnemin gonca gülünden
İbrişim perçemin sırma telinden
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Cemâlin nûruna renk ben olaydım
Leblerin üstüne benk ben olaydım
Cennette hûriye denk ben olaydım
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Gülfidan hûrîyi ben gelin etsem
İlâhî okuyup sağdıca gitsem
Evliyâ oğlunu güveyi görsem
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Gözlerin fettânî leblerin mora
Gül yüzün benziyor nübüvvet nûra
Yerler kan ağlıyor var çekil tûra
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Ne hoş gelir bu yerlerin sedâsı
Hûri kızlarının çoktur edâsı
Cevâhir taşından harem odası
Cemâlin ürüşân kandiller yanar

Başında lâhûrî şal ben olaydım
Leblerin üstünde hâl ben olaydım
Servi çınar boyan dal ben olaydım
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Kirpikler hımhıma kaşların hilâl
Hallerin kevserdir leblerin zülâl
Akıyor zülfünde ebrûlu şellâl
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Ömrümü götürdün ecelim getir
Tabuta girende salıma götür
Ahrette muîn ol cennete götür
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Arabî fârisî lisan sözlerin
Ay gibi parlıyor güneş yüzlerin
Büsbütün dünyâyı değer gözlerin
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Sallanır kollara oynak olaydım
Elinde s…..an ben bağ olaydım
Sedeften inciden tırnak olaydım
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

Gülfidan hûrîye tanıştım tanık
Dünyâda mihmânım ahrette konuk
Küşâdî Baba'nın yüreği yanık
Cemâlin ürüşân kandiller yanar.

BEYİT' FİHRİSTİ

B.Nu/İlk iki mısra veya birinci ve dördüncü mısra.

1. Bize tevfik veren Allah-u Hâdî
   Edüp himmet bizi hoş dehşet aldı

2. Asl u ceddim hoş rumûz söylemiş,
   Bir varak üstüne tarih eylemiş:

3. Dilimizi vurduk zümre âbına
   Fercâmından lezzet aldım, tad aldım

4. Gel ey gönül, gel ey gönül epsem ol
   Daha senin çok gelecek gülün var

5. Ne yapalım gönül senin elinden
   Niye düşüyorsun âh ile zâre

6. Niye gönül seni sükûnet alir
   Ol yârin rüzgârı hiç eksik değil

7. Bu yakında gönül bahre dalacak
   Tezden nasip eyle aman Allah'ım

8. Benim bu derdime hiç dermân olmaz
   Dermânı sendendir benim Allah'ım

9. Gönül sakın sevme dünya malını
   Elbet o yâr senden yüzün çevirir

10. Çark dönüyor dâim ey gönül durma
Aman Allah aman çarkımı çevir

11. Neden gönül sükût epsem durursun
Gizli esrârların aç yavaş yavaş

12. Ey Allah'ım sen rızkımı kavuştur
Aman kullarından sen utandırma

13. Ey gönül sen hiç usanma
Ağla sen dünyada ağla

14. Nasıl vasfın etsin bu zübân seni
Himmet eyle bize *Muhammed Ahmed*

15. Neden gönül gene coşir ağlirsin
Ol yâr tarafından haber mi aldın

16. Gönül senin bu dünyada kimin var
Hakikatli yârin istiyor seni

17. Sen sanma ki gönül yârin uzaktır
Hakikattir durma ey gönül ağla

18. Aman gönül silah takın
Silahsız sen gezme sakın

19. Bu dert beni vara vara alacak
Yetiş imdâdıma sen *Ebu'l-Kasım*

20. Bize bu dert geldi güller gülünden
Bu dert ile gidiyorum Allah'a

21. '*Len-tebûr*' sırrına mazhar olanlar
Rûhlar meyvesinden dâim ekl'eder

22. İnâyet eyledi Allah-u Hâdî
Bu nesilde nice zâtlar ağladı

23. Bakmanız siz benim süflî hâlime
Lahorî yeşilden hırkam var benim

24. Bilmem neden gönül coşir ağlirsin
Elbet bir sevgili güzel yârin var

25. Gelin biz cümleten yasa girelim
Elveda ediyor bu şehr-i sıyâm

26. Hüdâ'nın çok kütübü var
Kur'ân-ı Kerîm'i başka

27. Senden gerû kalmam ey ceddim baba
Ne yapayım düştüm âhir zamana

28. Deli gönül durma yine coşsana
Vahdet güllerinde bülbül olsana

29. Çeşm-i dildin murğî vücûdun yaslı
Kalbin haymegâhtır senin ey gönül

30. Neden gelip şakılayıp gülirsin
Kork Allah'tan gönül sen kork Allah'tan

31. Aman Allah sana bir ricâm vardır
Murâdım vermeden çağırma beni

32. Ey beni burda görmeye gelenler
Duâ edin murâdımı alayım

33. Götür nâmem götür çok selam götür
'*Efe Bey*'den bize himmeti getir

34. Bir gece firâşta fehvâya vardım
Seyrettim yazının satrını tek tek

35. Ağla gönül leyl ü nehâr sen ağla
Aman mürşitlerim gözleyin beni

36. Dâim havf ü recâda ol
Yalvar sen Allah'a yalvar

37. Aman aman gönül sen gafil olma
Leyl ü nehâr ağla sen 'illâ'ya bak

38. '*Allahu latîfun biibâdihi yerzuku*'(i)ken
Ya ben kime yalvarayım

39. Aşk elinden hâle eren
Gelsin beraber diyelim

40. '*Kün*' diyüben çar cihâna nûru feyz eden güzel
Berk-i hâtibi sineme tâ ezel çakan güzel

41. Gel ey zü'l-fuâd aman uyuma
Dil şehrine gelir dildâr uyuma

42. Asl-ı nefsini bilmeyen
Rabbi'sini ol bulamaz

43. '*İksîr-i a'zam*'dan almış pâcını
Ol ceddim Baba *İrşâdî Baba*

44. Fehvâ âlemine yed'im vurmadan
Evvelâ ol cânı sevmişiz bizler

45. Bir âlem vardır ki vasfedemez dil
Arayıp bulun da diyin âşıklar

46. Gönül sende aşk-ı hâkîk olmazsa
Aşk-ı mecaz ile uçsan ne fayda

47. Allah rahmet etsin ey ihvân baba
Bu Baba kurbuna sen safâ geldin

48. Daldım bir bahr-i amîka/Çıkamam asla berrine
Eğer keştiye binersem/Kavuşurum ol Rabbi'me

49. Avn olundu bize ey *Vehbî Baba*
Azîm Kur'ân gibi bir mürşidim var

50. Cim yerinden *Refref* aldı gülünü
El bağlayıp kıyâm etti ol Resûl

51. Benim derdim hekim neyler
Âşıka dermân olur mu

52. Zannederdim mü'min olan hep tarîka yâr imiş
Anladım bildim sınadım ekseri hep mâr imiş

53. Bir ricâm var sana benim Allah'ım
Helalinden benim rızkımı gönder

54. Bilmem gönül senin meramın nedir
Daha çokça yanıp sen ağlar mısın

55. Bir sözüm var size cümle âşıklar
Âşık olan elbet yârini sever

56. Gelin ey mü'minler ivec olmayak
Tevbe-i nasûhla tevbe eyleyek

57. Gelin ey mü'minler tevâzu edek/...
Beş vakit namazı biz edâ edek

58. Ey cümle mü'minler biz şad olalım/...
Tekbîrle Allah'ı biz zikredelim

59. Bir nushum var sana ey deli gönül
Senenin ol şirin gülü geliyor

60. Bir sözüm var size efe hocalar
Noktayı bilenler bulur Allah'ı

61. Gülşan bahçesine giren/..
Gelsin istifhâm olalım

62. Aşk elinden hâle erip âhı terk eden gönül
Ben dem-i bir hâb içinde 'hû'yunu bulan gönül

63. Zâtı vechine yanıp da ağlayan anlar bizi
Ruhsat uykusunda kârın çün bulan anlar bizi

64. Tebşîr olsun sana ey deli gönül
Hemen hemen murâdına yanaştın

65. Deli gönül neden yanıp ağlarsın
Ol yâr tarafından ne haber aldın

66. Andelipsin gonca gülün bağında
Leyl ü nehâr gül dalında ötsene

67. Ol ulu zâtından fermân alanlar/..
Sâkîler dolanır kadeh Allah der

68. Bu dünyada hayli zaman dem vurdum
Velâkin bir lezzet ben bulamadım

69. Kınamayın bizi ey efendiler
Elbet bizde bir dikenin gülüyüz

70. Ezel ilmin erdi şânına erdi
Cevabına ne söyledi *Cebrâîl*

71. İlm-i ezelîsi Nebî'ye erdi
Kıyâm etti söylemedi *Cebrâîl*

72. Kınamayın bizi *Hâd*'i sevenler
Rûh şeydâ olmazsa kalp uyanır mı

73. Dünyayı terk etmeden ra'feti arzularsın
Rızâyı sen bulmadan cânânı arzularsın

74. Yalvar gönül yalvar Allah'a yalvar
Ol sana gösterir sır kapısını

75. Bana dünya değil uhrâ gerektir
Kabire varmağa îmân gerektir

76. Nice konmayalım lâ-vasıf güle
Binbir adlı bir Allah'ım var benim

77. Aşkın müzdâd oldu ey gönül senin
Cânânlar cânından hoş rütben geldi

78. Dâim Allah der gezerim, âşıkların urrâtıyam
Sûretim süflîdir amma, sîretimin mir'âtıyam

79. Allah lutfeylemiş bene, ben şimdi düşmüşem deme
Âşıkam ben hem Allah'a, Allah beni utandırmaz

80. Cân u dilden 'Hû'yu bul da dâim Allah de gönül
Kevkeb ü şems ü kamerde Allah'ı bul ey gönül

81. Ezeli yok âhiri yok lem-yezel/…
'*Kün*' diyüp emretti nidâyı tek tek

82. Yine sözümüzü hikmetten kurak/..
Zâtı tek ismi çok olana yalvar

83. 'Nûn ü kâf' emrine Hak '*kün*' demeden/..
Ol zaman tanıdım bir *Cebbâr*'ım var

84. Boş değildir gönül sende bir hal var
Rûz ü şeb sen ağla Allah'a yalvar

85. Bizden selam olsun *Hâfız Bey* güle/..
Ol gülün üstünde illâ Allah de

86. Ey gönül sen kıl tearrâ Allah'ı sen cânda bul
Kendi vücûduna bak da Allah'ı sen sende bul

87. Cân-ı dilden tasdik eyle halk eden Bir'dir gönül
'*Küllî şey'in*' fânî olur çün kalan Bir'dir gönül

88. Allah beni ağlatıyor
Şükür olsun Allah'ıma

89. Allah sana yalvarıram
'Bâc'ımı senden alıram

90. Ecvef-i vâv ü yâ olma muzâf ol taz'îfi bul
Fi'l-i müteaddî olup fâili mef'ûlu bul

91. 'Nûn' 'kâf'a değmeden Cemâl feyz etti
Hüviyyet nûrundan gülü halk etti

92. Bir şâhım vardır ki ezel güzeli
Kudretten giydiği cemâle kurban

93. Vahdetin câmına gel gir, anda sen mihmânı bul
Oku '*Elham*' sûresini esrâr-ı Kur'ân'ı bul

94. Tâ ezel rûhun rûhumu sevdiğin bilmez miyem
Bu fânide hub-i sâdık olduğun bilmez miyem

95. Pîr-i pîranın şâhından dâim isterük meded
Azm-i râhın bağ-ı gülşan olduğun bilmez miyem

96. Nasıl vasfedeyim ey sultan seni
Aman sultan aman şefâat eyle

97. Ketm-i adem'e '*kün*' dedin
Sen C*ebbâr*'ım sen S*übhân*'ım

98. Maşrık u mağrib Hudâ'nın et fikir zâtını bul
Çar tarafa ikbal eyle '*fesemme vechullâh*'ı bul

99. Fehvâ âlemine *yed*im vurmadan
Tâ ezel yâr ile görüşmüşem ben

100. Ey Feyyâz-ı Sübhân'ımız
Bu âsî kul geldi sana

101. Suâlim var size efe hocalar
Evvelâ deftere melek ne yazdı

102. Dinleyin sözümü ey efendiler
S*aîd* ismin evvel deftere yazdı

103. Nakl ü delil akl(u) ile fikredip mânâyı bul
Ru'yet eyle gayrı şey'e cânda sen Allah'ı bul

104. Tasdîk-i kalb ü kavl, rüknü a'mâl, ihlâs et îmânı bul
Cân-ı dilden mânâya dal îmânı bil Hakk'ı bul

105. Gel ey mü'min hâba dalma/..
Oku öğren dîn ilmini

106. Kelâmında Hak Teâlâ Habîb'ine ru'yet edersin dedi
Gûş eyle sen hitâbına elfâz-ı iblâğa bak

107. Âmâl-i seyyiesiyle nârda mahpus mücrimûn
Ancak ashâb-ı yemîndir fevz ile necât bulan

108. Sır şâhından emri alıp *Refref*'e binene bak
Binbir hicâbdan gelip de *Sidre*'ye inene bak

109. Câm-ı '*Hû*'yun meclisinde çün kalır bahre dalan
Küll-i şey'in fâni olur illâ Allah'tır kalan

110. Gönül düşmüştür deme; nefs-i emmâr sana ne
Zikredelim Allah'ı sen ölürsün bana ne

111. Ezelî takdiri erdi vurdu miftâhı bâba
Aklı cânı nûr 'mîm'ini evvelâ halk eyledi

112. '*Elestü*'şâhından bir fermân geldi
Mü'minler şânını 'illâ'dan yazmış

113. Öyle güle bülbül oldum konması mümkün değil
Gonca gül şebnemin açmış dermesi mümkün değil

114. Vahdet içre dil şâhını çün bulur anda kalan
Vahdet ü kesret yıkılır illâ Allah'tır kalan

115. Ezel şânlı şâhtan fermân yazıldı
Arş'ın bâlâsına kaydın düzüldü

116. '*Meselu nûrihi*' âyeti nûr-i kalbedir delil/..
Misbâh eyle kalb-i kasrın gâfil olma ey gözüm

117. '*Le-amruk*' tacını koymuş re'sine/..
Kaplamış mah sâlı güzel perçemi

118. '*Fezkurûnî*' Allah'a biz zikr ile taat kılak
'*Ezkurkum*' Allah'ın zikr sevabını alak

119. Ey Allah'ım beni şândan ayırma
Beni Nakşî tarîkinden ayırma

120. İman üç şeyle sâbittir leyki kalbi 'kaf' nukûş/.
Gâfil olma her sehergâh oku kalb-i Kur'ân'ı

121. Gel ey gönül sen Hudâ'yı seversen
Sakın nâdânın teline dokunma

122. '*İleyhi yes'adü'l-kelimüttayyibü ve'l-amelü's*..
Nûr zücâc misbâh dilersen oku kalb-i îmânı

123. *Vehbî Hayyatî*'den bir fermân geldi/..
Vahdetin câmına yazmışlar bizi

124. Nasıl vasfedeyim size bir mekân/..
Ancak ol makamda îmân eyleşir

125. Babasız zenândan kimler halkoldu/…
Secde-i sanî'yi diyin âşıklar

126. Kınamayın bizi Hakk'ı sevenler/…
Ol yâr için iki gözümden oldum

127. Tâlib-i vuslat bâbından nûr cemâl'e müştak ol
'*Temûtû*' sırrına erip sinde sen kendini bul

128. Kün-fekân şâhının sır defterinde
Güller gül şâhının şânlı şehrinde

129. Binbir kapısına miftâh vurmadan
'*Kâf u nûn*' emrine hitâb etmeden

130. Asdika, sû-i ehibbâ çün yarın pişman olur
Kıyâmette bâzısı bâzısına düşman olur

131. Müştâkım şevkim Cemâl'e tende ihrâk-ı cânım
Mişkât-ı zarf-ı zurû fta kalb-i misbâh ağlıyor

132. İnzivâ hüsnünde erdim rûhâne/..
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

133. Bur'da bizi ağlatıp da aşk ile yakan güzel
Ol nübüvvet mihri nârın sîneme çakan güzel

134. Gönül vuslattadır elhamdülillâh
Bu cân rahmettedir elhamdülillâh

135. Bir bâb-ı mürüvvet bir bâb-ı ihsân
Bilmem kangısından girdin sen gönül

136. Benim azm-i râhım bağ-ı rıdvândan
Gülşan bağı bugün bu köye kondu

137. Sûfi beni zemmetme ki mezkette beklir
Bir süflî makamda kendini eğlir

138. '*Meselü nûrihi*' âyeti geldi habîbim sana/..
Nur-i misbâh hem zücâcsın yâ *Muhammed Mustafâ*

139. Bînamazı Allah sevmez/…
Cehennemde yana gerek

140. Şecer-i mübârekedir *Nebî-Zîşan* Hazreti
Dalları dünyayı aldı nûr *Muhammed Mustafâ*

141. Hazır olun cümle mü'min mü'minât
On iki ay şâhı geldi bu gece

142. Mü'min olan dâim seheri gözler/.
Sabah namazını kıldığın zaman

143. Benim azm-i râhım karye-i gülden
Velâkin *İrşâdî* kurbundan geldim

144. Elbette gülmezim dâim ağlarım
Ağlatıcı bir Allah'ım var benim

145. Deli gönül niye coşir ağlirsan
Ol yâri görmesi hiç mümkün değil

146. Kasr-ı bâl tahtıdır rahs-ı gülistân
Sır şehridir gizli sultân eğleşir

147. Ağladım ağladım bir gül yetirdim
Nâşân soldurmağa mezâk edindi

148. Âşıkım *Feyyâz*'a kelâmı Kur'ân
Yevm-i sebt kayd olub ol yere indi

149. Karîb olur nûr şecerin zeyti yaktı âlemi
'*Velev-lem temseshu nârun*' ziyâsı Nebî zîşan

150. Neylersin *Eflâtun*, etıbbâ, *Lokmân*
Derdimin dermânı oldu Bismillâh

151. Ezel-i ezelde '*kâf-nûn*' emrinde
Nûn kaleme kaydın fermânın verdi

152. Nûr kaleme kaydın hatt-ı emrinde
Levh-i Mahfûz'unun vusta harfiyem

153. Ezel-i ezelde ezel ilminde
Dilediği şeyi nesh ispat eder

154. Nebî zîşan'ın hadîsi ümmeti tebşir eder
Beş vakit namazı kılan bâb-ı nacîden girer

155. Gülşan-ı rıdvân bezenmiş padişâhı Murtazâ
Kıblesinde mihrâbı var kurmuş anı *Mustafâ*

156. Neden şeydâ olup güle konmirsin
Bugünkü uşşâkın dünden ziyâde

157. Feth-i dilim nazar ettim cihâna
Seyrettim zulmeti nûrdan ziyâde

158. Beni bir gece buldular
Urrat u mir'ât kıldılar

159. Bâlâya ermiştir nevreste gülü/..
Perçemlerden kolum çevirir çarkı

160. Ey gönül sen hâb u gaflete dalma
Sâm-ı abras rüzgârı sesler seni

161. Fercâmın âbı elinden ehl-i hırâk olmuşam yâ Rab meded
Şeydâ bülbül gibi âha düşmüşem yâ Rab meded

162. Gülşan gül şehrinde mihrâb zarfında
Nur hatemle ketfi damgalaşıptır

163. Sen Cemâl râhında bîcân olduğun bilmez miyem
Gonca gül dalında bülbül olduğun bilmez miyem

164. Miyân-ı Âdem'de halka deminde
İllâ ile ervâh noktalaşıptır

165. Ey Allah'ım sana bir ricâm vardır
Beni bu hal ile göçürsen n'olur

166. Bir gece fehvâda gönül gaflette
Sardı pirler beni destûr dediler

167. Bir gam yeli esti gönül şehrine
Yıktı sarayını vîran eyledi

168. Ey zü'l-kemâl u sır padişâhım
Lutfeyle açıver yolum

169. '*Vallahu yerzuku men yeşâu biğayri hisâb*'/..
Kime gidip yalvarayım

170. Ey Çalab'ım sen murâdım kavuştur
Hikmet derslerini okutsan n'olur

171. Ol *Âdem Peder*'i Allah halk etti/..
Çevrildi melekler Allah dediler

172. Su dolabı gibi feryâd eyler ağlayan kişi
Cân içinde biter *ahdar* gözü damlayan kişi

173. Aşkımın mızrabı yere dokundu
Ta '*tahte's-serâ*' da öküzü geçti

174. Arzettim afvımı dergâha geldim
Gerû reddeylemek *Yezdân*'a düşmez

175. Zamîr kasr-u-gâhım kullesi koptu
Kal'ay-ı *Hira*'yı deldi de geçti

176. Bir gülistân gülşan şehri yetirdim
Murğ-ü-veş bülbülü buldum içinde

177. Nice derdler bu sînemi haşladı
Derdimin dermânı *Lokmân*'ı buldum

178. Cân u dilden sil fuâdı ey gönül *Yezdân*'a bak
'*Kün*' diyûben çar cihânı halkeden *Hallâk*'a bak

179. Cümle mahlûku tecessüs eylesem ednâ benim
Pervâneveş gibi nâra kendimi salan benim

180. Kulu irfane yetirir şerîat
Küfrü îmâna getirir şerîat

181. Gönül bırak mahzun gam dalgasını
Seni halden hale salana sığın

182. Ezel-i ezelde Arş defterinde
'*Len-tebûr*' sırrının kârı yazıldı

183. Rabb'im ismi mualla
Lâ ilâhe illallah

184. '*Kün*' emriyle âlem kıvam bulanda
Çevrildi binalar kuruldu çift çift

185. Gönül gül şehristân gülşan bağında
Yumar gözlerini bakar bir burca

186. Gel ey gönül zulmeyleme nefsine, uyan gecelerde
Dil vahdet zamanı dalma hâba ayık ol gecelerde

187. Birliğini tasdik eyle gir tevekkül bâbı içre eylegil sen tefvîzi
Varma hâba her 'işâda oku '*Mülk*'ü gözle sinde enîsi

188. Zehî gönül bağ-ı Cennet
Vasfedemem gönül seni

189. Gel ey bînacî nacî ol varma hâba gecelerde
Eylegil dil bâbın küşâd bulasın fevz ile felâh gecelerde

190. Erba'u anâsır bütün emlâke
'*Kün*' demeden evvel ne halkeyledi

191. Bir gül-ü gülşanda zaman geçirdin
Gülzâr-ı rıdvâna girdin mi bülbül

192. '*Kutibe aleykumu's-sıyâm*' kalem yazanda
Ol zaman nakşoldu bu bayram günü

193. Gel aldanma aman dünya mülküne
Dön Allah'a leyl ü nehâr Allah de

194. Senin nûr güllenden hurûç eyledim
Seyrettim cemâlin güzel sevdiğim

195. Ketm-i adem iken geldim vücûda
Yoktan halk edene eyvallahım var

196. Yeni bir derd bize urûz eyledi
Derdimin dermânı elbet içinde

197. Hicâb-ı kudrette bir melek sîma
Şem'adânı gün- kamerden ziyâde

198. Merhaba efendim gonca güllerim
Bu vahdethâneye siz safâ geldiz

199. Seyrettim âlemin nokta harfini
Mahlûkattan ednâ ben beni buldum

200. '*Ratb ile yâbis*'in hatt-ı harfinde
Ol hînde kaydoldu bu bayram günü

201. Okurum *eûzu besmele* Kur'ân (a)
'*Ve'd-duhâ*' sırrını gözler gözlerim

202. Bugün vahdet şehrin câmını kırdık
Kesret-i fercâmda kararımız var

203. Ey benim efendim dinle bu pendi
Elde Kur'ân gibi hüccetimiz var

204. Taht-ı âlî gülşan gonca gül bağı
Ol bağa girmedim gireni gördüm

205. Allah'a hubb ü muhabbet dünyadan mümtâz eder
Kesbeder kurb-ı ilâhî câm-ı vahdetten girer

206. Âb-ı fercâmı kadehten içen gelsin bu meydâna
Pervâne gibi vücûdun yakan gelsin bu meydâna

207. Vücûd dil şehrinin şâhı acep bize erişir mi
O sultan haymesin zıllı acep bize erişir mi

208. ***Elif*** ülfet irfanı/**…**
Ağlar *İrşâdî Baba*

209. '*Elestü*' azminin hitâb emrinde
Allah birliğine îmân eyledim

210. Asl-ı öz mâderden hurûç eyledim
Bir nûr güllesine sürdüm yüzümü

211. Vecd ü ihsan bâbını bul/…
İlla namazda namazda

212. Bur'da bizi ağlatıp da eşke bırakan güzel
Bezm-i lâhûtî rûhuma içtiren sensin güzel

213. '*Sübhânellezî*' fermânı gelende
Cibrîl meleğiyle gitti ol Resûl

214. Bu zaman asrının halkı geçer cândan ânı bilmez
İçer dünya şurubundan beka mülkü yıkar bilmez

215. Rûhani bedr Ay'da gördüm bir güzel
Gözler likaasına bakmaya kıymaz

216. Ezel-i ezelde mâ-lem-yezel'de
Elif ismin *Cim* Cemâl'e bağlamış

217. Durma deli gönül durma/..
Oku sen güzel Kur'ân'ı

218. Şâhım bizden bir nişâne sorarsan
Amentü-billah'ın demhânesiyem

219. Beyim gizli esrâr suâl sorarsan
Bize bir dilberin mecnûnu derler

220. Kınamayın bizi Hâd'ı sevenler
Bir güzelin ataşına yanmışam

221. Sinnim *hamsîne*de zaman geçirdim
Ağladım gülecek gün bulamadım

222. Nûr fuâddan sil havâbı ey gönül *Rahmân*'a bak
Mekteb-i irfân içinde oturan ihvâna bak

223. '*Ve lekad kerremnâ*' sırrından fermân
Bu fermânı bilen insan değil mi

224. Öyle derde dûçar oldum dermânı mümkün değil
İhrâk-ı aşkın cerrâhı, *Lokmân*'ı mümkün değil

225. Nûrdan kalem hattı levhe vurmadan
Nice bin yıl akdem '*kâf*', '*nûn*'*a* değdi

226. Götür reyh-ı sabâ selamım götür
Gam aşk küsârını *Yezdân*'a söyle

227. Onsekizbin mülkü kılan *Lem-yezel*/…
Ol zaman *Muhammed* yanında idim

228. Bu aşk beni elbet yakar yandırır
Aman rûhum aman dildâre söyle

229. Şâhım sana bir pençeli fermân var
Okunan kelâmın dercini gözle

230. *Sayd*ım rûhumu ayırsa tenimden
Cânım tenim ayrı ayrı Allah der

231. Varma hâba gözüm aç cân perdesin
Gir vahdete dildâr yolunu gözet

232. '*Nahnu kâsemnâ*'da taksim bâbında
İman hil'atini ol zaman giydik

233. Bu dert beni tatlı cânımdan etti
Aman rûhum aman *Lokmân*'ı gözle

234. Rûhum sana bir gizlice fermân var
Âlemler şâhının yolunu gözet

235. Gel ey rûhum bu tenimden ayrılma
İkimiz bir olup Allah'ı bulak

236. Rûhum varacaktır yârin mülküne
Bakalım ki arayıp bulabilir mi

237. Kişver-i gülşanda yâr otağında
Cemâl mir'âtiyle aynalaşıptır

238. Rûhum sana bir fermânlı ricâm var
Arzuhalim *Muhammed*'e ulaştır

239. Hocam sana hoş güzelce haber var
Terk eyle ağyârı hal gecelerde

240. Vasfedeyim bir efendi hâlini
Davûd Peygamber'in câmından içmiş

241. Bu dünyanın verâsını riyâzata girenden sor
Okub '*men arefe*' dersin henüz nefsin bilenden sor

242. Zülâl-i fercâmın elinden bir tas
Doldurun biz nûş edelim ol âbı

243. Cânân gül ilinden gül yüzlü dilber
'Mîm' ismini muhabbete bağlamış

244. Ravza gül bağları köşkü yâristân
Lü'lü' yâkut mercân taşı Cennet'in

245. Uyan hâb-ı gaflet deminden gönül
Mahlûku halk eden *Hallâk*'ı tanı

246. Dalma zulmet amîk bahrine gönül
Ol denizden keşti süreni tanı

247. Müjde olsun bir mene ki dilde zikri Kur'ân ola
Kalbinde Allah'ı bula dünyadan ol uzlet kıla

248. Îkaz ol hüsrândan ey deli gönül
Her sehergâh oku zübde *Yâ-sîn*'i

249. Dildâre dilde âşık ol, dilde dildârın gizlidr
Mihmândâr ol ma'şûku gör, her şeyde mihmân gizlidir

250. Ulaş nâmem ulaş gönül şehrine
Sevdiğimden bana bir haber getir

251. Bu murği cânân ilinden bir nişân
Bakıp seyreyledi öz diyarını

252. Ey efendim rıhlet kürsü kuruldu
Bu irfânhâneden siz memnun gidin

253. Murğ-i dil gülünden al pullu fermân
Okudum derdimin dermânı gelmiş

254. Lâ-mekân şâhından zübdeli fermân
Acaba fermânı okuyan var mı

255. Âl-i Rıdvân ili güller otağı
Per açıp üstünde şakıl'ur bülbül

256. Gönül biraz güldün amma ne çâre
Sâm-ı abras rîhi ağlatır seni

257. Bahçe-i gülzârda menemşe gülü
Per açıp konmanın sırası geldi

258. Hayat dergâhında kıvam bulanda
İllâ imlâsına meftûn olmuşam

259. İlm-i Ledün serverisin Nebî Zîşân *Ahmed*'im
İns ü cinnin sen şâhısın yâ *Muhammed Mustafâ*

260. Sâm-ı abras elbet yelken açınca
Zî-rûhat kurtulmaz mevtin elinden

261. Bu gece ağlayuben edek fezâ
Ey mü'minler sıyâm eder elveda

262. Hâb-ı gaflet fîrâşına girince
Oku '*tebâreke*' faslın sonra yat

263. Şâhlar şâh gülünden nûr hatt-ı varak
Okudum lafzını mânâsı kaldı

264. Allah bizi güzel gezdir
Sofra ehli âmîn diyin

265. Gel ey beyim bana verme cezayı
Seni beni yaradanı seversen

266. Cânda cân menemşe gülünden ebrû
İbrişim ipek telinden ayrıldım

267. Ey gülzâr-ı sabâ haberin var mı
Cân ezel hayattan mücellâ aldı

268. Dinleyin pendimi efendi beyler
Rûh dermânı elbet hazırdır cânda

269. Ey aşk ocağı gül sabâ
Neden nâşî öttü dilin

270. Bülbül-ü nâz gonca güle vuşşâkı
Nedir arzı anlayan kim bilen kim

271. Gönül namaz içre erkânın tanı
Altı dört beş şeyi aman unutma

272. Gönül düşme zulmet mücrîm yasına
Zâlim olma ağla yalvar Hakk'ı bul

273. Nasıl anlatayım size ey ihvân/…
Cemâl'in çarkını elimiz aldı

274. Ayıl gönül ayıl hâb-ı gafletten
Yâr haberi geldi uyan uyuma

275. Gel ey gönül sen aldanma ağyâra
Subh-u zâyda oku 'sûre *Amme*'yi

276. Evlâd ağyarın (âyâlin?)düşmandır
Gönül sana demedim mi

277. Asl-ı gül şâhının gonca gül şâhı
Şâhin pençesinden iline gitti

278. "*Küllü men aleyhâ fânin*" Kur'ân'dan haber
"*Ve yebkaa vechu rabbike*" sırrına dala'k

279. Aman rûhum öz yârinden ayrılma
Dâima dünyada kalmamak da var

280. Nâmem sen hocama çok selâm eyle
Söyle derde dermân sen sende ara

281. Ey gülzâr-ı sabâ aç perin durma
Cânân illerinden bir haber getir

282. Bilmem nâsın bize nedir sitemi
Misl-i pul güzele deli olmuşam

283. Ey gülzâr-ı sabâ ulaş gülşane
Bahçıvan şâhına nâmemi söyle

284. Hocam ârif irfan izini bulduk
Dürr-ü yektâ şimşir gevherimiz var

285. Ey Allah'ım sana bir ricâm vardır
Azrâîl meleği rıfk ile yolla

286. Gönül ne yatarsın hâb-ı gaflette
Uyan uyan dilber haberi geldi

287. Mürüvvet bâbından hoş ihsân geldi
Her halde keştimiz liman bulacak

288. Uyan rûhum uyan kalma zulmette
Herkes çenberli çar dağları aştı

289. Gel gülzâr-ı sabâ pendin al benden
Aman nâdân iIe oturup kalma

290. Ey gönül aşk ocağında *Kafdağı* tartmaz seni
Kesretin câmına girme hâl-i sû' üsler seni

291. Nush edeyim size ey kavim kardeş
Zîrûh câmid leyl ü nehâr Allah der

292. Gönül bu günlerde gülnâzın arttı
Derdimin dermânıyine kavuştu

293. Ey gülzâr-ı sabâ var *Muhammed*'e
Güzel perçeminin telinden getir

294. Ey gülzâr-ı sabâ dinle pendimi
Cânân illerinden haberin var mı

295. Gel gülzâr-ı sabâ ulaş kervâna
Sor ki benim anda katarım var mı

296. Bülbül-ü-veş yanıp yakıldım nâre
Elbet gonca gülde âh u zârım var

297. Eğer Allah'ı sıdk ile seversen
Oku Muhammed-i mevlüd-i zîşan

298. Hayrân oldum bu âlemin halkına
Neden nâşî bize divâne derler

299. Ulaş nâmem ulaş söyle yârene
Celâl kâsesinden doldurmasınlar

300. Bu meclis oldu münevver esti reyh-i musaffâ
Ehl-i uşşak buldu vefâ geldi rûh-u Mustafâ

301. Felek bizi yakıp yandırdı nâre
Cân içinde cânân mülkü ağladı

302. Ya Rab bu lûtf-u ilâhî *Fettâh* füyûzundan mıdır
Kalbime hikmet verdiğin *Rezzâk* füyûzundan mıdır

303. Dinle bu esrârı ey efe hoca/..
Serendib'te nakkaş künye okundu

304. Kalma gönül kalma dem-i zulmette
Hüccet nâzil oldu ayık ol ayık

305. Gönül alvalaştı dürr-i yektâya
Lahûra bürünmüş bir sevdiğim var

306. Gönül per açmışsın müstakîm râha
Elbet gayyesinde bir sevdiğin var

307. Uyan gönül uyan dem-i ruhsattan
Vur murği dilini her gecelerde

308. Tebşîr olsun size ey *zü'l-fuâdi*
Nûr Leyle-i Kadir geldi bu gece

309. Ey efendim mümtâz emri verildi
Bu mihmânhâneden çok memnun oldum

310. İlâhi murği-i merğûb cemâl-i zâtına mahbûb
Necâibi olub râğib geçip ahsenu'l-hüsnâya

311. Şükür olsun *Hallâk*'ıma
Kitâbı itmâm eyledim

312. Her eşyâda zâtın bâkıy
Görünmezsin sebep nedir

313. Gönül alvalaştı ukbâ iline
Mülkün al cilâsın bulmamış olmaz

314. Bir güzel nâmeye olmuşum mecnûn
Okudum zarfını gelişi *Mim*'den

315. Ağlayıp ağlayıp varsam iline
Yâ *Muhammed* cânım arzular seni

316. Ey gülzâr-ı sabâ dinle bu pendi
Asla ağyar ile sohbet kalmadı

317. Beni otağımdan eyledi cüdâ
Herhalde fermânım divândan geldi

318. '*Nahnu akrabu*' buyurdu *Hak*l..
Dilde buldum dildârımı

319. Sen buyurdun '*habli'l-verîd*'
Cânda bulam *Mevlâ*'m seni

320. Gönül anladın mı asrı zamanı
Merhamet mürüvvet ehli kalmadı

321. Bahçe-i gülzarda menekşe gülü
Per açıp konmanın sırası geldi

322. Ey Allah'ım sana bir ricâm vardır
Pullu arzuhâlim geri çevirme

323. Kalb ü mîde rahat eder
Sükût ol aman söyleme

324. Gönül sana tenbhim var
Kork Allah'tan çok yeme

325. Gönül sana müjde olsun
Ayıl gafletten uyuma

326. *Medîne-i Münevver* cânân gül ili
Cânân gül ilinden siz safâ geldiz

327. Cânla cân mülkünde *Hayyât* illeri
Bâb açıp girmenin zamanı gelmiş

328. Diller vasf eylemez hilm ü kemâlin
Âlimler merdânı müfti efendi

329. Ezel şanlı şâhtan fermân yazıldı
Arşın bâlâsına kaydın düzüldü

330. '*Vedduhâ*' dersinde aşk ocağında
Hidâyet isteyince dilim döndü *Mim*

331. Gel ey gönül dinle sohbet pendimi
Kesret âleminin bâbından geçme

332. Ulaş nâmem ulaş çok selam eyle
Suâlin cevabın beylere söyle

333. Ey Allahım senden budur dileğim
Bizi iman ile göçür yâ Rabbi

334. Sanma dünya sana kalır
Gafil olma ecel gelir

335. Sen bak sû-i zan nettirir/..
Geç bu halden dön Allah'a

336. Aman gönül gafil olma
Kör Şeytana kardeş olma

337. Müjde olsun bir mene ki bâb-ı vahdetten girer
…

338. Ehl-i hal gözünü yumar/..
Nasîb eyle bize yâ Rab

339. Nûr cemâlden mir'ât çalar
Geç hayrete geç hayrete

340. Gel ey gönül sen aldanma
Dil kasrında lâmekân yap

341. Ey gönül gaflete dalma
Kalk gecelerde namaz kıl

342. Ey benim efendim dinle bu arzı
Vasfını edeyim şehr-i Erzincan'ın

343. Gönül niye otağından vaz geldin
Gonca gül penâhı çağırdı seni

344. Tarih bin dokuz yüz otuz dokuzda
Bir dem-i leylede zemin oynadı

345. Aşkım alvalaşıp mevc ü mevc vurdu
Allah'a yaraşır hâlimi buldum

346. Gönül düştün sam-ı abras derdine
Derdinin dermanı bulmamış olmaz

347. *Nebî Zîşân Muhammed Ahmed*
'*Yehdî men yeşâu illâ hû*'ya bak

348. İns ü melek ruh Rabbisisin
Sen *Subbûhun* ya *Kuddûsün*

349. Ehl ü âyâl evlâdımı
Sitr eyle sen ya *Settâr*'ım

350. ***Elif*** ülfet amîk bahrine daldım
Be bekabillahtan muhabbet aldım

351.
Ey aziz efendim dinle bu pendi
Erzincan şehri gülünden ayrıldım

352. Lâhûta nasûta kurmuş otağı
Gönüller şem'edânı *Vehbî Hayyâti*

353. Gönül sal eyyâmın hayrını tanı
Senenin eşref günlerini unutma

354. Gönül tarîk içre mesleğin tanı
Şer' ü şerîatın devrin unutma

355. Bir huni gözlüye olmuşum meftûn
Şehlâ gözün öpmenin zamanı geldi

356. Âlem-i rûhanda koçtum bir güzel
Öptüm gözlerini aselden tatlı

357. Ey benim efendim dinle arzımı
Zîver efe beyim dünyadan göçtü

358. Kalkın ikbâline murği veş diller
Kelkit kazasının sultânı geldi

359. Dinleniz bu pendi efendi beyler
İlim merdânesi *Reis Efendi*

NOTLAR*

B1

Ağlar Baba'nın rüyasının ayrıntıları için Ek-3 'e bkz.

B2

'*Elif-ra-şın-dal*', *İrşâdî BABA*'yı; *Ahmed*, onun oğlu *Ahmed KÜŞÂDÎ*'yi; *Ağlar Gülmez, Ağlar BABA*'yı; '*Elif-ha-mim-dal*', *Ahmed BABA*'yı işaret ediyor. Buna göre *Ahmed BABA*, sülaleden 'Çark'ı çeviren' son halka, son kutuptur (Bkz. B35).

B3

_ Fercam, son, uç, akıbet gibi anlamlara sahiptir. Burada Hakk'ta fenâ bulmak, ölmeden ölmek kasd edilmiş olmalıdır.

_ Harfler … Elif: Allah , Be: Berat, Ha: Hayat, Mim: Muhammed, Vav: Velâyet; Ayın-şın-kaf: AŞK olabilir. Allahu a'lem.

B8

Ağlar Baba, ***Tasavvuf*** kitabında nefsin mertebelerine ilişkin özetle şu bilgileri verir: İnsanın **sekiz düşmanı** (***adûlar; adviyyât***) vardır. Bunların **dördü asıl** düşmanlar olup **dördü de** asılların ***küdûretleri***/karanlıkları/gölgeleri/'*emen*'leri (sığınakları) dır. Asıl düşmanlar **Şeytan**, ***nefs-i emmâre***, ***dünya sevgisi*** ve ***sû-i zan***/***nefs-i hevâ*** (ya da *hevây-ı nefs*)dir. Bütün bu sekiz düşmanın ***cüsseleri***/manevi bedenleri/sûretleri vardır. Şeytan kendi sûretindedir ve her zaman **kalbin kapısında** yatar. Kişi nefsi emmâre makamında iken diğer üç düşman

* *Not numarası ilgili* ***beyit****in numarasıdır.*

da; yani nefs-i emmâre, dünya sevgisi ve sû-i zan **kalbin içindedir**. Nefs-i emmâre ***siyah bir kentenkele***, dünya sevgisi ***boz bir yılan***, sû-i zan ise ***siyah bir kurbağamsı yılan*** sûretindedir. **Dört küdûret de kalbin içindedir** ve her biri ***kedi*** (***hirre***) sûretindedir. Kişi tövbe-istiğfar ve zikrullah ile emmâre makamının sıfatlarından kurtulup bu üç asıl düşmanı kalbin dışına çıkarabilir ise ***nefs-i rahmânî,*** önce ***nefs-i levvâme*** makamında kalbe dâhil olur. ***Nefs-i rahmânî*** kişinin cinsiyetine göre, ***hûri/gılmân*** (cennet kadını/cennet erkeği) sûretinde bulunur. Kalbin dışına çıkan üç düşmanın, sûretleri de değişir. *Nefs-i emmâre* '***aslan***'a dönüşüp kalbin sağında dururken; *dünya sevgisi* '***boz bir köpeğ***e', *sû-i zan* ise '***siyah bir köpeğe***' dönüşür ve kalbin solunda bir ***seddin***/duvarın ardında dururlar (bu ikisi ***zanâblar*** olarak anılır) . Duvar akasında kalan bu üç büyük düşman zaman zaman baş kaldırıp tekrar içeri girmek için fırsat gözlerler. Kişi tövbe-istiğfar ve zikrullah ile *levvâme* sıfatlarını tamamlar ise *nefs-i rahmânî* ***nefs-i mülheme***'ye; *mülheme* sıfatlarını da tamamlar ise ***nefs-i mutmainne***'ye yükselir. Küdûretler bu makamda dahi **kalbin içindedirler**; dışardaki eşleri bunlara 'fısk' üfleyebilirler ve bu sebeple de bu makamdaki bir kimseden hala fısk/günah zuhûr edebilir. *Nefs-i mutmainne* makamındaki kişi ***mündericâtı/adviyyâtı***, yani sekiz düşmanı, kendi sûretlerinde, *kalp gözü*/***mir'at*** vasıtasıyla seyreder; ancak kendini *nefs-i rahmânîsini* nûrdan fark edemez. *Mutmainne* sıfatlarını tamamlayan kişide *nefs-i rahmânî*, ***nefs-i râzıyye*** ve ardından ***nefs-i marziyye*** makamlarına yükselir. Küdûretler hala kalptedirler. **Küdûretler, kalıcı olarak kalbin dışına çıkarılabilir ve öldürülür iseler**, kişi, ***nefs-i sâfiye/nefs-i kâmile*** makamına yükselir ki artık o kişiden günah sâdır olmaz ve o kişi *nefs-i rahmânîyi* de kendi sûretinde görür. Küdûretler ölmez de zaman zaman kalbe girer çıkar ise kişi, ***nefs-i marziyye*** ile ***nefs-i sâfiye*** makamı arasında kalır. *Nefs-i levvâme*'den itibaren **altı makamın** tamamı aslında, ***nefs-i rahmânî*** 'nin makamlarıdır. Mümin kişi büluğ çağına erdiğinde sülûkuna, doğrudan ***nefs-i levvâme***'den başlar.

B10 (B64, B131 ve B333))

"*Fermânın yazıldı gül ağacından/Sanma ki sade sen amme-i insan/ Şimdi bu vaktimiz çok denî zaman/'Kullü şey'in hâlikün illâ vechehû' günü yanaştı*". Kasas suresinin 88.ayetine atıf var: "***Allah'la beraber başka tanrı edinip tapma. O'ndan başka tanrı yoktur. O'ndan başka her şey yok/helâk olacaktır. Hüküm O'nundur, O'na döndürüleceksiniz.***"*Ağlar Baba* burada bir yandan kendi sülûkunun vardığı mertebeden, kendi vücudunda *mâsivâ*nın, yani Allah'tan başka her şeyin mahv olmasından haber verirken; öte yandan da âhir zamanda bulunduğumuza ve kıyametin çok yaklaştığına işaret ediyor. *Telleri ref'etti Hazret-i Mevlâ/Dünyanın çarkına zencir yanaştı… Ezmüne-i halde celâle vardık/Peygamber çarkına zincir yanaştı.* Peygamber çarkının ve dünya çarkının zincirlenmesi, kıyametin kopması anlamına geliyor. Nitekim B10'da da; "*Kutup, gavs çarkından bir nûr çıkıyor/Büyük çarkın mîzâbına akıyor/Dünya çarkı güzel güzel dönüyor/Aman Allah aman çarkımı çevir…/Sağîri durursa kebîr de durur/Kader takdir gelir yerini bulur/Ol zaman bu dünya hemen yıkılır/Aman Allah aman çarkımı çevir*", deniyor. Küçük (sağîr) çark gavs çarkı, yani Peygamber çarkı; büyük (kebîr) çark ise dünya/âlem çarkıdır. B131'deki şu mısra da aynı şeyi söylemektedir: *Ol hâlik bâbına miftâh vaz'ı oldu çün karîb.* "Yani *Hâlik* kapısına anahtar vurulması, o kapının açılması; Allah'tan başka her şeyin helâk olması/ yok olması, kıyametin kopması yaklaştı." B333'ün tamamı da aynı gerçeğe işaret eder görünüyor: "Gün yanaşmış hemen hemen aşıyor/ Yıldız ülker birbirine düşüyor". *Ağlar Baba*'nın halifelerinden *Niyazi Baba* (Karabacak) da şeyhinin şu dörtlüğünü zaman zaman anardı: "*Bin dokuz yüz elli sekiz diyende/Ağlar Baba tatlı cânı verende/Sevdikleri hem peşine gidende/Savrulur dünyanın taşı toprağı.*"

B14

Hicab-ı kudret için bkz. Ek-4

B16

Yüz kurnalı pınar, altıbin göze: Kur'an-ı Kerim (114 Sure, 6600'ü aşkın ayet)

B18

Adûlar (düşmanlar): *Nefs-i emmâre, Şeytan, sû-i zan, dünya sevgisi* ve bunların birer *küdûreti* (Bkz. B8 notu)

B19

Eksik kalan tuhfe: ***Kısas-ı Enbiyâ***

B23

'İlham eden melek' için bkz. Ek -3.

B28

Aslan: Kalbin dışına çıkarılan nefs-i emmârenin sûreti; ***zanâblar***: kalbin dışına çıkarılan dünya sevgisi ve su-i zannın, boz köpek ve siyah köpek şeklindeki sûretleri. Bkz. B8 notu.

Hicaplar için bkz. Ek 4.

B29

"Al-yeşil *mihrâba ansızın girdin."* ***Al-yeşil*** mihrâb'dan kasdının ne olduğunu elbette *Ağlar Baba*'nın kendisi bilir. Ancak *Ebyât* metni boyunca gerek çift, gerekse tek tek; bazen bir beyitte birden fazla kez olmak üzere, o kadar çok zikredilmiştir ki okuyucu bu renk çiftinin (*al-yeşil)* nelere işaret ettiğini merak etmekten kendisini alıkoyamaz.

Her iki rengin birlikte en çok anıldığı kelime '*mihrâb*'tır. 'Mihrâb' dört kez sadece 'al', bir kez sadece 'yeşil', bir kez de sadece 'ak' olarak nitelenmiştir. '*Al*'/'*yeşil*' veya '*al-yeşil*' olarak nitelenen diğer kelime/kavram/varlıklar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Bu satırları yazan da, az çok karıştırabildiği nesir veya nazım tasavvuf metinlerinde ne '*al-yeşil mihrâb*' tamlamasına, ne de '*al-yeşil*' şeklinde bir nitelemeye tesadüf etmiş; merakı baki olarak yaşayıp giderken '*İslam'ın metafizik boyutları*'*(Fritjof Schuon/İz yayınları)* isimli bir kitapta tesadüf ettiği; *Arş*, *Kürsi*, *Levh* v.b. varlıkların yaratılmasına ilişkin bazı hadis rivayetleri zihnindeki karanlığa az ve dolaylı da olsa ışık düşürür gibi olmuştur. '*Al-yeşil*'in izini sürerken, renkler ve manevi işaretleri hususunda derlenen malumatın bir kısmının burada sunulması faydalı görülmüştür. Aşağıda nakledilecek malumatın, ilerde sahanın uzmanlarınca yapılması umulan daha doyurucu incelemeler ortaya çıkıncaya kadar, meraklı okuyucuya, bir kibrit alevi nispetinde de olsa ışık tutması temenni edilir.

Ebyât metninde gerek '*al-yeşi'l*, gerekse '*al*' veya '*yeşil*' renklerinin '*mihrâb*' dışındaki mana/kavramlara da izafe edilmesi, **bu renklerin mücerret birer renk olmaktan ziyade belirli manevi içerikleri temsil eden renkler olduğunu** düşündürür. '*Lâmekân Şehri'nin al çuhası*', '*Muhammed'in yeşil fino fesi*', '*Muhammed'in al perçemi*', '*al pullu fermân*', '*al perçemli teller*', '*fercâm al kâsesi*', '*misbâh al perçemi*', "*Sekahum rabbuhum*" *al câmı*', '*al teller*', '*Lahorî yeşilden hırka*', '*yeşil dafâdı*',' *Lâhorî yeşilden firâş*', '*yeşil kâse*', '*yeşil câm* , '*yeşil perçem*', '*yeşil kürsü*',' *yeşil çuha*', *yeşil zebercet*', '*yeşil fercâm*', '*yeşil tel perçem*', '*al-yeşil zümrüd zeberced âlemi*', '*al-yeşil kadeh*', '*al-yeşil perçem*', '*al-yeşil cilâ*', '*al-yeşil gazel*' ilh.

Güncel deyimle renk sembolizmine, yani renklere temsili anlamlar yüklenmesine, renklerin belirli manalar ile ilişkilendirilmesine, gerek tasavvuf dışı, gerekse tasavvufi, hatta resmi dini literatürde (örn.hadis rivayetleri) sıkça rastlanmaktadır.

Ağlar Baba'nın üstâd olarak zikr ettiği (B49) ve kitap yazma füyûzatını kendisinden aldığı [halifesi *Niyazi Baba* (Karabacak) tarafından] nakledilen ***Erzurumlu İbrahim Hakkı Hz****'nin* ***Marifetnâme***'sinde, hadis v.d. rivayetlere dayanılarak şu bilgiler verilmektedir (metnin sadece renk sembolizmine ilişkin kısımları, aradaki bölümler atlanarak, aktarılmıştır) :

Ey aziz, malum olsun ki, müfessirler ve muhaddisler ittifak etmişlerdir ki; Allah Teala Hazretleri, birlik mertebesinde gizli bir hazineyken, tanınmayı ve bilinmeyi istemesi ve sevmesiyle, ruhlar ve cesetler âlemini yaratıp, kendi rahmetinin güzelliğini, celal ve azametini, bağış ve nimetini, sanatının çeşitliliğini ve hikmetinin sırlarını göstermeyi diledikte; bütün yaratıklarından önce yokluğun sırrından pırıl pırıl ***yeşil cevheri*** *vücuda getirmiştir. Bazı rivayetlere göre, kendi nurundan oldukça hoş ve büyük bir cevher var edip, ondan kâinatın tümünü derece derece ve düzenli biçimde ortaya çıkarmıştır. Buna, ilk cevher, nur-u Muhammedî, Levh-i mahfuz, akl-ı kül, izafî ruh diye adlandırırlar ki, bütün ruhların ve cesetlerin başlangıcı ve kaynağı bu cevherdir. Çünkü Hak Teala muhabbetle o cevhere bir bakmıştır; o anda cevher, utancından eriyip su gibi akmıştır, halis özü üstüne çıkmıştır. O özden ilk olarak küllî nefsi yaratmıştır. Sonra meleklerin ruhlarını, bitkilerin ruhlarını, tabiatların ruhlarını sırasıyla yaratmıştır. Bu ruhlar için mertebelerine göre belirli makamlar tayin edip, her sınıf kendi belli makamlarına gitmiştir. Her ruh, kendi cinsini bulup, topluluklar oluşturmuş ve her topluluk makamında kalmıştır. Ruhlar ve melekler âlemi, bu ondört çeşit ruhla tamam olmuştur. Bu âlemin en yüksek, en saf ve en güzel olanını gayb âlemi, lâhut âlemi, ceberut âlemi diye adlandırırlar. Ortasına, ruhlar âlemi, mânâlar âlemi, emirler âlemi, derler. Alt kısmına, en kesif ve cisimlere yakın olan kısmına mücerret âlemi, berzah âlemi, misal âlemi derler.*

……

Hak Teâlâ kudretiyle, ***yeşil cevherin*** *yüksek özünden Arş-ı âzâmı yaratmıştır ki, onun nurunun büyüklüğü anlatılamaz. Bunun etrafı* ***kırmızı yakut*** *olup, bütün yaratıkların sıfat ve sûretleri burada nakşolunmuş, resmedilmiştir. Göklerin üstünde Rahman'ın arşı, meleklerin kıblesi kılınmıştır. Nitekim yeryüzünde Kâbe, yerdekilerin kıblesi kılınmıştır.*

……..

Ey aziz, malum olsun ki, müfessirler ve muhaddisler ittifak etmişlerdir ki: Hak Teâlâ Arş-ı azamın nurundan ve onun altında, ***kırmızı***

***yakut** renginde arşın ayağına bitişik dört sütun üzerinde bir büyük kürsü yaratmıştır. Onun sütunları yerin derinliklerine erişmiştir. Gökler, yerler ve Kafdağı kürsünün boşluğunda, çölde bir sofra misalidir. **Ama bu tür benzetmelerden murat, miktarları sınırlamak değildir, büyüklüklerini anlatmaktır.** Çünkü onların miktarlarını ancak onları var eden âlemin yaratıcısı bilir. "Arş'tan murat, taht mülküdür, Kürsü'den murat da Allah'ın ilmidir", diye itikat edenler, hata etmişlerdir; âyet ve hadislere muhalif gitmişlerdir.*

.....

*Hak Teâlâ, Arş-ı azamın altında, onun nurundan **yeşil zebercet** renginde büyük ve yeşil bir levha yaratmıştır. Etrafını **kırmızı yakut renginde** yar atmıştır. **Zümrüt renginde bir yeşil** kalem yaratmıştır ki, uzunluğu yüz yıllık mesafe gitmiştir. Onun içinden, mürekkebi beyaz nur çıkardı.*

.....

*Hak Teâlâ Arş-ı a'zamın altında ve onun nurundan, kürsü karşısında, cenetlerin üstünde **beyaz inci** benzeri bir boşluk yaratmıştır ki, bu, Sidretü'l-müntehâ ve ağacının asıl beslendiği yerdir. Cebrail'in ve ona yakın meleklerin makamı buradadır. Hak Teâlâ, Sidretü'l-müntehâ'da büyük bir ağaç yaratmıştır ki, ona Tûba ağacı derler. Onun aslı **sarı** altındandır. Dalları **kırmızı mercan**dandır. Yaprakları **yeşil zümrüt**tendir. Çeşitli meyveleri şekerdendir. Sonsuz dalları, cennet köşklerine sarkmıştır. Sayısız meyvelerinden, cennettekiler zevkle toplarlar. Sidretü'l-müntehâ ve Arş-ı a'zam arasında yetmiş bin perde tabakası yaratılmıştır; ta ki, Sidre'de olan melekler, Arş'ın nurunun şiddetinden yanmayalar.*

*Hak Teâlâ Arş-ı a'zamın altında ve onun nurundan arşın ayağına bitişik, **kırmızı mercan** renginde, boynuz ve kovan şeklinde, çok büyük ve uzun, içi boş bir nesne yaratmıştır. Onun boşluğunda birinci ve ikinci berzahı kılıp, yani insanların bedenlerine gelecek olan ruhların ve gelip gitmiş ruhların mekânı olup, göklerin ve yerlerin tabakaları yuvarlak ekmekler gibi onda düzülüp, o, onlara dokunmaksızın hepsini kuşatmıştır.*

.....

*Hak Taala, Sidre'de, **yeşil zümrütten**, minare şeklinde bir büyük direk yaratmıştır ki, Sidre'den yüksekliği yetmiş bin fersah mesafededir. O direğin başında **beyaz inciden** büyük bir kubbe yaratmıştır. O kubbenin üzerinde tavus kuşu şeklinde, çeşitli cevherler renginde bir acaip melek yaratmıştır. Onun bin beş yüz kanadı vardır. Her kanadında yüz bin saçağı vardır. Her bir saçağı üzerinde üç satır **yeşil yazıyla** yazılmış yazılar vardır.*

……..

*Ey aziz! Tefsir ve hadîs âlimleri ittifakla şöyle bildirmişlerdir: Allahü Teâlâ Arş ve Kürsî altında yedi kat göklerin üstünde Arş'ın nuru ile birbirinden yüksek sekiz cennet yaratmıştır. En yükseği Allaü Teâlâ'nın görüleceği Adn Cennetidir. Birinci cennet **beyaz** inciden Dârü'l-Celâl'dir. İkinci cennet **kırmızı yakuttan** Dârü'l-Selâm'dır. Üçüncü cennet **yeşil zebercedden** Cennetü'l-Me'vâ'dır. Dördüncü cennet sarı mercandan Cennetü'l-Huld'dur. Beşinci cennet **beyaz** gümüşten Cennetü'l-Na'im'dir. Altıncı cennet **kırmızı altından** Cennetü'l-Firdevs'dir. Yedinci cennet **sarı** miskten Cennetü'l-Karâr'dır. Sekizinci cennet el değmemiş **inciden** Cennetü'l-Adn'dir.*[*]

Kübreviye tarikatının kurucusu ***Necmüddin-i Kübrâ*** (1145-1221) ise şunları söylemektedir:

*İyi bil ki! Vücut yalnız bir şey değildir. Vücudun üstünde Hakk'ın vücuduna varıncaya kadar hususi ve daha güzel başka vücutlar vardır. Her vücut için de bu yolda kuyular vardır. Vücu-dun çeşitlerine göre yedidir. Yergök sayısının yedi ile sınırlanmış olmasında da buna işaret vardır. Vücut çeşitlerini temsil eden bu yedi kuyudan semaya yükseltildiğin zaman, sana "ru-bûbiyet" ve "kudret semâsı" görünür. Bu semânın hava tabakası, hayatın zatından olan "**koyu yeşil bir nur**"dur. Bu nurların bazıları, sürekli olarak diğerlerine doğru yürür gider. Ora-da ruhların tahammül edemeyeceği bir kuvvet vardır. Buna rağmen ruhlar zevke dayanan derin bir aşkla ona âşıktırlar.*

---

* http://www.hidayetyolu.net/marifetname.pdf

*Yine gökyüzünde "**ateşten daha kırmızı noktalar**" ve uyumlu şekilde beşer beşer dizilmiş şekilde beşer beşer (adet) dizilmiş "lal ve akik taşları" vardır. Hal sahibi içen onlara arzu duyar, şevk duyar ve onlara kavuşmak ister.*

.....

*Önünde geniş bir uzay, engin bir genişlik, onun da üstünde berrak bir hava ve akışının sonunda da bir takım **yeşil**, **kırmızı**, sarı, mavi gibi renkler görürsen, bil ki, artık sen bu havadan o renklere geçeceksin.*

*Aslında renkler ise hâllerin rengidir. **Yeşil** renk, kalbin hayatı, saf ateş rengi olan **kırmızı**, himmet hayatı. Himmetin manası ise kudrettir. Eğer bu renk bulanık bir kırmızı ise bu şiddetin ateşidir. Bu ise seyyârın, nefis ve Şeytanla yaptığı mücâhedenin sertliği ve yorgunluğu manasına gelir.*

.....

***Yeşil r**enk değişmeden sürekli olarak aynı şekilde kalırsa buna da "temkin" denir. Yeşil renk, bakî kalan sonuncu renktir. Bu renkten şimşek çakması gibi parıltılar ve aydınlıklar doğar. Mesela **yeşil** gördüğün zaman kalbinde bir rahatlık, gönlünde bir ferahlık, içinde bir güzellik, ruhunda bir lezzet ve gözünde bir aydınlık müşahede ediyorsun. Bütün bunlar hayatın sıfatlarıdır.*

.....

*Bu, yolun sonunda vücut kuyusunun dibinde **yeşil** bir nur görürsün. Bu varlığın ve hudûsun (sonradan yaratılan varlıklar) sonu, kıdemin de başlangıcıdır.*

.....

*Sonra bu manalar da mana kaynağında yok olur. Bu kaynak da kalptir. Olay bir renk üze-rinde tamam hâle gelir. Bu renk ise kalbin hayat ve canlılığının sembolü olan **yeşil rengidir**. Bu renkten sonra **akîk taşının rengi** kalır. Bu da akl-ı kebîrin (büyük akıl) rengidir. Bir kimse akl-ı kebîrin rengi ile muttasıf olursa, bu, akıl sahibini var olmasını istediği şeyi yapmaya sevk eder.*

.....

Akl-ı kebîrin rengi alın hizasında, üzerinde ***akik taşı kadar kırmızı*** *noktalar olan* ***siyah*** *bir levha gibi görülür.*

Gaybet hâlinde iken müşahede ettiğin gökyüzünü; semâyı şu gördüğün semâ zannetme. Gayb âleminde daha latîf ***daha yeşil****, daha saf daha parlak sayısız ve hesapsız gökler vardır.*

Fevâihu'l cemal ve fevâtihu'l celal*[*]

Doç. Dr. Ali Yıldırım, '***Renk Simgeciliği ve Şeyh Gâlib'in Üç Rengi/Colour Symbolism And Three Colours of Sheihk Gâlib***' başlıklı makalesinde şu bilgileri aktarır:

Kübrâ'nın müridi Necmüddin Dâye, ***beyazın İslâm'la****, sarının imânla,* ***koyu mavinin ihsânla****,* ***yeşilin*** *itminân (sükun)'la* ***mavinin*** *îkânla (doğru ve kesin bilgi),* ***kırmızının*** *irfânla ve* ***siyahın heyemân****la (coşkulu aşk ve vecd içinde şaşkınlık) ilintisi olduğundan söz eder.* ***Siyah****, cevherin nurudur, "görülemeyen, ancak gösteren nur olarak İlâhî Zât'tır"; celâlin rengidir, oysa Allah'ın cemâli kendini başka renklerde gösterir. Ancak Siyah Nur'un ötesi -ve fena hâlinin yaşantısıyla eşitlemenin deneyimi-* ***"zümrüt" dağıdır", Ebedî ve Ezelî Hayat'ın*** *rengidir.*

…….

Halvetîler'de nefsin emmâre, levvâme, mülhime, mutmainne, râziye, marziye ve kâmile hallerine sırası ile şu renkler tekabül eder: ezrak(mavi), asfer (sarı), ahmer (kırmızı), esved (siyah), ahdar (yeşil), ebyaz (beyaz), bilâlevn (renksizlik). Bu yedi renk yedi nurun rengidir. Nakşbendîlere göre de zikirle meşgul olan sâlikin kalbinde sırasıyla kızıl, sarı, beyaz, yeşil ve mavi renkte nurlar zuhur eder.

…..

Selahaddin-i Uşşakî'ye göre ***"Cemâl ve celâl sıfatlarının yaydığı ışıklar rengarenk olup cemâlden yeşil ve sarı, celâlden ise kızıl ve al renkleri parıldar****. Aynı şekilde İsmail Hakkı Burusevî, renk simgeciliğini ayrıntılarına inerek ortaya koymaktadır: "****Yeşil*** *olgun-*

* *(http://ismailhakkialtuntas.com/2015/10/16/fevaihul-cemal-ve-fevatihul-celal-necmeddin-i-kubra-kaddesellahu-sirrahul-aziz/)*

luğa işarettir, doğru yolda olanların hâlidir. Cemâl ve celâl arasında seyredenlerin durumunu remz eder. Beyaz ise aslında bir renk değildir. Daha doğrusu onun rengi beraber olduğu diğer renge bağlıdır. Mesela suyun kabı kırmızı olsa su beyaz iken kırmızı görünür. Yine güneş ışınları beyaz iken bir cama yansısa, yansıdığı o camın rengine bürünür. Siyah da böyledir. Zira siyah Zıll-ı Hakîkî'ye işarettir ki nuru'l-envâr âlemidir ve o âlemde aydınlık ve karanlık yoktur. Gerçi nur-ı siyah derler ki, bütün ışıkların son bulduğu noktadır. Bu yüzden Resulullah (SA) Mekke'nin fethi gününde şehre siyah tülbentle girdiler. Çünkü siyah Zât'ın rengidir ve gece gibi Kabe de Zât-ı Ahadiyyet'e işarettir. Zât'ın aslı idrâk olunamadığı gibi o makama ulaşmak da diğer sıfatların renklerinden tecerrüd etmekle olur. Sâliklerin abaları ile Kabe'nin örtüsünün siyah olmasının sırrı budur. Sıfatlar âlemine göre ise renklerin aslı ikidir. Siyah ve beyaz. Diğer renkler bu ikisinin bir araya gelmesinden ortaya çıkarlar. Bu sırra vâkıf olan kimse renksiz olmaya (sıfatların renklerinden kurtulmaya) çalışır. Ayrıca Şeytanî, nefsânî, rûhânî, Rahmânî havâtır da al, sarı, kızıl ve yeşil renkleriyle ifade edilir. Varlıkların çoğu siyah ve beyazdan ayrı değillerdir. Gece olunca gizlenerek örtünen bütün mahlukât gündüz olunca ortaya çıkar. Mümkin varlık cihetinden bütün âlem nasıl bir karaltı hüviyetinde ise mahlûkât gece o hâle; nasıl Hakk'ın varlığı ile zâhir, sırrı ile kâim iseler gündüz aydınlığında da o şekle bürünürler. Bu bir açıdan âlemin, Nûr isminin altında olduğu için aydınlık gibi var, Kahhâr isminin altında olduğu için karanlık ve yok olduğunun izahıdır".[*]

Çeşitli sufi geleneklerinde insanın varlığını farklı *latîfe*lerin (*letâif*) bir terkibi olarak ele alma/açıklama eğilimi vardır. Bu latîfelerin sayısı toplam ondur (***letâif-i aşere***) ve '***letâif-i hamse'*** veya '*cevâhir-i hamse*' diye bilinen ilk beşi (***kalp, ruh, sır, hafî ve ahfâ***) '*âlem-i emir*'dendir. Diğer beş latîfe ise '*âlem-i halk*'tandır ve *nefs* ile insan bedenini oluşturan dört unsurdan (***anâsır-ı erba'a***: ***toprak, ateş,***

[*] ***(http://turkoloji.cu.edu.tr/ESKI%20TURK%20%20EDEBIYATI/ali_yildirim_renk_simgeciligi.pdf)***

su ve hava) oluşur. Bu dört unsuru da *nefs*e dâhil ederek ***letâif-i sitte*** (altı latîfe) dendiğinde '*letâif-i hamse*' ile birlikte '*nefs*' kastedilir. Dört unsuru (*anâsır-ı erba'a*) tek bir latîfe olarak kabul edip *letâif-i sitte*'ye ekleyerek de '***letâif-i seb'a***' dan (yedi latîfe) bahs edilir. İşte bu latîfelerin de renklerle ilişkisi kurulmaktadır. *Nefs* **sarı** veya **mavi**, *kalp* **kırmızı**, *ruh* **kırmızı** veya **yeşil**, *sır* **beyaz**, *hafî* **siyah** veya **mavi**, *ahfâ* **yeşil** veya **mor**dur.*

Yine sufi geleneğinde kuru-sıcak unsur olan ateş **kırmızı**, nemli-sıcak olan hava **sarı**, nemli-soğuk olan su **yeşil**, kuru-soğuk olan toprak **mavi** renkle temsil edilir. **

Ebyât metninde '*Yeşil*'in tek başına kullanıldığı hemen bütün tamlamalarda Cemâl/vuslat tecellileri söz konusudur. '*Al*' ise Celâl/ayrılık ve aşk, kavuşma arzusu ve şevki ile ilişkili gibi görünmektedir. Ancak *Hakk* aşığı için her iki tecelli de muteberdir ve birbirlerini tamamlarlar; biri ötekini içerir. Sekiz cennet yedi cehennemin içindedir:

Yandırdı rûhumu eyledi beyhûş
Meyhâne câmından deli bir sarhoş
Cüssegâhım idi Cehennem ateş
Sekiz Cennet, yedi nârın içinde (B196)

---

* *https://en.wikipedia.org/wiki/Lataif-e-sitta*

http://www.ihvanforum.org/showthread.php?93110-Rabb%C3%A2n%C3%AEyyun-i%C3%A7in-Seyr-%C3%BC-S%C3%BCl%C3%BBk-Rehberi

** Lâle Bahtiyar, Sufi: Tasavvufi Arayışın Dışavurumu, İz Yayınları

Tablo: Ebyât metninde 'al-yeşil'olarak nitelenen varlıklar ve geçtikleri *beyit* numaraları		
AL	**YEŞİL**	**AL-YEŞİL**
78, 85, 147, 148, 240, 242, 253,255, 263, 278, 280, 286, 293, 305 ve 306	23, 43, 61, 71, 190, 204, 215, 230, 240, 253, 256, 280, 285, 286, 305 ve 310	29, 61, 111, 123, 133, 155, 166, 190, 197, 210, 215, 221, 239, 242, 255, 259, 266, 269, 270, 283, 293, 300, 306, 307 ve 311
Al mihrâb	Yeşil hırka	Al-yeşil gazel
Al perçemli tel	Yeşil mihrâb	Al-yeşil mihrâb
Al perçem	Yeşil don	Al-yeşil mîzâb
Al kâse	Yeşil melâke	Al-yeşil zümrüt-zebercet alemi
Al çay	Yeşlil firaş	
Al pullu ferman	Yeşil kâse	Al-yeşil kemha
Al perçemli çark	Yeşil câm	Al-yeşil evrak
Misbâh al perçemi	Yeşil perçem	Al-yeşil kadeh
Al çuha (Lâmekan şehri'nin..)	Yeşil tel perçem	Al-yeşil perçem
Al câm (Sekahum rabbuhum ..)	Yeşil kürsü	Al-yeşil lâ-mekân çuhası
Al şüşe (lemtemseshu nârun ..)	Yeşil çuha	
Al gül (Muhammed'in ..)	Yeşil fes	Al yeşil cilâ/otağ

Hulâsa, bu satırları yazanda; bütün bu nakledilenler çerçevesinde, '*al*' renkten muradın ***Hakk***'ın **Celâl** isimleri/tecellileri, '*yeşil*'renkten muradın **Cemâl** isimleri/tecellileri olduğu; 'al-yeşil'in ise ***Hakk***'ın **küllî tecellisine** (***Zü'l-celâli ve'l-ikrâm***) işâret ettiğine dair indî/nazarî bir kanaat hâsıl olmuştur. Yani, *Ağlar Baba*'nın mısralarında söz konusu renkler *Selahaddin Uşşâkî*'nin beyan ettiği manalar ile örtüşüyor gibidir. Vurgulayalım ki, burada esas dikkat çekilmek istenen, renklerin manevi varlıklar/âlemler ile temsil bakımından irtibatlı olduğu ve rivayet geleneğinde bu irtibatın yansımalarının bulunduğu; *Ağlar Baba* tarafından kitap boyunca kullanılan 'al'/'yeşil'/'al-yeşil'

ve hatta 'ak' sıfatlarının da **muhtemelen** bu çerçevede bir anlam taşıdığıdır. Doğrusunu Allah ve bildirdikleri bilir.

_ Erkek mader/erkek anne: *Hz. Adem*[AS].

_ Şah sayd/sayyad: *Azrâil*

B34. Bkz. Ek-3.

B35

TERZİ BABA

(ö. 1264/1848)

Nakşibendî-Hâlidî şeyhi. Elli dokuz yaşında öldüğü rivayetine göre 1789'da doğmuş olmalıdır. Asıl adı Mehmed Vehbi, babasının adı Fazlızâde Abdurrahman'dır. Mesleği terzilik olduğundan Terzi Ağa, Terzi Baba veya Hayyât Vehbi; boyunun uzunluğundan dolayı Uzun Terzi, Uzun Terzi Ağa diye tanınmıştır. Mahmud Sadreddin'in Şevkistan adlı eserinde aslen Erzincanlı olduğu, evinin Câmi-i Kebîr ile Kurşunlu Cami arasında bulunduğu belirtilmektedir. Bazı eserlerde Erzurumlu diye kaydedilmesi, terzilikte çırağı olan Erzurumlu bir başka Terzi Baba ile karıştırılmasından kaynaklanmaktadır. Aşçı İbrâhim Dede ikinci Terzi Baba ile tanıştığını, Kādiriyye tarikatına intisap eden bu kişinin Erzurum'da terzilik yaptığını söyler (Aşçı Dede'nin Hatıraları, I, 456).

Genç yaşta, Şirvanlızâde lakabıyla tanınan bir Kādirî şeyhine intisap eden Terzi Baba'nın çocukluğundan itibaren tekkelere devam ettiği ve dinî bilgileri sözlü kültür vasıtasıyla öğrendiği kaydedilmektedir. Kırk yaşlarında iken Hâlid el-Bağdâdî'nin halifelerinden Abdullah Mekkî'ye intisap etti. Rivayete göre Abdullah Mekkî'nin Erzincan'a geldiğini haber alan Terzi Baba, Kurşunlu Cami Medresesi'nde onu ziyarete gitmiş, birkaç gün sonra Abdullah Mekkî, Terzi Baba'yı davet ederek Hâlid el-Bağdâdî'nin verdiği emanet için uygun birini bulmak amacıyla yola çıktığını, kendisini bu emanete lâyık gördüğünü söylemiş ve Terzi Baba'yı Nakşibendî-Hâlidî halifesi tayin etmiştir. Bu olaydan

sonra Terzi Baba'nın şöhreti Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Bayburt ve Sivas yörelerinde yayılmış, menkıbeleri günümüze kadar gelmiştir. 1848 yılında Erzincan'da kolera salgınında ölen Terzi Baba, Erzincan Defterdarı Mecid Efendi ve halifelerinden Fehmi Efendi tarafından yaptırılan ahşap türbeye defnedilmiştir. Bir yangında harap olan türbenin yerine Erzincan Belediyesi 1980'li yıllarda kesme taştan yeni bir türbe yaptırmıştır. Erzincan şehir mezarlığına Terzi Baba adı verilmiştir. Terzi Baba'nın üç erkek kardeşinden Fâzıl Abdülkerim Feyzi onun yanında medfundur. Erkek çocuğu olmayan Terzi Baba'nın soyu kızları vasıtasıyla devam etmiştir. Soyundan gelen bazı kişilerin mezar taşları halen Terzi Baba Mezarlığı'nda ve Terzi Baba Türbesi'nin çevresinde yer almaktadır. Erzincan'da Terzi Baba adına bir dernek kurulmuş, yine onun adını taşıyan büyük bir cami ile külliye inşa edilmiştir.

Hâlidiyye tarikatının Erzincan ve çevresinde yayılmasını sağlayan Terzi Baba damatları Mustafa Fehmi Efendi ile Mehmed Rüşdü'den başka Süleyman Efendi (Leblebici Baba), Abdülbâki Baba, Abdüssamed Efendi, İrşâdî Baba gibi birçok halife yetiştirmiştir. Fehmi Efendi'nin müridi Aşçı İbrâhim Dede'nin Hatıralar'ında Terzi Baba, Fehmi Efendi ve çevresi hakkında geniş bilgi bulunmaktadır. Terzi Baba'nın dinî-tasavvufî konuları işlediği Kenzü'l-fütûh (Miftâh-ı-Kenz) adlı bir eseri bulunmaktadır. 1286 Ramazanı ortalarında (Aralık 1869) basılan nüshasından aslının mensur olduğu ve Kenzü'l-fütûh adını taşıdığı, daha sonra Rüşdü Efendi tarafından nazma çevrilip Miftâh-ı Kenz ismi verildiği anlaşılmaktadır. 1242 beyitten meydana gelen eserin sonunda Rüşdü Efendi'ye ait yirmi altı beyitlik bir münâcât ve "Medhiyye-i Hayyât" başlıklı yirmi dört beyitlik bir manzume yer almaktadır. Eserin aslının manzum olduğu ileri sürülmüşse de (Şafak, sy. 42 [1993], s. 72-74) bu doğru değildir. Zira Terzi Baba'nın şiir söylediğine dair bir rivayete rastlanmamıştır. İlk defa 1275 (1859) yılında basılan Miftâh-ı Kenz'in iki yazma ve on bir basma nüshası tesbit edilmiştir (a.g.e., a.y.). Yazma nüshalarından biri İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde kayıt-

lıdır (TY, nr. 2340). Osmanlı Müellifleri'nde Terzi Baba'ya Sübûtiyye Risâlesi adlı bir eser daha nisbet edilmektedir.[*]

_ *Ağlar Baba*'nın kendinden sonraya kalan kişi Allahu a'lem oğlu *Ahmed Baba*'dır. (*Zülfün teli* '***elif'***, '***hâ'yı*** *alacak/Hurşîd çalıp gül* '***mîm'***, '***dâl'ı*** *bulacak* ..)

B37

_ Nûn-sin: Nâs, insanlar.

_ Dört edille: Edille-i şer'iyye, şeriatın kaynakları: Kitap, Sünnet, Kıyas-ı fukaha, İcma-ı ümmet..

B40

'*Kahhâr*' ismi, *nefs-i sâfiye* makamının zikridir. *Ağlar Baba* burada, bu makamda olduğuna işaret ediyor gibidir. (Bkz. B258)

B43

İrşâdî Baba'nın câhı/kuyusu/gölü için bkz. Ek-3

B46

_ "*İnhimâl-i ezel* '***şın'ı*** *vurduysa/Kalbinin sahnına* '***hâ'yı*** *çaldıysa*." Ezelde *Celâl sıfatından lezzet alan*, ikinci secdeyi yapmayan, '***elestü'*** hitabına '***belâ'*** demeyerek '***şakî'*** (şın) yazılan; kalbi mühürlenen (*ha; hatem/hatemellahu alâ kulûbihim*..) kimseler kast ediliyor.

_ "*Saâdet bahrine rûhları varsa/Nûr kalem ol* ***'sin'i*** *Arş'ına çalsa*." Ezelde '***elestü'*** hitabına '***belâ'*** diyen ve iki secde eden, dolayısıyla kalbinin arşına ***'saîd'*** (sin) yazılanlar kast ediliyor.

_ ***Semerkandî*** ünvanlı çok sayıda meşhur âlimler gelip geçmiştir (Bkz. TDVİA Semerkandî maddeleri). Hangisinin kast edildiği

---

* (Kaynak: TDVİA-Nurettin Albayrak) *http://www.tdvia.org/dia/ayrmetin.php?idno=400521&idno2=c400306#1*

meçhuldür; ama maksat bellidir. Zahir ilimlerinde ne kadar derinleşilirse derinleşilsin imân/amel/ihsân olmadıkça bir fayda hâsıl olmaz. Allahu a'lem.

–

– "*Ağladı bu Bâkî çokça ağladı/ Sözlerini* iki telden *söyledi/Çögen dinâr, topun fizza eyledi/ Esb olmazsa; çögen, toptan ne fayda.*" Bu dörtlükteki '*çögen*' önceki latinizasyonlarda '*çöken*' olarak yanlış okunmuş, 'dinar'dan sonra virgül de konmayınca '*Çöken altın top*' gibi anlamsız bir ifade ortaya çıkmıştır. Oysa, *Ağlar Baba*, burada çevgân/ polo oyununa istiare yapmıştır. Yani **çögenini**/sopasını altından, **topunu** gümüşten de yapsan; at (*esb*) mevcut olmadıkça bu altın çögen ve gümüş toptan bir fayda hâsıl olmaz; çevgân oyunu oynanamaz. **İki tel** ile gayeye varılamaz; ***üç tel*** şarttır. *Riyâzat şehrinde sadr mişkat olur /Kasrı nûr-u zücâc hânesin bulur /**Üç tel** üzre vasi' bir şehir olur /Şehri yapar bir Hallâk'ım var benim. (B144) Çâr binasız ünvân Çalab hânesi/Üç tel üzre kurulmuştur binası (B146). Alanlar aldılar nûr cilâsını /Fânîde yaptılar billûr tasını /**Üç tel**üzre misbâh yâr yuvasını /Allah'ın fermânı okunur dilde (B268). **Üç tel** üzre misbâh şükrünü kesme /Zulmet dâiresin devrine düşme (B272).*

– '**Üç tel**'den kasıt nedir? **İman/İslam/İhsan? Şeriat/Tarikat/ Hakikat? İman/Amel/Aşk? Sabır / Tevekkül/ Aşk?** *Sade nârda yanma değil gir tevekkül bâbına/Et tahammül, ağla, yalvar var sabırın şehrine /İşbu üç bâb eşiğinden geçtiğin bilmez miyem.* (B95). *Tasavvuf* kitabında da *Ağlar Baba*; Allah'ın kula tecellisinin üç mecrâdan gerçekleştiğini belirtir; *ilâhî esmâ* (ilâhî isimler), *ilâhî efâ'l* (ilâhî filler) *veilâhî sıfatlar*. *Zât* tecellisinin ise mir'ât (ayna/ Allah'ın nûru ile eşyâyı gösteren tecelli) olduğunu söyler. Üç tel ile bu üç tecellî şekli kasdedilmiş de olabilir. Allahu a'lem. (tel burada; mevzu, tarz, kapı, yol, makam, esas v.b.anlamlara gelmektedir).

Hak Teâlâ kudretin izhâr eder
*Ebrârına **üç sıfattan** feyzeder*

Bin bir ismi Allah'ın çün okunur
Leyki doksan dokuzundan feyz olur

Hak Teâlâ kudretiyle gör n'eder
Doksan dokuz ismi ile feyzeder

***Esmâ, ef'âl**, hem **sıfatta** feyz olur*
*Pes **tecellî-zâtîsi**, mir'ât olur*

B47

'*Ricâl-i gayb*'e işaret vardır. Üçler; Gavs-ı azam ile sağında ve solundaki iki imam (imameyn), kuttâb; dört kutup ve yediler (ümena) ile kırklar (büdelâ/ebdâl).

B83

Kubbeler içinde ufak nokta var/Ol nokta içinde ay ile gün var/Dünyadan semâdan büyük bir yer var/Ol yere hükmeden Sultân'a yalvar.

Bilinen evrenin büyüklüğüne dair aşağıdaki ve benzeri başka web siteleri ziyaret edilip bu dörtlüğün bir kez daha okunması önerilir.

http://www.bulutsu.org/evreninharitasi/universe.php
https://www.youtube.com/watch?v=-LYgf_UA-kM
https://www.youtube.com/watch?v=8E7Bnm0p42Y

Şu hadis-i şerif de bu meyanda zikredilmelidir:

"*Yâ Eba Zer! Yedi göğün Kürsî'ye olan nispeti, ancak geniş, düzlük bir arazide (bir çölde) bırakılmış bir halka gibidir. Arşın Kürsî'ye büyüklüğü/üstünlüğü ise bu geniş düzlük arazinin halkaya olan büyüklüğü, üstünlüğü gibidir.*" *(bk. Taberî, Kurtubî, İbn Kesir, Ayete'l-Kürsî tefsiri; Beyhaki, eEsma ve's-Sıfat, h. no:861,862; Kenzu'l-Ummal, h. no:44158)*

B62

"*Birinci, ikinci hattı geçüben erdin 'sâ'ya.*"
Sebeb-i te'lif kısmına bakınız:

"Birinci, ikinci hattı okudum
Üçüncü satıra gözümü vurdum

Sâlis içre "Allah Allah" okudum
Ol isme yanuben hem beyhûş oldum"

B90

Arapçada orta harfi *vav* veya *ye* olan üç harfli (sülâsî) fiiller '***ecvef***' olarak bilinir. Ye'li ecvef fiillere (örn.sâre/seyr) ***ecvef-i yâi***, vav'lı ecvef fiilere (örn.hâfe/havf) ***ecvef-i vâvî*** denir. **Ecvef** boş anlamına gelmektedir. Burada da içi/gönlü iman ve muhabbetten mahrum/boş olan kişi ecvef fiile benzetilmiş olmalıdır. ***Muzaaf*** fiil ise sonu şeddeli, yani **son iki harfi aynı** olan fiillere (azze, habbe, medde v.b.) denir. Ecvefin tersi gibi yorumlanabilir; yani içi/gönlü iman ve muhabbetle dopdolu, tok kişi. ***Müteaddî*** fiil, **geçişli** fiildir; **nesne alır**. Geçişsiz fiillere Arapçada ***lâzım*** fiil denir. Kişinin **fiil-i müteaddî** olması; kendini aşması, nefsinden çıkması, muhabbeti/aşkı kendinde içkin/**mündemiç** olan nefsine ve hevâsına değil; kendi dışında, ötesinde, aşkın/**müteâl** olan olan ***Hakk***'a yöneltmesi olabilir. Allahu a'lem.

B91

_ Nûn'un kâf'a değmesi: '*Kün*' emrinin verilmesi.
_ Bizi ihrâç eden mâder: *Hz. Âdem*[AS]
_ Sin'e kayd olmak: Ezelde '*saîd*'lerden yazılmak.
_ Ünvandan ünvana: Bir varlık mertebesinden/varlık sûretinden ötekine..
_ "*Denî zağ kuşları bülbülü sardı/Kasr-ı-gâh bülbüle rîh-ı hâr vurdu*." *Hz.Peygamber'in*[sav] mi'râc öncesinde, Kâbe civarında, *Ebû Cehil* ve avenesinin sözlü ve fiili hakaretlerine uğramasına işaret vardır.

B92

"*Kûhl-i 'Mâ zâğa'l-basar'la sürmeli*." *Necm* suresindeki "*Mâ zâğa'l-basaru vemâ tağâ*/*Göz ne şaştı, ne de haddinden aştı*." ayetine işaret vardır. Yani *Resul-i Ekrem*[sav]'in gözü bu ayetin manası/mefhumu ile sürmelenmiştir.

B98, B177, B296

"*Çâr ana, seb'u babadan buldu vücûd ünvânı*". Yani: Vücut, dört anne ile yedi babanın izdivacından varlık alemine geldi.

"*Dört mâder yedi eb bizi bezetti*" Yani: Dört anne, yedi baba bizi süsledi.

"Birbirine ilaç nûr kal'a olur /
Ağlar Baba yedi öz pederin var."

Erzurumlu İbrahim Hakkı Hz'nin Marifetname*'sinde şunları okuyoruz:*

İnsanın iç ve dışının, cihanın iç ve dışına uygun olduğunu hâkimâne bildirir.

Ey aziz, malûm olsun ki, filozoflar demişlerdir ki: İnsana önce kendi nefsini bilmek lâzımdır. İç ve dışı ne hakikat ve yaratılışta, ne özellikler taşımakta. Ta ki bu sanattan sanatkârını bilip, onun isim ve fiillerini, tecelli ve tasarruflarını âlemin içinde ve dışında bula. Nefsinden, Rabbine gönül yolundan dönüşle revan ola. Ona eşyanın hakikatleri ve mânanın incelikleri açık ola. Huzur ve ünsiyet ile ebedî kala. Zira ki insan suretinde bir küçük âlemdir ki, ondan dışta bulunan büyük âlemdir. Çünkü büyük âlemde her ne var ise, onun benzeri bu küçük âlemde de bulunmuştur. Nitekim büyük âlemin, dört denizi bilinmiştir. Onun gibi insan âleminin dahi dört denizi bulunup, ona uydurulmuştur. Büyük âlemin dört denizi: Gizli hazine sevgisi, ilk cevher, melekût âlemi ve mülk âlemidir. İnsan âleminin dört denizi: Baba sülbünde meni, ana rahminde nutfe, iç ruh ve dış

bedendir. Çünkü Hak Teâlâ ezeli sevgisiyle: 'Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi sevdim,' buyurmuştur. Yani sevgi, âlemin yaratılma esası olduğunu duyurmuştur. O ilâhî sevgiden, büyük âlemin ilk cevheri vücuda gelmiştir. O, büyük âlemin ikinci denizi olmuştur. O cevherin içi ve dışı vardır ki, içinden felekler ve unsurların hayatı hâsıl olmuştur. O, melekût âlemidir ki, büyük âlemin üçüncü denizidir. O cevherin dışından felekler ve unsurlar olan basit cisimler vücuda gelmiştir. O, mülk âlemidir ki, büyük âlemin dördüncü denizi olmuştur. Onun dört denizi bununla son bulmuştur.

Yedi gezegen feleğine yüksek babalar; unsurlara ve dört tabiata aşağı analar denilmiştir. Bu babalar ve analar sürekli hareket kılmaktadır. Bunlardan üç bileşik vücuda gelmektedir. Nitekim Hak Taâlâ: 'Nûn ve kalem, bir de yazdıklarına andolsun,'/63/1), buyurmuştur. Yani (nûn) gizli hazine sevgisi, (kalem) ilk cevher, (yazdıkları) mülk âleminin müfredatı ve melekût âleminin mücerretleri olduğunu duyurmuştur. Fertler ile mücerretler an an yazılmadadır. O yazılmadan, bu bileşik cisimler vücuda gelmededir ki, bunlar kitabın kelimeleri benzeri hikmetle düzen bulmuştur. İlâhî kelimeler sonsuz olduğunu, Hak Taâlâ bize lütfûyle duyurmuştur. Nitekim Kur'an'da: 'Allah'ın kelimeleri tükenmez,' (31/27), buyurmuştur.

……..

"Bu dört varlığın her biri, kendi mertebesinin en aşağısından başlar ve en son şekline ulaşır. Varlıkların derece ve mertebeleri bu teselsül (silsile) içinde düzenlenmiş ve insan mertebesinde son bulmuştur. İşte devreden (dönen), akıp giden zamanın en son ve mükemmel varlığı, cihan zerrelerinin zübdesi (hülâsası, özeti) insan vücududur. Yedi feleğin (gezegen) dört ana unsurun ve üç bileşik cismin özetlerinin sonucu insan bedenidir. Belki her iki cihanın var oluşlarının gayesi hazreti insandır." (İbrahim Hakkı, 1980: 21).

……

"Ey aziz, hikmet ehli demişlerdir ki bu kevn ve fesad âlemi içinde var olan kâinat, gök boşluğu ve mevalid-i selasenin hepsi **üstün babaların aşağı annelere yaptıkları tesirlerin sonucudur**. Yani ay

feleğinin içinde tam veya eksik olsun meydana gelen bütün karışım cisimler, yedi gezegen yıldızın, dört unsur üzerindeki tesirlerinden hasıldır. Yedi gezegen ise, gece gündüz Cenab-ı Hakk'ın emirlerine bağlı ve hepsi de onun kuvvet ve iradesiyle hareket etmektedir." (İbrahim Hakkı, 1980: 72).

…….

"*Çün yedi erden müdâm hâmiledir çârzen*

Tıfl-i mevâlid hem doğumdadır dembedem."

(Çünkü dört kadın yedi erden daima gebe kalır, çocukları olan mevalid her an doğmadadır.)[*]

B104

Bâ-sin: Besmele

İnfâk (kâf ile): Ayırmak, ayrılmak.

B111

"*Vücûda batn-ı mâderde rûh ki takarrür eder/Fânîye vürûdu hînde aşr-u hamse tıyb gider/Bî-adû rahmânî nefîs nûrunu müzdâd eder/ İblîs evvel, üç adûyu ol vakit halk eyledi*." Onbeş yaşına girinceye, yani büluğa erinceye kadar kişinin manevi düşmanları yoktur; o vakte kadar nefs-i rahmânî ile güzelce, nurunu artırarak gider. İblis dışındaki üç düşman; nefs-i emmâre, dünya sevgisi ve sû-i zan, kişi büluğa eriştiğinde yaratılır, zuhura gelir. Bkz. B8'in notu.

B112

Ke-mişkât: Bu ve etrafındaki birkaç kelime ile kelime öbeği, *Ağlar Baba*'nın şiirlerinin/manzumelerinin merkezinde yer alan ve esasen ***Nûr Suresi'***nin 35. ayetinde geçen mazmunlar/metaforlar/ manalardır. Aşağıda ayetin (*Latin* harfleri ile) Arapça okunuşu ve

* *http://www.hidayetyolu.net/marifetname.pdf*

ardından meâli verilerek; ***Ebyât*** metninde geçen söz konusu mazmunların karşılıkları, her iki metinde, altları çizilerek işaretlenmiştir.

Allâhu nûru-ssemâvâti vel'arD. ***Meselu nûrihî ke-mişkâtin*** *fîhâ* ***miSbâH***. *ElmiSbâHu fî* ***zücâceb***. *Ezzücâcetu keennehâ* ***kevkebun durriyyun***, *yûKadü min* ***şeceratin*** *mubâraketin* ***zeytûnetin*** *lâ şerKiyyetin velâ garbiyyetin yekâdu zeytuhâ yuDîu* ***velev lem temseshu nârun***. *nûrun 'alâ nûr. yehdi-llâhü linûrihî men yeşâ'. veyaDribüllâhü-l'emsâle linnâs. vellâhü bikülli şey'in 'alîm.*

Allah göklerin ve yerin nûrudur. **O'nun nûrunun misali** *, tıpkı içinde* ***lamba*** *bulunan bir* ***kandil yuvası*** *gibidir. Lamba bir* **sırça (cam)** *içinde, o sırça da sanki parlayan* ***incimsi bir yıldız****! Bu lamba, ne yalnız doğuya, ne de yalnız batıya mensup olmayan kutlu, pek bereketli bir* ***zeytin ağacından*** *tutuşturulur. Bu öyle bereketli bir* ***ağaç*** *ki,* ***nerdeyse ateş değmeden de*** *yağ ışık verir. Işığı pırıl pırıldır. Allah dilediği kimseyi nûruna iletir, gerçeği anlamaları için insanlara böyle temsiller getirir. Allah her şeyi bilir***.(Nûr 35)** '*Ke-mişkât*'taki '*Ke*' benzetme edatıdır.

Meselu nûrihî	O'nun nûrunun misali (şöyledir)
(Ke)-mişkât	Kandil yuvası (gibidir)
Misbâh	Lamba
Zücâc	Sırça/cam (fanus) (*billur tas/billurlu şişe!*)
Kevkebün durriyyun	İnci (gibi parlayan) bir yıldız
Şecere/şecere-i mübareke	Ağaç/mübarek zeytin ağacı
Yekâdu Yudîu	Neredeyse ışık verir/aydınlatır
Velev lem temseshu nârun	Kendisine ateş dokunmadan bile

B114

Zât-ı münfekk, kudretini cümle mahlûkta ara. Yani "*Allah'ın zâtını düşünme; kudretini mahlûkatı üzerinde tefekkür et*." Hadis-i şerifte de "***Tefekkerû fî halki'llâhi, velâ tefekkerû fî zâti'llâhi***" *Allah'ın zatını düşünmeyin, yarattıkları üzerinde tefekkür edin*" buyrulmuştur.

B119

"*Gülün pirini gülşandan ayırma*". Gülün '*pir*'ini, yani gülün dalındaki yeşil yaprağı; '*gül*' olmasa da '*gül'den*' olanı, gül bahçesinden ayırma. 'Gül' *Hz.Peygamber'i*[sav], 'gülün piri' ise *Ağlar Baba*'yı işaret ediyor. '*Pir*'i '*pîr*' ile karıştırmamak gerekir.

'*Muhabbet esvâbın giydi bu Ağlar/Ol esvâbın derîkinden ayırma.*' Derik, yıpranmış anlamına geliyor. *Elbisenin, uzun süre giyilmekten derikleştiği* söylenir. Burada da, *muhabbet elbisesini (esvâbını) yıpranasıya giyinmek, üzerinden çıkarmamak* arzusu dile getirilmiş gibidir.

B120

Mükerrer : *Nefs-i levvame*'nin 7 sıfatından biri. Salikin zikri, istiğfarı v.b. çok tekrar etmesi. (Bkz. *Ağlar Baba*'nın *Tasavvuf* kitabı)

Farz-ı kifâ: Cenaze namazı kast ediliyor.

B128

Mi'râc-ı nebî tasvir ediliyor ve mi'raçta ümmete verilen üç hediyeye işaret ediliyor: 1. Bakara suresinin son iki ayeti (âmenerresûlu..), 2. Beş vakit namaz ve 3. *Resûlullah*'ın[SAV] şefaat yetkisi..

B144

Unfeden âlemi bir nokta kıldı
Ehl-i basîretler ol hâle erdi

'*Unf*' kelimesi 'kabalık, sertlik/cebir ve zor.' anlamlarına gelmektedir. '*Unfe*' ise muhtemelen '*unfen*' (yani cebirle, zorla, sertlikle) kelimesinin tenvinsiz halidir (tıpkı '*emt*' kelimesinin çekimli '*emten*' halinin B14 ve B154'te '*emtâ*' olarak kullanılması gibi). *Ağlar Baba*'nın kasdı bize elbette meçhul olmakla birlikte, akla hemen bilinen maddi evrenin zuhuruna/yaratılışına ilişkin - günümüzde

en çok kabul gören bilimsel teori olan- **Big-Bang/Büyük Patlama** gelmektedir. Allahu a'lem.

Büyük Patlama *ya da* ***Big Bang****, evrenin yaklaşık 13,8 milyar yıl önce* ***aşırı yoğun ve sıcak bir noktadan*** *meydana geldiğini savunan evrenin evrimi kuramı ve geniş şekilde kabul gören*[1] *kozmolojik model.*[2] *İlk kez 1920'lerde Rus kozmolog ve matematikçi Alexander Friedmann ve Belçikalı fizikçi papaz Georges Lemaître* [3] *tarafından ortaya atılan, evrenin bir başlangıcı olduğunu varsayan bu teori, çeşitli kanıtlarla desteklendiğinden bilim insanları arasında, özellikle fizikçiler arasında geniş ölçüde kabul görmüştür.*[*]

B158

"*Beni bir gece buldular/Urrât u mir'ât kıldılar.*" Sunuş'ta da değinildiği üzere, yörede bazı kelimeler, gündelik kullanımda, aslında bulunmayan şedde ile telaffuz edilebilmektedir. Mesela 'Yâ-sîn' yerine 'Yassîn' v.b. Buradaki *urrât* kelimesi böyle yorumlanmaya elverişlidir. *Urrât* telaffuzunun resmi lugat karşılığı yoktur; *urret*'in ise çok farklı, ve ilgisiz bir anlamı vardır. Buradaki (tahmin ettiğimiz) kasda uygun anlamı, kelimenin şeddesiz hali olan *urât* (çıplaklar, üryanlar, soyunmuşlar) telaffuzu vermektedir. Bu durumda mısranın yorumu; benliğin/varlığın masivadan soyundurulup arındırılması, çıplak kılınması; arınmış benliğin *Hakk*'ın mir'ati/aynası haline gelmesi olabilir.

B160

"*Dört anâsır 'izâm bir türâb olur/Yedi eşref nücûm cân ile varır … Onbir zerre şeyle vücûdun oldu/Kamer şem(i)s ile ülfeti buldu*"

Dilek Işıkhan'ın, **"*Divân şâirlerinde İlm-i Tencîm Tesîri*"** başlıklı makalesinde şunları okuyoruz: "*Eskilerin telakkilerine göre bütün ruhlar sekizinci kat gökteki yıldızlardan ayrılarak bu âleme gelmişler ve yine oraya gideceklerdir. Yani her ruh, o gökteki bir yıldızdan kopmuştur. Binaenaleyh insanların üzerinde, sabit bir yıldızla ana*

* https://tr.wikipedia.org/wiki/B%C3%BCy%C3%BCk_Patlama

rahmine düştüğü dakikada doğan bir seyyar yıldızın tesirleri vardır. Gökteki yedi yıldızdan [Ay (Kamer), Merkür (Utarid), Venüs (Zühre), Güneş (Şems), Mars (Mirrîh), Jüpiter (Müşteri) ve Satürn (Zühal)] her biri, haftanın bir gününe ve her günün sıra ile bir saatine hâkim farz edilirdi. Biri görüleceği zaman hâkim yıldızın saati beklenirdi ki muvaffakiyet için bu şart sayılırdı. Bir çocuk doğunca saate göre hâkim yıldızı tespit olunur, çocuğun yıldızı sayılırdı. Bu yıldıza göre çocuğun hayatında inkılaplar olacağına inanılırdı.

…….

Batlamyos sisteminden çıkarılan bir düşünüşe göre dünya kâinatın merkezidir. Dünyayı dokuz felek çevreler. Bunlar iç içe geçmiş şekilde soğan zarı gibi dünyayı çevrelemişlerdir. Birinci felekte Ay olmak üzere sırasıyla Utarid, Zühre, Şems, Mirrih, Müşteri, Zühal gezegenleri bulunur. Sekizinci felek sabit yıldızlar ve burçlar feleğidir. Dokuzuncusu da cisminden arınmış olan ve bütün felekleri saran en büyük, en yüksek felektir ki Felek-i atlas, Felek-i a'zam, Felekü'l-eflâk adıyla anılır.Hükemâ felsefesine göre sekizinci feleğe Kürsî, dokuzuncuya da Arş denir".[*]

Şu satırlar da **İbrahim Hakkı Erzurumî'nin Marifetname'sinden: "***İki âlemde Mevla'nın zatını müessir bildim. Evet, alçağı ve yükseği sebeblere bağlamış. Eğer olduğun saat ne saattir bilmek dilersen, o dem ne yıldız hükmeder, uğursuz ya saadettir? Yedi gece yedi gün batıp doğduğu an içre, yedi gezegenden bil hangisi hâkimdir zaman içre. Haftadan her gün bir gezegenindir ki, o gece ve gündüzün ilk saatinde odur hâkim. Hemen ezberle yedi lafzını, yedi gün bil yedi yıldız. Pazar gecesi Utarid, ertesi güne Müşteri talip. Salı gecesine Zühre, çarşamba Zühal galip. Perşembe akşamı Güneş, cuma akşamında da ay. Cumartesi gecesi merih. Pazar güneş, ertesi ay, salı merih, çarşamba utarit, perşembe müşteri, cuma Zühre, cumartesi Zühal. Yedi lafz içre günün ilk saatlerini al. Yukarıdan yedi gezegeni tertip ile say. Zühal'den Müşteri, Merih ve Güneş ve Zühre'ye gel. Utarit'le Ay'dan geç. Bu tertip üzere devr et. Birer*

[*] http://dergi.kmu.edu.tr/userfiles/file/Mayis20142/18m.pdf

saat hükümetle gezegenler kaim olur. Gece oniki saat, gündüz de daim oniki saat. Gece ve gündüz yirmidör olur. Bunda eşitleme esas değil, zaman esastır. Zaman saatinin miktarı da artar eksilir".

Ayrıca B98 notuna da bakınız.

Önemli uyarı: Buradaki açıklamaların ve onların ilgili olduğu beyitlerin, mısraların kendi anlam küreleri içinde anlaşılması; zahiri, güncel astronomi bilgi/malumat küresinde anlam verilmemeye çalışılması gereklidir.

B164

"*'Yu'tıyke rabbuke' sırrını bildi/'Mîm', 'şîn'in şehrine ol zaman girdi.*" Peygamber Efendimiz'e **Ş**efaat yetkisinin bahşedilmesine işaret var.

B175

"*Bülbül-i murğ-i zâr gülünden uçtu/Gürcü, Mîrşâh, Efgan ilin savuştu/Basra, Kûfe, Medine'ye kavuştu/Kişmir dağ direğin deldi de geçti.*"

Zikredilen bölgeler Nakşibendiliğin özellikle de Halidî kolunun doğup yayıldığı yerlere işaret ediyor gibidir. Allahu a'lem.

"*Daha sonra Bâbürlü fethinin ardından Semerkant'tan gelip Keşmir'e yerleşen Nakşibendî şeyhi Hâce Hâvend Mahmûd Lahûrî (ö. 1052/1642)ile onun arkasından oğlu Muînüddin'in önderliğinde Sünnî anlayışın yayılması İçin faaliyet başlatıldı. Bunların takipçisi olan Şeyh Ahmed-i Sirhindî, Muhammed Sâdık Hemedânî Keşmîrî, Şeyh Mehdî Ali ve Hacı Yûsuf Keşmîrî gibi tanınmış müridleri bu faaliyeti sürdürdüler."(TDVİA. Keşmir maddesi)*

"*Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî hazretlerinin icâzet ve hilâfet verdiği bu zâtlar Mekke, Medîne, Kudüs, Şam, Haleb, Irak, Bağdât, Basra, Kerkük, Erbil, İmâdiye,Cezîre, Şemzîn (Şemdinli), Mardin, Ayıntab, Urfa, Diyarbakır, Anadolu'nun birçok şehirleri, İstanbul, Hindistan, Afganistan, Dağıstan (Kafkasya), Mâverâünnehr, Mısır, Umman,*

Mağrib, Girit ve diğer İslâm memleketlerine gidip İslâmiyetin emir ve yasaklarını anlattılar".*

B176

Çıkardım cismimden dört tek hirreyi. Yani kalbinden küdûretleri çıkardığını; dolayısıyla *nefs-i sâfiye* makamına eriştiğini beyan ediyor. Bkz. B8 Notu.

Fercâmın âbıdır bizi kandırdı/Ol bahçede bir aslanı öldürdü/ Müntericât, adviyyâtı kaldırdı/Lâ-mekân şehrini buldum içinde. Yani ölmeden önce **ecel şerbeti** içip öldüğüne; nefs-i emmareyi (aslan) öldürdüğüne; *müntericât* sayesinde sekiz düşmanın tamamını ortadan kaldırdığına ve *Hakk*'a vasıl olduğuna işaret ediyor (Bkz. B8 Notu).

"*Müntericât*"derc olunmuş olanlar; bir şeyin içinde bir araya getirilmiş, bir yere toplanmış olanlar demektir. *Tasavvuf* kitabında *Ağlar Baba*; aklın beşi açık, beşi gizli on cüz/kısımdan mürekkep olduğunu *[1) sumt (susmak), 2) hilm (yumuşak başlılık), 3) tevazu, 4) emr ü nehy (emirlere riayet ve haramlardan sakınma), 5) salih amel, 6) tefekkür, 7) ibret (eşyaya ibret gözüyle bakma), 8) günahını derhâtır (günahlarını hatırlamak), 9) havfullah (Allah korkusu) ve nefsi tahkir (benliği alçak görme)]*; bu on cüz'ü bir araya getiren, derc edenlerin aklının tam, makamının yüksek olacağını; bu kimselerin vücudunu, Allahın beş şey ile *[1) Rûhu latîf (rûhu letâfet sahibi), 2) dili melîh (gönlü güzel), 3) vechi ziyâ, aynı nûr (yüzü ışıklı, gözü nûr), 4) kalbi vâsi'(kalbi geniş) 5) sırra dikkat (sırlara, hikmetlere dikkatli)]* nûr kıldığını ve bunların *hüsn-ü takvîme* (insanî kıvam mükemmeliğine) eriştiğini; on beşi, yani aklın on cüz'ü ile zikredilen beş vasfı bir araya getirenlerin *nefs-i sâfiye* mertebesine, *bâb-ı Nassâr*'a *(Nassâr, yani çok yardım eden kapısı, makamı)* geçeceğini beyan etmektedir:

* http://biriz.biz/evliyalar/ea0922.htm http://www.islamansiklopedisi.info/dia/pdf/c15/c150164.pdf

On şey ile terkîb, aklı tam olur
Aklı itmâm, Allah'ı arar bulur

Beşi zâhir beşi bâtındır velî
Pes bu onu ***derc eder*** *olur âlî*

***

(B337 Tasavvuf kitabında yer almakta olup; elinizdeki kitâbın "Ebyât dışı manzûmeler" kısmına alınmıştır)

Akıl on cüzden mürekkep; beşi ulnâ, beşi sır
On cüz'ü kim derc ederse aklı ikmâle geçer

Sımt *ü* ***hilimle tevâzu****, Allah ânı ref' eder*
Emr ü neby *ü* ***sâlih amel,*** *nısf-ı akıla geçer*

Hem ***tefekkür*** *ile* ***ibret****,* ***günahını derhâtır***
Havfullah*,* ***nefsi tahkîr****; aklı ikmâle geçer*

Beş şey ile insânın vücûdunu Hak etti nûr
Hangi kulda bulunursa aklı irfâna geçer

Rûhu latîf, dili melîh, vechi ziyâ, aynı nûr
Kalbi vâsi', sırra dikkat *hüsn-ü takvîme geçer*

Beşeri mülk ü melekten eşref ekrem etti Hak
Kurbuna müzdâd oluben nefs-i sâfîye geçer

Ey gedâ Ağlar Baba sen gezme dünyâda fuzûl
Hamsü-aşri cem' edenler bâb-ı Nassâra geçer

B177

Mübhemâttan rûhum gaflete daldı/'Ve'd-duhâ' sırrından bir arzım kaldı/Muzmerât otağı pek ıssız kaldı/Der Ağlar ki gizli mihmânı buldum.

Tasavvuf kitabında Ağlar Baba; *nefs-i mutmainne* makamında kişinin *muzmer* (gizli, örtülü) ve *mübhem* (belirsiz, tam âşikâr olmayan, iyice anlaşılamayan) olan kavrayış, anlayış, düşünce, zan, bilgi v.b.'den kurtulduğunu; basîretinin açıldığını anlatır:

Şehr-i mutmainde kul rahat olur
Adviyyâtın zahmetinden kurtulur

Mübhemâtlar, muzmerâtlar ârılır
Dört küdûretten bile ol kurtulur

Mutmainne şehrine anlar girer
Adviyyâtı hem ru'yet anlar kılar

Sekizini hep teker teker görer
Râziyye-marziyye bâbına erer

Pes nişângâh kuvvetiyle seyreder
Her birinin şekl ü şemâlin görer

"*Dört mâder yedi âb bizi bezetti*". B98 ve B160 notlarına bkz.

B190

Hicaplar için Ek-4'e bkz.

B226

"*Perşenk-i baş, bedr ay şâh ile görüş/Kaptanlar faili Muhtâr'a söyle.*" Sözlük kısmında açıklandığı üzere '*perşenk*' bazı yörelerde (örn. Uluşiran/Gümüşhane) kervanın önünde giden, öncü hayvana verilen bir isimdir (Örn. "*Dinlemezdik asla kar bora tipi/Haykırıp giderdik*

perşenk at gibi" Zevrâkî). '*Peşeng*' ise (Frasça '*pîş-âheng*'den bozma) öncü/öne düşen/önde giden anlamına sahiptir. '*Perşenk*'in dahi bu kelimenin bir varyantı olduğu düşünülebilir. Bu beyitte '*Perşeng-i baş*' ile kast edilenin Hak yolcuları kervanının önderi *Hz.Peygamber*[SAV] olduğu açıktır. '*Kaptanlar faili Muhtâr*' ise '*Fâil-i Muhtâr*', yani dilediğini yapmakta/seçmekte muhtâr/hür olan, hiçbir şey için hiç kimseden izin almayan, hiç kimseye hesap vermeyen *Allah Teâla*'dır; *Hz.Peygamber*[SAV]'in ünvanı olan '*Ahmed-i Muhtâr*' (*seçilmiş Ahmed*) ile karıştırılmamalıdır.

B239

"*Savaş Allah ile…*" Eğer burada bir istinsah hatası yok ise mana, "Allah ile birlikte, Allah'a dayanarak savaş" şeklinde anlaşılmalıdır.

B240

Bu *beyit*i *Ağlar Baba*'nın, sadık müridi ve halifesi *Hasan Baba* için yazdığı bilinmektedir.

B244

Marifetnâme'den (Erzurumlu İbrahim Hakkı)..

Ey aziz, malum olsun ki, müfessirler ve muhaddisler ittifak etmişlerdir ki: Hak Taala, arş ve kürsün altında, yedi göğün üstünde, arşın nuru ile sudan sekiz cennet yaratmıştır. Bunlar, biribirinden yüksektir. En yükseği Adn cennetidir ki, Mevla'nın görülme yeridir. Birinci cennetin ismi, darülcelaldir ki, beyaz incidendir. İkinci cennetin ismi, darüsselamdır ki, kırmızı yakuttandır. Üçüncü cennetin ismi, cennetülme'vadır ki, yeşil zebercettendir. Dördüncü cennetin ismi cennetülhulddur ki, sarı mercandandır. Beşinci cennetin ismi, cennetünnaimdir ki, beyaz gümüştendir. Altıncı cennetin ismi, cennetülfirdevsdir ki, kırmızı altındandır. Yedinci cennetin ismi, cennetülkarardır ki, misktendir. Sekizinci cennetin ismi, cennetüladndir ki, terleyen incidendir. Bu adn cenneti, surlarla çevrili bir şehrin ortasındaki yüksek dağın üzerinde bulunan iç kale gibidir. Bütün cennetlerin içinde ve ortasında olduğundan, hepsine komşu, şeref-

lendirilmiş bir mekandır; cennetlerin nehirlerinin çoğunun kaynağıdır. Burası sıddıkların, hâfızların makamıdır. Rahman'ın tecelli mahallidir.

Her cennetin bir kapısı vardır ki, uzunluğu ve genişliği yüz yıllık yoldur. Her kapı iki kanatlıdır ve tek parça sarı altındandır. Çeşitli renklerde cevherle işlenmiş ve nice bin nakış ile süslenmiştir. Birinci cennetin kapısı üzerinde: „La ilahe illallah Muhammedün resulüllah" yazılmıştır. Öteki kapıları üzerinde: „La ilahe illallah diyene azap etmem" yazılmıştır. Bütün cennetlerin toprağı misk, taşları cevher, bitkileri, zaferan çiçeklerinin renginde, kıpkırmızıdır. Binalarının bir cephesi altın, bir cephesi gümüş ve sıvası anberdendir. Sarayları terleyen incidir, köşkleri sarı yakuttur. Sarayların ve binaların kapıları hep mücevherdir. Her sarayın önünde dört nehir akar. Nehirlerden biri abıhayat, biri halis süt, biri tertemiz şarap, biri saf baldır. Nehirlerin etrafı meyveli ağaçlarla baştan aşağı bezenmiştir. Cennet ağaçlarının dalları kurumuz, yaprakları dökülüp çürümez, Meyveleri sürekli tazedir. Yedi cennetin en âlâsı olan sekizinci cennette nice akan ırmaklar daha vardır. Bunlardan biri rahmet nehridir ki, bütün cennetleri dolaşır. Suyu, hepsinden saf ve baldan tatlıdır. Rengi kardan beyazdır. Kum inciden üstündür. Cennet nehirlerinin biri dahi kevser nehridir. Hak Taala, onu, sevgili Habibi Muhammed sallallahu aleyli vesellem hazretlerine vermiştir. Nitekim ona hitap edip: «Biz sana kevseri verdik,» (108/1) buyurmuştur. O nehrin genişliği üçyüz fersah mesafedir. Onun kaynağı arşın altı olup, oradan sidreye gelir, oradan cennet-i firdevse dökülür. Öyle süratli akar ki, yaydan fırlayan ok gibi firdevs-i âlayı ve altında olan cennetleri geçerek dolaşır. Rengi sütte beyaz, tadı şekerden şirin, kokusu anberden hoştur. ondan bi kere içen bir daha susamaz. asla bir illet ve hastalık görmez. Lezzeti ebedi damağından gitmez. İlk cennetin kapısı yanında, kevser nehrinin kenarında, renkli cevherlerden kâseler vardır, sayıları yıldızlardan çoktur. Ümmetlerin haşrinden sonra, cehennem köprüsünden geçenler, Habib-i Ekrem sallallahü taala aleyhi vesellem cennete girmeden önce ümmetiyle ondan içseler gerektir. Kevser nehrinin kenarlarında, terleyen inciden ve kırmızı yakuttan daha saf yüksek ağaçlar vardır ki, dalları çeşitli sadalarla nağme ederler. Dallar üzerinde cins cins kuşlar değişik seslerle tesbih ederler. Cennet nehirlerinin biri, kâfur nehridir. Biri tesnim nehri, biri selsebil nehri, biri mühürlü

rahik nehridir. Bu nehirlerden başka yüksek cennetler içinde nice bin akan nehir vardır ki, etraflarında nice yüzbin meyveli ağaçlar vardı. cennetlikler için nice ipek döşekler gibi, nice bin gözalıcı elbise vardır. Nice çeşit lezzetli yiyecekler ve tertemiz içecekler vardır ki, hesabını ancak Hak Taala bilir.

Cennetlerin genişliği, yani sekiz sûrundan her iki sûrun arası, yer ve gök arası kadar farz olunup, cennetlerin uzunluğu hudutsuz ve sınırsız sayılmıştır. Fakat cennetlerin derecelerinin tümü, altıbin altı yüz altmış-yedi derece bilinmiştir; Kur'an âyetleri sayısınca hesaplanmıştır. Her iki derecenin arası, beşyüz yıllık mesafe bulunmuştur. Çünkü cennetlikler, ezberledikleri Kur'an ayetleri adedince derecelere nail olmuşlardır. O halde Kur'an hâfızları, cennetlerin en üstününü bulmuşlardır ve adın cennetinin ortasına ulaşmışlardır.

B298

"*Âsiyâb-veş dakîk eylesem hînde/Perk taştan yapılmış ham kiriş derler*". Yani değirmen gibi ipince, has un öğütsem, onu beğenmez; kaba taşla öğütülmüş/dövülmüş ham kiriş/çiriş unu diye yaftalarlar.

B301 ve B317

Bu beyitler, *Ağlar Baba*'nın bir şikâyet üzerine üç ay süre ile hapiste yatması ve nihayet beraati sonrasında söylenmiştir. Babam'dan dinlediğim hikâyesi şöyle: Trabzon'da bir adam hırsızlık yapmış. Yakalandığında "ben hırsızlık yapar mıyım, dervişim" mealinde bir savunmaya sığınmış. Şeyhinin kim olduğu sorgulanınca da, yalan söyleyerek *Ağlar Baba*'nın adını vermiş. *Ağlar Baba* derdest edilip Gümüşhane'ye götürülmüş ve hapsedilmiş. Bir yüzbaşı ilgili başçavuşa "bu çok önemli bir mahkûm, elimizden kaçırırsak bir daha yakalayamayız; dikkat edin" şeklinde talimat verince *Ağlar Baba*'yı bir peykenin altına sokmuşlar, başına da süngülü bir nöbetçi dikmişler. *Ağlar Baba* "*ah o peykenin altı bir daha elime geçse*" diye anarmış o demleri. Üç ay boyunca hapis yatan *Ağlar Baba*, dönemin şartları çerçevesinde, muhtemelen devrim kanunlarına muhalefetten, idam ile yargılanıyormuş. Şehrin valisi insaf ehli olacak ki, "bir hırsızın

ifadesiyle insan idamla yargılanır mı!" diyerek olayı tahkik etmek istemiş. Birkaç ihtiyar daha bulunup *Ağlar Baba* da içlerinde olduğu halde hırsıza gösterilmiş ve hangisinin *Ağlar Baba* olduğu sorulmuş. Hırsız *Ağlar Baba*'dan başka her birine işaret etmiş ise de *Ağlar Baba*'yı tanıyamamış. Böylece hırsızın yalan söylediği açığa çıkarak *Ağlar Baba*'nın beraatine hükm edilmiş.

B356

Peygamber Efendimiz[SAV] için yazıldığı bilinen bu *beyit* ile ilgili olarak *Ahmet Baba*'nın torunu *Ömer Yıldız*, baba tarafından dedesi *Seyfettin Yıldız*'dan naklen şunları anlattı: *Seyfettin Yıldız* (ki *Seyfi Gülmez* mahlasını kullanırmış) *Ağlar Baba*'nın hem çok sevdiği bir müridi imiş hem de annesi, *Ağlar Baba* ile hala-dayı çocuklarıymış. *Ağlar Baba*, bazı beyitlerini onun defterine yazar/yazdırır; ona okutur ve dinlermiş. Bir gün "*Ben dua edeceğim, sen sevap kazanacaksın*" diyerek onun Bayburt'tan Ankara'ya göç etmesini, orada yerleşmesini istemiş. O da bu dileğe uyup Ankara'ya göçmüş ve Küçükesat semtine yerleşmiş. Son rahatsızlık dönemlerinde gerçekleşen bir Bayburt ziyaretinde *Ağlar Baba*, *Seyfi Gülmez*'e, bahsi geçen 356 nolu *beyiti*n bir kısmını yazdırmış, ancak tamamlamamış. Ziyaret süresince, sık sık bu yarım *beyiti* ona okutur, "Ben mi yazmışam, ola oğul bunu ben mi yazmışam!" der, ağlarmış. Ziyaret günleri bitip Ankara'ya dönüş vakti gelmiş. *Ağlar Baba* vedalaşırken, beyitin kalan kısmını da yazıp ona göndereceğini söylemiş. Ancak o, içinden, *Ağlar Baba*'nın sağlık durumunu, günün ulaşım şartlarını v.s. düşünerek bunun gerçekleşeceğine pek ihtimal vermemiş. Velhasıl Ankara'ya dönmüş. Aradan birkaç gün geçmiş. Bir gün, işten dönerken, evinin bulunduğu sokakta önüne bir kâğıt düşüvermiş. Alıp bakınca ne görsün! *Ağlar Baba*'nın el yazısı ile, mezkur beyitin eksik kalan kısmı (muhtemelen son üç dörtlük)! Bu mübarek armağanı, bu harikulade emaneti çerçeveletip saklamış *Seyfi Gülmez*. Ne yazık ki söz konusu çerçevenin akıbeti şu anda meçhul. Kocasının vefatından sonra köyüne geri dönen ikinci eşinin alıp götürmüş olabileceği düşünülüyor.

EK-4

***Ağlar Baba* ve *İrşâdi Baba*'nın ortak eseri *kısas-ıEnbiyâ*'ya; *İrşâdi Baba*'nın yazdığı '*sebeb-i te'lif* 've *Ağlar Baba*'nın yazdığı '*sebeb-i te'lif ve temam-ı kitap*' bölümlerin'den latin harflerine aktarım...**

Yöresel söyleyişler (örn. yanuk=yanık, kılup=kılıp v.b.) dışında metin, okunabildiği kadarı ile, olduğu gibi aktarılmaya çalışıldı. Üç yıldızla yapılan bölümlendirmeler asıl metinde olmayıp safhaların okuyanlarca kolay takip edilebilmesi için sonradan eklenmiştir.

Aç dilimi ya ilâhî Müsteân
Ceddimin ahvâlini edem beyan

Ya ilâhi sen bana avn eyledin
Rûhâniyete beni nasb eyledin

Ol hâl içre kasrımı hoş eyledim
Muhammed mihrâbına seyreyledim

Al yeşil mihrâba seyrettim tamam
Allah'ımdan daim isterim selam

Târif edeyim senin vasfın baba
Mekke'ye gittiğin *İrşâdî Baba*

Ruhsat uykusunda vardın ra'fete
Erdin ol şeb ey dede sen devlete

Mekke içre girdin ol dem tekkeye
Aldı bir pîr seni girdi Kâbe'ye

Kâbe içre rahsını hoş eyledin
Pîr elinden bâdeyi nûş eyledin

İçtin âbı kalbini şerheyledin
Nefsini bildin heman dem anladın

Hayvâniyet halini terk eyledin
İnsâniyete heman nakleyledin

İşbu hadisi tefekkür eyledin
"*Men arafe*" dersin ezber eyledin

"*Men arafe nefsehû, fekad arafe rabbehû*"

"*Men arafe*" dersini her kim okur
İşte ol kul nefsini bilmiş olur

Nefsini bilen kişi *Hakk*'ı bilir
Rûz ü şeb Allah'ı kalbine alır

Zümre-i âb kalbe inşirâh verir
Nûş edene Allah'ını bildirir

İçtin âbı ilmini çok eyledin
Ol sebepten kitabı hatt'eyledin

Kime murâd eder ise *Lemyezel*
Hidayet eder ona *Lemmâyezel*

Mâ-i hikmetinden ol içip kanar
Gizli hikmet kalbine gelip iner

Kime ihsan eder isen ey *Hudâ*
Halk edersin bir sebep *Bâri Hudâ*

Hak Teâlâ yol verirse gidelim
Çün ikinci halini şerh edelim

Rûhâniyyete ki ben azmeyledim
Mihrâbına ol zaman seyreyledim

Ben yedimi çün (ki) vurdum ol ile
Ben de düştüm işte ol dem ol göle

Târif edem vasfını ceddim baba
Ol zaman düştüğün ol gizli âba

Gizlice bir göle düştün ey baba
Ol göle düşen girer çün sır bâba

Çok derin hoş göldür ağzı ufacık
Altı efil üst tarafı daracık

Gayet ile çok derindir sanma laf
Ben de düştüm billahi yoktur hilâf

Fehvâniyet âleminde düştün hem
Çıkamadın câhta sen bulandın hem

Düştün *İrşâdî Baba* sen kuyuya
Çıkamadın ağladın sen *Tanrı*'ya

Ol *Çalap*, *Hızır*'ına emreyledi
Şol kulum bulandı sudan al dedi

Zaten âşık fehvâya vâkî olur
Rûhâniyet âlemine hem varır

Ol da düşer bir hâle sarhoş gibi
Aklı gitmez dil öter beyhûş gibi

Bir hâle vâkî olur ki ol kişi
Sağ mıdır ölü müdür nedir işi

Orda her ne görür ise fehm eder
Sanmanız ki aklı başından gider

Fehvâniyet içre aldı kârını
Etmedi zây elde olan varını

Kitaba yazdı dedem zâhirini
Târif edek bu halin bâtınını

Suya düştü etti cismini duru
İçti âbı etti kalbini arı

İçti âbı kalbine hikmet kodu
Câha düştü kir günahı eridi

Bu iki şey insanı dilşâd eder
Bu iki şey insanı irşâd eder

Câha düştü kalbi kasrı kaynadı
Adına Hızr hemen ***İrşâdî*** dedi

İki şeyden kâr bulan feyze erer
Muhammed'in mihrâbına ol girer

Çün kitap yazan kişi aciz kalır
Mihrâba girer hemen kuvvet alır

Çift kapıya miftâhı ol kul vurur
İki halden mânâ mefhûmu gelir

Ey bizi halk eyleyen *Hallâk*'ımız
Aç dilimi sen bizim *Feyyâz*'ımız

Düştü câha cismini pâk eyledi
İçti sudan perdeyi ref'eyledi

Velhasıl bâtınını ol yazmadı
Zâhir ile çün te'vil eyledi

Kitaba yaza dedem zâhirini
Gizledi ol elde olan varını

Ger yazaydı çün dedem bâtınını
Zây ederdi elde olan varını

Elde olan varını zây etmedi
Feyzi *Ağlar Baba*'yı mest eyledi

Gerçi bâtınını yazaydı dedem
Ben yedime alamaz idim kalem

Anın(i)çün sırrı ifşâ etmedi
Meleğe zâhir ile vasf et dedi

Hakkın hikmetini ilhâm eyledi
Bâtını zâhirle te'vil eyledi

Avnin oldu ya ilâhi *Müsteân*
Ceddimin halini çün ettim beyân

Kesme fuâddan füyûzu ya İlâh
Sen *Rahîm*sin ilhâm eyle padişah

Yok şerîkin ya ilâhi girdigâr
Kalbime estir benim sen rûzigâr.

Leyl ü nehâr ben sana yalvarıram
Feyzimi çün mürşidimden alıram

Biz şehâdet eyleriz birsin *Hudâ*
Biz gedânız sen *Ganî* şâh yâ *Hudâ*

Biz şehadet eyleriz yoktur penâh
İlla dört cihana Allah'tır ilâh

Yerde gökte cins-i ilâh olmadı
İlla Allah gayrı hudâ olmadı

Hem şehâdet eyleriz biz ey *Velî*
Ol *Muhammed* hem resûlü hem kulu

SEBEB-İ TE'LÎF Ü TEMAMİ'L-KİTÂB

Çün meğer günlerde bir gün biz gedâ
Farz u sünneti kılıp ettim edâ

Geçti gündüz geldi erdi çün gece
Dinlegil ahvalimiz oldu nice

Ruhsat-ı nâma gözüm erdi o şeb
Rüya gördüm vücudum yazılmış hep

Vücudumu ol *Penâh* kayd eylemiş
Âyât ile satrını hatt eylemiş

Ol yazı kalbime hem feyz eyledi
Anın için gözlerim çok ağladı

***

Nice eyyâm u mâh u sâl ağladım
Çokça mânâ gördüm izhâr etmedim

Nice şeyler mânâda seyreyledim
Mihrâbın önüne ben azmeyledim

Nice günler ağlayıp gezer idim
Nâstan uzlet vahdeti bekler idim

Vahdet içre kendimi bûm eyledim
Leyl ü nehâr ağlayıp meks eyledim

Bir gece fehvâniyete uğradım
Ol hal içre hûb cemâl seyreyledim

Çok acaip vasf olunmaz çok güzel
Dünyada halk etmemiş *Lemmâyezel*

Allahımdan olmadım asla cüdâ
Ağlayıp yanıp der idim ey *Hudâ*

Ol zaman çün ağlamayaydım eğer
Aşk-ı gılla düşer idim ben meğer

Ağlayan kul kendini ednâ bilir
Sanmanız ki mecâziye el vurur

Ağladığım etmedi beni yanık
Ağladıkça oldu kalbim uyanık

Ayık oldum aşk-ı gılla düşmedim
Yani mecâziye hiç bâb açmadım

***

Bu hal üzre ruhsat-ı nâma erdim
Nâm-ı ruhsat içre hoş rüya gördüm

Rüyada beni aluben gittiler
Şehr-i irfân mektebine girdiler

Çün acaip mektebe dolmuştular
Halka olup bir pîri sarmıştılar

Ol cemaat yerlerinden kalktılar
Sıra sıra düzülüp oturdular

Ol sırada geldi *Şeytan* çün heman
Dedi bu kişide hakkım var inan

Dedi ol pir *Şeytan*'a ki ey kişi
Söyle biz teftiş edelim bu işi

Dedi *Şeytan* bu kul hakkımı aldı
Bineğim olacak hımârı çaldı

Çalıp hımârımı çok ziyan etti
Beni azm-i râhımdan bu men'etti

Döndü ol pir çün bana etti suâl
Ey gedâ sen eylegil çün vasf-ı hâl

Ben dedim ki kalb-i kasrım dar idi
Beli bende bir hımârı var idi

Gaip oldu ben ni'deyim ey aziz
Ne lazım gelirse eylegil temiz

Velhasıl bize berâat dediler
Şeytan'ı pes ol makamdan sürdüler

Deftere orda bizi kaydettiler
Bir kişiyi önüme çün kattılar

Ol kişiye böyle târif ettiler
Bunu *Zübdegâh*'a götür dediler

Hayli zaman ol şehirde yürüdük
Sûk-ı Sultân içre bir bâba girdik

Ol kapıda çünkü erdim re'fete
Açıluben ol bâb girdim halvete

İki ruûs bana ikbâl ettiler
Pes yedime bir varak hem verdiler

Bir varak benim yedime verdiler
Oku bunun mefhûmun bil dediler

Ol sırada ileri meyl eyledim
İki câma orda çün seyreyledim

Ol varakı çünkü aldım elime
Üç satır göründü anda gözüme

Birinci, ikinci hattı okudum
Üçüncü satıra gözümü vurdum

Sâlis içre "Allah Allah" okudum
Ol isme yanuben hem beyhûş oldum

Ağladım uyanmadım gör neyledim
Fehvâ âlemine çün nakleyledim

Fehvâ âlemine düştüm ol zaman
Ol hâl içre çün neler gördüm heman

İki pîr gelip beni çün tuttular
Bir câm içre bana bâde sundular

Açuben ağzımı anlar baktılar
Boğazımdan aşağıya döktüler

Fehvâniyet zail oldu ağladım
Rüyamı kendime çün vasf eyledim

Hâlâ uykumda yine Allah derim
Allah Allah diye yanıp ağlarım

***

Hînde kalbim hücresi oldu vâsî
Sırrı ifşâ etmedim edem zâyi

Kalbimin kasrına kondu bir bişe(y)
Çok taaccüp eyledim ben bu işe

Kalbim içre mevc ü mevc vurur idi
Amma ki dilim fütûh etmez idi

Leyki bu bükâ bana oldu ilaç
Kalbime dalga gelirdi fevç fevç

Hikmeti kalbimi etti inşirâh
Kasr-ı dilim buldu gayetle felâh

Ağlamak kalbimi vâsî' eyledi
İki sene hikmetini sakladı

***

İki yıl ben ağlayıp gezdim heman
Bir gece çün ağlayıp ettim figan

Ağlar iken gözüme erdi havâb
Rüyada sem'ime erdi hoş cevâb

Ol cevâb çün bana hoş geldi heman
Fehvâ alemine düştüm ol zaman

Fehvâ içre beyhûş oldum ol zaman
Ol sırada bir göle düştüm inan

İrşâdî gölüne düştüm çün heman
Çıkamadım çok dolandım bir zaman

Ol câh içre çok bunaldım ağladım
Yalvarıp Allah'a ben bel bağladım

Ben bunaldım kalbim Allah der idi
Gördüm orda bir defâdı' yürüdü

Kurbağa şeklinde cismi çok güzel
İmdat etti bize pes Lemmâyezel

Kurbağa şeklinde hoş yeşil melek
Beni korkuttu ol câhta bir melek

Ol câh içre sıçrayıp çün atladı
Çık deyû sudan işaret eyledi

Gayet ile çokça korktum atladım
Câh içinden on arşın çün sıçradım

Çokça korktum ağlayıp Allah dedim
Atlayuben ol sudan taşra girdim

Taşra çıktım çün tefekkür eyledim
İrşâdî gölüne çok seyreyledim

Ol meleğin korkusu aldı beni
Firâşımda yine buldum ben beni

Kalbim içre etti hikmeti zuhûr
Etti ol su vücudumu hem tuhûr

***

Geçti ol şeb geldi ferdâsı gece
Dinlegil ahvâlimiz oldu nice

(V)uş dilimi ol gece fetheyledim
Kalb zebânımı birazca dinledim

Kalbim içre hikmeti neşreyledi
Çün mukaddem içtiğim su kaynadı

Hak Teâlâ ol zaman emreyledi
Meleğe ilhâma hemen başladı

Ol meleğe kalbimi çün aşladı
Kalb zebânım ötmeğe hem başladı

Gündüz olanda melek ebsem durur
Yani uykuya varır gibi olur

Kalb ki mürşidden füyûzâtı alır
İşte meleğe heman hâl uyanır

***

Ol melâke vakt-i eşrefi bilir
İlhâmı ol melek ..... verir …

Ekseri ilhâmı ol gece verir
Gündüzün dil ü femim epsem durur

Ol melâke çün gider zikre düşer
Zikr-i kesir fikr ile kalbi coşar

Kalbi coşar çün melek ilhâm verir
Kelamı ol kalp zübâna üfürür

Kalp gözesi bazı mevc ü mevç vurur
Gâh olur ki dupduru ebsem durur

Gâh olur ki burç u kal'aya girer
Gâh da gülşen içre bir dala konar

Yani demek mihrâbına ol girer
Feyzi alır mânâ hikmetten kurar

Hâle erer ruh ki gözünü açar
Ednâdan geçer de âlâya uçar

Ednâdan âlâya uçar çün inan
Yani demek rûhu görür bir nişân

Yâ ilâhi sen bilirsin *Müsteân*
Çün bu *Ağlar Baba* gördü bir nişân

Gizli deryan sen bize eyle küşâd
Rahmet eyle bizlere sen *Ganî Hâd*

Kalbimizi eyle vâsî' yâ İlâh
Etme sönük ver fütûh ey Pâdişâh

Allah'a tâat kılak çok yalvarak
Tâat içre rızasını biz bulak

Hak Teâlâ kulların kalbin bilir
Ona göre kuluna ecrin verir

Kime murâd eder isen ey *Çalab*
Hidâyet edersin ona rûz ü şeb

Kalbini İslâm ile *Hak* şerh eder
Dinini imanını tenvir eder

Ol kulun kalbini çok vâsî kılar
Bu âyeti okuyanlar hem kanar

.....

SEBEB-İ TE'LİFİ'L-KİTÂB
(İRŞADİ BABA)

Bir gün oturmuş idim ağyâr ile
Ülfetim hergiz yok idi yâr ile

Sûk-ı Sultân olmamıştı şehrimiz
Dalga urup cûşa geldi bahrimiz

Keştimiz çıktı limâna ey azîz
Vardık andan mekteb-i irfâna biz

Dedim eyvah ömrümüz gitmiş hiçe
Kimisi Kur'ân okur kimi hece

İçlerinde otururdu bir melek
Tâc-ı vakkar başına urmuş felek

İzzî'yi öğrenmiş okurdu *Merah*
Cur'asın içen kişi bulmaz felah

Can gözüyle baktım anın yüzüne
Kudretî sürme çekilmiş gözüne

Bir zaman çektik mecâzî aşkı biz
Gıll u kinden etmedi kalbim temiz

Gâh olurdu aklıma gelmezdi aş
Çâresi yok içeri girdi ataş

Nâs içinden eyledim kendim firar
Bûm gibi viranede tuttum karar

Vardığınca galip oldu aşkımız
Hep yıkıldı kasr u eyvan köşkümüz

Dehri attım kâra kisbe bakmadım
Kimsenin sözüne hiç ip takmadım

Ağlamaktan uyku yok gözlerime
Nâs gülüşürdü benim sözlerime

Tuttuğum işin birin baş etmedim
Sırrımı hiç kimseye fâş etmedim

Münkirim yok her nebâtı kandimiz
Ol periden bağlanıptır bendimiz

Halvet içre gelse idik yüz yüze
Hamd ü lillah vuslat olmadı bize

Çün ki beni kıldı şeydâ ol güzel
Çok çalıştım yazamadım bir gazel

Taciz oldum bilmez idim ben ni'dem
Şi'r ile ben aşkımı teskin edem

Her kaçan kim hâme alsam elime
Bir mukaffâ gelmez idi dilime

Kahr içinde Hak veriptir ihsânı
Bir belâdır çekmeyen bilmez anı

Bilmez idim hem günahtır hem sevap
Bir gece çün gözlerim aldı havâp

Yola girdim uğradım ben *Mekke*'ye
Aldı bir pîr beni girdi tekkeye

Dedi gel git *Kâbe*'yi eyle tavaf
Hep günahın eylesin *Mevlâ* meâf

Çün kapıdan içeri attım ayak
Dedi girme içerisidir yasak

Kâse ile bize sundu bir kadeh
İçtim anı eyledi canım ferah

Pes uyandım uykudan açtım gözüm
Yattığım yerlerde buldum kend'özüm

Cismim içre hep damarlar oynadı
Aktı ırmak gibi kanım kaynadı

Kenz açıldı geldi devlet ey emî
Beyt ü eş'ar kalbime doldu kamu

Tane tane düzülür inci gibi
Hiç tükenmez bir kile mencû gibi

Bülbül oldu lâl iken işbu dihân
Şekkedenler gelsin olsun imtihân

Her tasavvuf keşfolup oldu kolay
Gitti pasım kalbimi kıldı kalay

Bir işâret dahi göründü bize
Gûş edersez târif eyleyem size

Bir gün uğradı yolum ot biçmeye
Teşnelendim suya vardım içmeye

Çün ki suyun yanına geldim yakın
Yar yıkıldı suya düştüm ben hemin

Çıkmaya ben bulmadım hergiz ilaç
Aştı başımdan yukarı üç kulaç

Yüzmeye düşmedi ruhsat mâhirû
Hep libasım oldu sünger çekti su

Düştüğümü görmemişti bir ehad
Gire suya eyleye bana medet

Baktım olmaz Hâlık'a kıldım güman
Anı gördüm bir ayak geldi heman

Urdu bir tepme bana geldim geri
Taşra çıktım ben yine gördüm yeri

Geldi aklım bir zaman şükreyledim
Sânî'in hikmetlerin fikreyledim

Geldi bir pîr yanıma verdi selam
Gördü halim eyledi birkaç kelam

Dedi ben seni görürdüm pusudan
Seni kim geldi çıkardı bu sudan

Söylegil sen vasf-ı halin ey veled
Düştüğünü görmedi mi bir ehad

Gafil olup mâşukun hiç bilmedi
Dar gününe erişüben gelmedi

Sevme anı ol sana ağyâr imiş
Gelmemiş ol ne vefasız yâr imiş

Sen anın çün gece gündüz ağladın
Hasret oduna yüreğin dağladın

Anı koyup bakmadın sen bir işe
Lazım idi dar gününe erişe

Ağladıkça yaşını silmez senin
Hâlini ahvâlini bilmez senin

Şimdi senin mâşukun oynar gezer
Bilmedi ol haline ede nazar

Sen bunaldın gelmedi hiç aynına
Ol vakit meyve sokardı koynuna

Her zaman vermez ziyâ ol afitâb
Çokça sürmez yüzünü kaplar sehâb

İrşâd ol bu sözlerimden ey oğul
İster isen düş suya yüz bin boğul

Şimdi kalbin pasını sildin mi sen
Halk eden *Hallâk*'ını bildin mi sen

Hâfız Allah cümleden ekrem durur
Hem atadan anadan erham durur

İbret al sen bu sözümden ey gedâ
Bir karıncasın unutmaz ol *Hudâ*

Andan özge kimseden yok fâide
Yalvaran İsâ'ya verir mâide

Bu cihana hep gelen oldu selef
Sen bu ömrü yok yere ettin telef

Sen mecâzi aşkına etme heves
Hâlık'ın esmâlarına ver nefes

Âşıkın ahvâlini diyem sana
Can kulağın aç gûş eyle sen bana

Her kaçan çıksa sabaha ol hayât
Der ki belki öğleye oldum memât

Son günümdür sıdk ile kılam namaz
Arz edeyim *Mâlike'l-mülk*'e niyaz

Öğleye dek eyleyem der bir amel
Apansızdan erişir belki ecel

İşbu hâl üzre gider ol kindi'ye
Böyle mevti getirir ol kendiye

Asrı kılar kıbleye döner yönü
Görmez akşam belki geldi son günü

Halvet içre gireyim der pusuya
Son günümdür belki varmam yatsıya

İşbu minvâl üzre ömrün geçire
Teşne kula şerbetinden içire

Çeşmi yaşı âşıkın dâim akar
İbret için yer ile göğe bakar

Âşık olan kıssadan hisse kapar
Mâsivâyı terk edip Hakk'a tapar

Oldu olmaz bir işin kaydın yemez
Aç kalırsa kimseye sırrın demez

Gâh olur ki ana ger keşfolsa hâl
Söylemeyip dilini eyleye lâl

Gâh olur bir zerreden bilmez haber
Kalbine hiç asla ol almaz hatar

Gâh olur ki bazı hîn hüccâc olur
Gâh olur ki bir nana muhtaç olur

Gâh olur ki *Budin*'i görür veli
Gâh olur ki kurbuna ermez eli

Gâh olur ki kuş gibi gider yola
Gâh olur ki eli değmez bir pula

Hangi kul kim mâsivâyı gayr eder
Ol kişidir şarkı garbı seyreder

Nefsin aslın bilmeyince ey emîr
Mâlum olur mu sana sırr-ı zamîr

Beyt içinde pîrler attı kur'ayı
Teşne idin sana sunduk cur'ayı

Dâd-ı Haktır tab'-ı şi'ri neyledin
Sen varıp ağyârını medh eyledin

Böyle olmaz âşıkın ol âdeti
Her zaman sen dile haktan hâceti

"*İrciî*" gelmezden ön sana hitâp
Tut bu sözüm durmağıl yaz bir kitâp

Okuyanlar dinleyenler ağlasın
Hazır olup göçmeye yük bağlasın

Râh-ı *Hakk*'a bu kitâb olsun kutup
Gerçi dersin var cihânda çok kütüp

Her denizin bir buluttan bâdı var
Her taamın gûne gûne tadı var

Her dakika iste *Mevlâ*'dan dilek
Kalbine ilhâm ediser bir melek

Her zaman bir nev'a döner rûzigâr
Yaz bu tuhfe senden olsun yâdigâr

Saki ol sen meclise sun bir çaba
Bildiğini söyle *İrşâdî Baba*

Leyki sırrım demegil ilden ile
Şâyî olup düşmeyem dilden dile

Çün bu nushu bana bir bir söyledi
Nevm ü habdan beni ikaz eyledi

Gitti ol pîr biz eriştik bu hîne
Rahmetullahi aleyhi ruhuna

Not: *Ağlar Baba*'nın gelini ***Nazire Battal*** anlatmıştı: *Ağlar Baba*'ya manevi yolculuğunda yaşadığı ilk hale dair bir soru sormuş. *Ağlar Baba* cevabında, on iki yaşlarında, tarlada uyurken bir rüya gördüğünü söylemiş. Rüyada onu bir kuyuya götürmüşler. "*Bu, dedenin (İrşadi Baba'nın) kuyusu; bak*" demişler. Kuyuya eğilip baktığında, duvarlarının ayetlerle kaplı olduğunu görmüş.

"*Ebyât*" kitabının matbu şeklinde yer alan biyografik bilgilerden anlaşıldığına göre *Ağlar Baba*'da, 35 yaşlarında sürekli bir ağlama hali zuhur etmiş. Muhtemelen bu zuhur, yukardaki manzumenin ilk kısmındaki birinci rüya ile başlamış olmalıdır. Manzume içeriğinden anladığımız kadarı ile:

Birinci rüya: Söz konusu rüyada *Ağlar Baba*, bu kez kuyu yerine vücudunun, ayetlerle yazılı olduğunu görmüş ve bu ayetlerin kalbine ilhâm ettiği füyuzat ile ağlamaya başlamıştır. Günlerce ağlamış; bu süreçte birçok manevi tecrübe yaşamış, "mihrâb"a girmiş, ama halinden kimseye söz açmamıştır. Halveti, uzleti tercih etmiş; insanlardan uzak yaşamaya başlamıştır. Hayatı bu minval üzere geçerken, ikinci bir rüya görmüştür.

İkinci rüya: Bu rüyada "fehvâniyet" âleminde bir "hûb cemâl" seyretmiştir. Sonrasında ağlama hali devam etmiş; "Allah" demeyi sürdürmüş; bu sayede mecâzi aşka düşmemiş; "yanık" olmamış, "uyanık" kalmıştır. Böylece yaşarken, ruhsat uykusunda üçüncü rüyayı görmüştür.

Üçüncü rüya: Rüyada, fehvâ âleminde *Ağlar Baba*'yı "*İrfan Şehri Mektebi*"ne götürmüşler; burada bir "*pîr*" etrafında halka olmuş bir cemaat, *Ağlar Baba* girince ayağa kalkmış, sonra sıra sıra düzülüp oturmuşlardır. O sırada meclise "*Şeytan*" gelmiş; "*bineği olacak eşeği çaldığın*"*ı*" iddia ederek *Ağlar Baba*'dan şikâyetçi olmuştur. Pîr, Şeytan'ı ve *Ağlar Baba*'yı dinlemiş; cemaat *Ağlar Baba*'yı berâat ettirmiş; Şeytan'ı meclisten kovmuştur. *Ağlar Baba* orada "*defter*"e kaydedilmiş; yanına bir refakatçi verilerek "*Zübdegâh*"a gönderilmiştir. Refakatçisi ile şehirde bir hayli yürüdükten sonra "*sûk-ı sultan*"(Sultan sokağı/çarşısı/caddesi) içinde bir kapıya gelmişlerdir. Kapı açılıp *Ağlar*

Baba halvete girmiştir. İki kişi *Ağlar Baba*'yı karşılamış ve "*okuyup mefhumunu anlaması*"nı isteyerek eline bir varak/sayfa vermişlerdir. *Ağlar Baba*, sayfayı alarak ilerlemiş; orada iki "câm"ı/kadehi seyretmiş; ardından elindeki sayfayı okumuştur. İki satırı okuduktan sonra üçüncü satıra geçmiş; burada *"Allah, Allah*" okumuş; ismin aşkı ile yanıp kendini kaybetmiş ve *fehvâ* âlemine geçmiştir. Burada iki pîr gelip elinden tutmuş; bir kadehte bade sunmuş; açıp boğazına bakmışlar ve o kadehin içeriğini boğazından aşağıya *akıtmışlardır*. *Fehvâniyet zâil olup* uyanmış ve "Allah, Allah" diyerek ağlamayı sürdürmüştür. Bu rüyayı takiben kalbi genişlemiş; inşirâh bulmuş; kalbine dalga dalga füyûzât ve mânâlar gelmeye başlamış; ancak dili çözülmemiştir. Ağlamak, ilacı olmuştur. Bu hal **iki sene** sürmüş; yine kimseye halinden söz açmamıştır.

Dördüncü rüya: Dördüncü rüyada kulağına "hoş" bir ses, bir "*cevap*" gelmiş; kendini kaybederek fehvâ âlemine geçmiş ve bu esnada "***İrşâdî Gölü***"ne düşmüştür. Gölde uzun süre dolaşmış; dışarı çıkmayı başaramamış; bunalmış ve Allah'a sığınmıştır. Bu sırada gözüne, "*kurbağa*" şeklinde çok güzel bir melek görünerek ona çıkış yolunu göstermiş; o da gösterilen yoldan, sıçrayıp dışarı çıkmıştır. İçinde meleğin korkusu ile beklerken uyanmış; kalbine hikmet dolduğunu; o "*su*"yun vücudunu tertemiz kıldığını idrak etmiştir.

Ertesi gece dili çözülmüş; üçüncü rüyada boğazına akıtılan su "*kaynamış*"; Allah'ın emretmesiyle bir *melek* ilhâma başlamıştır. Melek, gündüz olunca uykuya varır gibi sessiz kalmakta; geceleri ilhâma devam etmektedir.

Ağlar Baba'dan önce dedesi *İrşâdî Baba* da o göle düşmüştür (Bunu *Ağlar Baba*, keşf ile bilip söylüyor olmalıdır). "*Ağzı dar, altı geniş ve derin*" bir göldür bu. *İrşâdî Baba* da göle düştüğünde bunalmış, korkmuş, onu ise Allah'ın emri ile ***Hızır*** kurtarmış ve adını da ***İrşâdî*** koymuştur. Ancak *İrşâdî Baba*, hikmet gereği, mazhar olduğu rûhânî hikmeti "*zâhirle tevil ederek*" söylemiş; "*bâtınını gizlemiştir*" (*İrşâdî Baba*'nın manzum olarak nakl ettiği; ot biçerken susadığı, su içerken yarın yıkılması ile suya düştüğü ve boğulacak iken esrarlı

bir "ayağın tepmesi" ile sudan taşraya fırlatıldığı, sonra bir pîrin gelip ona aşka, aşığa, gerçek dosta dair nasihatler verdiği şeklindeki hikâyenin; bâtında yaşanan maceranın zâhiri bir te'vili olduğu mu kasd edilmektedir acaba?). *Ağlar Baba*, bu sayede kendisinin, tecrübe edilen hikmetin bâtınını açığa vurabildiğini ifade etmektedir.

Allahu a'lem.. ve *kaddesallahu sirrahuma*.

EK-5

"ON İKİ HİCAP"*

Şehr-i gülden sana esti bir sabâ
Bildiğini söyle ey *Ağlar Baba*

İptidâ sen anla ki anlatasın
Dinleyeni pek güzel kandırasın

Temreyi ham armut ile aşlama
Bilmediğin söze asla başlama

İptidâ biz bir salâvât verelim
Söze andan başlayuben girelim

Kesme bizden rahmetini ey *Vekîl*
Kalbimi aç etme, sönük ey *Celîl*

Aç dilimi yâ ilâhî *Müsteân*

.....

Söyle ey dil, durmanın vakti değil
Bu cihan bir kimsenin tahtı değil

Mevt-i sayyâd okuna sensin nişân
Soyunup *Edhem* gibi, hırka kuşan

Gel deyince eylemez zincir seni
Tıbb-ı *Lokmân* eylemez tâmir seni

---

* ***Kısas-ı Enbiyâ***'*dan naklen*

Düşme sen bu köhne dünya cengine
Bir liman bul salma keştin engine

Her denizin bir muhalif bâdı var
Gûne gûne her birinin adı var

Her yele bâd-ı sabâ denilmedi
Hayrât-ı kübrâ nedir bilinmedi

Ol gelici günleri sen ağlağıl
Kârubansın göçmeye yük bağlağıl

Şark ilinden dalga dalgayı kovar
Sen re'sin hâb-ı gafletten uyar

Yedi başlı ejdehâ, doymaz bu yer
Bây u derviş kimseyi koymaz bu yer

'*İrci'i*' gelmezden ön işbu hitâb
Sen gününü fikredip eyle hisâb

Günde kabrin yedi kez eyler nidâ
Aç lisânın söyle ***İrşâdî*** gedâ

Ruhsâtı verdi sana *Perverdigâr*
Bir kaziyye halka eyle âşikâr

Hâfız Allah keşfederse nâmeyi
Nusret ile al eline hâmeyi

Hîbe-i *Mevlâ*'yı inkâr eyleme
Bildiğin bil, bilmediğin söyleme

Ey *Hudâvend*-i *Kerîm* ü *Kün-fekân*
Zât-ı pâkin istemez kevn ü mekân

Şân-ı âzam sâdiku'l-va'di'l-emîn
Fahr-i âlem, rahmeten li'l-âlemîn

Hil'at-i *levlâk*'i giydirdin ana
Hürmetine sen nutuk vergil bana

Çok şükür hamd ü senâ ihsânına
Hangi söz ki lâyık olmaz şânına

Ol hatâlardan emîn eyle beni
Cümleden erham bilirem ben seni

Sensin ol *Mevlây-ı Settârü'l-uyûb*
Sensin ol *Evlây-ı Gaffârü'z-zünûb*

Gitti aklım fikrim oldu târümâr
Sen bana tevfîkin eyle yâdigâr

Bilmediğim nesneyi bildir bilem
Parmağımda titreyip kaldı kalem

Sen hidayet etmeyince bir kula
İstikametler bulup girmez yola

Bir salâvât verelim biz iptidâ
Kıssayı keşfeyleye *Bârî Hudâ*

Evvelinin evveli yok lemyezel
Âhirinin âhiri lemmâyezel

Kâinât hiç yok iken ol vâr idi
Kimse bilmez bir *Ganî*, *Settâr* idi

Halbukim ol kenzin açmak istedi
Bin bir ismi '*küntü kenzen*' dinledi

Ol *Habîb*'in nûrunu var eyledi
Tut kulağın gör ki *Mevlâ* neyledi

Üç yüz altmış bin yıl evvel var edüp
Fahr-i âlem nûrunu izhâr edüp

Ben nice çün sır hikmetinden bilem
Nûr-i azametinden yarattı bir kalem

Ol *Kalem* çün halk olup kaldı tânâ
Yüz boğum verdi *Teâlallâh* ana

Yâ *Kalem* yazgıl, deyu geldi hitâb
Levh-i mahfuz üstüne yaz bir kitâb

Pes *Kalem* dedi eyâ *Bârî Hudâ*
Ne kelâm ile edem anı edâ

Pes buyurdu ol ilâhî *Müsteân*
Yaz benim tevhidimi eyle beyân

Başka ilâh yok velî *Mevlâ* benem
Yok şerikim cümleden evlâ benem

Bîmekânım yok durur sağım solum
Ol *Muhammed* hem resûlüm hem kulum

Dedi yoktan var eden *Perverdigâr*
Gizli zâhir hazretine âşikâr

Bu *Muhammed* kim dürür bildir bilem
Hak Teâlâ çün buyurdu yâ *Kalem*

Ben mukarin eyledim ismim ile
Sâni'im ben san'atımı kim bile

Cümleden ben anı kıldım sevgili
Anı âlî bilen oldu bahtulû

Olmasa ol etmez idim dâire
Kenzimi çün vermez idim zâhire

Hil'at-i *levlâk*'i giydürem ana
Ol *Kalem* gûş eyleyüp kaldı tânâ

Sâni'in san'atları olmaz hisâb
Kudretinden kıldı on iki hicâb

Fahr-i âlem nûrunu *Perverdigâr*
Cümle ruhlardan mukaddem kıldı var

Her hicâbın adı vardır ey velî
Ümmet olan kim(dir) ol zâta bilmeli

Çok salâvât verelim ol hazrete
İptidâ girdi hicâb-ı ***kudrete***

On iki bin yıl *Hudâ*'yı zikredüp
Sun'-i *Sâni*' san'atını fikredüp

Çün ***azamet*** oldu ikinci hicâb
Durdu on bir bin yıl anda mâhitâb

Halk eden *Hallâk*'ını zikreyledi
San'atını *Sâni*'in fikreyledi

Geçti andan çün hicâb-ı ***minnete***
Ümmet olan tâlib ola sünnete

Hâlık'ı zikreyledi on bin sene
Kadri âlî olduğunu bilsene

Geçti andan çün hicâb-ı ***rahmete***
Dokuz bin yıl tesbih etti hazrete

Vardığınca şevketi oldu ûlâ
Altı yüz bin katına verdi cilâ

Çün ***saadetler*** hicâbında mefâz
Ol sekiz bin yıl *Hakk*'a kıldı niyâz

Pes ***kerâmet(ler)*** hicabına geçüp
Rûh-u âzam perde perdeyi açup

Şeş cihetten *Hâlık*'ı tenzih edüp
Pes terakkiden terakkiye gidüp

Yedi bin yıl zikredüp *Mevlâ*'sına
Geçti andan perdenin ulyâsına

Çün hicâb-ı ***menzile*** geldi ol
Zikr ü tesbih *Hâlık*'ına kıldı ol

Altı bin yıl *Hakk*'a tesbih etti ol
Ol ***hidâyet*** perdesine buldu yol

Hâlık'ı zikreyledi beş bin sene
Hak Teâlâ bir hicâb verdi yine

Pes ***nübbüvvetlik*** hicâbında ulâ
Durdu dört bin yıl *Hakk*'a kıldı duâ

Kıldı andan ***nûr*** hicabına tulû'
Ol asıldır gayrılar oldu fürû'

Durdu üç bin yıl ana tesbîh edüp
Çün hicâb-ı ***rif'at*** içine gidüp

Her kaçan geldi hicâb-ı rif'ate
İki bin yıl tesbîh etti hazrete

Çün ***şefâatler*** hicâbında ulâ
Durdu bin yıl hazrete etti duâ

İptidâ biz bir salâvât verelim
Söze andan başlayuben girelim..

Tablo: Kısas-ı Enbiyâ'da On iki Hicap		
Hicap sıra	**Hicap isim**	**Süre (1000 yıl)**
	Kudret	12
	Minnet	11
	Rahmet	10
	Saâdet	9
	Kerâmet	8
	Rahmet	7
	Menzil	6
	Hidâyet	5
	Nübüvvet	4
	Nur	3
	Rif'at	2
	Şefâat	1

EK-6

EBYÂT KİTABINDA ATIFTA BULUNULAN AYET-İ KERİMELERİN METİN VE MEALLERİ

Açıklama: *Mealler, Diyanet İşleri Başkanlığı meallerinden (Haz. Hayrettin Karaman, Ali Özek, İbrahim Kafi Dönmez,Mustafa Çağrıcı, Sadrettin Gümüş, Ali Turgut) alınmıştır. Mealin üzerinde; sure isminden sonraki ilk rakam ayet numarasını, taksim işaretinden sonra gelen ikinci rakam(lar) ayetin geçtiği 'beyit' numarasını göstermektedir. 'Beyit' burada, 'iki mısrâlık şiir birimi' demek olan teknik anlamı ile değil, Ağlar Baba'nın da (KS) kullandığı; mahalli, yani 'teganni/makam ile okunan dini-tasavvufi içerikli şiir/deyiş' anlamında kullanılmıştır. Takip kolaylığı açısından ayetler ve mealleri Kur'ân-ı Kerim'de geçiş sırası ile değil; beyitlerdeki atıf sırası ile verilmiştir.*

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهٖ نَفْسُهٗۚ وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

Kaf 16/B17, B93

50/16. And olsun ki insanı Biz yarattık; nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz; Biz ona şah damarından daha yakınız.

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْاٰصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ

Araf 205/B17

7/205. Rabbini gönülden ve korkarak içinden hafif bir sesle, sabah akşam an; gafillerden olma.

اِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ

Fatır 29/B21

35/29. Allah'ın Kitab'ına uyanlar, namazı kılanlar, kendilerine verdiğimiz rızktan gizli ve açık sarf edenler, tükenmeyecek bir kazanç umabilirler.

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

Tevbe 82/B22

9/82. Yaptıklarının cezası olarak, bundan böyle az gülsünler, çok ağlasınlar.

فَلِذٰلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَآ اُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ وَقُلْ اٰمَنْتُ بِمَآ اَنْزَلَ اللهُ مِنْ كِتَابٍ وَاُمِرْتُ لِاَعْدِلَ بَيْنَكُمْ اَللهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَآ اَعْمَالُنَا وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اَللهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَاِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Şura 15/B31

42/15. Bundan ötürü sen birliğe çağır ve emr olunduğun gibi doğru ol; onların heveslerine uyma ve şöyle söyle: "Allah'ın indirdiği Kitab'a inandım; aranızda adaletle hükmetmek ile emr olundum; Allah bizim de Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir; bizim işlediklerimiz bize, sizin işledikleriniz kendinizedir. Bizimle sizin aranızda, tartışılacak bir şey yoktur. Allah hepimizi bir araya toplar; dönüş O'nadır.

اُتْلُ مَآ اُوحِيَ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللهِ اَكْبَرُ وَاللهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

Ankebut 45/B36

29/45. (Resûlüm!) Sana vahyedilen Kitab'ı oku ve namazı kıl. Muhakkak ki, namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah'ı anmak elbette (ibadetlerin) en büyüğüdür. Allah yaptıklarınızı bilir.

وَاِذْ اَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِىٓ اٰدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَاَشْهَدَهُمْ عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْۚ اَلَسْتُ بِرَبِّكُمْۜ قَالُوا بَلٰىۛ شَهِدْنَا اَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّا كُنَّا عَنْ هٰذَا غَافِلِينَۙ ○ اَوْ تَقُولُوٓا اِنَّمَآ اَشْرَكَ اٰبَآؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْۚ اَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ

Araf 172/B37

7/172-3. Kıyamet gününde, biz bundan habersizdik demeyesiniz diye Rabbin Âdem oğullarından, onların bellerinden zürriyetlerini çıkardı, onları kendilerine şahit tuttu ve dedi ki: Ben sizin Rabbiniz değil miyim? (Onlar da), Evet (buna) şâhit olduk, dediler.

اَللّٰهُ لَطِيفٌۢ بِعِبَادِهٖ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُۚ وَهُوَ الْقَوِىُّ الْعَزِيزُۚ

Şura 19/38

42/19. Allah, kullarına lütufta bulunandır. Dilediğini rızıklandırır. Kuvvetli olan da güçlü olan da O'dur.

اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِى خَلَقَۚ ○ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍۚ

Alak 1/B39

96/1-2. Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı pıhtılaşmış kandan yarattı

قُلْ يَا عِبَادِىَ الَّذِينَ اَسْرَفُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًاۜ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

Zümer 53/40

39/53. De ki: “Ey kendilerine kötülük edip aşırı giden kullarım! Allah’ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin. Doğrusu Allah günahların hepsini bağışlar. Çünkü O, bağışlayandır, merhametlidir.”

وَاِذْ اَسَرَّ النَّبِيُّ اِلٰى بَعْضِ اَزْوَاجِهٖ حَدِيثًاۚ فَلَمَّا نَبَّاَتْ بِهٖ وَاَظْهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ وَاَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍۚ فَلَمَّا نَبَّاَهَا بِهٖ قَالَتْ مَنْ اَنْبَاَكَ هٰذَاۜ قَالَ نَبَّاَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ

Tahrim 3/B42

66/3. Peygamber, eşlerinden birine gizlice bir söz söylemişti. O, bunu peygamberin diğer bir eşine haber verince, Allah da peygambere durumu bildirmiş, o da bir kısmının yüzüne vurmuş bir kısmının yüzüne vurmaktan geri durmuştu. Eşine, gizlice söylediği şeyi başkasına nakl etmiş olduğunu bildirince, eşi: “Bunu sana kim haber verdi?” demiş, o da: “Bana, her şeyi bilen ve her şeyden haberdar olan Allah haber verdi” demişti.

فَادْخُلِي فِي عِبَادِيۙ

Fecr 29/B42

89/29. “Ey can! İyi kullarımın arasına gir.”

اِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُۙ ○ لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌۘ ○ خَافِضَةٌ رَافِعَةٌۚ

Vakıa 1/B45

56/1-3. Kıyamet koptuğunda kimini alçaltacak ve kimini yükseltecek olan o hadisenin yalan olmadığı ortaya çıkacaktır.

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌۚ ○ اَللّٰهُ الصَّمَدُۚ ○ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْۙ ○ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا اَحَدٌ

İhlas 1-4/B45

112/1-4. De ki O Allah bir tektir. Allah her şeyden müstağni ve her şey O'na muhtaçtır. O doğurmamış ve doğmamıştır. Hiç bir şey O'na denk değildir.

وَالضُّحٰىۙ ○ وَالَّيْلِ اِذَا سَجٰىۙ ○ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰىؕ ○ وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْاُوْلٰىؕ ○ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰىؕ ○ اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَاٰوٰىۖ ○ وَوَجَدَكَ ضَآلًّا فَهَدٰىۖ ○ وَوَجَدَكَ عَآئِلًا فَاَغْنٰىؕ ○ فَاَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْؕ ○ وَاَمَّا السَّآئِلَ فَلَا تَنْهَرْؕ ○ وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ

Duha1-11/B47

93/1. Kuşluk vaktine and olsun;

93/2.Sükun erdiği zaman geceye and olsun ki,

93/3. Rabbin seni ne bıraktı ve ne de sana darıldı.

93/4. Doğrusu ahiret senin için dünyadan daha hayırlıdır.

93/5. Rabbin Şüphesiz sana verecek ve sen de hoşnut olacaksın.

93/6. Seni öksüz bulup da barındırmadı mı?

93/7. Seni şaşırmış bulup, doğru yola eriştirmedi mi?

93/8. Seni fakir bulup zenginleştirmedi mi?

93/9. Öyleyse sakın öksüze kötü muamele etme;

93/10. Ve sakın bir şey isteyeni azarlama;

93/11. Yalnızca Rabbinin nimetini anlat.

فَلَوْلَآ اَنَّهٗ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَۙ ○ لَلَبِثَ فِى بَطْنِهٖٓ اِلٰى يَوْمِ يُبْعَثُونَ

Saffat 144/B53

37/43-4. Eğer Allah'ı tesbih edenlerden olmasaydı, tekrar diriltilecek güne kadar balığın karnında kalacaktı.

اَللّٰهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهٖ يَرْزُقُ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيْزُ ۚ

Şura 19/B53

42/19. Allah, kullarına lütufta bulunandır. Dilediğini rızıklandırır. Kuvvetli olan da güçlü olan da O'dur.

لَيْسُوا سَوَآءً ۗ مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اُمَّةٌ قَآئِمَةٌ يَّتْلُوْنَ اٰيٰتِ اللّٰهِ اٰنَآءَ الَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُوْنَ ۝ يُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُوْنَ فِي الْخَيْرٰتِ ۗ وَاُولٰٓئِكَ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ

Âl-i İmrân 113/B55

3/113–4. Kitap ehlinin hepsi bir değildir: Onlardan geceleri secdeye kapanarak Allah'ın ayetlerini okuyup duranlar vardır; bunlar Allah'a ve ahiret gününe inanır, kötülükten men'eder, iyiliklere koşarlar. İşte onlar iyilerdendir.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا تُوْبُوْٓا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَّصُوْحًا ۗ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُّكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ ۙ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللّٰهُ النَّبِيَّ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ ۚ نُوْرُهُمْ يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اَتْمِمْ لَنَا نُوْرَنَا وَاغْفِرْ لَنَا ۚ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

Tahrim 8/B56, B100, B275

66/8. "Ey inananlar! Yürekten tevbe ederek Allah'a dönün ki, Rabbiniz kötülüklerinizi örtsün, sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere koysun. Allah'ın peygamberini ve onunla beraber olan müminleri utandırmayacağı o gün, ışıkları önlerinde ve defterleri sağlarından verilmiş olarak yürürler ve: "Rabbimiz! Işığımızı tamamla, bizi bağışla, doğrusu Sen her şeye Kadir'sin" derler.

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ اَضَاعُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوٰتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا ۙ

Meryem 59/B57

19/59. Onların ardından, namazı bırakan, şehvetlerine uyan bir nesil geldi. İşte bunlar azgınlıklarının karşılığını göreceklerdir.

وَاذْكُرُوا اللّٰهَ فِيْٓ اَيَّامٍ مَّعْدُوْدٰتٍۗ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِيْ يَوْمَيْنِ فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِۚ وَمَنْ تَاَخَّرَ فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِۙ لِمَنِ اتَّقٰىۗ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّكُمْ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ

Bakara 203/B58

2/203. Allah'ı sayılı günlerde anın. Günahtan sakınan kimseye, acele edip, Mina'daki ibadeti iki günde bitirirse günah yoktur, geri kalsa da günah yoktur. Allah'tan sakının. O'nun katında toplanacağınızı bilin.

نٓ ۚ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُوْنَۙ مَآ اَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُوْنٍۚ

Kalem 1/B60

68/1-2. Nûn; kalem ve onunla yazılanlara and olsun ki, sen Rabbinin nimetine uğramış bir kimsesin, deli değilsin.

وَالشَّمْسِ وَضُحٰىهَاۙ ۚ وَالْقَمَرِ اِذَا تَلٰىهَاۙ ۚ وَالنَّهَارِ اِذَا جَلّٰىهَاۙ ۚ وَالَّيْلِ اِذَا يَغْشٰىهَاۙ ۚ وَالسَّمَآءِ وَمَا بَنٰىهَاۙ ۚ وَالْاَرْضِ وَمَا طَحٰىهَاۙ ۚ وَنَفْسٍ وَّمَا سَوّٰىهَاۙ ۚ فَاَلْهَمَهَا فُجُوْرَهَا وَتَقْوٰىهَاۙ ۚ قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَكّٰىهَاۙ ۚ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسّٰىهَاۗ

Şems 1/60

91/1. Güneşe ve onun ışığına,

91/2.Ardından gelmekte olan aya,

91/3. Onu ortaya koyan gündüze,

91/4. Onu bürüyen geceye,

91/5. Göğe ve onu yapana,

91/6. Yere ve onu yayana,

91/7. Kişiye ve onu şekillendirene,

91/8. Sonra da ona iyilik ve kötülük kabiliyeti verene and olsun ki:

91/9. Kendini arıtan saadete ermiştir.

91/10. Kendini fenalıklara gömen kimse de ziyana uğramıştır.

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ ۘ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۭ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ اِلَّا وَجْهَهٗ ۭ لَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ

Kasas 88/B64

28/88. Allah'la beraber başka tanrı tutup tapma. O'ndan başka tanrı yoktur. O'ndan başka her şey yok olacaktır. Hüküm O'nundur, O'na döndürüleceksiniz.

فَاسْتَقِمْ كَمَآ اُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا ۭ اِنَّهٗ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ

Hûd 112/B68

11/112. Sen, beraberindeki tevbe edenlerle birlikte emr olunduğun gibi dosdoğru ol. Aşırı gitmeyin, doğrusu Allah yaptıklarınızı görür.

قُلْ اِنَّمَآ اَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۚ اَنْ تَقُوْمُوْا لِلّٰهِ مَثْنٰى وَفُرَادٰى ثُمَّ تَتَفَكَّرُوْا ۣ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ ۭ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيْرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيْدٍ

Sebe 46/B68

34/46.De ki: "Size tek bir öğüdüm vardır: Allah için ikişer ikişer ve tek tek kalkınız, sonra düşününüz, göreceksiniz ki arkadaşınızda bir delilik yoktur. O yalnız çetin bir azabın öncesinde sizi uyarmaktadır."

وَلِلّٰهِ الْاَسْمَاۗءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوْهُ بِهَا ۠ وَذَرُوا الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْٓ اَسْمَاۗىِٕهٖ ۭ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ

Araf 180/B82

7/180. En güzel isimler Allah'ındır, O'na o isimlerle dua edin, O'nun isimleri konusunda eğriliğe sapanları bırakın. Onlar yaptıklarının cezasını göreceklerdir.

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Âl-i İmrân 31/B84

3/31.De ki: "Allah'ı seviyorsanız bana uyun. Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah affeder ve merhamet eder".

وَلَا تَمْشِ فِى الْاَرْضِ مَرَحًا اِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْاَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا

İsrâ 37/B87

17/37. Yeryüzünde böbürlenerek yürüme, çünkü sen ne yeri delebilir ve ne de boyca dağlara ulaşabilirsin.

وَوَهَبْنَا لِدَاوٗدَ سُلَيْمٰنَ ۭ نِعْمَ الْعَبْدُ ۭ اِنَّهٗٓ اَوَّابٌ ۝

Sad 30/B88

38/30. Davud'a Süleyman'ı bahşettik; o ne güzel bir kuldu! Doğrusu o daima Allah'a yönelirdi.

وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰى ۙ ۝ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوٰى ۚ ۝ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى ۭ ۝ اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى ۙ ۝ عَلَّمَهٗ شَدِيْدُ الْقُوٰى ۙ ۝ ذُوْ مِرَّةٍ ۭ فَاسْتَوٰى ۙ ۝ وَهُوَ بِالْاُفُقِ الْاَعْلٰى ۭ ۝ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰى ۙ ۝ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰى ۚ ۝ فَاَوْحٰٓى اِلٰى عَبْدِهٖ مَآ اَوْحٰى ۭ ۝ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَاٰى ۭ ۝ اَفَتُمٰرُوْنَهٗ عَلٰي مَا يَرٰى ۝ وَلَقَدْ رَاٰهُ نَزْلَةً اُخْرٰى ۙ ۝ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى ۝ عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَاْوٰى ۭ ۝ اِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى ۙ ۝ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ۝ لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيٰتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى

Necm 17/B92

53/1. Batmakta olan yıldıza and olsun ki,

53/2. Arkadaşınız (Muhammed) sapmamış ve azmamıştır.

53/3. O, kendiliğinden konuşmamaktadır.

53/4. Onun konuşması ancak, bildirilen bir vahy iledir.

53/5-7. Ona, çetin kuvvetlere sahip ve güçlü olan Cebrâil öğretmiştir; en yüksek ufukta iken doğruluvermiş.

53/8. Sonra yaklaşmış ve inmiştir.

53/9. Araları iki yay aralığı kadar belki daha da yakın oldu.

53/10. Allah o anda kuluna vahyedeceğini etti.

53/11. Gözünün gördüğünü gönlü yalanlamadı.

53/12. Ey inkârcılar! Onun gördüğü şey hakkında kendisi ile tartışır mısınız?

53/13-4. And olsun ki o, Cebrâil'i sınırın sonunda başka bir inişinde de görmüştür.

53/15. Orada Me'va cenneti vardır.

53/16. Sidre'yi bürüyen bürüyordu.

53/17. Gözü oradan ne kaydı ve ne de onu aştı.

53/18. And olsun ki Rabbinin varlığının büyük delillerini gördü.

وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادِى عَنِّى فَاِنِّى قَرِيبٌ اُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِى وَلْيُؤْمِنُوا بِى لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ

Bakara 186/B100

2/186. Kullarım sana Beni sorarlarsa, bilsinler ki Ben, Şüphesiz onlara yakınım. Benden isteyenin, dua ettiğinde duasını kabul ederim. Artık onlar da davetimi kabul edip bana inansınlar ki doğru yolda yürüyenlerden olsunlar.

اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًاۙ

Fetih 1/101/B229

48/1. Doğrusu Biz sana apaçık bir zafer sağlamışızdır.

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ

Tûr 23/B108

52/23. Orada kadeh tokuştururlar; fakat bunda ne bir saçmalama, ne de bir günaha girme vardır.

مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْاَرَآئِكِۚ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًاۚ

Dehr 13/B109

76/13. Orada koltuklara kurulmuş olarak bulunurlar; ne yakıcı sıcak görülür orada, ne de dondurucu soğuk.

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَۚ لَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْهُمْ شَىْءٌۚ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَۜ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

Mü'min/Gafir 16/B109

40/16. O gün onlar meydana çıkarlar; onların hiçbir şeyi Allah'a gizli kalmaz. "Bugün hükümranlık kimindir?" denir; hepsi: "Gücü her şeye yeten tek Allah'ındır" derler.

وَلَمَّا جَآءَ مُوسٰى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُۜ قَالَ رَبِّ اَرِنِٓى اَنْظُرْ اِلَيْكَۜ قَالَ لَنْ تَرٰىنِى وَلٰكِنِ انْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرٰىنِىۚ فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسٰى صَعِقًاۚ فَلَمَّآ اَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ

Araf 143/B113

7/143. Musa, tayin ettiğimiz vakitte gelip Rabbi onunla konuşunca, Musa: "Rabbim! Bana Kendini göster, Sana bakayım" dedi. Allah: "Sen Beni göremeyeceksin ama dağa bak, eğer o yerinde kalırsa sen de Beni göreceksin" buyurdu. Rabbi dağa tecelli edince onu yerle bir etti ve Musa da baygın düştü; ayılınca: "Yarabbi, münezzehsin, Sana tevbe ettim, ben inananların ilkiyim" dedi.

لَا تَرٰى فِيهَا عِوَجًا وَّلَآ اَمْتًا

TâHâ 107/B114, B154

"Orada hiçbir çukur, hiçbir tümsek göremeyeceksin."

اَللّٰهُ نُورُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۜ مَثَلُ نُورِهٖ كَمِشْكٰوةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ ۖ اَلْمِصْبَاحُ فِى زُجَاجَةٍ ۖ اَلزُّجَاجَةُ كَاَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبٰرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَّلَا غَرْبِيَّةٍ ۙ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِىٓءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ۜ نُورٌ عَلٰى نُورٍ ۗ يَهْدِى اللّٰهُ لِنُورِهٖ مَنْ يَشَآءُ ۚ وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ ۗ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ۙ

Nur 35/B116

24/35. Allah göklerin ve yerin Nur'udur. O'nun nuru, içinde ışık bulunan bir kandil yuvasına benzer. O ışık bir cam içindedir, cam ise, sanki inci gibi parlayan bir yıldızdır; bu ne yalnız doğuda ve ne de yalnız batıda bulunan bereketli zeytin ağacından yakılır. Ateş değmese bile, nerdeyse yağın kendisi aydınlatacak! Nur üstüne nurdur. Allah dilediğini nuruna kavuşturur. Allah insanlara misaller verir. O, her şeyi bilir.

لَعَمْرُكَ اِنَّهُمْ لَفِى سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ

Hicr 72/B117

15/72.Senin hayatına and olsun ki, onlar sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlardı.

فَاذْكُرُونِيٓ اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ۟

Bakara 152/118

2/152. Artık Beni anın, Ben de sizi anayım; Bana şükredin, nankörlük etmeyin. *

وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰى ۙ ○ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوٰى ۚ ○ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى ۝ ○ اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوحٰى ۙ ○ عَلَّمَهٗ شَدِيدُ الْقُوٰى ۙ ○ ذُو مِرَّةٍ ۭ فَاسْتَوٰى ۙ ○ وَهُوَ بِالْاُفُقِ الْاَعْلٰى ۝ ○ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰى ۙ ○ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰى ۝ ○ فَاَوْحٰٓى اِلٰى عَبْدِهٖ مَآ اَوْحٰى ۝ ○ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَاٰى ○ اَفَتُمٰرُوْنَهٗ عَلٰي مَا يَرٰى ○ وَلَقَدْ رَاٰهُ نَزْلَةً اُخْرٰى ۙ ○ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى ○ عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَاْوٰى ۝ ○ اِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى ۙ ○ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ○ لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيٰتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى

Necm 9/B90, B215

53/1. Batmakta olan yıldıza and olsun ki,

53/2. Arkadasınız (Muhammed) sapmamış ve azmamıştır.

53/3. O, kendiliğinden konuşmamaktadır.

53/4. Onun konuşması ancak, bildirilen bir vahy iledir.

53/5-7. Ona, çetin kuvvetlere sahip ve güçlü olan Cebrail öğretmiştir; en yüksek ufukta iken doğruluvermiş.

53/8. Sonra yaklaşmış ve inmiştir.

53/9. Araları iki yay aralığı kadar belki daha da yakın oldu.

53/10. Allah o anda kuluna vahyedeceğini etti.

53/11. Gözünün gördüğünü gönlü yalanlamadı.

53/12. Ey inkârcılar! Onun gördüğü şey hakkında kendisi ile tartışır mısınız?

53/13-4. And olsun ki o, Cebrail'i sınırın sonunda başka bir inişinde de görmüştür.

53/15. Orada Me'va cenneti vardır.

53/16. Sidre'yi bürüyen buruyordu.

53/17. Gözü oradan ne kaydı ve ne de onu aştı.

53/18. And olsun ki Rabbinin varlığının büyük delillerini gördü.

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللهِ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ۟

Bakara 281/B119

2/281. Allah'a döneceğiniz ve sonra haksızlığa uğramadan herkesin kazancının kendisine eksiksiz verileceği günden korkunuz.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولٰئِكَ هُوَ يَبُورُ

Fâtır 10/B122, B288

35/10. Kudret isteyen kimse bilsin ki, kudret, bütünüyle Allah'ındır. Güzel sözler O'na yükselir, o sözleri de salih amel yükseltir. Kötülük yapmakta düzen kuranlara, onlara, çetin azap vardır. İşte bunların kurdukları düzenler boşa çıkar.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

Âl-i İmrân 106/130

3/105–6. Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayın. İşte bunlar için büyük bir azap vardır. Nice yüzlerin ağardığı, nice yüzlerin de karardığı günü (düşünün.) İmdi, yüzleri kararanlara: İnanmanızdan sonra kâfir mi oldunuz? Öyle ise inkâr etmiş olmanız yüzünden tadın azabı! (denilir).

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَآءً فَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهٖٓ اِخْوَانًا ۚ وَكُنْتُمْ عَلٰى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَاَنْقَذَكُمْ مِنْهَا ۗ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

Âl-i İmrân 103/B130

3/103. Hep birlikte Allah'ın ipine (İslâm'a) sımsıkı yapışın; parçalanmayın. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz. Yine siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böyle açıklar ki doğru yolu bulasınız.

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ فَقَالَ اَنْۢبِـُٔونِى بِاَسْمَآءِ هٰٓؤُلَآءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Bakara 31/B132

2/31. Ve Âdem'e bütün isimleri öğretti, sonra eşyayı meleklere gösterdi. "Eğer sözünüzde samimi iseniz bunların isimlerini bana söyleyin" dedi.

اِنِّٓى اَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ ۚ اِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۟

Taha 12/B145

20/12. "Ben Şüphesiz senin Rabbinim; ayağındakileri çıkar; çünkü sen, kutsal bir vadi olan Tuvâ'dasın."

وَلِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ۚ فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ لَا يَسْتَاْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ

Araf 34/B150

7/34. Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar ne de bir an ileri gidebilirler.

لَآ اُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيٰمَةِۙ ○ وَلَآ اُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ

Kıyame 1-2/B152

75/1. Kıyamet gününe yemin ederim.

75/2.Ve nedamet çeken nefse yemin ederim.

يَمْحُوا اللّٰهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُۚ وَعِنْدَهٗٓ اُمُّ الْكِتَابِ

Rad 39/B153

13/39. Allah dilediğini siler, dilediğini bırakır; Ana Kitap O'nun katındadır.

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِى لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهٖۚ وَكَفٰى بِهٖ بِذُنُوبِ عِبَادِهٖ خَبِيرًاۚ ○

Furkan 58/B155

25/58. Ölümsüz, diri olan Allah'a güven, O'nu överek tesbih et. Kullarının günahlarından haberdar olarak kendisi yeter.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُونُوا مَعَ الصّٰدِقِينَ

Tevbe 119/B159

9/119. Ey inananlar! Allah'tan sakının ve doğrularla beraber olun.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُولَةٌۚ غُلَّتْ اَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِۙ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَآءُۚ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًاۚ وَاَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ

الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ؕ كُلَّمَآ اَوْقَدُوْا نَارًا لِّلْحَرْبِ اَطْفَاَهَا اللّٰهُ ۙ وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ فَسَادًا ؕ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِيْنَ

Mâide 64/B159

5/64. Yahudiler, Allah'ın eli bağlıdır (sıkdır) , dediler. Hay dedikleri yüzünden elleri bağlanası ve lânet olasılar! Bilâkis, Allah'ın elleri açıktır, dilediği gibi verir. Andolsun ki sana Rabbinden indirilen, onlardan çoğunun azgınlığını ve küfrünü arttırır. Aralarına, kıyamete kadar (sürecek) düşmanlık ve kin soktuk. Ne zaman savaş için bir ateş yakmışlarsa (fitneyi uyandırmışlarsa) Allah onu söndürmüştür. Onlar yeryüzünde bozgunculuğa koşarlar; Allah ise bozguncuları sevmez.

يَوْمَ نَطْوِى السَّمَآءَ كَطَىِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ؕ كَمَا بَدَاْنَآ اَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيْدُهٗ ؕ وَعْدًا عَلَيْنَا ؕ اِنَّا كُنَّا فٰعِلِيْنَ

Enbiya 104/B161

21/104. (Düşün o) günü ki, yazılı kâğıtların tomarını dürer gibi göğü toplayıp düreriz. Tıpkı ilk yaratmaya başladığımız gibi onu tekrar o hale getiririz. (Bu,) üzerimize aldığımız bir vaad oldu. Biz, (vâdettiğimizi) yaparız.

زُيِّنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُوْنَ مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۘ وَالَّذِيْنَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَّشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ

Bakara 212/B169

2/212. Kâfir olanlar için dünya hayatı câzip kılındı. (Bu yüzden) onlar, iman edenler ile alay ederler. Oysa ki, (iman edip) inkârdan sakınanlar kıyamet gününde onların üstündedir. Allah dilediğine hesapsız lutufta bulunur.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ۝ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

Hicr 99/B171

15/98-9. Rabbini hamd ile an, secde edenlerden ol ve ölünceye (sana yakin gelinceye) kadar Rabbine kulluk et.

اَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

Zuhruf 32/B181, B230

43/32. Rabbinin rahmetini onlar mı paylaştırıyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri için kimini ötekine derecelerle üstün kıldık. Rabbinin rahmeti onların biriktirdikleri şeylerden daha hayırlıdır..

وَتَرَى الْمَلٰٓئِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۚ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Zümer 75/B184

39/75. Melekleri görürsün ki, Rablerine hamd ile tesbih ederek Arş'ın etrafını kuşatmışlardır. Artık aralarında adaletle hükmolunmuş ve «alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun» denilmiştir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Âl-i İmrân 200/B185

3/200. Ey İnananlar! Sabredin, düşmanlarınızdan daha sabırlı olun, cihada hazır bulunun, Allah'a karşı gelmekten sakının ki başarıya erişebilesiniz.

اِنَّمَا جَزٰٓؤُا الَّذِيْنَ يُحَارِبُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ فَسَادًا اَنْ يُّقَتَّلُوْٓا اَوْ يُصَلَّبُوْٓا اَوْ تُقَطَّعَ اَيْدِيْهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ مِّنْ خِلَافٍ اَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْاَرْضِ ۭ ذٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِى الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۙ

Mâide 33/B185

5/33. Allah ve Resûlüne karşı savaşanların ve yeryüzünde (hak) düzeni bozmaya çalışanların cezası ancak ya (acımadan) öldürülmeleri, ya asılmaları, yahut el ve ayaklarının çaprazlama kesilmesi, yahut da bulundukları yerden sürülmeleridir. Bu onların dünyadaki rüsvaylığıdır. Onlar için ahirette de büyük azap vardır.

تَبٰرَكَ الَّذِىْ بِيَدِهِ الْمُلْكُ ۡ وَهُوَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرُۨ

Mülk 1/B187

67/1. Hükümranlık elinde olan Allah yücedir ve O her şeye Kadir'dir.

فَلَوْلَآ اِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُوْمَ ۙ ○ وَاَنْتُمْ حِيْنَىِٕذٍ تَنْظُرُوْنَ ○ ۙ وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلٰكِنْ لَّا تُبْصِرُوْنَ

Vakıa 84-85/B187

56/83-5. Hele can boğaza dayandığı zaman/O vakit siz bakar durursunuz./(O anda) biz ona sizden daha yakınız, ama göremezsiniz.

وَاذْكُرُوا اللّٰهَ فِىْٓ اَيَّامٍ مَّعْدُوْدٰتٍ ۭ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِىْ يَوْمَيْنِ فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِ ۚ وَمَنْ تَاَخَّرَ فَلَآ اِثْمَ عَلَيْهِ ۙ لِمَنِ اتَّقٰى ۭ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّكُمْ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ

Bakara 203/B187

2/203. Sayılı günlerde (eyyam-ı teşrikte telbiye ve tekbir getirerek) Allah'ı anın. Kim iki gün içinde acele edip (Mina'dan Mekke'ye)

dönmek isterse, ona günah yoktur. Kim geri kalırsa ona da günah yoktur. Bunlar günahtan sakınanlar içindir. Allah'tan korkun ve bilin ki hepiniz O'nun huzurunda toplanacaksınız.

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَآ اَسْرَهُمْ ۚ وَاِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَآ اَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا

İnsan 28/B187

76/28. Onları biz yarattık; onların yaratılışını sapasağlam yaptık. Dilediğimizde (kendilerini yok eder) yerlerine benzerlerini getiririz.

اَفَمَنْ شَرَحَ اللّٰهُ صَدْرَهٗ لِلْاِسْلَامِ فَهُوَ عَلٰى نُوْرٍ مِنْ رَّبِّهٖ ۚ فَوَيْلٌ لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوْبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ اللّٰهِ ۗ اُولٰٓئِكَ فِىْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ

Zümer 22/B189

39/22. Allah kimin gönlünü İslâm'a açmışsa o, Rabbinden bir nûr üzerinde değil midir? Allah'ı anmak hususunda kalpleri katılaşmış olanlara yazıklar olsun! İşte bunlar apaçık bir sapıklık içindedirler.

سُبْحَانَ الَّذِىْٓ اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اِلَى الْمَسْجِدِ الْاَقْصَا الَّذِىْ بَارَكْنَا حَوْلَهٗ لِنُرِيَهٗ مِنْ اٰيَاتِنَا ۗ اِنَّهٗ هُوَ السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ

İsrâ 1/B190

17/1. Kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescidi Haram'dan, kendisine bir kısım ayetlerimizi göstermek için, çevresini mübarek kıldığımız Mescidi Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir. doğrusu O, işitir ve görür.

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ۝ اَيَّامًا مَّعْدُوْدَاتٍ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيْضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَ ۚ وَعَلَى الَّذِيْنَ يُطِيْقُوْنَهٗ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِيْنٍ ۚ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهٗ ۚ وَاَنْ تَصُوْمُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ

Bakara 183/B192

2/183-4. Ey İnananlar! Oruç, sizden öncekilere farz kılındığı gibi, Allah'a karşı gelmekten sakınasınız diye, size sayılı günlerde farz kılındı. İçinizden hasta olan veya yolculukta bulunan, tutamadığı günlerin sayısınca diğer günlerde tutar. Oruca dayanamayanlar, bir düşkünü doyuracak kadar fidye verir. Kim gönülden iyilik yaparsa o iyilik kendisinedir. Oruç tutmanız eğer bilirseniz sizin için hayırlıdır.

اِنِّی وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذِی فَطَرَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ حَنِیفًا وَمَآ اَنَا۠ مِنَ الْمُشْرِكِینَ۟

Enam 79/B200, B273

6/79. Ben hanîf olarak, yüzümü gökleri ve yeri yoktan yaratan Allah'a çevirdim ve ben müşriklerden değilim.

اَلَّذِینَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ اِیمَانًا۟ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِیلُ

Âl-i İmrân 173/B193

3/173. İnsanlar onlara: "Düşmanınız olan insanlar size karşı bir ordu topladılar, onlardan korkun" dediler. Bu, onların imanını artırdı da: "Allah bize yeter. O ne güzel Vekil'dir" dediler.

اللّٰهَ مَوْلٰىكُمْ۟ نِعْمَ الْمَوْلٰى وَنِعْمَ النَّصِیرُ

Enfal 40/B193

8/40. Eğer yüz çevirirlerse Allah'ın sizin dostunuz olduğunu bilin; O ne güzel dost, ne güzel yardımcıdır!.

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ اُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ اَعْيُنٍۚ جَزَآءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Secde 17/B201

32/17. Yaptıklarına karşılık onlar için saklanan müjdeyi kimse bilmez.

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَآءً فَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهٖٓ اِخْوَانًاۚ وَكُنْتُمْ عَلٰى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَاَنْقَذَكُمْ مِنْهَا ۗ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

Âl-i İmrân 203/B198

3/103. Toptan Allah'ın ipine sarılın, ayrılmayın. Allah'ın size olan nimetini anın: Düşmandınız, kalplerinizin arasını uzlaştırdı da onun nimeti sayesinde kardeş oldunuz. Bir ateş çukurunun kenarında idiniz, sizi oradan kurtardı. Allah, doğru yola erişesiniz diye size böylece ayetlerini açıklar.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِ ۖ وَالَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَشَدُّ حُبًّا لِلّٰهِ ۗ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوٓا اِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ ۙ اَنَّ الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ

Bakara 165/B203

2/165. İnsanlardan bazıları Allah'tan başkasını Allah'a denk tanrılar edinir de onları Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin Allah'a olan sevgileri ise (onlarınkinden) çok daha fazladır. Keşke zalimler azabı gördükleri zaman (anlayacakları gibi) bütün kuvvetin Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın azabının çok şiddetli olduğunu önceden anlayabilselerdi.

قُلْ لَّآ اَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ۗ لِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ۗ اِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَاْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ

Yunus 49/B203

10/49. De ki: «Ben kendime bile Allah'ın dilediğinden başka ne bir zarar ne de bir menfaat verme gücüne sahibim.» Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri geldiği zaman artık ne bir saat geri kalırlar ne de ileri giderler.

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ اِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

Ankebut 57/B98, B203

29/57. Her can ölümü tadacaktır. Sonunda Bize döneceksiniz.

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ اِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَاِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ اٰيَاتُهُ زَادَتْهُمْ اِيمَانًا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَۚ ۝ اَلَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَۚ

Enfal 2/B204

8/2-3. İnananlar ancak, o kimselerdir ki Allah anıldığı zaman kalpleri titrer; ayetleri okunduğu zaman bu onların imanlarını artırır. Ve Rablerine güvenirler; namaz kılarlar; kendilerine verdiğimiz rızktan yerli yerince sarf ederler.

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّى نَسْفًاۙ ۝ فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًاۙ ۝ لَا تَرٰى فِيهَا عِوَجًا وَلَآ اَمْتًا

Taha 107/B207

20/105-7. Sana dağları sorarlar; de ki: "Rabbim onları ufalayıp savuracak, yerlerini düz, kuru bir toprak haline getirecek; orada ne çukur, ne tümsek göreceksin.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَآ اٰتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا

Kehf 65/B209

18/65. Bu arada ikisi, katımızdan kendisine bir rahmet verdiğimiz ve kendisine ilim öğrettiğimiz kullarımızdan birini buldular.

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ

Yasin 59/B210

36/59. Allah şöyle buyurur: "Ey suçlular! Bugün müminlerden ayrılın. Ey insanoğulları! Ben size, Şeytana tapmayın, o sizin için apaçık bir düşmandır, Bana kulluk edin, bu doğru yoldur, diye bildirmedim mi?"

وَاُخْرٰى تُحِبُّونَهَاۜ نَصْرٌ مِنَ اللّٰهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌۜ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ

Saff 13/B213

61/13. Bundan başka, sevdiğiniz bir şey daha: Allah katından bir yardım ve yakın bir zafer vardır. İnananlara müjde ver.

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَاَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Bakara 115/B95, B220

2/115. Doğu da Allah'ındır batı da. Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü (zatı) oradadır. Şüphesiz Allah'(ın rahmeti ve nimeti) geniştir, O her şeyi bilendir.

اِنَّآ اَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَۜ ○ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْۜ ○ اِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ

Kevser 1/B215

108/1. Doğrusu sana pek çok nimet vermişizdir.

108/2. Öyleyse Rabbin için namaz kıl, kurban kes.

108/3.Doğrusu adı sanı ortadan kalkacak olan, sana kin tutan kimsedir.

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِٓى اٰدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِى الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلٰى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا

İsrâ 70/B223

17/70. Biz, hakikaten insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Onları, (çeşitli nakil vasıtaları ile) karada ve denizde taşıdık; kendilerine güzel güzel rızıklar verdik; yine onları, yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık. .

عَالِيَهُمْ ثِيَابُ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَاِسْتَبْرَقٌ وَحُلُّٓوا اَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقٰيهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا

İnsan 21/B229

76/21. Üzerlerinde yeşil ipekten ince ve kalın elbiseler vardır; gümüş bilezikler takınmışlardır. Rableri onlara tertemiz bir içki içirir.

هُوَ الَّذِٓى اَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِى قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُٓوا اِيمَانًا مَعَ اِيمَانِهِمْ ۗ وَلِلّٰهِ جُنُودُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

Fetih 4/B229

48/4. İnananların kalblerine, imanlarını kat kat artırmaları için, güven indiren O'dur. Göklerdeki ve yerdeki ordular Allah'ındır. Allah bilendir, Hakim olandır

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Âl-i İmrân 31/B241

3/31. De ki: "Allah'ı seviyorsanız bana uyun. Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah affeder ve merhamet eder".

فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ اَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَاَشْهِدُوا ذَوَىْ عَدْلٍ مِنْكُمْ وَاَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلّٰهِ ذٰلِكُمْ يُوعَظُ بِهٖ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۙ وَمَنْ يَتَّقِ اللّٰهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۙ۝ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ اِنَّ اللّٰهَ بَالِغُ اَمْرِهٖ ۚ قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لِكُلِّ شَىْءٍ قَدْرًا

Talak 3/B258

65/2-3. İddet müddetlerini doldurduklarında onları ya meşru ölçüler içerisinde (nikâhınız altında) tutun veya onlardan meşru ölçülere göre ayrılın. İçinizden adalet sahibi iki kişiyi de şahit tutun. Şahitliği Allah için yapın. İşte bu, Allah'a ve ahiret gününe inananlara verilen öğüttür. Kim Allah'tan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder. Ve ona beklemediği yerden rızık verir. Kim Allah'a güvenirse O, ona yeter. Şüphesiz Allah, emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهٖ فَسَوْفَ يَأْتِى اللّٰهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهٗٓ اَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ ۡ يُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَآئِمٍ ۚ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

Mâide 54/B242

5/54. Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, sevdiği ve kendisini seven müminlere karşı alçak gönüllü (şefkatli), kâfirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir. (Bunlar) Allah yolunda cihad ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar (hiçbir kimsenin kınamasına aldırmazlar). Bu, Allah'ın, dilediğine verdiği lütfudur. Allah'ın lütfu ve ilmi geniştir.

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَۚ لَا يَخْفٰى عَلَى اللّٰهِ مِنْهُمْ شَيْءٌۜ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَۜ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

Mü'min 16/B260

40/16. O gün onlar (kabirlerinden) meydana çıkarlar. Onların hiçbir şeyi Allah'a gizli kalmaz. Bugün hükümranlık kimindir? Kahhâr olan tek Allah'ındır.

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِىٓ اُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْاٰنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُۜ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَۜ يُرِيدُ اللّٰهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَۖ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰيكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Bakara 185/B261

2/185. Ramazan ayı, insanlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak Kur'an'ın indirildiği aydır. Öyle ise sizden ramazan ayını idrak edenler onda oruç tutsun. Kim o anda hasta veya yolcu olursa (tutamadığı günler sayısınca) başka günlerde kaza etsin. Allah sizin için kolaylık ister, zorluk istemez. Bütün bunlar, sayıyı tamamlamanız ve size doğru yolu göstermesine karşılık, Allah'ı tazim etmeniz, şükretmeniz içindir.

اَلَّذِى خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ طِبَاقًاۜ مَا تَرٰى فِى خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفَاوُتٍۜ فَارْجِعِ الْبَصَرَۙ هَلْ تَرٰى مِنْ فُطُورٍ

Mülk 3/B262

67/3. O ki, birbiri ile âhenktar yedi göğü yaratmıştır. Rahmân olan Allah'ın yaratışında hiçbir uygunsuzluk göremezsin. Gözünü çevir de bir bak, bir bozukluk görebiliyor musun?

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Yasin 48/B262

36/48. "Doğru sözlü iseniz bildirin, bu vaat ne zamandır?" derler.

اِنَّنِى اَنَا اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّآ اَنَا۠ فَاعْبُدْنِى ۙ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرٰى

Taha 14/B263

20/14. "Şüphesiz Ben Allah'ım, Benden başka tanrı yoktur; Bana kulluk et; Beni anmak için namaz kıl."

اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ۚ

Âraf 55/B87, B265

7/87. Eğer içinizden bir gurup benimle gönderilene inanır, bir gurup da inanmazsa, Allah aranızda hükmedinceye kadar bekleyin. O hakimlerin en iyisidir.

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوَاتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ وَاِنْ مِنْ شَىْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ وَلٰكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ ۚ اِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

İsrâ 44/B266

17/44. Yedi gök, yer ve bunlarda bulunanlar O'nu tesbih eder; O'nu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur; fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız. Doğrusu O Halim olandır, bağışlayandır.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى فَاكْتُبُوهُ ۚ وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ ۚ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ اَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللّٰهُ فَلْيَكْتُبْ ۚ وَلْيُمْلِلِ الَّذِى عَلَيْهِ الْحَقُّ

وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهٗ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْـًٔا فَاِنْ كَانَ الَّذِى عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا اَوْ ضَعِيفًا اَوْ لَا يَسْتَطِيعُ اَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهٗ بِالْعَدْلِ ۚ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ ۚ فَاِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَاَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَآءِ اَنْ تَضِلَّ اِحْدٰيهُمَا فَتُذَكِّرَ اِحْدٰيهُمَا الْاُخْرٰى ۚ وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَآءُ اِذَا مَا دُعُوا ۚ وَلَا تَسْـَٔمُوٓا اَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا اَوْ كَبِيرًا اِلٰٓى اَجَلِهٖ ۚ ذٰلِكُمْ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ وَاَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَاَدْنٰٓى اَلَّا تَرْتَابُوٓا اِلَّآ اَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَلَّا تَكْتُبُوهَا ۗ وَاَشْهِدُوٓا اِذَا تَبَايَعْتُمْ ۠ وَلَا يُضَآرَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ ۚ وَاِنْ تَفْعَلُوا فَاِنَّهٗ فُسُوقٌ بِكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ۗ وَيُعَلِّمُكُمُ اللّٰهُ ۗ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ

Bakara 282/B267

2/282. Ey İnananlar! Birbirinize belirli bir sure için borçlandığınız zaman onu yazınız. İçinizden bir kâtip doğru olarak yazsın; kâtip onu Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan çekinmesin, yazsın. Borçlu olan da yazdırsın, Rabbi olan Allah'tan sakınsın, ondan bir şey eksiltmesin. Eğer borçlu, aptal veya aciz, ya da yazdıramayacak durumda ise, velisi, doğru olarak yazdırsın. Erkeklerinizden iki şahit tutun; eğer iki erkek bulunmazsa, şahitlerden razı olacağınız bir erkek, biri unuttuğunda diğeri ona hatırlatacak iki kadın olabilir. Şahitler çağırıldıklarında çekinmesinler. Borç büyük veya küçük olsun, onu suresiyle beraber yazmaya üşenmeyin; bu, Allah katında en doğru, şahitlik için en sağlam ve şüphelenmenizden en uzak olandır. Ancak aranızdaki alışveriş peşin olursa, onu yazmamanızda size bir sorumluluk yoktur. Alışveriş yaptığınızda şahit tutun. Kâtibe de şahide de zarar verilmesin; eğer zarar verirseniz, o zaman doğru yoldan çıkmış olursunuz. Allah'tan sakının, Allah size öğretiyor; Allah her şeyi bilir.

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلٰوةِ الْوُسْطٰى وَقُومُوا لِلّٰهِ قَانِتِينَ

Bakara 238/B271

2/238. Namazlara ve orta namaza devam edin; gönülden boyun eğerek Allah için namaza durun.

اِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسٰى فَبَغٰى عَلَيْهِمْ ۖ وَاٰتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَآ اِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوٓأُ بِالْعُصْبَةِ اُولِى الْقُوَّةِ ۗ اِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ۝ وَابْتَغِ فِيمَآ اٰتٰيكَ اللّٰهُ الدَّارَ الْاٰخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَاَحْسِنْ كَمَآ اَحْسَنَ اللّٰهُ اِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِى الْاَرْضِ ۖ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ

Kasas 76/B272

28/76-7. Karun, Musa'nın milletindendi; ama onlara karşı azdı. Biz ona, anahtarlarını güçlü bir topluluğun zor taşıdığı hazineler vermiştik. Milleti ona: "Böbürlenme, Allah Şüphesiz ki böbürlenenleri sevmez. Allah'ın sana verdiği şeylerde, ahiret yurdunu gözet, dünyadaki payını da unutma; Allah'ın sana yaptığı iyilik gibi, sen de iyilik yap; yeryüzünde bozgunculuk işleme; doğrusu Allah bozguncuları sevmez" demişlerdi.

وَلَا تَرْكَنُٓوا اِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ ۙ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَآءَ ثُمَّ لَا تُنْصَرُونَ

Hûd 113/B272

11/113. Haksızlık yapanlara yönelmeyin, yoksa ateş size de dokunur. Sizin Allah'tan başka dostunuz yoktur; sonra, yardım da göremezsiniz.

اِذْ قَالَ لِاَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ۝ اَئِفْكًا اٰلِهَةً دُونَ اللّٰهِ تُرِيدُونَ ۝ فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ فَنَظَرَ نَظْرَةً فِى النُّجُومِ ۙ ۝ فَقَالَ اِنِّى سَقِيمٌ ۝ فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ۝ فَرَاغَ اِلٰٓى اٰلِهَتِهِمْ فَقَالَ اَلَا تَأْكُلُونَ ۝ مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ

Sâffât 93/B273

37/85.İbrahim babasına ve milletine şöyle demişti: "Nelere kulluk ediyorsunuz?"

37/86. "Allah'ı bırakıp uydurma tanrılar mı istiyorsunuz?"

37/87. Alemlerin Rabbi hakkındaki sanınız nedir?"

37/88-9. İbrahim yıldızlara bir göz attı ve "Ben rahatsızım" dedi.

37/90. Onu bırakıp gittiler.

37/91-2. O da onların tanrılarına gizlice yönelip: "Sundukları yiyecekleri yemiyor musunuz? Ne o, konuşmuyor musunuz?" dedi.

37/93. Sonunda, üzerlerine yürüyüp kuvvetle vurdu.

فَسَتَذْكُرُونَ مَآ اَقُولُ لَكُمْۚ وَاُفَوِّضُ اَمْرِىٓ اِلَى اللّٰهِۚ اِنَّ اللّٰهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

Mü'min/Gâfir 44/B275

40/44. (Musa dedi:) Size söylediklerimi yakında hatırlayacaksınız. Ben işimi Allah'a havale ediyorum. Şüphesiz Allah, kullarını çok iyi görendir.

فَسُبْحَانَ اللّٰهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ۝ وَلَهُ الْحَمْدُ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ

Rûm 17/B275

30/17-8. Haydi siz, akşama ulaştığınızda (akşam ve yatsı vaktinde) sabaha kavuştuğunuzda, gündüzün sonunda ve öğle vaktine eriştiğinizde Allah'ı tesbih edin (namaz kılın), ki göklerde ve yerde hamd O'na mahsustur.

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْۜ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَآءُ وَالضَّرَّآءُ وَزُلْزِلُوا حَتّٰى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِۜ اَلَآ اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرِيبٌ

Bakara 214/B275

2/214. (Ey müminler!) Yoksa siz, sizden önce gelip geçenlerin başına gelenler size de gelmeden cennete gireceğinizi mi sandınız? Yoksulluk ve sıkıntı onlara öylesine dokunmuş ve öyle sarsılmışlardı ki, nihayet Peygamber ve beraberindeki müminler: Allah'ın yardımı ne zaman! dediler. Bilesiniz ki Allah'ın yardımı yakındır.

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ اَنْ يَعْبُدُوهَا وَاَنَابُوا اِلَى اللهِ لَهُمُ الْبُشْرٰى ۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ ۙ ○ اَلَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ اَحْسَنَهُ ۚ اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ هَدٰيهُمُ اللهُ وَاُولٰٓئِكَ هُمْ اُولُوا الْاَلْبَابِ

Zümer 17/B275

39/17-8. Şeytana ve putlara kulluk etmekten kaçınıp, Allah'a yönelenlere, onlara, müjde vardır. Dinleyip de, en güzel söze uyan kullarımı müjdele. İşte Allah'ın doğru yola eriştirdiği onlardır. İşte onlar akıl sahipleridir.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ۚ ○ وَيَبْقٰى وَجْهُ رَبِّكَ ذُوالْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ۚ

Rahman 26-27/B278

55/26. Yeryüzünde bulunan her şey fanidir.

55/27. Ancak, yüce ve cömert olan Rabbinin varlığı bâkidir.

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ اِلَى الرَّحْمٰنِ وَفْدًا ۙ ○ وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ اِلٰى جَهَنَّمَ وِرْدًا ○ لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ اِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا

Meryem 85/B279

19/85-7. Takvâ sahiplerini heyet halinde çok merhametli olan Allah'ın huzurunda topladığımız, günahkârları da susuz olarak cehenneme

sürdüğümüz gün, Rahmân nezdinde söz ve izin alandan başkalarının şefâata güçleri yetmeyecektir.

اِقْرَأْ كِتَابَكَ كَفٰى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا

İsra 14/B279

17/14. "Kitabını oku, bugün, hesap görücü olarak sen kendine yetersin."

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ اٰمَنُوا كَذٰلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِينَ

Yunus 103/B280

10/103. Sonra Biz, peygamberlerimizi ve inananları böylece kurtarırız, inananları (verdiğimiz söz gereğince) kurtarmamız bize haktır.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ اُولٰئِكَ هُوَ يَبُورُ

Fatır 10/B289

35/10. Kim izzet ve şeref istiyor idiyse, bilsin ki, izzet ve şerefin hepsi Allah'ındır. O'na ancak güzel sözler yükselir (ulaşır). Onları da Allah'a amel-i sâlih ulaştırır. Kötülüklerle tuzak kuranlara gelince, onlar için çetin bir azap vardır ve onların tuzağı bozulur.

وَاٰتٰيكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوهُ وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ

İbrahim 34/B291

14/34. O size istediğiniz her şeyden verdi. Allah'ın nimetini sayacak olsanız sayamazsınız. Doğrusu insan çok zalim, çok nankördür!.

Sâd 8/B298

38/6-8. Onlardan ileri gelenler: Yürüyün, tanrılarınıza bağlılıkta direnin, sizden istenen şüphesiz budur. Son dinde de bunu işitmedik. Bu, ancak bir uydurmadır. Kur'an aramızdan ona mı indirildi? diyerek kalkıp yürüdüler. Hayır! Onlar kitabım hakkında şüphe içindedirler. Hayır! Azabımı henüz tatmadılar. .

وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ اَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلٰٓى اٰلِهَتِكُمْۚ اِنَّ هٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُۚ ○ مَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِى الْمِلَّةِ الْاٰخِرَةِۚ اِنْ هٰذَآ اِلَّا اخْتِلَاقٌۚ ○ ءَاُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَاۜ بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ مِنْ ذِكْرِىۚ بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِۜ وَهُوَ الَّذِى جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا

Furkan 47/B307

25/47.Size geceyi örtü, uykuyu rahatlık kılan, gündüzü çalışma zamanı yapan Allah'tır.

وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًاۚ ○ وَجَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًاۙ ○ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًاۙ

Nebe 10/B307

78/9. Uykunuzu dinlenme vakti kıldık;

78/10. Geceyi bir örtü yaptık;

78/11. Gündüzü geçimi sağlama vakti kıldık;

لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍۜ

İnşikak 19/B310

84/19. Şüphesiz siz bir durumdan diğerine uğratılacaksınız.

قَالَ فَاذْهَبْ فَاِنَّ لَكَ فِى الْحَيٰوةِ اَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ ۖ وَاِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهٗ ۖ وَانْظُرْ اِلٰٓى اِلٰهِكَ الَّذِى ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا ۖ لَنُحَرِّقَنَّهٗ ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهٗ فِى الْيَمِّ نَسْفًا

Tâhâ, 97/B319

20-97. Musa: Defol! dedi, artık hayatın boyunca sen: «Bana dokunmayın!» diyeceksin. Ayrıca senin için, kurtulamayacağın bir ceza günü var. Tapmakta olduğun tanrına da bak! Yemin ederim, biz onu yakacağız; sonra da onu parça parça edip denize savuracağız!

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللّٰهِ وَهُوَ مَعَهُمْ اِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضٰى مِنَ الْقَوْلِ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا

Nisâ, 108/B320

4-108. Bunlar, insanlardan gizlenmeye çalışırlar da Allah'tan gizlenmezler. Halbuki Allah, geceleyin, razı olmayacağı sözleri kurarlarken onlarla beraberdir. Allah onların yaptıklarını (ilmiyle) kuşatmıştır.

اَلْـٰٔنَ خَفَّفَ اللّٰهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ اَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا ۚ فَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ ۚ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ اَلْفٌ يَغْلِبُٓوا اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ مَعَ الصَّابِرِينَ

Enfal, 66/B322

8-66. Şimdi, Allah sizden (yükünüzü) hafifletti ve sizde bir za'f olduğunu bildi. Sizden yüz sabırlı (kişi) bulunursa, (onların) iki yüzünü bozguna uğratır; eğer sizden bin (kişi) olursa, Allah'ın izniyle (onların) iki binini yener. Allah, sabredenlerle beraberdir.

اِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَٓاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا

İnsan, 22/B322

Onlara şöyle denecektir: "Şüphesiz bu sizin için bir mükâfattır. Çalışma ve çabanız makbul görülmüştür."

ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَاۚ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهٖۚ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌۚ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِاِذْنِ اللّٰهِۜ ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُۜ

Fâtır 32/B332

35-32. Sonra biz o kitabı kullarımızdan seçtiğimiz kimselere (Muhammed'in ümmetine) miras olarak verdik. Onlardan kendine zulmedenler vardır. Onlardan ortada olanlar vardır. Yine onlardan Allah'ın izniyle hayırlı işlerde öne geçenler vardır. İşte bu büyük lütuftur.

اِنَّكَ لَا تَهْدِى مَنْ اَحْبَبْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدِى مَنْ يَشَٓاءُۚ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

Kasas 56/B21

28-56. Şüphesiz sen sevdiğin kimseyi doğru yola iletemezsin. Fakat Allah, dilediği kimseyi doğru yola eriştirir. O doğru yola gelecekleri daha iyi bilir.

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّٓا اَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارٰى وَمَا هُمْ بِسُكَارٰى وَلٰكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيدٌ

Hacc 2/B345

22-2. Onu göreceğiniz gün, her emzikli kadın emzirmekte olduğu çocuğundan geçer ve her hamile kadın da karnındaki çocuğunu düşürür. İnsanları sarhoş görürsün; halbuki onlar sarhoş değillerdir. Ne var ki Allah'ın azabı çok şiddetlidir.

تَتَجَافٰى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًاۖ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

Secde 16/B350

32-16. Onlar, korkarak ve ümid ederek Rablerine ibadet etmek için yataklarından kalkarlar. Kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden de Allah için harcarlar.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنْ تَتَّقُوا اللّٰهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْۜ وَاللّٰهُ ذُوالْفَضْلِ الْعَظِيمِ

Enfâl 29/B350

Ey iman edenler! Eğer Allah'a karşı gelmekten sakınırsanız o size iyiyi kötüden ayırt edecek bir anlayış verir ve sizin kötülüklerinizi örter, sizi bağışlar. Allah büyük lütuf sahibidir**.**

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًۢا بَلْ اَحْيَٓاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَۙ

Âl-i İmrân 169/B353

3-169. Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma. Bilakis onlar diridirler,Rableri katında Allah'ın, lütfundan kendilerine verdiği nimetlerin sevincini yaşayarak rızıklandırılmaktadırlar

EK-7

EBYÂT KİTABINDA ATIFTA BULUNULAN BAZI HADİS-İ ŞERİFLERİN MEALLERİ

Mûtû kable en-temûtû. Ölmeden önce ölünüz. (Beyrûti, Esna'l-Metâlib, nr. 1542; Ibn Tolun, eş- Şezre, nr. 1041; Sehâvî, el-Makasıd, nr. 1213; Aclûnî, Keşfu'l-Hafâ, nr. 5668). B**21**

Essavmu lî ve ene ecziu bihi. Oruç benim içindir, onun ecrini ben vereceğim. (Buhârî, Savm) B**25, B192**

Tecerrüden linefsihi. Nefsi için tecerrüd ederek; masivadan soyunarak**..** Kaynak? **B42**

Yusallî rabbuke.. **"**Rabbin sana salat ediyor" Meleğin mi'racta Resûlullah'a nidası**.** Kaynak? **B50**

Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu. Nefsini bilen rabbini bilir. *(el-Aclunî, Keşfu'l-Hafâ, 2, 262*) B**80, B206**

Mâ vesianî *ardî velâ semaî, bel vesianî kalbü abdi mü'min.* "Ben göklere ve yere sığmam, fakat mü'min kulumun kalbine sığarım/ Yerim ve göğüm beni sığdıramadı; mümin kulumun kalbi sığdırdı." El-Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ 2:165; İmam ı Gazâlî, İhyâ-u Ulûmiddîn, 3:14. **B103, B128, B198, B206, B255.**

Kable isnâ elfin.... "Şüphesiz Allah'u Teala, gökleri ve yeri yaratmadan iki bin yıl önce bir kitap yazdı ve o kitaptan iki ayet indirerek Bakara suresini bu iki ayetle bitirdi. Bu iki ayet, bir evde 3 gece okunursa, Şeytan o eve yaklaşamaz." (Tirmizi, Fedâilül-Kuran, 4; Dârimî, Fedâilül-Kuran, 14, no.3390;Hakim, Müstedrek, 1/562, 2/260; Beyhâkî, Şu'abül-İman, 2/460) **B128**

E'd-dünyâu mezraatu'l-âhirah. Dünya ahiretin tarlasıdır. (Deylemî..)**B143**

Külû'z'zeyte ve edhinû bihi. Zeytini yiyin ve onunla yağlanın. (İbn-i Mâce …) **B149**

El mu'minûne lâ yemûtûne, bel yenkalûne min dârin ilâ dâr. Müminler ölmez; belki bir âlemden diğerine göçerler (?). **B155**

.... kable nısfi'l-leyli .(?) Gece yarısından önce.. Kaynak? **B159**

Küntü kenzen mahfiyyen, feahbebtu en u'rafe ve halaktu'l-halka liya'rifûnî. Ben gizli bir hazine idim; bilinmeyi istedim; beni bilmeleri için mahûkatı yarattım. (Aclûnî, II, 132) **B165**

E'l-mustağfiru billisani ve'l-musirru bizzenbi kelmustehzii birabbihi... "Günaha devam ettiği halde, dili ile istiğfar eden kimse, Rabbi ile alay eden kimse gibidir." (Beyhakî(9/362) ve İbn Asakir bk. Kenzu'l-Ummal, h.no: 10176).. B**193**

Men salla bi'l-leyli hasune vechuhu. Gece namaz kılanların yüzü güzel olur. (Riyâd-un Nasıhîn, Mevkûfât) **198**

Men samete necâ. Susan kurtulmuştur. *(Tirmîzî, Kıyâme, 50)* **B205**

A'dedtü li' ibadiye's sâlihîn ma lâ aynün raet velâ üzünün semi'at velâ hatara 'alâ kalbi beşer. Ebû Hüreyre radıyallahu anh'den rivayet edildiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Allah Teâlâ, 'Ben sâlih kullarım için **hiçbir gözün görmediği**, hiçbir kulağın duymadığı, hiçbir insanın hatır ve hayal edemediği nimetler hazırladım' buyurdu." Ebû Hüreyre, isterseniz şu âyeti okuyunuz, dedi:"Mü'minlerin yaptıkları ibadet ve iyiliklere karşılık olarak onlara ne mutluluklar saklandığını hiç kimse bilemez" [Secde sûresi (32), 17]. Buhârî, Bed'ü'l-halk 8, Tefsîru sûre (32), 1, Tevhîd 35; Müslim, Cennet 2-5. Ayrıca bk. Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân 33, 57; İbni Mâce, Zühd 39) B**255**

Men ezâ … Ashabıma dil uzatmakta Allah'tan korkun! Benden sonra onları kötü emellerinize alet etmeyin! Onları seven, beni sevdiği için sever. Beni sevmeyen de onları sevmez. **Onları inciten** beni incitmiş olur. Beni inciten de Allahü teâlâyı incitmiş olur. Bunun da cezası gecikmeden verilir. **(Hadis-Buhari)-B313**

Ene medînetu'l-ilmi ve Aliyyun bâbuhâ. Ben ilmin şehriyim, kapısı da Ali'dir. **(Hadis).-B314**

Men zârenî fî memâtî fekeennemâ zârenî fî hayâtî. "Her kim beni ölümümden sonra ziyaret ederse yaşadığım zamanda beni ziyaret etmiş gibidir"/**Men *zâre kabrî vecebet lehû şefaâtî*** . "Her kim kabrimi ziyaret ederse ona şefaatim vacip olur" (**Zayıf Kabul edilen hadisler**)**-B352**

EK-8

METİNDE GEÇEN, YAYGIN VEYA KİTÂBÎ OLMAYAN/MAHALLİ TELAFFUZLU KELİMELER VE YAYGIN VEYA KİTÂBÎ GÜNCEL TELAFFUZLARI

Not: *Burada yer almayan yerel telaffuzlu kelimeler de buradakilerle kıyaslanarak güncel karşılıkları bulunabilir. Vezin, kafiye ve genel akışın/anlamın bozulmadığı durumlarda, kelimelerin güncel/yaygın telaffuzları; okuma kolaylığı ve akıcılığı sağlamak gayesiyle, mahalli telaffuzların yerine ikame edilmiştir.*

Yaygın veya kitabi olmayan/mahalli telaffuz	**Yaygın veya kitabi/güncel telaffuz**	**Yaygın veya kitabi olmayan/mahalli telaffuz**	**Yaygın veya kitabi/ güncel telaffuz**
Açmışam	Açmışım	Almışam	Almışım
Afv et	Affet	Altun	Altın
Ağlaram	Ağlarım	Alur	Alır
Ağlayak	Ağlayalım	Aluram	Alırım
Ağlayup	Ağlayıp	Anlında	Alnında
Ağlir	Ağlıyor	Arayup	Arayıp
Ağlirsan	Ağlıyorsun	Arğı	Ağrı
Ağlirsin	Ağlıyorsun	Arup	Arayıp
Ağlup	Ağlayıp	Aslıza	Aslınıza
Ahvaz	Ahfaz	Atlir	Atlıyor
Akhir	Akıyor	Atup	Atıp
Aklan	Aklına	Ayrılak	Ayrılalım
Alıram	Alırım	Bağlayak	Bağlayalım
Alir	Alıyor	Bağlup	Bağlayıp
Alirsin	Alıyorsun	Başan	Başına
Almazsın	Almazsan	Beklir	Bekliyor

Yaygın veya kitabi olmayan/mahalli telaffuz	**Yaygın veya kitabi/güncel telaffuz**	**Yaygın veya kitabi olmayan/mahalli telaffuz**	**Yaygın veya kitabi/ güncel telaffuz**
Beklirem	Bekliyorum	Diyüp	Deyip
Bene	Bana	Dolir	Doluyor
Bırakırsın	Bırakırsan	Doyulmir	Doyulmuyor
Bezdüren	Bezdiren	Dönir	Dönüyor
Bezet	Beze	Duâza	Duanıza
Bilek	Bilelim	Durir	Duruyor
Bilir misin	Biliyor musun	Durirsin	Duruyorsun
Bilirem	Biliyorum	Düzet	Düzelt
Bilmezik	Bilmeyiz	Ebrüşüm	İbrişim
Bilür	Bilir	Edek	Edelim
Bilürem	Bilirim	Edersin	Edersen
Birleşür	Birleşir	Edim	Edeyim
Buğaldı	Bunaldı	Edir	Ediyor
Bulak	Bulalım	Eğlir	Eğliyor
Bulmuşam	Bulmuşum	Elinden	Elinden
Bulum	Bulayım	Elize	Elinize
Bulur muyam	Bulur muyum	Eskilmez	Eskimez
Buluram	Bulurum	Erim	Ereyim
Coşir	Coşuyor	Esbâb/esbap	Esvâb/esvap
Çeküp	Çekip	Eşki	Ekşi
Dalak	Dalalım	Etmeyek	Etmeyelim
Dalmayak	Dalmayalım	Etmezsin	Etmezsen
Damlir	Damlıyor	Eyi	İyi
Darlaşur	Darlaşır	Eyleşür	Eyleşir
Demmedem	Dembedem	Eyleyek	Eyleyelim
Derem	Derim	Firaşız	Firaşınız
Dilersin	Dilersen	Füzza	Fizza
Dinleniz	Dinleyin	Geçürür	Geçirir
Diyek	Diyelim	Geldiz	Geldiniz
Diyin	Deyin	Gidim	Gideyim
Diyirsin	Diyorsun	Girdiz	Girdiniz

Yaygın veya kitabi olmayan/ mahalli telaffuz	**Yaygın veya kitabi/güncel telaffuz**	**Yaygın veya kitabi olmayan/ mahalli telaffuz**	**Yaygın veya kitabi/güncel telaffuz**
Girek	Girelim	Getmir	Gitmiyor
Girirsin	Giriyorsun	Geydiği	Giydiği
Girmeyek	Girmeyelim	Gezirem	Geziyorum
Gögerçin	Güvercin	Gidek	Gidelim
Gördüz	Gördünüz	Giderük	Gideriz
Görer	Görür	Karşan	Karşına
Görer miyem	Görür müyüm	Karşıza almışsız	Karşınıza almışsınız
Görersen	Görürsen	Kavuşuram	Kavuşurum
Görir	Görüyor	Kefin	Kefen
Görmesin	Görmezsin	Kesmeyek	Kesmeyelim
Gözlir	Gözlüyor	Kılur	Kılar
Hisler	İsler	Kırılur	Kırılır
Hunu	Huni	Konmirsin	Konmuyorsun
Hurşüd	Hurşid	Korhirsin	Korkuyorsun
İçün	İçin	Korkaram	Korkarım
İçürür	İçirir	Korucu	Koruyucu
İgirmi	Yirmi	Kovarsın	Kovarsan
İgit	Yiğit	Köştüm	Göçtüm
İnmir	İnmiyor	Kulturur	Kurtulur
İnvân	Ünvân	Kurak	Kuralım
İsterem	İsterim	Kurmuşam	Kurmuşum
İsterük	İsteriz	Kurtarmaz	Kurtulmaz
İvez	Üvez/üyez	Kurtaruram	Kurtulurum
Kalben	Kalbine	Kurturdu	Kurtuldu
Kalmasun	Kalmasın	Kurturmadım	Kurtulmadım
Kalursun	Kalırsın	Kurturmaz	Kurtulmaz
Kanak	Kanalım	Kurturmazsın	Kurtulmazsın
Kandurur	Kandırır	Kurturmuşam	Kurtulmuşum
Gelir	Gelir	Kurtursun	Kurtulsun
Genişür	Genişler	Kurtarsın	Kurtulsun
Gerû	Geri	Kurturur	Kurtarır

Yaygın veya kitabi olmayan/ mahalli telaffuz	**Yaygın veya kitabi/güncel telaffuz**	**Yaygın veya kitabi olmayan/ mahalli telaffuz**	**Yaygın veya kitabi/güncel telaffuz**
Mahf edüp	Mahvedip	Susuzan	Susayan
Mehabbet	Muhabbet	Sürür	Sürer
N'idek	Ne yapalım	Şahan	Şahin
Nedim	Ne yapayım	Şakılayub	Şakıyıp
Okunca	Okuyunca	Şakılur	Şakıyor
Okup	Okuyup	Şeher	Şehir
Okuram	Okurum	Şölve	Şûle
Olir	Oluyor	Şüşe	Şişe
Olmayak	Olmayalım	Tanıcı	Tanıyıcı
Olmazsın	Olmazsan	Tanup	Tanıyıp
Olmuşsun	Olmuşsun	Tartılur	Tartılır
Olmuşsuz	Olmuşsunuz	Tatlu	Tatlı
Oluram	Olurum	'Temûti'ye	'Temûtû'ye
Oluruk	Oluruz	Tevbez	Tövbeniz
Öğün sonra/sora	Önün sıra	Tikmişem	Dikmişim
Ölürem	Ölürüm	Tikilür	Dikilir
Ötir	Ötüyor	Töhve/tohve	Tuhfe
Parlir	Parlıyor	Tökir	Döküyor
Püşdipenâh	Püşt ü penah	Tökme	Dökme
Reca	Rica	Urur	Vurur
Saraldım	Sarardım	Uyup	Uyuyup
Satun	Satın	Üfürdir misin	Üflüyormusun
Seversin	Seversen	Üskek	Yüksek
Seyredirsin	Seyrediyorsun	Ütür (mek)	Yitir (mek)
Sıfra	Sofra	Üzgek	Yüzgeç/kulaç
Soliram	Soluyorum	Üzmez	Yüzmez
Sora	Sonra	Üzüp	Yüzüp
Söyledük	Söyledik	Varak	Varalım
Söylerem	Söylerim	Varur	Varır

Yaygın veya kitabi olmayan/ mahalli telaffuz	**Yaygın veya kitabi/güncel telaffuz**	**Yaygın veya kitabi olmayan/ mahalli telaffuz**	**Yaygın veya kitabi/güncel telaffuz**
Verür	Verir	Yanir	Yanıyor
Verürem	Veririm	Yatsak	Yasak
Vurir	Vuruyor	Yaraşur	Yaraşır
Vücudan	Vücuduna	Yıkılur	Yıkılır
Yakhir	Yakıyor	Yiyek	Yiyelim
Yalvarak	Yalvaralım	Zanma	Sanma
Yalvaruram	Yalvarırım	Zinnet	Ziynet
Yandurdu	Yandırdı		

EK-9

ASIL METİN-AKTARILMIŞ METİN İÇİN ÖRNEK KARŞILAŞTIRMALAR

Asıl Metin
146
BEYT-İ AĞLAR BABA

Kasru bâl **tahtıdur rahsı** gülistân
Sır **şehridür** gizlü sultân **eğleşür**
Bin bir köşk **kurulmış** bir şâh oturur
Püşdipenâh bir şey kabul eylemez
Şâh'a karşu bir de îman **eğleşür**

Kasrugâhi yapan kıldi bir vatan
Misbâh nûr **şeherin** delîli Kur'ân
Allah ol **şeherde** oturur el'ân
Bir de namaz, Kur'ân, zikir **eğleşür**

Bir mezket ki **mahlûkı** *Hak* varamaz
Kizbi kâzib, iğtâb mihmân olamaz
İntâkını melek cinnî bilemez
Rahmân, Rahim, Bismillâhi **eğleşür**

Çâr binasız **invân** *Çalab* hânesi
Üç tel üzre **kurulmışdur** binasi
Zulmet kabul etmez zücâc **şüşesi**
Tevhîd ile sırrı *Yezdân* **eğleşür**

Aktarılmış metin
146
BEYT-İ AĞLAR BABA

Kasr-ı bâl **tahtıdır rahs-ı** gülistân
Sır **şehridir** gizli sultân **eğleşir**
Bin bir köşk **kurulmuş** bir şâh oturur
Püşt ü penâh bir şey kabul eylemez
Şâh'a karşı bir de îman **eğleşir**

Kasr-u-gâhı yapan kıldı bir vatan
Misbâh nûr **şehirin** delîli Kur'ân
Allah ol **şehirde** oturur el'ân
Bir de namaz, Kur'ân, zikir **eğleşir**

Bir mezket ki **mahlûk-u** *Hak* varamaz
Kizb-i kâzib, iğtâb mihmân olamaz
İntâkını melek cinnî bilemez
Rahmân, Rahim, Bismillâhi **eğleşir**

Çâr binasız **ünvân** *Çalab* hânesi
Üç tel üzre **kurulmuştur** binası
Zulmet kabul etmez zücâc **şişesi**
Tevhîd ile sırr-ı *Yezdân* **eğleşir**

Tevekkülhânedür duâ **otağı**
'*Tedarruan ve hufyeten*' tiryâkı
Varmaz ol hâneye küfür işrâki
Ancak şahâdetle islâm **eğleşür**

Dergâhu dildârdur lâzım çok **hızmet**
Tevhîd ile olur çün cilâ **zinnet**
Kibriyâ **makami** rûh bulur lezzet
Bu *Ağlar* kalbinde tevhîd **eğleşür**

Tevekkülhânedir duâ **otağı**
'*Tedarruan ve hufyeten*' tiryâkı
Varmaz ol hâneye küfür işrâki
Ancak şehâdetle islâm **eğleşir**

Dergâh-ı dildârdır lâzım çok **hizmet**
Tevhîd ile olur çün cilâ **ziynet**
Kibriyâ **makamı** rûh bulur lezzet
Bu *Ağlar* kalbinde tevhîd **eğleşir**

Asıl Metin

170

BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey *Çalab*'ım sen murâdım kavuştur
Hikmet derslerini okutsan n'olur
Şâhlar **şâhi** gonca **güli** hürmeti
Kalbim perdelerin **kaldursan** n'olur

Ol batn-ı mâderde izâm **bitürdün**
İman ile rûh u tene **yetürdün**
Urrât ile bu cihâna **getürdün**
Saâdet esbâbı geydürsen n'olur

*Saydı*n **nevmü** câmla kabre varanda
Çift sûd ile iki melek gelende
Bir bâb içre altı câmdan soranda
Suâle **cevabum verdürsen** n'olur

Bir gün yer gök ehli bîhayât olur
Ba'de'l-erbaînde hep câna **gelür**
Sırat üzre bu nâs hep kaaim olur
Bizi berk üzere **bindürsen** n'olur

Aktarılmış metin

170

BEYT-İ AĞLAR BABA

Ey *Çalab*'ım sen murâdım kavuştur
Hikmet derslerini okutsan n'olur
Şâhlar **şâhı** gonca **gülü** hürmeti
Kalbim perdelerin **kaldırsan** n'olur

Ol batn-ı mâderde izâm **bitirdin**
İman ile rûh u tene **yetirdin**
Urrât ile bu cihâna **getirdin**
Saâdet esvâbı giydirsen n'olur

*Saydı*n **nevm-i** câmla kabre varanda
Çift sûd ile iki melek gelende
Bir bâb içre altı câmdan soranda
Suâle **cevabım verdirsen** n'olur

Bir gün yer gök ehli bîhayât olur
Ba'de'l-erbaînde hep câna **gelir**
Sırat üzre bu nâs hep kaaim olur
Bizi berk üzere **bindirsen** n'olur

Ağlar Baba gönül şehrini bezet
Kasru gülden dil **şâhını** sen gözet
İstemez ru'yetsiz cemâlsiz Cennet
Ru'yetle cemâli versen sen n'olur

Ağlar Baba gönül şehrini bezet
Kasr-ı gülden dil **şâhını** sen gözet
İstemez ru'yetsiz cemâlsiz Cennet
Ru'yetle cemâli versen sen n'olur

EK-10

KÜÇÜK SÖZLÜK

Açıklama: Aşağıda yer alan sözlük kısmında, kısmen ***M.Fahri Yılmaztürk***'ün hazırladığı baskıdaki sözlük esas alınmakla birlikte, bir hayli ekleme, değiştirme ve düzeltmeler yapılmıştır. Burada, okurun belirli bir kelime dağarcığına sahip olduğu varsayılarak hazırlanmış bir liste söz konusudur. Kapsam birkaç kat daha geniş tutulabilirdi belki; ancak bu, sınırı tam çizilemeyecek bir çaba olacaktı. Burada zikredilmeyen kelimelerin çoğu gündelik kullanımdaki sözlüklerde de bulunabilecek kelimelerdir; ihtiyaç duyanların onlara başvurması yerinde olur. Kelimelerin bulunabilen **"lugat"anlamları ve/veya metinde kastedilen/kastedildiği düşünülen anlamları** verilmeye çalışılmıştır. Metinde tamamen mahalli/yerel bazı kelimeler yanında (örn. **Massa, evme, gözsüz, alvalaşma**) mahalli telaffuzla kullanılan umumi kelimeler de (örn. **Buğalmak, göğerçin, eksilmek**) mevcuttur. Bazı kelimeler yerel bir ağızla söylenmiştir (örn. **Üvez-ivez, unvan-invan**). Bunlar; anlaşılabildiği, tespit edilebildiği ölçüde kaydedilmiş ve açıklanmaya çalışılmıştır. Aranan kelimenin müracaat edilen kaynaklarda bulunamadığı, ya da bulunabilen anlamın metindeki siyak-sibak ile uyumsuz olduğu (Örn. **urrât, tearrâ**) bazı durumlarda; bulunabilen, biçim/telaffuz bakımından yakın bazı kelimeler – bunların mahalli şive/telaffuz ile kullanılmış olabileceği düşüncesiyle- not edilmiştir. Böyle bir seçeneğin de mümkün olamadığı birkaç kelime (örn. **Rahs, izdihanlık, sü'b, sü'ab, esber, vuşşak, mirîr**) ise, karşılarına soru işareti konarak listelenmiştir. Bu küçük sözlüğün en azından bazı kelimelerinin, bu metin çerçevesine has, anlam kaymasına uğra(tıl)mış kullanımlara sahip olduğunun da altı çizilmelidir. Örnek olarak sözlük anlamı 'âşıklar' olan 'uşşâk' burada bazen bu anlamda, daha çok da 'şiddetli aşk' anlamında; '*av/avlanmak*' anlamındaki '*sayd*', '*avcı*' anlamında kullanılmış görünmektedir. Buna

benzer (örn. Mastar yerine özne (*necat-nâci*), isim yerine özne (*nakış-nakkaş*), nesne yerine özne (*kadeh yerine sâkî*) başka kullanımlar da vardır. *El ma'nâ fî batn-ı şâir* (Mâna şairin karnında/derûnundadır) ve dahi *Allahu a'lem bissavâb (En doğrusunu Allah bilir.)*

(Ar.): Arapça, (F.): Farsça, (M.) Mahalli köken veya telaffuz. (Ç.)Çoğul, (Mc.): Mecazi, (ET.): Eski Türkçe.

A

Âb: (F.) Su

Âbâ: (Ar.) Babalar, atalar.

Abbir: (Ar.) "İbret al!" anlamında emir

Âbid: (Ar.) İbadet ehli kimse.

Açuben: Açarak.

Adall-u mübîn: (Ar.) Apaçık sapkın. Şeytan.

Adem: (Ar.)Yokluk, hiçlik.

Adîm: (Ar.) Yok olan.

Adn: (Ar.) Cennetin isimlerinden veya cennetlerden biri.

Adû: (Ar.) Düşman

Aduvvün mübin: (Ar.) Apaçık düşman

Adviyyât: (Ar.) Düşmanlar

Âfil: (Ar.) Batan, sönüp giden.

Âfitab: (F.) Güneş

Âgâh: (F.) Haberdar, haberli.

Ağnâ/eğnâ: (Ar.) Çok zengin

Ağyâr: (Ar.) Düşmanlar, yabancılar.

Ahakk: (Ar.) En hak eden, en müstehak, en lâyık

Ahakk-u mâbûd: (Ar.) Mabud olmaya en layık olan.

Ahan/ehan:?? Âhen (F) Demir/Zincir/Kılıç/(Mc.) Sert

Ahbâr: (Ar.) Haberler.

Ahdar/Ahzar: (Ar.) Yeşil : (Yâsîn suresindeki 'yeşil/yaş ağaçtan ateş oluşturma' ayetine işaret)

Âhir: (Ar.) Sonra gelen, sonraki.

Ahillâ: (Ar.) Sadık, candan dostlar.

Ahres: (Ar.) Dilsiz.

Ahsen: (Ar.) Güzel, en güzel.

Âhu: (F.) Ceylan.

Ahvaz: (Ar.) '**Ahfaz'**dan (dat ile; ahfad) galat olmalıdır. Alçak ve çukur yer/(Mc) Çok alçak gönüllü. Mütevâzi.

Âil: (Ar.) Yoksul

Akdem: (Ar.) Daha önce, en önce.

Akıyb/Akîb: (Ar.) İzleyen, takip eden

Akvâ: (Ar.) En güçlü, en kuvvetli.

Akvâl: (Ar.) Kaviller, sözler.

A'lâ: (Ar.) En yüce, en ulu.

A'lây-ı 'illiyyîn: (Ar.) Yücelerin yücesi, en yüce tabaka.

Âlât: (Ar.) Aletler.

Ale's-sabah: (Ar.) Sabahleyin/Gündüzün

Alî: (Ar.) Üstün. Yüce. Çok büyük. Meşhur. Necib.

Âlî: (Ar.) Büyük, yüksek, şerif, celil, aziz olan.: (ayın ile)

Âlî: (?) Boş, arınmış, uzak : (Elif ile)

Âlî mazhar: (Ar.) Yüce şeylere nail olan?

Alîl: (Ar.) Hasta, illetli, kusurlu.

Altun hel: (M.) Altın yaldız

Aluben: Alarak

Alvalaşma: (M.) Sevinç içinde kaynaşma/coşma/rengârenk, cıvıl cıvıl olma, pırıltılar saçma? **Alvala** : (T.F.) İnce ipekten dokunmuş kırmızı tülbent, gelin baş örtüsü/(M.) Gelincik, tarla gülü/**Yanar döner çok renkli maytap**./Bembeyaz/Kırmızı, akik.

A'mâ: (Ar.) İki gözü kör

A'mâl: (Ar.) Ameller

Amîk: (Ar.) Derin

Amme: (Ar.) Herkes, kamu.

Andelip: (Ar.) Bülbül.

Ar'ar: (Ar.) Servi ağacı, dağ servisi/(Mc.) Uzun boy.

Âraf: (Ar.) Cennet ile cehennem arasındaki alem/mekân.

Arak: (Ar.) Ter

Ârî: (Ar.) Saf, arı

Arş u ferş: (Ar.) Gök ve yer

Arup: Arayıp

Âs: (Ar.) Asi, isyan eden. (Âsi'den 'i'nin hazfı ile)

Âsân: (Ar.) Kolay

Asdika: (Ar.) Dostlar, sadık arkadaşlar.

Asel: (Ar.) Bal

Asğar: (Ar.) En küçük

Ashâb-ı yümn: (Ar.) Sağ ashabı; kitabı sağdan verilenler.

Âsiyâb: (F.) Değirmen

Âsumân: (F.) Gökyüzü

Âşiyân: (F.) Yuva

Aşr-u hams: (e): (Ar.) On beş(e), on beş yaşına.

Atyeb: (Ar.) En iyi, en güzel.

Atuben: Atarak.

Avn: (Ar.) Yardım

Ayık: Uyanmış, uyanık.

Ayn: (Ar.) Göz, göze, kaynak.

Az'af/Ad'af: (Ar.)En zayıf, en güçsüz.

Azâzîl: (Ar.) Şeytan/İblis

Azm-i râh: (Ar.&F.) Yola çıkmak

B

Bâb: (Ar.) Kapı.

Bâb-ı âzam: (Ar.) En büyük kapı.

Ba'de'l-erbaîn: (Ar.) Kırk (.)'tan sonra (*Metinde, 40 yıl sonra*).

'Ba'demâ'da: (Ar.) Sonrasında, sonra gelende.

Ba'de'l-zebih: (Ar.) Kurbanı kestikten sonra.

Bâb-ı siccîn: (Ar.) Siccîn (Cehennemde bir vadi) kapısı.

Bâc/Pac/Paç: (F.) Vergi, haraç./Kudretli hükümdarın zayıf olan hükümdardan aldığı vergi/Eskiden halktan alınan öşür veya

haraç ve gümrük vergisi/Renk/Çeşit.

Bâde: (F.) İçki, şarap.

Bâd-ı sabâ: (F.) Seher yeli, sabah rüzgârı

Bâhir: (Ar.) Aşikâr. Açık. Belirli. Apaçık/Güzel/Meşhur, namdar/Galip.

Bahr: (Ar.) Deniz

Bahr-i muhît: (Ar.) Okyanus

Bahr-i meknûn: (Ar.) Örtülü, gizli deniz.

Baîd: (Ar.) Uzak

Bakar: (Ar.) Öküz

Bâkemâl: (Ar.F.) Kemal sahibi, kâmil, tam.

Bâl: (F.) Kanat/Gönül.

Bâlâ: (Ar.) Yukarı, üst kısım (bkz. Zîr)/Yüce, yüksek.

Bâl rahsı: (F.) Gönül köşkü/kubbesi/eyvanı???

Bâl-sirâc: (F.) Gönül feneri/lambası.

Bâni: (Ar.) Yapan, bina eden.

Bar: Ateşten, miğde bozukluğundan; ağızda, dil ve dişlerde hasıl olan acılık, sarı tortu, pas./Tükrük, salya.

Bâr: (F.) Meyve, semere.

Bârgâh: (F.) İzinle girilen, yüksek makam, yer.

Bâr-i Hudâ: (F.) Allah.

Batn-ı mâder: (Ar.) Ana rahmi.

Batn-ı mâhi: (Ar.) Balığın karnı.

Ba'zı: (Ar.) Bazısı

Bedr(e): (Ar.) Dolunay

Beka: (Ar.) Kalıcılık, bitimsizlik, sonsuzluk.

Belâğat: (Ar.) Sözde, yazıda doğru, güzel, kusursuz ifade.

Berat: (Ar.) Kurtuluş fermanı, belgesi/Rütbe, nişan v.b. verildiğini bildiren ferman.

Berd: (Ar.) Soğuk.

Berf: (F.) Kar.

Berk: (Ar.) Şimşek : ('kaf' ile)

Berk-i hâtip: (Ar.M.) *Berk-i hâtıf*'tan (Kapıp götüren veya göz kamaştıran şimşek) galat/mahalli söyleyiş.

Berr: (Ar.) Toprak, kara. (*Bahr u berr: Deniz ve kara*).

Berzah: (Ar.) Dünya ve Âhiret arası âlem. İki varlık arasını ayıran şey, perde.

Beyhoş: (F.M.) (Bihûş) Şaşkın. Akılsız. Deli. Serseri.

Beyhûde: (F.) Boşuna

Beynehumâ: (Ar.) İkisi arasında.

Beyt: (Ar.) Ev.

Beytullâh: (Ar.) Allah'ın evi (Kâbe/Gönül)

Beytûtet: (Ar.) Gece kalma, geceleme/Ayırmak, teferruk./Gece baskın yapmak.

Beyyinât: (Ar.) Açık deliller, şahitler.

Bî-adû: (Ar.&F.) Düşmansız.

Bî-amûd: (Ar.&F.) Direksiz

Bîcedîd: (Ar.&F.) Eski, yeni olmayan.

Bîcism: (Ar.&F.) Cisimsiz, maddi varlığı olmayan

Bîcân: (F.) Cansız, ruhsuz

Bî-cidâr: (Ar.&F.) Duvarsız

Bîdâr: (F.) Uyanık, uykusuz.

Bid'at: (Ar.) Dine sonradan ilave edilen şey.

Bî-ğınâ: (F/Ar.) Yoksul

Bî-hâb: (F.) Uykusuz

Bî-hayat: (F/Ar.) Ölü

Bî-hisâb: (Ar.&F.) Hesapsız, hesaba gelmeyecek kadar çok.

Bî-kusur: (Ar.&F.) Kusursuz, mükemmel.

Bi'l-küli: (Ar.) Tamamen, bütünüyle.

Bî-mekân: (Ar.&F.) Mekânsız

Bî-memât: (Ar.&F.) Ölümsüz

Bî-muhtâc: (Ar.&F.) İhtiyaçsız, muhtaç olmayan.

Bînamaz: (F.) Namaz kılmayan.

Birbirle: (M) Birbiri ile

Bî-sek(i)r: (Ar.&F.) Sarhoş olmayan.

Bî-şân: (F.) Şansız, şerefsiz.

Bî-şeydâ: (Ar.&F.) Şeydâ olmayan (bkz. Şeydâ)

Bî-şümar: (Ar.&F.) Sayısız, pek çok.

Bî-tenvîr: (Ar.&F.) Aydınlanmamış, aydınlatılmamış, nursuz.

Bozdan: Boz renkli, adi kumaştan.

Buğalmak: (M.) Bunalmak.

Buhah: Hançere ile çene arası/boyun/gerdan.

Buhl: (Ar.) Cimrilik

Bukm: (Ar.) Dilsiz/lâl.

Bûm: (Ar.F.) Baykuş

Burâk: (Ar.) Binek

Burç: (Ar.) Kale çıkıntısı/kule

Bur'ya: (M.) Buraya

Bûs: (F.) Öpmek

Bükâ: (Ar.) Ağlamak, gözyaşı dökmek

Bünyâd: (F.) Bina, yapı, asıl, esas, temel.

Büryân: (F.) **Biryân.** Bir çeşit kebap.

C

Câh: (F.) Makam, mevki/**Geniş kuyu**/çah, zindan gibi kullanılan susuz kuyu veya sarnıç/ağaç dikmek vesaire için kazılnış çukur/iki deriden yapılmış tulum veya dağarcık.

Câm: (F.) Kadeh, şarap, içki, bâde.

Câmid: (Ar.) Cansız madde

Cândâr: (F.) **Diri, canlı./**Silâhlı kimse/Muhafız, koruyucu, emniyet memuru/Yol yiyeceği, azık.

Cân dâr(ı): (F.) Can yurdu, can ülkesi.

Cânib: (Ar.) Taraf, yön, cihet.

Câr: (Ar.) Komşu**.**

Cârî: (Ar.) Akan.

Cebel: (Ar.) Dağ

Cehr: (Ar.) Açık, aşikâr

Celî: (Ar.) Parlak, açık, âşikâr, meydanda

Cem': (Ar.) Toplama, toplanma.

Cemmâk: (Ar.) ???

Cenâh: (Ar.) Kanat, taraf.

Cenâheyn: (Ar.) Çift kanat (zâhir-bâtın)

Cerh: (Ar.) Yarmak, yaralamak, ameliyat etmek.

Cevr: (Ar.) İşkence, cefa.

Cezb: (Ar.) Çekmek.

Cihet-i sitte: (Ar.) Altı yön. (**Şeş cihet**)

Cilâ: (Ar.) Parlaklık, parlatma.

Cilvegâh: (Ar.F.) Cilve yeri.

Cinân: (Ar.) Cennetler, bahçeler.

Cismân: (a) (Ar.) Cismî/cisimle ilgili olana.

Cû': (Ar.) Açlık

Cur'a: Tek yudum. Bir içimlik. Bir yudumluk.

Cüdâ: (F.) Ayrılık, ayrılmış.

Cülûs: (Ar.) Oturmak (Tahta çıkmak)

Cünd: (Ar.) Asker, ordu.

Cünha: (Ar.) Küçük günah, suç.

Cürm: (Ar.) Suç, günah

Cüsse: (Ar.) Gövde, vücut.

Cüssegâh: (Ar.) Gövde, vücut.

Ç

Çalap: Allah, Tanrı.

Çalmak: Işığı vurmak, ışığı aydınlatmak/Çarpmak, vurmak.

Çâr: (F. Cehar) Dört

Çâr-ı-yâr: (F.) Dört dost (İlk dört halife)

Çırağ: (F.) Fitil, mum, lamba.

Çeşm: (F.) Göz.

Çeşm-i çâr: (F.) Dört göz (Baş gözleri ve gönül gözleri?)

Çeşm-i dil: (F.) Gönül gözü

Çiriş/çiriş unu: (F.) Sîriş: çiriş: Kar kalktıktan hemen sonra çıkan bir ot; kavurma ile veya sütle yemeği yapılır/Çiriş otunun kökünün öğütülmesiyle yapılan ve su ile karılarak tutkal gibi kullanılan esmer, sarı bir toz.

Çirkenmek: (M.)Tiksinmek, sakınmak.

Çögen: Ucu eğri, topu çekmeye yarayan cirit sopası. **Çevgen, çevgân:** At üstünde, sopa ile yerdeki topa vurularak oynanan eski bir oyun (polo). '*Kaçma çevgâna muhabbetten gönül cevlâna gel/Başını top eyle ehl-i hâl isen meydâna gel*'. *Rûhî*

Çuha: Tüysüz, ince, sık dokunmuş yün kumaş.

Çü/Çu : (F.) Gibi/Ne zaman ki..

D

Dâbbe: (Ar.) Yürüyen mahluk. Debelenen/Canlı

Dâd-ı Hakk: (Ar.F.) Allah'ın ihsânı, lütfu.

Dafâdı': (Ar.) Kurbağa

Dakîk: (Ar.) Pek ince, nazik, ufak.

Dakk eyledi: (Ar.) (Kapıyı) çaldı.

Dâll: (Ar.) Sapkın, yolunu kaybetmiş.

Dâr: (Ar.) Yer, yurt.

Dârân: (Ar.) İki yurt, iki ülke/ Dünya ve âhiret. Bkz. Dâreyn.

Dârât: (F.) Debdebe, tantana, şan, gösteriş, çalım.

Darb-ı temsîl/mesel: (Ar.) Misal verme, örnek verme.

Dâreyn: (Ar.) İki yurt, iki ülke. Dünya ve ahiret.

Dayalı kalmak: (M) Şaşkın, çaresiz, eli boş kalmak.

Def'a: (Ar.) Kere

Dehân: (F.) Ağız

Dehr: (Ar.) Zaman, çok uzun zaman, ebedi/Bin yıllık zaman/ Dünya.

Dekk: (Ar.) Vurmak, parça parça etmek/İnce un.

Delâil: (Ar.) Deliller.

Deli patpat: Zehirli bir bitki

Dem: (F.) Vakit, zaman, çağ, an/ (Ar.) Kan.

Dem-be-em: (F.) Zaman zaman, sürekli

Denî: (Ar.) Alçak, aşağılık.

Derc: (Ar.) Toplama, bir araya getirme.

Dergâh: (F.) Tekke. Makam sahiplerinin ikamet ettiği yer.

Der-hâtır etmek: (F.) Hatırlamak, akılda tutmak.

Derik: Yıpranmış. *(Örn.Elbisen iyice derikleşmiş.)*

Derûn: (F.) İç, bâtın, gönül, yürek.

Dervişân: (F.) Dervişler

Deste: (F.) Demet, tutam, bağlam/ **Tarlada biçilen ekinlerden yapılan küme.**

Destigîr: (F.) Arka çıkan, elinden tutan, yardım eden.

Deverân: (Ar.) Dönmek, devr etmek.

Dıhk: (Ar.) Gülmek

Dîde: (F.) Göz

Dîdâr: (F.)Yüz, çehre

Dîk: (Ar.) Horoz

Dil: (F.) Gönül

Dihân: Dehân (F.) Ağız.

Dilârâ: (F.) Gönül avutan, gönül süsleyen.

Dildâr: (F.) Kalbi hükmü altında tutan. Sevgili, mâşuk.

Dinâr: (F.) Eskiden kullanılan altın ve sikkeli para/Altın?

Diyûben: Diyerek, deyip de.

Döşenmek: (M) Can çekişmek./ Bütün kuvvetini vermek.

Dûçâr: (F.) Tutulmuş, yakalanmış, uğramış.

Duhâ: (Ar.) Kuşluk vakti.

Duhûl-i ma'siyet: (Ar.) Günaha girmek

Dühn: (Ar.) Yağ. (Örn.zeytin yağı).

Dürr: (Ar.) İnci.

Dürr-i hakayık: (Ar.) Hakîkatlerin incisi

Dürr-i meknûn : (Ar.) Gizli/saklı inci

Dürr-i yektâ : (Ar/F.) Eşi bulunmaz, biricik inci

E

Eb: (Ar.) Baba

Ebhur: (Ar.) (Bahr. Ç.) Denizler

Ebnâ: (Ar.) Oğullar.

Ebras/Abras/Abraş: (Ar.) Sıcak rüzgârların oluşturduğu, lekeli cilt hastalığı.

Ebrâr: (Ar.) (Berr. Ç.) Özü sözü doğru olanlar, hamiyetliler. Sâdıklar. İyiler.

Ebrüşüm: (M.) İbrişim, ipek ipliği, bükülmüş ipek.

Ebsem/epsem: (M.) Sessiz, dilsiz

Ebter: (Ar.) Zürriyetsiz.

Ebvâb: (Ar.) Kapılar

Ebyât: (Ar.) Beyitler

Ebyaz/ebyad: (Ar.) Bembeyaz

Ecdâd: (Ar.) Atalar, cedler.

Ecilden: (Ar.T.) İçin/sebepten/ötürü (dolayı)

Eclâ: (Ar.) Pek âşikâr, pek belli. Pek parlak, ziyade güzel.

Ecnâs: (Ar.) Cinsler.

Ecnebî: (Ar.) Yabancı.

Ecr: (Ar.) Uhrevi mükâfat, karşılık, ücret.

Ecsâm: (Ar.) Cisimler

Ecvef: (Ar.) İçi boş, kof.

Ecvef-i vâv ü yâ: (Ar.gr.) Orta harfi vav veya ya olan üç harfli fiil; kofluktan mecaz.

Eczâ: (Ar.) Cüz'ler, kısımlar.

Edille: (Ar.) Deliller, hüküm kaynakları.

Ednâ: (Ar.) En değersiz, en alçak.

Ef'âl: (Ar.) Fiiller, eylemler.

Efhâm: (Ar.) Anlayışlar, zihinler, anlamalar.

Efkâr: (Ar.) Fikirler, düşünceler.

Eflâk: (Ar.) Felekler, gökler.

Ehibbâ/ahibbâ: (Ar.) Sevenler, ahbaplar, dostlar.

Ekall: (Ar.) En az

Ekber: (Ar.) En büyük.

Ekl: (Ar.) Yemek (fiili).

Eknâf: (Ar.) Cânipler, taraflar, nahiyeler.

Ekrem: (Ar.) Şerefli, cömert/En cömert, daha cömert.

El'ân: (Ar.) Halen, şimdi, halihazırda.

Elfâz: (Ar.) Sözler, lafızlar.

Elfü vahid: (Ar.) Bin bir.

Elfü vahid-i ebvâb: (Ar.) Bin bir kapı

Elsine: (Ar.) Diller, lisanlar.

Eltaf: (Ar.) En latif, en güzel.

Elvân: (Ar.) Renkler

Emî: (Ar.M.) Amca

Emlâk: (Ar.) Mülkler. Tasarruf altındaki yerler.

Emrâz: (Ar.) Hastalıklar.

Emtâ : (Ar.) **Emt:** Yüksek yer. Tümsek, küçücük tepecik. **(*Emten/emtâ*)** *(TâHâ-107)*

Emvâc: (Ar.) Dalgalar.

Encâm: (F.) Son, nihayet, netice

Enfâ: (Ar.) Boşluk/yokluk, mekânsızlık? ('nefy'den'elif-i maksure' ile)

Enf: (Ar.) Burun, koku alma organı.

Enîn: (F.) Acı ve sızıdan inleyiş.

Enîs: (Ar.) Dost, yoldaş.

Envâr: (Ar.) Nûrlar.

Enver: (Ar.) Çok nûrlu, pek aydınlık.

Erbaa: (Ar.) Dört

Erba'u anâsır: (Ar.) Dört unsur/bileşen (Ateş, su, hava, toprak)

Erba'u fünûn: (Ar.) Dört fen, dört ilim (Şerîat, tarîkat, hakîkat, mârifet?)

Erham: (Ar.) En merhametli, daha merhametli.

Erkân: (Ar.) Rükünler, esaslar, temeller. Usuller.

Ervâh: (Ar.) Ruhlar.

Esbâb: (Ar.) Sebepler (M.) 'Esvâb'tan galat**;** elbiseler, giysiler. Metinde daha çok bu anlamda…

Esb: (Ar.) At

Esber: ? *Esberi*: Külde pişmiş bir çeşit ekmek. ***Esperi***: Ava alıştırılamayan doğan türü; delice doğan.

Esdâf/asdâf: (Ar.) Sedefler, inci kabukları.

Eskilmez: (M.) Eskimez.

Esmâr: (Ar.) Meyveler, yemişler.

Eşref: (Ar.) En şerefli, en üstün.

Esved: (Ar.) Kapkara

Eş'âr: (Ar.) Şiirler

Eşcâr: (Ar.) Ağaçlar

Eşk: (F.) ('kâf' ile) Gözyaşı

Eşkıyâ: (Ar.) Şakîler, kötüler, cehennemlikler.

Etıbbâ: (Ar.) Tabipler, doktorlar

Etkıyâ: (Ar.) Müttakîler, takvâ sahipleri.

Evâil: (Ar.) İlk zamanlar, önceler.

Evkat: (Ar.) Vakitler, zamanlar.

Evkat-ı hamse: (Ar.) Beş vakit (namaz)

Evmek: (M.) Acele etmek.

Evren : (evran) Kâinat/Boylu boslu, iri yarı, yakışıklı/Kahraman, yiğit./Bey, ağa, lider/Büyük yılan, canavar/Büyük, yüksek.

Evsa': (Ar.) Çok geniş, en geniş.

Evsat: (Ar.) Orta, en orta, en mutedil.

Evtân: (Ar.) Vatanlar

Eyyâm: (Ar.) Günler

Ezel-i ervâh: (Ar.) Ruhların başlangıcı.

Ezkâr: (Ar.) Zikirler.

Ezmüne: (Ar.) '***Ezmin***e'den galat: zamanlar.

Ezmüne-i hâl: (Ar.) Şimdiki zamanlar.

Ezvâc: (Ar.) Zevçler, eşler.

F

Fahşâ-i münk(e)ir: (Ar.) Herkesin yanlış bulduğu çirkin işler.

Fâil: (Ar.) Yapan, eden/Arapça fiil cümlesinde özne.

Fâriğ: (Ar.) Uzak duran, vazgeçen.

Farz u hasen: (Ar.) Farz olan ve güzel olan işler, ameller.

Farz-ı kifâ(ye): (Ar.) Bir kısım müslümanın edâsı ile diğerlerinden düşen farz. Cenaze namazı kastediliyor.

Fasl etme: (Ar.) Ayırma, ortaya koyma, çözüme kavuşturma.

Fazl: (Ar.) Üstünlük, lütufkârlık, kerem.

Fehm: (Ar.) Anlama, anlayış.

Fehvâ: (Ar.) Mefhum, kavram, anlam, mânâ.

Fehvâniyyet: (Ar.) Mânâ alemine intikal.

Fekkir: (Ar.) "Tefekkür et, düşün!" anlamında emir.

Fem: (F.) Ağız

Fer': (Ar.) Dal, budak/Kol, şube

Ferâiz: (Ar.) Farzlar.

Ferâmin: (Ar.) Fermanlar, buyruklar.

Ferâset: (Ar.) Anlayışlılık, çabuk ve doğru seziş kuvveti.

Fercâm: (F.) Son, uç, âkıbet/Burada; fenâ, ölüm.

Ferd: (Ar.) Tek, bir, yegâne, eşsiz.

Fesahat: (Ar.) Akıcı, güzel konuşma, söz söyleme.

Fessir: (Ar.) Tefsir et anlamında emir/Müfessir, tefsir eden ('mim'in düşmesi ile)

Fettânî: (Ar.) Fitne çıkaran, karıştıran.

Fevk: (Ar.) Üst taraf, üst kısım.

Fevkaan: (Ar.) Üst taraf, üst kısım.

Feyz-i Rabbânî: (Ar.) İlahi feyiz, bereket.

Feyzullâh: (Ar.) Allah'ın feyzi, bereketi.

Fezâ: (Ar.) **Feza'**: Korku. Havf/Sığınma, dehalet/Uykuda şiddetli korku ile uyanmak. **Fizah:** (M.) Feryat, çığlık. (Burada 'fezâ', 'fizah' anlamında kullanılmış gibidir.

Fiil: (Ar.) Fiil cümlesinde eylem bildiren kelime.

Fi'lcümlenizi: (M.) Hepinizi.

Fino : (*İtaly*.) Hoş, güzel, zarif, ince; Her şeyin ufağı, incesi yahut âlâsı." (İngilizcedeki 'fine' karşılığı).

Fino fes: (*İtaly*&T.) Kalıplanmış, hoş, zarif fes; fesin âlâsı.

Firâş: (Ar.) Yatak

Firâk: (Ar.) Ayrılık/ayrılık acısı.

Firâr: (Ar.) Kaçma, uzaklaşma.

Fî-şeb: (Ar.F.) Geceleyin.

Fiyâzet: (Ar.) Feyizler.

Fizza: (Ar.) Gümüş

Fizza-i has: (Ar.) Has, halis gümüş.

Fuâd: (Ar.) Gönül

Fuhûşat: (Ar.) Çirkin işler.

Fuzûl: (Ar.) Fazlalık, lüzumsuz.

Fünûn: (Ar.) Fenler, ilimler.

Füccâr: (Ar.) Fâcirler, günahkârlar, açıktan günah işleyenler.

Fücûr: (Ar.) Günah, günahkârlık. Özellikle kebâire düşme.

Fütûh: (Ar.) (Feth. C.) Fetihler/(C: Fütuhât) Açılmak/Yardım/Lütf-u İlâhîye ulaşmak/Zafer, galibiyet/Açıklık/Gönül ferahlıkları.

Füyûzât: (Ar.) Mânevi tecelliler, bereketler

G

Ganî: (Ar.) Zengin (Esmâ-i hüsnâ'dan)

Garâib: (Ar.) Garip, tuhaf şeyler.

Gavs: (Ar.) Kâşâni'ye göre; kendisine manevi yardım için başvurulduğunda 'Kutb'un aldığı isim.

Gavvâs: (Ar.) İnci arayan dalgıç.

Gaybet: (Ar.) Gıybet, arkadan çekiştirme.

Gayrullah:(Ar.) Allah'tan başkası.

Gayye??: (Ar.) **Gayet**: Çok, pek çok/Nihayet, son/Gaye/Encam.

Gazel: Sonbaharda ağaç üzerinde kuruyan yaprak/Yaprak *(Burada bu anlamda)*

Geçüben: Geçerek

Gedâ: (F.) Yoksul

Genişti: Genişledi.

Ger: (F.) Eğer

Geşt ü güzâr: (F.) Gezip tozma, gezme.

Gevher: (F.) Cevher

Gıll: (Ar.) Düşmanlık, garaz ve adavet, gizli kin ve haset.

Gıll u gıyş: (Ar.) Kin ve hile.

Girdigâr: (F.) Allah, yaratıcı kudret sahibi.

Giriftâr: (F.) Tutulmuş, yakalanmış, maruz kalmış.

Giyâh (F.) Bitki

Gögerçin: (M.) Güvercin

Gözsüz: (M.) Köstebek, tarla faresi.

Gufrân: (Ar.) Cenab-ı Hakk'ın günahları affedip örtmesi, rahmeti.

Gûne gûne: (F.) Türlü türlü.

Gûş: (F.) İşitmek, duymak/Kulak.

Gülbank: (F.) Bir cemaat tarafından birlikte söylenen duâ, ilâhi, tekbir.

Gülistân: (F.) Gül bahçesi

Gülşan : (Gülşen): (F.) Gül bahçesi

Gülhâr: (F.) Gülün dikeni??

Gülizâr: (F.) Gül yanaklı.

Gülzâr: (F.) Gül bahçesi.

Gümân: (F.) Sanı , zan , zan etmek, töhmet , şüphe , kuşku , düşünme, tahmin , sanmak , sezmek ve kişinin sezdiği. (M.) Güven, güvenmek, umut bağlamak (*Burada bu anlamlarda kullanılmış*.)

Güzîn: (F.) Güzide, seçkin.

Ğamter: (F.) Kemter'den galat?? Aciz. Fakir. İtibarsız/Başka şeylere göre daha az olan. Pek aşağı/ Noksan, eksik

Ğudüvv-âsâl: (Ar.) Sabah-akşam. (Âraf 205)

H

Hâb: (F.) Uyku

Habâset: (Ar.) Kötülük.

Haber: (Ar.) İsim cümlesinde hüküm/haber bildiren kelime.

Habîp: (Ar.) Sevgili

Habl: (Ar.) İp, urgan, damar.

Hâdî/Hâd: (Ar.) Hidâyet eden, yol gösteren. (Esmâ-i hüsnâ'dan)

Hafâ: (Ar.) Gizli, saklı. (Metinde "korku" anlamında kullanılmış görünüyor.)

Hafr: (Ar.) Kazmak, eşmek, kazı.

Hafiyye'l-eltâf: (Ar.) Lütufları gizli olan (Allah)

Hafîd: (Ar.) Torun

Hâif: (Ar.) Korkan.

Hâk: (F.) Toprak (Kâf ile)

Hâk ile yeksân: (F.) Yerle bir.

Hakayık: (Ar.) Hakikatler.

Hakkâk/: (Ar.) Hakkeden ('Kâf' ile) ; mühür v.b. kazıyan. (Ç.) **Hükkâk**

Hal: (F.) Yüzdeki renkli nokta, ben.

Halâvet: (Ar.) Tatlılık, şirinlik.

Hâlık: (Ar.) Yaratıcı.

Hâlî: (Ar.) Boş, uzak, arınmış.

Hâlik: (Ar.) : ('Kâf' ile) Helâk olan, yok olan.

Hâlis: (Ar.) Saf, arı.

Hallâc: (Ar.) Hallaç. Pamuk atıcı , pamuğu çiğitten ayıran

Halvet: (Ar.) Yalnızlık, tek başınalık.

Ham: (M.) Olgunlaşmamış, işlenmemiş/Sürülmemiş arazi, yaban.

Hâme: (F.) Kalem

Hamâme: (Ar.) Güvercin

Hâmil: (Ar.) Taşıyan.

Hamr: (Ar.) Şarap. Sarhoşluk veren şey.

Hamret: (Ar.) Sarhoşluk

Hamsîn(e): (Ar.) Elli

Haniya: Hani, nerede.

Hâr: (F.) Diken

Harec: (Ar.) Darlık, zorluk, sıkıntı/ Dar yer, sık ağaçlı yer/Günâh.

Hasb: (Ar.) : (Haseb) Birisinin sülâlesi cihetinden iftihar yolu ile saydığı iyilik./Mal, din, millet./Kerem, fiil ve amelde yüksek şeref, iyi iş, sâlih amel./Şeref, asalet, şan, kadr ve haysiyet.

Hasenât: (Ar.) İyilikler

Hasîyyet: (Ar.) Özellik, ayrıcalıklı kılan vasıf.

Haşeb: (Ar.) Odun, kerestelik kuru ağaç.

Haşyet: (Ar.) Korku, ürperti.

Hatar: (Ar.) Tehlike. Akla gelen fikir.

Hatem: (Ar.) Mühür.

Hâtif: (Ar.) Gizli, gaip.

Hatt: (Ar.) Yazı, çizgi.

Havâb: (F.) Uykular

Havf: (Ar.) Korku.

Havl: (Ar.) Güç. Kuvvet/Muhit, etraf/Yıl, sene/Tahavvül, inkılâb/ **Geçmek**/Bir hâlden bir hâle dönmek/Rücu etmek/Sıçramak/ Hile.

Havflanmak: (Ar.&F.) Korkmak, kuşkulanmak.

Hayme: (gâh): (Ar.&F.) Çadır (yeri)

Hayy: (Ar.) Diri, hayat sahibi. (Esmâ-i hüsnâ'dan)

Hayye: (Ar.) Yılan

Hayyam: (Ar.) Çadır kuran/çadırcı.

Hazer etmek: (Ar.) Korkmak, çekinmek.

Hâzık: (Ar.) Derin bilgi, tecrübe sahibi (hekim)

Hedm: (Ar.) Yıkmak, harap etmek.

Hel: (M) Yaldız

Hergiz: (F.) Asla, hiçbir zaman.

Hetk: (Ar.) Yırtma, yarma, perdeyi yırtma, rezil olma, rezil etme.

Hey'et: (Ar.) Şekil. Suret. Görünüş/ Birlik teşkil eden şahısların toplamı/Gök ve yıldız ilmi. Astronomi/Duruş, vaziyet, keyfiyet. Tabiat ve cibilliyet.

Hıfz: (Ar.) Koruma, saklama.

Hımâr: (Ar.) Eşek

Hımhım: Burundan konuşan. Sesleri burnundan çıkararak konuşan kimse./Burnundan çıkan ses gibi boğuk./Arap diyarında biten bir ot./**Çok siyah.**

Hırâk: (Ar.) Yakmak, yanmak

Hızlân: (Ar.) Rezillik, rüsvaylık, aşağı durumlara düşme.

Hicâp: (Ar.) Perde. Utanmak.

Hicrân: (Ar.) Ayrılık.

Hil'at: (Ar.) Değerli; makam, rütbe işareti olan giysi/kaftan.

Himem: (Ar.) Gayretler, çabalar.

Himmet: (Ar.) Manevi 'üst'lerden gelen, ruhani yardım, bereket/ Çaba, emek.

Hînen/hînde: (Ar.) O zaman, olduğu zaman.

Hirre/: (Ar.) Kedi (Kalpteki küdûretlerin sureti).

Hitâm: (Ar.) Son, sona erme.

Hon: Ekin biçerken sıralanan işçi takımı, işçi bölüğü/Ekin biçilirken sıralanan işçilerin, tarlanın sonuna kadar açtıkları yer/İşlenen tarladaki toprak kesiti, hendek.

Hûb: (F.) Güzel, hoş,iyi.

Hûbân: (F.) Güzeller.

Hubb: (Ar.) Sevgi, muhabbet.

Hubûbât: (Ar.) Arpa, buğday gibi taneli bitkiler.

Hudâ: (F.) Tanrı, yaratan.

Hulefâ: (Ar.) Halifeler.

Huld: (Ar.) Ebedilik. Cennetlerden birinin adı.

Hulf etmek: (Ar.) Sözünden dönmek

Hulkûm: (Ar.) Boğaz.

Hulûl etmek: (Ar.) Girmek, gelip çatmak.

Hurşîd: (F.) Güneş

Hurûc: (Ar.) Çıkma.

Hüccâc: (Ar.) Hacılar.

Hüccet-i kat'î: (Ar.) Kesin delil.

Hücredâr: (Ar.) Oda, oda yeri?

Hüdâ: (Ar.) Hidâyet, yol gösterme/Hediye verme.

Hümâ: (F.) Anka kuşu/devlet kuşu.

Hüsnü'l-meâb: (Ar.) Güzel sığınak.

Hüsrân: (Ar.) Kaybetmek, zarar, ziyan

İ

İbâ: (Ar.) Tiksinme, çekinme, uzak durma.

Îbâ: (Ar.) Tiksindirme, çekindirme, uzak durdurma.

İbâdet-i sâriy(y)e (Ar.) Sâri, bulaşıcı, yayılma/yaygınlaşma eğilimi olan ibadet??

İbkaa: (Ar.) Bakıy kılma, kalıcı kılma.

İblağ: (Ar.) Baliğ kılma, eriştirme/Sözü belağatli kılma?

İbnân: (Ar.) İki oğul.

İftâh: (Ar.) Açmak.

İhsâ: (Ar.) Saymak, hesaplamak.

İktâl: (Ar.) Öldürme, katletme.

İ'râb: (Ar.) Cümlede unsurları tayin ve kelime sonlarını buna göre harekelendirme işlemi

İ'râc: (Ar.) Yükselme (mîrac etme)

İ'râz: (Ar.) Çekinmek, yüz çevirmek, uzak durmak.

İ'tâ: (Ar.) Vermek.

İbre: (Ar.) İğne.

İfnâ: (Ar.) Yok etme.

İftâ: (Ar.) Fetva verme.

İftâh: (Ar.) Açmak.

İgit: (M.) Yiğit.

İğtâb: (Ar.) Gıybet etme.

İğtisâl: (Ar.) Gusletme

İhâta: (Ar.) Kuşatma, kapsama, çevreleme.

İhdâ: (Ar.) Yol gösterme, hidayet etme.

İhrâk: (Ar.) Yakmak.

İhrâz: (Ar.) Nail olmak, kazanmak, erişmek.

İhtâm: (Ar.) Sonlandırma, bitirme, tamamına erdirme.

İhticâb: (Ar.) Örtünme, saklanma, gizlenme, perdelenme.

İhtiyâr: (Ar.) Seçme, tercihte bulunma.

İksâr: (Ar.) Çoğaltma, artırma.

İksîr-i a'zam: (Ar.) Büyük iksir. Dönüştürücü, iyileştirici içki.

İktizâ: (Ar.) Gerektirme, gerekme.

İlticâ: (Ar.) Sığınma.

İmhâl: (Ar.) Mühlet verme, erteleme.

İnâ: (Ar.) Kap kacak.

İnâyet: (Ar.) İlahi yardım

İndinde: (Ar.) Yanında, nazarında.

'İneb: (Ar.) Üzüm.

İnfâk: (Ar.) Ayrılmak, sökülüp ayrılmak. (Kâf ile)

İnhâ: (Ar.) Son, nihayet, sınır.

İnhimâl-i ezel (Ar.) Ezeldeki mühlet alış.

İnkıbâz: (Ar.) Kabz halinde olma, daralma, sıkışma.

İnkısâm: (Ar.) Bölünme, kısımlara ayrılma.

İnkişâf: (Ar.) Açılma, meydana çıkma, gelişme.

İnsiz: Issız, boş (**İn**; 'İns'ten insan. : *(İn cin top oynuyor.)*

İnşirâh: (Ar.) Genişlik, ferahlık.

İntâk: (Ar.) Konuşmak, konuşturmak.

İnvân/ünvân: (Ar.) Varlık bulma, varlıkta görünme, vücut sahibi olma.

İnzivâ: (Ar.) İnsanlardan uzak bulunmak, gönüllü olarak halvete çekilmek.

İnzibât: (Ar.) Sıkı düzen/Zaptetme, göz altında tutma.

İmâd: (Ar.) Direk, sütun.

İmhâl: (Ar.) Mühlet verme, sure tanıma.

İptidâ: (Ar.) Önce, ilkin, başlangıçta.

İrtihâl: (Ar.) Mekân, ikamet yeri değiştirme; yolculuk/Ölüm.

İsnâd: (Ar.) Nispet etmek, dayanmak, iftira etmek.

İstâr: (Ar.) Örtmek ('te' ile) Yazmak, yazılmak ('tı'ile)

İstifhâm: (Ar.) Sorma, anlama; sorup anlama.

İstikbâr: (Ar.) Böbürlenmek.

İstimdâd: (Ar.) Yardım dilemek, medet ummak.

'İşâ: (Ar.) Yatsı

İşrâb: (Ar.) İçirmek.

İşrâk: (Ar.) (Kâf ile) Şirk koşmak.

İtâb: (Ar.) Azarlama, paylama.

İthâl/idhâl: (Ar.) İçeri koymak, sokmak.

İtmâm: (Ar.) Tamamlamak.

İtminân: (Ar.) Sükûnet, yakîn, tatmin bulma hali. Nefsin 4. Makamı.

İttika: (Ar.) Takva sahibi olma, Allah'tan korkma.

İvec: (Ar.) Eğri, çarpık/Çukur.

İvez: (M.) '**Üvez/üyez'**den galat/mahalli telaffuz**.** Sivrisinek, at sineği, eşek sineği, tatarcık, büvelek.

İ'vicâc: (Ar.) Eğrilik, çarpıklık hali.

İzâm: (Ar.) Kemikler

Îzan: (Ar.) Akıl; doğruyu, yanlışı ayırma kabiliyeti.

İzdihan(lık): ??

'İzzî: (Ar.) Medreselerde okutulan Arapça gramer kitaplarından biri (*Merâh*'tan önceki kitap).

İzz'ile : (Ar.) İzzetle, onurla.

K

Kamet: (Ar.) Boy, pos. Duruş.

Ka'de: (Ar.) Teşehhütlerde ve secdeler arasında oturuş.

Kabz: (Ar.) Kavrama, çekip alma.

Kable-şirâb: (Ar.) İçmeden once.

Kadem: (Ar.) Ayak

Kadı: (Ar.) Hüküm veren, yargıç.

Kâffe: (Ar.) Tüm, bütün.

Kafkaf: Şahteregiller (Fumariaceae) familyasından, ***pembe ya da beyaz çiçekli***, bazı türleri idrar söktürücü ve yatıştırıcı olarak kullanılan, tek yıllık, otsu bitkiler. (B215 ve B237'de buhah/yanak ile birlikte kullanılmış. Pembe-beyaz yanak anlamında kullanılmış görünüyor.)

Kâfûr: (Ar.) Beyaz ve yarı şeffaf, kolaylıkla parçalanan bir madde. Sert, güzel kokulu, katı ve yağlı bir madde/Cennette bir kaynak ismi.

Kal'a: Kale.

Kale-Hasan: Erzurum'un Hasankale ilçesi'nden kinaye.

Kalben: (M.) Kalbine.

Kalîl: (Ar.) Az.

Kamer: (Ar.) Ay, dünyanın uydusu.

Kân: (Ar.) Bir şeyin menbaı/Kuyu. Kaynak/Mâden ocağı/Bir keyfiyetin. (niteliğin) bol olarak bulunduğu kimse.

Kand: (Ar.) Şeker

Kandırmak: Doyurmak/ikna etmek.

Kangı: Hangi

Kapan: (M.) Kapına.

Karâîn: (Ar.) Karîneler, ipuçları.

Karîb: (Ar.) Yakın.

Karlanguş: (M.) Kırlangıç

Karşan: (M.) Karşına.

Karyeli: (Ar/T) Köylü.

Karz (Ar.) Borç.

Karz-ı hasen: (Ar.) Güzel borç./ Allah rızası için,faizsiz olarak verilen borç.

Kârubân: (F.) Kervan

Kasîr: (Ar.) Kısa, özet.

Kasr: (Ar.) Köşk.

Kasran: Kasrına.

Kasr-ı bâl: (Ar.F.) Gönül köşkü.

Kaveme: (Ar.) Rükû ile secde arasındaki kıyam.

Kavî berat: (Ar.) Sağlam belge/ ferman.

Kavil: (Ar.) Söz.

Kavm-i sû': (Ar.) Kötü kimseler.

Kayyâd: (Ar.) Kaydeden, kayıt koyan.

Kâzip: (Ar.) Yalancı

Kebed: (Ar.) Karaciğer

Kebeş: (Ar.) Koç

Kebîr: (Ar.) Büyük

Keff: (Ar.) Vaz geçme, el çekme, çekinmek, men'etme, imtinâ etmek, sâkit olmak/Avuç, el, avuç içi/Nimet.

Keh(e)f : (Ar.) Geniş, dağ mağarası.

Kelâm-ı tayyib: (Ar.) Güzel söz.

Kelb-i racîm: (Ar.) Kovulmuş köpek (Şeytan).

Kelîm: (Ar.) Konuşan, söz söyleyen.

Keltenkele: (M.) Kertenkele (Nefs-i emmâre'nin sureti)

Kemâkân: (Ar.) Önceden olduğu, olageldiği gibi.

Kemhâ: (F.) Bir cins ipek kumaş, havsız kadife.

Kemter: (F.) Hakir, itibarsız.

Kend(e): (E.T.) (Kend/kent) Köy

Kenet: İki sert cismi birbirine bağlamak için çakılan iki ucu kıvrık madeni parça.

Kenz: (Ar.) Hazine

Kesâd: (Ar.) Kıt, kıtlık.

Kesb: (Ar.) Kazanmak.

Kesîr: (Ar.) Çok.

Kesr etmek: (Ar.) Kırmak.

Kesret: (Ar.) Çokluk (birlğin/vahdetin tersi)

Keşşâf: (Ar.) Keşfeden, keşifte ehliyet, ustalık sahibi.

Keşti: (F.) Gemi

Keştiban: (F.) Gemi süren, kaptan.

Ketf: (Ar.) Omuz/Omuz kemiği.

Ketfeyn: (Ar.) İki omuz.

Ketm: (Ar.) Gizlemek.

Ketm-i adem: (Ar.) Masivanın mutlak yoklukta dürülü varlığı. Yaratılmamış hali.

Kevkeb: (Ar.) Yıldız

Kevâkib: (Ar.) Yıldızlar

Kevn-i meknûn: (Ar.) Dürülü, gizli, saklı varlık

Kezin: (M.) Kez, kere, defa.

Keynûnet: (Ar.) Zamanla ve mekânla kayıtlı var oluş, varlık.

Kıblegâh: (Ar.&F.) Kıble yeri

Kırdab: (M.) Girdap, anafor.

Kırtas: (Ar.) Kâğıt

Kıvâm: (Ar.) Olgunluk, tamlık, elverişlilik hali.

Kıyl u kal: (Ar.) Dedikodu

Kibriyâ: (Ar.) Büyüklük, ululuk.

Kilâb: (Ar.) Köpekler

Kik: Dar, uzun ve hafif bir yarış kayığı/sandal.

Kindi: (M.) İkindi.

Kiriş: (M.) Bkz. Çiriş.

Kişmirî: Kişmir bölgesinde dokunan değerli kumaş, şal.

Kişver: (F.) Memleket, ülke/İklim.

Kizb: (Ar.) Yalan söylemek.

Koçtu: (M.) Kucakladı

Kotan: (M.) Saban, pulluk.

Koz(a): İpek böceğinin salgıladığı zamksı maddeden kendi etrafına ördüğü yapı; ipeğin hammaddesi/İçinde tohum ya da krizalit bulunan koruncak. (Örn.Pamuk kozası. haşhaş kozası. İpek kozası. Tırtıl kozası. Burada pamuk kozası olarak kullanılmış.)

Kûhl: (Ar.) Göze çekilen sürme.

Kulle: (Ar.) Kule.

Kulûb: (Ar.) Kalpler

Kum: (Ar.) 'Kalk, doğrul!' anlamında emir. Kıyametteki 'kalkış' kast ediliyor.

Kurâ: (Ar.) Köyler

Kurb(iyet): (Ar.) Yakın(lık).

Kurratü'l-ayn: (Ar.) Göz nuru, göz aydınlığı.

Kutup: (Ar.) Tasavvufta, kâinatın manevi yönetiminden sorumlu veliler zümresinin başkanı

Kuttâb: (Ar.) Kutuplar

Kübrâ: (Ar.) En büyük.

Küberâ: (Ar.) Büyükler, ulular.

Küdûret: (Ar.) (Keder'den) Bulanıklık/Koyuluk, kesiflik/Kaygı, tasa/Kederlilik/Kalpte, dört büyük düşmanın (Şeytan, nefs-i emâre, dünya sevgisi ve su-i zan) gölgesi, sığınağı (*emen*) gibi bulunan dört karanlık.

Küffâr: (Ar.) Kâfirler.

Külli: (Ar.) Bütün, tüm.

Kün-fekân: (Ar.) *'Ol' (dedi) ve oluverdi'* anlamında kalıp ifade.

Künh: (Ar.) Asıl, cevher, öz, dip, kök.

Küsâr: (F.) (Gam-.) Dert ortağı; gamı, kederi gideren, defeden.

Küşâd: (F.) Açma, fethetme.

Kütüp: (Ar.) Kitaplar

L

Lağv: (Ar.) Boş söz.

Lâ sekrân: (Ar.) Sarhoş olmayan/sarhoşluk olmaksızın.

Lâ-civar: (Ar.) Civarı, yöresi, sınırı olmayan.

Lahorî/Lahûri: Pakistan'ın Lahor şehrinde imal edilen değerli kumaş.

Lâhûtî: (Ar.) Uluhiyet alemiyle ilişkili.

Lâim: (Ar.) Levm eden, kınayan.

Lâîn: (Ar.) Lanetlenmiş.

Lâ-mekân: (Ar.) Mekândan münezzeh, mekânla kayıtlı olmayan.

Lâ-nazîr: (Ar.) Eşi, benzeri bulunmayan.

Lâşe: Leş. Ölmüş hayvan.

Lâşe-i lahim: (Ar.) Kokmuş et.

Lâ-sevâb: (Ar.) Yanlış

La-şerîk: (Ar.) Ortağı bulunmayan.

Lâ-tenevvür: (Ar.) Aydınlanmamış, nûrlanmamış, karanlık.

Lâtîf: (Ar.) Mülâyim, yumuşak, nâzik, mütenasip/Güzel, şirin, küçük ve hoşa giden/Cisimle alâkası olmayan, göze görünmeyen/Çok lutf edici/Derin, gizli

Lâ-vasıf: (Ar.) Vasfedilemez, tanımlanamaz.

Leb: (F.) Dudak

Leben: (Ar.) Süt.

Leim: (Ar.) Levm, kınama.

Leşker: (F.) Asker/ordu.

Letâif: (Ar.) Latifeler; şakalar/Tasavvufta; insan vücuduna yerleştirilmiş manevi, nuranî cevherler.

Letâfet: (Ar.) Hoşluk, lâtiflik/Cisimden alâkayı kesip bir nevi nurâniyet kesbetmek/Güzellik, nezaket, yumuşaklık, hafiflik.

Levh: (Ar.) Levha (*Levh-i mahfûz*)

Levm: (Ar.) Kınamak.

Leyk(i): (F.) *Leyk*: Lâkin, ama, fakat.

Leyl: (Ar.) Gece

Leyli: (Ar.) Geceye dair, gecede olan.

Leyl ü nehâr: (Ar.) Gece ve gündüz.

Leyse: (Ar.) Değildir/yoktur anlamında bir Arapça kelime.

Leyyin: (Ar.) Yumuşak, mülayim, hafif, yavaş.

Licâm: (F.) Dizgin, gem.

Likaa: (Ar.) Kavuşmak, görüşmek/Yüz, sima, çehre.

Lü'lü': (Ar.) İnci

Lübb: (Ar.) İç, öz, hülasa/Akıl

M

Mâ: (Ar.) Su.

Maârif: (Ar.) Marifetler/Tahsil ile elde edilen malumat, bilgi.

Mâ-ba'd: (Ar.) Sonra gelen, sonraki, son kısım.

Mâder: (F.) Anne

Mâh: (F.) Ay, dünyanın uydusu/Senenin onikide biri.

Mahbûb: (Ar.) Sevilen, sevgili.

Mahfî: (Ar.) Gizli.

Mâhî: (Ar.) Balık

Mahzûf: (Ar.) Hazfedilmiş, kaldırılmış.

Mağrib: (Ar.) Batı

Mâhirû: (F.) Mâhrû. Ay yüzlü/Güzel

Mâh-sâl: (F.) Ay-sene

Mahsûlât: (Ar.) Mahsuller, hâsılât.

Mahsûn: (Ar.) İstihkâmlı. Kuvvetlendirilmiş. Sarp, sağlam ve metin kılınmış.

Mâil: (Ar.) Eğilimli, meyilli.

Maîşet: (Ar.) Yaşayış, günlük hayat.

Mâkiyân: (F.) Tavuk.

Mâlâyânî: (Ar.) Manasız, boş.

Mâmûr: (Ar.) İmar edilmiş, bayındır.

Mânen: (Ar.) Manevi olarak.

Mansub : (mansıp): (Ar.) Mevki, makam.

Mâr: (F.) Yılan.

Mardıyye/marzıyye: (Ar.) Razı olunmuş nefs. Nefsin altıncı makamı.

Marîz: (Ar.) Hasta.

Mâsivâ: (Ar.) Allah'tan başka her şey.

Mâsiyet: (Ar.) Günah.

Massa: (M.) Değnek, ince uzun sopa.

Maşrık: (Ar.) Doğu

Matar: (Ar.) Yağmur

Matviyyât: (Ar.) Dürülü şeyler.

Mazhar: (Ar.) Nail olmuş, kavuşmuş, kavuşma bahtiyarlığına erişmiş.

Meâb: (Ar.) Dönülen yer, varış yeri.

Mea-a'mâ: (Ar.) Kör

Meâf: (Ar.) Affedilmiş

Meâl: (Ar.) Metnin anlamı, söylemek istediği şey.

Meclis-i melâh(î): (Ar.) Eğlence, oyun, cünbüş meclisi.

Mefâz: (Ar.) **'*ze*' ile:** Halâs, zafer/Korkulardan, acılardan kurtulup murada ermek. **'*dât*' ile:** Feyze ermek, feyz almak.

Mefrûşât: (Ar.) Sergiler, örtüler.

Meftûh: (Ar.) Açık, açılmış, fethedilmiş.

Mef'ûl: (Ar.) Cümlede fiilin nesnesi.

Meftûn: (Ar.) Fitneye uğramış, gönül kaptırmış.

Mef'ûl: (Ar.) Fiil cümlesinde nesne.

Mehabbet: (Ar.) Muhabbet, sevgi.

Meknûn: (Ar.) Örtülü, gizli olan/Dizili olan.

Meknûnât: (Ar.) Örtülü, gizli olanlar./Dizili olanlar.

Mekr-i fân: (Ar.) Fani olanın mekri/hilesi/tuzağı.

Meks: Durmak, eğlenmek, beklemek.

Mektûbe-i hamse: (Ar.) Farz olan beş (Namaz)

Melekût: (Ar.) Ruhların ve meleklerin alemi/Hükümdarlık, saltanat.

Melekü'l-mevt: (Ar.) Ölüm meleği (Azrâîl)

Mekal: (Ar.) Söylenen söz.

Memhûr: (Ar.) Mühürlü.

Men (Ar.) Kimse.

Menâfî: (Ar.) Faydalar.

Menba': (Ar.) Kaynak./Nimetin veya herhangi bir şeyin çıktığı yer./Suyun çıktığı yer. Pınar.

Mencû: (F.) Mercimek

Menguş: (F.) Küpe

Menhiyyât: (Ar.) Yasaklar, haramlar.

Men'i taam: (Ar.) : (Yoksulu) doyurmayı engellemek (Mâûn suresine telmih)

Merâh: (Ar.) Medreselerde okutulan Arapça gramer kitaplarından biri (*İzzî*'den sonra okunan kitap).

Merâtip: (Ar.) Rütbeler

Merbût: (Ar.) Bağlı, raptolmuş.

Merğûb: (Ar.) Rağbet edilen, istenen, arzulanan.

Merkuum: (Ar.) Yazılmış/Adı geçen.

Mesrûr: (Ar.) Sevindirilmiş. Sevinçli.

Mestûr: (Ar.) Satırlara yazılmış ('tı'ile)

Mesvâ: (Ar.) Menzil, mekân.

Mest ü lâ-ya'kıl: (Ar.) Sarhoş ve aklı başından gitmiş.

Meşâ: (Ar.) Yürüdü/Yürüyüş.

Meşâyih: (Ar.) Şeyhler.

Meşkûr: (Ar.) Karşılığını bulmuş./Ödüllendirilmiş.

Metâ: (Ar.) Mal, satılacak eşya.

Mevc: (Ar.) Dalga

Mevtâ: (Ar.) Ölü

'Mevt-i zâika': (Ar.) Tadılan ölüm? Tamlama anlamı açık değil. "*Küllü nefsin zâikatü'l-mevt*" ayetine telmih.

Mezâk: (Ar.) Tatmak/Zevk tadacak yer/Damak/Zevk, tat duyma.

Mezbûr: (Ar.) Bahsi geçen, adı geçen, zikredilen.

Mezket: (F.) Mescit/halvet-inziva yeri.

Mezraa: (Ar.) Ziraat alanı, tarım yapılan yer.

Mısr: (Ar.) Şehir

Mihmân: (F.) Misafir

Mihmândâr: (F.) Misafir ağırlayan.

Mihnet: (Ar.) Sıkıntı, cefa.

Mihr: (F.) Güneş

Mihrâbgâh: (Ar.&F.) Mihrap yeri.

Mikrab/mıkrab: (Ar.) Saban/Gaga.

Min cân: (Ar.&F.) Candan.

Min ledün: (Ar.) Ledün ilminden/Allah katından.

Mîr: (F.) Amir, bey, kumandan

Mîrîr: ??

Mir'ât: (Ar.) Ayna

Misbâh: (Ar.) Lamba

Misli pul: Misli: Misk kokulu, **Pul**: Bazı giysilerde süs olarak kulla-

nılan parlak, incecik, genellikle metal levhacık. : (Mahalli bir güzellik metaforu olabilir). Ayrıca ***'misl-i pul'***şeklinde tamlama olarak alınırsa; *pul kıymetinde, değersiz* anlamı da verilebilir.

Miskîn: (Ar.) Yoksul

Mişkât: (Ar.) Kandil nişi-yuvası-oyuğu.

Mişkât-ı münevver: (Ar.) Nûrlu, aydınlık kandil nişi…

Miyan: (F.) Orta, ara, aralık, vasat/ Bel, kemer bağlama yeri.

Mîzâb: (Ar.) Oluk.

Mîzân: (Ar.) Terazi.

Mora: Yaban çileği, böğürtlen.

Muahhar: (Ar.) Sonra gelen, te'hir edilmiş.

Muallâ: (Ar.) Ululanmış, yüceltilmiş, yüce.

Muallak (veş): (Ar.) Asılı (gibi)

Muammâ: (Ar.) Anlaşılmaz, karışık, bilinmeyen iş/hal.

Muarrâ : (Ar.) Boş, beri, uzak. Çıplak, soyunmuş.

Muavvizeteyn: (Ar.) İstiaze sureleri (Felak ve Nâs sureleri)

Muhalled: (Ar.) Ömürlü, ebedi.

Muhibb: (Ar.) Seven, muhabbet duyan, dost.

Muhtazar: (Ar.) Ölüme yakın/ hazırlanmış kişi. Ölmekte olan kişi.

Mukaddem : (Ar.) Önce gelen, önceki, önceye alınmış.

Mukaffâ: (Ar.) Kafiyeli.

Mukarin: (Ar.) Yakın olan/Bitişen/ Ulaşan/Ulaşmış olan.

Mukarrib: (Ar.) Takip eden, yaklaştıran.

Mukarreb: (Ar.) Yaklaştırılan, yakın kılınmış.

Mukırr: (Ar.) İkrar eden, söyleyen.

Muntazır: (Ar.) Bekleyen, gözleyen.

Mûr: (F.) Karınca

Murabba': (Ar.) Dörtlük, dört köşe, kare.

Murğ/Murği: (F.) Kuş

Murtazâ: (Ar.) Razı olunan.

Musaffâ: (Ar.) Saf, süzülmüş.

Mustantık: (Ar.) Sorgu hakimi, sorguya çeken.

Muteber: (Ar.) İtibar edilen, değer verilen.

Mutmainne : (Ar.) Sükunete, dinginliğe, huzura ermiş olan. Nefsin 4. Makamı.

Muttasıf: (Ar.) Vasıflanmış. Sıfatlanmış.

Muvâfık: (Ar.) Uygun, uyumlu, çelişmeyen.

Muvâzıb: (Ar.) Dâima bir işle uğraşan. Bir işe durmadan çalışan.

Muy: (F.)Saç, tüy, kıl.

Muzâf: (Ar.)İzafe edilen. İsim tamlamasında tamlanan.

Muzâaf: (Ar.) Şeddeli, kat kat.

Muzaaf fiil: (Ar.gr.) Orta harfi şeddeli sülâsi (üç harfli) fiil

Muzmahil: (Ar.) Çökmüş, dağılmış, perişan.

Muzmer : (Ar.) Gizli, saklı, örtülü.

Muzmerât: (Ar.) Muzmer'in çoğulu.

Mübhemât: (Ar.) Belirsiz olan, müphem şeyler.

Mübîn: (Ar.)Apaçık

Mübtezel: (Ar.)Orta malı, değersiz, bayağı.

Mücellâ: (Ar.)Cilalı, parlak, parlatılmış.

Müctemi': (Ar.) Toplayan, bir araya getiren.

Mücrim: (în): (Ar.)Günahkâr(lar)

Müdevven: (Ar.) Tedvin edilmiş; toplanmış, iki kapak arasına alınmış.

Müheyyâ: (Ar.) Hazır, âmâde.

Mühre: (: (Ar.) Hat, tezhip, minyatür sanatlarında; altın varakla yapılan kısımları parlatmak amacıyla kullnılan sert (şimşir v.b.) malzeme, araç.

Mükerrer: (Ar.) Tekrarlanan. Ağlar Baba'nın *Tasavvuf*'unda nefs-i levvâme sıfatlarından biri.

Mülâzım: (Ar.) Ayrılmayan, tutunup kalan/(Burada) gerekli, lüzumlu.

Mülhak: (Ar.) Sonradan katılan, yetişen.

Mülk ü melek: (Ar.) *Mülk ve melekût âlemleri* kast ediliyor. Yani insanın maddi varlığının da yer aldığı dış alem ve meleklerin de yer aldığı ruhlar âlemi.

Mümâsil: (Ar.) Benzeyen, gibi.

Mümtâz : (Ar.) Seçkin, ayrıcalıklı.

Mündere(i)cât : (Ar.) İçindekiler, dercedilmiş olanlar.

Münevver: (Ar.) Nurlu, aydınlanmış.

Münezzeh: (Ar.) Uzak, beri, arınmış.

Münfekk: (Ar.) Ayrılan, ayrı tutulan.

Münkaad: (Ar.) Boyun eğmiş.

Müreccah: (Ar.) Tercih edilen, üstün tutulan.

Mürekkeb: (Ar.) Saf/basit olmayan, farklı unsurlardan meydana gelen.

Mürettep: (Ar.) Düzenlenmiş, tertip edilmiş.

Mürûr: (Ar.) Gelip geçmek.

Mürüvvet: (Ar.) İnsaniyet. İnsanlığa uygun olan şeyi yapmak. Güzel ve iyi şeyleri alıp, kötü şeyleri ve hâlleri bırakmak.

Müstağrak: (Ar.) Garkolmuş, batmış.

Müstakim: (Ar.) Dosdoğru.

Müstecâb: (Ar.) Kabul edilen, cevap verilen.

Müstefâd: (Ar.)Faydalanan, faydalanılan.

Müstemir: (Ar.)Devam eden, sürekli, arasız.

Müsvedde(t): (Ar.) Taslak, karalama, karalanmış. Mecazen, kararmış, karanlıklamış manası kasd edilmiş olabilir.

Müşerref: (Ar.) Şerefli, şereflendirilmiş.

Müştâk: (Ar.) Arzulu, istekli.

Müteaddî: (Ar.) Geçişli, nesne alan fiil.

Müteveffâ: (Ar.) Vefat eden.

Müvekkel: (Ar.) Vekil tayin edilmiş.

Müzdâd: (Ar.) Artırılan, ziyadeleştirilen.

Müzeyyen: (Ar.) Süslenmiş, ziynetlenmiş.

N

Nâdân: (F.) Cahil, haddini bilmez.

Nâc: (Ar.) Kurtulan(î'nin hazfı ile)

Nâcî: (Ar.) Kurtulan.

Nahl: (Ar.) Hurma ağacı.

Nahr/nehr etme: (Ar.) Azarlama.

Nâle: (F.) İnilti

Nâkıs: (Ar.) Eksik, kusurlu.

Nakkaş: (Ar.) Nakşeden, ressam (burada nakış, yazı, desen anlamında kullanılmıştır).

Nâmerd: (F.) Kalleş

Nâm-ı has: (Ar.) Has, değerli, hususi uyku.

Nâmizâc: (F.) Keyifsiz, rahatsız, hasta.

Nâr-ı berd: (Ar.) Soğuk/dondurucu ateş.

Nâr-ı cehîm: (Ar.) Cehennem ateşi

Nâr-ı sakar: (Ar.) Cehennem ateşi

Nâşân: (F.) Şansız, şerefsiz.

Nâşî: (Ar.) Ötürü, sebebiyle, kaynaklanarak.

Nâşî: Yabancı.

Nazargâh-ı Hudâ: (F.) Allah'ın nazar ettiği yer.

Nâzır: (Ar.) Bakan, bakmakta olan.

Nazîr: (Ar.) Benzer, eş.

Nazm: (Ar.) Vezinli, kafiyeli metin/söz.

Necâib: (Ar.) Şerefli, asil, temiz, necip kimseler/şeyler.

Nedâmet: (Ar.) Pişmanlık.

Nefl: (Ar.) Farz/vacip dışı ibadetler, nafileler.

Nefha: (Ar.) Nefes, üfleyiş.

Nefs-i şûm: (Ar.) Uğursuz nefs.

Nehâr: (Ar.) Gündüz

Nehr-i cârî: (Ar.) Akan nehir.

Nehrümâ: (F.b.) 'Rehnümâ'dan galat olmaldır. Yol gösteren.

Neml: (Ar.) Karınca

Neml-i aşiyân: (Ar.F.) Âşiyân-ı neml: Karınca yuvası (Bkz.Sunuş)

Nerîman: (F.) Pehlivan. Yiğit, kahraman.

Neşr: (Ar.) Yayma, yayınlama.

Neşminümâ: (M.) Büyüyüp serpilme, gelişme. ('Neşvünemâ'dan galat)

Neşv'nemâ: (F.) Büyüyüp serpilme, gelişme.

Neşvünemâ: (F.) Büyüyüp serpilme, gelişme.

N'etti: Ne etti, ne yaptı.

N'etsin: Ne etsin, ne yapsın.

Nevâhi: (Ar.) Nahiyeler.

Nevrağ: '**Revnâk**'tan (F.) galat. Ziynet. Parlaklık. Göz alıcılık, güzellik. Safa, taravet. : *(Örn. Şitâ bulmaz bizim bağın sümbülü/Nevrağını tebdil etmez var gülü. Sümmâni)*

Nevreste: (F.)Yeni açılmış (çiçek v.b.)

Nezr: (Ar.) Adamak/adak.

Nısf: (Ar.) Yarı/Yarım

Nısf-ı akıl: (Ar.) Aklın yarısı

Nikaab: (Ar.) Peçe, örtü.

Nisyân-ı hâtime: (Ar.) Sonu/ölümü unutmak.

Nişân/Nişâne: (F.) İşâret

Nişângâh: (F.) İşaret mahalli. Nirengi noktası.

Nuhas: (Ar.) Has bakır

Nukuş: (Ar.) Nakışlar.

Nush: (Ar.) Öğüt, nasihat.

Nûş: (F.) İçmek, içki, işret, tatlı, bal.

Nücûm: (Ar.) Yıldızlar.

Nüsha: (Ar.) Kopya, örnek.

Nüzûl: (Ar.) İnme, nazil olma

O

O'rya: Oraya

Od: Ateş

Ö

Önü sonra: (M.) Önünde, önünden doğru.

P

Palas: (F.) Çul, aba, eski kilim, keçe.

Pâyân: (F.) Kenar, son, nihayet, uç.

Pâyidar: (F.)İyice yerleşmiş. Devamlı, kadim/Sağlam.

Penah: (F.) Sığınma. Sığınak. Dayanak noktası.

Penbe: (F.) Pamuk/Pembe

Pençe: (F.) Eskiden Şark hükümdarlarının imza yerine ellerini kırmızı boyaya sürüp, kâğıdın üstüne basmalarıyla olan şekil, tuğra.

Pend: (F.) Öğüt, nasihat.

Per: (F.) Kanat

Per/par: (M.) Parlak, parıltılı?

Perrübal: (F.) **Per ü bâl**: Kol ve kanat. Burada 'sinek/kanatlı' anlamı var gibi.

Perdef?? : (F.) **Pertev**: Ziya, ışık/ **Perdah**: Parıltı, cila, parlaklık.

Perk: (M.) '**Berk**'ten.. Sert, sıkı.

Perşenk: Kervanın, sürünün önünde giden, öncü hayvan. ***Perşeng***: *Bir yıldız ismi (Kürtçe).* ***Peşeng***: *Lider, öne düşen, önde giden (Farsça Pîş-âheng'den)/Şehnâme'de Efrâsiyâb'ın babası.*

Pervâz etmek: (F.) Kanat çırpmak, uçmak.

Perver: (F.) Besleyen, büyüten.

Perverdigâr: (F.) Tanrı.

Pes: (F.) Öyleyse, imdi.

Pir: Sebze yaprağı./Havuç yaprağı./Asma yaprağı/Zeytin yaprağı./Çam yaprağı./Soğanın tohumlu sapı.

Pîr: (F.) Yaşlı, ihtiyar/Reis/Bir tarikatın kurucusu./Herhangi bir meslek ve san'atın başlatıcısı, te'sis edicisi.

Pîr-i pîrân: (F.) Pîrlerin pîri.

Pîş: (F.) Huzur, ön, ileri taraf.

Pîşe: (F.) İş, kâr. Meşguliyet/Alışkanlık, huy, âdet/Meslek, san'at/"Huy edinmiş, alışmış"

Püşt ü penâh: (F.) Arka, sırt, dayanak ve sığınak.

Postu kıllı: Şeytan kastediliyor olmalı.

Püşt: (F.) Sırt, arka.

R

Racîm: (Ar.) Kovulmuş, tard edilmiş

Râdet: (Ar.) ***(İ)râdet***) Dileme, isteme. (F.) ***Râd***: Eli açık, cömert, erdemli, üstün.

Râğib: (Ar.) Rağbet eden**.**

Râh: (F.) Yol

Rahs: (Ar.) Yumuşaklık, yıkamak. Metindeki anlam??? Muhtemelen Farsça. Taranan sözlüklerde bulunamadı. *Eyvan*, *kubbe*, *köşk*, *kürsü*???

Raht: (Ar.) (C. Ruhut) **Binek atlarına vurulan eyer, takım/** Pencere ve kapıların menteşe takımı**/Yol levâzımı/**Döşeme ve ev takımı.

Râkib: (Ar.) Binekli, binici, herhangi bir nakil vasıtasına binmiş olan.

Rakîk: (Ar.) İnce, kırılgan, rikkat sahibi.

Rakîm: (Ar.) Maden, taş v.b.'den yapılmış, yazılı levha.

Rakk: (Ar.) Üzerine yazı yazılan, tabaklanmış ceylan derisi, sayfa, tomar.

Rakka?? : (Ar.) **Rakkas:** Sarkaç**/** Durağan bir nokta çevresinde ağırlığının etkisiyle salınım yapan hareketli katı cisim, pandül.

Râset: (Ar.) Riyaset, başkanlık??

Ratb: (Ar.) Nemli, ıslak.

Ravza: (Ar.) Bahçe

Ravztü'r-riyâz: (Ar.) Bahçelerin bahçesi/riyâzat bahçesi?

Râzık: (Ar.) Rızık veren.

Re'fet/ra'fet: (Ar.) Çok acıma, merhamet etme.

Remad: (Ar.) Kül

Re's: (Ar.) Baş.

Re'se'n: Başına

Re'y: (Ar.) Görüş, tercih.

Ref': (Ar.) Kaldırmak, yükseltmek.

Reyh/Rîh: (Ar.) Koku, rüzgâr, yel.

Rehnümâ/râhnümâ: (F.) Yol gösteren, rehber, kılavuz.

Rıdvân: (Ar.) Memnunluk, razılık, hoşnudluk/Cennet'in kapıcısı olan büyük melek.

Rıfk: (Ar.) Yumuşaklık, tatlılık.

Rıhlet: (Ar.) Yolculuk. Yola çıkmak.

Rıhlet-i ibkaa: (Ar.) Beka/sonsuzluk yolculuğu

Rıhlet-i mevt: (Ar.) Ölüm yolculuğu

Rihlet kürsü: (Ar.) Yolculuk kürsüsü? (*'Rihlet kösü/Kûs-i rıhlet/Göç davulu*'ndan galat olmalıdır)

Ribh: (Ar.) Kâr/Kazanç/Faiz.

Rîbhaden: (Ar.) Kârdan, kazançtan.

Ribh-i dünya: (Ar.) Dünya kârı/ticareti.

Rikâb: (Ar.) Boyun, ense kökü ('kaf' ile)/Üzengi, makam, huzur : ('kâf'ile) **Metindeki anlam açık değil?**

Rikâbdâr: (Ar.F.) Padişahların atla bir yere gidişleri sırasında özengiyi tutmak suretiyle ata binip inmelerine yardım eden kişi.

Rikâbet: ?? Rikâb et?? Metne oturan bir anlam bulunamadı.

Riyâz: (Ar.) Bahçeler

Riyâzat: (Ar.) Dünyevi nimetlerden el çekerek, kanaat içinde yaşama.

Riyâzü'l-Cinân: (Ar.) Cennet bahçeleri

Rû: (F.) Yüz.

Ruhhas-u nâm: (Ar.) Ruhsat uykusunda olanlar?

Ruhhas: (Ar.) Ruhsatlılar, izinliler.

Ruhsat-ı hâb: (Ar/F.) Ruhsat uykusu, ya da uykuda kazanılan ruhsat?

Rumûz: (Ar.) Semboller, işaretler.

Rûşen: (F.) Aydınlık.

Ruuf-u fuâd: (Ar.) Gönlün yücelikleri?

Ru'set: (Ar.) Riyaset, başkanlık?

Ruûs: (Ar.) Reisler, başlar?

Ru'yet: (Ar.) Görmek, vizyon.

Rûz: (F.) Güneş./Güneş ışığı./Gündüz/24 saatlik sure

Rûz be rûz: (F.) Gün-be-gün

Rûz-i mahşer: (F.Ar.) Mahşer günü.

Rûz ü şeb: (F.) Gündüz ve gece

Rükn: (Ar.) Direk, esas, temel, sütun.

Rüstahîz: (F.) Kıyamet günü.

Rüşd: (Ar.) Olgunluk, kemâl.

S

Saâdet: (Ar.) Mutluluk.

Sabâvet: (Ar.) Çocukluk çağı.

Sabran: (M) Sabrına

Sadâret: (Ar.) Vezir-i âzamlık! Baş vezirlik/Başta bulunma.

Sâde: (M.) Sadece, yalnız.

Sadm: (Ar.) Çarpma.

Sadr: (Ar.) Göğüs/Göğüs kafesi.

Sâfir: (Ar.) Seferde olan/Misafir (mim'in hazfı ile)

Sağîr: (Ar.) Küçük.

Sâhib-âsâ: (Ar/F.) Değnek/âsâ sahibi olan, değnekli kişi (*Hz. Mûsâ*[AS])

Sahn: (Ar.) Avlu, boşluk, meydan, geniş alan.

Sahra: (Ar.) Çöl.

Sâil: (Ar.) Dilenci, isteyen, soran.

Saîd: (Ar.) Cennet ehli, mutlu.

Sakar: (Ar.) Cehennem

Sakar-ı nâr/: (Ar.) Ateş kesilmiş cehennem?

Sâkit: (Ar.) Susan, sessiz, sükût eden.

Sâkî: (Ar.) ('Kaf'ile)Su taşıyan, sucu/İçki sunan. (Metinde bu anlamı yanında ve daha çok 'içki', 'kadeh' anlamında da kullanılmıştır; mahalli bir kullanım olabilir.)

Sâl : (F.) Sene/Makam, mevki. (*Ne sâl iledir ne mal iledir/Beyim ululuk kemâl iledir*)

Salât-ı mektûb: (Ar.) Farz namaz.

Sâlis: (Ar.) Üçüncü

Sallî/sallâ: (Ar.) Salavat getirme nidâsı/dua kelimesi. 'Salât eyle!/salât eylesin' anlamında..

Sâlsâl: (Ar.) Kuru balçık.

Sâm-ı abras: (Ar.) Alaca (abraş) hastalığına yol açtığı söylenen kötü tabiatlı, sıcak rüzgâr.

Sancamak: (M.) Acı vermek, incitmek.

Sânî: (Ar. 'sa' ile) İkinci

Sânî: ('sin' ile)??? B41

Sârık: (Ar.) Hırsız : ('kaf' ile)

Satr: (Ar.) Satır.

Savt: (Ar.) Ses.

Sayd: (Ar.) Av, avlamak. Metinde genellikle avcı (*sayyâd*) anlamında ve *Azrâîl* için kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Sayd-ı şâh/şâh sayd: (Ar.&F.) *Azrâîl*

Sâye: (F.) Gölge

Sayf: (Ar.) Yaz mevsimi.

Sebeb-nâh: ?? *Nâh*, Farsça ip, tel, halı-kilim anlamında. 'Ek' olarak anlamı yok.

Seb'u aşr: (Ar.) On beş.

Seb'u edâir: (Ar.) Yedi daire. Yedi felek dairesi.

Seb'u eflâk: (Ar.) Yedi gök.

'Seb'u 'işrîn': (Ar.) Yirmi yedi.

Seb'u'l-mesânî: (Ar.) 'Tekrarlanan yedi'. Fatiha sûresine verilen bir ad.

Seb'u semâvât: (Ar.) Yedi gök.

Secde-i-celse: (Ar/M.) Celse'ye (iki secde arasında oturuş) mahalli dilde verilen galat isim (celse-i secde).

Secdetân: (Ar.) İki secde

Secdeteyn: (Ar.) İki secde.

Sedd'oldu: (Ar.) Perdelendi, engellendi.

Sedy: (Ar.) Meme. Emzirme organı.

Sefil: (Ar.) Yoksul, sefalet çeken.

Sefine: (Ar.) Gemi

Sehâb: (Ar.) Bulut.

Sekerât-ı mevt: (Ar.) Ölüm sarhoşluğu.

Sekîne: (Ar.) Sükunet, güven, emniyet.

Selef: (Ar.) Geçmiş olan/Önceki.

Selsebîl: (Ar.) Cennet'te bir kaynağın adı.

Selvi kaamet: (F/Ar.) Servi boylu, servi endamlı.

Sem': (Ar.) İşitme, kulak.

Semâvât: (Ar.) Gökler.

Semere: (Ar.) Meyve, yemiş.

Semerkândî: Bu lakapla anılan birden fazla, ünlü ortaçağ İslam alimi vardır (Örn. Alaaddin S., Abdurrezzak S., Ebu'L-Leys S., Hakim S., Muhammed b.Eşref S. v.d.) Hangisinin kast edildiği meçhuldür.

Semîn: (Ar.) Semiz, şişman.

Seng: (F.) Taş, hacer/Vezin, Tartı ve temkin/Sıklet/**Beraberlik**/Ağırlık.

Ser: (F.) Baş

Serendip: (H.) Hindistan'ın güneyindeki Seylân adası. *Hz. Âdem*[AS]'in indirildiği yer.

Serkaptan: (F.) Başkaptan

Sermestân: (F.) Sermest olanlar, sarhoşlar.

Server: (F.) Baş, seyyid, efendi.

Seyf: (Ar.) Kılıç.

Seyyie: (Ar.) Kötülük, günah.

Seyyiât: (Ar.) Günahlar, kötülükler.

Sezâ: (F.) Lâyık, yaraşır.

Sıbyân: (Ar.) Çocuklar. (M.) Çocuk.

Sımt (g.sumt): (Ar.) Susmak, sesizlik.

Sınf: (Ar.) Sınıf, kısım, kategori.

Sınık: (M.) Kırık-çıkık

Sıyam: (Ar.) Oruç

Siccîn: (Ar.) Cehennemde bir vadi.

Sidre: (Ar.) Masivanın bittiği yer, sınır.

Silk: (Ar.) Yol, meslek, silsile.

Simâ': (Ar.) Dinlemek, kulak vermek, işitmek.

SinMezar, kabir.

Sin: (Ar.) Yaş, yaşanmış olan süre.

Sinân: (Ar.) Mızrak

Sincan hârı. Sincan dikeni, Mûsâ ağacı dikeni, böğürtlen dikeni.

Sinistân: (F.) Mezarlık

Sirâc: (Ar.) Lamba, fener.

Sîret: (Ar.) İç, derun, ahlak, kişiliğin görünmeyen yüzü.

Sitr ol: (Ar.T.) Gizlen, örtün.

Sitte: (Ar.) Altı (6)

Siyâk: (Ar.) Sözün gelişi, üslup, tarz/ Sürmek, sevk etmek.

Söyler: (M.) Barışır, konuşur.

Subh: (Ar.) Sabah

Subh u şam: (Ar.) Sabah akşam.

Sûd ??? : (Taranan sözlüklerde bulunamadı. 151 no'lu beyitin sondan ikinci kıtasından hareketle 'topuz' v.b. olduğu tahmin edilebilir) (Ar.) : (*Sin*, *vav* ve *tı* ile; *sinin* fethi, *vavın* cezmi ile) Kamçı/kırbaç, bir ucuna ip, deri vb. bağlı vurma aracı.

Sudûr: (Ar.) Ortaya çıkma, bir kaynaktan sadır olma.

Suedâ: (Ar.) Saîdler, saadete erenler.

Suğrâ: (Ar.) Daha küçük, en küçük.

Suhuf: (Ar.) Sahifeler.

Sûk-ı sultan: (Ar.) Sultan çarşısı/ sokağı.

Sulb: (Ar.) Omurga kemiği/Sülâle, zürriyet.

Sultân-ı kevneyn: (Ar.) İki alemin (ruhani ve cismani) sultânı.

Summî: (Ar.) Sağır.

Sun': (Ar.) İş, sanat.

Sûret: (Ar.) Yüz, görüntü, dış görünüş.

Suûd: (Ar.) Yukarı çıkma, yükselme.

Sü'ab : (Ar.) ???? Bulunamadı. Geçmek, aşmak?? Delip geçmek?? Yırtmak??

Sü'b: (Ar.) ???? Bulunamadı Geçmek, aşmak?? Delip geçmek ?? Yırtmak??

Sü'bân: (Ar) Büyük yılan. Ejderha/ Semanın kuzey yarım küresinde bulunan Tinnîn Burcu'nun çevirdiği büyük kavisin ortasında ve küçük ayı dörtgeninin tam karşısında bulunan en parlak yıldız.

Süflâ: (Ar.) Alçak, alçakta olan. En alçak.

Süflî: (Ar.) Alçak, bayağı, değersiz.

Sükker: (Ar.) Şeker

Sünür: Bayburt'un bir köyü (Yeni ismi *Çayıryolu*)

Ş

Şâb: (Ar.) Genç.

Şâdumân: (F.) Sevinçli, bahtiyar.

Şâh: (F.) Hükümdar, padişah/Gül dalı.

Şâhânî: (F.) 'Şâhâne'den galat Şâh'a/ şâhlara lâyık/Şâhlara ait.

Şâhbâz : (F.) İri ve beyaz doğan kuşu/Çevik ve becerikli. Yiğit, şanlı, kahraman.

Şâhistân: (F.) Şâh ülkesi. Şâh'ın ülkesi. Şâhlar ülkesi.

Şah(ı)merdân: (F.) Yiğitler şâhı. *Hz. Ali*[KV].

Şakî: (Ar.) ('Kaf'ile) Kötü kişi. Cehennemlik.

Şakk: (Ar.) Parça, yarılmak, parçalanmak.

Şân: (F.) Şöhret, ün.

Şârih: (Ar.) Şerheden, açıklayan. Genişleten, inşirah veren.

Şarkıyye-garbiyye: (Ar.) Doğuya ait/doğuda-batıya ait/batıda.

Şeb: (F.) Gece.

Şebçırağ: (F.) Gece lambası/feneri..

Şebnem: (F.) Çiğ tanesi.

Şebneleşmek: (M.) ?? Şebnem alıp vermek??

Şedît: (Ar.) Şiddetli.

Şehristân: (Ar.) Büyük şehir.

Şekavet: (Ar.) Kötülük, günahkârlık.

Şekketmek: (Ar.T) Kuşkulanmak.

Şem'a: (Ar.) Mum.

Şem'edân: (Ar.) Mumluk, şamdan.

Şems: (Ar.) Güneş

Şe'n: (Ar.) İş, durum, şöhret, namus, ırz, nam, mahiyet, keyfiyet, hal, makam, mertebe, ihtiyaç, şan, şeref, asalet, hâcet.

Şeydâ: (F.) Tutkun, divane.

Şeydâzâr: (F.) Şeydâ bülbül gibi durmadan ağlayıp sızlayan, inleyen.

Şeytan-ı ahres: Dilsiz Şeytan.

Şikâr: (Ar.) Av

Şîke?? : (F.) '***şîkem***' den galat olarak kullanılmış gibi görünüyor.

Şîkem: (F.) Karın, batın.

Şimşîr: Düzgün, parlak yüzeyli, esnek, çok dayanıklı bir ağaç cinsi/ Kılıç (şemşîr)

Şîr: (F) Aslan./Süt. **Bülbül-i şîr:** Süt beyaz bülbül veya mecazen *süt emme çağındaki* körpe bülbül kasd edilmiş olabilir.

Şirb: (Ar.) İçme veya içirme nöbeti. İçmek.

Şitâ: (Ar.) Kış mevsimi.

Şor: (M.) **Salya, tükrük**.

Şor/şûr: (F.) Şamata, gürültü/Tuzlu, kekremsi./Kin, öfke/Acı söz/Üzüntü, dert/Kötü. ***Şerr-i şûr(a)/şerr-i şor*** kötünün şerri demek olabilir.

Şölve: (M.F.) Alev, şûle.

Şuâ: (Ar.) Işın, huzme

Şuhûd: (Ar.) Şahitler. Şahitlik etme.

Şûm: (Ar.&F.) Uğursuz (luk)

T

Taallik??: (Ar.) '**Taalluk**'tan galat? İlgili olma, alakadar olma.

Taam: (Ar.) Gıda/Yedirip içirme.

Taaşşuk: (Ar.) Birbirine aşık olma.

Tâat: (Ar.) İbâdet, dini emirlere uyma.

Tabak tabak: (Ar.) Tabaka tabaka, kat kat.

Tab-'ı Şi'r: (Ar.) Şiir söyleme yateneği, şair tabiatı.

Tefsîh: (Ar.) Genişleme.

Tağlîb-i Şeytan: (Ar.) Şeytanın galebe çalması, üstünlük sağlaması.

Tağyîr: (Ar.) Değişme, değiştirme.

Tahayyür: (Ar.) Hayret, şaşkınlık, hayret etme.

Tahiyyât: (Ar.) Selamlar, dualar

Taht-..: (Ar.) Alt, bir şeyin altı.

Tahte's-serâ': (Ar.) Yerin altı. Toprağın altı.

Tahtgâh: (Ar.) Taht yeri, mekânı.

Tâib: (Ar.) Tevbe eden.

Tâlib-i vuslat: (Ar.) Kavuşmak isteyen

Tâlîm: (Ar.) Öğretmek.

Tâk-ı Kisrâ: (Ar.) Divan edebiyatında yüksekliği ve ihtişamıyla anılan Sâsânî sarayı ve kemeri.

Takî: (Ar.) Takva sahibi.

Takrîr: (Ar.) Söylemek, ifade etmek.

Taksimdâr: (Ar/F.) Taksim eden, bölen.

Ta'm: (Ar.) Tat, lezzet.

Ta'n: (Ar.) Kınama, eleştirme.

Tapşırmak: Teslim etmek, tevdi etmek, emanet etmek./Yetiştirmek, ulaştırmak.

Tarîk: (Ar.) Yol.('kaf'ile)

Taşra: Dışarı(ya).

Tayyib: (Ar.) İyi, güzel, hoş.

Taz'îf: (Ar.) Kat kat artırma, yoğunlaştırma.

Ta'zîm: (Ar.) Ululamak, saygı göstermek.

Tayyâr: (Ar.) Uçan

Tearrâ: (Ar.) '***Taharrî***: *Araştırma, inceleme'den galat olmalıdır.* ***Tearrî***: *Soyunma, çıplaklaşma.*

Tebdîl: (Ar.) Dönüştürme, değiştirme.

Tebeddül: (Ar.) Değişme, başkalaşma.

Tebşîr: (Ar.) Müjdelemek.

Tecellî: (Ar.) Görünme, belirme, ortaya çıkma.

Tecerrüd: (Ar.) Soyutlanma, halktan uzaklaşma. İnziva.

Tecessüs: (Ar.) Araştırmak, merak etmek.

Tefâhur: (Ar.) Övünme, böbürlenme.

Tefrîk: (Ar.) Ayırma, ayırt etme.

Tefvîz: (Ar.) İşini Allah'a ısmarlama, tevekkül etme, Hak'tan gelene râzı olma.

Tehâret: ?? Tebârek? Tahâret??

Tekarrur: (Ar.) Karar kılma, kararlı hale gelme.

Tekâsür: (Ar.) Çoğalma. Çoklukla övünme.

Tekbîr-i teşrîk: (Ar.) Kurban bayramında okunması vacip tekbirler.

Tekebbür: (Ar.) Büyüklük taslama.

Tekellüm: (Ar.) Söyleme, konuşma.

Tekzîb: (Ar.) Yalanlama

Telezzüz: (Ar.) Lezzet alma.

Temcîd: (Ar.) Cenab-ı Hakk'ın büyüklüğünü bildirmek. Tazim ve sena etmek/Ağırlamak/ Sabah namazı vaktinden evvel minarelerde belli makamlarda söylenen ilâhi, niyaz.

Temekkün: (Ar.) Yer tutma, mekân tutma.

Te'mîl: (Ar.) Uzatma?

Temr: (Ar.) Hurma

Temsîl-i sanî: (Ar.) İkinci örnek.

Tenâfür: (Ar.) Biribirinden nefret etmek/bağdaşamamak.

Tenbîh: (Ar.) Uyarma.

Tenevvür: (Ar.) Aydınlanmak.

Tenzîh: (Ar.) *Cenab-ı Hakk'ı*[CC] her çeşit kusur, noksan, şerik gibi hallerden uzak bilip söylemek.

Tepreşmek: Kımıldamak.

Terâib: (Ar.) Kaburga kemikleri.

Terkîb: (Ar.) Sentezleme, unsurlardan yeni bileşim elde etme. Karışım.

Terviye: (Ar.) İyiden iyiye, derin derin düşünmek

Tesbih: (Ar.) Sübhânallah demek. Cenab-ı Hakk'ı (C.C.) şânına lâyık ifadelerle anmak. Yâni: Allah'ın zâtında, sıfâtlarında ve fiillerinde bütün eksiklerden münezzeh olduğunu ifade etmektir.

Tesmiye: (Ar.) İsimlendirme, ad koyma.

Tesnîm: (Ar.) Cennet'te bir kaynak.

Teşrî: (Ar.) Kanun/yasa koyma.

Tevbe-i nasûh: (Ar.) Samimi tövbe.

Tev'em: (Ar.) İkiz

Teveccüh: (Ar.) Yönelme

Tevellâ: (Ar.) Dönme, yönelme, dost edinme.

Tevellüd: (Ar.) Doğmak.

Tevfik: (Ar.) İlahi yardım.

Teyakkun: (Ar.) Tam yakîn kazanmak, şüphesiz bilmek.

Tezâyid: (Ar.) '**Tezâyüd**'den galat. Artma, çoğalma.

Tıls: (Ar.) (C. Atlâs) Sahife/Mahvolmuş nesne/Tüyü dökülmüş olan deve uyluğunun derisi./ Elbisenin eskimesi.

Tıls-ı âzam: (Ar.) Büyük - en büyük sayfa??? ***Tılsm-ı âzam***??*En büyük tılsım.*

Tıyb: (Ar.) İyi, güzel.

Tilmîz: (Ar.) Öğrenci/talebe.

Tîr: (F.) Ok

Tiryâk: (F.) Panzehir

Tuhfe: (Ar.) Hediye, armağan.

Tuhur: (Ar.) Arınıp pâk olmak, temizlenmek.

Tûl: (Ar.) Uzunluk, çap, genişlik.

Tulâ: (Ar.) Ense kökü./(M.) Sepilenmemiş/tabaklanmamış deri/ Yüzülmüş deri/İp.

Tûl-i arz: (Ar.)Yer/toprak uzunluğu/genişliği

Tur: (Ar.) Dağ

Turâb: (Ar.) Toprak

Turûk-u erbaa: (Ar.) Dört yol/dört tarik (Şerîat, tarîkat, hakîkat, mârifet)

Tuyûr: (Ar.) Kuşlar

U

Ûd ü anber: (Ar.) Öd ve anber. **Öd:** Öd ağacından elde edilen hoş kokulu bir buhur. **Anber:** Güzel koku. Adabalığı ve kaşalot denilen büyük balıkların barsaklarında teşekkül eden güzel kokulu madde.

Udhiyye: (Ar.) Kurbanlık hayvan.

Uhrâ: (Ar.) İkinci, sonraki, âhiret alemi.

Ukûl: (Ar.) Akıllar

Ulâ: (Ar.) Önceki, evvelki, ilk.

Ulü'l-elbâb: (Ar.) Akıl sahipleri.

Ulvî: (Ar.) Yüce, yücelere ait.

Ulyâ: (Ar.) Yüce, en yüce.

Unfe : (Ar.) **Unf:** Sertlik, kabalık, cebir, zor. **Unfen**: (Ar.): Zorla, cebirle, sertlikle.

Unk: (Ar.) Boyun, gerdan, gerdanlık.

UrmakVurmak.

Urrâ: (Ar.) Çıplaklar**??** *Burada muaflar anlamı var gibidir.*

Urrât: (Ar.) **Urât'**tan galat olması güçlü ihtimal: (Tekili,uryan) Çıplaklar, üryanlar. **Uryet:** Çıplaklık. : (MFY'de B.170'de urrât yerine **arât** geçiyor ki o da çıplaklar anlamına geliyor : (Tekili, Ârî).

Urûc: (Ar.) Yükselmek.

Uruk: (Ar.) Damarlar, kökler.

Urûz: (Ar.) Zahir olmak, görünmek.

Uryân: (Ar.) Çıplak.

Uşanmak: (ET.)Kırılmak, parçalanmak, ufanmak, dağılmak, kopmak, toz haline gelmek.

Uşşâk: (Ar.) Aşıklar (metinde daha çok **şiddetli aşk** olarak kullanılmış görünüyor).

Uyûb: (Ar.) Ayıplar.

Uzlet: (Ar.) Yalnızlık. İnsanlardan ayrılarak bir tarafa çekilip yalnız kalmak.

Ü

Ülfet: (Ar.) Alışma, alışkanlık, dostluk.

Ülker: Zühre/Venüs. Gelenekte Arş ve Kürsî'nin altındaki 7 feleğin 5.si *[Zuhal: (Satürn), Müşteri: (Jüpiter), Merih: (Mars), Güneş,* ***Zühre: (Venüs)****, Utarit: (Merkür) ve Ay)*]

Ümm(i)ü'l-er??: (Ar.&T.b) *Ümmi erkek* veya 'i'nin hazfı ile *erkek anne* : (Ruhların anası *Efendimiz* SAV*/Hz.Âdem*?)

Ümmü'l-leben: (Ar.) Sütün anası/ana sütü.

Ümmü'l-kitâb: (Ar.) Kitapların anası. Ana kitap. Allah'ın ezelî ilmi.

Üns: (Ar.) Arkadaş, dost, hemdem.

Ünvân: (Ar.) Ad, isim, varlık.

Ürüşân : (F.M.) Aydınlık, ışıklı. (Bkz. **Rûşen)**

Üryân: (Ar.) Çıplak.

Üşenmek: Üzülmek, sıkılmak, rahatı kaçmak, tedirgin olmak, fütur getirmek./Çekinmek, ihtitaz etmek, korkmak/Usanmak, bıkmak

V

Va'd: (Ar.) Söz verme, vaad etme.

Vâdi: (Ar.) Cehennem

Vâfir: (Ar.) Çok, bol.

Vahdet: (Ar.) Birlik, teklik.

Vâhid: (Ar.) Bir, tek.

Vahşet: (Ar.) Vehim, ürküntü, korku.

Vaîd: (Ar.) Cezalandırma vaadi.

Vâkıâ- (vukûâ): (Ar.) Şiddetli hadise, musibet, olay v.b. Zikir sırasında ve Allah ile beraberliğinde, hislerini kaybedecek şekilde gaybete düşen salikin gördüğü şey; uyku ile uyanıklık arası bir halde (beyne'l-yevm ve'l-yakaza) görülen bir çeşit rü'ya. Mutasavvıflar manevî müşkillerine vâkı'a derler.

Vala: İpekten dokunmuş, ince başörtüsü./İnce, renkli, ipekli değerli kumaş./İpekten dokunan yorgan, yatak yüzü./El tezgâhında dokunan yünlü kumaş./Yünden dokunmuş yorgan yüzü./Pamuklu dokuma, revendük./Dut toplarken yere serilen yaygı.

Varak: (Ar.) Tek yaprak halinde kâğıt.

Vasî': (Ar.) Geniş.

Vâsi'ü hal: (Ar.) Durumu, hali geniş/rahat olan.

Vasf: (Ar.) Nitelemek, tanıtmak.

Vassâf: (Ar.) Vasfeden, niteleyen, anlatan. Metinde mastar anlamında (nitelemek, tanımlamak, vasfetmek) kullanılmış gibidir.

Vast: (Ar.) Orta. Bir şeyin, yerin orta yeri/kısmı/bölgesi.

Vâv: (-ı) kasem: (Ar.) Yemin vavı. (**V**'allahi v.b.)

Vaz': (Ar.) Koymak, yerleştirmek.

Vech: (Ar.) Yüz/tarz/üslup/sûret.

Vefât-ı ibnân: (Ar.) İki oğlun ölümü. : *(Resûlullah*[SAV]*'ın iki oğlu Kasım ve İbrahim'in vefatlarına atıf).*

Vehbî: (Ar.) İlahi bağış olarak verilen, kazanılmış olmayan.

Velâdet: (Ar.) Doğum

Velyeder: (Ar.) İzler, takip eder, peşinden gelir.

Verâ: (Ar.) Öte, arka.

Vesâvis: (Ar.) Vesveseler, vehimler.

Vez(i)n: (Ar.) Terazi, ölçü.

Vird: (Ar.) Sık sık ve devamlı okunan dua.

Visâl: (Ar.) Kavuşma.

Vizr: (Ar.) Yük, suç, günah.

Vu'âz: (Ar.) Vâizler

Vudû/vuzû: (Ar.) Abdest.

Vuhuş: (Ar.) Korku, ürperti, ürküntü.

Vustâ: (Ar.) Ortada/En ortada olan.

Vuş: (ET) Uş'tan galat: Şimdi/işte/ancak/çünkü/gibi/ne âlâ, ne iyi.

Vuşşâk: (F.) *Vuşk/vuşak*. Uşak ağacı (Dorema ammoniacum) Maydanozgillerden, öz suyu hekimlikte kullanılan bir bitki/Amonyak./Uşşâk'tan galat olarak da kullanılmış olabilir.

Vücûdan: (M.) Vücuduna.

Vükelâ: (Ar.) Vekiller (4 büyük melek?)

Vürûd: (Ar.) Gelme, gelip yetişme, ortaya çıkma.

Y

Yâbis: (Ar.) Kuru

Yâd: (F.) yabancı/Hatırlama, anma.

Yâdigâr: (F.) Hatıra nesnesi/Hatırlatıcı hediye.

Yârân: (F.) Dostlar, ahbaplar.

Yâri(i)gâh: (Ar.) Yarin bulunduğu yer, sevgilinin yeri.

Yatsak: (M.) Yasak.

Yayan: (M.) Yaya.

Yed: (Ar.) El.

Yekden: Hiç yoktan, durup dururken./Birdenbire

Yemîn-yesâr: (Ar.) Sağ-sol

Yeniş: (M.) İniş, aşağı doğru gidiş.

Yenlik: (M.) Yeğnik, hafif.

Yevm-i sebt: (Ar.) Cumartesi

Yevmü't-telâk: (Ar.) Telakî günü, kavuşma/buluşma günü, (Mc.) kıyamet günü.

Yevm-i rüstahiz: (Ar.&F.) Kıyamet günü.

Yevmü'r-rûz: (Ar.&F.) Pazar günü (güneş günü/Sunday?)

Yezdân: (F.) Allah

Yigirmi: (M.) Yirmi

Yümn: (Ar.) Uğur.

Yüzgek vurmak: (M.) Kulaç atmak.

Yüzü kuylu: (M.) Yüz üstü.

Z

Zağ: (F.) Karga ('*Çemende gezmek ile zağ andelip olmaz.*')

Zağ-be-zağ: (M.) Kovan kovan *(M.Zığı balı: Kör kovan balı)*

Zâhib: (Ar.) Giden ('zel'ile), Zanna kapılan, zanneden ('za'ile)

Zahr: (Ar.) Sırt, arka.

Zâil: (Ar.) Yok olan, ortadan kalkan.

Zâmin: (Ar.) Üstlenen, kefil olan.

Zamîrgâh: (Ar.) Allah'ın tecelli yeri, gönül.

Zamîr şâhı: (Ar.) 'Hüve/hû'zamirinin sahibi; Allah (c.c.)

Zanab/zanap: (Ar.) **Nâb**: Azı dişi ; **zânâb**: Azı dişli??? Taranan sözlüklerde bu şekliyle yok. *Metinde, dört manevi düşmandan ikisi olan **dünya sevgisi** ile **sû-i zann**'ın kalbin dışına çıkarıldıklarında sahip oldukları : (sırasıyla) boz ve siyah köpek suretleri kastedilmiştir (Bkz. AB'ninTasavvuf kitabı).*

Zannî: (Ar.) Zanna dayalı, zan kaynaklı, kesin olmayan.

Zâr: (F.)İnleyen, sesle ağlayan/zayıf, dermansız/bahçe, tarla (*gülzâr, lalezâr, çemenzâr*)

Zarf-ı eşyâ: (Ar.) Şeylerin iç kısmı; eşyânın bâtını. (çoğulu, **zurûf..**)

Zâyî: (Ar.) Ziya veren, ışık veren. ('dât, elif, ye ve elif" ile)

Zebân: (F.) Dil, lisan

Zebh: (Ar.) Kesmek, kurban kesmek.

Zehî: (F.) Ne iyi, ne güzel, aferin!

Zelle: (Ar.) Sürçme, kayma.

Ze'l-kerem: (Ar.) Kerem sahibi.

Zemm: (Ar.) Yerme, kınama.

Zen: (F.) Kadın

Zenân: (F.) Kadınlar

Zenb: (Ar.) Günah.

Zenbûr: (Ar.) Arı, bal arısı.

Zencebîl: (Ar.) Zencefil/Cennette bir kaynak.

Zer: (F.) Altın

Zerrin: (F.) Altından yapılmış, altın.

Zevi'l-ukûl: (Ar.) Akıl sahipleri.

Zeyt: (Ar.) Zeytin yağı.

Zevrak: (Ar.) Kayık, sandal

Zıll: (Ar.) Gölge

Zıyk/dıyk: (Ar.) Dar.

Zimâm: (Ar.) Yular.

Zinde: (F.) Diri.

Zîr: (F.) Alt, alt taraf.

Zîrûhât: (Ar.) Canlılar.

Zîşân: (Ar.) Şanlı, şerefli.

Ziyâ: (Ar.) Işık

Ziyâd(e): (Ar.)Fazla, artık.

Ziynet (g.*zinnet*): (Ar.) Süs, ziynet

Zuhâl: (Ar.) Satürn gezegeni

Zuhûl: (Ar.) Unutmak veya bir işi geciktirmek. Elde olmayan bir sebeple bir işi geciktirmek. Yanılmak. Kasden unutur gibi olmak/Gafil olmak, gaflette bulunmak. Meşgul olmak.

Zuhûr: (Ar.) Ortaya çıkma, görünme.

Zulmet: (Ar.) Karanlık.

Zu'm: (Ar.) Batıl zan. Şüphe. Yanlış zan.

Zû-per: (Ar.F.) Kanatlı, kanat sahibi.

Zü'l-fuâd(i): (Ar.) Gönül sahibi.

Zü'l-kemâl: (Ar.) Kemal sahibi, kusursuz.

Zü'l-kerem: (Ar.) Kerem sahibi, cömert, yüce.

Zübân/zebân: (F.) Dil, lisan.

Zübde: (Ar.) Öz, özet, hülâsa.

Zücâc: (Ar.) Sırça, cam, cam fânus.

Zühre: (Ar.) Venüs gezegeni/Ülker yıldızı.

Zühretü'r-riyâzat: (Ar.) Riyâzatle elde edilen saflık, berraklık.

Zükûr-ünâs: (Ar.) Erkekler-kadınlar('sâ'ile).

Zülâl: (F.) Saf, güzel, serin, tatlı su.

Zülcenâh(eyn): (Ar.) (İki)kanat sahibi

Zülf: (Ar.) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.

Zülfe: (F.)Küçük saçak, püskül./ Yazı ıstahlarındandır, sülüs yazısındaki eliflerin ucundaki çengele verilen addır. Eliflerini ucundaki çengel, ufak saçağı benzediği için bu ad verilmiştir.

Zümre : (Ar.) Topluluk.

Zümregâh: (Ar.) Toplanma yeri.

Zünûb: (Ar.) Günahlar

Züyyâr: Züvvâr? (Ar.) Ziyâretçiler.

Sözlük hazırlanırken kullanılan/taranan başlıca kaynaklar

_ Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat. Ferit Devellioğlu. Aydın Kitabevi, 1993.

_ Misalli Türkçe Sözlük. İlhan Ayverdi, Kubbealtı Yay., 2010.

_ Tuhfe-i Remzi. Ahmet Kartal, Akçağ Yayınları, 2003.

_ İlk Farsça-Türkçe sözlüklerden Sıhahu'l-acem: Karşılaştırmalı inceleme ve kelime dizini. Harun Altun. Yüksek Lisans Tezi. No: 130101002

_ Farsça-Türkçe manzum bir sözlük: Tuhfetü'l-Hâfız Mesut Bayram DÜZENLİ. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/12 Summer 2015, p. 329-370

_ Türkçe-Farsça manzum sözlüklerden Tuhfe-i Şâhidî (metin) Atabey KILIÇ. Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 2/4 Fall 2007.

_ Ağlar Baba: Hayatı. Beytleri, Açıklamalar. M.Fahri Yılmaztürk, Gül Matbaası, 1984.

_ http://www.osmanlicaturkce.com/

_ http://www.osmanice.com/osmanlica-9968-nedir-ne-demek.html

_ http://www.almaany.com/

_ http://www.arapcasozluk.gen.tr/index.php?q=%D8%B3%D9%88%D8%B7

_ http://www.sozce.com

_ http://www.nedirnedemek.com/

_ http://tdk.org.tr/

_ http://www.google.com

